

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

SŁOWNIK
WYRAZÓW
BOTANICZNYCH;

PRZEZ

ALEXANDRA PŁAWSKIEGO.

WILNO.

JÓZEF ZAWADZKI WŁASNYM NAKŁADEM.

1830.

Pozwolono drukować, z obowiązkiem złożenia w Komitecie Cenzury trzech wydrukowanych Exemplarzy. Wilno dnia 27 Lipca 1830 roku.

Cenzor Michał Oczapowski.

PRZEMOWA.

Zaymuiąc się czytaniem dzieł botanicznych iako téż oznaczaniem roślin, napotykałem w początkach wiele przeszkód z przyczyny małéy znaiomości wyrazów technicznych nauki. Zręczność dostania dzieł rozmaitych, posłużyła mi do pokonania téy trudności; chęć zaś ułatwienia mało obeznanym z botaniką i życzącym w niéy postąpić, nastręczyła myśl wydania ninieyszego *Słownika wyrazów botanicznych.*

Obeymuie on wszystkie wyrazy, które osądziłem za potrzebne do zrozumienia pism téy gałęzi historyi naturalnéy. Każdego wyrazu starałem się dadź nayogólnieyszą definicyą, i zastosować do myśli rozmaitych autorów, ieżeli ich zdania były różnémi; gdzie zaś wyraz użyty do oddania innego organu lub iego własności odmienne przybiera znaczenie, tam się szczególne przykłady do obiaśnienia przytoczyły. Nadto, pod wyrazami oznaczaiącémi nazwiska organów, opisałem w krótkości budowę tych ostatnich i ich przeznaczenie. Wyrazy techniczne polskie te

tylko przyiąłem, które oddawna były iuż używane, albo, które nowo do pism wprowadzone upowszechnić się maią; gdzie zaś wyrazu polskiego zabrakło, tam na samey definicyi poprzestałem.

Wprowadzone tym sposobem nowe wyrazy polskie, utrudniałyby zrozumienie niektórych wyrażeń w tym Słowniku: dla tego na końcu przydałem Słownik wyrazów polskich z odpowiadaiącémi im łacińskiemi, ażeby każdy spotkawszy nieznaiomy wyraz, mógł znaleźć w texcie iego znaczenie. Przyłączyłem także Słownik wyrazów niemieckich, iako téż i francuzkich, mianowicie tych, które się od łacińskich różnią.

Skrócenia iakich używałem są następuiące: znak = położony między wyrazami wskazuie, że znaczenie ich zupełnie iest iednakie; wyrażenie zaś *ob.* (obacz) oznacza, że pod wyrazem po niém następuiącym, opisane téż iest znaczenie wyrazu poprzedzaiącego.

Dzieła z których korzystałem przy układaniu tego Słownika są:

Acharius (Erick). *Lichenographia universalis.* Gött. 1810. 4°.
— *Synopsis methodica lichenum.* Lund. 1814. 8°.
Bulliard. *Dictionnaire élémentaire de Botanique.* Paris 1797. fol.
De Candolle (M. A. P.). *Théorie élémentaire de la Botanique.* Paris 1819. 8°.
Fries (Elias). *Systema mycologicum.* Gryphisw. 1821. 8°.
Gärtner (Jos.). *De fructibus et seminibus plantarum.* Stutg. 1788. 4°.

Hayne (F. G.) *Termini botanici.* Ber. 1812. 4°.
Hedwig (Joan.). *Fundamentum historiae naturalis muscorum frondosorum.* Lips. 1782. 4°.
— *Theoria generationis et fructificationis plantarum cryptogamicarum.* Lips. 1798. 4°.
— *Species muscorum frondosorum* edit. Schwaegr. Lips. 1801. 4°. cum supplementis a Schwaegr. editis.
Jacquin (N. J.) *Anleitung zur Pflanzenkenntniss.* Wien. 1785. 8°.
Jussieu (A. L.). *Genera plantarum.* Pari. 1789. 8°.
Koch (J. Fried. Wilh.). *Botanisches Handbuch.* Magd. 1798. 8°. T. III.
Lamarck et De Candolle. *Flore francaise.* Paris. 1815. 8°.
Link (H. Fr.). *Grundlehren der Anatomie und Physiologie der Pflanzen.* Gött. 1807. 8°.
C. a. Linné *Species plantarum.* olim curante C. L. Willdenow continuata a H. F. Link. Ber. 1824. T. VIus P. 1. 8°.
Elementa philosophiae botanicae. Ber. 1824. 8°.
Linnaeus (Car.) *Philosophia botanica.* Stockh. 1751. 8°.
— *Philosophia botanica* ed. C. Spreng. Hal. 1809. 8°.
Mirbel (C. T. Briseau -). *Elémens de physiologie végétale et de Botanique.* Paris 1815. 4°.
Nees v. Essenbeck. *Handbuch der Botanik.* T. II. Nürnb. 1820. 8°.
Persoon (D. C. H.) *Synopsis methodica fungorum.* Gött. 1801. 8°.
Richard. (Ach.). *Nouveaux élémens de Botanique et de Physiologie végétale.* Paris 1822. 8°.
Röhling (J. Chr.) *Deutschlands Flora.* Frankf. am Mayn 1812—1814. 8°.
Römer (Joh. Jac.). *Versuch eines möglichst vollständigen Wörterbuchs der botanischen Terminologie.* Zürig 1816. 8°.
Rudolphi (K. A.) *Anatomie der Pflanzen.* Ber. 1807. 8°.
Sprengel (K.) *Grundzüge der wissenschaftlichen Pflanzenkunde.* Leip. 1820. 8°.

Tournefort (Joseph.). *Institutiones rei herbariae.* Paris 1719. 4°.

Willdenow (Car. Lud.). *Grundriss der Kraüterkunde.* Berlin 1802. 8°.

C. a Linné *Species plantarum* curante C. L. Willdenow. Berol. 1810. 8°. T. Vtus.

Skrócenia Autorów.

Achar., Acharius.
Batsch (Jo. Geor. Car. Aug.)
Beauv., Palisot Beauvois.
Bern., Bernhardi.
M. Bieb., Marschall Bieberstein.
Boerh., Boerhave.
Bosc (Ludov.).
Brid., Bridel.
Brot., Felix Avell. Brotero.
R. Brown, Robert Brown.
Bull. Bulliard.
Camel., Camelli.
Cass., Cassini.
Cesalpin.
Corr., Correa.
Dec., De Candolle.
Desv., Desvaux.
Dodoens (Rambert).
Ehrh., Ehrhart.
Flor. franc., Flore francaise.
Frie., Fries.
Gärtn., Gärtner.
Gled., Gleditsch.
Gleich., Gleichen.
Grew (Nehemiah).
Guett., Guettard.
Hall., Haller.
Hayne (Fried. Gottl.).
Hedw., Hedwig.
Hoffm., Hoffmann.
Jacqu., Jacquin.
Jäger (Christ. Frid.).
Jung (Georg. Sebast.).
Juss., Jussieu.
L., Linnaeus.
Link (Henr. Frid.).
Ludw., Ludwig.
Malp., Malpighi.
Medic., Medicus.
Meyer (Fred. Albr.).
Mirb., Brisseau-Mirbel.
Moench (Conrad).
Neck., Necker.
Nees v. Essenbeck.
Panz., Panzer.
Pers., Persoon.
Petit Thou., Petit Thouars.
Plin., Plinius.
Ray (Joh.).
Reich., Reichard.
Rich., Richard.
Röhl., Röhling.
Roth (Alb. Wilh.)
Rudol., Rudolphi.
Ruell., Ruellius.
Rumph., Rumphius.
Salisb., Salisbury.
Schreb., Schreber.
Scop., Scopoli.
Sims.
Smith (James Edward).
Spreng., Sprengel (Curtius).
Targ. Tozz., Targioni-Tozzetti.
Tourn., Tournefort.
Trevir., Treviranus.
Turp., Turpin.
Wach., Wachendorf.
Vaill., Vaillant.
Vivia., Viviani.
Willd., Willdenow.

Skrócenia w opisach botanicznych powszechnie używane.

☉, roślina roczna.
♂, roślina dwuletnia, iako téż kwiaty samcze.
♃, roślina trwała zielna.
♄, roślina trwała pnista czyli drewna, iako téż krzewiasta; także kwiaty bezpłciowe.
♀, kwiaty samicze.
☿, kwiaty obopłciowe.
♂—♀, kwiaty lub rośliny oddzielnopłciowe.
♂:♀, kwiaty lub rośliny rozdzielnopłciowe.
☿/♀, kwiaty lub rośliny obopłciowe i razem samicze w iednym kwiecie.
☿/♄, kwiaty lub rośliny obopłciowe i bezpłciowe także w iednym kwiecie.
☿—♂, kwiaty lub rośliny obopłciowe i samcze na iędném indywiduum.
☿—♀, kwiaty lub rośliny obopłciowe i samicze na iedném indywiduum.
☽, w prawo zwiiaiący się.
☾, w lewo zwiiaiący się.
?, oznacza wątpliwość względem wyrazu lub charakteru przed tym znakiem położonego.
†, oznacza że charaktery rodzaiu lub gatunku, przy którym znak ten iest położony, nie są dobrze poznane.
*, znak taki położony przy synonimie przez iakiegoś autora użytym, wskazuie, że w dziele iego roślina ta dokładnie iest opisana.

De Candolle w opisach swoich niektóre z tych znaków odmienił, inne zaś pododawał. Jakoż u niego:

☉, oznacza w ogólności roślinę raz tylko w życiu owoc wydaiącą, która może bydź:
①, roczna.
②, dwuletnia.
♾, trwała.

♃, roślina któréy łodyga po wydaniu owoców ginie, ale pozostały korzeń kilka razy łodygę z kwiatami i owocami wydawać może.

♄, roślina któréy łodyga iest trwała i wielokrotnie owocami się pokrywa, ale któréy wielkość iest albo nieznaioma albo niepewna. Roślina taka bydź może:

♄, podkrzew.

♄, krzew.

5, drzewko.

♄, drzewo.

◡, roślina pnąca się.

(, w prawo zwiiaiący się.

), w lewo zwiiaiący się.

△, zawsze zielony.

☿, roślina albo kwiat obopłciowy.

!, w opisaniach wskazuie charakter szczególny albo bardzo ważny, w synonimii zaś, synonim od samego autora oznaczony.

A.

A. Przyimek ten na początku wyrazu położony, wskazuie nieznaydowanie się rzeczy, którą wyraz oznacza, *np. acalyculatus* bezkielichowy, *ananthos* bez kwiatu, *arhizos* bez korzenia.

Abbreviatus, *skrócony:* iakby siłą iaką we wzroście zatrzymany. Mówi się mianowicie o kielichu, który bardzo od korony iest krótszy, iak u *Coronilla Emerus*.

Abortiens, Abortivus, *pustuiący*, *pusty:* mówi się nie tylko o owocach, które przed dojrzeniem opadaią, kwiatach owoców nie zawiązuiących, komórkach które żadnych nie zawieraią nasion; lecz w ogólności o każdéy części rośliny, która się należycie nie rozwinęła. U dawnych *abortiens flos* znaczył toż samo co *flos masculus*, *sterilis*. Dzisieysi, *abortientia stamina*, *abortiens stigma*, nazywaią *castrata stamina*, *incompletum stigma*.

Abortus, *zamorek:* podług Linka nasienie bez zarodka, albo maiące zarodek nie zapłodniony, czyli w ogólności nie dorosłe. Willdenow tym wyrazem mianuie stan rośliny, w którym ona maiąc zupełne części płciowe samicze, dla iakichkolwiek bądź przyczyn owoców nie wydaie. Decandolle nazywa zamorkiem każdy organ, którego wzrost iakąkolwiek okolicznością został wstrzymany. W każdym razie chorobę rośliny oznacza.

Abrupte-pinnatus = Pari-pinnatus. *Abrupte-acuminatus ob.* Acuminatus.

Abruptus = Truncatus.

Acalyculatus *flos* = Aphyllus.

Acantha, Acanthon (z gr.) = Spina.

Acaulis, *bezłodygowy:* żadnéy a przynaymniey widocznéy łodygi nie maiący, *np.* Dziewięćsił przyziemny (*Carlina acaulis*); *acaulis pileus* = sessilis.

Accessoria *organa*, organa *przydatkowe:* w niektórych tylko roślinach już na częściach pokarmowych już na płciowych znayduiące się, a które istotnie ani do iednych ani do drugich nie należą, iak włosy, kolce, podpory. *Accessoria folia* = Amphigastria.

Accidentalia *receptacula* = Accidentalia vasa propria.

Accidentalia *receptacula aëris* = Lacunae.

Accidentalia *vasa propria*, *ob.* Vasa propria.
Accisum *folium* Link: liść na końcu wycięty, o kącie wycięcia ostrym a klapach tępych.
Accrescens, *wzrastaiący:* mówi się o organie, który po odbyciu swoiey funkcyi, zamiast opadania nagle wzrasta, *np.* kielich w rodzaiu *Physalis.*
Accrescentia: nie tylko wzrost ale i zrośnienie się części oznacza; a z tąd:
Accretus, wzrosły, przyrosły do czegoś.
Accumbentes *cotyledones:* liścienie na brzegu zetknięcia się zarodek noszące, *np. Fasola. Chrzan.*
Acenium: Link tak nazywa owoc iednoziarnowy, pospolicie suchy, którego powłoka z powłoką nasienia i z kielichem iest zrosła, iak u Zrosłogłówkowych. Owoc ten nie otwiera się bynaymniey, lecz iądro od powłoki nasienia iest oddzielone.
Acerbus, *cierpki:* mówiąc o smaku; iak u gruszek dzikich.
Acerosum *folium*, liść *szpilkowaty:* równowązki, tęgi, w zimie zielony, a przy nasadzie delikatną błonką otoczony, *np. Jodła.* Rośliny z podobnemi liśćmi zowią się szpilkowemi *Acerosae.*
Acetabuliformis, Acetabulosus, *czaszkowaty*: podług Salisbury organ wklęsły w kształcie kubka, z brzegami mniey więcéy zagiętemi, iak kielich u Krzeciny czaszkowatéy (*Marrubium acetabulosum*).
Achena Necker, Achenium Richard = Acenium.
Achroos (greck.) *bezfarbny;* podług Dec. = Pallidus.
Acicularis, *igłowaty:* mówi się o włosach i szczecinach ostro zakończonych a u spodu cokolwiek zgrubiałych, *np.* u *Pokrzywy;* używa się także do oznaczania łodygi, *np. Scirpus acicularis*, i do liści, iak u Szparagu ostroliściowego (*Asparagus acutifolius*). Czasem toż samo znaczy co *Subulatus.*
Aciculatus: Dec. używa tego wyrazu do oznaczenia delikatnie, iak gdyby ostrzem igły, porysowanéy powierzchni nasienia.
Acidum, *kwas:* mówiąc o kwasach roślinnych, *np. Acidum aceticum*, kwas octowy, *A. benzoicum* kwas benzoesowy, i t. d.
Acidus, *kwaśny: np.* Szczaw.
Acies, *krawędź, ostrze:* przecięcie się dwóch powierzchni.
Acietatus Bernh.: trzy i więcey kantów ostrych maiący.
Aciformis, Targ. i Tozett., = Acicularis.
Acinaciforme *folium*, liść *szablowaty:* mięsisty, przy nasadzie walcowaty, daley tróygraniasty, którego dwie płaszczyzny na dół idące szérsze są od trzeciey, krawędź dolna łękowata, koniec zaś ostry, *np. Mesembryanthe-*

mum acinaciforme. Podług Dec. iest to liść tróygraniasty, spłaszczony, cokolwiek łękowaty, którego łękowatość iest ostra. Podobnież wykształcony nasiennik *Pericarpium acinaciforme*, Linneusz u *Mesembryanthemum* przytacza.

Acinus, *Jagodka:* Lineusz tak zowie każdą z iagod szczególnych stanowiących iagodę złożoną, a co Dec. *Carpellum* mianuie *np. Malina.* Gärtner tym wyrazem oddaie miękką, przezroczystą, soczystą, iednokomórkową iagodę z kościstemi ziarnami, *np. Winne grono.*

Acocca *semina:* nasiona w których iądro bez żadnych pokryw bydź się zdaie, *np. Rhizophora.*

Acormosae: rośliny *bezłodygowe*, których liście i kwiaty prosto z korzenia wychodzą, *np. Colchicum autumnale.*

Acotyledones L. rośliny bez liścieniów, do których *skrytopłciowe* Linneusza a *Exembryonaceae* Rich. należą.

Acotyledoneus *embryo* Rich., zarodek *bezliścieniowy.* Wielu fizyologów nie przypuszczaią roślin bezliścieniowych: nasiona bowiem *acotyledonea* zwane, nayczęściey rośliny iedno i wieloliścieniowe wydaią, iak *Paprocie* i *Mchy.*

Acris, *ostry:* mówiąc tak o zapachu *np. Teucrium Marum*, iak o smaku *np. Sedum acre;* równie téż o działaniu na ciało *np. Ranunculus acris.*

Acroglossus Bernh.: na ięzyku smak wzbudzaiący.

Acronus Neck. = Receptaculum proprium.

Acrospira: podług Grew iest kiełek rozwiniętego zarodka w Jęczmieniu.

Aculeato-ciliatus, *kolczysto-rząsowaty:* na brzegach kolącémi włosami i szczecinami osadzony, iak liście u wielu gatunków Ostu (*Carduus*).

Aculeatus, *kolczysty:* kolcami osadzony; iak powierzchnia liści u *Solanum sodomaeum;* brzeg liści większéy części *Carduus* i *Cnicus;* pień, łodygi, ogonki i szypułki u *Róż;* trzon u *Aspidium aculeatum.* Dzisieyszych *Receptaculum aculeatum*, nazywał Linneusz *apiculatum*, iak u *Cichorium*, *Eclipta.*

Aculeus, *kolec:* twardy, kolący, z kory wyrastaiący organ i z nią od drzewa, łodygi, gałęzi, miękisza liści i owocu tak się odeymować pozwala, że te po odięciu ich zupełnie gładkiemi zostaią, *np. Róża.* Czasem kolce te powstaią z pozostałych ogonków liściowych, iak u *Cocos aculeata* i *Polypodium asperum.* Na owocach, i kapeluszach grzybów, są także kolce, *ob. Echinus.*

Acumen, *kończatość:* przedłużony koniec alboli téż ostrze iakiegoś organu.

Acuminatus, *kończaty:* organ maiący koniec długi, płaski albo szydłowaty, prawie równowązki; *a. folium* iest u *Lamium album.* Zowie się organ tępo kończaty *abrupte-acuminatus*, gdy z wierzchołka końca bardzo tępego ostrze cienkie, równowązkie wychodzi, *np.* liście u *Bryum argenteum.*

Acuminosus, *długo-kończaty.*

Acutatus: Hayne używa tego wyrazu w znaczeniu, że kąt, o którym mowa, powstaie z zeyścia się dwóch liniy prostych, a nie iest na końcu zaokrąglony.

Acute, *ostro*; *Acute angulatus*, *ob.* Angulatus; *Acute crenatus*, *ob.* Crenatus; *Acute dentatus*, *ob.* Dentatus; *Acute emarginatus*, *ob.* Emarginatus; *Acute incisus*, *ob.* Incisus; *Acute serratus*, *ob.* Serratus.

Acutiusculus, *ostrawy:* nieco zaostrzony.

Acutus, *ostry*: mówi się o organie którego koniec formuie kąt ostry iednakowo nie kolący; *np. acutum folium* iest u *Buku.*

Adamantinus, z blaskiem dyamentowym.

Adducentia *vasa* Hedw. = Vasa spiralia.

Adductores Willd. = Prosphyses.

Adelphia (z grec.): zrośnienie pręcików niteczkami w wiązki, a z tąd *Monadelphia*, *Diadelphia* i t. d.

Aden, Adenos (w grec. złoż.) = Glandula.

Adhaerens, *przylegaiący:* mniey więcey z innym organem zrosły; *adhaerens ovarium*, gdy iaiecznik z kielichem iest połączony. Wyraz ten niekiedy iednoznaczny iest z wyrazem *Cohaerens*, a często oznacza mechaniczne tylko przyczepianie się nasion haczkami opatrzonych, do odzieży przechodzących.

Adhaerescentia Dec.: połączenie organów początkowo wolnych.

Adnascens Tournef., Adnatum Rich. = Bulbulus.

Adnatus, *przyrosły:* z innym organem tak połączony, że iedno ciało z nim tworzy albo tworzyć się zdaie. Wyraz ten oznacza właściwie, że organ, o którym mowa, podstawą swoią lub górną powierzchnią do innego iest przyrosły; używa się iednak w rozmaitém bardzo znaczeniu. I tak: *adnata anthera*, ieżeli główka pyłkowa do obu stron pręcika iest przyrosłą, *np.* Głog (*Crategus*), podług Dec. zaś, ieżeli w całéy długości z pręcikiem iest zrosłą, *np.* Czworolist (*Paris*); w ogólności Dec. oznacza tym wyrazem zrośnienie organów w całéy ich powierzchni. *A. calyptra*, czepek tak mocno do torebki przyrosły, że nawet po dożrzeniu nie odpada, *np. Sphagnum*; *a. calyx*, znaczy u niektórych toż samo co *superus*; *a. corolla* Link, korona z osadnikiem połą-

czona lecz łatwo oddzielaiąca się; *a. folium*, ieżeli liść przy podstawie iedną lub drugą powierzchnią do łodygi iest przyrosły, *np.* Sawina (*Juniperus Sabina*): ieżeli zaś nie samym spodem, lecz cokolwiek wyżey do łodygi przyrasta, w ów czas się zowie *supra basin a. folium*, *np.* Rozchodnik ostry (*Sedum acre* ; Linneusz liść takowy nazywa *adnato-sessile*, Hayne *circumscissum*, a co iedno znaczy z wyrazem *folium basi solutum*. — Wyraz *adnatus* stosuie się zarówno do ogonka, szypułki i innych organów: iakoż *adnatus petiolus* iest u Adragantu (*Astragalus Tragacantha*); *a. pedunculus* u *Lipy*; i t. d.; *agnata integumenta seminis* = Vestita semina, iak u Rąbarbaru (*Rheum*).

Adnexus: prawie toż samo znaczy co *Adnatus*, tylko zrośnienie to w mnieyszym iest stopniu.

Adpressus, *przytulony*: ieżeli gałąź, liść, ogonek, łuska, całą powierzchnią do organu, na którym są osadzone, przytykaią się. Mówiąc o szypułkach i owocach, wyraz ten oznacza względne ich położenie do szypułki ogólnéy.

Adpropinquatus, *zbliżony*: mówi się o organach, które naywięcey o ieden cal od siebie są odległe.

Adscendens, *podnoszący się*: u spodu leżący, daley wzniesiony, mówiąc mianowicie o łodydze; często iednak oznacza prostopadłe do góry wzniesienie się, nadewszystko w mowie o gałęziach, liściach, kwiatach, słupkach, pręcikach, a nawet i płatkach korony, np. gałęzie u *Cyprysu*. *Adscendens caudex*, *ob.* **Caudex**; *a. flos*, iest podług Linneusza u wszystkich Nierównoczteropręcikowych nagoziarnowych, gdzie warga górna części płciowe zawiera; *a. semen* Rich., gdy nasienie do osi lub ściany nasiennika przymocowane, wierzchołek swóy, czyli koniec przeciwległy znaczkowi, ku wierzchołkowi komórki ma skierowany, *np. Jabłko*. Podług niektórych *Adscendens* znaczy toż samo co *Incurvus*.

Adscensus L'Heritier = Caulis.

Adspersus, *posypany*: odległemi gruczołami bez porządku, iak pręciki u Dyptanu (*Dictamnus*), alboli téż włosami, pokryty.

Adstringens, *ściągaiący*: mówiąc o smaku, *np.* korzenie Drzewianki (*Tormentilla*).

Adsurgens = Assurgens.

Adulterinus: przez mieszanie się z innemi gatunkami rozmnażaiący się, *np. Verbascum adulterinum*.

Adumbratio: dokładne opisanie iakieyś rośliny, podług Linka, powinno wskazać iey synonimy, char

czas kwitnienia i trwania, wzrost, grunt, oyczyznę i użytek.

A d u n c u s: zakrzywiony lecz na końcu tępy, *np.* miodniki u *Aconitum*.

A d v e r s u m *folium*, liść *zwrócony:* podług Linneusza powierzchnią swą ku południowi skierowany, nie zaś ku górze; podług innych, prostopadle stoiący i brzegiem ku łodydze obrócony, albo poziomy, którego płaszczyzna do powierzchni ziemi iest prostopadła, *np.* Sałata dzika (*Lactuca Scariola*). *Adversa anthera* = antica; *a. radicula*, rostek końcem do znaczka skierowany. U dawnych wyraz ten znaczył toż samo co *Oppositus*.

A e g y p t i a c u m c l i m a: klima naybliższe międzyzwrótnikowemu, pomiędzy 0° i 35° szerokości północnéy i południowéy.

A e n e u s: kolor brunatny w zielony nieco wpadaiący.

A e q u a b i l i s, *zrównany:* mówi się o powierzchni, mianowicie plechy Liszayców, kiedy ta albo nie ma żadnych nierówności, alboli też, chociaż one znayduią się, tedy są małe i iednostayne.

A e q u a l i s, *równy:* w rozmaitém używa się znaczeniu. I tak: *ae. anthodium*, kiedy listki kielicha ogólnego są równe i w ieden rząd ułożone, *np.* Kozibrod (*Tragopogon*); *ae. caulis*, łodyga w całéy długości równogruba, bez żadnych kolanek i zgrubiałości, *np.* głąbik u Podróżnika (*Leontodon*); *ae. calyx* L., *corolla* L., kiedy listki ich są równe i do siebie podobne, a w tém samém znaczeniu bierze się *ae. filamenta*, *ae. flores* w Zrosłogłówkowych i Baldaszkowych; *ae. filum* w Zrostnicach, toż samo ma znaczenie iak i względem łodygi; *ae. folium*, liść z obu stron ogonka podobnego kształtu; *ae. internodia*, międzykolanka wszystkie równéy grubości; *ae. lamellae*, gdy wszystkie blaszki od trzonu aż do brzegu kapelusza dochodzą; *ae. margo*, gdy brzeg kapelusza iednostaynie ze wszystkich stron od trzonu iest odległy; *ae. panicula*, ieżeli gałęzie wiechy iednostaynie na wszystkie strony się rozchodzą, *np* Wyklina szorstka (*Poa trivialis*); *ae. polygamia ob.* Polygamia; *ae. pori*, dziurki w grzybach równéy obszerności; *ae. racemus*, *ae. spica*, ieżeli kwiaty grona lub kłosa iednostaynie na wszystkie strony są obrócone; *ae. stylus*, szyyka równéy z pręcikami długości, *np. Tytuni; ae. theca*, walcowata; *ae. umbella*, kiedy kwiaty baldaszka, tak co do listków korony iak i ogólnéy wielkości, brzegowe równe są środkowym, *np.* Wietrznik (*Eryngium*), Olszeniec (*Selinum*).

Aequaliter-dentatus, *ob.* Dentes.

Aequaliter-nervosum: mówi się o liściu, w którym nerwy podłużne wszystkie równéy są grubości, *np.* Babka lancetowata (*Plantago lanceolata*).

Aequatus, *zrównany:* żadnych wypukłości i wklęsłości niemaiący; przeciwznaczny iest wyrazom *Bullatus*, *Gibbus*, *Plicatus*, *Undulatus*.

Aequi-altus, *równo-wysoki*.

Aequilaterus, *równoboczny:* tak się nazywa liść u *Mesembrianthemum aequilaterum*, którego poprzeczne przecięcie tróykąt równoboczny daie.

Aequilongus, *równéy długości*.

Aequimagnus, *równéy wielkości*.

Aequinoctiales *solares flores:* Linneusz nazywa kwiaty, które w pewnéy dnia godzinie otwieraią się zrana a wieczorem się zamykaią. U Humboldta znaczy toż samo co *Tropicae*, rośliny międzyzwrótnikowe. Dec. tym wyrazem mianuie rośliny, których kwiaty w pewnéy się godzinie otwieraią i zamykaią, i to przez kilka dni się powtarza.

Aequivalvis, *równołuszczynkowy:* owoc równe łuszczynki maiący.

Aëreus, *powietrzny: np.* korzeń na powietrze wystawiony.

Aeriferae *vesiculae:* pęcherzyki ú porostów morskich powietrzem napełnione, które za części płciowe samcze miano.

Aeruginosus, *grynszpanowy*: kolor zielony w błękitny wpadaiący, *np.* Groszek pachnący (*Lathyrus odoratus*).

Aestivalis, Aestivus, *letni:* rośliny latem kwitnące; *ae. area*, kwatera na rośliny, które latem tylko pod otwartém niebem utrzymywać się mogą.

Aestivarium: budowla, w którey rośliny z kraiów ciepłych są utrzymywane.

Aestivatio: czas kwitnienia roślin, i ułożenie korony w pąku. Sprengel następuiące gatunki ułożenia korony w pąkach naznacza: *Aestivatio alternativa*, gdy części okwiatu ułożone są we dwa albo więcey rzędów, w taki sposób, że listki rzędu wewnętrznego od zewnętrznych na przemian z niemi ułożonych są w części pokryte, *np. Liliowe*. *Ae. cochlearis*, gdzie iedna część okwiatu większa iest od innych i w kształt łyżki zginaiąc się tamte otacza, *np. Aconicum*. *Ae. contorta*, gdy części korony osadzone są ukośnie, tak, że brzegami iedne na drugie nieco zachodzą, *np. Vinca*. *Ae. convolutiva*, gdzie zewnętrzna część zagina się i wewnętrzną otacza, ta podobnym sposobem następuiącą zamyka, i t. n., *np.* Krzyżowe. *Ae. imbricativa*,

gdzie części okwiatu w kilka rzędów są ułożone i zewnętrzne krótsze są od wewnętrznych, tak, że ie dachówkowato przykrywaią. *Ae. induplicativa*, gdy części korony po brzegach do wewnątrz się zaginaią i zagięciami brzegów z sobą się stykaią, tak iak łuszczynki w torebce Fiałków, *np. Clematis. Ae. plicativa*, gdzie części korony bez żadnego oznaczonego porządku są pofałdowane, *np.* Mak. *Ae. quincuncialis*, gdzie z pięciu części okwiatu dwie są wewnętrzne, dwie zewnętrzne, a piąta pomiędzy niemi umieszczona, *np.* kielich róż. *Ae. valvaris*, gdy części korony przed rozkwitnieniem brzegami tylko z sobą się stykaią, tak iak łuszczynki w torebce, *np.* kwiaty złożone. *Ae. vexillaris*, postrzega się w kwiatach groszkowych, gdzie żagielek inne części otacza.

Aestuaria: mieysca w czasie wezbrania mórz wodą zalewane.

Aetate *ob.* Demum.

Aetheogamia Palis. Beauv. = Cryptogamia L.

Aetheos (z grec.) = Anomalus.

Aethereum *solum*, naywyższy Alp wierzchołek.

Aevum = Periodus vitae.

Affinis, *powinowaty:* do czegoś z charakterów zbliżony.

Agamia Neck. = Cryptogamia L.; *Agamus* Rich. = Neuter.

Agenius Lameth. = Neuter.

Ager, *rola:* ztąd *agrestis.*

Aggedula: Neck. tak zowie torebkę mchów.

Agglutinatus, *przykleiony:* bardzo mały stopień połączenia organów oznacza, tak, że one bez rozdarcia łatwo rozdzielać się daią. Takim sposobem mogą się zrastać pręciki lub działki kielicha z koroną, zęby kołootworza u mchów pomiędzy sobą, i t. p.

Aggregatus, *skupiony:* Linneusz kwiatami skupionemi *a. flores* nazywa wtedy, ieżeli kwiatki szczególne znayduiące się na iednym osadniku lub w iednym kielichu zawarte są takie, że każdy z nich, od innych oddzielony, psuie kształt całego kwiatu, którego iest częścią. Rośliny z takiemi kwiatami stanowią familią *Aggregatae* zwaną. W tém znaczeniu baldaszek, podbaldaszek, kotki, kolba, tu należą. Dzisieysi zaś kwiaty skupione na iednym osadniku i w iednym kielichu zawarte, a których główki pyłkowe nie są zrosłe, *skupionemi* mianuią. Podobnie też owoce na iednym osadniku skupione, iak u Jaworu, Jeżogłówki (*Sparganium*), albo wiele iaieczników skupionych, z których każdy do oddzielnego kwiatu należał, iak u Morwy, *aggregati fructus* nazywaią się. *Aggregati bulbi*, ieżeli wiele cebulek ko-

ło iednéy formuie się, *np.* Czosnek sybirski (*Allium nigrum sibiricum*); *a. gemmae*, ieżeli wiele pąków w iednėm mieyscu się znayduie, *np. Xanthoxylum fraxineum.*

Agrestis, *dziki*, *rolowy:* raz się używa na oznaczenie różnicy roślin dziko rosnących od ogrodowych, drugi raz rośliny na polach uprawnych znayduiące się, mianuie, *np. Veronica agrestis.*

Agynus *flos*, v. *planta* = Masculus.

Agyratus = Exannulatus.

Akena *Flore franc.*, Akenium Rich. = Acenium.

Ala: kąt między pniem i gałęzią u dzisieyszych, u dawnych zaś i kąt iaki liść lub szypułka z gałęzią formuie, a zatém toż samo znaczyło co i *Axilla.* — W liczbie mnogiéy *Alae* oznaczaią *skrzydełka* czyli dwa listki boczne koron motylkowatych, iak u *Grochu;* także błonka którą nasiona *Wiązu*, *Klonu i t. d.* z boku lub na końcu są opatrzone, tym się wyrazem oddaią, równie iak i małe obwódki nasion u *Pasternaku*, = Pterygium. Nakoniec błonka od zbiegaiącéy blaszki liścia po ogonku uformowana, i przysadki z ogonkiem zrosłe, *alae* się nazywaią. Jacquin wyrazem *Alae* mianuie wyrostki spłaszczone na miodnikach *Stapelii.*

Alabastrum, Alabastrus: podług Linka, kwiat przed rozwinieniem oznacza. Pliniusz tak nazywał pąk róży.

Alaeformis, *skrzydełkowaty:* tak się nazywaią płatki korony lub działki kielicha, na kształt skrzydeł lecącego motyla roztwarte, *np.* Mlecznica (*Polygala*). Liście mchów nie środkiem podstawy ale prawie brzegiem do łodygi przyrosłe, skrzydełkowatemi się nazywaią, *np. Neckera.*

Alaris, *kątowy:* u dawnych i Linneusza znaczy toż samo co *Axillaris*, podług Willd. zaś, z kąta między łodygą a gałęzią wyrastaiący.

Alato-pinnatum, skrzydlato-pierzasty: liść pierzasty, którego ogólny ogonek pomiędzy szczególnémi listkami iest skrzydełkowaty, a te skrzydełka bynaymniey od zbiegaiących listków nie pochodzą, *np. Bignonia fulva.* Cav.

Alatus, *skrzydlaty:* pień, łodyga, niekiedy szyyka, od zbiegaiącéy wzdłuż z kilku stron błonki, skrzydłowate weyrzenie maiąca, *np. alatus caulis*, u Trędownika wodnego (*Scrophularia aquatica*); *a. stipes*, u *Danaea alata; alatus petiolus*, po którym blaszka liścia z obu stron aż do nasady zbiega, lecz razem cokolwiek iest wycięta, iak u *Pomarańczy.* Owoc także zowie się skrzydełkowatym, którego kąty skrzydełkami są opatrzone, a tych

2

skrzydełek liczba może bydź rozmaita; i tak u *Halesia tetraptera* iest *a. drupa;* nasiona u Bucienia (*Laserpitium*) są *quadrialata.* Niektórzy strączek ostrogrzbiecisty u Tasznika polnego (*Thlaspi arvense*) nazywaią *alata silicula.*

Albedo, *białość:* biała farba ze wszystkiemi iey odmianami.

Albescens, *białeiący:* co początkowo innéy farby bydź się zdaie a w białą przechodzi, Dec.; albo téż białą farbę na innym kolorze przebiiaiącą się oznacza.

Albicans: prawie tož samo co *Albescens*, tylko w mnieyszym stopniu.

Albidus, *białawy:* brudno-biały, nieoznaczony, *np.* kwiaty *Asclepias Vincetonicum.*

Albigo: białość, która od grzybków i nakłócia owadów na roślinach powstaie. Jest to gatunek choroby roślin.

Albo-maculatus, *biało-plamisty:* białemi, nieforemnemi plamami upstrzony, *np.* liscie Jasnoty plamistéy (*Lamium maculatum*). Jeżeli te plamy tylko koło brzegu są skupione i wszystkie się razem łączą, tak, że brzeg białą obwódką iest opasany, w ów czas liść zowie się:

Albo-marginatum, *białobrzegi*, *np.* Pelargonia. Kiedy zaś te plamy są dosyć znaczne, tak że liść więcéy białym iak zielonym się okazuie, w ów czas nazywaią go:

Albo-variegatum, *biało-upstrzony*, co się przez uprawę w *Pelargoniach* przytrafia.

Albumen Gärt., *białko*, Perispermum Juss., Endospermum Rich. Podług Gärtn. białko iest ta część iądra, która przez dożrzewanie nasienia ze stwardniałego płynu *Amnios* bierze początek, a z przeznaczenia i koloru do białka iaia kurzego zgotowanego podobna. Nasiona maiące białko nazywa on białkowatémi *albuminosa*, i rozróżnia od bezbiałkowych *exalbuminosa.* Podług Dec. białkiem iest wszystko w nasieniu co nie iest zarodkiem i z nim nie iest połączone, żadnych naczyń nie posiada, wielu nasionom nie dostaie, i iest iuż rogowéy, iuż drzewiastéy, iuż mięsistéy, iuż ziarniastéy, i t. d., iuż natury krochmalu. Rich. nazywa białkiem substancyą nasienia, od powłok iego i zarodka różną, przy zarodku się znayduiącą, i, albo w części albo zupełnie go obeymuiącą. Skoro więc tylko zarodek nie iest pod powłoką nasienia nagim, białko znaydować się musi, *np. Pszenica.* Ta mączasta lub innéy natury substancya karmi zarodek dopóty, dopóki on sam przez się utrzymywać się nie może. Białkiem także *Albumen* albo *Albumina* nazywa się pierwiastek do składu części roślin wchodzący, o którym Chemia uczy; skąd:

Albuminatus, *białkowaty:* kombinacyą roślinną białkiem zwaną zawieraiący.
Albuminosus, białkiem opatrzony: *ob.* Albumen.
Alburnitas: choroba roślin w któréy pewne warsty bielu daley się udoskonalać nie mogą i miękkiemi pozostaią.
Alburnum, *biel:* iest miękkie, białawe drzewo, które się z łyka uformowało, tuż pod niém leży i z niém iest w związku, a które ieszcze nie nabyło zwyczaynéy drzewu twardości i zawsze bladszéy iest od niego farby. Biel formuie warsty zewnętrzne drzewa w roślinach dwuliścieniowych. Składa się z wiązek naczyń spiralnych w koła spółśrzodkowe ułożonych, a które komórkami podługowatemi i zwyczayną tkanką komórkowalą otoczone, warsty roczne bielu formuią. W nim, podobnie iak w drzewie, soki do góry wstępuią.
Albus, *biały:* kolor biały zwyczayny, iak kwiaty u Firletki oddzielnopłciowey białéy (*Lychnis dioica alba*); *alba lactescentia* iest u Ostromlecza (*Euphorbia*), Sałaty (*Lactuca*), i t. d.
Alepidotus, *bezłuszczkowy:* używa się dla oznaczenia że iakiś organ, który zwyczaynie łuszczkami bywa pokryty, w niektórych gatunkach bez łuszczek się znayduie.
Algaceae Gled. Algae L., *porosty:* składały one III rząd ostatniéy klassy układu *Linneusza* i dzieliły się na ziemne *terrestres* i wodne *aquaticae.* Acharius, Roth i Willdenow tém nazwiskiem ostatnie tylko, to iest porosty wodne, oznaczaią, w których listowie iest różnokształtne, owoce pod zewnętrzną skórką rozrzucone, a nasiona szlamowate, *np. Fucus.*
Alimonia: płyn który rośliny wciągaią, i, lub w części lub też wszystek, na soki pożywne przerabiaią.
Allagostemones: są podług Möncha rośliny, w których pręciki naprzemian na kielichu i koronie, lub też na téy ostatniéy i osadniku, są umieszczone.
Alliaceus, *czosnkowy:* mówi się o smaku i zapachu czosnku, *np. Peltaria alliacea.*
Alligatae: nazywa Dec. rośliny, które nie będąc pasożytnemi pną się na inne podpory i do nich szczególnémi wyrostkami się przyczepiaią, *np. Bluszcz.*
Alpes, *Alpy: ob.* Alpinus.
Alpestris, *alpéyski:* mówiąc o roślinach na górach mnieyszéy wysokości znayduiących się, *np.* Jaskier alpéyski (*Ranunculus alpestris*).
Alpinus, *alpiński;* na wysokich górach, Alpami zwanych, rosnący. Alpami (*Alpes*) nazywaią się góry tak wysokie, że wierzchołki ich prawie zawsze śniegiem są pokryte i żadnych drzew nie noszą. *Alpinum clima* za-

wiera kraie północnego półsferza, pomiędzy 51° i 81° szerokości w Ameryce i Azyi, a aż do 60° w Europie; na południowém półsferzu pomiędzy 50° i 56°, oprócz tego wszystkie wierzchołki gór za granicą śniegów. *Alpinum solum*, grunt alpiński, nazywa się ziemia pulchna, czarna, z przegnicia części roślinnych powstała, słowem, nayczystsza ziemia liściowa.

Alsinacea, Alsineformis *corolla*, korona *mokrzycowa:* złożona z pięciu całych albo naciętych, lub też podzielonych krótkopaznogciowych płatków, które w pięciodziałkowym kielichu są zamknięte, *np.* Mokrzyca (*Alsine*), Gwiazdnica (*Stellaria*).

Alta *radicula*, rostek *górny:* końcem do wierzchołka nasienia, toiest do części iego przeciwległéy znaczkowi, skierowany.

Alternatim albo Alterne-pinnatus, *naprzemianległopierzasty:* ieżeli w liściu pierzastym listki nie naprzeciw siebie, lecz naprzemian są umieszczone, *np. Robinia Pseudo-Acacia.*

Alternativa *aestivatio*, *ob.* Aestivatio.

Alternus *naprzemianległy. Alterna folia*, ieżeli liście z rozmaitych stron łodygi i w rozmaitych iey wysokościach są poosadzane, iak w *Lewkoniach;* w témże samém znaczeniu używa się *a. gemmae*, *a. rami*, *a. spiculae*, *i t. d.* W mowie o płatkach korony i pręcikach, wyraz ten pospolicie używa się w znaczeniu względném; i tak: *petala sepalis alterna*, płatki naprzemian z działkami ułożone; *alterna stamina*, ieżeli pręciki nie naprzeciw każdego listka korony lub kielicha, lecz właśnie naprzeciw nacięć korony lub kielicha, albo pomiędzy ich listkami są osadzone, iak w Porach (*Allium Porrum*). Wyraz ten używa się także na oznaczenie, że organa iakieś w pewny porządek ułożone, na przemian różne posiadaią własności; i tak: w Porach są *filamenta alterne latiora;* pręciki szérsze naprzemian z węższemi ułożone, co się także i do płatków stosuie.

Alutaceus, Alutius, *zamszowy:* światło żółty kolor skóry garbowanéy na szaro.

Alveolaris *tela cellulosa*, = Tela cellulosa elongata.

Alveolatus, *komórkowaty:* mówiąc o powierzchni nakształt komórek pszczelnych wklęsłości przedstawuiącéy.

Alveolus: wydrążenie w którém cóś iest ukrytego.

Amarus, *gorzki.*

Ambigua *dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum.

Ambitus, *obwód:* brzeg w ogólności iakieyś powierzchni.

Ambrosiacus, *ambrowy:* Linneusz używał tego wyrazu na oznaczanie mocnych zapachów, *np. Chenopo-*

dium ambrosioides. Dec. oznacza zapach podobny do zapachu ambry lub piżma, chociaż w tym ostatnim razie pospolicie używa się wyraz *Moschatus.*

Amentaceus, *kotkowaty. Amentaceus flos* iest to sam *kotek*, który od Linneusza za skupiony kwiat był uważany; *a. racemus*, *a. spica*, iest gatunek kwiatostanu, który się w początkach w kształcie brunatnego albo czarnego pąka pokazuie, lecz rozwinięty na małe gałązki się rozdziela, a te w okręgi małe, od siebie odległe, są ułożone, *np.* Skrzyp (*Equisetum*); *a. spadix*, kolba z ułożenia kwiatów do kotka podobna. *Amentaceae* składały naturalną familią roślin u Linneusza.

Amentum, *kotek:* podług Linneusza iest to kłos, w którym kwiatki łuskami są poprzedzielane; podług Willdenowa iest to szypułka długa, niciowata, zawsze poiedyncza, gęsto łuskami pokryta, pod któremi kwiaty albo ich części istotne są umieszczone, *np. Wierzba*, *Topola*, *Osina.* Dec. powiada: kotek iest to zbiór kwiatów bezszypułkowych albo prawie bezszypułkowych na ogólnéy szypułce osadzonych, która po zapłodnieniu lub dożrzeniu owocu od łodygi się oddziela. Ten ostatni charakter stanowi istotną różnicę między kotkiem a kłosem; łuski bowiem są przysadkami kwiatowemi, a te w kłosach nayczęściey postrzegać się daią.

Amiantinus Bernh.: szaro-biały, kolor *amiantowy.*

Ammodytes = Arenariae.

Amnios, Amnium: iest to płyn znayduiący się w iaiach roślin po zapłodnieniu, w którym zarodek pływa i który od tegoż zarodka na pokarm iest wciągany. Płyn ten albo się wszystek na rozwinienie zarodka zużywa, alboli téż część iego pozostaie, twardnieie i stanowi białko (*Albumen*). Mleko kokosowe iest właśnie tym płynem, który czasem w szczególnym worku, *amnium* zwanym, bywa zamknięty.

Amphanthium: iest podług Linka osadnik mięsisty, na którym lub w którym części płciowe i owoce są osadzone. Mięsistość iadalna w *Figach* i płasko rozszerzony osadnik *Dorstenii* przykład tego przedstawuią.

Amphibius, *ziemnowodny:* tak się nazywaią rośliny, które równie w wodzie iak i na lądzie rość mogą, np. Rdest ziemnowodny (*Polygonum amphibium*).

Amphigastrium Ehrh.: tak się nazywaią przysadki liściowe, na dolnéy stronie gałązek *Jungermanii* łodygami opatrzonych znayduiące się, a które w ieden, dwa lub trzy rzędy mogą bydź ułożone.

Amphispermium Link: nasiennik kształt ziarna; które obeymuie, zachowuiący.

Amphitropus *embryo:* Richard tym wyrazem oddaie zarodek tak zgięty, że oba iego końce razem się stykaią i ku znaczkowi są skierowane, iak w *Goździkowych.*

Amplectans, *obeymuiący:* ieżeli organ iakiś podstawą swoią podporę, na któréy iest umieszczony, obeymuie; ieżeli połową tylko swéy podstawy podporę obeymuie, zowie się półobeymuiącym *Semiamplectans.*

Amplexicaulis, *łodygę obeymuiący:* Linneusz tym wyrazem oznacza liść, przysadkę iego lub ogonek, nasadą swą na około w poprzek łodygę obeymuiący; Willd. zaś chce, aby liść łodygę obeymuiący był sercowaty i klapami swemi ią otaczał. Liście mchów obeymuią łodygę delikatną błoneczką. Jeżeli liść połowę tylko łodygi obeymuie, albo połowa tylko liścia ią otacza, w ów czas zowie się *Semiamplexicaule.*

Amplexa *folia* Dec., liście *objęte:* ieżeli liść po połowie wzdłuż złożony, wchodzi w drugi podobnież złożony, a na nie trzeci liść także złożony zachodzi, i t. d. *np. Iris.* Jeżeli połowa tylko liścia we dwoie złożonego, wchodzi między dwie połowy podobnegoż liścia drugiego, liść taki zowie się *Semiamplexum.*

Ampliatus, *rozszerzony:* we wszystkich wymiarach obszernieyszy iak zwyczaynie.

Amplissimus, *bardzo obszerny:* nierównie obszernieyszy od podobnych organów w téméże indiwiduum, lub w innych gatunkach roślin tegoż samego rodzaiu.

Amplus, *obszerny:* wyraz ten powinienby się tylko używać w mowie o próżnościach i wydrążeniach; zastosowany do części roślin, znaczy, że organ ten obszerny iest w porównaniu z innemi.

Ampulla, *pęcherzyk:* Link i Willd. tak nazywaią organa okrągłe, wewnątrz próżne, zamknięte, na korzeniach, łodygach i liściach wodnych roślin znayduiące się, *np.* Pływacz (*Utricularia*). Podług Linka pęcherzyki te maią otwory, ale brzegi ich tak na siebie zachodzą, że powietrze przez uciskanie chyba może z nich wychodzić. U porostów morskich znayduią się także pęcherzyki, które dawniey za owoce były uważane.

Ampullaceus *petiolus* = Inflatus.

Amygdaloideus, *migdałowaty:* iest podług Bernh. powierzchnia przy podstawie odcinek koła, na końcu zaś kąt formuiąca.

Amylum, *krochmal:* kombinacya roślinna, która w roz-

maitych organach, iak w korzeniach, bulwach, pniach, nasionach, znayduie się, *np. Kartofle*, *Palmy*, *Zyto*, *Groch i t. d.*

An (w gr. złoż.) dodaie się na mieyscu *A* do wyrazów zaczynaiących się od samogłoski, *np. Anantheratus.*

Anabices: tym wyrazem Neck. nazywa u Skrytopłciowych, co Willd. w ogólności pod nazwiskiem *Cormus* zaymuie.

Anacampyla *folia:* liście u mchów tak odgięte, że ze wszech stron końcem ku ziemi są obrócone, *np.* Rokiet nastroszony (*Hypnum squarrosum*).

Anandrus *flos*, kwiat *bezpręcikowy.*

Anantherae, bez główek pyłkowych.

Ananthus, bez kwiatu.

Anastomosans *frons:* nazywa się gatunek łodygi u Skrytopłciowych, rozgałęzionéy i włoskowatéy, a któréy gałęzie znowu się z sobą łączą, tak, że całe siatkę formuią, *np. Hydrodiction pentagonum.*

Anastomoses: tak się nazywaią połączenia żył końcami w liściach, płatkach i t. d.

Anceps, *obosieczny:* organ spłaszczony, którego dwa naprzeciwległe kąty są ostre, *np. a. caulis* iest u *Sisyrinchium anceps*; toż samo mówi się o liściach roślin tłustych, *np. Aloesu.* Używa się także *a. caulis* mówiąc o łodydze okrągłéy, która wzdłuż z dwóch stron przeciwnych błonką iest opatrzona, iak u Swiętoiańskiego ziela (*Hypericum*). Podobnie, chociaż łodyga będzie kątowata, lecz dwoma kątami wydatnieyszémi i ostrémi opatrzona, *obosieczné*y nosi nazwisko.

Ander (grec.) = Stamen.

Androgynus, *wespółpłciowy:* mówi się o roślinach, które na iednym wprawdzie osadniku, lecz w oddzielnych kwiatach samczą a w oddzielnych samiczą płeć posiadaią; *np.* u Turzycy gaiowey (*Carex nemorosa*) iest *spica androgyna*, albowiem w iednym kłosie znayduią się słupki i pręciki, lecz w oddzielnych kwiatkach. Rzadko są *a. amenta*, iak u *Salix caprea. Androgyna dichogamia*, *ob.* Dichogamia.

Androphorum: tak nazywa Mirbel ogólny osadnik główek pyłkowych u *Cisu*, *Slazu i t. p.*

Anfractuosae *cotyledones* = Rimosae.

Anfractus, *skręt:* każdy poiedynczy zakręt linii spiralnie zwinionéy, a mianowicie w naczyniach spiralnych.

Angiocarpi *fungi*, Pers., grzyby *okrytoowocowe*: których części owocowania w otoczniu są zawarte. Do tych należą *Myelomycetes* i *Gasteromycetes.*

Angios: (w grec. złoż.) oznacza pokrycie lub zawarcie czegoś; z kąd:

Angiospermus, *okrytoziarnowy:* stosuie się do roślin maiących nasiona w torebce zamknięte. *Angiospermia* drugi rząd XIV klassy w układzie Linneusza.

Angiospori *lichenes*, liszayce *okrytoziarnowe:* których nasiona w pęcherzykach *asci* są zawarte.

Angularis, *kątowy:* używa się pospolicie do oznaczenia, że organ iakiś zamknięty iest kilku ścianami płaskiemi, wklęsłémi lub wypukłémi, a daie się tylko wzgląd na kąty, które powinne bydź ostre, toiest wystaiące i nie zaokrąglone. Imie liczbowe przed tym wyrazem położone, wskaże ile takich kątów bydź powinno, *np. tri-quadri-quinque-angularis*, tróy-czteropięćkątny. Wyraz ten używa się ieszcze do oznaczania organów na kątach osadzonych, czyli do kątów należących. Podobnie kątowate ograniczenia organów płaskich tym się wyrazem oddaią.

Angulatus, *kątowaty:* mówi się o organie przedstawuiącym kąty wyskakuiące, nie daiąc względu czy one są ostre czy tępe; dla oznaczenia zaś ich, dodaią się wyrazy *acute* lub *obtuse*, które ostrość lub tępość kątów zadeterminuią.

Angulosus: wyraz ten używa się na oznaczenie kątów bardzo wyskakuiących, toiest bardzo przedłużonych.

Angulus, *kąt*, *kant:* oznacza już przecięcie dwóch linii, które brzeg powierzchni formuią, iak na liściach kątowatych; już przecięcie dwóch liniy w kierunkach osi dwóch organów idących, iak *np.* kąt, który gałąź z pniem formuie; już nakoniec przecięcie się dwóch płaszczyzn albo powierzchni, które *kant* formuią.

Angustatus, *zwężony:* kiedy powierzchnia albo bryła (chociaż właściwie to do powierzchni się stosuie) ku końcowi albo ku podstawie tak się zwęża, iż bardzo ostry kąt formuie, *np. a. folia* i *a. panicula* są u *Aira montana.*

Angustifolius, *wązkoliści:* liście wązkie, w porównaniu do innych gatunków tegoż samego rodzaiu, maiący; *np. Canna angustifolia.*

Angustiseptae Dec.: rośliny nierównosześciopręcikowe, w których strączki są w kierunku szwów spłaszczone, tak, że przegroda iest nierównie od szerokości strączka węższą, *np.* Tasznik (*Thlaspi*); i to Tournef. *valvulis dissepimento contrariis* nazywa.

Angustus, *wązki:* powierzchnia, któréy długość od szerokości wielokrotnie iest większą. Rzadko iednak

wyraz ten używa się oderwanie, nayczęściey względnie, to iest w porównywaniu do czegoś szérszego.

Anisos (grec.) nie równy co do liczby, zkąd:

Anisostemones, Anisostemonopetalae Wachend.: rośliny, w których liczba pręcików liczbie listków korony nie iest równa.

Anisostomus: iest kielich albo korona, których listki tegoż samego są kształtu, lecz naprzemian większe i mnieysze.

Anniculi: warsty roczne drzewa.

Annotinus, *iednoletni*: 1ód co się każdego roku odradza, *np.* liście na wielu drzewach; 2re co tylko rok trwa; 3cie co ieden rok ma wieku.

Annulares *toruli*: są to nabrzmiałości obrączkowate w Zrostnicach z tkanki komórkowatéy złożone.

Annularia *vasa*, *ob.* Vasa spiralia.

Annulatus, *obrączkowaty*: obrączką opatrzony. I tak: *a. capsula*, torebka na około członkowatym pierścieniem, *annulus*, *fimbria* zwanym, otoczona, a doźrzała za pomocą iego poprzecznie się rozdziera, iak u *Paproci*; *a. caudex*, trzon obrączkowaty, który obrączkami ze szczątków liści uformowanémi, w iednostaynych odległościach iest opatrzony, iak u *Palm* niektórych; *a. radix rhizomatoidea*, iest korzeń główny obrączkami opatrzony i na powierzchni tych obrączek korzonki maiący, *np.* Rdest Wężownik (*Polygonum Bistorta*); *a. tuber*, bulwa obrączkowata, iest u *Cyperus esculentus*. U grzybów *a. stipes*, trzon obrączkowaty nazywa się, kiedy ten na około delikatną skórką w kształt obrączki iest opasany.

Annulus, *pierścień*: część zasłony (*Velum*) przy trzonie pozostaiąca, *ob.* Velum. Takoż Hedwig wyrazem *Annulus* nazywa sprężystą, ząbkowaną obrączkę u mchów, która pod pokrywką iest umieszczona i sprężystością swoią tęż pokrywkę zrzuca; organ ten od Willd. *Fimbria* iest nazwany. *Annulus elasticus*, *Gyroma* Link, *Gyrus* Willd.: iest ten sprężysty i członkowaty pierścień, torebki niektórych paproci na około otaczaiący, który w czasie doźrzałości ze sprężystością odchylaiąc się poprzecznie ie rozrywa.

Annuus, *roczny*: mówiąc o roślinie ieden rok czyli raczey iedno lato, iakkolwiek to iest krótkie, iak w Laponii, trwaiącéy, *np. Jęczmień.* Trwałość ta krótka roślin oznacza się zwyczaynie znakiem słońca ☉ *Annua folia*, liście iedno lato trwaiące, toż samo co i *Annotina.*

Anomalus: wyrazem tym oznacza się to wszystko, co nie iest w roślinie tak iak zwyczaynie bywać zwykło.

Jeżeli *np.* pomiędzy roślinami składaiącémi ieden gatunek a maiącémi po pięć pręcików i pięć płatków korony, znaydzie się roślina o czterech pręcikach i czterech płatkach, ta tedy *planta anomala* się nazywa. — W ogólności więc, każde zboczenie od powszechnego charakteru gatunku, rodzaiu, familii, rzędu i klassy, *anomalią* się nazywa. Linneusz nazywał niekiedy *anomala gemma* pąki właściwe nie będące ani naprzemian, ani naprzeciwległemi, iak u Jodły. *Anomalus flos* iest u Tournef. toż samo co *difformis*, a u Linneusza co *irregularis*. Tozzetti koronę z wielu płatków złożoną i nieforemną iak u *Fiołka*, *Dyptanu*, i t. d., nazywa *anomala corolla*.

Ansa i Targ. Tozz. = Funiculus umbilicalis.

Antarcticae, *południowe:* rośliny w blizkości bieguna południowego znayduiące się.

Antemeridianus, *przedpołudniowy: np.* rośliny przed południem kwitnące.

Anthera, *główka pyłkowa:* organ woreczkowaty, na lub przy wierzchołku pręcika umieszczony, który po większéy części okrągławym, podługowatym, czerwonym, żółtym, czarnym albo błękitnym się ukazuie, a w swoich komórkowatych próżnościach różnofarbny pyłek zawiera. Pyłek ten powiększaiąc się z czasem rozdziera komórki w których był zawarty i takim sposobem z nich się wysypuie. W Tulipanie *np.* sześć czarnych podługowatych ciałek w kwiecie znayduiących się, są właśnie główkami pyłkowemi. Linneusz wyrazem *Anthera* oznaczał także torebkę mchów.

Antherium Link = Connecticulum.

Anthesis, iest podług Willd. zupełne rozwinienie się kwiatu; podług Dec. akt kwitnienia, wysypywanie się pyłku z główek; u innych zaś czas kwitnienia oznacza.

Anthocephalon *v.* Anthocephalum Ehrh. *ob.* Anthodium.

Anthocorynium: gatunek przysadki kwiatowéy w rodzaiu *Surubea*, kształtu widłowatego, która odnogami swémi szypułkę obeymuie.

Anthodium, tak się nazywa kielich ogólny kwiatów złożonych, który wiele kwiatków poiedynczych w sobie zamyka, *np. Słonecznik*. Erhart pierwszy użył tego wyrazu na oznaczenie kwiatów złożonych (*flores compositi*), które za oddzielny gatunek kwiatostanu uważał, a które także wyrazem *Anthocephalon* mianował. Link w témże co i Ehrhart znaczeniu wyraz ten używa.

Anthos (w grec. złoż.) używa się zamiast *flos* kwiat,

np. micranthus drobnokwiatowy, *polyanthus* wielokwiatowy, i t. d.

Anthostegium, Ehrh. tak nazywa w kwiacie to wszystko, co nie iest ani częścią płciową, ani kielichem, ani koroną, ani miodnikiem, iak *np.* przysadka kwiatowa. Link wszystkie przysadki tym wyrazem oddaie.

Anthozuzia Jäger.: kiedy liście w roślinach naturę płatków przyymuią; *np. Tulipan.*

Anthracinus, *węglisto-czarny:* kolor błękitnawo-czarny oznacza.

Anthurus, *szypułka ogólna:* Link tak nazywa szypułkę ogólną u *Goździków*, *Silen*, i t. d., z któréy wiele szczególnych szypułek wiązkowato wychodzi.

Anticus, z przodu iakiegoś organu umieszczony; *a. anthera*, główka pyłkowa ze strony zewnętrznéy na nitce osadzona. Lepiéy się w tém znaczeniu używa *adversa anthera.*

Antitropus *embryo* Rich.: zarodek maiący przeciwny położeniu nasienia kierunek, to iest zamiast rostka kiełkięm do znaczka skierowany, *np. Melampyrum.*

Antçorsum versus, końcem ku wierzchołkowi iakiegoś organu obrócony.

Antrosus: mówiąc o owocu próżność wewnątrz maiącym.

Antrum, *próżność owocowa.* Moench i Medic. tak nazywaią gatunek owocu, który inni iabłkiem właściwém czyli torebkowatém (*pomme à pepins u Fran.*) mianuią.

Apertio Dec.: otwieranie się korony w kwiatach.

Apertura, *otwor:* drobne otwory w ogólności oznacza. *Aperturae suctoriae* = Stomatia.

Apertus, *otwarty:* niczém nie zamkniony; *np. a. faux* = *pervia faux.* Przeciwznaczny temu wyrazowi iest *Clausus.*

Apetalus, *bezpłatkowy:* u Linneusza i Tournef. bez korony tylko, u Batscha zaś bez kielicha i korony kwiat oznacza, *np. Chenopodium.* Ray i Haller zrobili oddzielną klassę roślin *Apetalae* zwaną.

Apex, *wierzchołek:* punkt przeciwległy podstawie. Ray i Tournef. wyrazem tym główkę pyłkową także oznaczali.

Aphroditae *plantae:* tak nazywaią rośliny, których słupki do tego stopnia są rozwinione, że ukryte pomiędzy niemi pręciki z trudnością mogą bydź rozróżnione. Dawnieysi przypuszczali, że niektóre rośliny same tylko słupki maiące, mogą bez pomocy części płciowych samczych wydawać owoce, i takie rośliny nazywali *Aphrodita.*

Aphyllus, *bezlistny. Aphyllus caulis*, łodyga liści pozbawiona, *np. Veronica aphylla*; *a. capitulum*, kiedy pod główką żadnych liści nie ma, *np. Plantago Psyl-*

lium; *a. flos*, kwiat któremu kielicha nie dostaie, a koroną tylko opatrzony iak u *Pulsatilla*; *a. spica*, kłós bez liści międzykwiatowych, *np.* u *Jęczmienia*; *a. verticillus*, kiedy pod okółkiem nie znayduią się przysadki liściowe.

Apicalis, Apicilaris, *wierzchołkowy:* na wierzchołku organu osadzony; *apicilaris placenta*, osadnik nasion u góry nasiennika przymocowany, iak u *Baldaszkowych*.

Apicularis *embryo*, zarodek z przeciwnéy znaczkowi strony znayduiący się, *np. Colchicum*.

Apiculatus, *konczykowaty:* podług Dec. ostrzem *apiculus* zwaném zakończony; u Spreng. ieżeli koniec organu iest nieco tępy i przechodzi w miękkie, poiedyncze ostrze. Willd. nazywa *a. operculum* i *a. receptaculum*, ieżeli nakrywka lub osadnik krótkiemi, mięsistémi, kolącémi wydatnościami iest opatrzony; *a. folium* nazywa się liść u mchów, kiedy nerw za koniec iego się przedłuża, *np. Gymnostomum minutulum*.

Apiculus, *kończyk:* u Dec. włos albo włosowatą kończatość, ostrą, krótką, nie bardzo tęgą, na wierzchołku organu osadzoną, oznacza.

Apogones: oddział mchów, w których tak wewnętrzne iako i zewnętrzne kołootworze, żadnych zębów i rzęs nie ukazuie.

Apophysatus, podsadą opatrzony.

Apophysis, *podsada:* u Dec. wszelką nieforemną wyniosłość w ogólności oznacza; w zastosowaniu zaś do mchów, wydatność u spodu torebki niekiedy się znayduiąca, tym się wyrazem oddaie. Podług Willd. podsada iest rozszerzenie u spodu torebki mchów postrzegaiące się, które bywa czasem ledwo widzialne, czasem zaś większe od samey torebki. Podsada nayczęściey bywa gruba, mięsista i inaczéy zafarbowana, u niektórych zaś mchów, iak u *Splachnum luteum* i *rubrum*, w kształcie parasola albo dzwonka iest rozszerzona.

Apothecium *Achar.*, *pleszka:* iest to osadnik nasion u Liszayców, co Willd. *Thalamus* nazywa. Wielkość i kształt pleszek są bardzo rozmaite, a nasiona nagie lub w pęcherzykach zawarte na górnéy ich powierzchni są osadzone. Mieysce zaięte przez te nasiona, wyrazem *Lamina proligera* się oddaie. W niektórych osadnik ten iest do środka massy plechy zagłębiony, i tylko za pośrednictwem małego otworka z powietrzem zewnętrznem kommunikuiący się; w innych zaś pleszki są okrągłe, na wierzchołkach szypułek *podetia* zwanych umieszczone, i te od Achar. *Cephalodia* są zwane.

Appendiculatus, *ob.* Appendix.

Appendix, *przyrostek*, kiedy zaś bardzo mały, *Appen-*

diculus: iest podług Dec. każdy organ w ogólności, który iakby dodatkowy przy innym się postrzega; ostatni ten nazywa się przyrostkiem opatrzony, *appendiculatus.* I tak, mówi się: *appendiculatus petiolus*, ieżeli ogonek u spodu ma przyrostki do liścia podobne, pochodzące od blaszki liścia albo też od łodygi, *np. Salvia officinalis*, co niektórzy *appendiculato-auriculatus petiolus* mianuią. Podobnie ogonek z końca liścia wychodzący, mackowatym *appendiculatus* nazywa się. Lecz nayczęściey same tylko do liści podobne przyrostki tym się oddaią wyrazem, i w podobném znaczeniu *appendiculatus* często się za iedno z wyrazem *auriculatus* bierze. Niekiedy wyraz ten używa się na oznaczenie miodników, iakoż te, które się na koronie *Buraków* postrzegaią, zowią się *Appendices*. Willd. tymże wyrazem oddaie w Stapeliach to, co Jacqu. *Ala* nazywa, *ob.* Ala.

Appensum *semen* Rich. nasienie *zwieszone:* wierzchołkiem, to iest końcem przeciwległym znaczkowi, ku podstawie nasiennika, lub komórki, skierowane.

Applicatus Dec. = Adpressus.

Approximatus, *zbliżony:* mówi się mianowicie o liściach, które tak gęsto łodygę pokrywaią iż iey dóyrzeć nie podobna, *np. Sedum hexangulare.* Willd. wyraz ten za iednoznaczny z wyrazem *confertus* uważa; Dec. zaś rozróżnia ie, oddaiąc *approximatus* przez *rapproché*, a *confertus* przez *approché.* Mówi się także *approximata volva*, ieżeli opona blizko kapelusza się znayduie. W ogólności wyraz ten oznacza ułożenie części względne do ułożenia ich na innéy roślinie, innym organie, lub tymże samym organie ale w innych mieyscach.

Apricae *plantae* Dec.: rośliny na upał słoneczny wystawione.

Apricarium: treybhauz na rośliny wiele ciepła i światła potrzebuiące.

Apyrenus, *bezpestkowy:* owoc pestek nie maiący, iak *Banan*, *Berberys bezpestkowy*, *Rodzenki bezpestkowe.*

Aquarium, sadzawka do przechowywania roślin.

Aquaticus, Aquatilis, *wodny:* mówiąc o roślinie w wodach, a przynaymniey na brzegach wód, rosnącéy. Podług Bull. *aquaticus* znaczy na mieyscach wilgotnych rosnący, *aquatilis* zaś, po wodzie pływaiący albo w niey zanurzony.

Aqueus, *wodnisty:* przezroczysty i bezfarbny.

Aquosus, *wodziany:* smaku wodzianego, *np. Skoczki.*

Arachne, *paięczyna:* pokrycie rośliny delikatnémi, poplątanémi w kształt paięczyny, włosami.

Arachnoideus, Araneosus, *paięczasty*, *paięczynowaty:*

co iest albo niby paięczyną powleczone, iak liście u *Sempervivum arachnoideum*, kielich u Bardanu (*Arctium Lappa*); albo do paięczyny podobne, iak pierścień u *Agaricus sanguineus*. *Araneosa tela* = Tapetium.

Arbor, *drzewo:* podług Linneusza roślina drzewiasta o pniu poiedynczym; podług Dec. roślina, maiąca łodygę drzewiastą, nagą u spodu i poiedynczą, pod wierzchem rozgałęźaiącą się, przynaymniey trzy razy wysokości człowieka przechodząca. Podług Willd. drzewo iest roślina o pniu wiele lat trwaiącym a u wierzchu na gałęzie podzielonym.

Arborescens, *drzewkowaty:* co się do drzewa zbliża i krzewiną bydź przestaie, *np. Cistus arborescens. Arborescentes filices*, paprocie maiące pnie u góry tylko liśćmi opatrzone. Podług innych wyrazem tym oddaie się co zwolna drewnieie.

Arboreus, *pnisty:* mówi się o roślinach maiących pnie drzewiaste, u spodu poiedyncze, u góry się dopiero rozgałęźaiące, *np.* Bez czarny (*Sambucus nigra*) iest pnistym, kiedy Hebd (*Sambucus Ebulus*) iest tylko krzewiem. Paprocie i palmy zowią się pnistemi, ieżeli ich pnie nakształt drzew u góry koroną z liści są opatrzone. Rośliny pniste oznaczaią się znakiem Saturna ♄. *Arboreae perennes plantae*, *ob.* Perennis.

Arbuscula, *drzewko:* małe drzewo, którego wysokość nie przechodzi potróynéy wysokości człowieka, Dec.

Arbustum = Frutex.

Arcesthida Desv. *ob.* Bacca.

Arcticus = Hyperboreus.

Arctus, *ścisły*, *przycisły: np: arcte imbricatus*, ieżeli organa dachówkowato na siebie zachodzące, iedne do drugich ściśle są przytulone; *arctae vaginae*, pochwy liściowe ściśle do łodygi przystaiące.

Arcuatus, *łękowaty:* łękowato zgięty.

Areae, *kwatery.*

Arena, *piasek; arena mobilis*, piasek niczém nie połączony, od wiatru lub innych przyczyn z mieysca na mieysce przenoszący się.

Arenarius, *piaskowy:* na piasku lub gruncie piasczystym rosnący.

Areolae, *ob.* Areolatus.

Areolatus *thallus:* mówi się o plesze liniiami różnofarbnémi, albo popękaniami, na części w kształcie ok siatki podzielonéy; powierzchnie te oddzielne, czyli oka, *Areolae* się nazywaią.

Argenteus, Argentatus, *srebrzysty:* kolor biały nie bardzo czysty, ale ze znacznym połyskiem, iak spodnia

powierzchnia liści u Srebrnika srebrzystego (*Potentilla argentea*).

Argillaceus *color*, farba *gliniasta*; *a. solum* L., gliniasty grunt: w czasie wilgotnym miękki, do ciał przylegaiący, w czasie zaś suchym twardy.

Argilla, *gleje:* mieysca gliniaste w czasie wilgotnym miękkie, lipkie, w czasie zaś suchym twarde, ztąd:

Argillosus, *glinowy:* ną gruntach gliniastych rosnący.

Argos (w grec. złoż.) = Candidus.

Argyros (w grec. złoż.) = Argenteus.

Argute = Acute.

Argutus, *ostry:* co nie iest tępém lub nabrzmiałém. Linneusz nasiona ogórków, melonów, nazywa *semina arguta*, dla rozróżnienia od nasion dyni, których brzegi są nabrzmiałe.

Argyrocomos: używa się w rodzaiu *Gnaphalium* na oznaczenie tych gatunków, które maią łuski w kielichu białe. W polskim ięzyku znaczy nieiako *srebrno-włosy*.

Arhizus, *bezkorzeniowy*.

Aridus, *suchy:* przeciwznaczny wyrazom *mięsisty*, *soczysty*.

Arillatus, powłoką (*arillus*) opatrzony.

Arillus, *powłoka:* Linneusz tym wyrazem nazywał błoneczkę w taki sposób ziarna powlekaiącą, że tylko na znaczku do nasienia iest przymocowaną i nayczęściey dobrowolnie od niego się oddziela. Dzisieysi uważaią, że błoneczka ta iest rozszerzeniem sznurka (*funiculus umbilicalis*) i mniey więcéy zupełnie nasiona pokrywa, *np*. Kawa; Muszkatowy kwiat (*Macis*) iest właśnie gatunkiem tego organu.

Arista, *ość:* włosowate i tęgie przedłużenie substancyi organu, Spreng. Znayduie się mianowicie na plewach traw, nasionach, liściach i t. d. Organ ość maiący, zowie się ościstym *aristatus*. I tak: *aristata anthera* iest u Wrzosu pospolitego (*Erica vulgaris*), toiest przy podstawie dwóma szczecinowatémi wyrostkami osadzona; *a. pappus* u *Bidens tripartita*, gdzie puch w kształcie dwóch ości przedstawia się. Dec. powiada, że ość iest gatunek włosa tęgiego, który nie zdaie się bydź przedłużeniem nerwu; iednakże w liściach mchów ości są właśnie przedłużeniami nerwu za koniec liścia.

Aristato-glandulosus, *ościsto-gruczołkowaty*.

Aristato-plumosus: ieżeli ość ze dwóch stron przeciwległych włosami iest osadzona.

Aristatus, *ościsty:* *ob.* Arista.

Arma, *oręż:* tak się nazywaią w roślinach organa do

obrony nieiako służące, iakiemi są: kolce, ciernie, ości, szczeciny, i t. d.

Armatus, *uzbroiony:* oznacza, że roślina iakaś opatrzona iest albo cierniami, albo kolcami, ościami, i t. d. i iest przeciwznaczny wyrazowi *inermis.*

Armeniaceus Dec.: kolor morelowo-żółty.

Aroma: zapach czasem smak korzenny; goździki maią zapach, pieprz zaś smak aromatyczny.

Aromaticus, *aromatyczny:* podług Dec. oznacza w ogólności zapach przyiemny.

Arrectus Dec., prosty i tęgi.

Arteriformiter: używa się na oznaczenie naczyń w liściu rozmaicie się rozgałężaiących.

Articularis, *członkowy:* z członka wyrastaiący.

Articulate-pinnatum *folium* Willd., liść *członkowato-pierzasty:* gdy części ogonka ogólnego między każdą parą przeciwległych listków, brzegiem liściowatym są opatrzone.

Articulatio, *staw:* mieysce, w którém dwie części w młodości połączone, rozdzielaią się dobrowolnie w pewnéy i oznaczonéy epoce życia, nie zostawuiąc widocznych śladów rozdarcia się, Dec.; liść *np. Topoli* stanowi z gałęzią staw, na którym się w iesieni oddziela. Często nabrzmiałości na organach walcowatych tém się oznaczaią nazwiskiem, a przestrzeń między dwoma stawami zowie się członkiem *Articulus.*

Articulatus, *członkowaty:* organ mniey więcey walcowaty, w wielu mieyscach iak gdyby od zrośnienia znaki powstałe maiący; *a. folia* u Willd. znaczy toż samo co *loculosa*, *np. Juncus articulatus.*

Articulus, *członek*: *ob.* Articulatio.

Artificiale systema, *ob.* Systema.

Artiphyllae plantae Link: rośliny, w których pąki i gałęzie liśćmi są otoczone.

Arva, *odłogi:* mieysca uprawiane, lecz dla naprawy gruntu odłogiem leżące, ztąd:

Arvensis, *odłogowy:* na odłogach czyli dyrwanach rosnący.

Ascendens, = Adscendens.

Asci, Ascidia, *puszki* = Thecae sporophorae.

Ascidiata *folia*, liście *kubkowate:* kończate, na końcu kubkiem dosyć obszernym opatrzone, *np. Sarracenia, Nepenthes distillatoria.* Kubek ten, pospolicie walcowaty, tworzy się z rozszerzenia końca liścia, zwykle wodą czystą napełniony, czasem szczególną klapką zamknięty, albo iest bezszypułkowy albo szypułką opatrzony. Willd. dał mu nazwisko *Ascidium.*

Ascidium, *ob.* Ascidiata folia.
Asexualis, Asexus, = Neuter.
Asparagus: Ray i Tournef. tak nazywali roczne tryby roślin trwałych.
Asper, *szorstki:* kiedy powierzchnia iakiegoś organa pokryta iest z rzadka drobnémi, lecz widzialnémi i w dotknięciu czuć się mogącémi punktami; albo krótkiemi a tęgiemi włoskami. Dec. wyraz ten bierze za iedno z wyrazami *Scaber* i *Scabridus*.
Aspergilliformis, *kropidłowaty:* kiedy włosy na wierzchu iakiego organu tak są osadzone, iak strużki u kropidła; w ogólności rozgałężenia na osi wspólnéy około iednego punktu oznacza.
Asperifoliae składały naturalną familią u Linneusza, do któréy należą rośliny odznaczaiące się liśćmi chropawémi, kwiatami iednolistkowémi, pięcią pręcików i czterma wolnych ziaren, *np.* Żmiiowiec (*Echium*), Żywokost (*Symphytum*), i t. p.
Asperrimus = Hispidus.
Assimilatio, *przyswaianie:* akt przez który istota organiczna przyswaia cząstki bezwładne i na swoię własną substancyą przerabia.
Assurgens, *powstaiący:* organ, który z początku w dół się schyla a potém się podnosi; podług innych znaczy to samo co *Adscendens*.
Astichus, *bezrzędowy:* co nie iest w rzędy ułożoném.
Astomus, *bezotworowy: np. a. capsula* iest u *Phascum*, gdzie torebka z pokrywką ściśle iest zrosła, a w dozrzałości nieforemnie się rozdziera.
Ater, *czarny węglisty:* nayczystszy i nayciemnieyszy kolor czarny.
Athalami, *bezpleszkowe* liszayce; np. *Lepraria*.
Athera (w grec. złoż.) = Arista.
Atramentarius, kolor czarny *atramentowy*.
Atratus, *czarniawy*.
Atro-cinereus, *czarno-popielaty*.
Atro-purpureus, *ciemno-purpurowy;* prawie czarny, *np. Scabiosa atro-purpurea.*
Atro-rubens, *ciemno-czerwony; np. Dianthus atro-rubens.*
Atro-virens, *ciemno-zielony; np. Pinus nigra.*
Attenuato-subulatum *folium*, liść *zwężono-szydłowaty:* u spodu lancetowaty, późniey razem równowązki.
Attenuatus, *zwężony:* mówi się o organach, które w pewnych mieyscach węższémi się staią. Na oznaczenie tych mieysc dodaią się wyrazy: *apice*, *medio*,

basi, podług tego iak zwężenie ma mieysce u wierzchołka, pośrodku lub przy podstawie.

Auctus = Acrescens; u Willd. *auctum anthodium* = *calyculatum*. *Aucta petala*, znaczy toż samo co *coronata*.

Auleum: Linneusz używał niekiedy tego wyrazu na oznaczenie korony.

Aurantiacus, Aurantius, *pomarańczowy:* kolor żółtoczerwony, iak na owocach *Pomarańczy*.

Aurantium, *pomarańcza:* gatunek owocu od Linneusza *Bacca corticata* zwany, którą Dec. za oddzielny owoc uważa. Jest to zaś owoc mięsisty o powłoce skórkowatéy, gruczołami soki właściwe zawieraiącemi opatrzonéy, wewnątrz podzielony na wiele komórek błonkowatych, mogących się rozłączać bez rozdarcia, a w każdéy z nich nasiona w massie soczystéy są osadzone, *np. Pomarańcza*, *Cytryna*.

Auratus, Willd.: organ brzegiem żółtym opatrzony. U Dec. *auratus* = *aureus*.

Aureo-variegatus, *złocisto-upstrzony:* mówiąc o liściach pośrzodku żółtą plamę maiących, Willd.; *np. Amaranthus bi-* i *tricolor*.

Aureus, *złocisty:* farby złota, *np. Anthemis tinctoria*.

Auricula, *uszko:* tak się nazywa w ogólności każda krótka klapka, w kształcie końca ucha zaokrąglona. Willd. oznacza tym wyrazem małe, w trąbki zwinione listeczki, które w *Jungermanniach* pod spodem liści są osadzone, a które właściwie wyrazem *Cuculli* oznaczaią się. Wahl. przysadki *Jungermannii* zwane *amphigastria*, wyrazem *auricula* oddaie; właściwie zaś należałoby tylko tak nazywać same zagięcia liści pod spód, iakie się u *Jungermannia complanata* widzieć mogą.

Auriculatus, *uszkowaty: np.* liść dwiema małémi okrągłémi klapkami przy nasadzie opatrzony; *a. petiolus*, ogonek z obu stron liściowatą błonkę maiący, która ani z iego nasądą ani ze spodem liścia nie iest połączona, iak u *Cineraria cordifolia*.

Auriformis, z kształtu do ucha podobny.

Auritus = Auriculatus.

Australe *clima*, klimat *południowy:* iaki iest w kraiach od Etyopii aż do przylądka dobréy nadziei, Peru i Brezylii.

Autumnalis, *iesienny:* iesienią kwitnący.

Autumnatio: czas dozrzewania owoców i opadania liści.

Avenis, Avenius, *bezżyłowy*; *np.* liść niewyraźne żyły maiący, iak u *Convallaria polygonatum*.

Aversus, *zwrócony*; *np.* liść brzegiem do łodygi obrócony, iak u *Lactuca Scariola*; *a. radicula*, rostek do strony przeciwnéy znaczkowi skierowany.

Axilis, *osiowy:* w kierunku osi iakiegoś organu przebiegaiący; *a. semen*, ziarno w kierunku osi nasiennika umieszczone; *a. embryo*, zarodek w mieyscu osi ziarna osadzony.

Axilla, kąt, iaki liść, gałąź lub szypułka z łodygą formuie; podług Dec. wyraz ten osobno użyty, oznacza zawsze kąt między liściem a łodygą.

Axillaris, *kątowy:* organ w kącie przez liść lub gałąź z łodygą uformowanym, osadzony. I tak: *a. folium*, liść w kącie między łodygą i gałęzią osadzony, *np. Cicer arietinum*; *a. flos*, kwiat w kącie między liściem a łodygą, lub gałęzią i łodygą uformowanym, znayduiący się; w témże znaczeniu używa się *a. pedunculus*, *seta*, *spica*, *i t. d.* Podług zaś tego, iak organ osadzony iest w kącie nad lub pod nasadą liścia, gałęzi, szypułki, zowie się *supraaxillaris* lub *extraaxillaris*.

Axipendulum *semen:* nasienie do wierzchołka owocu przymocowane i w kierunku iego osi wiszące.

Axis, *oś:* liniia rzeczywista lub umysłowa, łącząca środek wierzchołka ze środkiem podstawy; albo też organ, około którego inne są osadzone.

Azureus, *niebieski* albo *smaltowy:* czysty i mocny błękitny kolor, iak na niebie wypogodzoném, *np. Eryngium azureum.*

B.

Bacca, *iagoda:* podług Linneusza każdy nasiennik mięsisty, nie otwieraiący się, nasiona nagie, w massie soczystéy pogrążone, zawieraiący. Dec. nazywa iagodą owoc mięsisty, bezpestkowy, a który do żadnego gatunku owoców mięsistych (*Fructus carnosi*) odnieść się nie może. Moench dla lepszego oznaczenia rozdziela iagodę na prawdziwą *Bacca vera*, która nie iest na komórki podzieloną, a nasiona bez porządku ma rozrzucone, i iagodę fałszywą *Bacca spuria*, na komórki podzieloną, a w któréy nasiona w pewnym porządku są uszykowane. Mirb. iagodą fałszywą nazywa owoce *Jałowcu*, *Cisu*, a co Desv. *Arcesthida* mianuie. Jeżeli iagoda składa się z kilku iagod na iednym osadniku umieszczonych, zowie się iagodą złożoną *Bacca composita*. *Bacca corticata* L. = Aurantium.

Baccans *capsula:* nazywa się torebka, która w początkach bywa soczystą, *np. Silene baccifera.*

Baccatus, *iagodowaty; b. arillus*, ieżeli powłoka nasienia iest gruba i mięsista, iak u *Evonymus europaeus*; *b. calyx*, gdy kielich iest mięsisty, *np. Blitum*; *b. capsula*, ieżeli powłoka torebki iest miękka i mięsista, *np. Cucubalus bacciferus*; *b. drupa*, ieżeli powłoka pestki w pestkowcu iest bardzo soczysta, *np. Wiśnie, Brzoskwinie*; *b. pepo*, ieżeli dyniak bardzo miękką massą iest napełniony, *np. Bryonia*; *b. semina*, ieżeli *sarcodermis* w nasionach iest bardzo mięsiste; *b. siliqua*, strąk mały, okrągły, nie otwieraiący się i soczysty.

Bacciformis = Baccatus.

Bacillum, Bacillus: Achar. tak nazywa w liszaycach plechę gałęzistą lub kubkowatą, iak u *Cladonia rangiferina*, *pyxidata*, a która teraz wyrazem *podetium* oddaie się. Link tém nazwiskiem oznacza wyrostek mięsisty w nasionach *Hyacyntów*, który, podług niego mieysce liścieni zastępuie, a od Dec. za prawdziwy liścień iest uważany. Niektórzy wyrazem *Bacillus* mianuią cebulki u spodu kwiatostanu *Czosnków* i w wielu gatunkach *Amaryllis* znayduiące się.

Badius, *kasztanowaty:* kolor brunatny główny, iak na łuskach owoców kasztanowych.

Balausta: owoc z gatunku mięsistych, wielokomórkowy, wieloziarnowy, pochodzący zawsze z iaiecznika podkwiatowego i otoczony zębami kielicha, Rich.; *np.* owoce *Granatów* i wszystkich *Mirtów* prawdziwych.

Balsamicus, *balsamiczny:* zapach i smak.

Barba, *broda:* powstaie podług Willd. z mnóstwa krótkich włosów albo miękkich zielnych szczecin, które w otworze kielicha, korony, na płatkach alboli téż na dnie kwiatu są osadzone, *np. Thymus*, *Iris*; podobnie spodnie nacięcie zieiącéy i maskowatéy korony *barba* zowie. Podług Dec. kosmki włosów regularnie ułożonych brodę stanowią. W ogólności *brodą* nazywaią się włosy wiązkami na powierzchni iakiegoś organu gęsto osadzone, *np.* u *Mesembryanthemum barbatum*, także dolna warga kwiatów storczykowych, tém się oddaie nazwiskiem. Równie téż włókna soczyste na płatkach korony Kosacców (*Iris*), brody *barba* noszą nazwisko.

Barbatus, *brodaty:* włosami około iednego punktu gwiazdkowato ułożonémi opatrzony; podług Willd. kupki wiązkowatych włosów na sobie maiący. I tak *calyx fauce barbatus*, *axillae nervorum barbatae*,

znaczy że gardziel kielicha, lub zeyścia się nerwów, kupkami włosów tęgich są osadzone.

Barbula: Neck. tak nazywa zwinione rzęsy lub zęby kołootworza w rodzaiu mchów *Barbula* zwanym.

Basi-dehiscens, owoc u spodu otwieraiący się.

Basi-fixus, spodem przymocowany.

Basigynium, *ob.* Carpophorum.

Basilaris, *spodni:* ze spodu wychodzący, *np. b. arista*, ość u spodu plewy w trawach osadzona; *b. embryo*, zarodek u spodu nasienia, to iest przy samym znaczku osadzony, *np.* Jaskier (*Ranunculus*); *b. placenta*, osadnik nasion spód nasiennika zaymuiący; *b. seta*, szczecina u mchów ze spodu łodygi wyrastaiąca; *b. stylus*, słupek u spodu iaiecznika osadzony.

Basinervium *folium* seu *petalum:* nazywa się liść lub płatek, którego nerwy zaraz się od spodu rozdzielaią.

Basis, *podstawa:* mieysce, którém iakiś organ do innego iest przymocowany, zowie się iego podstawą. Spodem czyli podstawą w nasieniu iest ten iego koniec, na którym się znaczek znayduie.

Basi-soluta *folia*, *ob.* Solutus.

Bedeguar: narośle na gałęziach róż okazuiące się, kolczyste albo też wyrostkami gałęzistémi nakształt mchu pokryte, a od zakłócia i złożenia iay owadu Galasówką (*Cynips*) zwanego pochodzące; stanowią chorobę tém nazwiskiem oznaczaną.

Beryllus, *seladynowy:* kolor zielony z małą ilością błękitnego i szarego zmieszany.

Besimen Neck. = Spora.

Bi, *dwa:* w wyrazach złożonych podwoienie organu oznacza; i tak:

Bialatus, *dwuskrzydły: ob.* Alatus.

Bibracteatus, kwiat dwiema przysadkami opatrzony.

Bibulus, wiele wody wciągaiący.

Biceps, *dwugłowy:* mówi się zwyczaynie o tém co niby dwie główki wyobraża. *Biceps carina* iest u Dec. kiedy dwa listki stanowiące łódkę z przodu są zrosłe a ku nasadzie wolne; *b. radix*, korzeń u spodu na dwie części rozdzielaiący się.

Bicoccus = Dicoccus.

Bicolor, *dwukolorowy:* gdy dwa kolory na iednéyże powierzchni się znayduią.

Bicomposito-pinnatum *folium*, liść u spodu dwa razy, ku wierzchołkowi zaś raz tylko pierzasty, *np.* Marchew (*Daucus Carota*).

Bicomposito-quinatum *folium:* gdy ogonek liścia

na pięć części iest podzielony i na każdéy z nich po pięć listków znayduie się, *np. Cussonia spicata.*

Bicomposito-ternatum *folium* = Biternatum.

Biconjugatus = Bigeminatus.

Bicornis, *dwurogi: np.* owoc u *Chondrosum*, główka pyłkowa u *Pyrola* i Wrzosu (*Erica*), dwoma wyrostkami w kształcie rogów są opatrzone. Linneusz przez wzgląd na główki pyłkowe dwurogie, utworzył naturalną familią roślin *Bicornes* zwaną, *np.* Bagno (*Ledum*), Borówka (*Vaccinium*), Gruszyczka (*Pyrola*) *i t. p.*

Bicrures *cotyledones*; liścienie maiące zarodek na grzbiecie i tak zgięte, że z zarodkiem literę *N* przedstawuią.

Bicuspidatus, Bicuspis, *dwukończaty:* organ dwoma ostrzami opatrzony.

Bidentatus, *dwuzęby: ob.* Dentes. U Dec. Bidentatus = *duplicato-dentatus.*

Biduus, *dwudzienny:* przez dwa dni trwaiący.

Biennes *plantae*, rośliny *dwuletnie:* które w pierwszym roku liście tylko, w drugim zaś kwiaty i owoce wydaią, a poźniéy giną, *np. Żyto*, *Buraki.* Przy opisywaniu oznaczaią się one znakiem Marsa (♂).

Bifarius, *dwurzędowy:* mówi się o organach, które we dwa rzędy są ułożone. Z tąd też: *folia bifariam imbricata*, liście dachówkowato na siebie zachodząc dwa rzędy formuiące; *sori bifariam ordonati*, kupki we dwa rzędy uszykowane, iak w rodzaiu *Angiopteris.* Niektórzy w definicyi tego wyrazu chcą, aby rzędy były naprzeciwległemi, co iednakże nie zawsze ma mieysce i raczéy do wyrazu *distichus* należy.

Biferae *polycarpeae plantae*, *ob.* Polycarpea.

Bifidus, *dwuwrębny*, *ob.* Fissus.

Bifistulosum *folium*, liść *dwururkowy:* wewnątrz dwie próżności równoległe maiący, iak u *Lobelia Dortmanna.*

Biflorus, *dwukwiatowy:* mówi się o organie dwa kwiaty na sobie noszącym, iak *łodyga*, *szypułka*; albo z dwóch kwiatów złożonym, iak *kłosek*; albo nakoniec dwa kwiaty w sobie zawieraiącym, iak *pochwa kwiatowa.*

Bifoliatus, Bifolius, *dwuliści:* dwa tylko liście maiący.

Bifolliculus Mirb.: owoc z dwóch muszków (*folliculi*) złożony.

Biforus, dwoma otworami opatrzony.

Bifrons, *dwustronny:* mówiąc o roślinie pasorzytnéy, która się na obu powierzchniach liścia znayduie. *ob.* Parasiticus.

Bifurcatio = Dichotomia.

Bifurcatus, *widłowaty:* ieżeli iakiś organ widłowąto na dwie części iest rozdzielony.
Bigeminatus L., Bigeminus, *dwa razy parzysty:* liść złożony, w którym ogonek na dwie części się rozdziela, i każda z nich na końcu po dwa listki ma osadzone, iak w niektórych gatunkach z rodzaiu *Mimosa.*
Bijugus, *dwuparowy*: mówiąc o liściu pierzastym, dwie tylko pary listków naprzeciwległych maiącym, *np. Bob.*
Bilabiatus, *dwuwargowy:* mówiąc o koronie iednopłatkowéy lub kielichu iednodziałkowym, na dwie części naprzeciwległe, dolną i górną, podzielonym.
Bilamellatus, *dwublaszkowy:* ieżeli organ iakiś składa się z dwóch cienkich klapek, *np. stigma bilamellatum* iest u *Kaempferia.*
Bilateralis, *dwustronny; np. bilateralis placenta*, ieżeli osadnik nasion z dwóch stron nasiennika iest umieszczony, iak w *Lewkonii.*
Bilobus, *dwuklapowy: ob.* Lobatus.
Bilocularis, *dwukomórkowy: ob.* Loculamentum.
Bimestris, *dwumiesięczny:* przez dwa miesiące trwaiący.
Bimus, *zaprzeszłoroczny:* dwa lata wieku maiący.
Binato-pinnatum *folium*, liść *dwoisto-pierzasty:* kiedy ogonek na dwie części się rozdziela, a każda z nich listkami pierzasto osadzonemi iest opatrzona, *np. Inga circinalis.*
Binatum *folium*, liść *dwoisty:* gdy na końcu iednego ogonka dwa listki są umieszczone; czyli, iest to liść palczasty o dwóch listkach, *np. Zygophyllum.*
Binervia *folia*, liście *dwunerwowe:* dwa tylko nerwy maiące.
Biniflorus = Biflorus.
Binus: wyraz ten używa się na oznaczenie, że organa iakieś po dwa w iedném mieyscu są osadzone; liście *np.* po dwa na łodydze umieszczone, nazywaią się *folia bina.*
Bipartibilis, na dwoie rozdzielić się mogący, *np.* nasiona u *Baldaszkowych.*
Bipartito-lobatus, *dwudzielno-klapowaty:* ieżeli organ płaski głębiey niż do połowy iest rozdzielony, klapy zaś i kąt wycięcia są zaokrąglone.
Bipartitus, *dwudzielny: ob.* Partitus.
Bipinnatifidum *folium*, liść *dwa razy pierzastodzielny:* ieżeli w liściu pierzastym listki są pierzastodzielne.
Bipinnatus, *dwa razy pierzasty:* nazywa się organ, *np.* liść, ieżeli ogólny ogonek z dwóch stron przeciwległych w kierunku długości liśćmi pierzastémi iest o-

sadzony. *Bipinnatus caulis*, *b. frons*, podobneż ułożenie oznacza.
Biplicatae *cotyledones* = Bicrures.
Bipyrenus = Dipyrenus.
Birostratus, *dwudzioby:* kiedy owoc lub nasienie na końcu dwoma wyrostkami iest opatrzone, *np. b. semina* znayduią się u wielu traw; *b. siliqua* u *Hesperis bicuspidata*.
Biruptilis, na dwoie się rozdzieraiący.
Bis = Bi.
Biserialis, *dwurzędowy:* we dwa rzędy ułożony. Znaczenie tego wyrazu iest nieco odmienne w następuiących zastosowaniach: *Biseriales lamellae* Willd. u niektórych Bedłek (*Agaricus*), ieżeli blaszki dłuższe z krótszémi naprzemian są ułożone; *b. sori* Willd. zowią się kupki w paprociach, ieżeli torebki ie składaiące są we dwa rzędy ułożone: co lepiéy wyrażeniem *b. capsulae* oddaie się; dla wyrażenia zaś że same kupki we dwa rzędy są uszykowane, Willd. używa wyrażeń *b. sori subrotundi* albo *b. sori lineares*, podług tego iak kupki są okrągławe lub równowązkie.
Biserratus = Duplicato-serratus.
Bisexualis, *dwupłciowy:* mówi się o kwiecie słupki i pręciki zawieraiącym, albo też o roślinie obie płci na sobie noszącéy. Do roślin dwupłciowych należą: *hemaphroditae*, *androgynae* i *monoicae*.
Bispermus = Dispermus,
Biternatum *folium*, liść *dwa razy troisty:* ieżeli ogonek na troie się rozdziela, a na każdéy z tych części po trzy listki są osadzone.
Bivalvis, *dwułuszczynkowy:* ieżeli iest mowa o owocach, *ob.* Valva; ieżeli zaś o kielichu lub koronie traw, *ob.* Gluma. *Bivalve indusium*, ieżeli błonka kupki paprociowe pokrywaiąca, w dożrzałości na dwoie się rozdziera, iak u *Hymenophyllum*; *b. spatha*, pochwa kwiatowa na dwie części rozdzielaiąca się, *np. Arum maculatum*.
Blastema: Mirbel tak nazywa sam zarodek bez liścieni, białka i innych części nasienia.
Blastocarpus *embryo*, Rich.: zarodek w powłokach swoich rostkuiący.
Blastophorus Rich. = Hypoblastus.
Blastus: Rich. tak nazywa zarodek w trawach oddzielnie od wszystkich organów z nim stykaiących się wzięty.
Blepharae: Link. tak nazywa rzęsy lub zęby kołootworza.
Boreale *clima*, *północne* klima Europy, od Laponii aż do Paryża.

Botane (w gr. złoż.) zamiast *Vegetabile*.

Botanica, *botanika:* historya naturalna królestwa roślinnego. Nauka ta może się podzielić na trzy główne części: 1ód *Botanica proprie dicta*, *botanika właściwa*, do któréy należą: a) *Glossologia*, nauka wyrazów, którémi się oznaczaią organa roślinne i rozmaite ich modyfikacye; b) *Taxonomia*, czyli nauka wykładaiąca teoryą układów roślin; c) *Phytographia*, podaie prawidła opisywania roślin sposobem naykorzystniéyszym dla postępu nauki. Ta ostatnia dzieli się na *Botanikę opisową*, toiest opisanie wszystkich gatunków składaiących królestwo roślin, i *Synonimią botaniczną*, czyli wiadomość rozmaitych nazwisk iakie kiedykolwiek były roślinom nadawane. 2re *Physica vegetabilium*, Fizyka roślin, to iest nauka zastanawiaiąca się nad roślinami iako istotami organicznemi. Do téy należą: a) *Organographia*, to iest nauka budowy organów roślin; b) *Physiologia*, Fizyologia roślin, to iest nauka o funkcyach tych organów uważanych w stanie ich zdrowia; c) *Pathologia*, Patologia roślin, czyli nauka o ich chorobach; d) *Geographia botanica*, to iest nauka śledząca przyczyny fizyczne, dla których każde z iestestw roślinnych, znayduie się na pewném mieyscu ziemi. 3cie) *Botanika stosowana*, to iest nauka opisuiąca pożytki i szkody iakie przynoszą rozmaite rośliny dla rodzaiu ludzkiego. Do téy należą: *Botanika rolnicza*, *lekarska*, *ekonomiczna* i *przemysłowa*, *historyczna*, *i t. d.*

Botanos = Botane.

Botrys (grec.) = Racemus.

Brachialis = Ulnaris.

Brachiatus, *ramienisty:* mówi się o łodydze, któréy gałęzie są roztwarte i dwudzielne, Dec. U Linneusza i Willd. *Brachiatus* = Decussatus.

Brachium = Ulna.

Brachys, (grec.) = Brevis.

Bractea, *przysadka kwiatowa:* wyrazem tym nazywaią się listki kształtem i kolorem od liści łodygowych różniące się, w blizkości kwiatu osadzone. Budowa ich taż sama iest co i liści zwyczaynych. W kwiatach złożonych, listki takie przy szczególnych kwiatkach znayduiące się, *przysadeczkami* kwiatowémi *Bracteolae* się nazywaią.

Bractealis, *przysadkowy:* mówi się o szypułce z przysadką kwiatową zrosłéy, lub organie na przysadce osadzonym.

Bracteatus, Bracteiferus, *przysadkowaty:* mówi się o

kwiatach i kwiatostanach przysadkami opatrzonych. U Bull. *flos bracteatus*, oznacza kwiat zamiast kielicha przysadkami okryty, *np. Anemone Hepatica.* Mówi się niekiedy *bracteata semina*, ieżeli nasiona są płaskie, cienkie i okrągłe, do pieniędzy *brakteatami* zwanych z kształtu nieiako podobne, iak u *Tulipanów.*

Bracteiformis: z kształtu i mieycsa osady do przysadek kwiatowych podobny.

Bracteola, *ob.* Bractea.

Brevis, *krótki:* wyraz ten wskazuie zawsze względną długość organu do innych organów téyże rośliny, lub do tychże samych organów ale w innym gatunku.

Brumalis = Hyemalis.

Brunneus, *brunatny:* kolor brunatny ciemny, alboli też brunatny w ogólności.

Bryologia, nauka o mchach.

Buccae, Reich. działki okwiatu boczne, nayczęściey wypukłe w Toiadach (*Aconita*).

Bulbiceps = Bulbosus.

Bulbifer, *cebulorodny:* mówi się o łodydze, która w kątach liściowych cebule wydaie, *np. Lilium bulbiferum, Dentaria bulbifera.* Torebka, zamiast nasion cebulę zawieraiąca, zowie się *bulbifera capsula*, *np. Allium Scorodoprasum.*

Bulbiformis, *cebulokształtny:* z kształtu do cebuli podobny.

Bulbiger = Bulbifer.

Bulbillus: Dec. tak nazywa cebulki lub bulwki znayduiące się albo w kątach liściowych iak u *Lilium bulbiferum*, albo wewnątrz nasiennika iak w wielu *Amaryllis* gatunkach, albo u spodu baldaszków iak w *Czosnkach* niektórych, albo nakoniec na włóknach korzeni iak u *Saxifraga granulata*, a które oddzielone od matki i wsadzone do ziemi, rozwiiaią się i nową tworzą roślinę, podobną do téy z któréy powstały. Pospolicie zowią ie cebulami (*Bulbus*).

Bulbosus, *cebulowaty:* do cebuli podobny, *np. b. culmus*, ieżeli źdźbło u spodu nakształt cebuli ma nabrzmiałość, iak u *Phleum nodosum*; *bulbosi pili*, włosy przy nasadzie nabrzmiałe, *np. Centaurea Jacea*; *b. radix*, oznacza samę cebulę; *b. stipes*, trzon grzybów przy nasadzie zgrubiały.

Bulbotuber Gawl., bulwa od nasady liści w kształcie łusk ukryta, *np. Szafran.*

Bulbulus, tak się nazywaią małe cebulki przy cebulach znayduiące się. Tournef. ie nazywa *Adnascens*, Rich. *Adnatum*, Dodoëns *Nucleus.*

Bulbus, *Cebula:* iest to pąk łuskowaty na wierzchu korzenia umieszczony, *np. Tulipan; ob.* Gemma.
Bullatus, *bęblowaty:* mówi się o liściu, w którym części blaszki między nerwami zawarte znacznie są wydęte, tak, że z góry wypukłémi z dołu zaś wklęsłémi się przedstawuią, *np Salvia bullata. Bullata semina* w podobnémże używa się znaczeniu.
Bursicula: Rich. tak nazywa wklęsły wierzchołek dziobu słupkowego (*Rostellum*) u Storczykowych.
Byssaceus, Byssoideus, *pleśniowaty:* mówi się o organach z delikatnych, mięsisto-wełnistych włókien złożonych, *np. b. radix* iest w wielu Bedłkach (*Agaricus*). *Byssaidei* składały naturalną familią u *Batscha.*

C.

Cacumen = Apex.
Cadaverinus *odor*, zapach ścierwu.
Caducus, *krótkotrwały:* mówi się o organie bardzo wcześnie opadaiącym, ale wtedy, kiedy on na członkowaniu, to iest w mieyscu zrośnięcia z innnym organem się oddziela. I tak: *caducus calyx*, ieżeli kielich w czasie rozwiiania się płatków albo zaraz po ich rozwinieniu się opada, *np. Mak; caduca folia*, liście, iak u *Daphne Mesereum* wcześnie przed iesienią opadaiące; *c. pappus*, puch równo z dożrzaniem nasienia opadaiący; *c. stipulae*, przysadki liściowe równo z rozwinieniem się swoiém opadaiące, *np. Corylus Avellana; c. volva*, opona u grzybów pierwéy niż kapelusz opadaiąca.
Caeruleus = Coeruleus.
Caesius, *lawendowy:* kolor blady błękitny czyli błękitny z białym zmieszany, to iest taki iak na łuskach szczupaka.
Caespitosus = Cespitosus.
Calamariae, naturalna familia u Linneusza, do którey należą rośliny do traw podobne i tylko źdźbłem bezkolankowém od nich się różniące, *np.* Turzyca (*Carex*), Pałka (*Typha*), Sparganium, i w. i.
Calamus: tak się nazywa gatunek źdźbła bezkolankowego, mniey więcey piszczałkowatego, iak u Situ (*Juncus*).
Calathidium: Mirb. i Cassi. tak nazywaią, skupienie kwiatów zrosłogłówkowych na iednym osadniku, które za oddzielny gatunek kwiatostanu uważaią, *np. Słonecznik.*
Calathiformis: Salisb. oznacza tym wyrazem kształt

półkulisty, wklęsły, z brzegiem równym, podobny do naczynia u Anglików *bowl* zwanego.

Calcar, *ostroga:* wydatność kielicha lub korony kręglowata albo walcowata, wewnątrz próżna, ku szypułce skierowana, na któréy spodzie często znayduią się gruczoły płyn słodki zawieraiące, *np. Storczykowe.*

Calcaratus, *ostrogowaty:* ostrogą opatrzony.

Calcareus, *wapienny; calcareum solum* grunt z wapna złożony; *calcareae plantae*, rośliny na gruncie wapiennym znayduiące się.

Calceus, *wapienny* kolor: biały bez blasku.

Caldarium: treybhauz ciepły na rośliny egipskie i indyyskie gdzie się temperatura między 8° a 15° R. nad zero utrzymuie.

Calefaciens, ciepło na ięzyku sprawuiący.

Calendarium *florae:* oznaczenie czasu dla iakiéyś okolicy lub kraiu, w którym rozmaite rośliny pąkaią i kwitną; owoce dożrzewaią i liście opadaią.

Calidus, *ciepły; calidae plantae*, rośliny z kraiów ciepłych, *np.* z Indyy wschodnich, Egyptu, Ameryki południowéy, Wysp kanaryyskich. Rośliny te w temperaturze pod zero rość przestaią, z liści się obnażaią i giną.

Callosus, *guzowaty:* brodawkami białémi, pełnémi, twardémi pokryty, *np.* liście u *Bryonia alba.*

Callus, *guz*: narośl twarda, biała, do nacisków podobna.

Calopodium: Rumph tak nazywał pochwę kwiatową w rodzaiu *Arum.*

Calpa: Neck. tak zowie torebkę mchów prawie bezszczeciową.

Calva *semina*, nasiona *łyse:* które nie są czuprynowatémi.

Calybio Mirb. = Glans i Nucula Dec.

Calycanthemae: familia naturalna u Linneusza do któréy należą rośliny z kwiatami ozdobnemi, maiące kielich na iaieczniku osadzony i z nim zrosły, *np. Epilobium*, *Oenothera*, *Gaura*, i t. p.

Calycatus: znaczy u Bull. owoc od kielicha otoczony, iako też kwiat kielichem tylko opatrzony a korony nie maiący. Wyraz ten podług zakończenia, właściwie coś z wielkim kielichem oznaczać powinien.

Calyciflorus: znaczy 1od kwiat w którym korona na kielichu iest osadzona, 2re kwiaty kielichem tylko opatrzone a korony nie maiące; w ostatniém tém znaczeniu *Calyciflorae* składały naturalną familią roślin u Linneusza, *np. Elaeagnus*, *Osyris*, *Hippophaë*, i w. i.

Calyciformis, *kielichowaty:* podług Willd. organ z kształtu i osady do kielicha podobny, *np.* u Przelaszczki (*Anemone Hepatica*) iest *involucrum calyciforme.*

Calycinalis = Calycinus.

Calycinus, w rozmaitém używa się znaczeniu. I tak: *c. bacca* iagoda, albo z nabrzmiałych części kielicha powstała, *np.* Jałowiec (*Juniperus*, *Blitum*, alboli też kielichem opatrzona, *np. Róża*, *Głog*; *c. corolla*, L. ieżeli korona posiada niektóre kielicha własności, *np.* Wawrzyn (*Laurus*); oprócz tego, podług dzisieyszych koronę z kielichem u spodu zrosłą lub na kielichu osadzoną wskazuie, *np. Agrest*; *c. folia* liście u mchów składaiące *perichaetium*; *calycinales glandulae*, *spinae*, gruczoły, ciernie, na kielichu osadzone.

Calycostemon, *kielichopręcikowy:* kwiat w którym pręciki na kielichu są osadzone. *Calycostemones* składały u Moencha i Gledit. oddzielną klassę roślin.

Calyculatus, *kieliszkowaty:* Linneusz mówiąc o kwiatach w dwoiakiém znaczeniu używa tego wyrazu: raz dla oddania że kwiat pod kielichem zwyczaynym ma drugi mały kieliszek (*calyculus*), iak u *Malw*, *Cykoryi*; drugi raz że kwiat zwyczaynym kielichem iest opatrzony, dla rozróżnienia go od kwiatów bezkielichowych, a co Vaill. *completus flos* nazywa. *Calyculatum anthodium* Willd., ieżeli pod kielichem ogólnym ieszcze rząd małych listków się znayduie, które niby kieliszek stanowią, *np.* Podróżnik (*Leontodon Taraxacum*); *calyculatus pappus* Willd., ieżeli nasienie zamiast puchu, u góry błoneczką w kształcie kieliszka iest otoczone; błoneczka ta może albo na około ziarno otaczać i nie bydź naciętą, a w ów czas puch zowie się całym (*c. p. integer.*) iak u *Tanacetum*, *Dipsacus*; albo połowę tylko nasienia u góry otacza, a w takim razie puch zowie się połowicznym (*c. p. dimidiatus*). Niektórzy wyrazem *calyculatus* chcą oznaczać kwiaty bez koron a samym tylko kielichem opatrzone.

Calyculus, *kieliszek:* oznacza, już bardzo mały kielich zwyczayny, już kielich przydatkowy u spodu zwyczaynego osadzony, iak u *Slazów*.

Calyptra, *czépek:* iest woreczek błonkowaty, całą torebkę mchów przed rozwinieniem otaczaiący, z iedney strony z wierzchem torebki, z drugiey zaś z nasadą szczeciny zrosły, który przy rozwiianiu się torebki od spodu się oddziera a wierzchołkiem przyczepiony razem się z torebką wznosi i nakształt kapturka ią przykrywa. Przy wzrastaniu torebki czépek albo cały pozostaie, albo też nie mogąc iey obiąć rozdziera się i wtedy czépka połowicznego (*dimidiata*) nosi nazwisko. Uważa się on za gatunek korony wywróconey (*corolla inversa*). Calyptra u dawnych znaczyło toż samo co *Arillus*.

Calyptratus *arillus:* nazywa się powłoka nasienna górną tylko część ziarna pokrywaiąca.

Calyx, *kielich:* Linneusz nazywał kielichem pokrycie kwiatu zielone, skórkowate, które z epidermidy miało bydź utworzone. Dzisieysi, w kwiecie dwie pokrywy maiącym, zewnętrzną, pospolicie zieloną i lisciowatéy natury, kielichem nazywaią. W kwiatach o iednéy pokrywie, ieżeli ta iest zieloną i natury liścia, kielichem się zowie. Tournef. nazywa kielichem powłokę zewnętrzną kiedy ich dwie się znayduie, ieżeli zaś iedna tylko, więc taką która z owocem iest zrosła. Jussieu każdą powłokę poiedynczą, a z podwóynéy zewnętrzną, kielichem mianuie. Budowa kielicha iest zupełnie taż sama co i liści.

Camara Mirb. *ob.* Etaerio.

Cambium, *miazga:* sok przerobiony, zstępuiący, iaki się w dwuliściowych między łykiem a drzewem zbiera, i do odradzania tak drzewa iako i łyka, równie też do bezśredniego karmienia innych organów służy.

Campanaceus, Campaniformis = Campanulatus. *Campaneceae* składały naturalną familią u Linneusza, z koronami dzwonkowatémi, *np.* Dzwonek (*Campanula*), Powoy (*Convolvulus*) *i t. p.*

Campanellatus, *dzwoneczkowaty:* organ wewnątrz próżny, u spodu walcowaty, cienszy, w połowie dzwonkowato rozszerzony, tak że kształt dzwoneczka z rękoieścią przedstawuie, *np.* kwiaty środkowe *Słonecznika.*

Campanulatus, *dzwonkowaty:* nazywa się organ walcowaty, wewnątrz próżny, z iednego końca zamknięty z drugiego zaś otwarty i rozszerzony, tak, że kształt dzwonka naśladuie. Niekiedy wyrażenie to przywiązane iest do kształtu półkulistego, iak *np. c. apophysis* u *Splachnum rubrum;* podobnie u *Encalypta vulgaris*, czépek, z przyczyny swoiey obszerności względem torebki, tak że ta iakby serce od dzwonka w nim wygląda, zowie się dzwonkowatym *calyptra campanulata.*

Campestris, *polowy:* mówi się o roślinie znayduiącéy się na gruntach nieuprawnych, suchych, na słońce i wiatry wystawionych, które się *Campi* nazywaią.

Campi, *pola: ob.* Campestris.

Camphora, *kamfora:* kombinacya roślinna należąca do oleiów lotnych, która w rozmaitych roślinach bywa napotykana.

Camphoratus, zapach kamfory maiący.

Canaliculatus, *rynienkowaty:* w całéy długości rynienkowato wydrążony, iak *np.* ogonek u *Tussilago Petasites.*

Canalis medullaris, *kanał rdzeniowy:* próżność walcowata wewnątrz łodygi lub pnia rdzeniem napełniona.

Cancellatus, *kratkowaty:* zowie się kielich u *Acarna cancellata* kształt kratki przedstawuiący; liść rośliny *Hydrogeton fenestralis*, gdzie wiązki naczyń kratkowato się rozgałęźaią a próżności kratek bynaymniey miękiszem nie są zapełnione; *cancellata semina*, nasiona liniami prostémi wzdłuż i wpoprzek porysowane, iak u *Glaucium*.

Candidus, *biały:* oznacza kolor czysty biały, lecz nie tak iasny iak iest śnieżny.

Canescens, *siwowaty:* oznacza kolor organu, który z przyczyny małéy liczby włosów białawym bydź się zdaie.

Canus, *siwy:* zowie się organ, który z przyczyny gęstego pokrycia kutnerem okazuie farbę białą w szarą wpadaiącą.

Caoutchouc, guma sprężysta (*gumma elastica*).

Capense *clima*, klimat przygórka dobrey nadziei, Nowéy Zelandyi i Holandyi, zkąd rośliny w temperaturze 5° nad zero zimować mogą.

Capillaceus, Capillaris, *włoskowaty:* iak włos cienki. Właściwie pierwszy z tych wyrazów, podług zakończenia, powinienby oznaczać, że organ iest natury włosa; pospolicie iednak bierze się za iedno z ostatnim.

Capillata *radix:* korzeń na delikatne, włoskowate gałązki rozdzielaiący się.

Capillicium Pers., *włośnia:* zowie się zbiór delikatnych, poiedynczych lub gałęzistych, ciągłych lub przewięzistych i przegrodami podzielonych włosów, na których w grzybach purchawkowatych (*Gasteromycetes*) ziarna lub ziarniki są osadzone. Włosy te nayczęściey w otoczniu (*peridium*) są zawarte, *np. Purchawka.*

Capillus, *włos:* oznacza miarę grubości włosa, albo dwunastą część linii.

Capitatus, *główkowaty:* oznaczą albo skupienie iakichś organów w kształt mniey więcéy kulisty, albo że iakiś organ na końcu kulisto iest nabrzmiały; *np. c. flores*, kwiaty na wierzchołku łodygi lub szypułki w kształcie okrągłéy kupki skupione; *capitati pili*, włosy na końcu zgrubiałościami okrągłémi opatrzone; *c. stigma*, gdy znamie kuliste na wierzchołku szyyki iest osadzone; *c. umbellulae*, gdy baldaszki szczególne składaiące baldaszek ogólny gęsto są skupione. *Capitatae* składały naturalną familiią u Raia, Boerh. Wach., Linn., i Batsch.

Capitellum = Glomerulus.

Capitiformis = Gongylodes.

Capituliferus, Capituliformis, *główkowaty:* tak się

nazywaią szypułeczki czyli gałązki albo też łodyżki w mchach, na których zamiast torebek, główki z ziarnek rozmaitego kształtu złożone, znayduią się; *np. Mnium androgynum*, *Tetraphis pellucida.* Główki te pospolicie wyrazem *Capitula*, od Neckera zaś *Sphaerulae* są nazwane.

Capitulum, *główka;* iest to kwiatostan złożony z kwiatów bezszypułkowych, gęsto na wierzchołku szypułki skupionych, tak, że nieiako kształt główki naśladuią. Niektórzy, a spomiędzy nich Linn. i Willd. skupienie w iakiémkolwiek mieyscu kwiatów bez- albo krótkoszypułkowych, *główką* nazywaią. Dec. wyraz ten i do kwiatów złożonych rozciąga. W mchach *Capitulum ob.* Capituliferus.

Capreolus = Cirrhus.

Caprificatio: niektórzy tym wyrazem oznaczaią zapładnianie się, inni zaś dożrzewanie owoców, z pomocą owadów; *np.* dożrzewanie *Fig* w Grecyi z pomocą owadu *Cynips Psenes* zwanego.

Capsella Link., *torebeczka:* gatunek torebki małéy i iednoziarnowéy.

Capsula, *torebka:* zowie się u Linneusza gatunek owocu wewnątrz nie wypełnionego, który pewnym i oznaczonym sposobem się otwiera. Dzisieysi tém nazwiskiem oznaczaią nasiennik suchy, skórkowaty lub drewny, iedno albo więcéy ziaren w sobie zawieraiący, nie otwieraiący się alboli też rozmaitym sposobem z boku, wzdłuż, w poprzek, u spodu i t. d. rozdzieraiący się. Dec. *torebką* nazywa każdy owoc suchy, który nie iest ani mieszkiem, ani łupiną, ani strąkiem ani też owocem od Ehrh. *Pyxidium* zwanym. Do torebki liczą się także owoce mchów. *Capsula* Malp. = Anthera. *Capsula circumscissa* L. = Pyxidium Ehrh.

Capsulares *fructus: ob.* Fructus.

Capsulifer, torebkę noszący lub wydaiący.

Caput florum = Capitulum; *caput radicis*, głowa korzenia: nazywa Bosc tę część korzenia, która się bezśrednio z łodygą styka.

Carcerulus, Desvaux: owoc suchy, wielokomórkowy, wieloziarnowy, nie otwieraiący się; *np.* u *Lipy.*

Carcinoma: choroba roślin, dla któréy drzewo od kory odstaie, kora pęka i wypuszcza sok rozmaitéy natury, a ten częstokroć bywa kwaśnym i psuie części rośliny na które się dostaie.

Caries, choroba roślin dla którey drzewo od kory się oddziela, miękczeie i prawie na proch się rozpada, a którą mianowicie powiększaią owady z rodzaiu *Bostrichus.*

Tymże wyrazem oddaie się choroba na ziarna pszenicy napadaiąca, przez którą ziarna te całe pyłkiem czarnym, nieprzyiemnie wonnym, napełniaią się, i bynaymniey kształtu swoiego nie tracą. Choroba ta pochodzi od grzybka *Uredo Caries* Dec., *Sitophila* Ditm.

Carina, *łódka:* tak się nazywa dolny płatek korony groszkowéy łódkowato zgięty, organa płciowe obeymuiący, nayczęściey z dwóch płatków w całéy długości zrosłych uformowany, czasem zaś z dwóch listków oddzielnych złożony, a w tym ostatnim przypadku zowie się łódką dwupłatkową *Carina dipetala.* Wyraz ten oprócz tego oznacza ostrą wydatność na spodniey stronie płaszczyzny poziomóy.

Carinatus, *ostrogrzbiecisty:* organ wydatnością podłużną, ostrokątną opatrzony; *np. c. calyx*, kielich wydatnością ostrą w całéy długości opatrzony; *c. folium*, liść maiący na powierzchni dolnéy ostrą wydatność w kierunku nerwu środkowego idącą, na górnéy zaś stronie wklęsły, tak, że w przecięciu poprzeczném kąt przedstawuie.

Cariopsis Rich.: owoc suchy, iednoziarnowy, w którym nasiennik z pokrywami ziarna właściwémi tak ściśle iest zrosły, że trudno się od nich rozróżnić daie; np. owoce traw.

Carneus, *mięsny:* kolor różowy nieco żółtego maiący.

Carnositas Link.: stawanie się organu iakiego mięsistszym lub pulchnieyszym.

Carnosus, *mięsisty:* substancyi dosyć zbitéy, miękkiey i soczystéy; *np. carnosum folium*, ieżeli między dwiema powierzchniami liścia wiele mięsistości się znayduie, iak u *Aloesów*; *carnosi fructus* = succulenti.

Caro, *mięso*: *ob.* Sarcocarpium i Drupa. W przenośném znaczeniu mówi się o tkance komórkowatéy mięsistéy substancyi.

Carpadelium Desv. = Polachena.

Carpellum Dec.: owoc cząstkowy owoców złożonych (*fructus multiplices*).

Carpidium Dec.: owoc cząstkowy owoców skupionych (*fructus aggregati*).

Carpologia, nauka o owocach.

Carpomorphus, *owocokształtny:* do owocu z kształtu podobny.

Carpon (w grec. złoż.) zamiast *Fructus.*

Carpophorum Link.: organ szczególny na osadniku kwiatów znayduiący się, na którym same tylko słupki są osadzone, bynaymniey zaś pręciki ani płatki. Gatunki iego są: *Thecaphorum* Ehrh., *Basigynium* Rich.:

ieżeli ieden tylko owoc na sobie nosi, *np. Kapary; Polyphorum* Rich., wiele owoców noszący, *np. Poziemka; Seta* (w grec. złoż. *Chaeta*), gatunek szypułki u mchów, przed rozkwituieniem ledwo widoczney, poźniey się przedłużaiącey.

Carpophorus, owoc na sobie noszący.

Cartilagineo-serratus, *chrząstkowato-piłkowany:* nazywa się u mchów liść piłkowany, ieżeli te piłkowatości są przezroczyste, twarde, chrząstkowate.

Cartilagineus, *chrząstkowaty:* natury chrząstki; *c. folium*, liść z brzegiem chrząstkowatym.

Carunculatum *nectarium:* miodnik maiący kształt brodawki mięsistéy czyli raczéy gąbczastéy, iak u Rozchodnika (*Sedum*); *c. semina*, nasiona wydatnościami nieforemnémi, gąbczastémi, opatrzone, iak u Jaskółczego ziela (*Chelidonium majus*).

Caryophyllaceus, *goździkowy:* mówi się o koronie złożonéy z pięciu płatków długo-paznogciowych, w kielichu iednolistkowym osadzonych, *np.* Goździk (*Dianthus*). Wyrazem tym oznacza się także zapach podobny do zapachu Goździków aromatycznych (*Caryophyllus aromaticus*).

Caryophylleae: naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny maiące kielich iednodziałkowy, rurkowaty, a koronę o pięciu płatkach długopaznogciowych, *np.* Goździk (*Dianthus*), Mydlnica (*Saponario*), i t. p.

Caryopsis = Cariopsis.

Caseosus, *sérowaty:* mówi się o białku, w którém wśród miękkich ziaren twardsze się znayduią.

Cassideum *perigonium*, okwiat *szyszakowaty*, iak u Toiadu (*Aconitum*).

Castaneus = Badius.

Castratum *filamentum:* pręcik bez główki pyłkowéy.

Catapetala *corolla:* Link tak nazywa koronę, któréy płatki u spodu są połączone, tak, że raczéy do zrostopłatkowéy, niż do wielopłatkowéy należy; *np. Siaz.*

Catenati *sori*, kupki *łańcuszkowate:* tak się nazywaią dwie kupki równowązkie, wężykowato-pogięte i z sobą się krzyżuiące, iak u *Hemionitis lanceolata.*

Catenula, *łańcuszek:* organ przydatkowy przy owocach *Jungermanni* i *Marchancii*, złożony ze dwóch albo więcey włókien spiralnie zwinionych i z sobą się krzyżuiących, albo téż z błonki łańcuszkowato podziurawionéy.

Catenulatus, *łańcuszkowaty:* mówi się o organie ukazuiącym rysy uformowane przez gruczołki wydatne, w liniiach prostych ułożone. Niektórzy cebule członkowate nazywaią *catenulati bulbi.*

Cathedrus *caulis*, Link.: ieżeli kąty łodygi boki ogonka albo nerwu środkowego tworzą, *np. Wargowe.*

Catoclesium Desv.: owoc skórkowaty, pokryty kielichem, który w dożrzałości powiększa się, lecz bynaymniey soczystym się nie staie, *np.* Mącznik (*Chenopodium*).

Catulus = Amentum.

Cauda, *ogon:* tak się nazywa przedłużenie iakiegokolwiek organu, w kształt nitkowatego, giętkiego ciała. Wyrostki te nayczęściey postrzegaią się na owocach i nasionach, gdzie miękkiemi włosami bywaią pokryte; organa zaś ogonem takim opatrzone, nazywaią się ogoniastémi *caudata; np.* owoce Sasanki (*Anemone Pulsatilla*).

Caudatus, *ogoniasty*, *ob.* Cauda.

Caudex: Ruell. i Tourn. oznaczali tym wyrazem to, co dzisieysi pniem (*truncus*) nazywaią; Willd. zaś tak mianuie pnie *Palm* i *Paproci.* Linneusz uważa całą roślinę iako złożoną ze dwóch części: iednéy w dół skierowanéy i w ziemi będącéy, którą *Caudex descendens* nazywa; drugiéy zaś w przeciwnym kierunku do góry się wznoszącéy, i tę wyrazem *Caudex ascendens* oddaie. Willd. uważa ieszcze część trzecią, iak *np.* trzon u *Kapusty*, nie mogącą się odnieść ani do korzenia, ani do pnia, i tę nazywa *caudex intermedius*, a co dzisieysi wyrazem *caulis stipitiformis* oddaią.

Caudicula Rich.: przedłużenie mass pyłkowych w kształt ogonka u Storczykowych, za pośrednictwem którego massy te z uwiązkiem (*Retinaculum*) się łączą.

Caulescens: mówi się o roślinie łodygą opatrzonéy. U Linneusza *caulescens radix*, iest to korzeń, który się nad ziemię wznosi i natury łodygi nabywa, *np.* Rzepa (*Brassica Rapa*).

Caulescentia = Habitus.

Cauliculus: Richard tém nazwiskiem oznacza część pośrednią zarodka pomiędzy rostkiem a nasadą liścieni, któréy wzrost, sprawuie wznoszenie się liścieni nad ziemię. Link każdą szczególną łodyżkę w roślinach wielołodygowych, tym mianuie wyrazem. Mirb. tak nazywa kiełek po odięciu iego wierzchołka.

Cauliformis, *łodygowaty*; do łodygi podobny; *c. caudex intermedius* Willd., część łodygi *np.* w *Lilii*, w cebuli pod ziemią zawarta, która z weyrzenia do łodygi, z innych zaś charakterów do korzenia iest podobną.

Caulinus, *łodygowy:* na łodydze osadzony lub do niey należący.

Caulis, *łodyga:* iest podług Linneusza gatunek pnia sa-

mym tylko zielnym roślinom właściwy, i naypowszechniey w tém się tylko znaczeniu używa. W ogólności iednak, łodygą nazywa się część rośliny nad ziemię *się* wznosząca, na któréy liście i kwiaty są osadzone.

Caulocarpeae *plantae*, *ob.* Polycarpea.

Caulon (w gr. złoż.) = Caulis.

Causticus, *gryzący* smak, iak potażu.

Cavus, *czczy: np.* łodyga, korzeń, i t. d. wewnątrz próżny.

Cellula, *komórka:* wyrazem tym nazywaią się pęcherzyki błonkowate, nieforemne, dwunastościenne lub innego kształtu, z których złożona iest tkanka komórkowata.

Cellularis: *np. cellularia dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *cellulares folliculi*, naczynia właściwe u Szpilkowych smołę, u Ostromlecza (*Euphorbia*) sok mleczny zawieraiące; *cellulares glandulae*, *ob.* Glandula; *cellulares lacunae*, *ob.* Lacunae. *Cellularia:* rośliny złożone z saméy tkanki komórkowatéy, nie maiące zaś w swéy budowie ani naczyń spiralnych, ani otworów do wyziewania (*stomatia*); iakiemi są: *Mchy*, *Porosty i Grzyby*.

Cellulosus, *komórkowaty*: mówi się w ogólności o organie wewnątrz próżności z sobą połączone, podobne do komórek tkanki komórkowatéy, zawieraiącym, albo téż o organie z tkanki komórkowatéy złożonym; *c. bacca*, iagoda na komórki podzielona; *c. complexus v. contextus.* = Tela cellulosa; *c. radix*, korzeń wewnątrz próżności powietrzem napełnione maiący. D c. wyraz ten za iednoznaczny z wyrazami *utricularis* i *utriculosus* uważa.

Centhrum (w grec. złoż.) = Calcar.

Centimetrum, *centymetr:* setna część metra, czyli 4,432 liniy.

Centralis, *środkowy:* w środku iakiegoś organu umieszczony lub osadzony, albo téż ze środka wychodzący; *c. albumen*, białko środek ziarna zaymuiące, tak, że zarodek z liścieniami na około go otaczaią, *np.* Mirabilis; *c. embryo*, zarodek okrągły, w środku ziarna osadzony; *c. placenta*, osadnik nasion w kierunku osi nasiennika umieszczony; *c. radix bulbosa*, cebula ze środka gałęzie wydaiąca.

Centrifuga *radicula*, rostek *odśrodkowy:* w środku nasienia osadzony a końcem ku powierzchni zewnętrznéy skierowany.

Centripeta *radicula*, rostek *dośrodkowy:* spodem do powierzchni nasienia, wierzchołkiem zaś do iego środka skierowany; *centripeta semina*, zowią się nasiona, których znaczek do środka nasiennika iest obrócony.

Centrum, *środek:* oznacza środek figury lub bryły.
Cephalanthium Rich. = Compositus flos.
Cephalodium Achar. *ob.* Apothecium. W szczególności wyrazem tym nazywa się pleszka okrągła, zafarbowana, wypukła, nayczęściey bezszypułkowa i nieobrzeżona, ziarenkami w kształcie proszku pokryta.
Cephalophorum Nees = Subiculum.
Cephalum (w grec. złoż.) = Capitulum.
Cera, *wosk:* kombinacya roślinna należąca do oleiów stałych.
Ceraceus, *woskowaty:* do wosku podobny. *Ceraceum pollen ob.* Massa.
Cerealis: mówi się o roślinach chleb daiących.
Cerinus, *woskowy:* kolor świalło-żółty, farby wosku.
Cerio Mirb. = Cariopsis u traw.
Cernuus, *pochyły:* organ prosto-wznoszący się w górę, a którego wierzchołek mniey więcey w kierunek poziomy iest zgięty.
Cerviculata *apophysis:* nazywa się podsada będąca tylko przedłużeniem torebki mchów i nasionami napełniona; *np. Dicranum cerviculatum.*
Cervinus, *ieleniowy:* kolor brudno brunatny z żółtym pomieszany, czyli farba sierści ielenia.
Cespitosus, *darniowaty:* mówi się o łodygach gęsto prawie z iednego punktu wyrastaiących i z sobą poplątanych, iako też o liściach korzeniowych, gęstą kupę formuiących. *Cespitosi flocci*, włókna w pleśniach prawie prosto-stoiące, nie długie, w kupki nakształt darnia ułożone, *np. Arthrichium. Cespitosae plantae*, roystowe rośliny: na mieyscach mchem, mianowicie z rodzaiu *Sphagnum*, pokrytych, rosnące. *Cespitosae paludes*, roysty.
Chaeta (grec.) *ob.* Carpophorum.
Chalaza Gärtn.: tak się nazywa wyniosłość na wewnętrzney powierzchni skóreczki nasiona powlekaiącey, pod znaczkiem albo w blizkości iego znayduiąca się, która wskazuie mieysce przeyścia naczyń ze sznurka do nasienia.
Character, *charakter:* cecha, po którey się gatunek od gatunku, rodzay od rodzaiu, familia od familii, rząd od rzędu, klassa od klassy rozróżnia, nazywa się charakterem gatunku, rodzaiu, familii, rzędu, klassy.
Chartaceus, *papierowaty:* mówi się o błonkach z natury swoiey do papieru bardzo podobnych.
Chermesinus, *karmazynowy:* kolor ciemno-różowy.
Chloros (w grec. złoż.) = Viridis.
Chlorosis, *wyciekanie:* iest gatunek choroby, iakiey ro-

śliny podpadaią będąc pozbawione dostateczney ilości światła. Łodygi staią się cienkiémi, długiémi, słabémi; roślina traci zwyczayny zielony kolor a staie się bladą, kwiatów nie wydaie i łatwo ginie. Choroba ta pochodzi od nierozłożenia gazu kw. węglowego.

Chorda pistillaris Corr. = Styliscus.

Chorion Malp.: płyn iaia roślin przed zapłodnieniem napełniaiący.

Chrysanthus, złociste kwiaty maiący.

Chryso (w gr. złoż.) = Aureus.

Chrysocarpus: z owocami złocisto-żółtego koloru.

Chrysocomus: używa się ten wyraz na oznaczenie kwiatów, złocisto-żółte listki kielicha albo kwiatki promieniowe maiących.

Chymifera *vasa* Hedw. = Vasa spiralia.

Cicatricosus = Cicatrisatus.

Cicatricula = Hilum. Wyrazem tym także nazywaią się blizny czyli znaki od opadłych liści, szypułek i t. d. na łodydze zostawione, co raczey wyrazem *Cicatrix* oddawaćby się powinno.

Cicatrisatus, *bliznowaty:* organ bliznami od opadłych innych organów, które na nim były osadzone, zostawionémi, pokryty.

Cicatrix, *blizna: ob.* Cicatricula; *Cicatrix fructificationis* = Omphalodium.

Cichoreae, *cykoryowe:* familia roślin, w których kwiaty składaią się z samych kwiatków ięzyczkowatych, *np. Cykorya.*

Cilia, *rzęsy*: cokolwiek tęgie, krótkie włosy, na brzegu organu płaskiego, mniey więcéy w kierunku iego płaszczyzny osadzone. Podobnie delikatne zęby kołootworza mchów tém się oznaczaią nazwiskiem.

Ciliaris, Ciliatus, *rzęsowaty:* rzęsami otoczony. Willd. nazywa rzęsowatym organ, który albo na brzegu, albo téż na powierzchni rzędem równie długich włosów iest osadzony. Podług niego *ciliatum anthodium*, ieżeli brzegi listków kielicha ogólnego, krótkiémi, równie długiemi szczecinami są osadzone; *c. folium*, ieżeli na brzegu liścia znayduią się włosy tęgie, iednostaynie długie, znacznie iedne od drugich odległe; *c. spica*, kłos pomiędzy kwiatami włosy maiący.

Ciliato-dentatum *peristoma*, kołootworze *rzęsowato-ząbkowane:* podług Willd., ieżeli w kołootworzu podwóyném rząd wewnętrzny złożony iest z zębów i szczecin naprzemian osadzonych.

Cimicarius, Cimicinus, *pluskwowy:* zapach do pluskw podobny, *np.* Kolandra (*Coriandrum sativum*).

Cinctus, *opasany*, *otoczony:* co od innego organu iest opasaném lub otoczoném, *np.* u *Ruty* iest *receptaculum decem punctis cinctum*, osadnik dziesięcią punktów otoczony; u Podróżnika (*Leontodon*) iest *calyx basi squamis cinctus*, kielich u spodu łuskami otoczony, *i t. d.*

Cinerascens, *popielatawy:* kolor biały cokolwiek w szary wpadaiący.

Cinereus, *popielaty:* kolor główny szary.

Cingens, *otaczaiący*, *opasuiący*.

Cingulum Hedw. = Annulus elasticus *ob.* Annulus.

Cinnabarinus, *cynobrowy:* kolor cynobru. Często bywa w tém samém znaczeniu używany co i *Miniatus.*

Cinnamomeus, *cynamonowy:* kolor i zapach cynamonu oznacza.

Circa, *naokoło.*

Circinalis, *ślimakowaty:* organ walcowaty, w całéy długości sam na siebie zwiniony; *circinalis foliatio* nazywa się ułożenie liści w pąku, ieżeli każdy liść nie tylko od brzegów ku środkowi iest zwiniony, ale nadto i od wierzchołka ku podstawie ślimakowato się skręca, iak w *Paprociach* i niektórych *Palmach.*

Circinnatus = Circinalis. Dec. wyraz ten bierze w tém samém znaczeniu co *orbicularis* i *disciformis.*

Circularis = Orbicularis.

Circumcludens, *otaczaiący: ob.* Circumclusus.

Circumclusus, *otoczony:* ieżeli iakiś organ drugim iest tylko otoczony, ale w nim nie ukryty. Drugi ten organ będzie więc otaczaiącym *circumcludens.*

Circumdans, *obwodzący: ob.* Circumdatus.

Circumdatus, *obwiedziony:* organ od drugiego tak otoczony, że w nim się cały ukrywa. Zewnętrzny ten organ zowie się obwodzącym *circumdans.*

Circumpositio, *odkładanie:* operacya ogrodnicza, w któréy gałąź rośliny nachyla się ku ziemi i w części ziemią się przysypuie; alboli téż bez naginania otacza się w iakiémkolwiek mieyscu naczyniem mchem lub ziemią napełnioném. W obu razach gałąź puszcza korzenie do mchu lub ziemi, a poźniéy od matki odcięta nową utworzy roślinę.

Circumscissus: wyraz ten używa się w mowie o torebce, ieżeli ta iest mniéy więcéy kulistą i w poprzek na dwie części się rozdziera. Taką to torebkę Linneusz nazywał *capsula circumscissa*, a co Ehrh. wyrazem *pyxidium* oddaie; *circumscissum folium* nazywa się niekiedy liść mianowicie u roślin tłustych, który na około od łodygi iest oddzielony, a środkiem tylko do

niéy przyrosły; *c. peridium*, ieżeli otoczeń kulisty poprzecznie się rozdziera, i część górna nad dolną w kształcie nakrywki się wznosi, *np. Arcyria.*

Circumscriptio: używa się przez wzgląd na sam tylko obwód organu nie daiąc baczności na kąty i wcięcia.

Circumsepientia *folia*, liście *otulaiące:* kiedy w śnie roślin liście wznoszą się w kształcie leyka i nieiako łodygę otulaią, *np. Malva peruviana.*

Cirrhatus, *wąsowaty:* kształt lub przeznaczenie wąsów maiący.

Cirrhiferus: używa się na oznaczenie organu, na którym wąsy są osadzone; *np. caulis cirrhiferus* iest u *Dyni; pedunculus cirrhiferus* u *winnéy latorośli, i t. d.*

Cirrhosus, *wąsaty:* wąsem zakończony.

Cirrhus, *wąs:* organ nitkowaty, na końcu środkowego nerwu w liściach poiedynczych, zaś ogólnego ogonka w liściach złożonych, albo téż na szypułce osadzony, nayczęściéy szrubowato-zwiniony, poiedynczy lub rozgałęziony, który służy roślinom do wspinania się i utrzymywania się na rozmaitych podporach, *np. Groch.*

Cirrus, Cirratus, Cirrosus = Cirrhus, Cirrhatus, Cirrhosus.

Cistella Willd.: iest to pleszka kulista na końcu pałeczki (*podetium*) osadzona, w początkach zamknięta i nasionami w postaci pyłku napełniona, poźniey pęka, ziarna wysypuie i próżną pozostaie. Znayduie się w niektórych liszaycach, *np. Sphaerophoron.*

Cistula = Cistella.

Citrinus, kolor *cytrynowy.*

Clados (w grec. złoż.) = Ramus.

Clandestinus, *skryty:* nie daiący się widzieć wyraźnie, *np. c. flores*, kwiaty, które w pokrywach swoich przekwitaią, iak u *Silene clandestina; c. panicula*, wiecha w czasie kwitnienia w pochwie ukryta.

Classis, *klassa:* tym wyrazem oznaczaią się gromady główne roślin w układach naturalnych, a podziały większe, zasadzone na charakterach obranych za podstawę systematu, w układach sztucznych.

Clausus, *zamkniony:* mówi się o zamknięciu otworu iakiegoś organu bądź przez schylanie się ścian iego, bądź przez inne iakie znayduiące się tam organa. I tak: *clausus calyx*, kielich zamkniony, ieżeli iego listki ściśle do płatków korony przylegaią; *c. corolla*, któréy płatki albo nacięcia schylaiąc się uyście zamykaią. Gardziel korony może bydź zamknięta włosami, łuszczkami, *i t. d.*

Clavaeformis = Clavatus.

Clavatus, *maczugowaty:* organ obły, na wierzchołku zgrubiały i tępo zakończony, a idąc ku spodowi coraz się zwęża; *np. c. arista* iest u *Aira canescens; c. calyx* w wielu gatunkach z rodzaiu *Silene; c. capsula* u *Papaver Argemone, i t. d. Clavatum cornu* = Rostrum.

Clavicula, Claviculus = Cirrhus.

Claviformis = Clavatus.

Clavula, *buławka:* tak się zowie w grzybach kapelusz ściśle z trzonem zrosły albo też zupełnie od niego nie oddzielony, i cały błonką z nasionami (*hymenium*) pokryty.

Clavus, *ostróżka:* iest to szczególnie wzrosłe ziarno, ciemnego koloru, iakie się w roślinach trawiastych postrzegać daie, a które stan chorobny rośliny oznacza i gatunek grzyba *Spermoedia Clavus* Fri. stanowi. W życie ziarno takowe zowie się *Secale cornutum.*

Clima, *klima:* temperaturę średnią iakiegoś kraiu wskazuie.

Clinandrium gynostemii Rich. = Columna genitalium.

Clinanthium Mirb. = Receptaculum commune.

Clypeatus, *puklerzowaty:* organ spłaszczony, okrągły, z góry wypukły, pod spodem wklęsły.

Coadnatus, Coadunatus, *zrosły:* mówi się w ogólności o zrośnieniu się części iednorodnych w taki sposób, że mieysce zrośnienia iest widoczne, *np. c. bacca* w owocach Suchodrzewki modréy (*Lonicera coerulea*); *c. folia*, liście u spodu tylko cokolwiek zrosłe. *Coadunatae*, nazwisko familii naturalnéy u Linneusza, do któréy należące rośliny maią owoc z wielu iagod z sobą połączonych złożony, *np. Annona, Uvaria, Magnolia, i t. p.* Niektórzy wyraz ten za iednoznaczny z wyrazem *Connatus* uważaią.

Coaetaneus, *współczesny:* w iednym czasie z drugim organem rozwiiaiący się; *np. c. amenta*, kotki w iednym czasie z liśćmi okazuiące się, iak u *Salix alba.*

Coalitio = Adhaerentia.

Coalitus, *połączony:* przypadkowe zrośnienie oznacza.

Coarctatus, *ściśniony:* mówi się o organach, których gałęzie wierzchami do osi się zginaią; *np. c. caulis* iest u *Populus dilatata; c. panicula, racemus, i t. d.*

Coccineus, *szkarłatny:* czysty światło-czerwony kolor z żółtym zmieszany. Często toż samo znaczy co i *Phoeniceus.*

Cocculus Gärtn. *ob.* Utriculus. Podług innych iest zdrobnieniem wyrazu Coccum.

Coccum: tak się nazywaią oddzielone komórki owocu,

za pośrednictwem organu błonkowatego, u spodu osadzonego, ze sprężystością otwieraiące się, iak u Ostromlecza (*Euphorbia*). Od liczby tych komórek owoc nazywa się *mono-di-tri-tetra-multicoccus*. Inni tym wyrazem nazywaią owoc złożony z kilku oddzielnych komórek iednoziarnowych, z sobą zrosłych, iak u Przytulii (*Galium*), *Cneorum tricoccon*.

Cochleariformis, *łyżkowaty:* organ łopatkowaty, na łopatce wklęsły.

Cochlearis *aestivatio*, *ob.* Aestivatio.

Cochleatus, *ślimakowaty:* ieżeli organ iaki w kształt spiralny sam na siebie się skręca, na podobieństwo skorupy ślimaka zwyczaynego; łódka w *Fasoli*, łupina w wielu gatunkach Lucerny (*Medicago*), w kształt ślimakowaty są zwinione.

Coenobium Mirb. = Microbasis.

Coenothalami *lichenes*: nazywa Achar. oddział liszayców, w których pleszki po części z substancyi plechy są uformowane.

Coerulescens: kolor iakikolwiek przechodzący w błękitny.

Coeruleus: błękitny kolor w ogólności.

Coesius = Caesius.

Cohaerens, *połączony:* połączenie organów w ogólności oznacza. Dec. tak nazywa organ przymocowany do innego ale bez członkowania; często iednak ten wyraz oznacza połączenie w całéy długości. U *Fiałków*, *Orobanche*, *Euphrasia*, główki pyłkowe są połączone i nazywaią się *cohaerentes antherae*. Zęby kołootworza mchów wierzchołkami połączone, téniże oznaczaią się nazwaniem.

Coleoptila Mirb.: tak się nazywa woreczek błonkowaty, który kiełek u traw przed rozwinieniem okrywa, a poźniéy go w kształcie pochewki u spodu otacza.

Coleorrhiza Mirb.: zowie się woreczek błonkowaty, w nasionach, mianowicie traw, z początku rostek otaczaiący, a który poźniéy przez korzonki podziurawionym zostaie, i one w kształcie pochewek przy nasadzie otacza. Rostek takim woreczkiem opatrzony zowie się *coleorrhizata radicula*.

Coleorrhizatus, *ob.* Coleorrhiza.

Collapsus: wyraz ten używa się na oznaczenie zmiany kształtu, iaką okazuie wiele porostów morskich i zrostnic przy suszeniu.

Collare Rich. = Ligula. Collare Bull. = Annulus.

Collarium (*collerette*) Dec. = Involucellum.

Collaterales *cotyledones*: liścienie naprzeciwległe brzegami tylko z sobą stykaiące się.

Collectores Cass.: gruczołki znamieniowe na zewnętrznéy stronie słupków osadzone.
Collinae, *pagórkowe*: rośliny na pagórkach znayduiące się.
Collum, *szyia*: część rośliny czyli mieysce gdzie się korzeń kończy a pień zaczyna; także część górna rurki kwiatowéy. *Collum embryonis*, część zarodka pośrednia między kiełkiem a rostkiem.
Color, *farba*.
Coloratus, *zafarbowany*: oznacza w ogólności że organ innéy iest farby iak zwyczaynie. I tak: liście, pokrywy, kielich, wtedy się zafarbowanémi zowią ieżeli nie są zielone; korona, ieżeli nie iest białą.
Colum Salisb. = Placenta.
Columella: organ nitkowaty przez środek torebek przechodzący, do którego przegrody w Jawnopłciowych, a w Skrytopłciowych nasiona są przymocowane. W tym ostatnim przypadku organ ten od niektórych wyrazem *Columnula* iest mianowany. Owoc nim opatrzony zowie się *fructus columellatus*.
Columellatus *fructus*, *ob.* Columella.
Columen Tourn. = Axis.
Columna: tym wyrazem oddaie się rurka ze zrośnienia niteczek u roślin iednowiązkowych pochodząca. *Columna genitalium*, *ob.* Massa.
Columnaris, *słupiasty*: kształt słupa maiący.
Columnella, Columnula = Columella.
Columniferae: naturalna familia roślin u Linneusza, gdzie pręciki w długą rurkę są połączone, *np.* Slaz (*Malva*), Topolówka (*Althaea*), *i t. d.*
Coma, *czupryna*: zbiór przysadek kwiatowych, nad kłosem, gronem lub innem skupieniem kwiatów, osadzonych *np. Fritillaria imperialis*, *Salvia Horminum*. *Coma* (w grec. *Desma*) oznacza także kupkę włosów przy podstawie organu, a mianowicie nasion, osadzoną, *np.* nasiona Wierzbówki (*Epilobium*).
Combus = Bulbotuber.
Commisura *ob.* Raphe.
Communis, *ogólny*, *główny*: wyraz ten w zastosowaniu do rozmaitych organów, rozmaite ma znaczenie. I tak: *communis calyx* L., kielich wiele kwiatów obeymuiący, a co Willd. *Anthodium* nazywa; *c. corolla* Willd. = *Compositus flos*; *c. gemma*, pąk zawieraiący razem liście i kwiaty; *c. gluma* Bull., zewnętrzna plewa w kłosku traw; *c. involucrum*, pokrywa wiele kwiatów otaczaiąca; *c. pedunculus*, szypułka wiele mnieyszych szypułek na sobie nosząca; *c. petiolus*, ogonek wiele listków

ogonkowatych noszący, iak w liściach złożonych; *c. placenta*, osadnik wielu nasion razem; *c. receptaculum*, osadnik ogólny w kwiatach złożonych, który wiele kwiatów, a potém owoców, na sobie nosi.

Comosus, *czuprynowaty:* kupą liści lub pokryw na wierzchu opatrzony. Używa się mianowicie do nasion, które na końcu kupką długich, miękkich włosów są osadzone, *np. Bawełna*. *Comosa radix*, ieżeli korzeń ma na wierzchu iakby włosy, od pozostałych ogonków liściowych podzielonych uformowane, *np. Aethusa Meum*.

Compactus, *zbity, gęsty:* mówi się raz o zbitości substancyi, *np. compacta folia*, iak u Wawrzynośliwu (*Prunus Laurocerasus*); drugi raz o skupieniu organów lub ich części, *np. compacta panicula, spica, i t. d.*, których gałęzie gęsto są skupione.

Completus, *zupełny*. *Completus arillus*, ieżeli powłoka całe ziarno otacza; *c. embryo*, zarodek rostkiem, kiełkiem i liścieniami opatrzony; *c. dissepimenta, ob.* Dissepimentum; *c. flos* L., kwiat koroną i kielichem opatrzony, podług innych ieszcze pręciki i słupki mieć powinien; *c. fructus*, owoc, w którym nasiennik iest wyraźny i od ziarna rozróżnić się może; *c. pistillum*, słupek złożony z iaiecznika, szyyki i znamienia; *c. verticillus*, gdy okółek na około szypułkę otacza; *c. volva*, ieżeli opona doskonale grzyb obeymuie.

Complexus cellulosus = Tela cellulosa.

Complexus membranaceus, *tkanka błonkowata:* mówiąc o ścianach komórek lub naczyń, ieżeli one z błonki są uformowane.

Complexus tubularis Mirb.: tkanka z samych naczyń rurkowatych złożona.

Complexus utricularis = Tela cellulosa.

Complexus vascularis = Complexus tubularis.

Complicatus, po połowie wzdłuż złamany, *np.* liść; *complicata foliatio*, ułożenie liści w pąku w taki sposób, że każdy liść wachlarzowato iest sfałdowany, a fałdy iednego wchodzą między fałdy liścia drugiego, *np. Kalina.*

Compositus, *złożony:* z wielu tegoż samego gatunku organów złożony. *Composita bacca, ob.* Bacca; *c. calyx*, kielich z wielu rzędów listków złożony; *c. caulis* znaczy toż samo co *ramosus*; *c. tela cellulosa*, ieżeli ściany komórek tkanki komórkowatéy z mnieyszych komórek są złożone; *c. flos* L., kwiat złożony z wielu kwiatków bezszypułkowych na iednym osadniku umieszczonych, a których główki pyłkowe są w walec połączone, i każdy kwiatek oddzielny owoc wydaie; *c.*

folium, liść z kilku szczególnych listków złożony, czyli co iedno iest, ieżeli ogonek więcéy iak ieden liść na sobie nosi; *c. fructus*, owoc złożony z kilku oddzielnych owoców z sobą zrosłych, z których każdy z oddzielnego powstał kwiatu; *c. gemma*, ieżeli pąk kilka gałęzi lub kwiatów w sobie zawiera; *c. radix bulbosa*, ieżeli korzeń składa się z wielu cebul z sobą zrosłych; *c. racemus*, ieżeli, podług Willd., wiele gron na iednéy ogólnéy szypułce groniasto iest umieszczonych, albo podług Dec., ieżeli szypułki szczególne grona są gałęziste; *c. spica*, kłos z wielu kłosków złożony; *c. umbella*, ieżeli każdy promień baldaszka na wierzchołku swoim ma także mały baldaszek. *Compositae*, naturalna familia roślin u Linneusza.

Compresso-planus: organ tak spłaszczony, że obie strony żadnéy wypukłości nie okazuią.

Compressus, *spłaszczony*: mówi się o organach, w których dwie naprzeciwległe ściany są płaskie, dwie zaś inne zaokrąglone, tak, że się zdaie, iż organ ten przez uciskanie dwóch stron przeciwnych nabył takiego kształtu. W ogólności wyraz ten oznacza spłaszczenie nie w kierunku osi organu ale w kierunku do niéy prostopadłym.

Concatenatus, *łańcuchowaty*: mówi się o organach, które, iakby ogniwa łańcucha, końcami z sobą są połączone.

Concavus, *wklęsły*: organ iakiś wklęsłość na powierzchni swéy maiący.

Concentricus, *współśrodkowy*: mówiąc o liściach lub powierzchniach krzywych, do wspólnego środka należących.

Conceptaculum L. = Folliculus; *Conceptaculum semin*[illegible] Medic. *ob.* Pericarpium.

Concolor, [illegible]*orowy*: mówiąc o organie z obu stron tęż samę farbę m[illegible]m; lub przy porównywaniu farby dwóch organów, [illegible]ta na obu iest iednaka.

Concretus, *zrosły*: *np.* f[illegible] *in stipitem concreti*, ieżeli te włokna u spodu są zr[illegible] tak, że nieiako trzonek formuią.

Conductor fructificationis [illegible]: kanał w słupku wyobrażany, którym płyn zapładni[illegible] miał się do iaiecznika dostawać.

Conduplicantia *folia*, liście złożone, w [illegible] roślin tak układaiące się, iż podnosząc się w g[illegible] ogonkiem og[illegible] do drugich powierzchnią górną nad [illegible] przystaią, *np.* Miesznik (*Colutea*).

Conduplicatus, przez połowę złożony: mówi się o

ułożeniu liści w pąku, kiedy każdy z nich po połowie w kierunku podłużnym iest złożony, tak, że brzegi liścia do siebie przystaią, *np.* *Wiśnia*, *Buk*. *Conduplicatae cotyledones*, liścienie przez połowę złożone, i na grzbiecie w zgięciu zarodek noszące; *c. embryo*, zarodek dwa razy zgięty tak, że literę *N* przedstawuie.

Confertus, *skupiony*: mówi się o organach bardzo gęsto i bez porządku osadzonych, *np.* o liściach, które tak są skupione, że zupełnie łodygę ukrywaią. Niektórzy wyraz ten biorą za iedno z wyrazem *approximatus*, lecz właściwie ten ostatni mnieysze skupienie oznacza. *Confertae*, naturalna familia roślin u Linneusza.

Confervoidea corpuscula: tak się nazywaią organa nitkowate, zielonawe, przy wschodzeniu mchów okazuiące się, a które nawet w dorosłym ich stanie bardzo często w rodzaiu *Phascum* są przytomne. Organa te od niektórych za liścienie są uważane.

Confluens, *zlewaiący się*: mówi się o organach u góry albo u dołu z sobą zrosłych. Nerwy gałęziste, w ostatecznych rozgałęzieniach z sobą zbiegaiące się, *confluentes nervi* się nazywaią. *Confluenti-pinnata folia*, kiedy listki liścia pierzastego zbiegaiąc po ogólnym ogonku z sobą się łączą.

Conformis, podobny z kształtu.

Congestus = Confertus.

Conglobatus: skupienie organów w kształt kuli oznacza; *c. radix tuberosa* Willd., ieżeli korzeń składa się z kilku bulw w iedno mieysce skupionych, *np. Helianthus tuberosus*.

Conglomeratus: oznacza w ogólności zbliżenie się organów aż do zetknięcia.

Conglutinatus, *zlepiony*: oznacza połączenie słabe, tak, że mieysce zetknięcia łatwo można ... łączyć.

Conicus, *ostrokręgowy*. ... Willd.

Conidium Link = Propagulu Linneusza, do którey

Coniferae: naturalna fa... (*Strobilus*) opatrzone, *np.* Sonależą rośliny szyszk...
sna (*Pinus*). ... tak nazywa purchatkę w ...

Conioecium: ...
dzaiu *Andreae* ... grzyby proszkowate: *ob.* ...

Coniomyce... *...przężony*: mówi się o org...
... mieyscu osadzonych. W ...

Conjug... do liści, niektórzy biorą ...
w *binatus*; Linneusz zaś ...
...ość dwoisty *binatum folium* ...

listki na wierzchołku ogonka są osadzone, liść zaś parzysty *conjugatum folium*, ieżeli te dwa listki z boków przeciwległych ogonka są umieszczone, tak, iżby się zdawało, że to iest iedna tylko para listków liścia pierzastego. *Conjugato-palmatum* albo *conjugato pinnatum folium*, ieżeli ogonek na dwie części rozdzielony, na każdey z nich liść dłoniasty albo pierzasty nosi.

Conjunctorium: Ehrh. tak zowie pokrywkę (*operculum*) w rodzaiu *Andreaea*.

Conjunctus, *połączony:* mówi się o organach brzegami z sobą połączonych.

Connato-perfoliatum *folium:* ieżeli dwa liście naprzeciw siebie na łodydze osadzone w całéy szerokości są z sobą zrosłe, tak, że formuią liść, który równie *zrosłym* iak *przerosłym* nazwać się może, *np. Lonicera Caprifolium.*

Connatus, *zrosły:* kiedy organa iednego gatunku tak z sobą są zrosłe, że się poiedynczo poruszać nie mogą, *np.* główki pyłkowe u Zrosłogłówkowych, niteczki u Wiązkowych. Linneusz dwa liście naprzeciwlegle spodem zrosłe, tém także oddaie nazwiskiem. Często za iedno się bierze z wyrazami *Coadunatus* i *Coalitus.*

Connecticulum, Connectivum Rich.: organ łączący dwie połowy główki pyłkowéy, *np. Salvia.* Organ ten pospolicie iest bardzo krótki, a w wielu roślinach zupełnie niewyraźny.

Connexus, *zczepiony:* słabe bardzo połączenie organów oznacza, tak, że się one łatwo rozdzielać daią, *np.* płatki u Szczawiku (*Oxalis*).

Connivens, *przychylaiący się:* mówi się o organach, które bez stykania się ścisłego, wzaiemnie ku sobie, nayczęściey wierzchołkami, przychylaią się, *np.* główki pyłkowe u wielu Nierównoczteropręcikowych. *Conniventia folia* nazywaią się liście podczas snu roślin tak ułożone, że będąc naprzeciwległémi powierzchniami górnémi z sobą się stykaią.

Conoideus: do kształtu ostrokręgowego zbliżony.

Constrictio, [illegible] *przewięzistość:* mieysce, w którém [illegible] iest zwężony, alboli też ma [illegible] go zwęża.

Constri[illegible] *np.* rurka kielicha u *Agri*[illegible]

Co[illegible] stanie albo raczéy sty-[illegible] że mieysce to ze-[illegible]

[illegible] nach cienkich a

Contextus cellulosus = Tela cellulosa.
Contextus membranaceus = Complexus membranaceus.
Contiguus, *stykaiący się*: oznacza właściwie, że organa iakieś brzegami do siebie się przytykaią; chociaż w ogólności wszelkie bardzo słabe zetknięcie tym się oddaie wyrazem. I tak: *c. calyx*, ieżeli działki kielicha brzegami z sobą się stykaią; *c. cotyledones*, liścienie całémi powierzchniami stykaiące się; *c. lamellae*, blaszki do trzonu przytykaiące się; *c. pileus* albo *c. stipes*, ieżeli trzon do kapelusza się nie zagłębia, tylko iakby do niego był przykleiony.
Continuatus, **Continuus**, *nieprzerwany*, *ciągły*: mówi się o organach zrosłych, które mieysca połączenia swego bynaymniéy nie ukazuią, tak, że zdaią się iedno ciało stanowić; albo téż o organie poiedynczym, kiedy ten nigdzie nie iest przerwany. *Continuum amentum*, kiedy szypułka kotka żadnéy przerwy nie ukazuie, lecz wszędzie kwiatkami iest pokryta; *c. apophysis*, podsada, któréy próżność z próżnością torebki iest połączona; *c. filum*, w zrostnicach nitki bez przewięzistości; *c. flocci*, kiedy te włoski nie są przewięziste i próżność wewnętrzna przegrodami nie podzielona; *continuata folia*, mówi się niekiedy o liściach fig, które zdaią się bydź przedłużeniem gałęzi; *continua frons*, listowie bez żadnych członków; *c. indusium*, kiedy zawiyka całą długość kupki bez przerwy przebiega; *c. pileus* albo *c. stipes*, ieżeli trzon w kapeluszu się rozszerza i zdaie się iedno ciało z nim stanowić; *c. sorus*, ieżeli równowązka kupka żadnéy przerwy nie ukazuie; *c. thallus*, płecha cała i bynaymniey przez popękania nie podzielona.
Contorsiones: skręcania liści przez owady.
Contortuplicatus, *pokręcony*: rozmaitym sposobem poskręcany.
Contortus, *ukośnie skręcony*: w taki sposób skręcony iak włókna w powrozie, *np.* główki pyłkowe u *Barwinka*, korzeń u *Polygonum Bistorta*. *Contortae* naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny maiące koronę skręconą, albo pręciki i słupek szczególnémi, natury płatków, listkami pokryte; *np.* Toieść (*Asclepias*), *Nerium*, *i t. p.* *Contorta aestivatio*, *ob.* Aestivatio.
Contractilitas: własność ściągania się włókien roślinnych. Wyraz ten od niektórych Fizyologów w mieyscu drażliwości *Irritabilitas* iest używany, lecz właściwie używać go raczéy z Willdenowem należy na oznaczenie ściągania się organów od wilgoci.

Contractus, *ściągniony:* oznacza stan organu we wszystkich wymiarach zmnieyszonego. I tak: *c. panicula*, oznacza, że gałązki wiechy są krótkie i dosyć gęsto osadzone: w przeciwném zaś znaczeniu używa się wyraz *diffusus*. Zwężania się organów w pewnych mieyscach także wyrazem *contractus* się oddaią, *np.* stawy Zrostnic ściągnione po wysuszeniu, *articuli contracti* się nazywaią.

Contrarius: mówi się o dwóch organach tak względem siebie umieszczonych, że ich osi pod kątem prostym przecinaią się. *Contraria valvis dissepimenta ob.* Dissepimentum.

Conus, *szyszka:* gatunek owocu skupionego, składaiący się z woreczków błonkowatych, skórkowatych lub drzewiastych, pomiędzy przysadkami suchemi ukrytych, a cały owoc ma kształt ostrokręgu, *np.* Jodła.

Convergens: mówi się o organie wierzchołkiem ku innemu organowi skierowanym.

Conversus: ieżeli dwa organa płaskie równolegle do siebie są osadzone.

Convexus, *wypukły.*

Convolutivus, Convolutus, *zwiniony:* w kształt trąbki z papieru skręcony. *Convolutiva aestivatio ob.* Aestivatio. *Convolutus cirrhus* ieżeli wąs sam na siebie ślimakowato się zwiia; *Convoluta foliatio* albo *c. gemma*, ułożenie liści w pąku w taki sposób, że ieden brzeg liścia służy za oś około którey reszta brzegu spiralnie się okręca, iak u *Konwallii*, *Kanny*.

Coordinalis Rich.: z iedney i teyże samey familii rośliny oznacza.

Copulativa *dissepimenta* Dec. *ob.* Dissepimentum.

Coracinus, kolor czarny *kruczy.*

Corculum L. = Embryo i Blastus.

Cordato, *sercowato:* przysłówek ten położony przed iakimkolwiek przymiotnikiem oznacza, że organ ma kształt przez przymiotnik ten wyrażany, nadto u spodu iest wycięty tak, że dwie klapy okrągławe formuie, *np. cordato-lanceolatus*, sercowato-lancetowaty, *cordato-ellipticus*, sercowato-eliptyczny.

Cordatus, *sercowaty:* oznacza, że organ płaski iaiowaty lub podługowaty u spodu ma wycięcie okrągłe a klapy ztąd powstałe zaokrąglone; *np.* liście sercowate są u Jasnoty purpurowey (*Lamium purpureum*).

Cordiformis, *sercowaty:* kształt serca nie tylko w powierzchni ale i w bryłowatości oznacza.

Coriaceus, *skórkowaty:* zbite, dość twarde a giętkie organa, tém się oddaią nazwiskiem. Powłoka (*Arillus*)

w muszkatowéy gałce, kielich u kąkolu (*Agrostemma*), torebka u Kopytnika (*Asarum*), są skórkowate.

Cormoideus *caudex intermedius:* tak się nazywa część pnia *caudex intermedius* zwana, kiedy pod ziemią iest ukryta.

Cormus: Willdenow tak nazywa w roślinach ogólną podporę, która liście, listowia, podpory, kwiaty, kwiatostany i owoce na sobie nosi. Zaymuie on pod tém nazwiskiem wszystkie gatunki łodygi w roślinach postrzegane, iako to: pień palm i paproci, pień właściwy, łodygę, źdźbło, głąbik, trzon, odziomek, wić, rozłog, ogonek, szypułkę i szczecinę czyli szypułkę mchów.

Corneus, *rogowy:* substancyi rogu.

Corniculatus, *rożkowaty:* organ w kształt rogu zagięty. Równie też organ trąbkowato zwiniony, części owocowania Skrzypów zawieraiący, *corniculatum indusium* się nazywa.

Cornu, *róg:* oznacza iuż wydatność w kształcie rogu na koronie, iak u Lnianki (*Linaria*), Storczyków (*Orchis*), co się także ostrogą (*calcar* nazywa; iuż dziob u torebki krzywo zagięty, iak w Czarnuszce (*Nigella damascena*); iuż nakoniec Jacqu. w Stapeliach organa długie, prawie walcowate, ze *stylostegium* wychodzące i do góry się wznoszące rogami *Cornua* nazywa. *Cornu clavatum* Willd. = Rostrum Jacqu.

Cornutus, *rogaty:* wyrostkiem w kształcie rogu zagiętym opatrzony, *np.* korona u *Fiałków.* U Liszayców pałeczki (*podetia*) ku górze zwężone i zaostrzone *rogatemi* się nazywaią.

Corolla, *korona:* Linneusz w kwiatach podwóyną pokrywę maiących, wewnętrzną delikatną, pospolicie zafarbowaną, nazwiskiem korony oznaczał, i nie dawał wielkiéy baczności na rozróżnienie iéy dokładne od kielicha. Moench pokrywę kwiatów zafarbowaną, *koroną* nazywa. Tournef. tak zowie pokrywę wewnętrzną kiedy ich dwie się znayduie, kiedy zaś iedna tylko, więc taką, która z owocem nie iest zrosła. Neck. *koronę* nazywa *Perigynandrum internum. Corolla calycina ob.* Calycinus. Budowa korony iest takaż sama iak i liści z tą różnicą, że nie masz na niey epidermidy, naczynia są nie równie delikatnieysze, i nie ukazuie żadnych otworów wyziewaiących (*stomatia*), które tam dopiero pokazywać się zaczynaią, gdzie korona w kielich przechodzi. Linneusz utrzymywał, że korona z łyka rośliny początek swóy bierze.

Corollaceus *calyx*, kielich *płatkowaty:* z budowy swo-

iéy do korony się zbliżaiący. *Corollaceus flos* = Aphyllus.

Corollares *cirrhi*, wąsy *koronowe:* które są przedłużeniem płatków korony iak u *Strophanthus.*

Corollatus *flos* = Aphyllus.

Corollifer *calyx:* kielich koronę zawieraiący, albo też na sobie osadzoną maiący.

Corollinus: do korony należący albo też do niéy podobny; *c. calyx* = corollaceus.

Corollophorum: Link tak nazywa spodnią część okwiatu wewnętrznego, iaiecznik otaczaiącą.

Corollula: tąk się nazywa iuż mała korona, iuż korona kwiatków poiedynczych w kwiatach złożonych.

Corona, *wieniec:* organ szczególny, albo w kształcie łuszczek połączonych iak w Lepnicach (*Silene*), albo w postaci obwodek, iak u Narcyzów, na koronie osadzony i iednéyże z nią natury. Organ ten od Linneusza do miodników był policzany.

Coronariae: naturalna familia u Linneusza do którey należą rośliny liliowe nie maiące pochwy kwiatowéy i koroną sześćpłatkową opatrzone, *np.* Tulipan (*Tulipa*), Sniedek (*Ornithogalum*), *Ananas* i w. i.

Coronatus, *uwieńczony:* u wierzchu rzędem iakichś organów osadzony, *np.* w Suchodrzewie (*Lonicera*) iagoda iest u góry szczątkami kielicha osadzona, która się przeto *coronata bacca* nazywa. W Lepnicach (*Silene*) gardziel korony opatrzona iest łuskami, płatki więc téy korony zowią się *petala fauce coronata;* i t. d. *Coronatum capitulum*, *corymbus*, *umbella* = Radians.

Coroniforme *stigma* L.: znamie do małéy korony nieiako podobne, iak u Gruszyczki (*Pyrola*).

Coronula, *otoczka:* mały kieliszek ná wierzchołku nasienia, z okwiatu uformowany; *np.* Swierzbnica (*Scabiosa*).

Corpus ligneum: część pnia lub korzenia w roślinach dwuliścieniowych między łykiem a rdzeniem zawarta, w któréy soki, przez korzeni wciągnione, podnosząc się w górę do liści wstępuią.

Corrosivus, *gryzący:* mówi się o smaku albo działaniu iakiegoś ciała na ięzyk lub skórę.

Corrugatus, *pomarszczony:* stan w iakim się znayduie wiele porostów i zrostnic po wysuszeniu.

Cortex, *kora:* iest to zewnętrzna część pnia i korzenia roślin dwuliścieniowych, która się tuż pod epidermidą znayduie, cała się z tkanki komórkowatéy składa, żadnych naczyń spiralnych nie zawiera, i która bez znacznego uszkodzenia roślinie oskrobywaną, a nawet zupełnie odiętą bydź może. Wewnętrzna tylko iéy war-

sta iest żyiąca, gdzie komórki napełnione są częścią zielonym lub innéy farby osadem, częścią sokami właściwémi; zewnętrzna martwa, od wpływu powietrza stwardniała i nayczęściey popękana. Kora z wewnętrznémi częściami rośliny kommunikuie się za pośrednictwem promieni rdzeniowych; służy zaś ku ochronie drzew od wpływów zewnętrznych, wilgoć i powietrze do nich przepuszcza.

C o r t i c a l i s, *korowy:* do kory należący, albo na niey osadzony. *Corticales gemmae*, pąki na korze osadzone; *c. glandulae*, *c. pori* = Stomatia. *Corticales parasiticae*, *ob.* Parasiticus.

C o r t i c a t u s, *korowaty:* przyrodzenia kory. *Corticata bacca* L. = Aurantium.

C o r t i n a, *firanka:* tak się nazywa część zasłony (*velum*) przy kapeluszu pozostała, *ob.* Velum.

C o r y d a l e s: naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny z kwiatami ostrogowatémi albo szczególnie wykształconémi *np.* *Epimedium*, Tłustosz (*Pinguicula*), *i t. p.*

C o r y m b o s u s, *baldaszkogronowaty:* mówi się o łodydze albo też kwiatostanach, których gałęzie tak są ułożone iak szypułki szczególne w baldaszkogronie.

C o r y m b u s, *baldaszkogron:* iest to kwiatostan, w którym kwiaty szypułkowate, poiedyncze lub gałęziste, na ogólnéy szypułce z rozmaitych punktów wychodząc, do iednéy sięgaią wysokości; czyli, iest to grono, w którém szypułki kwiatów dolnych tak się przedłużaią a górnych skracaią, że wszystkie kwiaty prawie na iednéy kończą się płaszczyźnie, *np.* Jarzębina (*Sorbus*). *Corymbus* Plin. = Capitulum.

C o s t a, *żebro:* tym wyrazem nazywaią się wyniosłości znaczne, w kształcie linii na nasiennikach iako też i nasionach postrzegaiące się; równie też nerwy liści blizkie, równoległe i dosyć znaczne, *żebrami* się nazywaią. Nerw środkowy liści bardzo często wyrazem *costa media* się mianuie. Liść, ziarno, nasiennik na powierzchni żebra ukazuiący, zowie się żebrowatym *costatus*.

C o s t a t o-v e n o s u m *folium*, liść *żebrowato-żyłowaty:* ieżeli, podług Hayne, wiązki naczyń ze średniego nerwu równolegle lecz nie bardzo gęsto na boki się rozchodzą i na bardzo drobne gałązki się rozdzielaią, tak, że sieć nieiako formuią. Liście *Wiązu*, *Olszy*, za przykład posłużą.

C o s t a t u s, *żebrowaty:* *ob.* Costa.

C o t y l e d o n e s, *liścienie*: tak się nazywaią organa rozmaitego kształtu, w nasionach z zarodkiem połączone, które w czasie rostkowania, ieżeli są mięsiste, z massy

swoiéy świeżo rozwiniętému zarodkowi pokarmu udzielaią: ieżeli zaś są liściowatéy lub błonkowatéy natury, służą do przygotowania dlań pokarmu częścią z własnéy, częścią z substancyi białka wciągnionéy i przerobionéy. W wielu roślinach zarodek nie iest rozwiniony, gdzie kiełka i rostka nie można odznaczyć, a mieysce liścieni białko zastępuie. Zarodek tych roślin w czasie rostkowania karmi się massą białka przez ciało pośrednie, tarczką (*scutellum*) zwane, przerobioną: to więc ciałko, ma takoż nieiakie do liścieni podobieństwo; właściwie zatém funkcya tarczki i białka odpowiada funkcyi liścieni. Lecz pospolicie w tych roślinach nazwisko *liścienia* daie się błoneczce, w kształcie pochewki kiełek przy wschodzeniu otaczaiącéy, a od przytomności iednego tylko liścienia, rośliny takowe iednoliścieniowémi *monocotyledoneae* się nazywaią. W innych roślinach ziarno składa się z dwóch połów z zarodkiem połączonych, wiele krochmalu w sobie zawieraiących, które są właśnie liścieniami, *np. Groch*, *Fasola.* Zarodek w tych roślinach iest zupełnie rozwiniony, a liścienie w czasie rostkowania dostarczaią mu pokarmu iuż z własnéy massy, iuż z substancyi białka przerobionéy; ieżeli zaś wznoszą się nad ziemię, w ów czas pokarmy wciągnione z ziemi przerabiaią sposobem liści i zarodkowi udzielaią. Rośliny takowe nazywaią się dwuliścieniowémi *dicotyledoneae.* W roślinach zwanych wieloliścieniowémi *polycotyledoneae*, liścieniami nazywaią się listki pierwotne kiełek składaiące. W innych nakoniec roślinach nie postrzeżono żadnych liścieni, i takie bezliścieniowemi *acotyledoneae* się nazywaią.

Cotyledoneus, liścieniami opatrzony. *Cotylodoneum corpus*, nazywaią się liścienie tak z sobą spoione, że się nawet w czasie rostkowania nie rozdzielaią, *np. Kasztan dziki.*

Cotyliformis Salisb.: tak się nazywa korona tacowata z brzegami w górę zagiętémi.

Crassiusculus, Crassus, *gruby:* mówi się o organie, który w porównaniu do innych organów téyże saméy powierzchni, większą grubość posiada. Drugi wyraz większy stopień grubości wskazuie niż pierwszy.

Crateriformis: oznacza kształt organu półkulisto-wklęsłego, u spodu zwężonego. Blizkoznaczny iest z wyrazem *leykowaty.*

Cremocarpium Mirb. = Polachena.

Crenae, Crenaturae, *karby:* tak się nazywaią nacięcia małe, zaokrąglone, na brzegu organu płaskiego znayduiące się. Organ więc taki zowie się karbowanym *cre-*

natus, a podług tego iak karby są zupełnie okrągłe lub mały kącik ostry na końcu przedstawuią, używaią się wyrażenia *obtuse-crenatus* lub *acute-crenatus*.

Crenato-serratus, *karbowano-piłkowany*: ieżeli organ iest karbowany, a wierzchołki karbów ku wierzchołkowi lub podstawie organu są zkierowane.

Crenatus, *karbowany*: *ob.* Crenae.

Crenulatus, *drobno-karbowany*.

Crescente-pinnatum *folium*, liść *wzrastaiąco-pierzasty*: ieżeli listki liścia pierzastego, idąc od spodu ku wierzchołkowi, coraz większémi się staią.

Creta, *kreda*.

Cretaceus, *kredowy*: mówi się mianowicie o gruncie kredowym, często o kolorze białym cokolwiek w żółty i szary wpadaiącym, czasem zaś o roślinach pyłkiem białym, iakby kredą, posypanych. *Cretaceae plantae* oznacza też rośliny na gruncie kredowym znayduiące się.

Crinis: tak się nazywa włos długi, tęgi, do końskiego włosa podobny.

Crinitus, *długo-włosisty*: włosami długiemi, tęgiemi osadzony, albolitéż organa do włosów grzywy końskiey podobne i podobnież ułożone maiący, *np.* Jęczmień grzywiasty (*Hordeum jubatum*), gdzie ości długie a cienkie w kształt grzywy są ułożone.

Crispabilia *folia*: nazywaią się liście u mchów, które wilgotne są płaskie, wysuszone zaś pomarszczonémi się staią.

Crispus, *kędzierzawy*: kiedy brzeg organu płaskiego tak iest rozszerzony, że musi się w rozmaite marszczki zginać aby się do płaszczyzny środka ułożył, *np. Malva crispa*. Włosy kędzierzawe *crispi pili*, powinny bydź wężykowato pogięte.

Crista, *grzebień*: iest to organ błonkowaty, skórkowaty lub mięsisty, który na rozmaitych organach w kształcie skrzydełka bywa osadzony i na brzegu ząbkowany albo rozmaicie podzielony; iak *np.* na koronie Mlecznic (*Polygala*), na główkach pyłkowych niektórych *Wrzosów*, na owocach Sparcetty (*Hedysarum Crista galli*). Organ grzebieniem takim opatrzony, grzebieniastym *cristatus* się nazywa.

Cristatus, *grzebieniasty*: *ob.* Crista.

Crocatus, Croceus, (w grec. złoż. *Crocos*), *szafranowy*: kolor mocny czerwono-żółty.

Cruciatus, Cruciferus, Cruciformis, *krzyżowy*: mówi się o organach po cztéry na iednéy płaszczyźnie pozioméy osadzonych i na krzyż ułożonych, *np.* o liściach, gałęziach, i t. d. *Cruciformis corolla*, korona krzyżowa,

znayduie się u roślin Nierównosześciopręcikowych i innych, które składaią familią krzyżowych (*Cruciatae*); *c. antherae*, główki pyłkowe na krzyż ułożone, znayduią się u Obłożnika (*Glechoma*); *c. stigma*, znamie czterodzielne a podziałki na krzyż ułożone.

Crusta, *skorupa: ob.* Thallus.

Crustaceus, *skorupiasty:* substancyi suchéy, twardéy a kruchéy; *c. thallus* = Crusta; *c. pericarpium*, nasiennik cienki, suchy, za pociśnieniem łatwo się kruszący. *Crustaceo-foliaceus thallus*, plecha złożona z drobnych listków z sobą połączonych, które iakby skorupę stanowią i wyraźnieysze są pó brzegach niż na środku.

Cryptogamia, *Skrytopłciowa:* XXIV. klassa w układzie Linneusza, obeymuiąca rośliny, których płeć nagiém okiem nie może bydź widziana.

Cryptogamus, należący do skrytopłciowych.

Cryptophytae: Link tak nazywa rośliny, których płeć dotąd iest nieznaioma, iakiemi są *Porosty*, *Grzyby*, *Paprocie*, — dla rozróżnienia ich od roślin, których płeć wprawdzie iest poznana, ale tylko nagiém okiem nie widzialna, iakiemi są *Mchy*.

Cryptos (w gr. złoż.), *skryty*.

Cryptostemones Moench. = Cryptogamia.

Crystallinus: mówi się o organie z przezroczystości i blasku do kryształu podobnym.

Cubitalis, *łokciowy:* długości łokcia (*cubitus*).

Cubitus, *łokieć:* długość ręki między schyleniem iey w łokciu a końcem palca środkowego, zawieraiąca 17—18—22 cali.

Cucullatus, *trąbkowaty:* mówi się o organie, którego wklęsłość dość głęboka mniey więcey ostrokręgowego iest kształtu; *np. c. calyptra*, czepek u spodu walcowaty u góry koniczno zwężony, iak w wielu gatunkach Rokietu (*Hypnum*); *c. corona*, wieniec w kształcie trąbki uformowany, iak u *Asclepias*, gdzie cały słupek z góry przykrywa; *c. folium*, liść w kształt trąbki z papieru zwiniony, iak u *Pelargonium*, czyli podług Willd. liść sercowaty, którego klapy iedna na drugą są zwinione; zawsze iednak kształt trąbkowaty przedstawuie. W podobnémże znaczeniu używa się *c. petalum*, *c. spatha*, *i t. d.*

Cucullium: tak się nazywa pochewka otaczaiąca gruczołek (*retinaculum*), łączący trzoneczki główek pyłkowych u Storczyków, *ob.* Massa.

Cucullus, *trąbka:* iest to rodzay miodnika, stanowiący organ woreczkowaty, wewnątrz próżny, niekiedy na krótkiey szypułeczce osadzony, a od zwyczaynych czę-

ści kwiatu zupełnie różny. Miodniki takie znayduią się u Toiadu (*Aconitum*), Toieści (*Asclepias*) i w. i., *ob.* Auricula.

Cucurbitaceae: naturalna familia roślin u Linneusza, odznaczaiących się owocem Dyniakiem i pręcikami pospolicie zrosłemi, *np.* Ogórek (*Cucumis*), Przestęp (Bryonia), *i t. p.*

Culmeus, *źdźbłowy:* na źdźble znayduiący się.

Culmus, *źdźbło:* łodyga roślin trawiastych, waleowata lub kątowata, w pewnych odległościach kolankami zsiadłémi opatrzona, z których liście wychodzą.

Culta (*loca*): mieysca o gruncie uprawnym.

Cultratus, Cultriformis, *nożowaty:* z przyczyny nieoznaczonego kształtu prawie się nie używa.

Cuneatus, Cuneiformis, *klinowaty:* organ płaski, u góry szeroki, tępy albo ucięty, idąc zaś ku podstawie ciągle zwężaiący się, *np.* pręciki u Rutewki (*Thalictrum*), liście u *Globularia vulgaris*, *i t. d.* Niekiedy wyraz ten toż samo znaczy co *Obconicus* i *Flabelliformis.*

Cupula, *miseczka: ob.* Glans. Wyrazem tym oznacza się także gatunek kapelusza w rodzaiu *Peziza*, nayczęściey wklęsłego lub płaskiego, nigdy iednak w dół nie odgiętego, który z wierzchu tylko błonką z nasionami (*hymenium*) iest pokryty.

Cupulaeformis, Cupularis, Cupulatus, *miseczkowaty:* nakształt miseczki uformowany; *cupularis calyx*, kielich krótki, odcinek kuli przedstawuiący, iak u *Pomarańczy*; *cupulares* v. *cupulati pili glanduliferi*, włosy na wierzchołku gruczołkami wklęsłémi opatrzone.

Curvans, *skrzywiaiący się.*

Curvatus, *skrzywiony:* w całéy długości prawie łękowato zgięty.

Curvinervus, *krzywonerwy:* mówi się o liściach, których nerwy są zakrzywione i prawie równoległe do obwodu.

Curvus, *krzywy:* zboczenie od linii prostéy oznacza.

Cuspidato-cordatus, *ostrokończato-sercowaty:* organ sercowaty, na końcu niewielkiém, nieco kolącém ostrzem opatrzony.

Cuspidatus, *ostrokończaty:* organ, którego wierzchołek przechodzi w ostrze niewielkie, miękkie, nieco kolące. Niekiedy oznacza się liczba tych ostrzów, a ztąd organ może bydź *bi tri-quadricuspidatus*, *np.* u Czosnku pospolitego (*Allium sativum*) są *stamina tricuspidata.*

Cuspis: ostrze krótkie, dosyć miękkie, nieco kolące, w iakie się niektóre organa przedłużaią.

Cutaneae *glandulae* = Stomatia.

Cuticula: Grew tak nazywał epidermidę roślin młodych.

Cutis, *skóra:* kora roślin iednorocznych, w innych zaś roślinach oznacza to wszystko, co się między epidermidą a bielem znayduie.

Cyaneus, Cyanus (w grec. złoż. *Cyanos*), *indygowo-błękitny:* kolor farby berlińskiey.

Cyathiformis, *kieliszkowaty:* mówi się o organie rurkowatym u góry kulisto-rozszerzonym, z brzegiem równo uciętym lub nieco ząbkowanym, tak, że kształt nieiako kieliszka przedstawuie, *np.* korona u Żywokostu lekarskiego (*Symphytum officinale*).

Cyathus, *kubek:* organ w kształcie kubka zbiór bulwek (*gongylus*) u Marchancyi zawieraiący, tém się oddaie nazwiskiem.

Cyclicus *embryo:* zarodek w kształt koła zgięty.

Cylindraceus: do kształtu walcowatego zbliżony.

Cylindrantherae Wach. = Syngenesia.

Cylindricus, *walcowaty:* kształt walca maiący, tak, że każde iego przecięcie poprzeczne daie koło téyże samey średnicy. Dec. wyraz ten za iednoznaczny z wyrazem *teres* uważa.

Cylindrobasiostemones Wach. = Monadelphia.

Cylindrus, *walec:* Willd. tak nazywa organ rurkowaty, delikatny, słupek otaczaiący, na którego brzegu górnym ze strony wewnętrzney pręciki są osadzone, *np. Swietenia*, *Melia*.

Cyma, *podbaldaszek:* podług Linneusza iest to kwiatostan, w którym szypułki z iednego lub blizkich siebie punktów wychodzą, u wierzchu zaś wiązkowato się rozgałęziaią, *np.* Bez (*Sambucus nigra*), Kalina (*Viburnum opulus*). Dec. podbaldaszkiem nazywa zbiór dwóch albo więcey szypułek z iednego punktu wychodzących, które poziomo się rozszerzaią, i na swey górney tylko powierzchni kwiatami są osadzone, *np.* Rozchodnik, (*Sedum*). Wyrazem *Cyma* oddaie się także ułożenie gałęzi do podbaldaszka podobne.

Cymba = Carina.

Cymbiformis, *łódkowaty:* kształt łódki wyobrażaiący.

Cymosus, *podbaldaszkowaty:* podbaldaszki na sobie noszący, albo gałęzie w kształt podbaldaszka ułożone maiący. *Cymosus flos* = Cyma.

Cynareae, *karczochowe* rośliny: stanowiły klassę u Vaill., rząd u Jussieu, a teraz poddział klassy zrosłogłówkowéy. Odznaczaią się zaś kielichem ogólnym kulistym lub iaiowatym, dachówkowatym; łuskami po brzegach suchawémi, na końcu nayczęściey rzęsowatémi, ciernistémi; kwiatami rurkowatémi, pięćdzielnémi, (brzegowe

nayczęściey nieforemne); słupkiem przez uciśnienie od rurki z główek pyłkowych u góry nabrzmiałym.

Cynarocephalae = Cynareae.

Cynarrhodon: tak się nazywa pospolicie owoc róży.

Cyphella, *kubeczek:* tak się nazywa okrągława wklęsłość brzegiem wypukłym otoczona, iaka się na dolnéy powierzchni porostu, *Sticta sylvatica* zwanego, postrzega.

Cypsela Mirb. = Acenium.

Cystidium Link. = Utriculus.

D.

Dacryoidea *semina* Gärtn.: nasiona z kształtu do łzy wiszącéy podobne, toiest z iednego końca zaokrąglone, idąc zaś ku drugiemu ciągle się zwężaiące, tak, że w ostry koniec przechodzą.

Daedaleus: mówi się o liściu, którego koniec górny znacznie iest rozszerzony, dosyć głęboko nacięty, a nacięcia pofryzowane, *np. Scolopendrium officinale;* albo téż o blaszkach u grzybów, które rozmaicie będąc pogięte i nieforemnie z sobą połączone, różnokształtne komórki formuią, *np. Daedalea quercina;* także o rysach na powierzchni rozmaicie poplątanych.

Debilis, *słaby:* mówi się o organie, który dla cienkości i giętkości swoiéy prosto utrzymać się nie może.

Debilitas, *słabość:* stan chorobny rośliny, w którym wszystkie iey organa, nie mogąc utrzymać się w zwyczayném położeniu, na dół zwisaią.

Deca (w grec. złoż.), *dziesięć.*

Decafidus, raczéy Decemfidus, *dziesięćwrębny: ob.* Fissus.

Decagynia, rząd *dziesięciosłupkowy.*

Decagynus, *dziesięciosłupkowy:* mówiąc o kwiecie dziesięć słupków zawieraiącym, lub roślinie z takiemi kwiatami.

Decalobus, raczéy Decemlobus, *dziesięćklapowy: ob.* Lobatus.

Decandria: X. klassa w układzie Linneusza.

Decandrus, *dziesięciopręcikowy:* kwiat o dziesięciu pręcikach, albo téż roślina z takim kwiatem.

Decapartitus, raczéy Decempartitus, *dziesięćdzielny: ob.* Partitus.

Decapetalus, *dziesięciopłatkowy:* mówi się o koronie z dziesięciu oddzielnych listków złożonéy.

Decaphyllus, *dziesięciolistkowy:* używa się na oznaczenie kielicha lub pokrywy z dziesięciu listków złożonéy.

Decasepalus, *dziesięćdziałkowy:* *ob.* Sepalum.

Decem, *dziesięć.* Przymiotnik dodany do tego imienia liczbowego, wskaże iakiego organu powtórzenie on oznacza.

Deciduus, *opadaiący.* Wyraz ten używa się zawsze w znaczeniu względném i wskazuie, że iakiś organ pierwéy lub w tymże czasie co i inny iemu przyległy, żyć przestaie i opada. I tak: *d. calyx*, ieżeli kielich razem z płatkami więdnieie i opada, *np. Berberys*; *d. corolla*, korona zaraz po przekwitnieniu opadaiąca, *np.* Melilot (*Melilotus*); *d. folia*, liście, które iuż latem, iak u Wawrzynka (*Daphne Mesereum*), iuż w iesieni, iak w większéy liczbie drzew naszych, opadaią; *d. pedunculus*, szypułka razem z owocem opadaiąca, *np. Jabłoń*; *d. stipulae*, przysadki liściowe, które pierwey niż liście opadaią, *np. Olcha*, *Wiśnia*; *d. siliqua* albo *silicula*, strąk lub strączek przed otworzeniem się swoiém opadaiący, *np. Myagrum*, *Bunias*; *d. stylus*, szyyka, która równo z zawiązaniem się owocu opada.

Decimetr, *decymetr:* dziesiąta część metra, równa 3 calom i 8,329 liniom.

Declinatus, *pochylony:* mówi się mianowicie o łodydze, która w całéy swéy długości łękowato iest zgięta, tak, że wierzchołek ku poziomowi iest skierowany, a wypukłość w górę obrócona. Mówi się także, *declinata filamenta*, ieżeli niteczki łękowato, ale powoli, toiest nie formuiąc łuku bardzo krzywego, ku spodowi kwiatu są odgięte, *np.* Gruszyczka (*Pyrola*); także *d. stylus*, ieżeli szyyka łękowato ku spodowi kwiatu iest pochylona.

Decolor, *bezfarbny.*

Decompositus, *dwa razy złożony:* ieżeli gałęzie iakiegoś organu ieszcze się raz rozgałęziaią. I tak: *d. anthurus*, ieżeli gałęzie szypułki ogólnéy znowu są na gałęzie podzielone, *np. Amaranthus caudatus*; *d. flos*, ieżeli na ogólnym kielichu inne mnieysze kielichy także ogólne, toiest z wielą kwiatków, są osadzone, *np. Sphaeranthus*; *d. folium*, ieżeli na ogólnym ogonku liścia złożonego, zamiast listków poiedynczych, szczególne ogonki wiele listków noszące są osadzone; *d. racemus*, ieżeli na ogólnéy szypułce, grona złożone (*racemi compositi*) groniasto są ułożone, *np. Spirea laevigata:* a toż samo stosuie się i do innych kwiatostanów.

Decorticabilis: daiący się z kory łatwo obnażać.

Decorticatus: z kory odarty.

Decrescens, *ubywaiący:* ieżeli organ iakiś idąc ku końcowi zmnieysza się w swoich wymiarach. I tak w liściach pierzastych mogą bydź *foliola decrescentia*, to-

iest przy nasadzie liścia większe, zbliżaiąc się zaś do iego wierzchołka coraz się zmnieyszaiące.

Decumbens, *oparty:* mówi się mianowicie o łodydze' która przy nasadzie prosto w górę się wznosi, daley zaś na dół opada i wierzchołkiem na ziemi się opiera, *np.* Cząbr (*Thymus Serpyllum*). Rzadko wyraz ten używa się do oznaczania zwisłych kwiatów lub innych organów.

Decurrens, *zbiegaiący.* Mówi się *np. d. folium*, gdy oba boki liścia bezogonkowego po łodydze zbiegaią, tak, że ta skrzydełkowatego kształtu nabiera, *np.* Dziewanna wielka (*Verbascum Thapsus*); *d. lamellae*, gdy blaszki kapelusza na trzon zbiegaią, iak u Lisic (*Merulius Cantharellus*).

Decursive-pinnata *folia*, liście *zbiegaiąco-pierzaste:* kiedy listki liścia pierzastego po ogonku ogólnym zbiegaią, ale z sobą się nie łączą.

Decussatus, *krzyżowy:* mówi się o organach we cztery rzędy podłużne tak ułożonych, że z góry patrząc kształt krzyża się przedstawuie, iak *np.* liście u *Lysimachia vulgaris. ob.* Cruciformis.

Decussive-pinnatum *folium* = Decursive-pinnatum.

Defectivi *flores* = incompleti.

Definita *stamina:* pręciki, których liczba istotna za charakter iest uważana, takiemi są od iednego aż do dziesięciu.

Deflexus, *na dół zgięty:* mówi się o organach, które przy nasadzie swoiey łękowato w dół się odginaią, daléy zaś w kierunku linii prostéy, pod kątem 45° do płaszczyzny poziomu pochylonéy, przebiegaią, *np.* gałęzie, szypułki, liście, i t. d. *Deflexus calyx*, oznacza, że działki kielicha na dół są zwisłe. U Dec. *deflexus* = Declinatus.

Defoliatio: opadanie liści naturalne. *Defoliatio notha*, opadanie liści z przyczyny choroby roślin.

Deformatio, *przekształcenie:* przeyście iednego organu w drugi, *np.* pręcika lub słupka w płatek korony.

Dehiscens, *otwieraiący się:* stosuie się do owoców, które w doźrzałości pękaią albo na części oddzielne albo w niektórych tylko mieyscach otwory formuią. Daie się pospolicie wzgląd na mieysce otwierania się i sposób iakim się owoc rozdziera. I tak może bydź: *dehiscens apice*, *basi* vel *lateribus*, u wierzchu, u spodu lub z boku otwieraiący się; *d. exterius* vel *interius*, albo lepiey *extrorsum* vel *introrsum*, zewnątrz lub wewnątrz otwieraiący się; *d. dentibus*, zębami otwieraiący się: gdy wierzchołki ścian w kształcie zębów oddzieraią się; *d. fissuris*, *rimis*, szparami otwieraiący się: nie zupełnie

się otwiera, lecz tylko z boku szpary formuie; *d. foraminibus*, dziurkami otwieraiący się: gdy dziurki na nasienniku się tworzą; nakoniec w ogólności *d. regulariter* vel *irregulariter*, foremnie lub nieforemnie się otwieraiący. Na oznaczenie rozmaitych gatunków otwierania się główek pyłkowych, tenże sam wyraz się używa.

Deliquescens, *niewyraźny:* mówi się mianowicie o łodydze tak rozgałęzioney, że iey samey od gałęzi rozróżnić nie można, *np. Ledum palustre.* Toż samo stosować się może do innych organów, które się rozgałęziaią.

Deltoides. Deltoideus, *deltowy.* Wyraz ten stosuie się zarówno do powierzchni iak i do brył: w pierwszym razie oznacza powierzchnią czworoboczną, którey dwa boki przy podstawie będące mnieysze są od dwóch innych i tępy kąt stanowią, *np.* liście u Lebiody oszczepowatey (*Atriplex hastata*); w drugim przypadku znaczy, że organ iest krótki, trzema powierzchniami ograniczony, a następnie po końcach zwężony, iak liście u *Mesembryanthemum deltoideum.*

Demersus, *zanurzony:* mówi się o roślinie lub organie iakim pod wodą zanurzonym.

Demissus, *nizki:* nizko zostaiący, albo nie wysoko wznoszący się; przeciwznaczny iest wyrazowi *Elatus. Demissa radicula*, rostek do spodu nasienia skierowany.

Demum, *poźniey.* Jeżeli organ iakiś z czasem własność iakąkolwiek swą odmienia, a przy opisywaniu tey iaką na ostatku posiada, potrzeba wyrazić, że wprzód miał inną, w ów czas dla skrócenia używa się wyraz *demum; np. Apothecia demum angulosa*, znaczy, że pleszki miały w początkach iakiś kształt, o którym się nie wspomina, a poźniey stały się kątowatemi. Podobnegoż użycia iest wyraz *aetate.*

Dendriticus *thallus:* ieżeli plecha po brzegach włóknami nakształt drzewek rozgałęzionémi iest opatrzona, *np. Parmelia dendritica.*

Dendroides, *drzewkowaty:* w kształt drzewka rozgałęziony.

Dendrologia: część Botaniki traktuiąca o drzewach.

Dendron (w grec. złoż.) = Arbor.

Densus, *zbity, zsiadły:* oznacza raz, że części iakieś gęsto są osadzone, drugi raz, że organ iest z substancyi zsiadłey złożony.

Dentato-ciliatus, *ząbkowano-rzęsowaty:* kiedy w organie ząbkowanym każdy ząbek na wierzchołku rzęsą iest opatrzony.

Dentato-crenatus, *ząbkowano-karbowany:* gdy każdy ząbek u spodu małémi karbami iest opatrzony. Często

na oznaczenie kształtu pośredniego nacięć pomiędzy zębami a karbami, wyraz ten iest używany.

Dentato-dehiscens = Dehiscens dentibus.

Dentato-membranaceus = Membranaceo-dentatus.

Dentato-serratus, *ząbkowano-piłkowaty*: gdy każdy ząbek iest piłkowaty.

Dentatura = Dentes.

Dentatus, *ząbkowany*: *ob.* Dentes.

Dentes, *zęby:* tym wyrazem oddaią się niewielkie, ostre nacięcia brzegu organu płaskiego, przy podstawie swéy ostre kąty maiące. Organ takiemi nacięciami opatrzony zowie się ząbkowanym *dentatus*; od równości zaś ich lub nierówności nazywa się *aequaliter* v. *inaequaliter dentatus*, równo-lub nierówno-ząbkowany, a przez wzgląd na liczbę, *uni-bi-tri-quadri-multi-dentatus*, iedno-dwu-trzy-cztero-wieloząbkowy. Jeżeli zęby są długie i ostre, organ zowie się ostro-ząbkowanym *acute-dentatus*, ieżeli zaś są tępe, wówczas tępo-ząbkowanym *obtuse-dentatus* się nazywa.

Denticulatus, *drobno-ząbkowany:* bardzo drobnémi ząbkami opatrzony.

Denudatus, *obnażony* z przykrycia, którém pierwéy był opatrzony.

Deoperculatae, *bezpokrywkowe:* tak niektórzy nazywaią *mchy wątrobowe.*

Deorsum, z góry na dół.

Depauperata *umbella:* baldaszek mało promieni maiący, *np. Sison amomum.*

Dependens, *wiszący:* prawie prostopadle do ziemi zwieszony. I tak *d. folia*, ieżeli podstawa liści w górę, wierzchołek zaś ku ziemi iest obrócony; Dec. w śnie roślin nazywa wiszącemi liście złożone, których listki w nocy ku ziemi zwisaią, *np.* Szczawik (*Oxalis*); *d. involucrum*, ieżeli każdy listek pokrywy na dół iest zwisły, *np.* Mordownik pospolity (*Aethusa Cynapium*); podobnie gałęzie ku ziemi zwisłe, zowią się *d. rami.*

Depresso-truncatum *folium*, liść *wgnieciono-ucięty:* tłusty, szeroki a krótki, którego koniec iest ucięty i wklęsły, niby wgnieciony, *np. Aloe retusa.* Tak samo rozumie się i o innych organach.

Depressus, *przygnieciony:* mówi się o roślinach, które iakby siłą iaką we wzroście były zatrzymane, iako też o organach w kierunku osi spłaszczonych.

Derma (w grec. złoż.) = Cortex.

Dermatocarpi fungi Pers.: poddział grzybów ołoczniem błonkowatym, skórkowatym lub włosistym opatrzonych, *np. Purchawka.*

Dermoblastae: nazywa Wild. rośliny, których nasiona maią liścienie w kształt skórki nieforemnie poszarpanéy uformowane, iak to ma bydź w *Grzybach*.

Descendens, *zstępuiący*. *Descendens caudex*, *ob.* Caudex.

Descensus L'Héritier = Radix.

Desciscentes, *wyiątkowe*: poddziały w układach mianowicie naturalnych, zawieraiące rośliny, które do żadnego z przyiętych poddziałów odnieść się nie mogą, tém się oznaczaią nazwiskiem.

Desiccus, *wysychaiący*: organ albo sam przez się wysychaiący, albo też daiący się wysuszać bez zatarcia iego charakterów.

Desinentia, *przechodzenie*; *np. anthera basi in setas duas desinens*, główka pyłkowa u spodu w dwie szczeciny przechodząca; *d. in aristam*, w ość przechodzący.

Desma (w grec.) *ob.* Coma.

Desmos (w grec. złoż.) = Fasciculus.

Determinatus, *oznaczony*: mówi się o organie, którego granice są wyraźne; *np. d. thallus*, gdy brzeg plechy w każdém mieyscu wyraźnie postrzedz się daie, ale innym kolorem nie iest odznaczony.

Dextrorsum volubilis, *w prawo zwiiaiący się*: mówi się o organach spiralnie zwinionych, *np.* o łodydze, wąsie, i t. d., ieżeli ich skręty idą od lewéy ku prawéy ręce; *np. Powóy*.

Dextrorsus: w prawą stronę skierowany.

Di (w grec. złoż.) = Bi.

Diachyma Link.: tkanka komórkowata w liściach, co zwyczaynie miękiszem (*parenchyma*) się nazywa.

Diadelpha *stamina*, pręciki *dwuwiązkowe*: niteczkami we dwie wiązki zrosłe; zkąd:

Diadelphia: XVII. klassa w układzie Linneusza.

Diandria: II. klassa w układzie Linneusza, iako też rzędy klass niektórych.

Diandrus, *dwupręcikowy*: mówiąc o roślinie, któréy kwiaty po dwa pręciki maią, albo też o kwiecie dwupręcikowym.

Dianthus = Biflorus.

Diaphanus, *przezroczysty*: gdy organ nie iest zafarbowany a przez massę iego można postrzegać przedmioty.

Dicarpae: rośliny których owoc z dwóch mieszków iest złożony.

Dichogamia: wyrazem tym oddaie się nieiednoczesne rozwiianie się słupków i pręcików w iednymże kwiecie zawartych; i, ieżeli pierwey pręciki a poźniey słupki rozwiiaią się, w ów czas będzie *Dichogamia androgyna*,

ieżeli zaś pierwey słupki niż pręciki, w ówczas *Dichogamia gynandra*. Zapładnianie się w takich kwiatach odbywa się za pomocą pyłku innych kwiatów teyże rośliny.

Dichotomalis: mówi się o kwiecie lub szypułce, która zpomiędzy dwóch gałęzi widłowatych wychodzi.

Dichotomia: tak się nazywa kąt pomiędzy dwiema gałęziami zawarty; także kilkakrotne rozdzielanie się organu na dwoie, tym się oznacza wyrazem.

Dichotomus, *dwudzielny*; ieżeli iakiś organ rozdziela się na dwie gałęzi, każda z tych gałęzi znowu na dwie, i t. n.

Diclinis, Diclinus, *osobnopłciowy*: mówi się o roślinach maiących części płciowe w oddzielnych kwiatach zawarte.

Dicoccus: *ob*. Coccum.

Dicotyledoneae *plantae*, rośliny *dwuliścieniowe*: *ob*. Cotyledones.

Didymus, *podwóyny*: z dwóch części, iakby z sobą zrosłych, złożony. I tak: *d. anthera*, główka pyłkowa nieiako z dwóch, z sobą zrosłych, złożona, iak u Naparstnika purpurowego (*Digitalis purpurea*); *d. calyx*, ieżeli pod kielichem zwyczaynym drugi mnieyszy kieliszek się znayduie, iak *np*. u Ślazów (*Malva*); *d. fructus*, owoc dwukomórkowy i iakby z dwóch torebek złożony, *np. Psilotum truncatum*; *d. semina*, nasiona podwóyne, prawie u wszystkich *Baldaszkowych*; i t. d.

Didynamia: XIV. klassa w układzie Linneusza.

Didynamus, *nierównocztéropręcikowy*: mówi się o roślinie, któréy kwiat zawiera cztery pręciki, dwa dłuższe a dwa krótsze, albo téż o samym takim kwiecie.

Dieresilis Mirb.: owoc nie mogący się odnieść ani do *Regma* ani do *Cremocarpium*, a zkąd inąd wiele z niemi podobieństwa maiący, *np. Nasturcya*, *Slaz*, *Geranium*.

Differens *structura*: budowa odmienna od przyiętéy za naturalną; *ob*. Naturalis structura.

Difformis, *niekształtny*: nazywa się organ, którego kształt do zwyczaynego odnieść się nie może. Tak *np*. brzeżne korony w kwiecie Bławatka (*Centaurea Cyanus*) zawarte, których rurka nieznacznie się przedłuża, a u góry na nierówne klapy rozdziela, *niekształtnemi* się nazywaią. Niekiedy iednak używaią tego wyrazu na oznaczenie organów, które teyże saméy będąc natury i na iedneyże roślinie umieszczone, rozmaite maią kształty: a co raczéy do wyrazów *Dissimilis* i *Dispar* należy.

Diffusus, *rozpierzchły*: mówi się o organach bez żadnego porządku i w rozmaitych kierunkach poosadzanych. *Diffusus color* znaczy u Dec. farbę iednostaynie we wszystkich mieyscach powierzchni rozciągniętą.

Digitaliformis, *naparstkowaty*: z kształtu do napar-

stka podobny, tém się różni od dzwonkowatego, że brzeg nie iest odgięty, ale prosty.

Digitalis: długości palca wskaziciela, toiest przyległego wielkiemu.

Digitato-pinnatum *folium*, liść *palczasto-pierzasty*: ieżeli kilka liści pierzastych, na końcu iednego ogólnego ogonka, na iednéy płaszczyźnie są ułożone, *np. Mimosa pudica*.

Digitatus, *palczasty*. Wyraz ten, podług Dec., właściwie powinienby się używać do oznaczania, że organ iakiś podzielony głęboko na części walcowate, do palców u ręki podobne; i w takiém znaczeniu mówi się *d. radix*, ieżeli korzeń na końcu iest spłaszczony i palczasto-podzielony, albo ieżeli się składa z kilku korzeni u wierzchu na iednéy płaszczyźnie, z sobą zrosłych. Nayczęściey iednak wyraz ten używa się do organów płaskich, iako to do liści, i oznacza wszystkie gatunki liści złożonych, w których listki na końcu iednego organka są osadzone. Takim tedy sposobem listek poiedynczy *Rosae berberifoliae* iest liściem palczastym o iednym listku, równie też liście dwoiste (*binata*), troiste (*ternata*), poczwórne (*quaternata*), i t. d., do liści palczastych się odnoszą.

Digitinervia *folia* seu *petala*, = Basinervia.

Digitus, *palec*: długość palca wskaziciela, toiest przyległego wielkiemu, wyrównywaiąca szerokości dłoni, czyli trzem calom.

Digonus = Anceps.

Digynia: drugi rząd w wielu klassach Linneusza.

Digynus, *dwusłupkowy*: mówi się o roślinie, któréy kwiat dwa tylko słupki zawiera, albo też o samym takim kwiecie.

Dilatatus, *rozszerzony*: organ z któregokolwiek końca rozszerzony, albo też szerszy od podobnych mu organów w innym gatunku.

Dilute, *światło*: przysłówek ten dodaie się do wyrazów oznaczaiących kolory, i wyraża, że kolor iest czysty ale światły.

Dimacrostemones Wach. = Didynamia.

Dimidiato-cordatus = Semicordatus.

Dimidiato-ovatus, *pół-iaiowaty*: oznacza kształt połowy iaia wzdłuż rozciętego.

Dimidiatus, *połowiczny*. Wyraz ten zastosowany do rozmaitych organów, rozmaite ma znaczenie. I tak: *d. arillus*, powłoka nasion do połowy ie tylko obeymuiąca; *d. calyptra*, czepek całéy torebki obiąć nie mogący, *np. Hypnum*; *d. capitulum* = hemisphaericum; *d. in-*

volucrum, pokrywanie na około, lecz połowę tylko kwiatostanu otaczaiąca; *d. lamellae* = inaequales; *d. pappus*, gatunek kieliszkowatego puchu, który do połowy tylko wierzchołek nasienia otacza; *d. pileus*, kapelusz beztrzonowy, bokiem do drzewa przyrosły i półkole wyobrażaiący, *np. Daedalia quercina*; *dimidiatus radius* = semiradiatus flos; *d. spatha*, pochwa kwiatowa z iednego tylko boku kwiat otaczaiąca: *d. verticillus*, ieżeli kwiaty okółka w kształcie półkola tylko na łodydze są osadzone, *np. Melissa officinalis.*

Dimorphus, *różnokształtny:* mówi się o organie, który na iednéyże roślinie rozmaite kształty przedstawuie.

Dioecia: XXII. klassa układu Linneusza.

Dioecus, Diöicus, *rozdzielnopłciowy:* mówi się o roślinach, które w tymże samym gatunku na iednéem individuum same tylko kwiaty samcze, na drugiém same tylko samicze ukazuią. Równie też stosuie się i do kwiatów tych roślin.

Dipetalus, *dwupłatkowy: ob* Petalum.

Diphyllus, *dwulistkowy:* z dwóch listków złożony, albo dwa liście na sobie noszący; w pierwszym razie stosuie się do pochwy liściowéy i kwiatowéy, pokrywy i pokrywki, często do kielicha tak ogólnego iak właściwego, niekiedy zaś do korony, wieńca i innych organów; w drugim do łodygi, szypułki i t. d.

Diphytanthae Wach. = Dioecia.

Diplo (w gr. złoż.) = Duplo.

Diploë Link.: tkanka komórkowata środek liści zaymuiąca, pomiędzy dwiema warstami komórek korę ich składaiącemi zawarta. Komórki w niey są nierównie większe od korowych. Tkanka komórkowata pomiędzy powłoką zewnętrzną a wewnętrzną w nasiennikach znayduiąca się, tym się także oddaie wyrazem. Komórki iéy albo są większe od korowych albo mnieysze. Jest ona albo soczysta, miękka, alboli też twarda, koścista, iak to na pestkach migdałów, śliwek widzieć można. Richard nazywa ią *Mesocarpium*, a *Sarcocarpium* tegoż autora prawie toż samo znaczy.

Diploperistomati Brid.: Diploperistomii Hedw., Diplopogones Dec.: poddział mchów z kołootworzem podwóynem.

Diplostemones, Diplostemonopetalae Wach.: rośliny, w których liczba pręcików dwa razy iest większa od liczby płatków. Nazwisko klassy u Hallera.

Dipsaceus: do główek Drapacza (*Dipsacus*) podobny. Rośliny takiemi owocami opatrzone zowią się *Dipsaceae*, i składaią familią u Vaill. zaś rząd u Juss.

Dipterus, Dipterygios, *dwuskrzydły:* mówi się o nasionach dwoma skrzydełkami opatrzonych, albo o koronie wielopłatkowéy, w któréy dwa płatki od innych znacznie są większe, iak u *Saxifraga sarmentosa.*

Dipyrenus, *dwupestkowy: ob.* Pyrena.

Directa *radicula:* tak się nazywa rostek równolegle do osi liścieni położony, czyliby ona była prostą czy krzywą.

Directio, *kierunek:* dążenie rośliny lub organu ku punktowi oznaczonemu.

Discales *flores*, kwiaty *tarczowe:* tak się nazywaią kwiatki środek kwiatu złożonego zaymuiące, które ieszcze *flores disci* się mianuią.

Discedens, oddalaiący się od czegoś.

Disciformis: znaczy w ogólności toż samo co *Orbicularis.* Nazywa się także *flos disciformis* kwiat u *Polytrichum commune*, który na wierzchołku szypułki iest osadzony i na około płatkami rozszérzonemi, oddzielnego od kwiatków środkowych koloru, otoczony. Często wyraz ten bierze się za iedno z

Discoideus, *krążkowaty:* bardzo płaski i okrągły, iak *np.* nasiona u Kulczyby (*Strychnos*). *Discoidei flores* nazywaią się te kwiaty złożone, które z samych tylko rurkowatych kwiatków powstaią, nie maią zaś żadnych ięzyczkowatych, a które w polskim ięzyku *bezpromieniowémi* się zowią; *np.* Sadziec (*Eupatorium*). Rośliny z takiemi kwiatami stanowią u Raya klassę zwaną *Discoideae*, zaś familią naturalną u Linneusza *Discoideae compositae* noszącą nazwisko. *Discoidei lichenes*, nazywaią się liszayce opatrzone pleszkami płaskiemi, brzegiem od plechy uformowanym otoczonémi.

Discolor, *różnofarbny:* używa się przy porównywaniu organów różnego koloru, albo w mowie o organie, który z iednéy strony iednym, z drugiéy zaś innym kolorem iest zafarbowany.

Discretus, *rozłączony:* znaczy, że organa nie są z sobą połączone, toiest używa się w przeciwném znaczeniu wyrazowi *Contiguus.*

Discus: wyraz ten w ogólnym sposobie wyrażania oznacza część środkową powierzchni; *np. discus folii*, środkowa część powierzchni liścia; podobnie w kwiatach złożonych, baldaszkach, baldaszkogronach, główkach, środkowa część kwiatków *discus* się nazywa. Niekiedy wyraz ten używa się zamiast *receptaculum floris*, w tém iednak znaczeniu, wskazuie właściwie nabrzmiałość mniey więcey mięsistą, na któréy płatki i pręciki są osadzone, *np.* Szakłak (*Rhamnus Borrago*).

Disepalus, *dwudziałkowy: ob.* Sepalum.

Disjunctus = Discretus, Distinctus.

Dispar, *rozmaity:* mówi się o organach iednego gatunku, które na iednéy i téy saméy roślinie rozmaitych są kształtów.

Dispermus, *dwuziarnowy:* mówi się o owocach dwa tylko ziarna zawieraiących, albo o roślinach, w których każdy kwiat dwa ziarna wydaie, *np. Baldaszkowe.*

Dispositio: względne ułożenie organów.

Disrumpens, *rozdzieraiący się:* mówi się o owocu, który nie na szwie ale w inném mieyscu w dożrzałości pęka, albo o innych organach, które w pewnym czasie rozdzieraią się.

Dissectus, *rozcięty:* używa się niekiedy w tém samém znaczeniu co *Incisus* albo *Fissus.*

Disseminatio, *rozsiewanie się* nasion.

Dissepimentosus: mówi się o organie wewnątrz czczym, którego próżność przegrodami na części iest podzielona.

Dissepimentum, *przegroda:* tak się nazywaią blaszki pospolicie błonkowate, które wewnętrzną próżność nasienników na komórki oddzielne podzielaią. Ze względu na rozmaite własności przegród, następuiące mogą bydź ich gatunki: *ambigua*, wątpliwe: z kolumną środkową i ścianami nasiennika ściśle połączone; *cellularia*, komórkowate: z miękkiey tkanki uformowane; *completa*, zupełne: doskonale próżność nasiennika na komórki podzielaiące; *copulativa:* nie oddzielaiące się ani od kolumny środkowéy, ani od ścian nasiennika; *fixa*, stałe: w dożrzewaniu owocu od ścian nasiennika nie oddzielaiące się; *incompleta*, niezupełne: nasiennika zupełnie na oddzielne komórki nie podzielaiące: *interpositiva* seu *valvarum margine apposita:* z kolumny środkowéy utworzone i ze szwami nasiennika stykaiące się; *libera*, wolne: po otworzeniu się owocu opadaiące; *longitudinalia*, podłużne: prostopadłe do podstawy owocu; *mediana*, seu *valvis contraria*, seu *valvis medio septiferis*, środkołuszczynkowe: ze środka łuszczynek wychodzące; *obcurrentia*, komórki tworzące: przez zbliżenie się same przez się komórki tworzą; *oppositiva:* z kolumny środkowéy utworzone i do środków łuszczynek dotykaiące się: *parallelica:* z kolumny środkowéy uformowane i równoległe do ścian płaskich nasiennika; *persistentia*, trwałe: po opadnieniu łuszczynek na szypułce zostaiące; *placentaria*, osadnikowe: z kolumny środkowéy utworzone; *placentifera*, nasiona na sobie noszące; *seminifera:* toż samo co i *placentifera*; *spuria*, fałszywe: które nie są z *endocarpium* utworzone i odpowiadaią nayczęściéy słupkóm lub ich podziałóm; *trans-*

versalia, poprzeczne: prostopadłe do osi owocu; *valvaria* łuszczynkowe, z łuszczynek do środka owocu zagiętych powstaiące; *vera*, prawdziwe, gdy są utworzone z *endocarpium* i na przemian ze słupkami albo ich podziałami ułożone; *vergentia in ipsas suturas:* gdy ze środkami szwów się stykaią.

Dissiliens, *rozpryskuiący się:* mówi się o owocu, który z mocą i sprężystością na szwach się otwiera i nasiona wyrzuca.

Dissimilis, *niepodobny:* używa się przy porównywaniu organów co do kształtu, i znaczy częstokroć toż samo co *Dispar*.

Distans, *odległy:* oznacza nie bardzo wielkie oddalenie się organów i iest przeciwznaczny wyrazowi *Confertus*. Jeżeli się stosuie do organu z natury rozgałęzionego, w ów czas wyraża, że gałęzie iego są od siebie dosyć oddalone, *np. okółek odległy*.

Distemonis = Diandrus.

Distichus, *dwurzędowy:* mówi się o organach we dwa rzędy naprzeciwległe ułożonych, albo o organie, którego gałęzie formuią dwa rzędy naprzeciw siebie stoiące, *np. dwurzędowe gałęzie*, *dwurzędowy kłos* i t. d.

Distinctus, *wyraźny*, *wolny*, *niepołączony*, = Liber.

Distylus = Digynus.

Diurnus, *dzienny:* co się podczas dnia przytrafia, albo trwa przez ciąg dnia iednego *Diurni flores ephemeri*, kwiaty w iednym i tym samym dniu otwieraiące się i zamykaiące.

Divaricato-reflexus, *rozłożysto-odgięty:* mówi się o częściach roślin czyniących z organem, na którym są osadzone, kąt górny około 150°.

Divaricatus, *rozłożysty:* mówi się o organach tak na innym osadzonych, że czynią z nim kąt z góry od 135 stopni, iak *np.* gałęzie lub liście z łodygą.

Divergens, *roztwarty:* mówi się o gałęziach, liściach i t. d. pod kątem prostym na łodydze osadzonych. Używa się téż niekiedy do oznaczania względnego kierunku organów iednéy natury. Niektórzy do wyrazu tego większy stopień roztwartości przywiązuią.

Divergenti-divaricatus, *roztwarto-rozłożysty:* kierunek pośredni między roztwartym a rozłożystym wskazuie; około 110 stopni.

Diversicolor, *różnofarbny:* mówi się o organie, który na swéy powierzchni rozmaite kolory ukazuie.

Diversiflora *umbella:* baldaszek, którego kwiatki środkowe odmiennego są kształtu od promieniowych, czyli

brzegowych. Toż samo stosuie się i do innych kwiatostanów.

Diversiformis, *różnokształtny:* kiedy iakiś organ w częściach swoich rozmaite kształty ukazuie.

Diversus Dec. = Variabilis, Mutabilis.

Divisus, *podzielony:* oznacza w ogólności wszelkie podziały i rozgałęzienia.

Dodeca (w grec. złoż.), *dwanaście.*

Dodecaëder, *dwunastościan równoległoboczny.*

Dodecafidus = Duodecimfidus.

Dodecagynus (*ordo*), rząd *dwunasto-słupkowy:* obeymuiący rośliny iakieyś klassy, których kwiaty maią po dwanaście słupków.

Dodecandria, XI. klassa w układzie Linneusza.

Dodecandrus, *dwunastopręcikowy:* mówi się o kwiecie zawieraiącym więcéy niż dziesięć a mniey niż dwadzieścia pręcików, albo też o roślinie takie kwiaty maiącéy.

Dodecapetalus, *dwunastopłatkowy: ob.* Petalum.

Dodecaphyllus, *dwunastolistkowy: np.* kielich, pokrywa, i t. d.

Dodecasepalus, *dwunastodziałkowy: ob.* Sepalum.

Dodecastemones = Dodecandria.

Dodrans, *piędź wielka:* odległość wierzchołków palców wielkiego i małego ręki roztworzonéy, zawieraiąca około 9 cali.

Dodrantalis, długość piędzi wielkiey.

Dolabriforme *folium*, liść *hebelkowaty:* mięsisty, spłaszczony, prawie okrągły, tępy, z brzegiem spodnim ku wierzchołkowi garbatym i krawędzi ostréy, przy nasadzie zaś prawie walcowaty, *np. Mesembrianthemum dolabriforme.* List ten tém się różni od szablastego, że iest więcéy płaski, szerszy, krawądź dolną ku wierzchołkowi ma wypukleyszą i ostrzeyszą, wierzchołek zaś sam zaokrąglony.

Dorsalis, *grzbietowy:* na grzbiecie iakiegoś organu umieszczony.

Dorsiferae, Dorsiflorae, Dorsigerae *filices:* paprocie, w których owoce na dolnéy stronie listowia są osadzone.

Dorsipendula *semina:* nasiona do grzbietu nasiennika przymocowane, *np.* Storczyki (*Orchis*).

Dorsum, *grzbiet.* Grzbietem w liściu nazywa się dolna iego powierzchnia; w płatkach, działkach i innych organach podobnie położonych, strona zewnętrzna; *dorsum seminis* Gärtn. *ob.* Hilum.

Drupa, *pestkowiec:* iest to owoc mięsisty lub soczysty, wewnątrz pestkę zawieraiący, *np. Sliwka, Wiśnia.*

Mięsistość ta zewnętrzna zowie się mięsem (*caro*), a iądro z kościstą powłoką nazywa się pestką (*pyrena*, *nucleus*, *ossiculus*). Pestka składa się z iądra i powłoki kościstéy łuską (*putamen*) zwanéy. Dawnieysi, a między nimi Linneusz i Willdenow, do pestkowców policzyli owoce, w których zamiast owéy mięsistéy zewnętrznéy powłoki znayduie się skórkowata albo włóknista, iakiemi są: *orzech włoski*, *migdał zwyczayny*, *kasztan i t. d.*, a które dzisieysi do orzecha (*Nux*) odnoszą.

Drupaceus, *pestkowcowaty:* pestkowce na sobie maiący, albo do pestkowca podobny; *np. d. siliqua*, strąk maiący podwóyną powłokę, zewnętrzną miękką, wewnętrzną zaś twardą; *d. silicula* iest u *Bunias.*

Drupeola: używa się niekiedy na oznaczenie małego pestkowca.

Ductulosum folium: Hedw. tak nazywa liść mchów nerwami opatrzony.

Ductus, *kanał. Ductus intercellulares*, kanały międzykomórkowe: przez niedoskonałe stykanie się komórek tkanki komórkowatéy uformowane, i sokami szczególnémi napełnione; *d. spermaticus* = Conductor fructificationis; *d. spirales* = Vasa spiralia.

Dulcis, *słodki:* słodki lub nie maiący ostrego smaku.

Dumetum, *krzewina:* krzew nizki i od samego spodu bardzo się rozgałęziaiący.

Dumosus: mówi się o mieyscu krzewinami zarosłém, albo o roślinie w kształt krzewiny rozgałęzionéy. *Dumosae*, naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny krzewiowe, odznaczaiące się rdzeniem z bardzo wolnéy tkanki złożonym, oraz kwiatami małémi, cztéro- lub pięćdzielnémi, *np.* Kalina (*Viburnum*), Szakłak (*Rhamnus*), *i t. p.*

Dumus = Dumetum.

Duodecimfidus, *dwunastowrębny: ob.* Fissus.

Duodenariae Wach. = Dodecandrae.

Duplex, *podwóyny:* wskazuie, że iakiś organ iest w liczbie dwa razy większéy od naturalnéy, *np. d. anthodium*, ieżeli działki kielicha ogólnego we dwa rzędy są ułożone; *d. corolla* seu *flos*, ieżeli liczba płatków korony dwa razy iest większa od zwyczaynéy, iak się to zdarza w kwiatach pełnych; *d. indusium*, ieżeli każda kupka dwiema zawiykami iest opatrzona, iak u *Lindsaea*; *d. perianthium ob.* Perianthium; *d. peridium*, ieżeli otoczeń ze dwóch powłok się składa, iak u *Diderma*; *d. peristomium ob.* Peristomium; i t. d.

Duplicato-binatum *folium*, liść *podwóynie dwoisty:*

ieżeli na każdym końcu ogonka dwudzielnego po dwa listki są osadzone, iak u wielu *Akacyy*.

Duplicato-convolutus: mówi się o organie, którego oba brzegi do wewnątrz są zwinione, *np. liście, liście-nie i t. d.*

Duplicato-crenatus, *podwóynie karbowany*: ieżeli każdy karb iest także karbowany.

Duplicato-dentatus, *podwóynie ząbkowany*: gdy każdy ząb mnieyszémi ząbkami iest opatrzony.

Duplicato-digitatum *folium*, liść *podwóynie palczasty*: ieżeli kilka liści palczastych na końcu iednego ogonka iest umieszczonych.

Duplicato-incisus, *podwóynie nacięty*: ieżeli większe nacięcia mnieyszémi nacięciami są podzielone.

Duplicato-involuta *folia*, liście *podwóynie zwinione*: ieżeli dwa naprzeciwległe, do powierzchni górnéy zwinione liście, tak są w pąku ułożone, że stykaią się z sobą stronami, w które są zwinione, a pomiędzy niemi zarodek łodygi iest umieszczony.

Duplicato-pinnatus = Bipinnatus.

Duplicato-revoluta *folia*, liście *podwóynie odwinione*: ieżeli dwa naprzeciwległe, do powierzchni dolnych zwinione liście, tak są w pąku ułożone, iż stykaią się z sobą stronami przeciwnémi tym, w które się zwiiaią, a z pomiędzy nich zarodek łodygi wychodzi.

Duplicato-serratus, *podwóynie piłkowany*: ieżeli piłkowatości organu są także piłkowane.

Duplicato-ternatum *folium* = Biternatum.

Duplicatus, *podwóyny*, *podwoiony*: raz oznacza skupienie organów po dwa w iedno mieysce: drugi raz, że organ składa się ze dwóch albo dwa razy większéy liczby części, *np. d. capitulum*, ieżeli główka niby z dwóch z sobą zrosłych iest złożona, iak u Przelotu (*Anthyllis*); *d. capsula* Medic., ieżeli łuszczynki torebki ze dwóch części się składaią; *d. cotyledones* = plicatae; *d. flos* = duplex; *d. lamellae*, gdy każda blaszka ze dwóch blaszek powstaie; *d. radix bulbosa*, ieżeli korzeń składa się z dwóch cebul z sobą zrosłych, iak u *Allium sphaerocephalum*.

Duplo, *dwa razy*.

Duratio: bezwzględny czas trwania organu lub rośliny.

Durus, twardy lecz nie kruchy.

Dynamia, Dynamis: długość względna pręcików: a ztąd *Didynamia* i *Tetradynamia*.

E.

E: przyimek ten w złożonych łacińskich wyrazach na początku położony, wskazuie niedostatek iakiegoś organu, *np.*

Ebracteatus, *bezprzysadkowy:* mówiąc o kwiecie, szypułce lub kwiatostanie, nie maiącym przysadek kwiatowych.

Eborinus, Eburneus, koloru kości słoniowéy: żółtawo biały, z blaskiem.

Ecalcaratus, *bezostrogowy:* przeciwznaczny wyrazowi *Calcaratus.*

Ecalyculatus *flos* = Aphyllus.

Ecaudatus, *bezogonowy:* przeciwznaczny wyrazowi *Caudatus.*

Echinatus, *naieżony:* mówi się o powierzchni kolcami tęgiémi pokrytéy.

Echinus, *kolec:* wszelkie twarde ostrza w ogólności oznacza. W grzybach kolcami (*echini*, *aculei*) nazywaią się mięsiste, zaostrzone wydatności, na dolnéy powierzchni kapelusza znayduiące się, błonką z nasionami (*hymenium*) pokryte, które samemu tylko rodzaiowi *Hydnum* są właściwe.

Edentulus, *bezzęby:* przeciwznaczny wyrazowi *Dentatus.*

Eductulosa *folia:* Hedw. tak nazywa liście mchów, które nerwów nie maią.

Efasciculatus = Enervius.

Effiguratus, *wykształcony:* mówi się *np. effiguratum peristomium*, ieżeli kołootworze ząbkami, rzęsami albo tylko błonką fałdowaną iest osadzone; *e. thallus*, *ob.* Thallus.

Efflorescentia, *zakwitnienie:* czas miesiąca, w którym iakiś gatunek roślin pierwszy raz kwiat ukazuie; u Dec. akt początku kwitnienia rośliny.

Effoetae *antherae:* stan główek pyłkowych po wysypaniu się pyłku.

Effoliatio = Defoliatio. Niekiedy zaś oddzielanie się kory w postaci łusk, tym się oddaie wyrazem.

Effusus, *rozpierzchły:* oznacza rozpierzchanie się gałęzi kwiatostanu iakiego, albo innego organu gałęzistego. *Effusa crusta*, zowie się skorupiasta plecha u Liszayców, któréy brzegów oznaczyć nie można.

Eglandulosus, *bez gruczołów.*

Elajos (w grec.), oliwkowéy farby.

Elasticus, *sprężysty:* ze sprężystością odskakuiący; *e. filamentum*, niteczka naksztalt sprężyny w czasie kwi-

tnienia odginaiąca się, *np.* Pomurnik (*Parietalia*); *e. annulus*, *ob.* Annulus; *e. fila*, *ob.* Filum.

Elateres: tak się nazywaią organa nitkowate, sprężyste, iakie się przy nasionach w *Jungermanniach* postrzegaią. *Elateres spirales* = Catenula.

Elaterium: Rich. tak nazywa owoc suchy, otwieraiący się, który w doźrzałości dzieli się na komórki ze sprężystością się odmykaiące *cocca* zwane, te zaś komórki pospolicie kolumną środkową, po opadnieniu nawet ścian nasiennika pozostaiącą, są połączone, *np.* Ostromlecz (*Euphorbia*).

Elatus, *wysmukły:* wysoki a nie dosyć gruby; *e. gemma* Link: pąk wyżey nasady liścia umieszczony.

Eleutherantherae Wach.: rośliny, w których główki pyłkowe nie są połączone.

Eleutheros (w grec.) = Liber, *wolny*.

Eleutherostemones Wach.: rośliny, w których niteczki nie są z sobą zrosłe.

Ellipsoideus, *elipsoidalny:* organ bryłowaty, w przecięciu podłużném elipsę a w poprzeczném koło daiący.

Ellipticus, *eliptyczny:* mówi się o organie płaskim, którego średnica podłużna większa iest od poprzecznéy, a końce iednostaynie zaokrąglone.

Elongatus, *przedłużony*, iakby siłą iaką w kierunku długości rozciągniony. *Elongatus complexus cellulosus* = Tela cellulosa elongata; *e. pori* Mirb. = Stomatia.

Elytriculus Neck. = Flosculus.

Emarcidus, *zwiędniały:* albo nawet świeżym będąc w postaci zwiędłéy przedstawuiący się.

Emarginatura: *ob.* Emarginatus.

Emarginatus, *wycięty:* ieżeli koniec tępy organu płaskiego, ma okrągławe wycięcie do środka organu nie dochodzące. Wycięcie to nazywa się *Emarginatura*. Jeżeli wycięcie ma mieysce u spodu organu, w ów czas on zowie się *basi emarginatus*, inaczéy zaś oznacza, że wycięcie na wierzchołku się znayduie. Mówi się ieszcze *acute* lub *obtuse emarginatus*, podług tego, iak klapy przez wycięcie uformowane, są ostre lub tępe.

Embryo, *zarodek:* tak się nazywa młoda roślinka w miniaturze w nasieniu znayduiąca się, która podczas rostkowania nasion albo kosztem liścieni iest karmiona, albo też massą białka przez tarczkę (*scutellum*) przerobioną. Linneusz i Cezalpin nazywali go *Corculum*, inni zaś *Plantula seminalis*. Richard zarodek traw wyrazem *Blastus* oddaie.

Embryostegium Gärtn.: organ miseczkowaty lub in-

nego kształtu, zarodek częstokroć przykrywaiący, który mieysce wyyścia iego zakrywa i w czasie rostkowania przezeń iest odrzucany, *np.* *Daktyl*, *Tradescantia.*

Emergens, *wynurzaiący się:* mówi się o roślinach w wodzie zanurzonych, których części owocowania podczas kwitnienia nad wodę się wznoszą; równie też o liściach, w tym czasie z wody się wydobywaiących. Używa się także *sporidia e thallo emergentia*, ieżeli ziarniki nad powierzchnią plechy się wznoszą.

Emersus, *wynurzony:* cały w wodzie zostaiący, a wierzchołkiem tylko nad wodę wzniesiony; ztąd też *e. folium*, gdy liść na powierzchni wody pływa.

Emittens, *wypuszczaiący:* *np. filamenta basi processum emittentia*, niteczki u spodu wyrostkami opatrzone, *np.* Bazylika (*Ocimum*).

Emortua *corolla*, korona *martwa:* która się ukazuie iakby martwą, żółtawą i suchą, *np. Erica cinerea.*

Emphysematosus = Inflatus.

Endeca (grec.), *iedenaście.*

Endecandrus, *iedenastopręcikowy:* roślina z kwiatem o iedenastu pręcikach, albo téż sam kwiat.

Endo w grec. złoż.) = Intra.

Endocarpium Rich.: tak się nazywa skóreczka czyli błonka wewnątrz nasiennika znayduiąca się, która nasiona bezśrednio otacza.

Endogeneae: rośliny, których wzrost odbywa się od zewnątrz do wewnątrz: odpowiadaią one iednoliścieniowym.

Endopleura Dec.: błonka bezśrednio iądro w nasionach otaczaiąca.

Endorrhizae *plantae* Rich. rośliny *okrytorostkowe:* których rostek pochewką błonkowatą (*coleorrhiza*) iest otoczony, *np. Trawy.*

Endospermicus Rich. = Albuminosus.

Endospermium Rich. = Albumen.

Enervis, *beznerwowy:* żadnych wypukłości wiązkowatych na swoiéy powierzchni nie ukazuiący.

Ennea (grec.), *dziewięć.*

Enneagynus, *dziewięciosłupkowy:* kwiat o dziewięciu słupkach, albo téż roślina z takiemi kwiatami. *Enneagynia:* rząd w układzie Linneusza.

Enneandria: IX klassa u Linneusza.

Enneandrus, *dziewięciopręcikowy:* kwiat o dziewięciu pręcikach albo téż roślina z takim kwiatem.

Enneapetalus, *dziewięciopłatkowy:* *ob.* Petalum.

Enneaphyllus, *dziewięćlistkowy:* *np.* kielich, pokrywa, i t. d.

Enneasepalus, *dziewięćdziałowy: ob.* Sepalum.
Enneastemones = Enneandrae.
Enodis, *bezstawowy*: bez żadnych stawów i członków.
Ensatus, *szpadowaty*: organ długi, mocno spłaszczony, równowązki i obosieczny. *Ensatae*, naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny z liśćmi mieczowatémi (*ensiformia*) i kwiatami iednopłatkowémi.
Ensiformis, *mieczowaty*: organ podługowaty, spłaszczony, z iednym brzegiem wypukłym a drugim wklęsłym, lecz oba brzegi są ostre, *np.* liść u Kosaćca ogrodowego (*Iris germanica*).
Epanthus: Link oznacza tym wyrazem grzybki na kwiatach znayduiące się.
Ephemerus, *przemiiaiący*: oznacza bezwzględny czas trwania rośliny lub organu iakiegoś, a to nie więcéy iak przez dzień ieden czyli 24 godziny.
Epi (w grec. złoż.), *na.* Przyimek ten położony na początku iakiegoś wyrazu wskazuie, że organ, o którym mowa, znayduie się na organie przez wspomniony wyraz oznaczonym, czyli że ieden organ z drugiego wyrasta; *np. epirrhizus* na korzeniu umieszczony lub z korzenia wyrastaiący, *epipetalus* na płatku osadzony, i t. d..
Epiblastus: Rich. tak nazywa błonkę od tarczki (*scutellum*) pochodzącą, która zarodek traw w części okrywa.
Epicarpium Rich.: tak się nazywa skórka czyli błonka zewnętrzna nasiennika, która iest iego epidermidą. W iabłku *np.* iest to ta część, która się przy iedzeniu obiéra.
Epicarpicus *flos* = Superus.
Epidemicus *morbus*, choroba *zaraźliwa*: która całą iakąś familią roślin napastuie.
Epiderma = Epidermis.
Epidermaticae glandulae = Stomatia.
Epidermis, *epidermida*: tak się nazywa delikatna skóreczka, pospolicie przezroczysta, całą powierzchnią zewnętrzną roślin, owoców, nasion, i t. d. powlekaiąca Epidermida daie się mniéy więcéy łatwo od reszty tkanki oddzielać, i zdaie się bydź ścianą zewnętrzn komórek naybardziey od środka rośliny lub organu oddalonych, stwardniałą przez działanie powietrza i skutek wyziewów. Odłączona od miękisza, ukazuie n sobie ślady ścian komórek w postaci sześcioboków, inne ieszcze rysy, które uważane były za naczynia lim fatyczne, a które zdaią się bydź tém samém co Hedwi *vasa exhalantia* zowie.
Epigaeus, *nadziemny: np. e. cotyledones*, liścienie

które w czasie rostkowania nasion nad ziemię się wznoszą, iak u *Fasoli.*

Epigynus: mówi się o pręcikach na słupku osadzonych albo też główkami pyłkowémi z nim zrosłych, lub o kwiecie takie pręciki zawieraiącym. Podług Jussieu może bydź także *epigyna corolla*, korona na słupku osadzona.

Epimenus Neck. = Superus.

Epipetalus, na płatku znayduiący się.

Epiphragma: tak się nazywa delikatna, poprzèczna błonka, iaka w niektórych mchach zęby kołootworza łączy, albo gdy kołootworze iest nagie, łączy brzegi otworu z kolumną środkową, *np. Polytrichum.*

Epiphyllospermae Haller. = Dorsigerae.

Epiphyllus, na liściu osadzony; *e. parasiticae*, *ob.* Parasiticus.

Epiphytae: *ob.* Parasiticus.

Epirrhizus: na korzeniu umieszczony; *e. parasiticae*, *ob.* Parasiticus.

Episperma, Epispermium Rich. = Spermodermis.

Epispermicus *embryo* Rich. = Exalbuminosus.

Episporangium *filicum* Bernh. = Indusium.

Epixyloneae *parasiticae*, *ob.* Parasiticus.

Equitantia *folia*: Linneusz tym wyrazem oddaie liście w pąku tak ułożone, że ieden liść po połowie w kierunku podłużnym złożony, w drugi liść podobnie złożony wchodzi, daléy oba razem od trzeciego podobnegoż liścia są okryte, i t. d. W ułożeniu tém liści nerw środkowy ku zewnątrz iest obrócony; *np.* Lilak pospolity (*Syringa vulgaris*). Willd. nazywa *equitantia folia*, ieżeli liście naprzeciwległe, chociaż i nie w pąku, mieczowate lub równowązkie, przy podstawie wązką i głęboką rynienką są opatrzone, a które stykaiąc się z sobą łodygę otaczaią; *np. Dracaena ensifolia.*

Equitativa *folia*: Dec. nazywa liście naprzeciwległe, w kierunku nerwu podłużnego po połowie lekko złożone, i tak w pąku umieszczone, że się brzegami z sobą stykaią. Prócz tego, *equitantia folia* nazywa on w ogólności wszystkie liście, których dwie połowy ze dwóch stron nerwu podłużnego będące, stykaią się z sobą powierzchniami górnémi, albo dążą do zetknięcia się.

Erectiusculus, *prawie wzniesiony*: do kierunku pionowego się zbliżaiący.

Erecto-cernuus, *wzniesiono-pochylony*: przy podstawie pionowo wznoszący się, a wierzchołkiem nieco ku ziemi pochylony. Stosuie się to mianowicie do mchów,

w których torebka na pionowéy szczecinie iest osadzona, ale sama ku ziemi się nachyla.

Erecto-patens, *wzniesiono-otwarty:* pod kątem 30° do linii pionowéy nachylony.

Erectus, *wzniesiony:* bardzo mało od linii pionowéy zbaczaiący. Wyraz ten iednak w zastosowaniu do rozmaitych organów rozmaite miéwa znaczenie. I tak: *erectus annulus*, ieżeli pierścień spodem do trzonu iest przyrosły, wierzch zaś ma wolny, *np. Agaricus conspurcatus; e. anthera*, gdy główka podstawą swą do końca niteczki iest przyrosła i pionowo stoi; *e. calyx*, ieżeli działki kielicha równoległe są do osi okwiatu, *np.* Pierwiosnka (*Primula*); *e. caulis, culmus, surculus*, gdy prawie wierzchołkowy maią kierunek; *e. embryo*, Gärtn. = orthotropus; *e. folia*, Linneusz niekiedy nazywa liście bardzo ostry kąt z łodygą czyniące, lecz sama łodyga powinna bydź pionową; *e. semen* Rich., ieżeli nasienie ma kierunek równoległy do osi nasiennika; *e. theca*, gdy torebka mchów osadzona iest na pionowéy szczecinie, a oś iéy iednę linią prostą z tą szczeciną stanowi.

Eremus Mirb.: ziarna szczególne owocu *Microbasis* zwanego.

Ericeta, *wrzośniaki:* mieysca, na których szczególnie wrzosy rosną, a z tąd:

Ericetinae *plantae*, rośliny *wrzosowe*: na gruntach wrzosem pokrytych rosnące.

Ericeus, Erinaceus: długiemi, miękkiémi, prosto-stoiącémi kolcami naieżony, *np.* kapelusz grzybów.

Erion = Lana.

Erisma: Neck. tak nazywa szypułkę ogólną w kłoskach traw.

Eroso-denticulatus, *ogryziono-ząbkowany:* nieforemnémi zębami opatrzony.

Erosus, *ogryziony:* mówi się o organie płaskim, którego brzeg tak nieforemnie iest nacięty, iak gdyby był ogryziony.

Erythros (w grec. złoż.) = Ruber.

Essentialis *character generis*, *istotny* charakter rodzaiu: iest to krótkie wskazanie cech rodzaiowych, po których się on od innych rodzaiów tegoż samego rzędu naturalnego rozróżnia; zaś *es. ch. speciei*, iest wytknięcie różnicy między iednym gatunkiem a drugim.

Esurculati *musci*, mchy bez odziomków.

Etaerio Mirb.: owoc złożony z wielu szczególnych, iedno lub kilko-ziarnowych, dwułuszczynkowych, do łupiny podobnych, iak u *Aconitum*, *Ranunculus*, *Del-*

phinium, *Piwonii*, *i t. p.* Szczególne te owoce Mirbel *Camarae* nazywa.
Etheos (w grec. złoż.) = Anomalus.
Eunuchi *flores:* kwiaty, w których pręciki pozbawione są główek pyłkowych.
Eupatorinae: rośliny zrosłogłówkowe, odznaczaiące się kielichem ogólnym iaiowatym, nayczęściéy walcowatym, o łuskach zielnych, kwiatami rurkowatémi, iednostaynémi, słupkami w całéy długości równo grubemi, *np.* Sadziec (*Eupatorium*).
Evalvis *fructus*, owoc *bezłuszczynkowy:* na łuszczynki się nie rozdzielaiący, iak pestkowieć, iagoda, i t. d.
Evanescens, *znikaiący:* mówi się o korzeniach fałszywych roślin pasorzytnych, ieżeli one zagłębiaią się do ciał, na których rosną. *Evanescens nervus* = evanidus.
Evanidus *nervus*, nerw *niknący:* ieżeli nerw w liściach mchów albo bardzo iest krótki, albo przy podstawie tylko liścia widoczny, nie dochodząc zaś do samego końca niknie. Niknienie to nerwu w rozmaitych odległościach od wierzchołka liścia może przypadać, a ztąd: *folium nervo apice evanido*, *infra apicem*, *supra medium*, *infra medium*, *i t. d.*, podług tego iak nerw niknie u samego wierzchołka, niżéy wierzchołka, wyżéy nieco środka, niżéy środka, i t. d.
Evaporatorii pori Hedw. = Stomatia.
Evenius = Avenius.
Evolutio, *rozwiianie się*, tak w ogólności, iak i w szczególności rozwiianie się mianowicie pąków i liści.
Evolutus, *rozwiniony:* mówi się o organie wszystkie zwyczayne części maiącym, *np. e. embryo*, ieżeli zarodek liścienie, rostek i kiełek ma wykształcone.
Ex = E.
Exo (w grec. złoż.) = Extra.
Exalbuminosus Gärtn., *bezbiałkowy: np.* nasienie lub zarodek.
Exaltatus Dec.: bardzo wysoki, a nie maiący odpowiednéy grubości.
Exannulatus: przeciwznaczny wyrazowi *Annulatus.*
Exapophysatae: mchy nie maiące podsady.
Exaratus, *poorany:* mówi się, *np. superficies striis*, *sulcis*, *i t. d. exarata*, powierzchnia rysami, brózdami, i t. d. poorana.
Exasperatus, *szorstkawy:* mówi się o powierzchni, która od pokrycia tęgiémi włosami, brodawkami, lub innémi mnieyszémi wyniosłościami, na dotknięcie szorstkawą się staie.

Excavatus, *wydrążony.*

Excedens, *przewyższaiący:* ieżeli iakiś organ dłuższym iest nieco od drugiego; *np. corolla excedens caulem*, ieżeli korona dłuższa iest od łodygi, iak u Goryczki karłowéy (*Gentiana pumila*); *nervus excedens folium* seu *folium nervo excedente*, ieżeli nerw środkowy aż za koniec liścia przechodzi i w szczecinę lub włos się zamienia, iak u *Gymnostomum truncatum.*

Excentralis = Excentricus.

Excentricus, *mimośrodkowy:* miiaiący środek organu na którym lub w którym iest osadzony; *np. e. embryo*, gdy zarodek nie w środku nasienia iest umieszczony; *e. stipes*, trzon nie do środka kapelusza przyrosły.

Excisura, *wycięcie*, *ob.* Excisus.

Excisus, *kątowato-wycięty:* mówi się o organie płaskim, którego koniec ma kątowate wycięcie, do połowy organu nie dochodzące. Wycięcie to zowie się *Excisura.*

Excrementitius *succus*, *ob.* Succus.

Excretio: wypływ naturalny soku wyrobionego albo oddzielonego przez roślinę.

Excretorius: co płyn iakiś albo inną kombinacyą oddziela. *Excretorii ductus*; nazywa Roth penzelkowate włoski na niektórych porostach morskich znayduiące się; *ex. glandulae*, *ob.* Glandula; *e. pili*, *ob.* Pilus.

Excurrens, *przebiegaiący*, *zupełny:* tak się nazywa nerw, który aż do wierzchołka liścia dochodzi.

Exembryonatus = Acotyledoneus.

Exertus = Exsertus.

Exfoliatio = Effoliatio.

Exhalantia *vasa* Hedw., *ob.* Epidermis.

Exiguus, *szczupły:* mówi się o roślinie lub organie małą obiętość maiącym. Przeciwznaczny iest wyrazowi *Amplus.*

Exilis = Gracilis, Minutus.

Exogeneae: rośliny, których wzrost odbywa się od wewnątrz ku zewnątrz; są to więc dwuliścieniowe.

Exorrhizae *plantae* Rich., rośliny *nagorostkowe:* nagi rostek maiące, to iest pochewką (*coleorrhiza*) nie otoczony, iak *Krzyżowe*, *Wargowe* i inne dwuliścieniowe.

Exostosis, *narośl:* tym wyrazem oddaią się wszystkie drzewiaste narośle krochmalu nie oddzielaiące; w Brzozie *np.* narośle te tworzą drzewo czeczotką zwane.

Exoticus, *zagraniczny:* mówi się o roślinie z obcych kraiów przyniesionéy i aklimatowanéy.

Expansus, *rozszerzony: np. e. petiolus*, ogonek tak rozszerzony, że koniec iego w liść przechodzi.

E x s c a p u s, *bezgłąbikowy.*
E x s c u l p t u s, *wyryty:* małe wydrążenie przy podstawie organu oznacza; iak *np.* nasiona u Farbownika (*Anchusa*).
E x s e r t u s, *wystaiący:* dłuższy od organu, w którym się znayduie; *np. e. stamina*, gdy pręciki dłuższe są od korony, tak, że końcami swémi wystawać z niéy muszą.
E x s t i p i t a t u s, *beztrzonowy*: *np.* kapelusz w grzybach.
E x s t i p u l a t u s, *bezprzysadkowy:* nie maiący przysadek liściowych, *np. łodyga.*
E x s u c c u s, *suchy*, *nie soczysty: np.* owoc lub liść nie maiący mięsistości ani soku. Przeciwznaczny iest wyrazowi *Carnosus.*
E x t e n s u s, *rozszerzony:* Dec. używa tego wyrazu na oznaczenie organu, który iakby mocą iaką w poprzek był rozciągnięty. Znaczy więc toż samo co *Dilatatus.*
E x t e r i o r: *zewnętrzny:* bierze się zawsze w znaczeniu względném i wskazuie, że organ iakiś daley ku zewnątrz iest posuniony niż drugi. W koronach *np.* wielopłatkowych, wszystkie płatki są zewnętrzne względem słupków i pręcików, lecz iedne z nich są bliższe drugie dalsze: te więc ostatnie *petala exteriora* się nazywaią. *Exterior embryo*, zarodek z boku nasienia, prawie na iego powierzchni umieszczony, iak u Traw.
E x t e r i u s d e h i s c e n s, *ob.* Dehiscens. *Exterius dehiscens indusium*, ieżeli zawiyka w paprociach ze strony nerwu środkowego listowia iest przymocowana, a otwiera się ze strony brzegu listowia, *np. Asplenium.*
E x t e r n u s, *zewnętrzny. Externum albumen*, gdy zarodek w białku iest pogrążony, a zatém to ostatnie względem pierwszego iest zewnętrznem; *e. facies* = Habitus; *e. gemmae*, pąki na powierzchni kory osadzone, iak w większéy liczbie roślin; *e. perigonium* Hedw. = Calyx; *e. parasiticae*, *ob.* Parasiticus; *e. umbilicus* = Hilum.
E x t i m u s: używa się w znaczeniu względném i wskazuie, że organ o którym mowa, ze wszystkich innych naydaléy ku zewnątrz, albo naywyżey, iest umieszczony. W koronie *np.* ze trzech rzędów płatków złożonéy, rząd naybliższy pręcików i słupków iest względem nich zewnętrznym *externus*, rząd drugi będzie bardziéy zewnętrznym *exterior*, rząd zaś trzeci będzie naybardziéy zewnętrznym *extimus.* Podobnie ieżeli iakiś organ wiele innych na sobie nosi, ten więc, który na samym wierzchołku iest osadzony, *extimus* się nazywa.
E x t r a, *zewnątrz:* przyimek ten na początku iakiego

12

wyrazu położony, wskazuie, że organ o którym mowa, leży zewnątrz tego, iaki się wspomnionym wyrazem oddaie.

Extraaxillaris, *ob.* Axillaris.

Extrafoliaceus: mówi się albo o organie pod nasadą liścia umieszczonym, dla rozróżnienia go od organów tegoż gatunku mogących się znaydować nad nasadą liścia; albo o organie zewnątrz liści osadzonym, dla rozróżnienia go od organu będącego pomiędzy liśćmi.

Extrarius *embryo*, zarodek *zewnętrzny:* iakimkolwiek sposobem zewnątrz białka osadzony.

Extravasatio, *wypływ soku:* choroba roślin, dla któréy kora się pęka i sok żywiczny wypływa. Części na około téy rany leżące wysychaią, lecz się nie psuią. Przyczyny téy choroby w naturze gruntu szukać należy.

Extrorsum dehiscens = Exterius dehiscens.

Extrorsus, do zewnątrz skierowany.

Exulceratio: iest to zraniona część rośliny, z któréy posoka płynie.

Exunguilatus, *bezpaznogciowy: ob.* Unguis.

F.

Facies: w ogólności oznacza toż samo co i *Habitus.* W szczególném zastosowaniu oznacza *powierzchnią, stronę, ścianę.* I tak: mówi się *np. folium utraque facie villosum*, gdy obie powierzchnie liścia są kosmate; *siliqua* v. *silicula utraque facie compressa*, strąk albo strączek w kierunku prostopadłym do przegrody spłaszczony, to iest, strąk płaski, którego łuszczynki równoległe są do przegrody, a szwy na brzegach się znayduią.

Facietatus: Bernh. tak nazywa organ kilku płaszczyznami iakby fasetkami ograniczony.

Factitius *character generis*, charakter *sztuczny* rodzaiu. Jeżeli rodzay iakiś naturalny zkąd inąd, przedstawuie w organach taką rozmaitość, że się na dwa rozdzielić daie: charakter rozróżniaiący takie dwa rodzaie *sztucznym* się nazywa. Na przykład Drzewianka (*Tormentilla*) właściwie ze Srebrnikami (*Potentilla*) ieden rodzay stanowi, lecz dla korony czteropłatkowéy i kielicha ośmiodziałkowego, została od Linneusza do oddzielnego odniesioną rodzaiu. W gatunkach *charakter sztuczny* do odmianby się mógł zastosować.

Faemina, Faemineus = Femina, Femineus.

Falcatus, *sierzpowaty:* mówi się o organie równową-

zkim, którego oba brzegi są łękowate, ieden wypukły drugi wklęsły, a koniec ostry.

Fallax, *mylny: np. fallax verticillus*, gdy kwiaty okółka we dwóch tylko naprzeciwległych punktach szypułki są osadzone, a rozszerzaiąc się na około ią otaczaią.

Falsinervia *folia:* liście, których nerwy żadnych naczyń nie maią i tylko z komórek podłużnych tkanki komórkowatéy są złożone; iak u *Mchów* i *Porostów.*

Familia, *familiia:* zbiór rodzaiów podług naturalnego podobieństwa do siebie zbliżonych, *familiią* nazywamy. Magnol nazywał ie *Ordines naturales.*

Farctus, *nadziany:* wyrazem tym oddaie się organ, którego próżność wewnętrzna czémkolwiek iest zapełniona; *np.* u *Holcus saccharatus* iest *caulis farctus*, albowiem ta łodyga próżność swą ma rdzeniem wypełnioną. W ogólności wyraz ten znaczy toż samo co *Plenus*, a niekiedy *Solidus.*

Farinosus, *mączasty:* do mąki podobny, albo pyłkiem delikatnym mączastym pokryty; *np. f. albumen*, gdy białko tak iest suche, że się daie na mąkę rozcierać, iak u *Pszenicy.*

Farius, *rzędowy:* oznacza ułożenie organów w rzędy, lecz niekoniecznie naprzeciwległe; mówi się, *np. folia bifariam imbricata*, liście dachówkowato we dwa rzędy ułożone.

Fascia, *pręga:* széroka linia odmiennéy farby od powierzchni organu, na którym się znayduie.

Fasciatio Link: ieżeli z kilku pąków wychodzące łodygi lub szypułki razem się zrastaią i tak zrosłe płaski a szeroki kształt przyymuią; *np. Jodła*, *Ostróżka* a nayczęściéy u *Celosia Cristata.*

Fasciatus, *pręgowany:* mówi się o powierzchni szerokiémi, zafarbowanémi pręgami opatrzonéy.

Fascicularis = Fasciculatus.

Fasciculatim-ramosus, *wiązkowato-gałęzisty:* mówi się o łodydze lub innym organie bardzo gałęzistym, lecz gdy te gałęzie wszystkie z iednego punktu wychodzą, *np. Neckera dendroides.*

Fasciculatus, *wiązkowaty:* tak się nazywaią organa w znacznéy liczbie z iednego punktu wychodzące; *np. f. radix*, ieżeli korzeń składa się z kilku oddzielnych korzeni u wierzchu z sobą połączonych, iak u *Ranunculus Ficaria; f. folia*, liście kupkami, z iednego punktu wychodzącémi, osadzone, iak u *Modrzewia.*

Fasciculus, *wiązka:* iest to kwiatostan złożony z kwiatów krótkoszypułkowych, wzniesionych, prawie z ie-

dnego albo z bliskich siebie punktów wychodzących, równoległych i równowysokich, *np. Dianthus barbatus.*

Fastigiatus, *równowysoki; np. f. rami*, gdy gałęzie dolne tak się przedłużaią, że z górnémi prawie do iednéy sięgaią wysokości. Organ takiemi gałęziami opatrzony, także wyrazem *fastigiatus* się oddaie.

Fatiscens *sporangium*, purchatka *niknąca:* tak się nazywa nasiennik roślin skrytopłciowych, którego wierzch nie rozrywa się, lecz zwolna niknąc otwór do wyyścia nasionom tworzy.

Faux, *gardziel:* tak się nazywa otwór rurki w koronie iednopłatkowéy lub kielichu iednodziałkowym.

Faveolatus, *iamkowaty:* mówi się o powierzchni małémi iamkami pokrytéy. Wyraz ten środkuie między wyrazami *Scrobiculatus* i *Favosus.*

Favilla = Fovilla.

Favosus, *dziurkowaty:* mówi się o powierzchni obszernémi i głębokiemi dziurkami pokrytéy.

Fecula, *krochmal:* pierwiastek roślinny.

Felleus: żółciowego smaku.

Femina, część płciowa samicza, toiest słupek.

Femineus, *samiczy:* oznacza kwiat z samémi tylko słupkami, albo téż roślinę z samémi samiczemi kwiatami, albo nakoniec samiczą płeć w ogólności.

Fenestra = Hilum.

Fer, Ferus: przez nadanie rzeczownikowi tego zakończenia i położenie go obok innego rzeczownika, oznacza się, że organ wyrażony przez ten ostatni nosi na sobie organ wyrażony przez pierwszy; *np. folium floriferum*, liść maiący na sobie kwiat osadzony.

Ferrugineus, *rdzawy:* kolor kasztanowaty, w żółty i czerwony wpadaiący.

Ferrugo, *rdza:* choroba roślin, przez którą organa ich ukazuią na sobie plamki rdzawego koloru, które są gatunkiem grzybów.

Fertilis, *płodny:* mówi się o kwiatach owoce wydadź mogących, iak samicze i obopłciowe; o nasieniu zapłodnionéni, dla rozróżnienia go od zamorków; często zaś rośliny wiele nasion wydaiące, tém się oznaczaią nazwaniem. Pręciki główkami pyłkowémi i słupki znamionami doskonałémi opatrzone, *płodnemi* się także nazywaią.

Ferulaceae = Umbelliferae.

Fervidae *plantae:* rośliny z gorących kraiów.

Fervidarium: gatunek treybhauzu na rośliny z kraiów gorących, w którym temperatura pomiędzy 13° i 17° R. nad zero się utrzymuie.

Fetidus = Foetidus.

Fibra, *włókno:* wyrazem tym oznaczaią się długie, nitkowate części, w znacznéy ilości do składu organów roślinnych wchodzące, a które od iednych naturalistów za istotne włókna wewnątrz pełne, od innych za kanały sokowe, od innych nakoniec, i co iest naypodobnieyszém do prawdy, za odmianę komórek tkanki tak przedłużonych, że się walcowatémi staią, są uważane. Komórki te w młodych roślinach są wewnątrz próżne, w dorosłych zaś, alboli też w warstach drzewa starszych, przez zgrubienie ścian zupełnie próżność wewnętrzną tracą: i ta to odmiana dała powód do nazwania ich włóknami. Naczynia śpiralne z temi komórkami stanowią wiązki, które w roślinach dwuliścieniowych w koła spółśrodkowe ułożone, warsty roczne składaią, w iednoliścieniowych zaś wiązki rozrzucone formuią, a wchodząc do liści, płatków, i t. d., nerwy w nich stanowią. Łyko całe złożone iest z tych komórek, a które oddzielone od innych części daią włókna we *Lnie*, *Konopiach*, i t. d. W tkance złożonéy z takich komórek, kanały międzykomórkowe są naydoskonalsze; i dla tego organa, w których tkanka komórkowata tego gatunku iest panuiącą, iak drzewo i łyko, do wstępowania i zstępowania soków są przeznaczone. W roślinach na gruncie wilgotnym znayduiących się, a mianowicie w ich korzeniach, kanały te dla znacznéy ilości przyymowanych soków tak się rozszerzaią, iż nagiém okiem widzieć ie można, a niekiedy nawet w kształcie rurek oddzielać się daią. I to było powodem uważania ich za naczynia właściwémi ścianami opatrzone.

Fibrillae, *włókienka:* delikatne, nitkowate organa, na korzeniach roślin znayduiące się, i do wciągania soków pożywnych przeznaczone.

Fibrillata *radix*, korzeń *włókienkowaty:* włókienkami (*fibrilla*) opatrzony, albo zaraz u wierzchu na delikatne włókna rozdzielaiący się.

Fibrillosus, *włóknisty*: z delikatnych włókien złożony, alboli też kształt włókna maiący, toiest długi, giętki i bardzo cienki.

Fibulaeformis, *piszczelowaty*: organ walcowaty, nie dzielny, na wierzchu guzowato-nabrzmiały, tak, że nieiako kształt kości udowéy naśladuie.

Ficus, *figa*: owoc złożony ze znacznéy liczby ziaren nagich (*cariopsis*) na osadniku mięsistym skupionych, *np. Figa*, *Dorstenia.*

Fidus = Fissus.

Figura, *figura*: obwód płaszczyzny właściwie oznacza, niekiedy iednak bierze się za iedno z wyrazem *Forma.*

Figuratus = Effiguratus.

Filamentosus, *nitkowaty*: z delikatnych włókienek poiedynczych lub gałęzistych złożony; *np. f. frons*, iest u *Parmelia jubata*, *ceramium*, i t. d.

Filamentum, *niteczka*: organ nayczęściey nitkowaty, na którym główki pyłkowe w kwiatach są osadzone. Składa się z wiązki poiedynczéy naczyń śpiralnych bardzo drobnych, komórkami podługowatémi i miękiszem na około otoczonéy. Epidermidy nie ma.

Filices, *paprocie*: ieden ze cztérech rzędów, na które się klassa skrytopłciowa u Linneusza dzieliła. Rośliny do tego rzędu należące, odznaczaią się wykształceniem pnia i liści, iako i budową tych organów, zbliżaiącémi się bardzo do roślin doskonalszych. Nasiona w nich są doskonałe, lecz części płciowe żadne, albo przynaymniey do dziś dnia nie odkryte.

Filiferum *folium*: Hayne tak nazywa liść, którego obwód delikatnémi wiszącémi włókienkami iest opatrzony.

Filiformis, *niciowaty*: długi, cienki, do nici podobny.

Filipendulina *radix tuberosa*: korzeń złożony z kilku oddzielnych bulw, za pośrednictwem włókien długich u góry z sobą połączonych, *np. Spiraea filipendula*.

Filipendulum *semen*: zowie się nasiono na długim sznureczku wiszące, *np. Magnolia*.

Filius ante patrem: dawnieysi tym wyrazem oznaczali rośliny, które Vivia. *Hysterantheae* nazwał.

Filum, *nitka*. Willd. używa tego wyrazu na oznaczenie delikatnych, cienkich włókien, iakie w znacznéy liczbie dno korony niektórych roślin, iak *Passiflora*, *Periploca*, osadzaią, a które on do miodników fałszywych policza. Podobnie włókna Zrostnic, równie też niteczki u grzybów, na których ziarniki są osadzone, wyrazem *Fila* się mianuią. *Fila adductoria* Hedv. = Prosphyses. *Fila elastica*: nazywaią się dwa włókienka płaskie, na końcach maczugowate, pyłkiem posypane, na krzyż do torebki u *Skrzypów* przyrosłe i ią śpiralnie przed dojrzeniem okręcaiące, a które od wielu za organa płciowe samcze były uważane. *Fila succulenta* Hedv. = Paraphyses.

Fimbria Willd., *fręzla: ob.* Annulus; *Fimbria* Hedv. = Annulus elasticus.

Fimbriatus, *fręzlowaty*: organ płaski, którego brzeg w kształt delikatnych podziałek, do środka organu nie dochodzących, iest nacięty.

Fimbrilla *Cassi*: plewy włoskowate u roślin zrosłogłówkowych, z powierzchowności do włosów, z budowy zaś do plew zupełnie podobne.

Fimeta: mieysca z gnoiów złożone.
Fimetarius, *gnoiowy*: na gnoiach w kupę zwalonych rosnący, *np. Agaricus fimetarius.*
Firmus, *krzepki*: tak się nazywa łodyga, która nie łatwo złamać się daie.
Fissura, *szpara*, alboli téż rozcięcie w kształt linii do środka organu płaskiego nie dochodzące.
Fissus, *rozcięty*: w linii prostéy nacięty, lecz nacięcia do środka organu nie dochodzą. Daie się wzgląd na mieysce nacięcia, a ztąd może bydź *np. folium apice, basi, i t. d. fissum*, liść u wierzchu, u spodu, i t. d. rozcięty. W wyrażeniach złożonych wyraz *fissus*, zastępuie się wyrazem *fidus*, ztąd od liczby nacięć organ bydź może *bi-tri-quadri-quinque, i t. d. multifidus*, dwu-trzy-cztero-pięć, i t. d. wielowrębny.
Fistulosus, *piszczałkowaty*: walcowaty, wewnątrz próżny, lub téż próżność ta przegrodami iest poprzedzielana; *np. f. culmus* iést u *Zyta, Pszenicy; f. folium* u *Cebuli; f. stipes* u *Agaricus fimetarius.*
Fixus, *przymocowany; np. f. cotyledones* Bernh., liścienie, które w ziemi nieiako nieporuszone zostaią i nad iey powierzchnią nie wychodzą, iak u *Grochu, Kasztanu*, a co dziś wyrazem *hypogaeae* się oddaie; *f. dissepimenta, ob.* Dissepimentum; *semina basi fixa*, nasiona iey spodem do osadnika przymocowane.
Flabellatus, w kształt wachlarza ułożony; mówi się *np. f. panicula*, ieżeli wiecha iest wiązkowata, gałązki zaś wszystkie na iednéy leżą płaszczyźnie.
Flabelliformis, *wachlarzowaty*: podług Spreng. organ płaski, przewrotnie-iaiowaty, na wierzchołku rozszerzony i zaokrąglony. U Willd. *flabelliforme folium* iest to liść klinowaty, którego koniec tępy raz lub kilkakrotnie iest rozcięty; *f. frons*, ieżeli na końcu trzona w *Palmach*, albo wiele okrągławo-rozszerzonych liści się znayduie, albo blaszka liścia ma okrągławą figurę i wielu foremnie pofałdowanémi nacięciami iest opatrzona, *np. Chamaerops, Borassus.*
Flaccidus: wyrazem tym oznaczaią się gałęzie lub szypułki, które od ciężaru kwiatów łękowato w dół się zginaią.
Flagellum Dec. = Sarmentum.
Flagelliformis, *biczowaty*: długi, giętki a niezbyt cienki.
Flammeus, *płomieniowy*: kolor światło-czerwony, w żółty wpadaiący.
Flavens, Flavescens, Flavidus, *żółtawy.*
Flavo-variegatus, *żółto-upstrzony.*
Flavo-virens, *żółtawo-zielony.*

Flavus, *światło-żółty*, do cytrynowego zbliżaiący się.
Flexilis, *giętki*: bez złamania giąć się daiący; przeciwznaczny wyrazowi *Fragilis*.
Flexuosus, *pogięty*: w rozmaite strony pochylany; przeciwznaczny wyrazowi *Rectus*.
Flexus, *zgięty*: zbaczaiący z kierunku linii prostéy. Bernh. oznacza tym wyrazem złamanie organu pod kątem prostym.
Floccosus, *kosmkowaty*: mówi się o powierzchni kupkami włosów krótkich i miękkich pokrytey.
Floccus, *kosmek*: kupka włosów krótkich, miękkich i delikatnych. *Kosmkiem* nazywaią się także włókna soczyste, za osadę ziarnom w *Pleśniach* służące.
Floralis, *kwiatowy*: raz oznacza, że organ iakiś przy osadzie kwiatu iest umieszczony, i w tém znaczeniu liście od zwyczaynych nie różniące się a tuż pod kwiatem osadzone, zowią się *folia floralia* L.; podobnie *florales aculei*, kolce przy kwiatach osadzone. Drugi raz znaczy, że organ kwiaty w sobie zawiera, *np. floralis gemma*.
Florescentia Dec. = Anthesis. W ogólności zaś czas kwitnienia oznacza.
Floribundus, *kwiecisty*: w kwiaty obfity.
Florifer: kwiaty na sobie noszący, *np.* łodyga, gałąź; *florifera gemma*, pąk same tylko kwiaty i owoce wydaiący.
Florus: z przydaném imieniem liczbowém wskazuie liczbę kwiatów, *np. Viola biflora*, Fiiołek dwukwiatowy.
Flos, *kwiat*: we właściwém znaczeniu iest to organ z wielu części powstaiący, który bezśrednie owoc poprzedza; z listków zafarbowanych naypospoliciey się składa, a istotne rodzinne roślin części w sobie zawiera. Linneusz same tylko słupki i pręciki za istotne części kwiatu uważa, bez względu czyli pokrywy są przytomne czyli nie.
Flosculosus *flos* Tournef. = Discoideus.
Flosculus, *kwiatek*: wszelki kwiat mały w ogólności oznacza; pospolicie iednak wyrazem tym oddaie się szczególny kwiatek kwiatów skupionych lub złożonych, a w tych ostatnich powstaie on z korony rurkowatéy, foremnéy, zwyczaynie na pięć części podzielonéy.
Fluctuans = Fluitans.
Fluitans, *unoszący się*: mówi się o roślinie korzeniem do ziemi przymocowanéy, a któréy liście i kwiaty po powierzchni wody się unoszą; także o organach pływaiących téy rośliny.
Fluvius, *rzeka*: maiąca wodę czystą, zimnawą, zwolna płynącą; ztąd:

Fluvialis, Fluviatilis, *rzeczny*; *np.* roślina w rzekach biegących rosnąca.
Fodinae, *szyby*, czyli kopalnie kruszców; o roślinie więc w takiém mieyscu znayduiącéy się, mówi się *habitat in fodinis.*
Foecundatio, *zapładnianie*: czynność płynu w pyłku zawartego na części płciowe samicze roślin, przez którą zarodek w iaiach będący do rozwiiania się pobudza.
Foecundus, *płodny*: mogący zapładniać lub bydź zapładnianym, *np. f. anthera*, *f. stigma.*
Foemina, Foemineus = Femina, Femineus.
Foenestra = Hilum.
Foenestratae *cotyledones*: liścienie okrągławemi dziurkami opatrzone, iak u *Menispermum foenestratum.*
Foetidus, *smrodliwy*, *np. Stachys foetida.*
Foliaceo-compressum *legumen*, łupina *liściowato-spłaszczona*: tak płaska, że kształt liścia przedstawuie.
Foliaceus, *liściowaty*: substancyi liściowéy; *f. cotyledones*, liścienie cienkie, do liści podobne, iak u *Gryki*, *Mirabilis*; *f. petialus* = Phyllodium; *f. plantae* Dec., rośliny skrytopłciowe liśćmi opatrzone *np. Mchy*, dla rozróżnienia od tych, w których liść i łodyga w iedno są zlane, *np. Wątrobowe*, *Liszayce*; *f. squamae ob.* Squama; *f. thallus ob.* Thallus.
Foliaris, *liściowy*: na liściu osadzony, alboli téż liść w sobie zawieraiący; *np. f. cirrhus*, wąs na liściu osadzony; *f. glandula*, gruczoł na liściu znayduiący się; *f. gemma*, pąk same tylko liście, bez kwiatów, zawieraiący.
Foliatio: znaczy u Linneusza ułożenie liści w pąku; u Dec. zaś akt okrywania się roślin liśćmi.
Foliatus, *liśćmi opatrzony*; *np. łodyga*, *gałąź*, i t d.
Foliifera *gemma* = foliaris.
Foliiformis: do kształtu liścia zbliżaiący się; *np.* przysadka liściowa.
Foliiflorifera *gemma*: pąk liście i kwiaty zawieraiący.
Foliolellaris *petiolus* Bernh.: ogonek listka szczególnego w liściu dwa razy złożonym.
Foliolellularis *petiolus* Bernh.: ogonek należący do ostatniego podziału w liściu trzy razy złożonym.
Foliolellulum Bernh.: listek szczególny w liściu trzy razy złożonym.
Foliolellum Bernh.: listek szczególny w liściu dwa razy złożonym.
Foliolum, *listek*: tak się nazywa każdy poiedynczy listek w liściu złożonym, iako też listki pokrywy i pokrywki, okwiatu wielolistkowego i kielicha ogólnego.
Foliosus, *listny*: znaczy w ogólności, że organ o któ-

rym mowa, wiele liści na sobie nosi, *np.* łodyga, gałąź, i t. d. W szczególnych iednak zastosowaniach, znaczenie tego wyrazu bywa odmienne. I tak: *f. amentum* = squamosum; *f. calyx* nazywaią niektórzy kielich, którego działki do liści łodygi lub gałęzi są podobne, *np. Buphtalmum aquaticum*, *spinosum*; *f. capitulum*, *racemus*, *spica*, *verticillus*, główka, grono, kłos lub okółek u spodu liśćmi osadzony, albo pomiędzy kwiatkami liście maiący; *f. involucrum*, pokrywa któréy listki znacznéy są wielkości.

Folium *liść*: rozszerzenie zwyczaynie płaskie, zielone, które się formuie na pniach i gałęziach roślin, służy do wciągania i wyziewania, a iest utworzoném przez rozgałęzenie się kilku wiązek naczyń śpiralnych, w ogonku razem zebranych, potém w liściu siatkę formuiących, któréy oka tkanką komórkowatą są zapełnione. *Folia floralia ob.* Floralis. *Folia primordialia* nazywaią się naypierwsze z liści łodygowych, które przy rostkowaniu nasion nad ziemię się wznoszą, a których ślady ieszcze w zarodku postrzegać się daią. *Folia seminalia*, tak się nazywaią liścienie, które w rostkowaniu nasion wyszły iuż nad ziemię i w powietrzu naturę liści przyięły.

Folliculus, *mieszek*: owoc błonkowaty, iednokomórkowy, iednołuszczynkowy, otwieraiący się szwem podłużnym, wewnątrz nasionami rozmaicie osadzonémi napełniony, *np.* Toieść (*Asclepias*). Linneusz naczyńka powietrzem napełnione, iakie się na korzeniach, liściach, i t. d. niektórych roślin postrzegaią, *folliculi* nazywał; *np. Utricularia*, *Aldrovanda*. *Folliculi spermatici* = Spermatocystidia.

Fontes, *źródła:* wodę zimną, ciekącą, czystą maiące. Z tąd:

Fontinales, Fontanae *plantae*, rośliny *źródlane:* około źródeł rosnące.

Foramen Grew. = Micropyla.

Foraminulosus = Porosus.

Forma, *kształt:* odnosi się do części bryłowatych.

Forcipatus, *kleszczykowaty:* widłowaty, o końcach do środka zagiętych.

Formativus succus, *ob.* Succus.

Fornicatus, *sklepisty:* mówi się mianowicie o wardze górnéy korony dwuwargowéy, ieżeli iey wypukłość do góry iest obrócona. Używa się także *f. filamenta*, gdy niteczki u spodu są rozszerzone, tak, że się z sobą stykaią i organa pod spodem leżące zupełnie zakrywaią, *np. Campanula marsupiflora*; *f. sepala*, działki okwiatu sklepisto u góry ułożone, iak u *Storczyków*.

Fornices: Willd. tak nazywa łuski w gardzieli korony żywokostu *Symphytum*, Pacierzyczki (*Myosotis*) i w. i. sklepisto ułożone, pospolicie pręciki okrywaiące, które on do miodników policza, a które pod ogólném nazwaniem *Nectaliryma* są zaięte.
Fossa, *rowy*: wodę spokoyną zawiereiące i o dnie mulistém.
Fovea, *iamka*: oznacza w ogólności niewielkie wydrążenia. Willd. tak nazywa każdą małą iamkę, na kielichu, koronie, lub innéy części kwiatu znayduiącą się, do zachowywania płynu słodkiego przeznaczoną.
Foveatus, *podziurawiony*: mówi się o powierzchni głębokiemi dziurkami pokrytéy.
Foveola, mała iamka.
Foveolatus, *iamkowaty*: małémi iamkami pokryty.
Fovilla: Martyn tak nazywa płyn w pyłku zawarty.
Fractura: złamanie, ze skaleczeniem organu na którym się to wykonywa.
Fragilis, *kruchy*: tęgi a łatwo się złamać daiący.
Fragrans, *przenikaiący*: zapach przyiemny, ale mocny i na nerwy działaiący.
Friabilis, *sypki*: za lekkiém potarciem łatwo się rozcieraiący, *np.* białko u *Gryki*.
Frigidarium, *oranżerya*: budowa do przechowywania roślin, w któréy temperatura pomiędzy 1° a 5° R. nad zero się utrzymuie.
Frigidus = Glacialis.
Frondosus, *listowiowaty*: z kształtu do listowia podobny. I tak: *f. caudex*, iest u *Palm*; *f. caulis*, ieżeli łodyga nie liście, tylko coś do listowia podobnego na sobie nosi, *np. Equisetum arvense*; *f. culmus*, źdźbło bardzo gałęziste, zewsząd drobnémi listkami pokryte, które nie są prawdziwémi liśćmi tylko liściowate rozszerzenia przedstawuią, iak u *Restio triflorus*; *f. musci*, *ob.* Musci.
Frons, *listowie*: Linneusz tém nazwiskiem oznaczał liście *Palm*, *Paproci* i *Porostów morskich*, które z przyczyny części owocowania na nich się znayduiących, za gatunek pnia czyli raczey podpory uważał. Dzisieysi przez *listowie* rozumieią gatunek łodygi, nayczęściey rozszerzonéy w kształt liścia o tkance komórkowatéy wolnéy, i samym tylko *Mchóm wątrobowym* i *Porostom* właściwéy.
Fructescentia: czas w którym owoce nasioną swe dożrzałe rozsiewaią.
Fructifer, *owocorodny*: owoce wydaiący.
Fructificans: kwiaty i owoce noszący.
Fructificatio, *owocowanie*: podług Dec. odradzanie się roślin za pomocą płci i owoców; podług Willd. mo-

ment w którym płyn pyłku przez szyykę słupka do iajecznika spływa; u Bull. zaś czas dojrzewania owoców. Organa służące do wydania i zachowania owocu, zowią się częściami owocowania *organa fructificationis*, do których podług Linneusza należą: Kielich (*Calyx*), Korona (*Corolla*), Pręcik (*Stamen*), Słupek (*Pistillum*), Nasiennik (*Pericarpium*), Nasienie (*Semen*), i osadnik poprzedzaiących organów (*Receptaculum*).

Fructiformis, *owocokształtny: np.* osadnik nasion u *Poziemek*.

Fructus, *owoc*: w ogólności owocem nazywa się ta część rośliny, która nasiona w sobie zawiera. Dzielą owoce na trzy klassy: 1ód *Fructus simplices*, owoce poiedyncze: z iednego iaiecznika powstałe, *np. Wiśnia*; 2re *Fructus multiplices*, owoce złożone: które powstaią z kilku iaieczników razem skupionych, lecz do iednego kwiatu należących, *np. Malina*, *Poziemka*; 3cie *Fructus aggregati*, owoce skupione: złożone z kilku iaieczników, z których każdy oddzielnemu kwiatowi winien swóy początek, *np. Morwa*, *Ananas*. Pomiędzy owocami poiedynczemi rozróżniaią się: *a*) *Fructus pseudospermi*, owoce nasionowate: pospolicie iednoziarnowe, nie otwieraiące się, w których nasiennik z powłokami ziarna ściśle iest połączony, tak, że się zdaie, iż iednę tylko powłokę tworzą; dla tego to nazywano ie dawniey nasionami nagiemi (*semina nuda*). Do nich należą *Cariopsis*, *Achenium*, *Polachena*, *Utriculus*, *Scleranthum*, *Samara*, *Glans*, *Nucula*. *b*) *Fructus gynobasici*, owoce osadnikowe: nie otwieraiące się, lecz w których nasiennik zaczyna się od pokryw ziarna odznaczać. Owoce te po kilka na przedłużeniu słupków na dół, *gynobasis* zwaném, są osadzone do nich zaś należą: *Microbasis* i *Sacrobasis*. *c*) *Fructus succulenti* seu *carnosi*, owoce soczyste czyli mięsiste: nie otwieraiące się, małą liczbę nasion zawieraiące zewnątrz zaś mięsistością pokryte lub soczyste, takiemi są: *Drupa*, *Nux*, *Nuculanum*, *Pomum*, *Pepo*, *Aurantium*, *Bacca*. *d*) *Fructus dehiscentes* seu *capsulares* owoce otwieraiące się, czyli torebkowate: w dojrzałości dobrowolnie się otwieraią, konsystencyi są mniey więcey suchéy i wiele nasion zawieraią; iakiemi są: *Folliculus*, *Legumen*, *Siliqua*, *Silicula*, *Capsula*. Owoce złożone powstaią: albo z wielu mieszków skupionych iak w rodzaiu *Crassula*; albo z wielu małych woreczków iagodowatych na iednym osadniku skupionych iak *Maliny*, *Jeżyny*; albo z woreczków twardych, połączonych z sobą i osadzonych na kielichu, który po przekwitnieniu staie się mięsistym, iak owoce *Róż*; albo nakoniec

ze skupienia torebek na wspólnéy osi, iak w *Magnoliach*, te zaś wielkie maią do *szyszek* podobieństwo. Owoce skupione są to połączenia owoców poiedynczych, których kształt odmienia się z przyczyny przysadek kwiatowych po przekwitnieniu wzrastaiących, i pewnym sposobem z owocem się łączących. Do tych należą: *Syncarpa*, *Ficus*, *Conus* seu *Strobilus*, owoce *Cyprysu* niewłaściwie *orzechem* zwane, równie iak owoce *Jałowca* niesłusznie *iagodą* mianowane: iedne bowiem i drugie są właściwie *Szyszką* (*Conus*), którey łuski albo tylko u wierzchu są rozszerzone, albo zupełnie z sobą zrosłe. W roślinach skrytopłciowych owoce szczególną maią budowę, i w *Paprociach* i *Mchach* nazywaią się *Capsulae*; w porostach *Apothecia*, v. *Sporocarpia:* w Grzybach *Sporae*, *Sporidia*, *Ascidia*, *Perithecia* i *Sporangia*.

Frustranea *polygamia ob.* Polygamia.

Frutescens = Fruticosus.

Frutex, *krzew:* roślina drzewiasta, nie zbyt wysoka, od spodu zaraz na gałęzie rozdzielaiąca się.

Fruticosus, *krzewiasty:* do krzewiu zbliżaiący się, to iest roślina trzymaiąca środek między krzewiami a zielnémi. W skróceniach rośliny krzewiaste, równie iak i drzewiaste, wyrażaią się znakiem Saturna ♄.

Fruticulosus, *krzaczkowaty:* niby krzaczki wyobrażaiący, *np.* plecha u *Parmelia florida*.

Fructiculus, *krzaczek*, *krzewinka:* mały krzew.

Fucus, *porosty morskie:* tak się oznaczały dawniey niektóre z porostów wodnych, listowiem rogowém, skórkowatém, lub mięsistém, rozmaicie rozgałęzioném, odznaczaiące się, a których owoce albo wewnątrz massy listowia są zawarte, alboli téż zewnątrz listowia gatunek torebek formuią.

Fugax, *znikliwy:* oznacza organa bardzo krótko trwaiące, toiest zaraz po rozwinieniu się opadaiące, *np. f. calyx*, kielich który wraz po rozkwitnieniu rośliny opada, iak u *Maku*.

Fulcra, *podpory:* Linneusz tém nazwiskiem oznaczał wszystkie organa przydatkowe, służące mniey więcey do ułatwienia wegetacyi. Podług niego do podpor liczyły się: *Stipula*, *Bractea*, *Spina*, *Aculeus*, *Cirrhus*, *Glandula*, *Pilus*; poźniey dodano ieszcze: *Ramentum*, *Ligula*, *Vagina*, *Ochrea*, *Arista*, *Glochis*. Dzisiay ograniczono ten wyraz iedynie do organów, za pomocą których rośliny przyczepiaią się do ciał przyległych lub pną się na nie. Macki *Bluszczu* któremi się on przyczepia, korzonki u *Porostów*, do podpor także należą.

Fulcraceus, podpory maiący.

Fulcratus *caulis*, łodyga *podparta:* która z pewnéy wysokości korzenie do ziemi puszcza, a te iéy nieiako za podpory służą, *np. Rhisophora Mangle.*

Fuligineus, Fuliginosus, *sadzowy:* kolor brunatny brudny, na czarny zakrawaiący.

Fulvus, *rudy:* kolor żółty z brunatnym i czerwonym zmięszany, czyli kolor sierści lwa.

Fumosus, *dymowy:* kolor szaro-czarniawy.

Fundus, *dno:* nayniższa wewnętrzna powierzchnia organu wklęsłego. Jung wyrazem tym oznacza także mieysce utwierdzenia rośliny w ziemi, i, ieżeli wszystkie łodygi i korzenie z iednego punktu wychodzą, roślina zowie się *unifundis;* tworzą się zaś obok nowe łodygi oddzielnemi korzeniami opatrzone, w ów czas roślina *multifundis* się nazywa. Przez wzgląd na same tylko łodygi, roślina bydź może: *unifundis v. multifundis unicaulis* ieżeli każdemu korzeniowi iedna łodyga odpowiada, albo *unifundis v. multifundis multicaulis* gdy z każdego korzenia wiele łodyg wychodzi. Ze względu na gatunek łodyg roślina bydź może: *simpliciter multicaulis* iednostayne łodygi wydaiąca, i *biformiter multicaulis* rozmaitéy natury łodygami opatrzona, iak dąbrówka rozłogowa (*Aiuga reptans*).

Fungi, *grzyby:* rośliny bezlistne, bezłodygowe, części płciowych pozbawione, a w których organa owocowania naymniey są od innych części różne. Składały one naturalną familią u Linneusza, i rząd klassy skrytopłciowey w iego układzie sztucznym. Rząd ten, dzisiay wyrazem *Mycetes* oznaczany, ma pięć różnych poddziałów, a te są, 1ód *Coniomycetes*, grzyby proszkowate: całe z ziarenek (*sporae*) alboli też z pęcherzyków *ziarnikami* (*sporidia*) zwanych, ziarenka w sobie zawieraiących, złożone; ziarenka te albo są wolne, lub téż na podkładce (*stroma*) osadzone. 2re *Hyphomycetes:* ziarna lub ziarniki na włóknach pokręconych (*capillicium*) albo kosmach (*flocci*) maią osadzone; alboli téż same włókna rozłączaiąc się na części, do rozmnażania tych roślin służą. 3cie *Gasteromycetes:* ieżeli ziarna lub ziarniki będąc na włóknach osadzone albo wolne, w szczególnéy powłoce *otoczniem* (*peridium*) zwanéy, są zawarte. Cały tak złożony grzyb *Purchatką* (*Sporangium*), powłoka zaś otoczniem się nazywa. 4te *Fungi*, grzyby właściwe: ziarniki w pęcherzykach puszkami (*thecae*, *ascidia*) zwanych są zawarte, a te warstę na dolnéy lub górnéy powierzchni grzyba stanowią, lub cały grzyb powlekaią. 5te

Myelomycetes, Jądrniki: gdzie ziarniki w puszkach, a te w otoczniu są zawarte lub nim pokryte.

Fungiformis: kształt grzyba nieiako, trzonem i kapeluszem opatrzonego, wyobrażaiący.

Fungosus = Spongiosus.

Funiculus umbilicalis, *sznurek:* organ nitkowaty, za pomocą którego nasiona w owocu z osadnikiem swym są połączone.

Furca = Dichotomia.

Furcae = Arma; mianowicie tak nazywaią się parzyste kolce lub ciernie, iak u *Berberysu.*

Furcatus, *widłowaty:* na dwoie rozdzielony. Jeżeli zaś organ rozdziela się na dwie, trzy, cztéry, i t. d. gałęzie z iednego punktu wychodzące, zowie się *bi-tri-quadri-i t. d.-furcatus.*

Furfuraceus, *otrębiowaty:* organ drobnémi niby łuszczkami gęsto pokryty.

Fusco-variegatus, *orzechowo-upstrzony.*

Fuscus, *orzechowy:* kolor kasztanowaty, z czerwonym zmięszany.

Fusiformis, *wrzecionowaty:* organ dość gruby, podługowaty, u góry walcowaty, na dół zaś idąc coraz bardziey się zwężaiący: *np.* korzeń u *Marchwi.*

Fusinus, *cewkowaty:* organ podługowaty, po środku walcowaty, idąc zaś ku końcóm koniczno się zwężaiący.

G.

Gala, Galactos (w grec. złoż.) = Lacteus.

Galactites = Lacteus.

Galbulus: Gärtn. tak nazywa owoc *Cyprysu* od niektórych orzechem (*Nux*) mianowany. Owoc ten właściwie iest szyszką, któréy łuski u wierzchu bardzo są rozszerzone i tak się zsobą stykaią, że owoc doskonale zamknięty przedstawuią. W doźrzałości zaś łuski te, równie iak i w szyszkach, otwieraią się.

Galea, *hełm:* tak się nazywa w koronie dwuwargowéy warga górna gdy iest sklepistą; równie téż podniesione do góry działki okwiatu w *Storczykach*, tém się oddaią nazwiskiem.

Galeatus, Galeiformis = Fornicatus.

Gamopetalus, *zrostopłatkowy:* Dec. używa tego wyrazu na oznaczenie korony iednopłatkowéy Linneusza, dla rozróżnienia iéy od korony właściwie iednym płat-

kiem, czyli listkiem, opatrzonéy, iak u *Amorpha*, którą *monopetala* nazywa.

Gamophyllus, Gamosepalus, *zrosłodziałkowy:* używa się w tém samém znaczeniu względem kielicha, w iakiém *Gamopetalus* względem korony.

Gamos (w grec. złoż.), *zrosły.*

Gangrena, *gangrena:* choroba roślin, przez którą części ich niektóre miękkiemi i wilgotnemi się staią.

Gasteromycetes Spreng., Gasteromyci Willd. *ob.* Fungi.

Gelatina Thomps., *galareta:* kombinacya roślinno-zwierzęca.

Gelatinoso-cartillagineus, *galaretowo-chrząstkowaty:* pośredniey substancyi między galaretowatym i chrząstkowatym.

Gelatinosus, *galaretowaty:* miękki, sprężysty i przeświecaiący.

Gemellus, Geminatus, Geminus, *parzysty:* gdy dwa organa w iedném mieyscu są osadzone; *np. gemina folia*, gdy dwa liście są obok siebie osadzone, iak szpilki u *Sosny*; podług niektórych zaś, gdy ogonek na dwie części się rozdziela, i na każdéy z nich listek iest osadzony; *gemini dentes peristomii*, zęby kołootworza po parze osadzone.

Geminiflorus = Biflorus.

Gemma, *pąk.* Zarodek bez wpływu części płciowych utworzony, na gałęziach lub korzeniach osadzony, łuskami albo innémi organami, do ochraniania go od zewnętrznych wpływów a czasem i do karmienia przeznaczonémi, okryty, *pąkiem* w ogólności się nazywa. *Pąki właściwe* (*Gemmae*) znayduią się tylko u roślin doskonalszych, w których zarodek sokami rośliny karmi się, od wpływów zaś zewnętrznych ochraniany bywa łuskami (*tegmina*, *tegmenta*) zewnątrz go pokrywaiącémi. Różni się od nasienia tém, że nie zawiera zalążka korzenia, a tylko łodygi i gałęzi. W roślinach trwałych, to iest z korzenia odrastaiących, iak *np.* u *Chmielu*, pąk zwany *turio*, osadzony iest na wierzchu korzenia, a z budowy swoiéy bardzo się do cebuli zbliża, tak, że przéyście od pąków do cebul stanowi. *Cebula* (*bulbus*), iest to gatunek pąka na korzeniu umieszczonego (gdyż piętkę *lecus*, na któréy cebula iest osadzona, za korzeń uważać się może). Zarodek w cebuli pokryty iest albo łuskami, iak u *Lilii*, albo soczystą substancyą, iak u *Tulipanu*, które dostarczaią mu pokarmu póty, aż nim się liście i kwiat rozwiną. To właśnie stanowi różnicę między cebulami a pąkami

właściwémi, gdyż pokrywy tych ostatnich z substancyi swoiéy nic dla zarodka nie dostarczaią i zaraz po rozwinieniu się iego naypowszechniéy opadaią. *Bulwa* (*tuber*) składa się z massy komórkowatéy, krochmalem napełnionéy, na któréy ieden lub kilka zarodków iest osadzonych, a te z substancyi owéy massy pożywność ciągną. Do *pąków* policzyć także należy cebulki czyli bulwy roślin skrytopłciowych, iakiémi są: *Propago* u Mchów, Zrostnic, i t. d., *Gongylus* u Porostów morskich i *Soredia* u Liszayców.

Gemmatio, *pąkanie:* otwieranie się łusk w pąkach; podług Linneusza zaś, skład pąków bądź z liści, bądź z przysadek liściowych, bądź też z ogonków albo łusk, tym się wyrazem oddaie.

Gemmificatio Link: układ pąków. Może on bydź albo zupełny czyli doskonały, *g. completa*, ieżeli pąk wydaie gałąź z liśćmi i kwiatami, co Linneusz *gemma folii florifera* nazywa; albo niedoskonały, *g. incompleta*, ieżeli kwiaty i liście z oddzielnych pąków rozwiiaią się. Będą zaś pąki poiedynczo lub gromadnie osadzone, lub też z pąka nie dzielna albo podzielona gałąź wychodzi, *gemmificatio* zowie się *solitaria*, *aggregata*, *simplex* i *composita*.

Gemmiformis: wyraz ten używa się na oznaczanie kwiatów samczych w Mchach, gdy te nie na wierzchołku łodygi, ale z boku iéy, w kącie między liściem a łodygą, na podobieństwo pąków, są osadzone.

Gemmiparae *plantae*: rośliny pąki na sobie noszące, lub przez pąki rozmnażaiące się.

Gemmula, *pączek:* podług Rich. wyraz ten oznacza to, co się pospolicie *kiełkiem* (*plumula*) nazywa; Mirb. zaś, sam wierzchołek *kiełka* tém oznacza nazwaniem. Link używa tego wyrazu na oznaczenie zarodka przyszłéy gałęzi, położonego w kącie między liściem a łodygą i składaiącego się z listków wyraźnych chociaż bardzo małych.

Gemmulatio: rozwiianie się pączka w zarodku.

Generalis, *ogólny. Generale involucrum* nazywa się pokrywa wiele kwiatów, szczególnémi pokrywkami opatrzonych, obéymuiąca; podobnie *g. spatha* nazywa się pochwa kwiatowa, gdy wszystkie kwiaty w niéy zawarte, szczególnémi pochewkami są otoczone. Takież samo iest znaczenie tego wyrazu w zastosowaniu i do innych organów.

Genericus, *rodzaiowy. Genericus character*, cecha, którą się ieden rodzay od drugiego, czy to w układzie naturalnym czy sztucznym, rozróżnia. Charakter ten

bydź może albo *naturalis*, albo *essentialis*, albo *factitius*. *Genericum nomen*, imie rodzaiowe: wspólne wszystkim gatunkom do iednego rodzaiu należącym.

Geniculatus, *kolankowaty:* *ob*. Geniculum.

Geniculum, *kolanko:* iest to staw czyli węzeł w łodygach lub innych organach członkowatych, który mieysce stykania się dwóch członków wskazuie. Organ maiący kolanka, zowie się kolankowatym *geniculatus*. Źdźbła w trawach, pospolicie na kolankach są zgięte.

Genitalia, *części rodzayne:* słupki i pręciki w kwiatach. Pierwsze zowią się *genitalia feminea*, drugie *genitalia mascula*.

Genitura = Pollen.

Genus, *rodzay:* zbiór gatunków naypodobnieyszych do siebie ze wszystkich charakterów, iak w układzie naturalnym, alboli téż z kilku, za charaktery rodzaiowe przyiętych, iak *np.* u Linneusza z organów owocowania.

Geoblastae *plantae* Willd.: rośliny, w których liścienie podczas rostkowania w ziemi ukryte pozostaią.

Geographia botanica, *ob*. Botanica.

Germen, *zalążek:* zarodek przyszłéy rośliny lub iakiegokolwiek organu w ogólności, tym się wyrazem oddaie. *Germen* L. = Ovarium.

Germinatio, *rostkowanie:* podług Linneusza, czas w którym nasiona w dogodnych okolicznościach zostawione, rozwiiać się poczynaią; podług innych akt rozwiiania się zarodka w nasionach.

Gibber, Gibbus, *garb*.

Gibbosus, Gibbus, *garbaty:* wydatnością nieforemną w iedném iakiémś mieyscu opatrzony.

Gigantea *planta*, roślina *olbrzymia:* wielkością wszystkich wymiarów odznaczaiąca się, a mianowicie w wymiarze wysokości.

Gigartoidea *semina* Gärtn.: nasiona przewrotno-iaiowate, u spodu nieco zwężone, o powłoce tęgiéy, uginaiącéy się, *np*. Winne grono, Żmiiowiec (*Echium*).

Gilvus, *izabellowy:* kolor żółty z szarym zmieszany.

Glabellus = Glabriusculus.

Glaber, *gładki:* mówi się o powierzchni, która ani żadną kosmatością, ani pyłkiem, ani łuszczkami, ani kleistością nie iest pokryta.

Glabratus, *zgładzony:* który mógł mieć na sobie włosy, kutner, łuszczki, kléy i t. d., ale ich iest pozbawiony.

Glabreta: tak się nazywaią mieysca wzniosłe, płaskie, chude, na słońce wystawione.

Glabrities, *gładkość:* niedostatek włosów, łusk, kleistości, i t. d.

Glabriusculus, *prawie gładki.*

Glaciales *plantae:* rośliny albo na górach blisko granicy wiecznego lodu, albo też w blizkości bieguna znayduiące się.

Gladiatus = Ensatus.

Glandula, *gruczoł.* Gruczoły są to przyrodzone drobne narośle, z tkanki komórkowatéy złożone, pospolicie soczyste, które na rozmaitych organach roślin postrzegać się daią i do oddzielania iakiegokolwiek płynu są przeznaczone. Podług organu, na którym gruczoły się znayduią, nazywaią się: liściowémi *foliares*, ogonkowémi *petiolares*, przysadkowémi *stipulares*, koronowémi *corollinae*, kielichowémi *calycinae*, *i t. d.* Mirbel przez wzgląd na anatomią gruczołów, dzieli ie na dwie gromady: 1ód *Glandulae cellulares:* złożone z komórek bardzo delikatnych, z naczyniami żadnego nie maiące związku, i iak się zdaie, przeznaczone iedynie do oddzielania soków szczególnych; są to więc tak nazwane *Glandulae excretoriae.* Jeżeli te gruczoły znayduią się w kwiatach i płyn słodki oddzielaią, w ów czas zowią się miodnikowémi *G. nectariferae.* 2re *Glandulae vasculares:* złożone z tkanki komórkowatéy delikatnéy, przez którą przebiegaią naczynia nie oddzielaiące na zewnątrz żadnego soku widocznego, które przeto zdaią się bydź wsiąkaiącémi. Takiémi są gruczoły otaczaiące iaiecznik u *Cobaea*, albo brodawki postrzegaiące się na ogonkach roślin pestkowcowych, i te ostatnie, dla swego kształtu, nazwane były słoikowatémi *G. urceolares. Glandulae corticales* Sauss., *G. epidermoidales* Lameth. = Stomatia; *Gl. lenticulares* Guet. = Lenticula; *G. miliares* = Stomatia; *G. utricularis* = Papula; *G. vesiculosae* = Vasa propria vesiculosa.

Glandulatio L.: pokrycie gruczołami.

Glandulifer, gruczołami opatrzony; *g. pili*, *ob.* Pilus.

Glanduloso-ciliatus, *gruczołowato-rzęsowaty:* gdy organ iest rzęsowaty, a każda rzęsa na końcu małym gruczołkiem opatrzona.

Glandulosus, *gruczołowaty:* gruczoły maiący albo z gruczołów złożony.

Glans, *żołądź:* owoc nie otwieraiący się, iednokomórkowy, iednoziarnowy, w którym nasiennik nie iest od powłoki ziarna oddzielony, a który w gatunku miseczki *cupula* zwanéy, z kielicha powstałéy, iest osadzony, *np. Dąb.*

Glareosus, *żwirowy:* mówi się o roślinach na gruncie z małych ułamków skał złożonym znayduiących się.

Glaucinus, Glaucus (w grec. złoż. *glaucos*), *modry:* kolor z mieszaniny błękitnego z zielonym i szarym powstaiący.

Glebosus: mówi się o powierzchni łuskami grubémi, obszernémi, przylegaiącémi pokrytéy.

Globatus = Globosus.

Globoso-clavatus, *kulisto-maczugowaty.*

Globosus, *kulisty:* mniey więcey do kształtu kuli podobny, tak, że w przecięciu prawie foremne koło daie. Jeżeli organ, o którym mowa, iest mały, używa się w ów czas w tém znaczeniu wyraz zdrobniony *Globulosus.*

Globuli: Willd. tak nazywa kulki beztrzonowe lub trzonkowate, na plechach liszayców postrzegaiące się, z ziaren złożone, *np. Isidium.* Kulkowate torebki w *Jungermanniach*, od Neck. tymże wyrazem są oznaczane.

Glochis, *zadziorka:* tak się nazywa szczecina, niżéy końca wstecznie idącém ostrzem opatrzona, iak koniec kruczka w wędce; czasem zaś na wierzchu zupełnie strzałkowatego kształtu.

Glomeratus, *skupiony:* mówi się o organach w pewnych mieyscach w gęste kupki ułożonych, iako téż o kwiatostanach, w których kwiaty gęsto są osadzone.

Glomerulus: kwiatostan złożony z kwiatów krótkoszypułkowych, z boku łodygi lub szypułki skupionych.

Glomus: Martyn tak nazywa główkę (*capitulum*) prawie kulistą.

Glossologia, *ob.* Botanica.

Gluma, *plewa:* tak się nazywa w ogólności okwiat w trawach. Plewa u spodu kłoska położona, nayczęściey z dwóch sztuk złożona i obeymuiąca ieden lub kilka kwiatków, nazywa się plewą zewnętrzną czyli kielichową *Gluma exterior* seu *calycina* albo téż *Gluma calyx*; Linneusz nazywał ią *kielichem*, Beauv. *Tegmen*, Rich. *Lepicena.* Plewa każdemu kwiatkowi szczególna, obeymuiąca słupki i pręciki, nazywa się *wewnętrzną Gluma interior* seu *corollina* albo *Gluma calyx;* Linneusz nazywał ią *koroną*, Beauv. *Stragula*, Desv. *Glumella.* Części składaiące plewę zowią się *valvae*, *valvulae*, od liczby więc ich, kielich lub korona traw może bydź *uni-bi-tri- i t. d. multivalvis*, iedno-dwu-trzy- i t. d. wieloplewowy.

Glumaceum *perianthium simplex*, okwiat poiedynczy *plewowaty:* budowy zielnéy lecz suchawy.

Glumalia *phylla* Bernh. = Gluma calycina.
Glumella Rich. = Glumellula; *Glumella* Desv. = Gluma corollina.
Glumellula: Desvaux tak nazywa organ złożony z łuszczek bardzo małych, mięsistych, wewnątrz kwiatu traw niektórych około słupka postrzeganych, które Linneusz za mioduiki uważał i nazwiskiem łusk (*squamae*) oznaczał. Organ taki Beauv. *Lodicula*, Turp. *Phycostemon*, Rich. zaś *Glumella* nazywa, a każdą poiedynczą łuszczkę wyrazem *Paleola* oddaie.
Glutinositas, *kleistość:* pokrycie płynem kleistym.
Glutinosus, *kleisty:* mówi się o powierzchni płynem kleistym powleczonéy.
Gnomonicus *embryo:* zarodek, w którym kiełek pod kątem prostym iest zgięty.
Gongylangium Bernh. = Sporidium.
Gongylodes, *galarepowaty:* mówi się szczególnie o korzeniu i części zwanéy *caudex intermedius*, w kształt głowy nabrzmiałéy, *np.* Galarepa (*Brassica gongylodes*).
Gongylus Gärtn.: tém nazwiskiem oznaczaią organa kulkowate, w wielu roślinach a mianowicie mniey doskonałych znayduiące się, które do rozmnażania się ich służą nie będąc wypadkiem zapłodnienia, a przynaymniey że tego dotąd nie odkryto. Kulki te od iednych za prawdziwe ziarna, od innych zaś za gatunek bulw są uważane. Willdenow wyraz *gongylus* ogranicza do samych tylko *Porostów wodnych.*
Goniodes, *kątowaty:* podług Bernh., ieżeli każdy kąt organu trzema lub więcéy płaszczyznami iest ograniczony.
Gonoi (w grec. złoż.) = Genitalia.
Gonophorum: tak się nazywa przedłużenie osadnika, które z części dolnéy kielicha wychodzi, płatki korony, słupki i pręciki na sobie nosi. Organ ten mianowicie w Lepnicach (*Silene*) daie się postrzegać.
Gonos, Gonus, (w grec. złoż.) *ścienny:* oznacza organ ścianami płaskiemi zamknięty, kąty zaś zaokrąglone maiący. Imie liczbowe położone na początku tego wyrazu, wskaże liczbę ścian ograniczaiących; z tąd téż *di-tri-tetra-penta-hexa- i t. d. polygonus*, dwu-trzy-czworo-pięć-sześć- i t. d. wielościenny.
Gracilescens, *cienieiący:* mówi się o organie, który wierzchołkiem swym w długi a cienki koniec przechodzi, iak *np.* gałązki u *Hypnum triquetrum.*
Gracilis, *delikatny:* długi a cienki.
Gramina, *trawy:* rośliny iednoliścieniowe, odznaczaiące się łodygą czyli źdźbłem członkowatém, liśćmi długiémi,

równowązkiémi, o nerwach równoległych; kwiatami zielnémi, suchawémi, po iednném zawsze ziarnie wydaiącémi. Trawy składały klassę roślin u dawnych, zaś naturalną familią u Linneusza.

Gramineus, *trawiasty:* do trawy podobny.

Graminifolius: maiący liście takie iak u traw.

Graminosa *loca:* mieysca trawą zarosłe.

Gramma, *sztrych:* = Linea.

Granatum: tak nazywa Scopoli podwóyną powłokę w Granatach.

Grandiflorus, *wielkokwiatowy:* wielkie kwiaty maiący.

Grandifolius, *wielkoliści:* liścmi wielkiémi opatrzony.

Grandis = Magnus.

Graniferus: mówi się o powierzchni drobne ziarna na sobie ukazuiącéy, *np.* szupinki owocu u Szczawiu ostrego (*Rumex acutus*), u spodu po iednném ziarnie przedstawuią.

Graniticae *plantae*, rośliny *granitowe*: na górach granitowych znayduiące się, albo z nich pochodzące, *np. Gentiana carinthiaca.*

Granulatus, *ziarnisty:* z wielu okrągłych ziaren złożony; *g. radix*, korzeń ziarnisty, iest u *Saxifraga granulata*; *g. thallus*, plecha z ziaren złożona, u *Parmelia vitellina*, *i t. d.* Bernh. ten organ nazywa *ziarnistym*, którego powierzchnia twardémi okrągławémi wyniosłościami iest opatrzona.

Granuliferum *conceptaculum* = Sporangium.

Granulosus = Granulatus. *Granulosa germina* = Propagines; *granulosa massa*, *ob.* Massa.

Granum, *ziarno:* oznacza w ogólności tak nasiona roślin doskonalszych, iako téż i ziarna skrytopłciowych.

Gratus, *przyiemny:* mówiąc o smaku lub zapachu.

Graveolens, *mocny:* zapach mocny bardzo a przez to nieprzyiemny, *np. Ruta.*

Gregarius, *gromadny:* mówi się o roślinach gromadami rosnących.

Griseus, *szary.*

Grossificatio L.: wzrastanie owocu od zapłodnienia aż do dożrzałości.

Grossus, *wielki:* we wszystkich trzech wymiarach znaczny, ale proporcyonalny.

Gruinales: naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny koroną pięćpłatkową, słupkiem podzielonym, torebką zaostrzoną, odznaczaiące się, *np. Len*, *Bodziszek*, *Szczawik.*

Grumosus, *gruzłowaty:* mówi się o powierzchni kupkami z grubych ziaren złożonémi pokrytéy, albo téż o

organie z ziaren, za pomocą włókien lub innym sposobem połączonych, złożonym, *np. grumosum albumen* białko w *Orzechu kokosowym.*

Gummi, *guma:* kombinacya roślinna, *np.* guma arabska.

Gummi-resina, *guma żywiczna:* kombinacya roślinna złożona z gumy i żywicy; *np. Myrrha.*

Gummosus, *gumowny:* wiele gumy zawieraiący.

Gustus, *smak* = Sapor.

Guttatus, *plamisty:* plamkami okrągłémi, zafarbowanémi pokryty.

Guttur = Faux.

Gymnocarpi *fungi* Pers.: oddział grzybów, maiących ziarniki albo ziarna na powierzchni osadnika umieszczone, lub téż prosto nagie. Do tych należą *Fungi, Hyphomycetes* i *Coniomycetes.*

Gymnodispermae Boërh.: rośliny o dwóch ziarnach nagich.

Gymnomonospermae: rośliny o iedném ziarnie nagiém.

Gymnoperistomati Brid.: mchy z nagiém, bezzębém kołootworzem.

Gymnopolyspermae Boërh.: rośliny z wielą ziaren nagich.

Gymnos (w grec. złoż.), *nagi* = Nudus.

Gymnospermia: rząd XIV. klassy w układzie Linneusza.

Gymnospermus, *nagoziarnowy:* nagie ziarna maiący.

Gymnospori *lichenes*, liszayce *nagoziarnowe:* maiące ziarna nagie, w pęcherzykach (*asci*) nie zawarte.

Gymnotetraspermae Boërh. rośliny o czterech ziarnach nagich.

Gynander: tak się nazywa kwiat, w którym główka pyłkowa na słupku iest osadzona, albo téż roślina z takiemi kwiatami. *Gynandra dichogamia*, *ob.* Dichogamia.

Gynandria (*classis*), *storczykowa:* XX. klassa w układzie Linneusza.

Gyne, Gynos (w grec.) = Pistillum.

Gynizus: Rich. znamie u Storczykowych tém oznacza nazwiskiem.

Gynobasici *fructus*, *ob.* Fructus.

Gynobasis: Dec. tak nazywa wydatność osadnika, przez którą słupki do iaiecznika wchodzą, *np. Ochna* i *Nierównosześciopręcikowe nagoziarnowe.*

Gynocidium: Neck. tak zowie małą nabrzmiałość, przy podstawie szczeciny mchów znayduiącą się.

Gynophorianus *stylus.* szyyka na wydatności osadnika, *gynophorum* zwanéy, osadzona.

Gynophorum Mirb. = Carpophorum.

Gynostemium: część słupka u Storczykowych, na któréy główki pyłkowe są osadzone.
Gypseus = Calceus.
Gyrata *capsula* = Annulata.
Gyroma Link., *ob.* Annulus.
Gyrosus *thallus:* plecha nieregularnie pofałdowana; *np. Parmelia granulosa.*
Gyrus Willd. *ob.* Annulus.

H.

Habitatio: mieysce znaydowania się rośliny.
Habitualis *character:* charakter brany z postawy zewnętrznéy, który iednym rzutem oka rośliny rozróżnia, a który się czuć raczéy niż opisać daie.
Habitus: *postawa zewnętrzna.*
Haemorrhagia: osłabienie rośliny pochodzące z utraty soków, bądź przez otwory sztuczne, bądź przez popękanie się kory, zdziałane.
Halonatus: mówi się o powierzchni ukazuiącéy na sobie plamki małe, kołami odmiennego koloru otoczone, lecz te koła powinny bydź szerokie i ze strony zewnętrznéy nie dobrze ograniczone.
Hamatus = Hamosus.
Hamoso-dentatus, *haczysto-ząbkowany:* organ ząbkowany, o zębach haczykowato pozaginanych.
Hamosus, *haczysty: ob.* Hamus.
Hamulatus, *haczykowaty:* maleńkiemi haczkami opatrzony.
Hamus, *haczyk:* tak się nazywa szczecina na końcu kruczkowato zagięta. Organ takie haczki maiący zowie się haczystym *hamosus.*
Hastatus, *oszczepowaty:* mówi się o organie płaskim, *np.* o liściu tróykątnym, przy nasadzie dwuklapowym, gdy te klapy prostopadle do nerwu środkowego są roztwarte, iak u *Antirrhinum.*
Haustoria Dec.: tym wyrazem oznaczaią się nabrzmiałości w rozmaitych mieyscach na łodygach roślin pasorzytnych, które raz do przyczepiania się, drugi raz do wciągania pokarmów służą, *np.* Kanianka (*Cuscuta*).
Hebetatus, *stępiony:* podług Dec., ostry lecz z końcem tępym.
Hederaceae, *bluszczowe:* naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny odznaczaiące się kwiatami pięcio- lub dziesięcio-pręcikowemi, grona złożone formuiącémi; koroną pięćdzielną; owocami iagodowatémi;

np. *Bluszcz* (*Hedera*), *Panax*, *Vitis*, *Cissus*, *Aralia*, *Zanthoxylon.*

Hederaefolius, *bluszczoliści:* maiący liście podobne do bluszczowych, *np. Veronica hederaefolia.*

Heliotropi *flores:* kwiaty za słońcem obracaiące się, *np.* Słonecznik.

Helvolus, *faledrowy:* kolor skóry wyprawnéy: żółty w brunatno-czerwony wpadaiący.

Hemi (w grec. złoż.) *pół.* = Semi.

Hemisphaericus, *półkulisty:* kształt półkuli wyobrażaiący; *np. h. anthodium*, gdy kielich ogólny u spodu iest kulisto-wypukły u góry zaś płaski; *h. calyx*, *corolla*, kielich lub korona tak u spodu rozszerzone, że kształt półkuli przedstawuią; *h. capitulum*, główka z góry kulisto-wypukła, pod spodem zaś płaska.

Hemitrichus: organ do połowy włosami pokryty, daley zaś nagi.

Hendecagynus, *iedenastosłupkowy:* kwiat iedenaście słųpków maiący, albo téż roślina z takiemi kwiatami.

Hendecandria, Hendecandrus = Endecandria, Endecandrus.

Hepaticus, *wątrobowy:* kolor brunatny, cokolwiek w żółty wpadaiący; *hepatici musci*, *ob.* Musci.

Hepta (w grec. złoż.) *siedm.*

Heptagynia: rząd u Linneusza.

Heptagynus, *siedmiosłupkowy:* kwiat o siedmiu słupkach, albo téż roślina z takiemi kwiatami.

Heptandria: VII. klassa w układzie Linneusza.

Heptandrus, *siedmiopręcikowy:* mówi się o kwiecie siedm pręcików zawieraiącym, albo téż o roślinie z takiemi kwiatami.

Heptapetala *corolla*, korona *siedmiopłatkowa:* *ob.* Petalum.

Heptaphyllus, *siedmiolistkowy:* *ob.* Phyllum.

Heptasepalus *calyx*, kielich *siedmiodziałkowy:* *ob.* Sepalum.

Heptastemones = Heptandria.

Herba, *ziele.* Ziela są to rośliny, których łodyga pokryta iest korą téyże saméy co i liście natury; drzewa nie tworzą i po wydaniu owoców zaraz giną. Są to więc rośliny raz tylko w życiu wydaiące owoce i nasiona, które iednakże bydź mogą iednoroczne lub dwuletnie. Linneusz w ogólném wyrażaniu, rozumiał przez *Herba* część rośliny, poczynaiącą się od korzenia a zakonczoną owocowaniem; zaymował więc tym wyrazem pień iakiegokolwiek gatunku, liście, podpory i ochronki.

Herbaceus, *zielny:* natury ziela. *Herbaceae perennes*

plantae, *ob.* Perennis; *h. perianthium*, okwiat natury liścia; *h. planta* = Herba.

Herbarium, *herbarz*: zbiór roślin rozmaitych, zasuszonych starannie w czasie ich kwitnienia, ażeby w każdym razie można było widzieć ich kształt i charaktery.

Hermaphroditus, *obopłciowy:* mówi się o kwiecie zawieraiącym słupki i pręciki, albo też o roślinie lub kwiatostanie, takie tylko kwiaty maiącym.

Hesperides: naturalna familia u Linneusza, do którey należą rośliny kwiatami wielopręcikowémi, wonnémi, liśćmi zawsze zielonémi, tęgiemi, odznaczaiące się; *np. Mirt*, *Pomarańcza*, *Psidium*, *Eugenia.*

Hesperidium Desv. = Aurantium.

Hetorogenei *Idiothalami* Achar.: poddział liszayców, w których pleszki utworzone są z substancyi różney od substancyi plechy i odmiennego koloru, i szczególną błonką *perithecium* zwaną, ziarno zawieraiącą, opatrzone; *np. Graphis.*

Heteromallus: mówi się o organach, które z rozmaitych stron innego wyrastaią i wszystkie w iednę stronę są skierowane; *np. h. panicula*, *h. secunda spica.*

Heteromorphus, *różnokształtny*: używa się przy porównywaniu organów téyże natury, lecz odmiennego kształtu.

Heterophyllus, *różnoliści:* rozmaitego kształtu liście maiący; *np. Ranunculus heterophyllus.* Także *ob.* Phyllophora.

Heteros (w grec. złoż.) znaczy toż samo co *Dissimilis* i *Variabilis.*

Heterotomus, *różnoklapowy:* ieżeli nacięcia tegoż samego organu są nierówne albo niepodobne.

Heterotropus *embryo* Rich.: zarodek tak położony, że oś nasienia prosto lub ukośnie przecina: czyli, gdy żaden z końców zarodka znaczkowi nie odpowiada.

Hexa (w grec.) *sześć.*

Hexagonus, *sześćścienny: ob.* Gonos.

Hexagynia, rząd w układzie Linneusza.

Hexagynus, *sześciosłupkowy:* kwiat maiący sześć słupków, albo też roślina z takiemi kwiatami.

Hexandria: VI. klassa w układzie Linneusza.

Hexandrus, *sześciopręcikowy:* mówi się o kwiecie sześć pręcików maiącym, lub też o roślinie z takiémi kwiatami.

Hexapetala *corolla*, korona *sześciopłatkowa: ob.* Petalum.

Hexaphyllus, *sześćlistkowy*; *np.* kielich, pokrywa, i t. d.

Hexapoda, *sążeń*, czyli sześć stop.

Hexapterus, *sześćskrzydły*; *np.* nasienie sześcią skrzydełek opatrzone.
Hexasepalus *calyx*, kielich *sześćdziałkowy*; *ob.* Sepalum.
Hexastemones = Hexandria.
Hexastichus, *sześćrzędowy*; *np. h. spica*, kłos którego kwiatki w sześć rzędów są ułożone.
Hians, *zieiący*: mówi się o kielichu lub koronie, któréy gardziel niczém nie iest zamkniona.
Hilum, Hilus, *znaczek*: piętno znayduiące się na powierzchni nasion, które mieysce przyczepienia się sznurka (*funiculus umbilicalis*) wskazuie. W takiém znaczeniu bierze się za iedno z wyrazem *Umbilicus*, właściwie zaś powinno oznaczać powierzchnią, która wydatność środkową znaczka otacza. Gärtner względnie do znaczka determinuie rozmaite strony nasienia. I tak, w nasionach podługowatych lub okrągławych, w których znaczek na końcu się znayduie, koniec ten *podstawą* (*basis*), koniec zaś przeciwległy *wierzchołkiem* (*vertex*) się nazywa. W nasionach innego kształtu, gdzie znaczek w rozmaitych mieyscach może się znaydować, strona ta, na któréy znaczek iest położony, zowie się *brzuchem* (*venter*), strona przeciwległa *grzbietem* (*dorsum*), pozostałe zaś *bokami* (*latera*) się mianuią. To co się powiedziało, stosuie się do ziarna nie będącego w nasienniku; co się zaś tycze nasienia w owocu zawartego, strona iego naybliższa osi owocu nazywa się zawsze *brzuchem*, koniec zaś górny *wierzchołkiem*, chociażby i na tym ostatnim znaczek był położony.
Hioideum *folium* Link., liść *równoległo-nerwowy:* ieżeli gałęzie z nerwu ogólnego wychodzące, są pomiędzy sobą równoległe i nie podzielone; *np.* Conna. Jeżeli pomiędzy niemi małe nerwy się postrzegaią, liść takowy podług Linka *venuloso hioideum* nazwać się może, *np. Storczyki* niektóre.
Hircinus, Hircosus, *zapach parkotu*; *np. Hypericum hircinum.*
Hirsutus, *szorstko-włosisty:* mówi się o powierzchni włosem długim, cokolwiek tęgim, szorstkim pokrytéy.
Hirtus, *włosami nastroszony.*
Hispidus, *szczotkowaty:* włosem krótkim a tęgim pokryty.
Hiulcum *ovarium*, iaiecznik *zieiący:* w czasie kwitnienia u wierzchu otwarty. Hiulcus = Hians.
Holeraceae = Oleraceae.
Holosericeus, *iedwabisty:* znaczy u Linneusza delikatną, iedwabistą wełną pokryty, *np. Passiflora holosericea.*
Homallaphylla: Willd. oznacza tém nazwiskiem niektóre z roślin dziś do Wątrobowych policzone, maiące

listowie płaskie, po ziemi rozesłane, na któróm torebki bezszypułkowe, im łuszczynki nie rozdzielaiące się, alboli też kupki ziarnek, są osadzone, *np. Rictia.* Rośliny te stanowią przechód od Wątrobowych do Liszayców.

Homogamia: Rektor Spreng. tak nazywa iednoczesne rozwiianie się części płciowych samczych i samiczych w iakieyś roślinie.

Homogenei *Idiothalami* Achar.: poddział liszayców, w których pleszki złożone są z substancyi różnéy wprawdzie od substancyi plechy, ale iednostaynéy w całéy ich masie; *np. Spiloma.*

Homoideus, *tożksztaltny:* używa się przy porównywaniu organów.

Homoios, Homos (w grec. złoż.), *podobny*; = Similis.

Homomallus, *tożstronny:* mówi się o organach, które z iednéyże strony innego wyrastaią i wszystkie w iednę stronę są skierowane.

Homophyllus, *iednakoliści;* iednakiego kształtu liście maiący; *ob.* Phyllophora.

Homothalami Achar.: liszayce, których pleszki z téyże saméy substancyi co i plecha się składaią, i tegoż samego są koloru.

Homotropus *embryo* Rich.: zarodek w kierunku zwyczaynym nasienie przebiegaiący, toiest, gdy koniec rostka odpowiada znaczkowi.

Horarius, *godzinowy:* godzinę tylko trwaiący.

Horizontalis, *poziomy:* kierunek prostopadły do linii wierzchołkowéy wskazuie. *Horizontale dissepimentum* = transversale; *h. folium*, liść, którego górna powierzchnia do łodygi iest prostopadłą; *h. radix*, korzeń w kierunku poziomym idący, *np. Polypodium vulgare.*

Hornus, *tegoroczny: np.* część rośliny w tym roku wyrosła.

Horologium *florae*, *zegar roślinny:* oznaczone godziny dnia, w których kwiaty rozmaitych roślin otwieraią się i zamykaią.

Horsum: do góry skierowany.

Hortenses *plantae*, rośliny *ogrodowe:* pomiędzy warzywem naturalnie rosnące.

Humectans Bernh.: wilgoć przyciągaiący; do ięzyka lgnący.

Humens, Humidus, *wilgotny;* iak *np.* kapelusz niektórych grzybów.

Humifusus, = Procumbens.

Humilis, *nizki:* mało wznoszący się; przeciwznaczny wyrazowi *Elatus.*

Humor = Alimonia.

Humosum *solum*, grunt *żyżny*.
Humus, *ziemia* z rozkładu istot organicznych powstała; właściwie zaś materya extraktowa ziemi, czyli extrakt ziemny, tém się oddaie nazwiskiem.
Hyalinus, *przeyrzysty*: mówiąc o błonce delikątnéy i przeświecaiącéy.
Hybernaculum, *ochronka*: Linneusz tym wyrazem oznaczał w ogólności organa, które zarodek w sobie ukrywaiąc od wpływów zewnętrznych go ochraniaią. Definicya ta iednak do łusk tylko pąki właściwe otaczaiących zastosować się może, gdyż łuski cebul zarówno do pokrycia, iak i do wyżywiania zarodka służą; zarodek zaś w bulwach nayczęściey zewnątrz iest osadzony.
Hybernalis, Hybernus, = Hyemalis.
Hybrydus, *mieszaniec*: roślina z pomięszania się w zapładnianiu dwóch gatunków tegoż rodzaiu powstała; albo też charaktery dwóch gatunków z oddzielnych nawet rodzaiów posiadaiąca, tak, że za mieszańca nieiako uważać się może, chociaż właściwie nim nie iest, *np. Veronica hybrida.*
Hydralgae = Algae.
Hydrogera *vasa* = Vasa spiralia.
Hydropterides Willd. = Rhizospermae Dec.
Hyemales *plantae*, rośliny *zimowe*: zimą tylko kwitnące.
Hygrometricus: na przystęp lub ubywanie wilgoci kształt swóy lub kierunek odmieniaiący.
Hylum, Hylus = Hilum.
Hymen (w grec. złoż.) = Membrana.
Hymenium Pers.: szczególna błona, spód albo wierzch kapelusza w grzybach wyściełaiąca, na któréy puszki ziarnikami napełnione warstę stanowią.
Hymenothecii *fungi* Pers.: grzyby w których *hymenium* się znayduie.
Hypanthium: Link. tak nazywa spodnią część kielicha u Róż, która się poźniey soczystą staie i nasiona w sobie zawiera.
Hypanthodium Link., = Amphanthium.
Hyperboreae *plantae*, rośliny *północne*: w bliskości bieguna północnego znayduiące się.
Hypha Willd., *strzępka*: są to włókna rozgałęzione i rozmaicie poplątane, w niektórych familiach grzybów znayduiące się, na których ziarna lub ziarniki są osadzone, *np. Rhizomorpha.*
Hyphasma Link. *ob.* Stroma.
Hyphomycetes, *ob.* Fungi.
Hypo (w grec. złoż.) *pod.* Przyimek ten położony na początku iakiegoś wyrazu wskazuie, że organ, o którym

mowa, umieszczony iest pod organem przez wyraz dodany wyrażanym, *np. hypophyllus*, pod liściem osadzony.

Hypoblastus Rich. = Scutellum.

Hypocarpius *flos* = Inferus.

Hypocrateriformis *corolla*, korona *tacowata:* rurkowata, o rurce dość długiey, u góry płasko-rozszerzonéy, *np.* Płomyk (*Phlox*).

Hypogaeus, *podziemny:* pod ziemią ukryty; *h. blastae* = Geoblastae; *h. cotyledones*, liścienie w czasie rostkowania pod ziemią pozostaiące, *np. Groch.*

Hypogastrium Spreng.: przysadka liściowa w *Jungermanniach.*

Hypogyna *corolla*, Hypogyni *flores* = Inferi flores; *hypogyna stamina* pręciki na osadniku umieszczone.

Hypophyllium: Link. tak nazywa pochewkę, z któréy liście w Szparagach wychodzą.

Hypostroma. W niektórych grzybach purchatka (*sporangium*) trzoneczkowata, na podkładce rozszerzonéy bywa osadzona; trzoneczek ten więc uważa się za podkładkę, a podkładka właściwa *hypostroma* się zowie; *np. Calycium.*

Hysterantheae Viviani: rośliny, w których kwiaty wcześniey niż liście się rozwiiaią, a co dawnieysi *Filius ante patrem* nazywali; *np. Zimowit* (*Colchicum autumnale*).

I.

Iaspideus, *iaspisowy:* smugami różnofarbnémi upstrzony

Ichora = Latex sporophorus.

Ico (w grec.), *dwadzieścia.*

Icosandria: XII. klassa w układzie Linneusza.

Icosandrus, *kielichopręcikowy:* kwiat maiący więcéy niż dziewiętnaście pręcików na kielichu osadzonych, albo téż roślina z takiemi kwiatami.

Icterus, *żółtaczka:* choroba, w któréy liście rośliny żółtémi się staią.

Idiogynus *flos*, kwiat *samczy:* same tylko pręciki, bez słupków maiący.

Idiothalami Achar.: liszayce, w których pleszki złożone są z substancyi różnéy od substancyi plechy i odmiennego koloru.

Igneus = Flammeus.

Imberbis, *bezbrody:* przeciwznaczny wyrażowi *Barbatus.*

Imbricantia *folia:* tak się nazywaią liście złożone, których listki w uśpieniu roślin dachówkowato wzdłuż ogonka się układaią, *np. Mimosa.*

Imbricativa *aestivatio* Spreng.: *ob.* Aestivatio. *Imbricativa folia* Dec. ułożenie liści w pąku od Linneusza *imbricata* zwanych.

Imbricatus, *dachówkowaty:* mówi się o organach dachówkowato na siebie zachodzących, lub o organie, którego części dachówkowato są ułożone. I tak: *i. anthodium*, gdy kielich ogólny składa się z łusk nierównych dachówkowato na siebie zachodzących; *i. folia*, liście gęsto na łodydze osadzone i dachówkowato iedne na drugie zachodzące. W ułożeniu takiém liści może się formować ieden lub więcéy rzędów, a ztąd zowią się one *uni-bi-tri- i t. d. multifariam imbricata*, w ieden, dwa, trzy, i t. d., wiele rzędów dachówkowato ułożone. Liście w pąku będące nazywaią się *imbricata* w ów czas, kiedy krzyżowo są osadzone i dachówkowato na siebie zachodzą. *Imbricatus pileus* znaczy, albo że kapelusz łuskami dachówkowatémi iest pokryty, albo że kapelusze połowiczne iedne nad drugiemi będąc osadzone, dachówkowato na siebie zachodzą; *i. spica*, gdy kwiatki kłosa blizko siebie stoią i iedne na drugie zachodzą.

Immarginatus, *nieobrzeżony:* przeciwznaczny wyrazowi *Marginatus.* Mówi się *np. i. apothecia*, ieżeli pleszki nie maią wyraźnego brzegu.

Immediata *insertio*, osada *bezśrednia*: ieżeli iakiś organ bezśrednio na innym iest osadzony; *i. principia*, *ob.* Principium..

Immersus, *zanurzony:* w wodzie ukryty.

Immutatae *cotyledones*, liścienie *niezmienione:* które wznosząc się w czasie rostkowania nad powierzchnią ziemi, kształtu swego nie zmieniaią, *np. Fasola.*

Impalpabilis = Minutissimus.

Impar *foliolum:* listek końcowy w liściu nieparzysto-pierzastym.

Impari-pinnatum *folium*, liść *nieparzysto-pierzasty:* gdy liczba listków w liściu pierzastym nie iest parzystą, a listek nieparzysty na końcu ogonka iest osadzony; *np. Róża*, *Jesion.*

Impellucidus, *nieprzezroczysty.*

Impenetrabilis, *nieprzenikliwy.*

Imperfectus, *niezupełny*, *nierozwinięty. Imperfectus flos* = Incompletus.

Imperforatus, *nieprzedziurawiony:* przeciwznaczny wyrazowi *Perforatus.*

Impletio *florum*: zamienianie się kwiatów na pełne.

Implexus, *spleciony;* *np. i. rami*, gałęzie rozmaicie poplątane.

Impressus, *wyciskami opatrzony*: organ mięsisty, w nie-

których mieyscach wklęsłe wyciski maiący, *np.* liść u *Aloe carinata* ma na końcu iakby wgniecienie, przeto się zowie *impressum folium.*

Impuberes *partes genitales*, części płciowe *niedożrzałe:* nie mogące ieszcze odbywać funkcyi zapładniania.

In. W wyrazach złożonych przyimek ten oznacza nayczęściey stan przeciwny temu iaki się przez wyraz dodany oznacza, *inaequalis*, nierówny, *inadhaerens*, nieprzyrosły; czasem wyraża, że iakiś organ znacznieyszy iest nieco iak zwyczaynie, *np. incrassatus*, zgrubiały; nakoniec może oznaczać zagłębienia lub zakrzywienia, *np. incisus* nacięty, *incurvus*, zakrzywiony.

Inaequabilis, *nierówny:* mówi się o powierzchni, kiedy ta nieforemnémi i nieiednostaynémi wydatnościami iest opatrzona.

Inaequalis, *nierówny:* w ogólności nierówność względną organów albo ich części wskazuie, i iest przeciwznaczny wyrazowi *Aequalis;* niekiedy zaś zboczenie powierzchni od płaszczyzny oznacza. *Inaequalis calyx*, ieżeli poddziałki lub działki kielicha różnéy są wielkości; *i. folium*, ieżeli w liściu sercowatym, nerkowatym, i t. d. klapy nie są równe; *i. internodia* = incrassata; *i. lamellae pilei*, ieżeli blaszki kapelusza nie są iednostaynéy długości; *i. umbella*, gdy kwiatki promieniowe baldaszka większe są od środkowych.

Inaequaliter nervosum *folium:* ieżeli nerwy podłużne liścia nie iednostaynéy są grubości.

Inaequaliter pinnatus = Interrupte pinnatus.

Inaequialtus, *nierównowysoki:* organa różnéy wysokości wskazuie.

Inaequilaterus: mówiąc o organie płaskim, oznacza że boki ograniczaiące go nie są sobie równe, i oddaie się wyrazem *nierównoboczny;* w zastosowaniu zaś do organów bryłowatych, wskazuie nierówność ścian zamykaiących taki organ, i oddaie się wyrazem *nierównościenny.*

Inaequilatus, *nierównoszeroki.*

Inaequilongus, *nierównodługi.*

Inaequimagnus: odmiennych wszystkich wymiarów.

Inaequivalvis, *nierównołuszczynkowy: np. owoc.*

Inangulatus, *bez kątów.*

Inanis, *pulchny:* mówi się o łodydze, liściu, trzonie, i t. d., gdy ten wewnątrz bardzo pulchną tkanką komorkowatą iest wypełniony, *np. Helianthus tuberosus, Scirpus lacustris, Agaricus coccineus.*

Inantherata *stamina*, pręciki bez główek pyłkowych.

Inapertus, *nieotwarty:* czasem znaczy toż samo co

Clausus, niekiedy zaś wyraża, że organ iakiś wewnątrz iest próżny ale żadnego nie ma otworu, *np.* owoc u *Crambe.*

Incanescens = Canescens.

Incanus = Canus.

Incarnatus, *cielisty:* blado-różowy.

Inciso-crenatus,-dentatus,-serratus, *nacięto-karbowany, -ząbkowany, -piłkowany:* ieżeli nacięcia, przez które się karby, zęby lub piłkowatości formuią, dosyć głęboko zachodzą.

Incisura, *nacięcie:* rozcięcie brzegu organu płaskiego w kierunku linii prostéy.

Incisus, *nacięty:* mówi się o organie płaskim, którego brzeg rozcięciami w kierunku liniy prostych, do środka organu niedochodzącémi, iest podzielony. Daie się wzgląd na mieysce nacięcia i iego głębokość, ztąd też *apice, basi, medio incisus*, u wierzchu, przy podstawie, pośrodku nacięty; *profundé incisus*, głęboko nacięty: ieżeli nacięcia są głębokie, do środka iednak niedochodzące. Mówi się ieszcze *acute* lub *obtuse incisus*, ostro lub tępo nacięty, podług tego iak klapy z rozcięcia wynikłe są ostre lub tępe.

Inclinans, Inclinatus, *zagięty:* wierzchołkiem do wewnątrz nieco pochylony. *Inclinata capsula* (znaczy toż samo co *obliqua* i *declinata*), ieżeli torebka z prawie pionową szczeciną roztwarty kąt formuie; *i. stamina*, ieżeli pręciki do słupka się naginaią, *np. Hyoscyamus.* Inclinatus często téż iednoznaczny iest z wyrazami *Nutans, Cernuus, Incurvus.*

Includens, *zawieraiący:* organ, który inny w sobie zawièra; *np. Calyx corollam includens*, kielich zupełnie koronę otaczaiący, iak u Ostrzycy (*Phalaris*); podobnie *corola stamina includens*, iak u Wrzosu (*Erica*). *Includentia folia* nazywaią się liście naprzeciwległe, które w uśpieniu roślin wszystkie do góry się podnoszą, iakby pąk albo kwiat w kącie znayduiący się ochraniać chciały, *np. Sida.*

Inclusus, *zamknięty:* organ od innego otoczony; *np. semen calyce inclusum*, nasienie w kielichu zamknięte, iak u Rzepika (*Agrimonia*); *inclusum embryo*, zarodek w białku ukryty.

Incompletus, *niezupełny. Incompletus arillus*, powłoka małą tylko część nasienia pokrywaiąca, *np. Turnera; i. dissepimenta ob.* Dissepimentum; *i. flos* znaczy u Linneusza kwiat bez kielicha albo korony, i w takiém znaczeniu dzisiay się używa; u Vaill. zaś znaczy toż samo co Apetalus flos; *i. pistillum* słupek niezupełny, *np.*

bez znamienia; *i. stamina*, ieżeli pręciki nie są w takiéy liczbie w iakiéy bydź powinny.

Inconspicuus, *niewidoczny:* nagiém okiem nie daiący się postrzegać, *np. i. pori*, dziurki za pomocą tylko szkieł widzieć się mogące.

Incrassatus, *zgrubiały:* w pewném oznaczoném mieyscu zgrubiały, *np. apice incrassatus*, u wierzchu zgrubiały. *Incrassata corolla*, korona u spodu grubsza, iak u *Leucojum*; *i. internodia*, gdy międzykolanka u góry są nabrzmiałe; *i. pappus* = clavatus.

Incrustatus: mówi się o owocu w którym nasiennik tak ściśle z powłokami nasienia iest zrosły, że się od nich rozróżnić nie daie.

Incubitus = Incumbens.

Incumbens, *wsparty:* oznacza w ogólności, że organ iakiś na powierzchni drugiego iest położony, ale z nim nie zrosły. *Incumbens anthera* Willd., główka pyłkowa bokiem na wierzchołku niteczki osadzona; *inc. cotyledones*, liścienie na grzbiecie swoim zarodek noszące.

Incurvans, *zakrzywiaiący się*} zakrzywienie do wewnątrz
Incurvatus, *zakrzywiony* } wskazuią.

Incurvus = Inflexus.

Indefinita *stamina*, pręciki *nieoznaczane:* ieżeli ich znayduie się więcéy niż dziesięć; w ów czas bowiem w liczbie swéy nie przedstawuią już stałego charakteru.

Indehiscens, *nieotwieraiący się:* owoc który w dożrzałości na części się nie podziela.

Indeterminatus *thallus*, plecha *nieoznaczona:* któréy granice nie są wyraźne.

Indicans *macula* Konr. Spreng. = Nectarostigma.

Indigenae *plantae*, rośliny *kraiowe:* w iakimś kraiu rosnącę.

Indigoticus, *indygowo-błękitny:* kolor farby indychtowéy.

Indistincti *nervi*, nerwy *niewyraźne*, albo bez żadnego porządku poplątane.

Indivisus, *niepodzielony*, *poiedynczy:* używa się mianowicie w znaczeniu przeciwném wyrazowi *Ramosus*, często téż iest przeciwznaczny z wyrazem *Fissus*; w pierwszym więc razie znaczy toż samo co *simplex*, w drugim co *integer*.

Induplicativa *aestivatio* Spreng. *ob.* Aestivatio.

Indurescens *stipula*, przysadka liściowa *twardnieiąca*, *np.* w kolce przechodząca, iak u Astragalus.

Indusiatus, zawiykę maiący.

Indusium, *zawiyka;* tak się nazywa delikátna błonka, kupki nasion paprociowych pokrywaiąca. Jeżeli przy

każdéy kupce iedna iest tylko zawiyka, w ów czas zowie się ona poiedynczą *i. simplex;* ieżeli zaś każda kupka dwiema zawiykami, do dwóch stron przymocowanémi, iest opatrzona, mówi się wtedy, że iest zawiyka podwóyna *i. duplex. Zawiyka* samym tylko Paprociom iest właściwa, niekiedy iednak wyraz ten używa się także na oznaczenie błonki, kapelusz w rodzaiu *Hymenophallus* u spodu otaczaiącéy, a która bynaymniey nie iest z nim zrosła. *Indusium corniculatum*, *ob.* Corniculatus.

Induviae, Induviae florales Corr., *szupinki:* są to części kwiatu przy owocach pozostałe; owoc zaś taki nazywa się *Induviatus.*

Induvialis *calyx:* mówi się o kielichu, który po zapłodnieniu nie opada, owszem wzrastaiąc obszernieyszym się staie i owoc w sobie zawiera; iak w Wiśni amerykańskiey (*Physalis peruviana*).

Inermis, *bezbronny:* nie maiący cierni, kolców, ości, szczecin, i t. d.

Inferne, *u dołu.*

Inferus, *niższy:* niższe położenie organu, względem innego, oznacza, I tak: *inferus calyx*, kielich podowocowy: owoc w sobie zawieraiący, a toż samo znaczy *germen superum;* wzaiemnie téż *germen inferum* i *calyx superus*, iedno i toż samo wyrażaią. *Inferus flos* = inf. calyx; *i. ovarium*, iaiecznik zupełnie z okwiatem zrosły, albo kiedy okwiat na iaieczniku iest osadzony; *infera* seu *inferior pagina folii*, dolna powierzchnia liścia; *i. radicula*, rostek u spodu nasienia położony.

Infirmus = Debilis.

Inflatus, *wydęty:* organ obszernieyszy iak zwyczaynie i wewnątrz powietrzem napełniony, *np. i. calyx* iest u *Cucubalus Behen.*; *i. capsula* u *Colchicum autumnale; i t. d.*

Inflexus, *zagięty:* wierzchołkiem łękowato do wewnątrz zagięty, *np. i. folium*, liść którego wierzchołek do łodygi się zakrzywia, iak u *Aloe mitraeformis; i. petala*, u *Pimpinella; i. squamae calycis* u *Arctium.*

Inflorescentia, *kwiatostan:* Linneusz rozumiał przez ten wyraz sposób iakim kwiaty na roślinie są rozłożone; gatunki kwiatostanu u niego były: *Fasciculus*, *Capitulum*, *Spica*, *Racemus*, *Corymbus*, *Panicula*, *Thyrsus* i *Verticillus*, dzisieysi dodaią: *Umbella*, *Cyma*, *Amentum*, *Spadix*, *Spicula*, *Glomerulus* i *Sorus.* Dec. przez *kwiatostan* rozumie zbiór albo układ organów do kwiatów należących, iako też i funkcyy odbywaiących się w tych organach podczas kwitnienia.

Infra = Hypo.

Infraaxillaris, *niżeykątowy*, *np.* przysadka pod osadą liścia umieszczona.

Infractus, *załamany:* organ, który nagle zmienia swóy kierunek. U Willd. znaczy toż samo co *Geniculatus.*

Infundibuliformis, *leykowaty:* organ rurkowaty, u spodu wązki, ku górze nieznacznie rozszerzaiący się, tak, że kształt leyka przedstawuie; Willd. zaś dodaie, że brzeg ieszcze powinien bydź płasko rozszerzony.

Innata *corolla* Link, korona *wrosła:* tak mocno z osadnikiem połączona, iż się łatwo oddzielać nie daie.

Innovando-divisus, Innovans = Prolifer.

Innovatio Hedw., *latorośl:* gałązka młoda w tym roku wyrosła, co pospolicie *trybami* nazywaią.

Inoculatio, *oczkowanie:* operacya w celu rozmnażania roślin, za pomocą któréy oczko to iest pączek, albo niekiedy gałązka młodéy rośliny, wsadzone za korę innego drzewa, z niém się zrasta i rozwiiaiąc się nowe indywiduum wydaie.

Inodorus, *bez zapachu:* żadnego odznaczaiącego się zapachu nie maiący.

Inordinati *sori:* kupki bez porządku osadzone.

Inosculatio = Inoculatio.

Inpalpabiles *pori* = Inconspicui.

Insertio, *osada:* położenie iakiegoś organu względne do organu na którym on iest umieszczony. Osada ta może bydź *bezśrednia* (*immediata*), ieżeli iakiś organ bezpośrednio na drugim iest osadzony; albo *pośrednia* (*mediata*), ieżeli organ osadzony iest na drugim za pośrednictwem trzeciego.. Także *Insertio* = Inoculatio. *Insertiones medullares* = Radii medullares.

Insertus, *osadzony.* Uważa się pospolicie mieysce osady; mówi się przeto: *stamina calyci inserta* (*perigyna*), pręciki na kielichu albo na téyże co i owoc płaszczyźnie osadzone, *corollae inserta* (*petalostemones*), na płatkach korony osadzone, *receptaculo inserta* (*hypogyna*, *thalamostemones*), na osadniku umieszczone, *stylo inserta* (*gynandra*, *epigyna*, *stylostemones*, *stigmatostemones*), na słupku osadzone.

Insidens: bezpośrednio na iakimś organie osadzony, *np. flos folio insidens*, kwiat bezszypułkowy, na liściu osadzony, iak u *Helleborus hyemalis*; *calyx ovario insidens*, kielich bezpośrednio na iaieczniku osadzony, iak u *Asarum.*

Insipidus, *iałowego smaku:* żadnego szczególnego smaku nie maiący.

Insolatio: więdnienie roślin z przyczyny zbytecznego upału.

Instructus, *opatrzony: np. flos corolla et calyce instructus*, kwiat koroną i kielichem opatrzony.

Integer, *cały:* wyraz ten używa się na oznaczenie, że iakiś organ płaski nie ma żadnych nacięć znacznieyszych, chociaż może bydź karbowany, piłkowany lub ząbkowany. Mówi się także *integra calyptra*, ieżeli czépek na około wierzchołek torebki otacza; *i. caulis*, gdy łodyga iest wprawdzie gałęzista, ale pień główny od gałęzi rozróżnić się daie; *i. involucrum*, gdy pokrywa na około szypułkę otacza; *i. pappus*, gdy puch na około wierzchołek nasienia obeymuie; *i. p rianthium*, ieżeli okwiat nie iest zgoła podzielony; *i. radix*, korzeń pełny, wewnątrz próżności nie maiący.

Integerrimus, *całobrzegi:* mówi się o organie płaskim, którego brzeg żadnych drobnych nacięć nie ma, chociaż może bydź na klapy lub inne większe nacięcia podzielony.

Integumenta, *pokrywy:* wszelkie organa, które inne w sobie zawieraią i nieiako za pokrycie im służą, w ogólności oznacza. Rozróżniaią się zaś pokrywy przez wzgląd na organa iakie w sobie zawieraią. I tak: *i. floralia*, pokrywy kwiatowe, = Perianthium; *i. genitalium externa* = Perianthium; *i. seminis*, nasienniki, = Pericarpia; *I. Seminis propria* Gärtn. = Spermodermis; *i. seminis accessoria* Gärtn., są to *Arillus* i *Cuticula*.

Intense, *mocno:* używa się do oznaczania mocnego natężenia kolorów.

Inter, Intra, *między:* przyimek ten położony na początku iakiegoś wyrazu, wskazuie, iż to o czém mowa, położone iest między organami przez wyraz wspomniany oznaczanémi, *np. intercellularis* międzykomórkowy, *intrafoliaceus* międzylistny.

Intercellulares *ductus*, *meatus*, *ob.* Ductus.

Interceptus, *przecięty*, *przewięzisty*; *np. interceptus dissepimentis*, *septis*, *i t. d.*, organ iakiś maiący próżność przegrodami poprzecznémi podzieloną; *legumen isthmis interceptum*, łupina przewięzista: guzowata i pomiędzy guzami znaczne przedziały maiąca.

Interior, *wewnętrzny:* wewnątrz iakiegoś organu umieszczony. *Interior perigonium* Hedv. *ob.* Perigonium; *i. tunica seminis* Gärtn. = Endopleura.

Interius dehiscens, *ob.* Dehiscens; *i. d. indusium*, zawiyka w Paprociach od brzegu listowia przymocowana, a ze strony nerwu otwieraiąca się *np. Pteris.*

Intermedius, *pośredni:* organ między dwoma innémi położeniem lub kształtem pośrednie mieysce trzymaiący. I tak: *i. calyx*, albo *i. perigonium* Hedw., oznacza część kielicha podwóynego zawartą między kielichem ze-

wnętrznym a koroną; *i. caudex ob.* Caudex; *i. germen seu ovarium*, ieżeli iaiecznik albo między dwoma kielichami, iak u *Linnaea*, albo między kielichem a koroną, iak u *Adoxa*, iest położony; *i. planta*, Bernh. = *Hybridus*. Oprócz tego gatunki, wielkość lub charaktery pośrednie między dwoma gatunkami posiadaiące, tém się oznaczaią nazwiskiem.

Internodia, *międzystawy*, *międzykolanka:* tak się nazywaią części łodygi zawarte między dwoma kolankami, stawami, albo parami liści, lub téż części szypułki zawarte między okółkami.

Internus, *wewnętrzny:* wewnątrz iakiegoś organu lub wielu organów zawarty. I tak: *i. albumen*, białko środek ziarna zaymuiące, tak, że zarodek z liścieniami na około ie otacza, *np. Mirabilis*; *i. gemmae*, pąki w wydrążeniach kory ukryte, *np. Robinia biała*; *i. membrana seminis* Gärtn. = Endopleura; *i. perigynandra* Neck., *i. perigonium* Hedw. = Corolla; *i. parasiticae*, *ob.* Parasiticus; *i. secundinae*, są *Albumen* i *Vitellus*; *i. umbilicus seminis* = Chalaza.

Interpositiva *dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum.

Interpositus, *naprzemian ułożony*: ieżeli iakiś organ położony iest między dwoma innémi podobnémi do siebie, ale oddzielnéy od niego natury; albo téż téy saméy natury ale odmiennego kształtu lub innéy wielkości; *np. ascidia filis interposita*, puszki włóknami poprzedzielane, czyli z włóknami na przemian ułożone, iak w grzybach doskonalszych; *antherae filis v. paraphysibus interpositae*, iak u *Mchów*; i t. d.

Interraneae *plantae:* rośliny w ziemi znayduiące się, *np. Trufla.*

Interrupte-pinnatus, *przerywano-pierzasty*: mówi się o organie pierzastym, którego pierzastości, naprzemian albo tylko w niektórych mieyscach, większe z mnieyszémi są ułożone.

Interruptus, *przerywany:* co nie iest ciągłém ale w pewnych mieyscach przerwy ukazuie. I tak: *i. amentum spica*, ieżeli w kotku lub kłosie niektóre mieysca nagie, bez kwiatów, niby przerwy, postrzegać się daią; *i. lamellae* = Inaequales; *i. sori*, ieżeli kupki nie ciągle w iednakiey odległości są osadzone, ale przerwy zostawuią.

Interstinctus = Interceptus; *i. vasa* = Vasa spiralia moniliformia.

Interstitium, *odstęp*, *przedział:* przestrzeń zawarta między dwoma organami, brana na trzecim który im za wspólną osadę służy, albo między dwiema częściami te-

goż samego organu. *Interstitia foliorum*, części łodygi zawarte między nasadami liści.

Intertextus, *poplątany*: ieżeli wiele organów długich a cienkich w rozmaitych kierunkach z sobą się przecinaią.

Intervalla succiflua Link. = Vitta.

Intervalvia *dissepimenta* = Dissepimenta interpositiva.

Intestinae *parasiticae*, *ob.* Parasiticus.

Intorsio L., *skręcenie:* szrubowate zakrzywienie organu.

Intra, *wewnątrz.*

Intrafoliaceus, *międzylistny:* między liśćmi osadzony; *np. i. pedunculus* szypułka między dwoma liśćmi po środku na łodydze osadzona, iak u *Solanum nigrum; i. stipulae*, przysadki liściowe nad ogonkiem osadzone, iak u *Morw.*

Intrarius *embryo*, zarodek *wewnętrzny:* wewnątrz białka osadzony, *np. Jodła.*

Intricatus, *powikłany:* mówi się o organie, którego liczne gałęzie rozpościeraią się i gęsto wyrastaią, tak, że gatunek darnia tworzą, *np.* łodyga u *Hypnum intricatum.*

Introflexus, *do środka zagięty; i. valvae* = Dissepimenta valvaria; *i. suturae*, ieżeli brzegi łuszczynek w nasienniku po zetknięciu się z sobą ieszcze do środka owocu zachodzą. Te mogą bydź *conjunctim introflexae*, łącznie zagięte: gdy i wewnątrz są połączone; albo *distinctim introflexae*, rozdzielnie zagięte: zaraz po zetknięciu się obie błonki od łuszczynek uformowane rozdzielaią się.

Introrsus, do wewnątrz skierowany. *Introrsum dehiscens* = Interius dehiscens.

Intus susceptio, przyymowanie do wewnątrz.

Inundatae *plantae*: rośliny *spławne:* na mieyscach wiosną wodą zalanych, przez lato zaś suchych rosnące. Naturalna familiia roślin u Linneusza, z kwiatami nie poczesnemi, *np. Hippuris*, *Potamogeton* i t. p.

Inversus, *przewrócony:* przeciwny zwyczaynemu kierunek maiący; *i. annulus*, pierścień u góry przyrosły, na dół zaś dzwonkowato zwisły, *np. Agaricus phalloides*; *i. anthera* = postica; *i. embryo* Gärtn. = Antitropus; *i. radicula* = aversa; *i. semen*, nasienie przymocowane do wierzchołka nasiennika lub iego komórki, *np.* Drapacz (*Dipsacus*).

Invertentia *folia:* tak się nazywa ułożenie liści w uspieniu roślin, ieżeli listki liścia pierzastego na dół zwiiaią i skręcaiąc się na swych ogonkach, nie iuż dolnémi lecz górnémi powierzchniami z sobą się stykaią, *np. Cassia.*

Involucellum, *pokrywka* = Involucrum partiale.

Involucralis: nakształt pokrywy około iakiegoś organu

osadzony; *np. i. spinae*, *aculei*, ciernie lub kolce na około kwiaty otaczaiące i nieiako za pokrywę im służące, *np. Carduus marianus.*

Involucratus, pokrywą opatrzony; *np. i. capitulum*, ieżeli główka u spodu otoczona iest liśćmi różnémi od liści zwyczaynych rośliny, iak u *Statice Armeria*; *i. fructus*, owoc od organów zewnątrz kielicha lub korony będących tak otoczony, że w nich cały albo częścią tylko iest ukryty, iak u *Cyprysu*; *i. nux*, owoc otoczony kielichem, koroną, miodnikami, łuskami, lub innémi iakiemi pokrywami; *i. pedunculus*, szypułka u spodu przysadkami kwiatowémi otoczona; *i. verticillus*, w tém samém bierze się znaczeniu co i *i. capitulum.*

Involucrum, *pokrywa:* iest to, podług Linneusza, zbiór listków, które nasadę szypułek kwiatowych otaczaią i same kwiaty przed ich rozwinieniem się obeymuią. Pokrywę otaczaiącą wszystkie szypułki baldaszka, nazywa on pokrywą ogólną *I. universale v. generale*; pokrywy zaś szczególne tylko baldaszki otaczaiące, szczególnémi pokrywami *I. partialia* mianuie. Bernhardi pokrywę wiele kwiatów otaczaiącą, nazywa *I. commune*, pokrywę zaś ieden tylko kwiat otaczaiącą, zowie *I. proprium*; pokrywę, która kilka innych pokryw otacza, nazywa *I. universale*, każdą zaś z tych pokryw otoczonych *I. partiale* mianuie. Tym więc sposobem *I. universale* Linneusza, może bydź *I. partiale* u Bernh., ieżeli *I. universale* tego ostatniego nie będzie się znaydowało. Dec. ogólnieysze ieszcze znaczenie do wyrazu *pokrywa* przywiązuie. U niego *Involucrum* iest zbiór iakichkolwiek organów naybliżéy kwiatu umieszczonych (często nawet i liść poiedynczy); łuski więc, plewy traw, pochwę kwiatową i pokrywki do pokryw także zalicza, i częstokroć kielich ogólny (*anthodium*) wyrazem *I. floris* mianuie. *Involucrum filicum* Smith = Indusium. *I. gemmae* nazywa Gärtn. łuski pąka, zarodek od wpływów zewnętrznych ochraniaiące i po iego rozwinieniu się u spodu pozostaiące; te mogą bydź: *I. gemmae caduca* = Ramenta, albo *I. gemmae stabiles*, iakiémi są łuski cebul. *I. genitalium* = Perigonium; *I. lignea* Malp. = Strata lignea. Niektórzy do pokryw liczą także *Pierścień* i *Oponę.*

Involutivus *embryo:* Link tak nazywa zarodek, w którym przed rostkowaniem nie można oznaczyć łodyżki i korzonka, a te się dopiero w czasie rostkowania rozwiiaią, iak w roślinach iednoliścieniowych, — dla rozróżnienia od zarodka rozwinionego (*embryo evolutus*)

roślin dwuliścieniowych, w którym łodyżka z liśćmi pierwotnémi i korzonek, przed rostkowaniem nawet są iuż widoczne. *Involutiva folia* nazywa Dec. liście w pąku tak ułożone, że oba brzegi każdego liścia do wewnątrz na siebie się zwiiaią, a które Linneusz *folia involuta* mianuie.

Involutus, *zawiniony*: organ płaski obu brzegami do wewnątrz sam na siebie zwiniony, iak *np.* liście u *Pinguicula vulgaris*. *Involuta foliatio* L. = Involutiva folia; *i. pileus*, kapelusz którego brzegi do wewnątrz są zawinione; *i. stigma*, ieżeli końce podzielonego znamienia do wewnątrz są zwinione.

Involvens, *obwiiaiący*; *np. corolla involvens filamenta* iest u *Monarda*, gdzie górna iey warga pręciki obeymuie. *Involventia folia*, nazywaią się liście w uśpieniu roślin, ieżeli są troiste a ich listki do góry się podnoszą, wierzchołkami do siebie się zbliżaią, podstawami zaś oddalaią się, i tym sposobem kwiaty otaczaią, *np. Trifolium incarnatum*.

Irregularis, *nieforemny*: mówi się o organach, które w kształcie swym lub ułożeniu symetryi nie ukazuią. I tak: *i. corolla monopetala*, ieżeli części korony iednopłatkowéy nie są iednostaynego kształtu lub wielkości, albo téż nie symetrycznie są rozłożone; toż samo ma się rozumieć i o kielichu iednodziałkowym. Do korony iednopłatkowéy nieforemnéy należą: *corolla ligulata*, *unilabiata*, *bilabiata*, *ringens*, *personata* i *resupinata*. *Irregularis corolla polypetala* nazywa się korona wielopłatkowa, któréy płatki różnią się od siebie wielkością lub kształtem; do niéy należą: *corolla papilionacea*, *diptera* v. *bialata*, *orchidea* i *anomala*. *Irregularis contextus cellulosus* nazywa Willd. tkankę komórkowatą u Skrytopłciowych, któréy komórki żadnego foremnego kształtu nie maią.

Irregulariter, *nieforemnie*: *np. i. incisa corolla*, korona nieforemnie nacięta; *i. dehiscens fructus*, owoc nieforemnie się otwieraiący, i t. d.

Irritabilis, *drażliwy*: organ iakiś niby czuciem obdarzony, tak, że za dotknięciem ruchowi podlega; *np.* u *Berberysu* są pręciki drażliwe *i. filamenta*, które za dotknięciem ich przy nasadzie do słupka się zbliżaią. Własność ta roślin zowie się *drażliwością* (*Irritabilitas*).

Isantherae *plantae*, rośliny *równopręcikowe*: w których pręciki równéy są długości.

Iseuthynton Hedw. = Erectus.

Isos (w grec. złoż.) *równy*: toż samo co *Aequalis*.

Isostemones *plantae* Wach.: rośliny, w których liczba pręcików każdego kwiatu równa iest liczbie płatków korony.

Isthmis interceptus, *ob.* Interceptus; *isthmis concatenata sporidia* = concatenata.

Juba, *grzywa*: wiele włosów długich i gęstych, albo delikatnych szczecin, *np. Hordeum jubatum.* Dawnieysi wyrazem tym oznaczali wiechę bardzo rozpierzchłą.

Jugum, *para:* tak się nazywaią dwa organa naprzeciw siebie umieszczone, *np.* w liściu złożonym para listków naprzeciwległych. Daie się względ na liczbę par, a z tąd liście bydź mogą *uni-bi-tri- i t. d. multi-juga*, sprzężone o iednéy, dwóch, trzech, i t. d. wielu parach. Gärtn. wyniosłości znaczne, niby nerwy, na nasionach znayduiące się, *costa* albo *juga* nazywa.

Juliferae = Amentaceae.

Julus = Amentum.

Juncifolius: maiący liście podobne do liści Situ (*Juncus*).

Jusculum Bernh. = Latex sporophorus.

L.

Labellum, *broda*: tak się nazywa dolna klapa korony storczykowéy w kształcie wargi rozszerzona, *ob. Orchidea corolla.* Wreszcie wyraz ten znaczy toż samo co *Barba.*

Labiatiflorus: kwiat składany, którego kwiatki szczególne są dwuwargowe.

Labiatus, *wargowy:* mówi się o koronie iednopłatkowéy lub kielichu iednolistkowym, ieżeli ich brzeg albo na iednę stronę się przedłuża, albo téż na dwie przeciwległe, nierówne lub do siebie niepodobne części, iest podzielony. Każda z tych części wargą *Labium* się nazywa, i w górze położona zowie się wargą górną *labium superius*, dolna zaś część wargą dolną *labium inferius* się nazywa. Do oznaczenia liczby warg używaią się wyrazy: *unilabiatus* iednowargowy i *bilabiatus* dwuwargowy. *Labiatus flosculus*, kwiatek w kwiatach złożonych dwuwargowy.

Labium, *warga*, *ob.* Labiatus.

Labyrinthiformis, *pozaginany:* w różne strony i rozmaicie pogięty, *np.* blaszki u *Daedalea.* W zastosowaniu do powierzchni wyraz ten znaczy toż samo co *Daedaleus.*

Lac, *mléko:* gatunek soku gęstego, białego lub żółtego,

do mléka podobnego, iaki po zerwaniu łodygi lub obrażeniu organów niektórych roślin wypływa.

Lacerativus: Dec. tak nazywa liść, który przy podstawie lub u wierzchołka bardziéy iest nacięty niż gdzieindziéy.

Laceratus, Lacerus, *podarty:* organ płaski, którego brzeg nieforemnie iest podzielony, iak gdyby był poszarpany.

Lacinia, *podziałka*, *ob.* Laciniatus.

Laciniatus, *poszarpany:* mówi się o organie płaskim, którego brzeg na części iest podzielony, a każda z tych części znowu bez żadnego porządku porozcinana. Części te nazywaią się podziałkami *Laciniae.* Liście poszarpane są u *Brassica oleracea laciniata.*

Lacinulatus: bardzo drobno poszarpany.

Lacrymiformis = Dacryoideus.

Lactescens, *mleczny:* po zerwaniu mleko wydaiący, iak Jaskółcze ziele (*Chelydonium*), Ostromlecza (*Euphorbia*).

Lactescentia: wydobywanie się soku mlécznego w niektórych roślinach po obrażeniu ich organów.

Lacteus, *mléczny:* kolór biały bez blasku, cokolwiek w błękitny wpadaiący. Lacteus Willd. = Candidus.

Lacunae Mirb., *luki:* próżności wewnątrz roślin z rozdarcia się nieforemnego tkanki komórkowatéy powstaiące, które nayczęściéy powietrzem są napełnione. Link cztery następuiące ich gatunki uważa: *irregulares*, nieforemne: iakie się postrzegaią w liściach, osadnikach i innych organach wiele tkanki komórkowatéy zawieraiących; *fistulosae*, piszczałkowate: zaymuiące cały środek łodygi i czyniące ią piszczałkowatą, iak u Traw; *regulares*, foremne: iakie się postrzegaią w środku łodyg roślin wodnych, gdzie rozdarte komórki foremnie się układaią, iak w Sitowiu (*Scirpus*); *cellulares*, komórkowate: formuiące wielkie próżności, których ściany złożone są z tkanki komórkowatéy, iak u *Sparganium.* Te ostatnie od niektórych za tkankę komórkowatą złożoną, *Tela cellulosa composita*, są uważane.

Lacunosus, *lukowaty:* znaczne próżności wewnątrz maiący, iak *np.* trzon u *Helvella sulcata*; *l. folium*, ieżeli dolna powierzchnia liścia pomiędzy nerwami znacznie ma wyniosłości, tak, że górna iego powierzchnia w tych mieyscach wklęsłości przedstawuie.

Lacus, *iezioro:* o dnie twardém i wodzie czystéy, ztąd:

Lacustres *plantae*, rośliny *ieziorne:* w ieziorach o dnie twardém rosnące.

Laetus, *świątły:* mówiąc o kolorze.

Laevigatus, *wygładzony*: mówi się o powierzchni nie maiącéy żadnych drobnych wyniosłości ani wklęsłości, i prawie lśniącéy.

Laevis, *równy:* maiący powierzchnią bez żadnych drobnych wyniosłości i wklęsłości, iakiémi są brodawki, dziurki i t. d., słowem bez żadnéy szorstkości, chociaż włosami może bydź pokryty.

Lagenarius, Lagenatus, Lageniformis, *butelkowaty:* u góry cienki, obły, dość długi, u spodu rozszerzony, okrągły, tak, że kształt fioli przedstawuie.

Lamellae, *blaszki:* są to delikatne błonki, na spodniéy powierzchni kapelusza niektórych grzybów od trzonu do obwodu promienisto się rozchodzące, i błoną nasienną (*hymenium*) pokryte; *np. Syroieszka.*

Lamellatus, *blaszkowaty:* blaszkami opatrzony, *np. l. pileus;* albo cienką blaszką kończący się, *np. l. stigma*, iak u *Gratiola.*

Lamellosus: tak nazywa Bernh. organ grubością $\frac{1}{4}$ linii nie przechodzący, a tylko w długości i szerokości znaczny.

Lamina, *blaszka:* część organu płasko rozszerzona, *np.* blaszka liścia, blaszka płatka korony. *Lamina proligera*, *ob.* Apothecium.

Laminosus = Lamellatus.

Lana, *wełna:* włosy długie, miękkie, dość gęste, rozmaicie pogięte iednak nie poplątane, tak, że każdy z nich łatwo od innych rozróżnić się może. Organ takiémi włosami pokryty, zowie się wełnistym *lanatus.*

Lanatus, *wełnisty: ob.* Lana.

Lanceatum *folium*, liść *lancowaty:* Hayne tak nazywa liść mniéy więcéy równowązki, przy nasadzie albo ucięty albo sercowaty. Ten kształt maią listki listowia u *Pteris atro-purpurea.*

Lanceolato-linearis, *lancetowato-równowązki:* lancetowaty, prawie równowązki.

Lanceolato-ovatus, *lancetowato-iaiowaty*: lancetowaty, lecz koniec dolny szérszy od górnego.

Lanceolatus, *lancetowaty:* organ płaski, eliptyczny, na obu końcach liniiami pod kątem ostrym zbiegaiącémi się zamknięty, iak *np.* liść u Babki lancetowatéy (*Plantago lanceolata*).

Lanigerus, Lanuginosus = Lanatus.

Lanugo = Lana. *Lanugo* Tournef. = Pappus.

Lapideus, *kamienny*: bardzo twardy, *np. l. nux* iest u Niezabudki (*Myosotis*).

Lapidosus = Petrosus.

Lappaceus: haczykowatémi szczecinami osadzony; iak nasiona u *Lappago racemosa.*

Larvatus = Personatus.

Latera, *boki. Latera fructus*, są to dwie strony przeciwległe owocu, na których szwy się znayduią, iak w Strąku. *Latera seminis* Gärtn. *ob.* Hilum.

Lateralis, *boczny:* na boku iakiegoś organu osadzony, albo téż sam bokiem przymocowany. I tak: *l. anthera*, główka pyłkowa bokiem do końca niteczki przyrosła; *l. bulbus*, cebula która z boku liście i kwiaty wydaie; *l. flos*, ieżeli kwiat nie na wierzchołku lecz z boku łodygi iest osadzony; *l. nervi*, nerwy z boków nerwu głównego wychodzące i dążące do brzegów liścia; *l. stylus*, szyyka z boku iaiecznika osadzona.

Latere dehiscens, *z boku otwieraiący się: ob.* Dehiscens.

Lateriflorae: tak się nazywaią rośliny, w których kwiaty albo do boku liścia, albo téż z boku podstawy liścia do łodygi są przymocowane, *np. Pomidory.*

Laterifolii *flores*, *pedunculi*: kwiaty lub szypułki przy boku liścia na łodydze osadzone.

Lateritius, *ceglasty:* kolor czerwony ze znaczną ilością żółtego.

Latex sporophorus: tak się nazywa massa szlamowata, wierzch kapelusza w niektórych grzybach, iak u *Phallus*, powlekaiąca, w któréy ziarna są zawarte, i która z kapelusza spływaiąc nasiona te rozsiewa.

Latifolius, *szerokoliści:* mówi się o roślinie, która w porównaniu z innémi gatunkami tegoż samego rodzaiu, szerokie ma liście.

Latiseptae Dec.: rośliny nierównosześciopręcikowe, o strączku w kierunku prostopadłym do przegrody spłaszczonym, tak, że przegroda iest téyże prawie co i strączek szerokości, *np.* Miesięcznik (*Lunaria*); i to właśnie co Tournef. *valvulis dissepimento parallelis* nazywa.

Latissimus, *bardzo szeroki*: ieżeli, podług Bernh., szerokość iest siedm razy większą od długości.

Latiusculus, *cokolwiek szeroki:* kiedy szerokość dwa razy iest większa od długości, Bernh.

Lato-lanceolatus, *szeroko-lancetowaty:* lancetowaty lecz szerszy iak zazwyczay.

Latus, *szeroki:* mówi się o organie znaczną szerokość maiącym, lub téż o takim, którego szerokość większa iest, proporcyonalnie do długości, aniżeli innych podobnych organów téyże saméy rośliny, albo innéy rośliny z tegoż samego rodzaiu. Szerokość i długość organu

mierzy się średnicą iego przecięcia poprzecznego i podłużnego.

Latus, *bok: ob.* Latera.

Laxiflorus, *rzadkokwiatowy:* mówi się o kwiatostanie, którego kwiaty na długich, od siebie odległych i słabych szypułkach są osadzone.

Laxus, *wietki*, *słaby:* w zastosowaniu do kwiatostanów wyraz ten znaczy toż samo co i *laxiflorus*, i w ogólności przeciwznaczny iest wyrazom oznaczaiącym gęste skupienie organów. *Laxus caulis*, Willd. nazywa łodygę o swoiéy mocy utrzymać się mogącą, lecz za naymnieyszym powiewem wiatru łatwo się we wszystkie strony zginaiącą; *l. contextus cellulosus* Willd., tkanka komórkowata bardzo wolna, czyli z obszernych komórek złożona.

Lecus Dec., *piętka:* iest to rozszerzenie mniéy więcéy tarczowate, które u cebul gatunek korzenia głównego stanowi; spodem korzenie wypuszcza, na wierzchu zaś pąk czyli cebulę, a poźniéy liście i kwiaty nosi.

Legumen, *łupina:* iest podług Linneusza owoc otwieraiący się, dwułuszczynkowy, w którym nasiona do iednego tylko szwu są przymocowane. Dec. nazywa *łupiną* owoc otwieraiący się, błonkowaty, dwułuszczynkowy (rzadko o trzech lub czterech łuszczynkach), w którym przedłużenie słupka rozdziela się na dwie gałęzie w kierunku szwu górnego równolegle idące, a nasiona do tego tylko szwu naprzemian do iednéy i drugiéy łuszczynki są przyczepione. *Legumen spurium* Gärtn. *ob.* Spurius.

Leguminosus, *łupinowaty:* owoc z kształtu, sposobu otwierania się i osady nasion do łupiny podobny, właściwie zaś nią nie będący. *Leguminosae* = Papilionaceae.

Leios (w grec. złoż.), *równy*, *nie chropowaty.*

Lenticula, *soczewka:* mała, okrągława lub podługowata plamka, iaka się na gładkiéy ieszcze korze drzew postrzega, a któréy przyrodzenie dotąd nie iest znaiome, *np. Olszyna*, *Brzoza.* Guett. plamki takowe nazywał *glandulae lenticulares.*

Lenticularis, *soczewkowaty:* dwa mnieysze odcinki kul płaszczyznami zrosłe przedstawuiący.

Lentiferus: ciałka soczewkowate na sobie lub w sobie maiący, *np. Cyatus.*

Lepicena Rich. = Gluma calycina.

Lepidotus, *łuszczkowaty:* łuszczkami tęgiémi, przylegaiącémi pokryty, tak, że przez to kolor odmienia.

Lepis (w grec. złoż.) *łuska*, *łuszczka:* = Squama.

Lepra, *liszay:* tak się nazywaią plamki, nakształt liszaiów pnie i gałęzie niektórych drzew pokrywaiące, które stan chorobny nieiako rośliny oznaczaią, i młodym drzewom bywaią szkodliwe.

Leprosus, *liszaiowaty:* używa się mianowicie do oznaczania powierzchni plechy liszayców, ieżeli ta iest szorstka, prawie koląca w dotknięciu, nieco popękana i łuskami pokryta.

Leptos (w grec. złoż.) = Gracilis, Exilis, Tenuis.

Leucos (w grec. złoż.) = Albus.

Leucoxanthon, *białawo-żółty.*

Liber, *łyko:* iest to część wewnętrzna kory, złożona z komórek podłużnych, doskonałémi i ciągłémi kanałami międzykomórkowémi opatrzona. Komórki te podłużne idą po większéy części pionowo i równolegle, w niektórych mieyscach tylko się rozchodzą, daiąc przeyście promieniom rdzeniowym. Naczynia spiralne nigdy się w łyku nie postrzegaią, chyba w części iego wewnętrznéy, a i te zdaią się raczéy do bielu przyległego należeć. Zstępowanie soków w łyku, podług wielu naturalistów, ma się odbywać w kanałach międzykomórkowych, wielu iednak innych twierdzi, iak Sprengel, Mirbel, Moldenhauer i t. d., że same komórki ku temu celowi są przeznaczone, i dla tego ie *rurkami sokowémi* (*Saftröhren*), *rurkami łyka* (*Baströhren*) nazywaią. Z łyka na wiosnę występuie sok *miazgą* (*cambium*) zwany, który zbieraiąc się pomiędzy łykiem a bielem, nową warstę tak drzewa iak i łyka tworzy. Warsty te roczne w łyku, podobnie iak i w drzewie, są widoczne; iakoż całe łyko *np. Lipy*, wymoczone w wodzie, z blaszek siatkowatych iest złożone, które na podobieństwo kart xiążki iedne na drugich leżą: z kąd téż i nazwisko w łacińskim *Liber.*

Liber, *wolny:* do niczego nie przyrosły. I tak: *liber* v. *liberus calyx*, ieżeli kielich nie iest z iaiecznikiem zrosły; *l. dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *l. filamenta*, iak u wszystkich roślin, wyiąwszy iedno-dwu- i wielowiązkowe; *l. ovarium* = Superum.

Libratilis = Versatilis.

Lichenes, *liszayce:* oddział porostów, które Linneusz *ziemnémi* nazywał. Rośliny te pozbawione są części płciowych; łodygi i liści nie maią, lecz natomiast opatrzone są ogólnym osadnikiem natury bądź skorupiastéy, bądź skórkowatéy, czasem galaretowatéy nigdy zaś zielnéy, który się *plechą* (*thallus*, *receptaculum universale*) nazywa. Na tym osadniku postrzegaią się organa w kształcie brodawek, tarczek, które na

wierzchu oddzielnéy natury błonkę posiadaią, a na téy owoce lub nasiona są umieszczone. Organa te *pleszkami apothecia*, *sporocarpia*), albo ogólniéy *osadnikami szczególnémi receptacula partialia*) są mianowane.

Lignea portio Malp. = Corpus ligneum.

Lignifer *ramus*, gałąź *drzewiasta:* nie maiąca na sobie kwiatów.

Lignosus, *drzewiasty:* natury drzewa.

Lignum, *drzewo:* tak się nazywa twarda, w Dwuliścieniowych wewnętrzna w Jednoliścieniowych zewnętrzna część roślin, która iest prosto bielem udoskonalonym. Skład wewnętrzny drzewa tenże sam iest co i bielu, z różnicą tylko, że komórki podłużne tracą nayczęściéy próżności wewnętrzne i pełnémi się staią, równie iak i próżności naczyń spiralnych napełniaią się pęcherzykami i z czasem się zatykaią; kanały iednakże międzykomórkowe nie przestaią tu bydź czynnémi, owszem niekiedy obszernieysze są iak w bielu. Drzewo, równie iak i biel, do wstępowania soków iest przeznaczone; iakoż, rany zadane na wiosnę tym obficiéy sok wydaią im głębiéy w drzewo zachodzą. Twardość drzewa iest w stosunku odwrotnym prędkości wzrostu; wyiątki od tego prawidła stanowią *Klon*, *Akacya* i nie wiele innych.

Ligula, *ięzyczek:* iest mały, przezroczysty, błonkowaty listek, na końcu pochwy liściowéy a na nasadzie liści traw ze strony wewnętrznéy osadzony, który samym tylko trawom iest właściwy. W kwiatach *ięzyczkiem* nazywa się przedłużenie w iednę stronę korony rurkowatéy kwiatka ięzyczkowatego, *ob. Ligulatus.* W *Stapeliach* wyrazem *Ligulae* oznaczaią się wyrostki ze spodu *stylostegii* wychodzące, i na przemian z dziobem (*rostrum*) osadzone; położenie ich iest prostopadłe do osi kwiatu.

Ligulatus, *ięzyczkowaty:* używa się mianowicie w zastosowaniu do kwiatów. I tak: *ligulata corolla*, oznacza koronę o krótkiéy rurce, w iednę stronę w kształt listka przedłużoną, tak, że za iednowargową nieiako uważać się może. Kwiat złożony, którego wszystkie kwiatki maią takie korony, zowie się *ięzyczkowatym* (*flos ligulatus*); każdy zaś kwiatek, półkwiatkiem (*Semiflosculus*) się nazywa. Wyraz *Ligulatus* używa się niekiedy do oznaczania kształtu organu płaskiego, i wyraża, że organ ten iest podługowaty, z końcami zaokrąglonémi, brzegami zaś równoległémi; a co w polskim przez wyraz *sztabkowaty* może bydź oddaném.

Lilaceus, Lilacinus, *lilowy:* kolor światło-fioletowy.

Liliacea *corolla*, korona *liliowa:* tak się nazywa korona nie maiąca kielicha i złożona z sześciu, niekiedy trzech płatków, albo tylko na sześć części podzielona; w pierwszym razie zowie się *corolla liliacea polypetala*, w drugim zaś *corolla liliacea monopetala.*

Limbatus, *ob.* Limbus.

Limbus, *kray.* Jeżeli iakikolwiek organ rurkowaty lub okrągławy wewnątrz próżny, będzie z końca płasko na wszystkie strony rozszerzonym, rozszerzenie to nazywa się *kraiem* (*limbus*), *np.* kray korony, kielicha. Może téż bydź *limbus peridii*, ieżeli otoczeń pękaiąc się, brzegiem uformowanego otworu na wszystkie się strony odgina. Organ kraiem opatrzony, wyrazem *Limbatus* się oddaie. U Dec. *Limbus* znaczy także toż samo co i *Lamina.*

Limitatus, *ograniczony:* mówi się o organie maiącym wyraźne granice, oznaczone pospolicie liniią odmiennéy farby; iak *np.* plecha u *Lecidea parasema.*

Linea, *liniia:* długość dwunastéy części cala, czyli długość białości xiężycowatéy przy nasadzie paznogcia.

Linea, *sztrych:* delikatna liniia, odmiennego zazwyczay koloru od powierzchni na któréy się znayduie.

Lineari-lanceolatus, *równowązko-lancetowaty:* organ płaski, iednostaynéy wszędzie szerokości, na końcach zaś ostre kąty maiący.

Lineari-subulatus, *równowązko-szydłowaty:* równowązki, na końcu ostrzem opatrzony.

Linearis, *równowązki:* podług Linneusza organ płaski albo spłaszczony, długi, iednostaynéy wszędzie szerokości, niekiedy zaś na końcach zwężony. Inni dodaią, że szerokość organu *równowązkiego* niepowinna znacznie przechodzić długości linii; lecz niekoniecznie organ taki ma bydź bardzo wązki, potrzeba tylko, aby iego szerokość była małą względnie do długości, tak, iżby brzegi były prawie równoległémi.

Lineatus, *sztrychowany:* mówi się o powierzchni delikatnémi liniami prostémi i równoległémi, często odmiennego koloru, porysowanéy. Niekiedy w tém samém znaczeniu mówi się *striatus:* wyrażenie to iednak wtedy się raczéy używać powinno, kiedy wspomnione liniie są wklęsłémi. *Lineatum folium*, ieżeli delikatne wiązki naczyń, równolegle całą długość liścia przebiegaią; *l. tela cellulosa*, *ob.* Tela.

Linguaeformis, *ięzykowaty:* organ mięsisty, spłaszczony, z końcem zaokrąglonym; *l. folium*, nazywa Linneusz liść równowązki, mięsisty, tępy, pod spodem wypukły, z brzegiem częstokroć chrząstkowatym.

Lingulatus = Ligulatus.

Lirella: owoc liszayców, stanowiący pleszkę podługowatą, prawie równowązką, szparą lub rowkiem na wierzchu opatrzoną, *np. Opegrapha.*

Littora, *brzegi mórz;* a ztąd:

Littorales *plantae*, rośliny *nadbrzeżne:* nad brzegami mórz rosnące.

Lituratus: używa się, lecz rzadko, mówiąc o powierzchni plamkowatéy, ieżeli te plamki zdaią się bydź pozbawionémi skórki zewnętrznéy, a przedstawuiącémi części wewnętrzne.

Lividus, *śniady:* kolor ciemno-szary w fioletowy przechodzący.

Lobatus, *klapowaty:* podług Linneusza organ płaski, podzielony do środka na części od siebie odległe i z brzegami zaokrąglonémi, zwane klapami *Lobi.* Podług Dec., ieżeli nacięcia głębsze są niż zęby, a głębokości téy nie można dokładnie, lub się nie chce oznaczyć, w ów czas organ zowie się klapowatym. Daie się wzgląd na liczbę klap z nacięcia wynikłych, ztąd téż organ bydź może: *bi-tri-quadri-quinque*, *i t. d. multilobus*, dwu-trzy-cztero-pięć, i t. d. wieloklapowy.

Lobulus, *klapka:* Mirbel tak nazywa u roślin niewłaściwie Jednoliścieniowémi zwanych, drugi liścień nie rozwinięty, który w postaci małéy klapki się przedstawuie. *Lobuli corculi* = Cotyledones.

Lobus, *klapa: ob.* Lobatus. *Lobi seminales* Gleich. *Lobi* Grew = Cotyledones.

Loculamentosus: maiący próżność wewnętrzną przegrodami na komórki podzieloną; *np. l. legumen per sepimenta*, iest podług Medic. łupina wewnątrz przegrodami na prawdziwe komórki podzielona, a w każdéy z tych iedno, rzadko dwa, ziarna się znayduią.

Loculamentum, *komórka.* Jeżeli próżność wewnętrzna owocu podzielona iest przegrodami na części oddzielne, każda z tych części *komórką* się nazywa, a od liczby ich owoc może bydź *uni-bi-tri-quadri-quinque*, *i t. d. multilocularis*, iedno-dwu-trzy-cztero-pięć, i t. d. wielokomórkowy. Wyrazy te oznaczaią zarówno komórki iakiegokolwiek organu wewnątrz próżnego, gdy ta próżność przegrodami iest podzielona.

Locularis, *komórkowy: ob.* Loculamentum.

Loculosus, *komórkowaty:* mówi się o organie, którego próżność wewnętrzna na obszerne komórki iest podzielona, iak *np.* łodyga u Baldaszkowych.

Loculus = Loculamentum. *Loculi* nazywaią się także

dwa małe woreczki, na które główki pyłkowe są podzielone.

Locusta Pal. Beauv. = Spicula.

Lodicula Beauv. = Glumellula.

Lomentaceus, *przewięzisty: np. l. folia*, ieżeli liście w pewnych mieyscach długości ku nerwowi środkowemu są zwężone, tak, że się przewięzistémi ukazuią. *Lomentaceae:* nazwisko naturalnéy familii u Linneusza; do niey należą rośliny nie maiące korony motylkowatéy, a których owocem iest łupina zwyczayna albo przewięzista, *np. Mimosa, Cassia, Ceratonia i w. i.*

Lomentum, *łupina przewięzista:* Willd. tak nazywa owoc skórkowaty, podługowaty, złożony z dwóch łuszczynek szwami podłużnémi z sobą połączonych, wewnątrz przegrodami poprzecznémi na komórki podzielony, z których każda iedno ziarno zawiera. Owoc ten albo zupełnie się nie otwiera, albo też w mieyscach przegród na członki się rozpada, i to stanowi różnicę między nim a *łupiną* zwyczayną. Nasiennik ten zazwyczay bywa przewięzisty, a taki od Linneusza *legumen isthmis interceptum* był nazywany.

Longissimus, *bardzo długi:* którego długość wiele razy szérokość przechodzi. *Longissimus calyx*, kielich dwa, trzy razy od korony dłuższy, i wzaiemnie *l. corolla*, koronę dwa, trzy razy od kielicha dłuższą oznacza. Wreszcie wyraz ten wskazuie, że organ iakiś ma nierównie większą długość, niż zwyczaynie, *np. l. filamenta*, iak u Babki (*Plantago*); *l. petiolus*, gdy ogonek dłuższy iest od liścia, iak u *Potentilla alba; i t. d.*

Longitudinalis, *podłużny; l. dissepimentum*, ieżeli przegroda w kierunku długości nasiennik przebiega, komórki zaś przez takie przegrody uformowane, zowią się podłużnémi *l. loculamenta*; *l. nervi*, nerwy w kierunku długości organu od iego podstawy ku wierzchołkowi idące; *l. sori*, gdy kupki rzędami podłużnémi na listowiu są uszykowane.

Longitudinaliter, *podłużnie: np. l. dehiscens fructus*, owoc w kierunku podłużnym otwieraiący się; *l. fissum peridium*, otoczeń rozcięty od wierzchołka ku podstawie; *l. plicatum folium*, liść złożony w kierunku długości, to iest od podstawy do wierzchołka; i t. d.

Longitudo, *długość:* odległość wierzchołka iakiegoś organu od podstawy.

Longiusculus, *nieco długi:* cokolwiek dłuższy, niż zwyczaynie.

Longus, *długi:* w znaczeniu bezwzględném wskazuie, że

organ, o którym mowa, długością swą kilkakrotnie szerokość przewyższa. Nayczęściey iednak używa się w znaczeniu względném; i tak: mówiąc o roślinie, znaczy, że ona dłuższa iest od wszystkich innych gatunków tegoż samego rodzaiu; w zastosowaniu do organów wskazuie, że organ iakiś dłuższy iest od tego, z którym się zwykle porównywa; *np. l. calyx*, kielich dłuższy od korony, albo przynaymniey téy saméy długości; *l. pedunculus*, szypułka dłuższa od samego kwiatu; *l. petiolus*, ogonek prawie téy saméy co i liść długości, albo téż od niego dłuższy; *l. stylus*, szyyka równéy z pręcikami długości.

Lora Scop. = Lorulum.

Lorica, *pancerz:* Bernh. tak nazywa łuski suche iakiemi niektóre cebule są powleczone. *Lorica* Mirb. = Testa.

Loricati *fructus* Gärtn., owoce *pancerzowate:* gatunkiem łusk pokryte.

Lorulum: wyrazem tym *Achar.* nazywa plechę nitkowatą i gałęzistą u Porostów ziemnych włóknistych.

Lubricus, *ślizki:* pomiędzy palcami ślizgaiący się.

Lucens, *świecący:* mówi się o powierzchni tak gładkiey, iż promienie światła odbiia.

Luceus, *glansowny*: lśniący, iak gdyby lakierem powleczony.

Lucinoctes *flores*, kwiaty *dzienne:* które się w dzień otwieraią a na noc zamykaią.

Lucus, *gay*.

Lumbriciformis: długi, walcowaty, nie zbyt cienki i ślizki.

Lunatus, *xiężycowaty:* organ płaski, szerszy iak długi, u wierzchu okrągły u spodu szeroko wycięty i wypukłość wycięcia ku wierzchołkowi organu iest obrócona, końce zaś klap nayczęściey ostre.

Lunulatus = Lunatus.

Luridus, *ponury:* kolor brudny, nieoznaczony. *Luridae* składaią naturalną familią u Linneusza, do którey należą rośliny maiące pospolicie kwiaty pięćpręcikowe, o koronie iednopłatkowéy, nayczęściey ponurego koloru, ziarna zaś w nasienniku są zawarte. Rośliny te nayczęściey szkodliwe albo nawet iadowite posiadaią własności; *np.* Bielun (*Datura*), Psianka (*Solanum*), i t. p.

Luteolus, *światło-żółty*.

Luteo-maculatus, *żółto-plamisty*.

Lutescens, *żółtawy:* kolor w żółty przechodzący.

Luteus, *ciemno-żółty:* do pomarańczowego zbliżony.

Luxurians *flos*, kwiat *buyny:* Linneusz tak nazywa kwiat, w którym pokrywy owocowania tak się pomno-

żyły, że istotne iego części znikły. Gatunki tego kwiatu są: *flos multiplicatus*, *plenus* i *prolifer*.

Lympha = Alimonia.

Lymphaeductus Grew. = Vasa lymphatica.

Lymphatica vasa, *ob.* Vasa; *l. pili*, *ob.* Pilus.

Lyrato-pinnatus, *lirowato-pierzasty:* ieżeli w organie nieparzysto-pierzastym listek końcowy większy iest od innych, iak u *Przelotu* (*Anthyllis vulneraria*).

Lyratum *folium*, liść *lirowaty:* u spodu pierzastodzielny u góry cały, iak *np.* u *Rzepy*.

Lytothecii fungi Pers.: poddział grzybów, w których puszki (*ascidia*) w płynie szlamowatym (*latex*) są osadzone i poźniey z nim spływaią, *np. Phallus*.

M.

Macis, *ob.* Arillus.

Macrocephalus *embryo* Rich., zarodek *grubokiełkowy:* którego kiełek iest zgrubiały.

Macrophyllus = Grandifolius.

Macropodius *embryo* Rich., zarodek *gruborostkowy:* ieżeli iego rostek iest gruby i w kształt główki nabrzmiały.

Macros (w grec. złoż.) = Longus.

Macula, *plamka:* zazwyczay odmiennego koloru od powierzchni, na któréy się znayduie.

Maculatus, *plamkowaty:* mówi. się o powierzchni małémi, okrągławémi plamkami, odmiennego koloru, upstrzonéy.

Maeandriformis *anthera:* główka pyłkowa w rozmaite strony pogięta, iak u Dyni (*Cucurbita*).

Magnus, *wielki;* we wszystkich wymiarach większy, niż zwyczaynie.

Maior, *większy:* względnie do drugiego organu.

Malicorium: Ruell. tak nazywa ziarno Granatu.

Malleolus, *rószczka:* młoda latorośl u spodu nabrzmiałością i drzewem starém opatrzona, która w ziemię wsadzona może wypuścić korzenie i nową wydadź roślinę.

Mallonandria: tak nazwał Medic. iedenastą klassę układu Linneusza, z przyczyny nieoznaczonéy liczby pręcików.

Malpighiacei *pili excretorii:* gdy podstawa gruczołkowata ma na sobie włos poziomy, środkiem przymocowany, który obu końcami może dadź uyście płynowi; iak *np.* włosy u *Malpighia urens*.

Malvacea *corolla*, korona *ślazowa*, = Catapetala.

Mammae vegetabilium: tak nazywano dawniey liściénie.

Mammillaris, Mammillatus, Mammillosus, Mammosus: organ półkulisto-zgrubiały, po środku małą wyniosłością opatrzony. Wyrazy te często iednoznacznemi są z wyrazami *Umbonatus* i *Verrucosus*.

Manca *filamenta* = Sterilia.

Manicatus Link., *lamcowaty*: ieżeli powierzchnia włosami pokręconémi i splecionemi tak iest pokryta, że się one razem odiąć mogą, *np. Cacalea canescens*.

Manifestus, *wyraźny*: kiedy przytomność iakiegoś organu iest widoczną.

Manubria: tak się nazywaią sprężyki w rodzaiu *Anthoceros*.

Marcescens, *więdnieiący*: mówi się o organie, który po odbyciu swoiey funkcyi więdnieie i usycha, ale nie opada; *np.* kielich, korona, słupek, i t. d.

Margaritaceus, *perłowy*: w kolorze i blasku perłę naśladuiący.

Marginalis, *brzegowy*: na brzegu iakiegoś organu umieszczony; *np. m. pedunculus*, szypułka na brzegu liścia osadzona, iak u *Phyllanthus Epiphyllanthus*; *m. sori*, kupki w kierunku długości listowia na iego brzegu osadzone, *np. Pteris*.

Marginatus, *obrzeżony*: brzegiem wyraźnym, odmiennéy zazwyczay farby, otoczony. *Marginata semina*, nasiona brzegiem zgrubiałym, iak u *Cucurbita*, albo błonkowatym, iak w *Lewkonii*, opasane; *m. pappus* = calyculatus.

Margo, *brzeg*: mieysce zeyścia się powierzchni górnéy z dolną w organie płaskim. *Margines agrorum* = Versurae.

Marinae *plantae*, rośliny *morskie*: w morzach rosnące i pod wodą ukryte.

Maritimae *plantae*, rośliny *nadmorskie*: na brzegu mórz, wodą słoną napawanym, rosnące.

Mas, *samiec*: same tylko części płciowe samcze, toiest pręciki, maiący.

Masculinus, Masculus, *samczy*: roślina, kwiat lub kwiatostan, same tylko pręciki zawieraiący.

Massa, *massa*. U roślin storczykowych główki pyłkowe nazywaią się massami ziarnistemi albo pyłkowemi, *Massae granulosae, pollinariae*, *v. Massae pollinis* R. Braun. Główki te nayczęściey są podwóyne, trzoneczkami u spodu opatrzone; trzoneczki zaś te przy podstawie połączone są gruczołkiem od Rich. *Retinaculum* zwanym, który szczególną pochewką woreczkowatą (*Cucullium*) nayczęściey iest otoczony. Osada mass pyłkowych iest zawsze na słupku, który się *Columna genitalium* (*Gy-*

nostemium Rich.) nazywa. Massy te składaią się: albo z ziaren kątowatych, sprężysto z sobą połączonych, i to się nazywa *pollen in lobulos sectile* albo *massae pollinis sectiles*; albo z drobnych ziarenek nakształt mąki, i wtedy *pollen granulosum v. farinosum* się nazywa; albo nakoniec z ziarenek drobnych z substancyi do wosku zbliżaiących się, a w ów czas to wyrazem *pollen ceraceum* się oddaie.

Matricalis utriculus, *ob.* Utriculus.

Maturatio, *dożrzewanie*: czas dożrzewania owoców, lub czas pomiędzy zapłodnieniem a ostateczną ich dożrzałością, co Linneusz *Grossificatio* nazywa.

Maturitas, *dożrzałość*: czas albo stan owocu lub nasienia, w którym ono do zupełnéy, iaką mieć powinno, doskonałości przyszło.

Matutinus, *poranny*: w czasie poranku przypadaiący, *np.* rośliny rankiem kwitnące.

Maximus, *bardzo wielki*: używa się przy porównywaniu organów podobnych téyże rośliny lub rozmaitych gatunków, albo też wielkość ogólną rośliny iednéy względem drugiey oznacza, *np. Androsace maxima. Maximi cotyledones*, liścienie, chociażby nawet małe, całą próżność nasienia wypełniaiące.

Meatus intercellulares Trevir. = Ductus intercellulares.

Mediana *dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum.

Mediaris *embryo*: zarodek szeroki, płaski, ziarno na dwoie rozdzielaiący.

Mediata *insertio*, *ob.* Insertio.

Mediocris, *mierny*: względną pośrednią wielkość między *małym* a *wielkim* oznacza. *Mediocres cotyledones*, liścienie prawie całą próżność nasienia wypełniaiące.

Medioliformis = Modioliformis.

Mediterraneae *plantae*, rośliny *śródziemne*: w kraiach umiarkowanych rosnącę.

Medium, *środek*: mieysce około punktu środkowego położone.

Medius, *środkowy*, *pośredni*: w środku iakiegoś organu osadzony, lub między dwiema rzeczami środek trzymaiący; *np. m. nervus*, nerw środek organu przebiegaiący; *m. semina*, nasiona miernéy wielkości.

Medulla, *rdzeń*: iest to wolna tkanka komórkowata, środek roślin dwuliścieniowych zaymuiąca, która w młodych napełniona bywa sokami, w dorosłych zaś białą i suchą się staie. W iednoliścieniowych środkowa, miękka część, takoż się *rdzeniem* nazywa, a która właśnie naymłodszą i nayczynnieyszą część pnia stanowi. Komórki rdzenia bardzo często albo naturalne pró-

żności powietrzem napełnione przedstawuią, iak u *Baldaszkowych*, alboli też po straceniu soku rozdzieraią się, i takim sposobem próżność wewnętrzna łodygi się tworzy, iak u *Zyta*. Przeznaczenie rdzenia nie iest wiadome. Dawni, porównywaiąc go ze szpikiem pacierzowym, tém samém za ważny organ uważali; Linneusz nawet tworzenie się iaiecznika i słupka ze rdzenia przypuszczał.

Medullaris, *rdzeniowy:* rdzeniem opatrzony. *Medullares radii*, *ob.* Radius.

Medullosus *caulis*, łodyga *rdzeniowata:* po większéy części rdzeniem wypełniona, *np. Hebd* (*Sambucus Ebulus*).

Megalos, Megas (w grec. złoż.) = Magnus.

Meios (w grec. złoż.), *mniey;* ztąd też *meiostemones* nazywano kwiaty, w których liczba pręcików mnieysza iest od liczby płatków.

Melanos, Melas (w grec. złoż.) = Ater, niger.

Melleus, *miodowy:* smak miodu maiący.

Melliferus, miód zawieraiący. *Melliferae glandulae* = Nectaria.

Melligo: tak się nazywa sączenie się płynu słodkiego z liści, przysadek kwiatowych, kielicha, bardzo roślinę wycieńczaiące. Tu należy *manna.*

Melonida Rich. = Pomum.

Membrana, *błona:* delikatna, bardzo giętka, zwyczaynie mało mięsista, przeświecaiąca część, iaka się w roślinach postrzegać daie. *Membrana fructificans* = Hymenium.

Membranaceo-dentatus, *błonkowato-ząbkowany: np.* liść, którego zęby nie z iego substancyi, ale z błonki opasuiącéy są uformowane.

Membranaceus, *błonkowaty:* organ płaski, cienki, giętki (iakabykolwiek była zkąd inąd iego natura); *np. m. folium*, liść którego obie powierzchnie, bez widoczněy środkowéy mięsistości, prawie się z sobą stykaią; iak w większey liczbie drzew i roślin.

Membranula Neck., *błonka:* połączenie zębów u spodu kołootworza w rodzaiu *Syntrichia*, tym się wyrazem oddaie. Także Membranula Neck. = Indusium.

Meniscatus Gärtn.: mówi się mianowicie o nasionach wklęsło-wypukłych, *np. Menispermum.* Jeżeli nasiona z dwóch stron przeciwległych są wklęsłe, *np. Nandina*, zowią się w ów czas *Meniscoidea* albo *utrinque meniscata.*

Menstrualis, *miesięczny:* przez ciąg miesiąca trwaiący.

Menstruus, *miesięczny:* co miesiąc odnawiaiący się.

Menthaceus, *miętowy:* mówi się o zapachu.

Meridianus, *południowy:* o południu przypadaiący; *np.* kwiaty w południe kwitnące.
Merithallus Petit Thou. = Internodium.
Mesocarpium Rich. *ob.* Diploë.
Mesomale: królestwo iestestw pośrednie, od niektórych naturalistów utworzone, maiące zawierać istoty stanowiące przeyście z królestwa roślinnego do źwierzęcego; iakiemi są Grzyby, Zrostnice, i t. d.
Mespilus = Balausta.
Metallicus, z blaskiem metalicznym.
Metheorici *flores*, kwiaty *meteoryczne*: podług zmian powietrza zamykaiące się i otwieraiące; iakiemi są *Calendula pluvialis*, większa część *Cykoryowych*, i t. d.
Methodus *ob.* Systema.
Metra Bernh. = Germen.
Metrum, *metr:* miara dziesiątkowa francuzka, zawieraiąca 3 stopy i 11,296 linii.
Micans, z blaskiem migaiącym.
Microbasis, tak się nazywa owoc (z poddziału owoców osadnikowych *fructus gynobasici*) nieotwieraiący się, w którym nasiennik od pokryw ziarna nieco się odznacza. Składa się z przedłużenia słupka (*gynobasis*) bardzo małego, nie wiele mięsistego, na którém cztery oddzielne komórki iednoziarnowe w czasie kwitnienia mało wyraźne, są osadzone. Rośliny szorstkoliście i w ogólności bardzo wiele z nierównoczteropręcikowych nagoziarnowych Linneusza, owoc taki posiadaią.
Microphyllus = Parvifolius.
Micropyla Turp.: tak się nazywa punkcik z boku znaczka w nasionach położony, wskazuiący mieysce, przez które naczynia zapładniaiące do nasienia wchodziły.
Micros (w grec. złoż.) = Parvus.
Miliares *glandulae* Guett. = Stomatia.
Milimetrum, *milimetr:* tysiączna część metra, zawieraiąca prawie pół linii, toiest 0,443 linii.
Miniatus, *miniowy:* kolor ciemny czerwony, nieco żółtego maiący.
Minimus, *naymnieyszy:* wielkość względną do wielkości organów lub roślin tegoż rodzaiu oznacza.
Minor *mnieyszy:* używa się przy porównywaniu organów lub roślin.
Minutissimus, *bardzo drobny:* tak mały, że nagiém okiem widzieć się nie może.
Minutus = Parvus.
Miscellaneae. Schreb. rozdzielił rząd *Paproci* Linneusza na dwa oddziały, z których ieden zawiera same *Paprocie właściwe*, drugi zaś obeymuie rośliny rozmaite

tak z budowy iak i z części owocowania i te ostatnie *Miscellaneae* nazwał.

Mitis, *łagodny*: mówiąc o smaku lub zapachu.

Mitra, *mitra:* tak się nazywa kapelusz grzybów, brzegami mniey więcey z trzonem zrosły, z wierzchu błoną nasienną (*hymenium*) pokryty.

Mitraeformis v. Mitriformis *calyptra:* czépek *czapeczkowaty:* kształtu konicznego, z wierzchołkiem tępym.

Mixtus, *pomieszany:* mówi się o organach bez żadnego porządku osadzonych. *Mixtae gemmae*, pąki w których liście i kwiaty się znayduią.

Mobilis, *ruchomy:* łatwo na swey osadzie poruszać się daiący.

Modioliformis, *piastowaty:* do kłodki koła powozowego, czyli piasta podobny.

Mollis, Mollissimus, *miękki*, *bardzo miękki*: tak na uciśnienie iak i w dotknięciu, alboli téż delikatnémi, miękkiemi włosami pokryty.

Molybdos = Plumbeus.

Monadelpha *stamina*, pręciki *iednowiązkowe*: niteczkami w iednę wiązkę zrosłe.

Monadelphia, XVI. klassa w układzie Linneusza.

Monandria, I. klassa u Linneusza.

Monandrus, *iednopręcikowy:* kwiat o iednym pręciku, alboli téż roślina z takiemi kwiatami.

Moniliformis, *paciórkowaty*: organ wielą nabrzmiałościami bardzo zbliżonémi opatrzony, tak, że nieiako kształt sznurka paciórek przedstawuie, iak *np.* łodyga u *Cactus moniliformis*, korzeń bulwowy w *Pelargonium triste*, i t. d.

Mono, Monos (w grec. złoż.), *ieden*.

Monocarpeus: mówi się o roślinach raz tylko w życiu kwiaty i owoce wydaiących, iakiemi są roczne i dwuletnie, *np. Jęczmień*, *Zyto*.

Monoclines *plantae*, rośliny *obopłciowe:* części płciowe samcze i samicze w iednym kwiecie maiące, iak 20 pierwszych klass układu Linneusza.

Monocotyledoneae *plantae*, rośliny *iednoliścieniowe:* których nasiona iednym tylko liścieniem są opatrzone. Nazwanie to dawnych, Jussieu w układzie swoim przyiął, i już *coleoptilam*, już *tarczkę* lub *żółtek* za liścienie uważa. Właściwie zaś w tych roślinach żadnego organu postrzedz nie można, któryby funkcyą swoią liścieniom odpowiadał. Białko, dostarczaiące zarodkowi pokarmu w czasie rostkowania, nayblizey zdaie się do nich przystępować.

Monoecia: XXI. klassa w układzie Linneusza, do któréy należą rośliny *Monoicae* zwane.

Monogamia: rząd w klassie zrosłogłówkowéy Linneusza, zawieraiący rośliny ze zrosłémi wprawdzie główkami, lecz kwiaty widocznie są w nich oddzielone, albo nawet i poiedyncze, iak *Fiołek*, *Jasione*.
Monographia: szczegółowe opisanie iakieyś familii, rodzaiu, gatunku lub organów iakich w całém królestwie roślinném uważanych.
Monogynia: nazwisko rzędu w niektórych klassach układu Linneusza.
Monogynus, *iednosłupkowy*: kwiat o iednym słupku, albo roślina z takiemi kwiatami.
Monoicae *plantae*, rośliny *oddzielnopłciowe*: których słupki i pręciki w oddzielnych kwiatach, ale na iedném indywiduum się znayduią.
Monoperianthae Wach.: kwiaty koronę tylko albo kielich maiące, lub téż rośliny z takiemi kwiatami.
Monopetala *corolla*, korona *iednopłatkowa*: tak się nazywa korona składaiąca się z iednéy sztuki, chociaż właściwie wyrażenie to oznaczaćby powinno, że korona iest o iednym tylko płatku czyli listku, w pierwszém zaś znaczeniu, raczéyby ią wyrazem *gamopetala* nazywać należało. Na oddanie korony o iednym właściwie płatku, wyraz *unipetalus*, chociaż nie podług prawideł uformowany, często się także używa.
Monopetaloideae *plantae*, rośliny *iednopłatkowe*: których kwiaty maią koronę o iednym płatku.
Monophyllus, *iednolistkowy*: *ob.* Phyllum.
Monophytanthae Wach. = Monoicae.
Monopterygius, *iednoskrzydły*: *np.* nasienie iedném skrzydełkiem opatrzone, iak u *Jodły*.
Monopyrenus, *iednopestkowy*: *ob.* Pyrena.
Monosepalus, *iednodziałkowy*. Wyraz ten w takiém samém znaczeniu używa się względem kielicha, iak *monopetalus* względem korony.
Monospermus, *iednoziarnowy*: mówiąc o owocach lub roślinach.
Monostachyos, *iednokłosowy*.
Monostemones: = Monandrae.
Monostichus, *iednorzędowy*: mówi się o organach w ieden rząd osadzonych, albo téż o organie, którego części w ieden rząd są ułożone.
Monostylus = Monogynus.
Monstrositas: stan chorobny rośliny, nayczęściey ze zbytku pokarmu pochodzący, w którym organa iey nadzwyczay wielkiemi albo licznémi się staią, lub téż kształt ich niezwyczaynym się okazuie.

Montes, *góry*: *ob.* Montanae.
Montanae *plantae*, rośliny *górzyste:* na górach wysokich, piasczystych, suchych, (*Montes*) rosnące.
Morbi plantarum, *choroby roślin.*
Moschatus, *piżmowy:* zapach piżma maiący.
Mucilaginosus, *kleiowy*, *kleiowaty:* ze smaku do kleiu wiśniowego podobny, *np.* korzeń Topolówki lekarskiéy (*Althea officinalis*); alboli téż płynnéy kleiowatéy substancyi, iak *np.* nasiona u Babki (*Plantago*) maią *epidermidem mucilaginosam*, gdyż zwilżone całe się materyą galaretowatą pokrywaią. *Mucilaginosum albumen*, ieżeli białko zwilżone w kształcie emulsyi się przedstawuie; *m. succi*, soki kleiowate, które się w wodzie rozpuszczaią a bynaymniéy w wyskoku.
Mucilago, *kléy:* płyn gęsty, kleisty, w wodzie rozpuszczaiący się, a bynaymniéy w wyskoku. *M. sphaeriae* = Latex sporophorus.
Mucosus, *szlamowaty:* materyą szlamowatą pokryty.
Mucro, *sztylet:* ostrze tęgie, proste, na końcu organu osadzone, a które nie iest bynaymniéy iego przedłużeniem; lecz nayczęściéy stosuie się do ostrza szczecinowatego, zielnego, iakie się na końcu zaokrąglonego organu postrzega. Organ takiém ostrzem opatrzony, *mucronatus* się nazywa.
Mucronatus, *sztyletowaty:* *ob.* Mucro.
Multangularis, *wielokątny*: *ob.* Angularis.
Multialatus = Polypteron.
Multicapsularis, *wielotorebkowy:* mówi się o roślinach, których owoce z wielu torebek są złożone.
Multiceps, *wielogłowy:* tak się nazywa korzeń u góry na wiele gałęzi rozdzielaiący się, z których każda oddzielny wypustek wydaie, *np. Astragalus*, *Geranium macrorhizon.*
Multicompositus, *wielekroć złożony:* więcéy iak trzy razy złożony, *np.* liść.
Multidentatus, *wieloząbkowy: ob.* Dentes.
Multifarius, *wielorzędowy:* w wiele rzędów ułożony.
Multiferae *polycarpeae plantae*, *ob.* Polycarpea.
Multifidus, *wielowrębny: ob.* Fissus.
Multiflorus, *wielokwiatowy.*
Multifundis *planta*, *ob.* Fundus.
Multijuge-pinnatum *folium:* liść pierzasty o wielu parach.
Multilobus, *wieloklapowy: ob.* Lobatus.
Multilocularis, *wielokomórkowy: ob.* Loculamentum.
Multipartibiles *valvae:* łuszczynki po otworzeniu się owocu na wiele części rozdzielaiące się.

Multipartitus, *wielodzielny*: *ob.* Partitus.

Multiplex, *liczny*: w znaczney liczbie znayduiący się. *M. fructus*, owoce złożone, *ob.* Fructus; *m. ovarium*, ieżeli iaiecznik z wielu oddzielnych komórek iest złożony, a każdéy z nich ieden słupek odpowiada.

Multiplicatio: *rozmnażanie się* roślin w ogólności, iako téż stawanie się pełnémi kwiatów oznacza.

Multiplicatus, *pomnożony*: mówi się o organie, którego części w większéy się liczbie znayduią niż bydź powinny. W tém to znaczeniu stosuie się mianowicie do kwiatów, w których liczba płatków większa iest od naturalnéy; co z tąd pochodzi, że niektóre pręciki w płatki poprzechodziły.

Multiradiatus, *wielopromieniowy*: mówi się o kwiecie promienistym, w którym kwiatki promieniowe są liczne; albo téż o baldaszku złożonym z wielu promieni.

Multiserialis, *wielorzędowy*: *np.* kupki w paprociach w wiele rzędów ułożone.

Multisiliquae: nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny z owocami, z wielu strąkowatych torebek złożonémi, iak *np. Paeonia*, *Trollius*, *Caltha*, *i w. i.*

Multistamineae *plantae*, rośliny *wielopręcikowe*: których kwiaty więcéy iak dziesięć pręcików zawieraią.

Multivalvis, *wielołuszczynkowy*: *ob.* Valva.

Multus, *mnogi*: w znacznéy liczbie będący. Organa, których istotna liczba za charakter służy, zazwyczay liczą się tylko do *dziesięciu*, od dziesięciu zaś, liczba ich wyrazem *multus* się oddaie.

Munientia *folia*, liście *ochraniaiące*: tak się nazywaią liście, które w czasie snu roślin na dół zwisaią, iak gdyby kwiaty niższe chciały ochraniać, *np. Impatiens Noli tangere*.

Murales *plantae*, rośliny *murowe*: na murach rosnące.

Muriaticus, *morski*: zapachu wody morskiéy lub rzeczy nią napawanych.

Murica, Murices: tak się nazywaią wyniosłości czyli kolce zielne, bardzo krótkie, miękkie, powierzchnią organów niektórych pokrywaiące; organ więc takiémi kolcami pokryty, nastroszonym *muricatus* się nazywa.

Muricatus, *nastroszony*: *ob.* Murica.

Muriculatus: bardzo drobnémi kolcami zielnéy natury pokryty.

Murinus, *mysi*: kolor popielaty brudny, w brunatny wpadaiący.

Muscariiformis Rich., *miotłowaty*: organ którego gałęzie w kształt miotły są ułożone.

Muscarium: Ruell. i Tournef. tak nazywali baldaszkogron wolny i nieforemny, iak u Sadźca (*Eupatorium*).

Musci, *mchy:* są to rośliny do skrytopłciowych policzane, nayczęściéy łodygą i liśćmi, czasem zaś listowiem tylko opatrzone; w większéy iednakże ich liczbie części płciowe są wyraźne. Torebkę maią szypułkowatą, iednokomórkową, iedno-dwu-cztero-łuszczynkową; składaią się z saméy tkanki komórkowatéy; nerwy nawet liści z komórek podługowatych są złożone. Otworów do wyziewania nie maią. Dzielą się na *Mchy gałęziste* (*Musci frondosi*), torebką iednołuszczynkową odznaczaiące się, i *Mchy wątrobowe* albo *Wątrobowe* (*Musci hepatici* vel *Hepaticae*), w których torebka może bydź dwu- lub cztero-łuszczynkowa, czasem zaś tylko zębami otwieraiąca się. Łodyga i liście w tych ostatnich, po większéy części razem zlane, *listowie* stanowią.

Muscologia = Bryologia.

Mutabilis, *zmienny*: właściwie zmianę koloru wskazuie, *np. Gaura mutabilis*; niektórzy zaś i zmianę kształtu tym oznaczaią wyrazem.

Mutatio, *zmiana:* zboczenie od zwyczaynego kształtu, lub układu części.

Muticus: nie maiący ani ości, ani kolca, ani żadnego wyrostka; *np. m. anthera*, główka pyłkowa bez macka albo szczeciny; *m. calyx*, kielich bezostny; *m. dens v. serratura*, ząb lub piłkowatość nie maiąca ani kolca ani ości; *m. gluma*, plewa bezostna.

Mutilatus, Mutilus, *niezupełny*: ieżeli iakieyś części nie dostaie. *Mutilus flos*, kwiat nie maiący korony, a którąby mieć powinien. Linneusz przypisuie to naybardziéy niedostatkowi potrzebnego ciepła, lecz można wnosić, że wypadek ten iest po części prawem natury, gdyż w roślinach *Viola odorata*, *mirabilis*, *montana* i *suffruticosa*, równie na północy iak i w kraiach cieplèyszych, kwiaty bezkoronne są płodne, koronami zaś opatrzone żadnych owoców nie wydaią.

Mycologia, nauka o grzybach.

Myelomycetes, *ob.* Fungi.

Myrrhinus, *porcellanowego koloru.*

N.

Naematothecii *fungi* Pers.: grzyby z samych włókien złożone, iakiémi są *Hyphomycetes.*

Nanus = Pumilio.

Napaceus, pospoliciéy zaś Napiformis, *rzepowaty*: tak się nazywa korzeń okrągły, w kierunku pionowym spłaszczony, u spodu zaś cienko kończący się.

Narcoticus, *odurzaiący*: mówiąc o zapachu.

Natans, *pływaiący*: mówi się o organach po powierzchni wody unoszących się, iak *np.* łodyga u *Polygonum amphibium*, liście u *Nymphaea*; albo o roślinie do ziemi nie przymocowanéy, a wolno po wodzie pływaiącéy, *np. Lemna*, *Salvinia*.

Naturalis *character generis*, *naturalny* charakter rodzaiu: który wszystkie cechy rodzaiowe, iakie tylko bydź mogą, wymienia; *n. c. speciei* iest toż samo co *descriptio*, czyli opisanie wszystkich organów iakiegoś gatunku przechodząc od korzenia aż do nasion. *Naturalis structura* czyli *Naturalissima structura*, naturalna budowa: iest to położenie organów, ich względna wielkość, kształt, liczba, substancya i ułożenie iednych względem drugich, takie, iakie się za naturalne uważaią, a które w robieniu naturalnych charakterów opuszczać się zwykły. I tak: *naturalna budowa* części owocowania iest następuiąca. Co do substancyi: korona iest delikatna, bardzo łatwo opadaiąca; kielich zaś grubszy, trwalszy i zielony. Co do względnego położenia: kielich iest wewnątrz korony, korona zewnątrz pręcików, a na nich główki pyłkowe prosto osadzone; słupek zaymuie środek kwiatu; owoc pod słupkiem osadzony, a liczba iego komórek odpowiada liczbie słupków; płatki lub nacięcia korony naprzemian z działkami lub nacięciami kielicha ułożone; pręciki stoią naprzeciw działek lub nacięć kielicha; słupek na wierzchołku iaiecznika osadzony; nasiona w nasienniku zawarte. Co do kształtu: kielich ma działki lub nacięcia prosto wzniesione; pręciki i słupki równowązkie; szyyka wązka, ze znamieniem nie dzielném; kształt całego kwiatu mniéy więcéy leykowaty. Co do wielkości względnéy: kielich od korony krótszy; niteczki i szyyka zaledwo od kielicha dłuższe. Co do liczby: liczba płatków lub nacięć korony i działek lub nacięć kielicha, odpowiada liczbie pręcików. Do naturalnéy budowy należy ieszcze, że iednopłatkowa korona ma kielich iednodziałkowy, zaś korona wielopłatkowa odpowiada wielodziałkowemu kielichowi; korona i kielich są umieszczone na osadniku; w koronie wielopłatkowéy pręciki umieszczone są na osadniku, w iednopłatkowéy zaś, na saméy koronie. Są to charaktery za zwyczayne we wszystkich roślinach uważane, i do opisania naturalnego wchodzić nie powinny. Jeżeli zaś budowa organów nie iest naturalną,

to iest wyż wzmienioną, w ów czas nazywa się *differens structura*. *Naturalis systema*, *ob.* Systema.

Naucum, *ob.* Nux.

Navicularis, *czółenkowaty:* organ podługowaty, wklęsły, do czółenka podobny, *np. n. valvae* są u Tasznika (*Thlaspi*).

Nauseosus, *odrażliwy:* mówiąc o zapachu.

Nebulosus, *dymowy:* kolor popielaty, na brunatny zakrawaiący.

Necessaria *polygamia*, połączenie *potrzebne: ob.* Polygamia.

Necrosis: choroba roślin, dla którey na liściach formuią się plamki brunatno-czerwone, albo powierzchowne albo do wewnątrz dostaiące się i często aż na drugą stronę liścia przechodzące.

Nectar: płyn słodki zawarty w gruczołach, pospolicie na częściach owocowania znayduiących się.

Nectariferae *glandulae:* gruczoły płyn słodki wyrabiaiące.

Nectarilyma, *ob.* Nectarium.

Nectarium, *miodnik.* Linneusz nazywał tym wyrazem nie tylko organa, które płyn słodki oddzielaią, ale i wszystkie inne w kwiatach znaydować się mogące, a które nie są ani kielichem, ani koroną, ani pręcikami, ani słupkami. Dzisieysi ograniczyli ten wyraz do tych tylko organów, które płyn słodki (*nectar*) wyrabiaią. *Miodniki* w tém znaczeniu brane, są to nayczęściey ciałka gruczołkowate, na spodzie kielicha lub płatków korony osadzone, iak w *Berberysie*, *Lewkonii* i innych *Krzyżowych*, albo też łuski, iak przy nasadzie korony u Rozchodnika (*Sedum*), lub innego gatunku organa płyn słodki oddzielaiące. Sprengel za części miodnika uważa następne: 1ód *Nectarotheca:* organ do zbierania i zachowywania płynu słodkiego służący; do tego należy *ostroga* (*calcar*), garby na koronie u *Dymnic* (*Fumaria*), wydatności kielicha w *Lewkoniach*, *i t. d.* 2re *Nectarostigma:* część korony inaczey zafarbowana, a kierunkiem swoim wskazuiąca drogę do gruczołka płyn słodki zawieraiącego, *np.* rysy fioletowe w *Fiotku polnym*. 3cie *Nectarilyma:* wszelkie pokrywy służące ku ochronieniu miodnika od wyschnięcia lub rozlania płynu słodkiego, iakiemi są: *wieniec* (*corona*) u *Narcyzów*, łuski sklepisto ułożone u Żywokostu (*Symphytum*), łuski czyli pręciki rozszerzone spód kwiatu okrywaiące u Dzwonków (*Campanula*), włosy osadzone na spodzie korony u Bodziszków (*Geranium*), włosy pręcików u *Celsyi*, *Dziewanny*, same

nareszcie pręciki schylaiące się, mogą ten organ zastępować.

Nectarodenium Bernh.: każdy organ, na którego powierzchni płyn słodki się znayduie.

Nectarostigma } *ob.* Nectarium.
Nectarotheca }

Nematothecii = Naematothecii.

Nemoblastae: nazywa Willd. rośliny, w których nasiona w czasie rostkowania okazuią liścienie, albo organa do liścieni podobne, wielokrotnie podzielone, *np. Mchy*, a co równie i w porostach ma się postrzegać.

Nemora, *gaie*: lasy na ziemi dobréy, pulchnéy rosnące. Rośliny w takich mieyscach znayduiące się, gaiowémi *Nemorosae* się nazywaią.

Nephroideus, *nerkowaty*: stosuie się do ciał bryłowatych z kształtu do nerek podobnych, toiest w przecięciu daiących powierzchnią *nerkowatą* (*reniformis*) zwaną.

Nephrosta: Neck. tak nazywa pęcherzyki otwieraiące się u *Widłaków* (*Lycopodium*), ziarnami napełnione, a o których wiedzieć nie można czy są torebkami, czy też główkami pyłkowémi.

Nervosus, *nerwisty*: *ob.* Nervus.

Nervus, *nerw*. Nerwami nazywaią się rozgałęzienia wiązek naczyń spiralnych, które z łodygi przez gałęzie, ogonki, szypułki, do liści, płatków i innych organów wchodzą, i na dolnéy ich powierzchni wydatnémi się okazuią. W liściach mchów *nerwy* z samych komórek podłużnych są złożone. Organ na powierzchni swéy nerwy ukazuiący, zowie się nerwistym *Nervosus*, a od liczby nerwów może bydź *uni-tri-quinque-septem-multinervis*, iedno-trzy-pięć-siedm-wielonerwowy. Uważać należy, że wyrazy te odnoszą się do nerwów, które się zaraz od spodu organu rozgałęziaią, dla rozróżnienia od wyrazów *tripli-quintupli-multipli-nervis* oznaczaiących, że nerw wchodzi do organu nie podzielony, a w nim się dopiero na gałęzie rozdziela.

Neuter, *bezpłciowy*: kwiat nie maiący ani słupków ani pręcików, albo też roślina z takiemi kwiatami.

Nexus, *zczepiony*: słabe połączenie oznacza.

Nidorosus, Nidosus, *przysmalony*: zapach smaleniny albo iaia zgniłego maiący.

Nidulans *radix bulbosa* Willd.: cebula wewnątrz mnieysze cebulki zawieraiąca, i iakby cała z nich złożona, *np. Ornithogalum spathaceum*. *Nidulantia semina*, gdy nasiona w iagodzie gęsto są skupione, tak, że wewnętrzne za zewnętrznémi nie mogą bydź widziane.

Niger, *czarny*.
Nigredo: poddział grzybów w rodzaiu *Uredo*, które w postaci czarnych plamek organa niektóre pokrywaiąc, stan chorobny rośliny wskazuią.
Nigrescens, Nigricans, *czarniawy*, *czarnieiący*.
Nigro-maculatus, *czarno-plamisty*.
Nigro-punctatus, *czarno-kropkowany*.
Nitens, *połyskuiący się*: mówi się o powierzchni gładkiey, z niewielkim blaskiem.
Nitidus, *lśniący się*: gdy ma blask znaczny, promieni iednak światła mocno nie odbiia.
Nivalis = Glacialis.
Niveus, *śnieżny*: kolor biały nayczystszy i nayiaśnieyszy.
Noctiluces *flores ephemeri*: kwiaty na noc otwieraiące się, w dzień zaś zamknięte., *np. Convolvulus purpureus.*
Nocturnus, *nocny*: co przez noc tylko trwa, albo pod czas nocy się przytrafia.
Nodositas, *węzłowatość*: nabrzmiałość skutkiem wegetacyi roślin na organach ich tworząca się.
Nodosus, *węzłowaty*: *ob.* Nodus.
Nodus, *węzeł*: mieysce rośliny, w którém włókna zginaią się, tkanka komórkowata nabrzmiewa, tak, że się formuie wyniosłość obrączkowata, iak *np.* węzły na łodygach traw. Organ takiemi wyniosłościami opatrzony, węzłowatym *nodosus* się nazywa. *Nodus vitalis* Lamark — Collum.
Nonus = Novenatus.
Notatus, *znaczony*: ciemnémi punktami pokryty.
Nothus, *fałszywy*. *Notha defoliatio*, ieżeli liscie wcześniey opadaią aniżeliby powinny, co od owadów, zbytecznéy suszy i innych przyczyn pochodzi. *Nothae radices*, korzenie do przyczepiania się lub utrzymywania się roślin służące, a którémi one bynaymniey soków nie ciągną, iak *np.* korzenie *Porostów*, albo organa którémi rośliny pnące się do innych przyczepiaią.
Novellus *ramus* = Innovatio.
Novem, *dziewięć*.
Novemlocularis, *dziewięćkomórkowy*: *ob.* Loculamentum.
Novenatum *folium*: gdy na końcu ogonka dziewięć listków iest osadzonych, czyli liść palczasty o dziewięciu listkach.
Nubilis, *dorosły*: w którym organa płciowe do zapłodnienia są iuż zdolne.
Nucamentum: u dawnych znaczyło to co dziś *Amentum.*
Nucleus = Pyrena. Oprócz tego wyraz ten odnosi się do samego iądra w pestkach i nasionach zawartego.

Nucleus Dodoëns = Bulbulus; *Nucleus sporophorus* w liszaycach = Sphaerula.
Nucula, *orzech:* Decandolle tak nazywa owoc o powłoce kościstéy, iednokomórkowy, iednoziarnowy, w doźrzałości nie otwieraiący się, którego nasiennik nie iest wyraźny, a który w gatunku pokrywy zielnéy iest osadzony; *np. Orzech laskowy. Nucula* Rich. = Pyrena.
Nuculanium Rich.: iest to pestkowiec, nie iuż iednę, lecz wiele pestek wewnątrz zawieraiący, *np. Achras Sapota.*
Nudiflorus, *nagokwiatowy:* maiący kwiaty bez żadnych pokryw.
Nudisexualis, *nagopłciowy:* kwiat złożony z samych tylko części płciowych, nie maiący zaś ani korony, ani kielicha, ani pokryw, iak u *Pandanus.*
Nudiusculus, *prawie nagi.*
Nudus, *nagi:* oznacza w ogólności niedostatek wszelkiego rodzaiu wyrostków, pokryw, włosów, i t. d. I tak: *n. arista*, ość bez włosów; *n. caulis*, łodyga bez liści, łusk, przysadek cierni, i t. d.; *n. capitulum*, główka od liści nie otoczona; *n. culmus*, źdźbło bez liści i pochew liściowych; *n. faux* = pervia; *n. flos*, podług iednych kwiat bez kielicha, podług drugich bez kielicha i korony, podług innych zaś bez pokrywy i pochwy; *n. peristomium*, kiedy kołootworze iest całe, czyli nie podzielone; *n. racemus*, grono bez liści i pokryw; *n. stipes*, trzon bez żadnych pokryw.
Nullinervis = Enervis.
Nullus, *żaden:* nie maiący organu, o którym mowa, *np. flos calice nullo*, vel *calyx nullus*, kwiat bez kielicha oznacza.
Numerosus, *liczny:* mówi się o organach iednego gatunku w znacznéy liczbie będących.
Nummularius, *pieniążkowaty:* okrągły i płaski.
Nuptiae plantarum, *zapładnianie się roślin.*
Nutans, *zwisły:* prosto wzniesiony, wierzchołkiem zaś ku ziemi obrócony. U niektórych znaczy toż samo co *Cernuus.*
Nutatio: *obracanie się* rośliny ze słońcem.
Nutritio, *karmienie się.*
Nutritius *succus*, *ob.* Succus.
Nutritiva *organa*: organa *karmiące*: które ku pożywieniu roślin, czyli do utrzymania życia indywidualnego są przeznaczone, iak korzenie, łodyga, liście.
Nux, *orzech*: Dec. tak nazywa owoc, który równie iak pestkowiec wewnątrz pestkę zawiera, i tém się od niego różni, że powłoka zewnętrzna (*sarcocarpium*) nie iest

mięsistą, ale raczéy skórkowatą. Powłoka tą wyrazem *Naucum* się oddaie.

O.

Ob. Przyimek ten położony przed przymiotnikiem wskazuie, że kształt wyrazem tym oznaczony w przewróconém położeniu brać się powinien; *np. Obcordatus*, przewrotnie sercowaty, ieżeli w organie sercowatym koniec wycięty nie iuż iest podstawą, ale wierzchołkiem. Zamiast *ob* niekiedy się *Obverse* używa.

Obconicus, *przewrotno-ostrokręgowy*: kształt ostrokręgu końcem szerszym ku wierzchołkowi, ostrym zaś ku podstawie obróconego, przedstawuiący.

Obcordatus, *ob.* Ob.

Obcurrentia *dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum.

Obesus: mówi się o organie, który iest grubszy aniżeliby bydź powinien proporcyonalnie do swéy długości.

Oblique-cordatus, *ukośnie-sercowaty*: sercowaty, o klapach nierównych.

Oblique-depressus, *ukośnie-spłaszczony*: gdy spłaszczenie nie idzie ani w kierunku osi poprzeczney ani podłużnéy.

Oblique-ovatus, *ukośnie-iaiowaty*: iaiowaty, przy podstawie nie symetryczny.

Obliquus, *ukośny*: pośredni kierunek między pionowym a poziomym oznacza, iak *np.* w mowie o łodydze, korzeniu, i t. d. *Obliquum folium*, iest podług Linneusza liść podstawą ku górze wierzchołkiem ku ziemi ukośnie obrócony, Willd. ieszcze dodaie, że brzeg końca liścia powinien się ku ziemi zakrzywiać. Dzisiay nayczęściey *liściem ukośnym* nazywa się liść do poziomu nachylony, którego ieden brzeg wyżey leży od drugiego. *Obliqua ochrea*, ieżeli brzeg gatki w iednę stronę bardziey się przedłuża.

Oblitteratus, *zatarty*, *niewyraźny*.

Oblongiusculus, cokolwiek podługowaty.

Oblongo, *podługowato*. Przysłówek ten położony przed przymiotnikiem wskazuie, że organ, o którym mowa, posiada kształt przymiotnikiem tym wyrażany, ale prócz tego iest nieco przedłużony, *np. oblongo-cordatus*, podługowato-sercowaty, *oblongo-ellipticus*, podługowato-eliptyczny, *oblongo-ovatus*, podługowato-iaiowaty, i t. d.

Oblongus, *podługowaty*: którego długość kilka razy większa iest od szerokości; mówiąc *np.* o powierzchni, znaczy że ona trzy, cztéry razy dłuższa iest niż szero-

ka, brzegi zaś ma nieco zaokrąglone, tak, że kształt elipsy nieiako przedłużonéy wystawia. Sprengel dodaie, że końce maią bydź odmiennego kształtu.

Oblunatus, *przewrotno-xiężycowaty:* gdy koniec wycięty iest wierzchołkiem, wypukły zaś podstawą.

Obovatus, *przewrotno iaiowaty;* mówi się o powierzchni iaiowatéy, w którey koniec węższy iest podstawą, szerszy zaś wierzchołkiem.

Obscurus, *ciemny:* nieprzezroczysty.

Obsolete, *niewyraźnie.* Wyraz ten położony przed przymiotnikiem wskazuie, że własność tym ostatnim oddawana iest niewyraźną, *np. obsolete-dentatus*, niewyraźnie ząbkowany, gdy zęby są drobne i mało widoczne.

Obsoletus, *niewyraźny:* organ mało widoczny, lub własność w nizkim stopniu okazuiąca się; *np. folium nervo obsoleto*, gdy nerw liścia tylko przy podstawie, i to zaledwo postrzegać się daie.

Obstructa *faux:* gardziel włosami, łuskami, lub czemś podobném zamkniona.

Obtecto-venosum *folium*, liść *okryto-żyłowaty:* gdy po liściu żyłowatym, poiedyncze nerwy od podstawy ku wierzchołkowi przebiegaią; *np. Erythroxylon Coca.*

Obtectus, *okryty:* od iakiegoś organu przykryty.

Obtegens, *okrywaiący.*

Obtusangulus, *tępokątny:* kąty zaokrąglone maiący.

Obtuse-crenatus, *ob.* Crenae; *obtuse-dentatus*, *ob.* Dentes; *obtuse-serratus*, *ob.* Serratus.

Obtusiusculus, *tępawy:* mały stopień przytępienia oznacza.

Obtusus, *tępy:* na końcu zaokrąglony, albo przynaymniey kąt tępy formuiący.

Obverse, *przewrotno:* kładzie się czasem na mieyscu przyimka *Ob.*

Obvolutus, *obwiniony:* w znacznéy części od iakiegoś organu otoczony. *Obvoluta folia*, nazywaią się liście w pąku tak ułożone, że każdy liść przez połowę wzdłuż iest złożony, i połowa iednego wchodzi między dwie połowy drugiego; *np. Saponaria.*

Occultans, *ukrywaiący.*

Occultatus, *ukryty.*

Ocellatus, *oczkowaty:* mówi się o powierzchni ukazuiącéy na sobie małe okrągławe plamki, kołem odmiennéy farby otoczone.

Ochraceus, *ochrowy:* kolor żółty, cokolwiek z brunatnym zmięszany.

Ochrea Willd. *gatka:* raz oznaczą błoneczkę w kształcie walcowatéy pochewki nasadę liści u Rdestu (*Poly-*

gonum) otaczaiącą, drugi raz błonkę gałęzie szypułek w niektórych trawach, iak u *Cyperus*, obeymuiącą.
Ochroleucus, *żółtawo-biały:* kolor biały nieco żółtego maiący.
Ochros (w grec. złoż.) = Flavus.
Ocreato-adnata *volva*: opona spód trzonu ściśle obeymuiąca i z nim zrosła, iak u *Agaricus pantherinus*.
Octandria: VIII. klassa w układzie Linneusza.
Octandrus, *ośmiopręcikowy:* kwiat o ośmiu pręcikach, alboli téż roślina z takiemi kwiatami.
Octo, *ośm*.
Octofidus, *ośmwrębny: ob.* Fissus.
Octoflorus, *ośmkwiatowy*.
Octogynia: rząd w układzie Linneusza, do którego należy.
Octogynus, *ośmiosłupkowy:* kwiat maiący ośm słupków, lub téż roślina z takiemi kwiatami.
Octolocularis, *ośmiokomórkowy*: *ob.* Loculamentum.
Octonus: mówi się o organach po ośm w iedném mieyscu osadzonych, *np. o. folia.*
Octonariae *plantae* Wach.: rośliny o ośmiu pręcikach, a których pokrywy kwiatowe na ośm części są podzielone.
Octopetalus, *ośmiopłatkowy*: *ob.* Petalum.
Octophyllus, *ośmiolistkowy*: *ob.* Phyllum.
Octosepalus, *ośmiodziałkowy*: *ob.* Sepalum.
Octospermus, *ośmioziarnowy*; *np.* torebka o ośmiu ziarnach.
Octospora: Hedw. tak nazywa niektóre z rodzaiu *Peziza*, których ziarniki po ośm ziaren zawieraią.
Octostemones = Octandria.
Oculus, *oczko*: wyrazem tym oznaczaią się pąki młode, nie zupełnie rozwinione; Gärtner zaś tak nazywa każdy pąk, same tylko kwiaty, lub kwiaty i liście zawieraiący.
Odes = Oides.
Odon (w grec. złoż.) = Dens.
Odor, *zapach*, *wonność*.
Odoratus, *pachnący*, *wonny*.
Oides, Oideus. Wyrazy greckie maiące takie zakończenie, wskazuią podobieństwo z organem lub rośliną wyrazem tym oznaczaną, *np. rhizoideus*, *phyllodes*, *petaloideus*, z natury do korzenia, liścia, płatka, podobny.
Oleagineum *albumen*, białko *oleyne*: w dotknięciu tłuste i za uciśnieniem oley wydaiące.
Oleraceae *plantae*, rośliny *warzywne*: w ogrodach do użycia ekonomicznego uprawiane. *Oleraceae*, nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny z kwiatami niepoczesnemi, to iest, których powierzcho-

wność nie ma nic odznaczaiącego się; *np. Blitum*, *Spinacia*, *Petiveria*, *Herniaria*, *Rumex*, i w. i.

Oleosus, *oleyny*: oley w sobie zawieraiący, lub ze smaku do oleiu podobny.

Oleum, *oley*; *oleum fixum*, oley stały; *oleum aethereum*, oley lotny, czyli *oleiek*.

Oligos (w grec. złoż.), *nie wiele*. Dodany do iakiegoś wyrazu wskazuie, że liczba organów przez ten wyraz oznaczanych iest nie wielka, *np. oligophyllus*, niewielolişci: nie wiele liści maiący; *oligospermus*, niewielo-ziarnowy. Wyrażenia takie używaią się w tych przypadkach, gdzie istotna liczba organów nie stanowi charakteru, i dość iest tylko wiedzieć, że się ich nie wiele znayduie.

Olivaceus, *oliwkowy:* kolor ciemno-zielony, z brunatnym zmieszany.

Omphalodium Turp.: tak się nazywa punkt wydatny, pospolicie na środku znaczka w nasionach postrzegaiący się, przez który naczynia karmiące do nasienia przechodziły.

Opacus, *ćmy:* mówi się o powierzchni która promieni światła nie odbiia, a następnie nie ma żadnego blasku; co Francuzi wyrazem *mat* oddaią.

Operculares *valvae*, łuszczynki *pokrywkowe:* ieżeli w nasienniku poprzecznie otwieraiącym się, łuszczynki w kształcie pokrywek na siebie zachodzą.

Operculata *capsula*, torebka pokrywką (*operculum*) opatrzona.

Operculum, *pokrywka:* tak się nazywa górna łuszczynka torebki w poprzek otwieraiącéy się. Także klapki w kubkach *Ascidia* zwanych, tym się oddaią wyrazem.

Opitulatores Hedw. = Prosphyses.

Oplarium Neck. = Scyphus.

Opposite-pinnata *folia*, liście *naprzeciwległo-pierzaste:* kiedy listki liścia pierzastego, po parze naprzeciw siebie są osadzone, *np. Robinia Pseudo-Acacia*.

Opposítiflorus *pedunculus*, szypułka *naprzeciwkwiatowa:* ieżeli szczególne szypułki naprzeciw siebie są umieszczone.

Oppositifolius, *naprzeciwliści:* naprzeciw liścia osadzony.

Oppositiva *dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *oppositiva petala* = *Opposita petala calyci*.

Oppositus, *naprzeciwległy:* mówi się o organach które z dwóch stron przeciwnych innego organu i w iednéy wysokości wyrastaią, iak liście, kwiaty, i t. d. *Oppositum albumen*, ieżeli białko z iednym tylko bokiem za-

rodka się styka; *o. cotyledones*, ieżeli liścienie wprawdzie wzaiemnie ku sobie są skierowane, ale z przyczyny ich brzegów zakrzywionych albo zupełnie się z sobą nie stykaią, albo nie we wszystkich punktach; *o. petala calyci* v. *petala sepalis opposita*, ieżeli płatki naprzeciw działek kielicha są osadzone.

Orbicularis, Orbiculatus, *okrągły:* mówi się o powierzchni kształt koła prawie przedstawuiącéy.

Orbiculus, *kółko:* tak się nazywa wydatność okrągława u spodu korony w niektórych *Stapeliach*, która części płciowe na około otacza; równie też osadnik płaski, okrągły, w otoczniu zawarty, iak w rodzaiu *Nidularia*, tém się oznacza nazwaniem.

Orbilla: Acharius tak nazywa w liszaycach pleszkę płaską, mało zafarbowaną, żadnego brzegu nie maiącą, iak u *Parmelia florida*.

Orchidea *corolla*, korona *storczykowa:* pięćpłatkowa, z których trzy u góry dwa zaś z boku się znayduią, i oprócz tego organem, w kształcie wargi dolnéy rozszerzonym, brodą *labellum* zwanym, opatrzona, *np*. Storczyk (*Orchis*). Rośliny z takiémi kwiatami składały naturalną familią u Linneusza *Orchideae v. Orchides* zwaną.

Ordo, *rząd:* poddział klass, czyli gromada roślin zawieraiąca wiele rodzaiów spólne cechy maiących. *Rzędy* Linneusza odpowiadaią *poddziałom* (*sectiones*) Tournef., a *rodzaiom niższym* (*genera subalterna*) Raya; zaś *rzędy* Tournef. odpowiadaią często klassom Linneusza, a *rodzaiom wyższym* (*genera summa*) Raya. Często też wyraz *Ordo* używa się na oznaczenie porządku iakiegoś w układzie organów.

Organographia, *ob.* Botanica.

Organon, Organum, *Organ:* każda część rośliny. *Organa elementaria* Senneb., nazywaią się te części, z których się wszystkie organa roślin składaią, iak tkanka komórkowa i naczynia spiralne.

Orgya, *sążeń:* wysokość ciała ludzkiego, czyli odległość pomiędzy wierzchołkami palców średnich dwóch rąk roztworzonych, co wynosi około trzech łokci.

Orgyalis, *sążniowy:* na sążeń długi.

Origoma: Neck. tak nazywa w Marchancyach kubek (*Cyathus*) pełen bulwek *propagines* zwanych.

Orthos (w grec. złoż.) = Rectus.

Orthotropus *embryo*, zarodek *prosty:* Rich, tak zowie zarodek rostkiem do znaczka obrócony i w całéy długości nie zgięty, *np*. Jodła.

Os = Faux, Stoma, Peristomium.

Oscillatorius = Versatilis.
Osseus, *kościsty:* iak kość twardy.
Ossiculus Tournef. = Pyrena.
Ostiolum: Pers. tak nazywa otwór zewnętrzny próżności *Sphaerula* zwanéy.
Ova, Ovula, *iaia*: pęcherzyki delikatne zarodki nasion stanowiące.
Ovalis = Ellipticus.
Ovarium, *iaiecznik*: tak się nazywa zarodek przyszłego owocu, naypowszechniéy pod słupkiem osadzony, a co Linneusz wyrazem *germen* oddawał.
Ovato-lanceolatus, *iaiowo-lancetowaty:* organ lancetowaty, przy nasadzie zaokrąglony.
Ovato-oblongus, *iaiowo-podługowaty.*
Ovato-subulatus, *iaiowo-szydłowaty:* iaiowaty, wierzchołkiem w ostrze przechodzący, iak *np.* torebka u niektórych Turzyc (*Carex*).
Ovatus, *iaiowaty:* mówi się o organie płaskim, eliptycznym, w którym zaokrąglenie spodu większego iest promienia od zaokrąglenia wierzchołka. Często téż organ bryłowaty, z kształtu do iaia podobny, to iest w przecięciu podłużném daiący powierzchnią iaiowatą, tym się wyrazem mianuie, a co raczéy wyrazem *Ovoideus* oddawaćby się powinno.
Ovoideus, *ob.* Ovatus.
Ovulum, *iaie:* zarodek nasienia, czyli nasienie przed zapłodnieniem.
Ovum = Ovulum.
Oxys (w grec. złoż.) = Acutus.

P.

Pagina, *strona:* mówi się iedynie o powierzchniach organów płaskich, w których rozróżniaią się: *p. superior* strona górna, i *p. inferior* strona dolna; iak *np.* w liściach.
Palaceus, *ob.* Peltatus.
Palaris, *palowaty*: mówi się o korzeniu tenże sam co i pień kierunek maiącym.
Palatum, *podniebienie:* tak się nazywa w koronie dwuwargowéy wydatność wargi dolnéy, uyście do gardzieli zamykaiąca.
Palea, *plewa:* wyrazem tym oznaczaią się organa delikatne, skórkowate, nayczęściey suche a tęgie, iakie na osadniku Zrosłogłówkowych się znayduią i kwiatki szcze-

gólne przedzielaią; równie téż części z których puch nasion się składa, ieżeli są u spodu rozszerzone, *plewami* się nazywaią. Rich. wyrazem tym nazywa części składaiące okwiat w trawach. Także błoneczki, trzony Paproci pokrywaiące, plew *paleae* noszą nazwisko.

Paleaceo-aristatus *pappus*, puch *plewisto-ościsty:* z plew ościstych złożony.

Paleaceo-capillaris *pappus*, puch *plewisto-włoskowaty:* z plew włoskowatych złożony.

Paleaceo-foliaceus *pappus*, puch *plewisto-liściowaty:* ieżeli plewy go składaiące są liściowate.

Paleaceo-setosus *pappus*, puch *plewisto-szczecinowaty:* z plew szczecinowatych powstaiący.

Paleaceus, *plewisty*, *plewowaty:* plewami osadzony, albo z plew powstaiący, albo nakoniec do plew podobny. I tak: *p. pappus* ieżeli puch złożony iest z małych plewek, to iest, gdy części go składaiące są u spodu rozrzerzone, *np. Helianthus annuus.* Daie się wzgląd na kształt i liczbę plew takowych, a ztąd *puch plewisty* może bydź *di-tri-penta-poly-phyllus*, dwu-trzy-pięć-wielo-listkowy. *Paleacea rhizoma*, gdy korzeń skórkowatémi łuskami iest pokryty, iak u wielu Paproci; *p. receptaculum*, osadnik plewisty: podługowatemi, krótkiemi, tępémi, skórkowatémi, tęgiemi listkami osadzony; *p. semina*, nasiona plewowate: nieiako do plew podobne; *p. stipes*, trzon plewisty: suchémi łuskami pokryty, iak w Paprociach.

Paleola Rich. *ob.* Glumellula.

Pallidus, *blady:* oznacza słabe natężenie koloru, od przymieszania się białéy farby pochodzące.

Palmae, *Palmy:* rośliny iednoliścieniowe pniem drzewiastym, nigdy albo bardzo rzadko gałęzie wydaiącym, opatrzone; liście ich z wierzchołka tylko pnia wychodzą, a kwiaty przed rozkwitnieniem zawsze w pochwie są zawarte; *np. Daktyl.* Naturalna familiia u Linneusza.

Palmaris = Digitalis.

Palmatus, *dłoniasty:* mówi się o organie płaskim, w kierunku podłużnym ku podstawie na części prawie równe podzielonym, tak, że nacięcia aż za środek organu zachodzą, a cały organ kształt dłoni z palcami nieiako przedstawuie; iak *np.* liście u *Rheum palmatum. Palmata radix*, korzeń spłaszczony i z końca na części podłużne podzielony, *np. Orchis sambucina.* Wyraz ten często dodaie się do innych przymiotników oznaczaiących nacięcia organów, *np. palmatifidus*, dłoniasto-wrębny; *palmatipartitus*, dłoniasto-dzielny, i t. d.

Palmiformis, *ob.* Ruptinervis.

Palminervia *folia* Dec., liście *dłoniasto-nerwowe:* gdy trzy do siedmiu nerwów, nakształt palców u ręki roztwartéy i rozszerzonéy, są ułożone.

Palmus *dłoń:* szerokość czterech palców ręki prócz wielkiego, czyli długość wskaziciela, co wynosi około trzech cali.

Paludes, *błota:* mieysca mokre, błotniste. Rośliny na błotach znayduiące się, błotuistemi *paludosae* są nazywane.

Palustres = Paludosae, *ob.* Paludes.

Panduraeformis, Panduratus = Panduriformis.

Panduriformis, *skrzypcowaty:* mówi się o powierzchni płaskiey, podługowatéy, po końcach zaokrąglonéy, z obu zaś boków łękowato wyciętéy, tak, że kształt skrzypiec przedstawuie.

Panicula, *wiecha:* iest to kwiatostan, w którym na ogólnéy szypułce kwiaty szypułkowate zrzadka są osadzone, a szczególne te szypułki idąc na dół coraz dłuższémi i gałęzistszémi się staią, *np.* Owies pospolity (*Avena sativa*).

Paniculatus, *wiechowaty:* w kształt wiechy ułożony; *np. p. caulis*, łodyga którey gałęzie niby wiechę formuią; *p. flores*, kwiaty wiechę składaiące, i t. d.

Pannexterna: Mirb. tak nazywa powłokę pestkowca soczystą lub mięsistą.

Panninterna Mirb.: część koścista pestkowa.

Pannosus, *woyłakowaty:* organ złożony z włókien cienkich a miękkich, gęsto śplecionych.

Papilionacea *corolla*, korona *motylkowata* albo *groszkowa:* składaiąca się z pięciu płatków różnokształtnych, które są: żagielek *vexillum*, płatek nayszérszy, górny, podniesiony, przez rozkwitnieniem wszystkie inne okrywaiący; skrzydełka *alae*, dwa płatki wązkie z boku kwiatu i w kierunku iego osi idące; łódka *carina*, płatek dolny, między skrzydełkami osadzony, nakształt łódki wklęsły, ze zrośnienia lub zbliżenia dwóch płatków powstaiący. Rośliny z takiemi kwiatami składały naturalną familiią u Linneusza, i groszkowémi *Papilionaceae* się nazywaią.

Papilla, *macek:* wyrazem tym oznaczaią się małe, mięsiste, miękkie wyniosłości, iakie się na powierzchni rozmaitych organów postrzegaią. W grzybach *mackami* nazywaią się wyniosłości na spodniey powierzchni kapelusza, błonką nasienną (*hymenium*) pokryte, *np. Telephora.*

Papillaris = Papillosus.

Papilliformis = Mammillaris.

Papillosus, *mackowaty:* małémi, miękkiemi wyniosłościami pokryty; *p. radix notha*, korzeń fałszywy złożony z małych mackowatych wyniosłości, któremi się roślina pasorzytna przyczepia, *np. Liszayce.*

Pappiformis *lana*, wełna *puchowata:* włosy miękkie, zamiast puchu, na nasionach postrzegane, *np. Eriophorum.*

Papposus, *puchem opatrzony: ob.* Pappus.

Pappus, *puch:* wyrazem tym oznaczaią się łuski, włosy, szczeciny albo niekiedy błonka, spód kwiatków szczególnych kwiatu złożonego otaczaiące, które za kielich właściwy każdego kwiatka mogą się uważać, a które potem górną część nasion otaczaią. Nasiona takim puchem otoczone, *papposa semina* się nazywaią.

Papuła: brodawka wodą lub gazem napełniona. Organ więc takiemi pęcherzykami pokryty, wyrazem *papulosus* się oddaie, *np. Mesembryanthemum cristallinum.*

Papulosus, *ob.* Papula.

Parabolico-cordatus, *parabolicznie-sercowaty:* paraboliczny, u spodu sercowato wycięty.

Parabolicus, *paraboliczny:* organ płaski, dłuższy iak szeroki, przy nasadzie łukiem koła ograniczony, idąc zaś ku wierzchołkowi raptem okrągławo zwężaiący się, *np.* liść u *Marrubium Pseudodictamnus.*

Paracarpium: Link tak nazywa owoc spuściały, czyli ślad owocu w kwiatach samczych roślin oddzielno- i rozdzielno-płciowych, a co Linneusz do miodników policzał.

Paracorolla Link. = Corona.

Paragonia: nazywa się to wszystko, co się przy kwiecie znayduie a nie iest okwiatem, iako to: *Parastamina*, *Parastyli*, *Corona*, *Barba*, *i t. d.*

Paragynia = Parastyli.

Parallelopipedus, *równoległościenny.*

Parallelus, *równoległy:* mówi się o organach, których kierunek prawie iest iednostayny, tak, że się z sobą nie przecinaią i nie dotykaią; *p. dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum.

Parandria = Parastamina.

Paranectaria: organa z kształtu i osady do miodników podobne, ale płynu słodkiego nie zawieraiące.

Parapetala Link.: organa zupełnie do płatków podobne, tylko bardziéy wewnątrz kwiatu położone i prawie z pręcikami zmieszane, które za pręciki rozszerzone i spuściałe uważać można. Linneusz organa te do miodników policzał.

Parapetalostemones: klassa roślin u Moencha, w któ-

rych pręciki osadzone są na listkach do płatków korony podobnych i wewnątrz kwiatu znayduiących się.

Paraphyllia Link: organa do liści podobne, przy nich umieszczone i pierwiéy się rozwiiaiące. Tu należą przysadki liściowe; organa liściowate w rostkowaniu paproci naprzód się pokazuiące, za liścienie od niektórych uważane; równie iak liścienie mchów, wyrazem *corpuscula confervoidea* oznaczane.

Paraphyses: Ehrh. tak nazywa włókienka członkowate, pomiędzy pręcikami i słupkami w kwiatach mchów, iako téż pomiędzy ziarnikami w grzybach znayduiące się, a które Linneusz za miodniki uważał. Hedw. nazywa ie *Fila succulenta*.

Parasiticus, *pasorzytny*: mówi się o roślinach, które na innych żywych lub martwych wyrastaią. Pomiędzy roślinami pasorzytnémi (*Parasiticae*) rozróżniaią się następuiące: *a*) *Parasiticae verae*, pasorzyty prawdziwe: które wyrastaią na roślinach żyiących i karmią się ich sokami, *np. Cuscuta*; *b*) *P. superficiales* seu *externae*, pasorzyty zewnętrzne: które się na rośliny żywe wspinaią, lecz nie karmią się ich sokami wewnętrznémi, tylko wilgocią na powierzchni ich zewnętrznéy znayduiącą się, *np. Vanilla*; *c*) *P. intestinae* seu *internae*, pasorzyty wewnętrzne: które się wewnątrz roślin żywych znaydnią, ich sokami karmią, lecz nie ukazuią się na zewnątrz, chyba po zdięciu epidermidy, *np. Aecidium*; *d*) *Pseudoparasiticae*, pasorzyty fałszywe: które wyrastaią na roślinach żyć przestaiących albo zupełnie martwych; te ostatnie mogą bydź także *externae v. internae*, zewnętrzne albo wewnętrzne, podług tego, iak na zewnętrznéy powierzchni się ukazuią, lub pod epidermidą są ukryte. Mówiąc o roślinach pasorzytnych daie się ieszcze wzgląd na organa, na których się one znayduią; z tąd tedy bydź mogą: *Parasiticae corticales* na korze rosnące, *epirrhizae* na korzeniach, *epixyloneae* na samém drzewie, *epicaulae* na łodygach, *epiphyllae* na górnéy powierzchni liści, *hypophyllae* na dolnéy powierzchni liścia, *bifrontes* na obu powierzchniach liścia znayduiące się. Link rozróżnia rośliny pasorzytne na *P. verae*, które korzenie swe do innych roślin zagłębiaią, i *P. spuriae*, które korzenie swe maią w ziemi, ale téż razem łodygi ich pnące się opatrzone są brodawkami korzonki wypuszczaiącémi, którémi się do innych roślin przyczepiaią i ich soki ciągną. *P. epimyces*, pasorzyty na grzybach wyrastaiące. Rośliny pasorzytne, które się na innych roślinach znayduią, zowią się w ogólności *Epiphytae*, dla rozróżnienia ich

od pasorzytów na ciałach martwych źwierząt wyrastaiących, które się *Epizoae* nazywaią.

Parastades, Parastamina, Parastemones: Link tak nazywą organa do pręcików podobne, pomiędzy pręcikami i płatkami znayduiące się, a które nie są bynaymniéy pręcikami, iak u *Passiflora*. Linneusz organa te do miodników policzał.

Parastyli: Link zowie organa pomiędzy słupkami znayduiące się i do nich podobne, które iednak funkcyi ich nie pełnią.

Parenchyma, *miękisz*: tak się nazywa tkanka komórkowata wolna, miękka, sokami napełniona, iaka się postrzega *np.* w liściach i owocach mięsistych. Link mięsistość takową rozróżnia na *Parenchyma* i *Prosenchyma*: pierwsza składa się z komórek bez porządku skupionych albo w szereg ułożonych, tak iednak, że komórki te końcami swémi iakby uciętémi z sobą się stykaią; druga powstaie z komórek podługowatych, prawie walcowatych, tak ułożonych, że końcami zaostrzonémi iedne na drugie zachodzą. *Parenchyma* Grew = Stratum cellulosum.

Paria, *pary*: zbliżenie organów po dwa w iedno mieysce.

Parietalis, *ścienny*: na ścianie, czyli łuszczynce, owocu osadzony; *p. dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *p. placenta*, osadnik nasion ściany owocu wyściełaiący.

Parietes, *ściany*: wewnętrzne i zewnętrzne powierzchnie organu próżnego.

Pari-pinnatum *folium*, liść *parzysto-pierzasty*: gdy liczba listków w liściu pierzastym iest parzysta.

Pars carnosa = Parenchyma.

Partes similares Grew = Organa elementarja.

Partialis, *szczególny*. *Partialis calyx*: ieżeli każdy kwiatek kwiatu złożonego, oddzielnym kieliszkiem iest opatrzony, kieliszek takowy zowie się *kielichem szczególnym*; *p. fructus*: owoc cząstkowy owocu złożonego; *p. involucrum ob.* Involucrum; *p. pedunculus ob.* Pedunculus; *p. petiolus ob.* Petiolus; *p. pinna ob.* Pinna; *p. receptaculum*: ieżeli każdy z kwiatków kwiatu złożonego na wspólnym osadniku umieszczonych, ma prócz tego swóy osobny osadnik, tedy ten ostatni *szczególnym* się nazywa; *p. umbella ob.* Umbella.

Partibilis, mogący się podzielać: mówi się o organie który nie będąc rzeczywiście złożonym, może bydź w doźrzałości, bez widocznego rozdarcia, na części podzielonym; *np.* owoc, liść.

Partitus, *podzielony*: mówi się mianowicie o organach płaskich, których brzeg na części iest podzielony tak,

że nacięcia blizko podstawy albo nerwu środkowego się kończą, ale do nich nie dochodzą. Od liczby takowych nacięć organ bydź może: *bi-tri-quadri-quinque- i t. d. multi-partitus*, dwu-trzy-cztero-pięć- i t. d. wielo-dzielny.

Parvifolius, *małoliści:* małe liście maiący.

Parvus, *mały:* we wszystkich wymiarach mały.

Pascua, *pastwiska:* łąki suche, nieco piasczyste i nie zbyt trawami pokrywaiące się. Rośliny na takich mieyscach rosnące, pastwiskowémi *pascuae* się nazywaią.

Patella: tak się nazywa w liszaycach pleszka płaska, okrągława, z substancyi odmienney od substancyi plechy uformowana i brzegiem szczególnym otoczona, *np. Lecydea.*

Patellaeformis: mówi się o organie płaskim, okrągławym, z brzegami nieco podniesionémi; *p. embryo*, zarodek o rostku krótkim, okrągławo rozszerzonym.

Patellula = Patella.

Patens, *otwarty:* mówi się o organach, nachylonych pod kątem ostrym do osi organu, na którym są osadzone. Podług Linneusza kąt ten ma bydź około 45°.

Patenti-divergens, *otwarto-rozłożysty:* pod kątem 70° do osi organu, na którym się znayduie, nachylony.

Patentissimus, *bardzo otwarty*: od osi organu, na którym się znayduie, prawie pod kątem prostym odchylony; *p. panicula* = diffusa.

Pathologia, *ob.* Botanica.

Patria, *oyczyzna*: mieysce znaydywania się rośliny co do kraiu.

Patulus, *nieco otwarty:* pod kątem ostrym (mnieyszym od 45°) do osi osady nachylony.

Pauciflorus, *niewielokwiatowy*: mało kwiatów maiący.

Pauciradiatus, *niewielopromieniowy: np.* kwiat złożony, mało kwiatków promieniowych maiący, albo baldaszek o małéy liczbie promieni.

Pecten = Trichidium.

Pectinatus, *grzebieniasty*: mówi się o organie na części równowązkie, do osi prawie prostopadłe, podzielonym, gdy części te na iednéy leżą płaszczyznie, *np. p. folium*, liść pierzastodzielny o podziałkach wązkich, do nerwu głównego prostopadłych, iak u *Achillea pectinata.*

Pedalinervia *folia* Dec.: liście o nerwach stopowych (*nervi pedati*).

Pedalis, *stopowy:* stopę długości maiący.

Pedatifidum *folium*, liść *stopowodzielny*: iest to liść

dłoniasty, w którym boczne nacięcia mniéy są głębokie od środkowych.

Pedato-pinnatus, *stopowo-pierzasty*: mówi się o liściu stopowym, w którym listki są pierzaste.

Pedatus, *stopowy:* mówi się o liściu, którego ogonek dwudzielny na wewnętrznych bokach swoich gałązek listki ma osadzone. *Pedati nervi*, ieżeli z podstawy liścia wychodzą dwa nerwy roztwarte, a na bokach ich wewnętrznych inne nerwy, do nich prawie prostopadłe, są osadzone, *np. Helleborus.* Wyraz *pedatus* często dodaie się do innych przymiotników, oznaczaiących nacięcia organów, i wskazuie, że nacięcia te w kształt stopowy są ułożone, *np. pedatilobatus* stopowoklapowy, *pedatipartitus* stopowodzielony, *pedatisectus* stopowonacięty, i t. d.

Pedetentim, *pomału*, *powoli.*

Pedicellatus, *ob.* Pedicellum.

Pedicellum, Pedicellus, *szypułeczka:* raz oznacza małą i delikatną szypułkę, czyli trzonek iakiegoś organu: drugi zaś szypułkę szczególną, z których szypułka złożona powstaie; nakoniec szypułka w mchach czyli szczecina, tym się wyrazem niekiedy oddaie. W każdym przypadku przytomność téy szypułeczki wyrazem *pedicellatus* się wyraża.

Pediculatus = Pedicellatus.

Pediculus = Pedunculus. Także trzoneczek puchu tém się oznacza nazwiskiem.

Peduncularis, *szypułkowy:* na szypułce umieszczony lub z szypułki powstaiący, *np. p. cirrhus*, ieżeli wąs z szypułki spuściałéy powstaie, iak u *Wina*, *Passiflory.*

Pedunculatus, *szypułkowaty*: szypułką opatrzony.

Pedunculus, *szypułka*: iest to organ, za pośrednictwem którego kwiaty na pniu, gałęziach, lub korzeniu są osadzone. Szypułka, na któréy wiele innych szypułek iest osadzonych, zowie się *pedunculus communis*, każda zaś iéy gałąź *pedunculus partialis* albo *Pedicellus* się nazywa.

Pelios (w grec. złoż.) = Lividus.

Pellicula: Dec. tak nazywa delikatną błonkę, całkowite nasiona niektórych roślin otaczaiącą, na któréy włosy są osadzone, iak *np.* u *Bawełny:* a co Gärtner pod ogólném nazwaniem epidermidy zaymuie.

Pellitus: mówi się o organie takie maiącym weyrzenie, iak gdyby ze skórki zewnętrznéy był obnażony.

Pellucide-punctatus, *przeświecaiąco-kropkowany:* punktami przeświecaiącémi pokryty.

Pellucidus, *przeświecaiący*: przez którego massę światło przechodzić może.

Pelta, *tarcza*: tym wyrazem oznaczaią się w liszaycach pleszki płaskie, okrągławe, nieobrzeżone; na brzegu plechy osadzone. W Marchancyach tak się nazywa organ tarczowaty, na szypułce osadzony, wewnątrz ziarenka zawieraiący, a który od Linneusza za część płciową samczą był uważany.

Peltatus, *tarczowaty*: ieżeli organ płaski nie brzegiem tylko środkiem iest przymocowany, *np. p. folium*, liść w którym ogonek do powierzchni dolnéy iest przyrosły, iak u *Nasturcyi*. Toż samo się ma rozumieć i o innych organach. W przeciwnym zaś przypadku, ieżeli organ płaski nie środkiem, ale brzegiem iest przymocowany, używa się wyraz *Palaceus*.

Peltinervia *folia* Dec.: ieżeli nerwy od ogonka promienisto na wszystkie strony się rozchodzą.

Pendulus, *wiszący*: tak zwisły, że wierzchołkiem pionowo ku ziemi iest obrócony, *np.* łodyga u *Pasorzytnych*; *pendula radix tuberosa* = filipendula.

Penicillatus, Penicilliformis, *penzelkowaty*: gęstą kupką delikatnych i krótkich włókienek opatrzony; *p. pappus*, puch którego promienie mniéy więcéy nagie, delikatnémi włoskami u wierzchu są osadzone, iak u wielu z rodzaiu *Gnaphalia*; *p. stigma*, znamie z wielu włókien krótkich, mięsistych, gęsto skupionych, złożone; iak u wielu Traw.

Penicillus, *penzelek*: podług Bernh. włos, na wierzchołku kupką delikatnych włosków, w kształt penzelka ułożonych, osadzony.

Pennatus = Pinnatus.

Penniformis, *ob.* Ruptinervis.

Penninervia *folia*, liście o nerwach pierzastych.

Penta (grec.) pięć.

Pentacoccus, *ob.* Coccum.

Pentafora *pericarpia*: nasienniki o pięciu klapach.

Pentagonus, *pięćścienny*, *ob.* Gonos.

Pentagynia: nazwisko rzędu u Linneusza.

Pentagynus, *pięcsłupkowy*: kwiat o pięciu słupkach, albo téż roślina z takiémi kwiatami.

Pentandria: V. klassa w układzie Linneusza.

Pentandrus, *pięciopręcikowy*: kwiat o pięciu pręcikach alboli téż roślina z takiémi kwiatami.

Pentangiae Boerh.: rośliny o owocach z pięciu torebek złożonych.

Pentantherae Ludw. = Pentandra.

Pentapetaloides *corolla*: korona iednopłatkowa o pięciu głębokich nacięciach.

Pentapetalus, *pięciopłatkowy*, *ob.* Petalum.

Pentaphyllus, *pięćlistkowy*, *ob.* Phyllum.

Pentapterus, *pięćskrzydły*; *np.* nasiona pięcią skrzydełek opatrzone.

Pentasepalus, *pięćdziałkowy*: *ob.* Sepalum.

Pentaspermus, *pięćziarnowy*: *np.* iagoda.

Pentastemones = Pentandria.

Pepo, *dyniak*: owoc do iablka podobny, z różnicą, że nasiona od osi nasiennika są oddalone i ku zewnątrz przymocowane, a powłoka naytwardsza iest zewnątrz, wewnątrz zaś zupełnie miękka, soczysta; *np. Dynia, Melon, Ogórek.*

Peponida Rich. }
Peponium Brot. } =Pepo.

Perapetala: Moench tak nazywa wszelkie wyrostki na płatkach korony postrzegane, iak *np.* włókna na koronie Bobrka (*Menyanthes*).

Peraphylla: Moench używa tego wyrazu na oznaczenie wszelkich wyrostków i wyniosłości na kielichu znayduiących się, iak u Tarczycy (*Scutellaria*).

Percurrens, *przebiegaiący*: ieżeli iakiś organ na drugim, odmiennéy od niego natury, iest rozciągnięty i w całéy długości do niego przyrosły. Drugi ten organ *percursus* się nazywa.

Percursus, *przebieżony*: *ob.* Percurrens.

Perdicieae: poddział roślin zrosłogłówkowych o kwiatkach z koronami dwuwargowémi.

Perembryum: Link tak nazywa powłokę zarodka u Jednoliścieniowych, w któréy kiełek i rostek są zawarte, a co odpowiada razem uważanym organom *Coleoptila* i *Coleorrhiza* od Mirbela zwanym.

Perennantia *folia*, liście zawsze zielone.

Perennis, *trwały*: mówi się o roślinach więcéy iak dwa lata trwaiących. Te mogą bydź: albo *perennes herbaceae*, trwałe zielne: których łodyga po wydaniu owocu ginie, a korzeń iest trwały, i takie w skróceniach oznaczaią się znakiem Jowisza (♃); albo *perennes arboreae*, trwałe drewne: których korzeń i łodyga są trwałémi, a takie oznaczaią się znakiem Saturna (♄).

Perfectus, *zupełny*: = Completus.

Perfilatum *folium* Scop. *ob.* Perforatus.

Perfoliatum *folium*, liść *przerosły*: ieżeli na około łodygę otacza i z nią iest zrosły. Niektórzy toż samo wyrażeniem *perfoliatus caulis* oddaią.

Perforatus, *przedziurawiony*: otworem opatrzony, *np.* główka pylkowa, kapelusz, liścienie, i t. d. *Perforatum folium* dwoiako się rozumie: raz znaczy że liść otworami wskróś przechodzącémi iest podziurawiony;

drugi raz, że na około łodygę otacza i do niéy za pomocą delikatnéy błonki iest przyrosły, tak, że się około niéy cokolwiek poruszać może; w ostatnim znaczeniu wyraz *perfilatum* lepiéy się używa.

Pergamenus, *pargaminowy*: z substancyi do pargaminu podobny.

Peri (w grec. złoż.) *na około.*

Periaedoeum Ehrh. = Perigonium internum.

Perianthialia Brid. = Perianthium.

Perianthium, *okwiat.* Linneusz tym wyrazem oznaczał same tylko pokrywy kwiatowe, to iest bezśrednio kwiat otaczaiące, które gatunek kielicha stanowią. Okwiat taki, zawieraiący pręciki i zarodek owocu, nazywa on *Perianthium fructificationis*; obeymuiący same tylko pręciki, bez zarodka, *P. floris* nazywa; zawieraiący zaś sam tylko zarodek owocu, bez pręcików, *P. fructus* mianuie. Dzisieysi wyrazu *Perianthium* używaią na oznaczenie wszelkich pokryw kwiatu, nie rozróżniaiąc czyli one są kielichem, czy koroną. Okwiat złożony z iednéy sztuki albo z iednego rzędu listków, nazywaią poiedynczym *P. simplex*, złożony zaś z dwóch sztuk iedna w drugiéy zawartych, albo z dwóch rzędów listków takimże sposobem ułożonych, okwiatem podwóynym *P. duplex* zowią; z tych zewnętrzny, odpowiadaiący kielichowi, *P. externum*, wewnętrzny zaś, odpowiadaiący koronie, *P. internum* mianuią. *Perianthium* Ehrh. = Anthodium.

Pericarpialis *bulbus* Mirb.: cebulki w nasiennikach w mieyscu nasion tworzące się, *np. Crinum asiaticum.*

Pericarpicus, *nasiennikowy:* do nasiennika należący. Richard stosuie wyraz ten do nasion, które iednostayny maią kierunek ze swym nasiennikiem.

Pericarpium, *nasiennik:* wyrazem tym oznacza się w ogólności wszelka powłoka, mięsista, skórkowata, lub innéy natury, nasiona w sobie zawieraiąca. Nasiennik we wszystkich owocach się znayduie; niekiedy wprawdzie bywa bardzo nie wyraźny, lecz to pochodzi od ścisłego zrośnienia się iego powłok z powłokami nasienia właściwémi. Medicus wyrazem *Pericarpium* nazywa tylko nasienniki suche i nie otwieraiące się, inne zaś ich gatunki wyrazem *Conceptaculum seminum* mianuie. Nasiennik, który się w dożrzałości na części nie rozdziela, zowie się iednołuszczynkowym *P. univalve*, ieżeli zaś otwieraiąc się na części podziela, w ów czas od liczby takowych części zowie się *bi-tri- i t. d. multivalve*, dwu-trzy- i t. d. wielołuszczynko-

wy. Każdy nasiennik składa się ze trzech warst czyli części, iedna na drugiéy położonych, témi są *Epicarpium*, *Sarcocarpium* i *Endocarpium*.

Perichaetialia *folia:* listki pokrywy *perichaetium* zwaney.

Perichaetium: wyrazem tym oznaczaią się w Mchach listki odmiennéy budowy i farby od liści zwyczaynych, które torębki i części płciowe przed zapłodnieniem, a poźniéy szczecinę u spodu otaczaią.

Pericladium Link: rozszerzenie podstawy liścia u Baldaszkowych, które spód gałęzi i szypułek w kształcie pochwy otacza.

Periclinium Cassini = Anthodium.

Peridium, *otoczeń:* tak się nazywa organ skórkowaty, w grzybach okrytoziarnowych (*angiocarpi*) części owocowania otaczaiący, *np.* Purchawka (*Lycoperdon*). Otoczeń z iednéy tylko skórki złożony, zowie się poiedynczym *P. simplex*, ieżeli zaś składa się z dwóch błonek, iedna na drugiéy położonych, w ów czas się podwóynym *P. duplex* nazywa. Link nazywa *peridium* we wszystkich roślinach część powlekaiącą nasiennika, nie licząc do tego przegród i osadnika nasion.

Peridroma: Neck. tak nazywa ogonek ogólny czyli nerw środkowy u Paproci, który razem służy za osadę liściom i owocom na nich umieszczonym.

Periembrium Link = Albumen.

Perigonium: Ehrhart użył tego wyrazu na oznaczenie okwiatu w ogólności, a zatém pod tém nazwiskiem kielich i koronę zaymuie; i, ieżeli w okwiacie kielich i korona są wyraźne, nazywa go *Perigonium duplex*, ieżeli zaś kielich z koroną tak iest zrosły, że ieden organ stanowi, w ów czas *Perigonium simplex* albo prosto *Perigonium* zowie. Link wtedy tylko używa tego wyrazu, kiedy nie można oznaczyć czyli okwiat iest kielichem, czy koroną. U Hedwiga *Perigonium* znaczy niekiedy toż samo co *Perichaetium*. Kielich w Jungermanniach także się wyrazem *Perigonium* oddaie.

Perigynandra Neck. = Perianthium; *P. communis* = Anthodium; *P. exterior* = Calyx; *P. interior* = Corolla.

Perigynium Link = Urceolus.

Perigynus: mówi się *np. p. corolla*, ieżeli ta na kielichu iest osadzona; *p. flos*, kwiat w którym pręciki na około iaiecznika, to iest na kielichu są osadzone; *p. stamina*, pręciki z podstawą kielicha zrosłe. Pręciki takie w Jednoliścieniowych osadzone są wewnątrz ko-

rony na iéy rurce albo podziałkach, w Dwuliścieniowych na paznogciach korony wielopłatkowéy, albo, gdy nie ma korony, na kielichu są umieszczone.

Perinteger = Integerrimus.

Periodici *flores*, kwiaty *peryodyczne:* przez kilka dni o pewnéy godzinie otwieraiące się i zamykaiące.

Periodus vitae, *przeciąg życia* rośliny.

Peripheria, *obwód:* punkta brzegowe organu płaskiego.

Periphericus, *obwodowy:* na obwodzie czegoś osadzony. *Periphericum albumen*, białko zarodek wewnątrz siebie zawieraiące, *np. Jodła; p. embryo*, zarodek na zewnętrznéy powierzchni nasienia osadzony; *p. flores*, kwiaty w baldaszku lub innym kwiecie złożonym, naybardziéy ku zewnątrz oddalone.

Periphorantium Rich. = Anthodium.

Periphorium Rich. = Gonophorum.

Periphyllia Link. = Glumellula.

Peripodium Ehrh. = Vaginula.

Peripterus: na około skrzydełkiem otoczony, *np. p. samara* iest u Wiązu (*Ulmus*).

Perisperma = Spermodermis.

Perispermicus Juss. = Albuminosus. *Perispermicus* Rich. = Exalbuminosus.

Perispermium Juss. = Albumen; *Perispermium* Ehrh. = Pericarpium. U Rich. *Perispermium* znaczyło toż samo co *Spermodermis*. U niektórych *Perispermium* = Arillus.

Perisporangium Hedw. = Indusium.

Perisporium: niektórzy tak nazywaią nasiennik roślin skrytopłciowych.

Peristachyum Panz. = Gluma calyx.

Peristoma, Peristomium, *kołootworze:* tak się nazywa brzeg otworu torebki w mchach, po odięciu czépka przedstawuiący się, który bywa albo cały, albo w zęby, rzęsy, i t. d., wykształcony. Jeżeli błonka brzeg ten stanowiąca iest poiedyncza, albo gdy zęby, rzęsy kołootworza, iednym tylko rzędem są osadzone, w ów czas kołootworze zowie się poiedynczém *P. simplex*; ieżeli zaś dwa, trzy, i t. d. rzędów rzęs, zębów lub błonek otwór otacza, kołootworze podwóyném, potróyném, i t. d., *P. duplex*, *triplex*, *i t. d.*, się nazywa.

Perithecium, *otoczeń:* Pers. tak nazywa osadnik w grzybach, w próżnościach którego puszki są umieszczone; *np. Sphaeria.*

Peritropum *semen* Rich.: nasienie od osi owocu do ścian iego zewnętrznych skierowane.

Perlatus, *bardzo szeroki.*

Perlongus, *bardzo długi.*
Perocidium Neck. = Perichaetium.
Peronatus *stipes* Willd., trzon *obuty:* od spodu aż do połowy wełną grubą okryty, u góry zaś nagi, *np. Agaricus peronatus.*
Perpendicularis, *pionowy:* w kierunku pionowym idący.
Perpusillus = Pusillus.
Persistens, *trwały, nieopadaiący:* mówiąc o kielichu, koronie, słupkach i pręcikach oznacza takie, które po odbytéy funkcyi zapładniania nie opadaią; *p. annulus,* pierścień równo z grzybem trwaiący; *p. capsula,* torebka w doźrzałości nie opadaiąca, *np. Mak; p. folia,* ieżeli liście w iesieni zeschłe nie opadaią, lecz przez zimę pozostaią na drzewie i aż na wiosnę przez nowe tryby są zrzucane, *np. Dąb; p. pedunculus,* szypułka dłużéy od owocu trwaiąca; *p. stipula,* gdy przysadka liściowa dłużéy trwa iak sam liść.
Personata *corolla,* korona *maskowata:* dwuwargowa, w któréy gardziel wypukłością wargi dolnéy iest zamkniona. Kwiaty z takiémi koronami zowią się *flores personati,* a rośliny z podobnémi kwiatami stanowią naturalną familią u Linneusza *Personatae* zwaną, *np.* Pszeniec (*Melampyrum*), Wyżlin (*Antirrhinum*), i t. p.
Pertenuis, *bardzo cienki.*
Pertusus, *przebity:* mówi się o organie małémi, okrągłémi otworami podziurawionym; *p. folia,* ieżeli niektóre oka siatki przez nerwy utworzonéy, tkanką komórkowatą nie są wypełnione, *np. Dracontium pertusum.*
Perula: tak się nazywa u Storczykowych ostroga, ieżeli iest tępa, woreczkowata.
Pervius, *otwarty:* przeciwznaczny wyrazowi *Clausus.*
Pes, *stopa:* długość stopy, albo od zgięcia ręki w łokciu do nasady palca wielkiego, co wynosi około 12 cali. W wyrażeniach złożonych wyraz *pes* używa się niekiedy na mieyscu *stipes, pedunculus* i innych podpor, *np. Lateripes,* z trzonem do boku przyrosłym.
Petaliformis = Petaloideus.
Petalinus: na płatku umieszczony; *np.* miodnik.
Petalodes *flos* Tournef.: kwiat płatkami opatrzony.
Petaloideus, *płatkowaty:* do płatków korony podobny; *np. p. perianthium,* okwiat biały, lub innéy oprócz zielonéy farby, do korony podobny; *p. stigma,* znamie na podobieństwo płatków wykształcone, iak u Kosaćca (*Iris*).

Pe t a l o s t e m o n e s Gled. i Moench: rośliny w których pręciki na płatkach korony są osadzone.

Pe t a l u m, *płatek*. Jeżeli korona składa się z kilku części z sobą nie połączonych, każda z takowych części *płatkiem* się nazywa, a od liczby ich korona bydź może: *mono-di-tri-tetra-penta- i t. d. poly-petala*, iedno-dwu-trzy-cztero-pięć- i t. d. wielo-płatkowa.

Pe t i o l a c e a e *gemmae*, pąki *ogonkowe:* których łuski z ogonków liściowych rozszerzonych są uformowane; łuski też takowe *petiolaceae squamae* się nazywaią; *np. Orzech włoski.*

Pe t i o l a r i s, *ogonkowy:* do ogonka należący, albo też z ogonka wyrastaiący; *np. p. cirrhus*, ieżeli wąs iest ogonkiem przedłużonym, iak u *Wyki* (*Vicia*); *p. flores*, kwiaty z ich szypułkami na ogonku liściowym osadzone, iak u *Hibiscus; p. glandula*, gruczoł na ogonku znayduiący się, iak u *Cassia; p. pedunculus*, szypułka na ogonku osadzona, iak u *Thesium ebracteatum; p. stipula*, ieżeli przysadka liściowa z ogonkiem iest zrosła, iak u *Astragalus*, albo razem z ogonkiem i z łodygą, iak u *Róży*.

Pe t i o l a t u s, *ogonkowaty:* liść ogonkiem opatrzony. Mówi się niekiedy *petiolatae glandulae*, a to znaczy, że gruczoły trzoneczkami są opatrzone.

Pe t i o l e l l u m, *ob.* Petiolus.

Pe t i o l u l a t u s: listek szczególny, w liściu złożonym, ogonkiem opatrzony.

Pe t i o l u l u s, *ob.* Petiolus.

Pe t i o l u s, *ogonek:* organ za pośrednictwem którego liście na łodygach, gałęziach, i t. d. bywaią osadzone. Składa się on z kilku wiązek naczyń spiralnych, w kształt okrągły, spłaszczony, lub inny iakikolwiek ułożonych. W liściach składanych ogonek, na którym wiele listków z właściwémi sobie ogonkami iest osadzonych, zowie się ogólnym *P. communis*, każdy zaś ogonek listka szczególnego, ogonkiem szczególnym *P. partialis v. proprius*, *Petiolulus*, *Petiolellum* się nazywa.

Pe t r o s a *loca*, mieysca *kamieniste*: ułamkami skał, które się pospolicie kamieniami zowią, pokryte. Rośliny na takich mieyscach znayduiące, *petrosae plantae* się nazywaią.

Ph a e n o g a m a e = Phanerogamae.

Ph a e o s, Phajos (w grec. złoż.) = Fuscus.

Ph a n e r a n t h e a e Wach. = Phanerogamae.

Ph a n e r o g a m a e *plantae*, rośliny *iawnopłciowe*: w których części płciowe nagiém okiem są widziane.

Ph a n e r o s, Phanos (w grec. złoż.) *widoczny*, *wyraźny*.

Phoeniceus: u Willd. znaczy toż samo co *Coccineus*, u innych zaś kolor ciemno-czerwony, purpurowy, a nawet fioletowy oznacza.
Phoranthium Rich. = Receptaculum commune.
Phorus (w grec. złoż.) = Fer, Ferus.
Phragma Link = Dissepimentum transversale.
Phragmiger, *poprzegradzany:* którego próżność wewnętrzna, przegrodami poprzecznémi, na oddzielne komórki iest podzielona.
Phthiriasis: osłabienie rośliny z napadnienia owadów, mszycami, pluskwami i t. d. zwanych, pochodzące.
Phycostemones Turp.: gruczołki na około słupka w niektórych roślinach znayduiące się, lub inne iakie części, a które za pręciki nierozwinione R. Brown. uważa.
Phyllodes, Phylloideus, *liściowaty:* do liścia podobny.
Phyllodium: Dec. wyrazem tym nazywa ogonek w kształt liścia rozszerzony, iak *np.* u *Akacyy nowohollandskich.*
Phyllomania Jäger: rozwiianie się liści w ilości zbyteczney albo w mieyscu niezwyczaynem.
Phyllophora *planta* Gärtn.: roślina iednoliścieniowa, listkiem przy wschodzeniu opatrzona, i, gdy ten listek do innych iest podobny, rośliny te *Homophyllae* nazywaią się, *np. Arum*, *Canna;* będą zaś liście poźnieysze innego kształtu, iak *np.* u zbóż, *Heterophyllae* noszą nazwisko.
Phyllum (w grec. złoż.) znaczy toż samo co *Folium* używa się pospolicie na oznaczanie działek kielicha, listków pokryw, pokrywek, części pochew, i t. d., od liczby zaś tych listków organ zowie się *mono-di-tri-tetra- i t. d. poly-phyllus*, iedno-dwu-trzy-cztero- i t. d. wielolistkowy.
Phymatoidei *Cenothalami* Achar.: poddział liszayców w których pleszki od substancyi plechy są pokryte i iądro wewnątrz zawieraią.
Physica vegetabilium, *ob.* Botanica.
Physiologia, *ob.* Botanica.
Phytochlorainon, *zieleń liściowa:* wosk roślinny znayduiący się na liściach, łodygach i owocach rozmaitych roślin, mianowicie połyskuiących się, iak na liściach *Kapusty*, *Maku*, owocach *Gruszek*, *Fig*, *Cytryn*, *i t. d.*
Phytographia, *ob.* Botanica.
Phytologia = Botanica.
Phytos (w grec. złoż.) = Vegetabile.
Phytotropia: sztuka odmieniania roślin tak co do ich kształtu, iak co do przymiotów.

Piceus, *smołowy:* kolor czarny węglisty, w brunatny wpadaiący.

Pictus, *malowany:* mówi się o powierzchni plamkami okrągławémi, odmiennéy farby, pokrytéy.

Pileatus, Pileiformis: z kształtu do kapelusza grzybów podobny.

Pileus, *kapelusz:* górna, w iakikolwiek kształt rozszerzona część grzyba, na któréy błonka z nasionami (*hymenium*) iest umieszczona.

Pilidium: wyrazem tym oznaczaią w liszaycach pleszki trzonkowate lub beztrzonowe, krążkowatego lub półkulistego kształtu, z brzegiem płaskim lub zaokrąglonym, a których powłoka w pyłek się zamienia, *np. Calycium.*

Piliferum *folium:* liść na końcu długim włosem opatrzony, *np. Polytrichum piliferum.*

Pilosiusculus, *włoskowaty:* delikatnémi włoskami z rzadka pokryty.

Pilosus, *włosisty:* mówi się o powierzchni długiémi, miękkiémi, wyraźnémi włosami z rzadka pokrytéy.

Pilus, *włos:* wyrazem tym oznaczaią się dość długie, miękkie, do włosa zwierzęcego podobne organa, które na powierzchni rozmaitych części roślin postrzegać się daią. Przez wzgląd na budowę włosów, następuiące są ich gatunki: 1ód *Pili glanduliferi*, które na wierzchołkach swych noszą gruczoły; te mogą bydź: *cupulati, capitati* i *polycephali.* 2re *Pili excretorii*, które umieszczone na gruczołach służą do przeprowadzania soków; gatunki ich są: *subulati* i *malpighiacei.* 3cie *Pili lymphatici:* włosy nitkowate, gruczołów pozbawione, które zdaią się bydź przeznaczone do powiększenia powierzchni organów, a tém samém do pomnożenia wyziewania; te mogą bydź: *articulati vel phragmigeri, simplices* i *ramosi*, a te ostatnie mogą bydź ieszcze albo o gałęziach wolnych, albo też połączonych z sobą tak, że gatunek łusk stanowią, i *P. scutati* noszą nazwisko.

Pineta, *bory:* lasy złożone z roślin szpilkowych.

Pinguis, *tłusty:* smak oleyny maiący, albo też tłusty w dotknięciu.

Pinna, *pierzastość:* każdy szczególny listek liścia pierzastego tym się wyrazem oddaie. Jeżeli liść iest dwa razy pierzasty, Linneusz pierzastości pierwszego rzędu nazywał *pinnae partiales*, pierzastość rzędu drugiego, czyli listki szczególne, *pinnae propriae* albo prosto *Pinnae* mianował. Pospolicie zaś pierwsze zowią się *Pinnae*, a drugie *Pinnulae.*

Pinnatifidus, *pierzastodzielny:* mówi się o organie płaskim, prostopadle do nerwu środkowego głęboko naciętym, nacięcia iednak do samego nerwu nie dochodzą, iak *np.* liście u *Swierzbnicy polnéy* (*Scabiosa arvensis*).

Pinnati-lobatus, *pierzasto-klapowaty.*

Pinnati-partitus, *pierzasto-podzielony.*

Pinnati-sectus, *pierzasto-nacięty.*

Pinnato-binatum *folium*, *frons*, liść albo listowie *pierzasto-dwoiste:* ieżeli na dwóch przeciwległych stronach ogonka, liście dwoiste rzędem są osadzone; iak *np.* w indywiduach płodnych z gatunku *Acrostichum trifoliatum.*

Pinnato-cirrhosum *folium*, liść *pierzasto-wąsaty:* gdy ogonek liścia pierzastego wąsem się kończy, *np.* Wyka (*Vicia*).

Pinnato-pinnatifidus, *pierzasto-pierzastodzielny:* gdy listki organu pierzastego są pierzastodzielne, *np.* liście u *Woodwardia radicans.*

Pinnato-ternatum *folium*, *frons*, liść albo listowie *pierzasto-troiste:* ieżeli na dwóch przeciwległych stronach ogonka, liście troiste rzędem są osadzone, iak *np.* listowie w indywiduach płonnych z gatunku *Acrostichum trifoliatum.*

Pinnatus, *pierzasty:* gdy części organu z dwóch stron naprzeciwległych, nakształt pierzastości pióra są ułożone. I tak: *p. folium*, ieżeli ogonek nie podzielony, na dwóch bokach przeciwległych wiele listków ma osadzonych; *p. pili*, włosy z dwóch stron przeciwległych innémi włoskami osadzone; *p. surculus*, ieżeli z dwóch przeciwległych stron odziomka gałęzie wyrastaią i prawie wszystkie na iednéy leżą płaszczyźnie, iak u *Hypnum filicinum.*

Pinnatus *cum impari* = Impari-pinnatus.

Pinnula: tak się nazywa listek szczególny w liściu dwa razy pierzastym; *ob. Pinna.*

Piperitus, *pieprzowy:* mówiąc o smaku. *Piperitae*, nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny z kwiatami na szypułce ogólnéy w kłos gęsty zbitemi; *np. Pieprz*, *Arum.*

Piscina, *sadzawka.*

Pistillaris, *słupkowy:* na słupku znayduiący się.

Pistillatae Wach.: rośliny których kwiaty same tylko słupki maią.

Pistillostemones = Gynandrae.

Pistillum, *słupek:* organ rozmaitego kształtu, w środku kwiatu osadzony, który część płciową samiczą stanowi

i składa się z *iaiecznika*, *szyyki i znamienia.* Dawnieysi przypuszczali, że podczas zapładniania się roślin, pyłek albo płyn w pyłku zawarty materyalnie przez słupek przechodzi, i dla tego wyobrażali w nim kanał ku temu celowi przeznaczony. Późnieysze iednak obserwacye nauczyły, że lubo niekiedy próżność iakaś na znamieniu iest postrzegana, iak *np.* u *Szafranu*, ta iednak zaraz ślepo się kończy, żadnéy kommunikacyi z iaiecznikiem nie tworząc, a w większéy liczbie roślin ani wklęsłości téy nawet postrzedz nie można. Zapładnianie się więc roślin, przez przesiękanie tylko organiczne pyłku w tkance komórkowatéy znamienia i szyyki poymować się może.

Placenta, *osadnik nasion:* mieysce na którém ziarna w nasienniku są osadzone. Przez ten-to organ słupki z ziarnami się kommunikuią, i dla tego nasiona zawsze tam są osadzone, gdzie słupki się rozchodzą lub gałązki swe rozsyłaią. W *Maku np.* słupki rozbiegaią się po przegrodach, w *strąkach* dwie odnogi słupka idą po przegrodzie ogólnéy, w *łupinach* słupek rozchodzi się po dwóch brzegach łuszczynek, i t. d.; i właśnie te przegrody, brzegi łuszczynek, za osadnik nasionom służą.

Placentatio: wyraz ten oznacza podług Linneusza ułożenie liścieni pod czas rostkowania nasion, podług Dec. zaś sposób iakim ziarna do nasiennika są przymocowane.

Placentifer: osadnik nasion na sobie noszący, *np. p. valvae* łuszczynki, na których nasiona są osadzone.

Plancetiformis, *plackowaty:* mówi się o organie grubym, okrągłym, z góry na dół mocno spłaszczonym, iak *np.* korzeń u *Gduły*.

Planifolius, *płaskoliści:* liście płaskie maiący.

Planta, *roślina:* = Vegetabile.

Plantula, *mała roślinka.* Plantula seminalis = Embryo.

Planus, *płaski:* żadnych wypukłości i wklęsłości, ani wielkich ani małych nie maiący.

Platys (w grec. złoż.) = Latus.

Plejopetala *corolla*, korona *wyraźniepłatkowa:* Sprengel używa tego wyrazu na oznaczenie korony, któréy płatki nie są z sobą połączone.

Plejophylla *planta* Link.: roślina, gdzie niektóre liście od pąków lub gałęzi są oddalone, *np. Len*, *Ruta*.

Plejosepalus *calyx*, kielich *wyraźniedziałkowy:* mówi się o kielichu, którego działki nie są z sobą zrosłe, Spreng.

Plenus, *pełny:* mówi się w ogólności o każdym organie nie maiącym żadnéy próżności wewnętrznéy; *p. flos*, kwiat w którym prawie wszystkie organa płciowe w płatki się pozamieniały, a przez to liczba płatków kilkakrotnie się powiększyła.

Pleostemones Wach.: rośliny w których liczba pręcików większa iest od liczby płatków korony.

Pleurogynica *insertio staminum:* ieżeli pręciki na wolnym, toiest z kielichem nie zrosłym, iaieczniku są osadzone.

Plexeoblastae Willd.: rośliny w których pod czas rostkowania nasion, liścienie nad ziemię się wznoszą.

Plica, *fałda:* Willd. tak nazywa podługowate zagłębienie, na kielichu lub koronie postrzegaiące się, które do miodowników policza.

Plicativus: *np. p. aestivatio, ob.* Aestivatio; *p. folia,* Dec. nazywa liście o nerwach dłoniastych i na tych nerwach poskładane, tak, że nieiako kształt wachlarza przedstawuią, i tym sposobem w pąku są ułożone, *np. Winograd.*

Plicatus, *fałdowany:* mówi się o powierzchni w fałdy podługowate ułożonéy, *np. p. corolla,* ieżeli kray korony iest pofałdowany, iak w *Powoiu* (*Convolvulus*); *p. cotyledones,* liścienie w kierunku podłużnym lub poprzecznym zfałdowane; *p. folia,* ieżeli blaszka liścia w kierunku nerwów podnosi się i zniża na przemiany: liście w pąku takim sposobem ułożone stanowią to, co Linneusz *plicata foliatio* nazywa. Dla oznaczenia kierunku fałd, dodaią się wyrazy *longitudinaliter, transversaliter, radiatim,* podług tego, iak fałdy są podłużne, poprzeczne, albo promienisto ułożone.

Plumatus, zwyczayniey Plumosus, *pierzasty:* mówi się o organie włosami ze dwóch stron przeciwnych, nakształt pierzastości pióra, osadzonym, *np. ość, puch, znamie, i t. d.*

Plumbeus, *ołowiany:* kolor popielaty, w błękitny wpadaiący.

Plumula, *kiełek:* iest ta część zarodka, która w rostkowaniu nad ziemię się wznosi i łodygę formuie.

Pluri, *wiele:* w wyrazach złożonych używa się zamiast *multi,* przeto:

Plurilocularis = Multilocularis.

Pneumatica *vasa* Bernh. = lymphatica; *p. vasa* Rudolphi = Lacunae.

Pneumato-chymifera *vasa* = Vasa spiralia.

Poculiformis, *kubkowaty:* maiący kształt próżnego walca o podstawie półkulistéy, z brzegiem prosto uciętym.

Podetium, *pałeczka:* organ, którym iakby szypułką owoce niektórych liszayców są opatrzone, i za pośrednictwem iego na plesze osadzone.

Podicellum: bardzo małą pałeczkę oznacza.

Podospermium Rich. = Funiculus umbilicalis.
Podus = Pus.
Pogon (w grec. złoż.) = Arista, Barba i Dentes peristomii.
Polachena: wyrazem tym Richard oznacza owoce *Aralii* i roślin *Baldaszkowych*. Owoce te tém się tylko od *Achenium* różnią, że nie są poiedyncze, ale po dwa iak u Baldaszkowych, albo po trzy i więcéy, iak u *Aralii*, w iedno mieysce połączone.
Polares *plantae*, rośliny *biegunowe*: około biegunów rosnące.
Pollaplostemonopetalae Wach.: rośliny w których liczba pręcików wielokrotnie liczbę płatków, lub nacięć korony, przewyższa.
Pollen, *pyłek*: wyrazem tym oznaczaią się bardzo drobne pęcherzyki, płynem oleynym napełnione, które w główkach pyłkowych są zawarte i w pewnym czasie z nich się wysypuią. Pęcherzyki te padaiąc na znamie słupka rozpływaią się, a płyn przez znamie wsiąkniony zapłodnienie roślin dokonywa. *Pollen glaucum*: pyłek białawy, niektóre organa roślin pokrywaiący, który będąc natury woskowéy, do ochraniania tych organów od wilgoci zdaie się bydź przeznaczony.
Pollex, *cal*: długość ostatniego członka palca wielkiego, czyli około 12 liniy.
Pollicaris, *calowy*: długości cala.
Pollinarium Link. = Massa pollinis.
Pollinarius, *pyłkowaty*: bardzo delikatnym proszkiem posypany. *Pollinariae massae*, *ob.* Massa.
Poly (w grec. złoż.), *wiele*.
Polyadelphia: XVIII. klassa w układzie Linneusza.
Polyadelphus, *wielowiązkowy*: mówi się o kwiecie, w którym pręciki niteczkami więcéy niż we dwie wiązki są zrosłe, alboli téż o roślinie z takiemi kwiatami.
Polyandria: XIII. klassa u Linneusza.
Polyandrus, *wielopręcikowy*: kwiat maiący dwadzieścia lub więcey pręcików na osadniku (nie zaś na kielichu) umieszczonych, albo téż roślina z takiemi kwiatami.
Polyantherae — Polyandrae.
Polyanthus = Multiflorus.
Polycarpea: rośliny, które wielekroć razy mogą owoce wydawać; te są: *Caulocarpeae*, ieżeli łodyga iest trwała i wielokrotnie owocami się pokrywa, *np.* drzewa; *Rhizocarpeae*, ieżeli łodyga po wydaniu kwiatów i owoców ginie, ale pozostały korzeń kilka razy łodygę z kwiatami i owocami wydawać może, iak rośliny trwałe; *Biferae*, rośliny w ciągu iednego lata dwa razy kwitnące;

Multiferae, rośliny wiele razy w ciągu iednego lata kwitnące, iak *Róża miesięczna.*

Polycephali *pili glanduliferi*: włosy gałęziste i na wierzchołkach gałęzi gruczoły maiące.

Polycladia Link.: tworzenie się większéy liczby gałęzi i liści na łodydze, iak zwyczaynie, alboli téż rozgałęzienie się kłosa u traw pospolicie nie gałęzistego.

Polycoccos, *ob.* Coccum.

Polycotyledoneae *plantae*, rośliny *wielolиścieniowe*: maiące zarodek na wiele części podzielony, *np. Sosna, Cypris.*

Polygamia, *pomięszanopłciowa*: XXIII. klassa w układzie Linneusza, do któréy należą rośliny maiące słupki i pręciki iuż w iednym kwiecie, iuż w oddzielnych kwiatach ale na iednémże indywiduum, iuż w oddzielnych kwiatach i na różnych indywiduach. Używa on także tego wyrazu na oznaczenie pięciu rzędów klassy zrosłogłówkowéy, które się następnym sposobem rozróżniaią: *Polygamia aequalis*, połączenie równe: gdy wszystkie kwiatki są obopłciowe, płodne; *P. superflua*, połączenie zbytnie: kwiatki środkowe obopłciowe, promieniowe samicze, wszystkie płodne; *P. frustranea*, połączenie daremne: kwiatki środkowe obopłciowe, płodne, promieniowe bezpłciowe, niepłodne; *P. necessaria*, połączenie potrzebne: kwiatki środkowe obopłciowe, niepłodne, promieniowe samicze, płodne, pyłkiem kwiatków środkowych zapładniaią się; *P. seggregata*' połączenie oddzielne: kwiatki wszystkie szczególnémi kieliszkami są opatrzone; *P. Monogamia*, rośliny z kwiatami poiedynczemi obeymuiące.

Polygamus, *pomięszanopłciowy*: roślina z klassy pomięszanopłciowéy.

Polygonus, *wielościenny: ob.* Gonos.

Polygynia: rząd w układzie Linneusza.

Polygynus, *wielosłupkowy:* kwiat z wielu słupkami, alboli téż roślina takie kwiaty maiąca.

Polymorphus, *wielokształtny:* wiele kształtów przedstawuiący, to iest, do wielu kształtów zbliżaiący się.

Polypetalus, *wielopłatkowy: ob.* Petalum.

Polyphorum, *ob.* Carpophorum.

Polyphyllus, *wielolistkowy*: *ob.* Phyllum.

Polypteron, *wieloskrzydły*: mówiąc *np.* o nasionach wielu skrzydełkami opasanych.

Polypyrenus, *wielopestkowy*: *ob.* Pyrena.

Polysepalus, *wielodziałkowy*: *ob.* Sepalum.

Polyspermus, *wieloziarnowy*: *np.* iagoda, torebka.

Polystachys, *wielokłosowy*: wiele kłosów na sobie noszący, iak *np.* łodyga u *Ocymum polystachyum*.
Polystemones = Polyandrae.
Polystyli = Polygini.
Pomaceae *plantae*, rośliny *iabłkowe*: maiące kwiaty kielichopręcikowe, a których owocami są iabłka lub pestkowce. Naturalna familia u Linneusza.
Pomeridianus, *popołudniowy*: po południu przypadaiący; *np.* kwiat po południu się otwieraiący.
Pometa, *sady*: ogrody owocowe.
Pomiferae = Pomaceae.
Pomiformis, *iabłkowaty*: kulisty, u podstawy leykowato wydrążony.
Pomum, *iabłko*: owoc mięsisty, kielichem uwieńczony, wewnątrz kilka komórek ze szczególnéy błonki uformowanych zawieraiący, w których nasiona na około osi owocu są przymocowane. Dwa są gatunki tego owocu: w iednych komórki wewnętrzne z błonki są uformowane, i te iabłkami *właściwemi* albo *torebkami* (*pommes à pepins* u Fr.) się nazywaią; drugie maią nasiona w komórkach twardych, nakształt pestek, zawarte, i te iabłkami *pestkowémi* (*pommes à osselets* u Fran.) są nazywane, *np.* Głog, Nefle, Granaty.
Populneus, *topolowy*: kolor ciemno-zielony.
Porcellaneus, *porcelanowy*: kolor czerwonawo-biały.
Pori, *dziurki*: tak się zowią w ogólności wszelkie bardzo drobne otwory, które za pomocą szkieł powiększaiących na powierzchniach organów postrzegać się daią; nazywaią się także *dziurkami* znacznieysze nieco próżności na powierzchni dolnéy kapelusza niektórych grzybów, iak *Boletus*, postrzegane, w których nasiona są zawarte. *Pori cellulares* seu *inconspicui*, są to otwory od niektórych przypuszczane na ścianach komórek tkanki komórkowatéy, które maią bydź przeznaczone do wyziewania lub przepuszczania płynów z iednéy komórki do drugiey. Otwory te iednakże do złudzeń optycznych policzyć można, i, iak się dzisiay przekonano, nie są czém innémi, tylko ziarnami krochmalu lub innych ciał zsiadłych wewnątrz komórek zawartemi: tkanka bowiem komórkowata ukazuiąca wprzód pomienione otwory, po wymoczeniu w wyskoku zupełnie ie traci. *Pori corticales*, *Pori elongati* seu *grandi* Mirb., *Pori evaporatorii* Hedw., *Pori epidermidis* Rudol., *Pori proprii* Jurin, *Pori cutanei*: są to dziurki owalne, pod mikroskopem, bardzo wyraźne, niekiedy nawet pod lupką, postrzegaiące się na miękiszu liści, kielichów, i młódych wypustków roślin naczyniowatych, ale tylko na po-

wierzchniach nie zanurzonych w ziemi ani w wodzie. Otwory te zdaią się bydź przeznaczone do wyziewania, a może nawet do napawania się gazami wodnistemi; = Stomatia.

P o r o s u s, *dziurkowaty:* mówi się o powierzchni dziurkami pokrytéy.

P o r r e c t u s, *wyciągniony:* iak gdyby siłą iaką w kierunku podłużnym wyciągniony.

P o r r i g e n s, *wyprężaiący się:* ieżeli liniia krzywa staie się prostą.

P o r t i o lignea = Corpus ligneum.

P o s t i c u s, *tylny:* wyrazem tym oznacza się położenie albo wykształcenie iakiegoś organu ze strony osi, i tak: *p. anthera*, gdy główka pyłkowa ze strony wewnętrznéy na nitce iest osadzona, to iest ze strony osi kwiatu: lepiey się mówi *inversa anthera.*

P r a e a l t u s, *bardzo wysoki* a nie maiący odpowiednéy grubości.

P r a e c i u s = Praecox. *Praeciae*, naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny wcześnie na wiosnę kwitnące, *np.* Pierwiosnka *Primula*), *Androsace*, i t. p.

P r a e c o x, *wczesny:* mówi się o roślinie która wcześnie kwitnie w porównaniu do wszystkich w ogólności roślin, albo do innych gatunków tegoż rodzaiu. Używa się także do oznaczenia czasu rozwiiania się organów iednych względem drugich, *np. praecox amentum*, kotek pierwéy niż liście rozwiiaiący się, iak u *Wierzb* niektórych.

P r a e f l o r a t i o = Aestivatio.

P r a e l a t u s, *bardzo szeroki.*

P r a e l o n g u s, *bardzo długi.*

P r a e m o r s u s, *ugryziony:* organ z końcem tępym i nierównym, tak iakby był ugryziony; *np. p. radix*, korzeń krótki, równogruby, z końcem nieforemnie uciętym; *p. folium*, liść ucięty, na końcu zębami nierównemi i nieforemnemi osadzony.

P r a s i n u s, *porowy:* kolor grynszpanowy z szarym, iak na liściach *Porów.*

P r a t a, *łąki* suche, murożne. Rośliny w takich mieyscach znayduiące się, łąkowemi *pratenses* są zwane.

P r e c a t o r i u s = Moniliformis; *p. tela cellulosa, ob.* Tela.

P r i m a r i u s, *pierwotny:* mówi się o organie, który się pierwéy niż wszystkie inne do niego podobne ukazuie. *Primarius character*, charakter *główny* iakieyś gromady roślin, brany ze względnego położenia, liczby i kształtu części owocowania; *p. involucrum* Scop. = universale; *p. radix*, korzeń pierwotny, to iest naypier-

wiey się rozwiiaiący, poźnieysze zaś korzenie zowią się *secundariae* albo *succedaneae*.

Primigeniae *plantae*, rośliny *pierwotne:* z pomieszania się oddzielnych gatunków nie powstaiące.

Primordialia *folia*, liście *pierwotne: ob.* Folium.

Principia chemica *vegetibilium*, pierwiastki chemiczne roślin. Mogą one bydź: *Principia elementaria*, pierwiastki niezłożone: które się ostatecznie przez rozkład chemiczny roślin otrzymuią, iakiemi są wodoród, kwasoród i węglik we wszystkich roślinach, a w niektórych i saletroród, iako też alkali stałe, ziemie i metalle. *Principia immediata*, pierwiastki złożone, zwane inaczéy *kombinacyami roślinnémi*, które się z poprzedzaiących składaią i przez proste działania chemiczne z roślin się wydobywaią. Takiemi są: *kwasy roślinne*, *cukier*, *galareta*, *korek*, *włókno roślinne*, *kombinacye extraktowe*, i t. d.

Prismaticus, *graniasty:* mówi się w ogólności o organie ścianami płaskiemi ograniczonym, tak, że w przecięciu poprzeczném wielobok przedstawuie.

Proboscideus: oznacza kształt rurki zakrzywionéy, wewnątrz próżnéy, to iest kształt trąbki myśliwskiey; iak *np.* torebka u *Martynia proboscidea.*

Procerus = Elatus.

Procubitus Bernh. = Procumbens.

Procumbens, *leżący:* mówi się o łodydze w całéy swéy długości po ziemi rozesłanéy, ale korzeni do niey nie wypuszczaiącéy.

Productiones medullares = Radii medullares.

Productum Neck. = Calcar.

Profundus, *głęboki.*

Projectura: Sims. tak nazywa małe wydatności, poczynaiące się przy nasadzie liścia i rozciągaiące się po łodydze z góry na dół, iak u roślin *łupinowych.*

Proles Neck. = Species.

Prolifer: w rozmaitém używa się znaczeniu. I tak: *prolifer caulis*, podług Linneusza, ieżeli łodyga ze środka tylko wierzchołka swego gałęzie wydaie, *np. Sosna;* podług Willd. zaś, ieżeli łodyga tak się rozgałęzia, iż pnia głównego od gałęzi rozróżnić nie można, *np. Ledum palustre; prolifer corymbus*, *umbella*, gdy niektóre promienie baldaszkogronu lub baldaszka, po kilka takich kwiatostanów na sobie noszą, *np. Spiraea ulmaria*, *Asclepias vincetoxicum; p. flos*, kwiat zazwyczay pełny, ze środka (niekiedy z boku) szypułki z kwiatami albo nawet i gałęzie wydaiący, co się zdarza w *Stokrociach*, *Różach*, *Jaskrach* i t. d.; *p. fructus*, ieżeli owoc

iakiś, inny owoc tegoż gatunku w sobie zawiera, iak si to zdarza w *Cytrynach*; *p. podecium*, pałeczka kieliszkowata, a z brzegów kieliszka nowe kieliszki wyrastaią np. *Cladonia pyxidata*; *p. surculus* Willd., gdy łodyga mchów iest dwa lub trzy razy pierzastą; a z niey nowe podobneż łodygi wyrastaią, *np. Hypnum proliferum.*

Prolificatio: iest pomnażanie się kwiatów do tego stopnia, że z kwiatu iakiegoś inne kwiaty, albo nagie, albo też niekiedy liśćmi opatrzone a razem i gałęzie, wyrastaią; w pierwszym przypadku Linneusz nazywa go *flos prolifer*, w drugim zaś *prolifer frondosus flos.* W kwiatach nie złożonych, nowe takie kwiaty wychodzą ze słupka, a zatém ze środka kwiatu; w kwiatach złożonych czyli raczéy skupionych, z boku, to iest z kielicha ogólnego wyrastaią.

Proligera *Lamina*, *ob.* Apothecium.

Prominens *wystaiący*, *wydatny*; *np. p. faux*, gdy gardziel nie iest gładka ale wydatna; *p. dissepimenta*, ieżeli brzegi przegrod z nasiennika wystaią; *p. filamentum* gdy niteczka nad główkę pyłkową się przedłuża.

Prominentia, *wydatność:* wszelkie wyniosłości oznacza

Prominulus *nieco wystaiący*, *np.* w pestce śliwki pospolitéy, mieysce zetknięcia się ścian nasiennika, czyli szew nad powierzchnią iego nieco się wznosi, taki więc szew *sutura prominula* się nazywa.

Pronum *discum folii* albo Prona *pagina* = Pagina inferior.

Propaculum: Link tak nazywa gatunek wici, na końcu pąkiem opatrzonéy, który od niey oddzielony może wypuścić korzenie i nową roślinę utworzyć, iak u Skoczków (*Sempervivum*).

Propago, *przypłodek:* wyrazem tym oznacza się w ogólności każdy pąk, nagi lub iakiemikolwiek pokrywami opatrzony, który dobrowolnie od matki się oddziela, i, iakby nasienie, nowe indywiduum wydaie. W szczególności tak się nazywaią cebulki Mchów i Marchancyi. Link cebulki w kątach liściowych u Lilii cebulorodnéy (*Lilium bulbiferum*) umieszczone, tém oddaie nazwaniem.

Propagulum: Willd. tak nazywa ciałka okrągławe, poiedyncze lub skupione, w niektórych Liszaycach postrzegaiące się, które raz uważane były za ich pyłek, drugi raz za cebulki do rozmnażania się służące (*gongyli*, *propagines*), a które Link wyrazem *Conidium* oddaie. Jeżeli ciałka te są skupione, zbiór ich Achar. *Soredium* nazywa.

Proportionalia *stamina:* ieżeli liczba pręcików równa

się liczbie płatków korony, albo iest względem niey wielokrotną; *np.* 5 pręcików i 5 płatków, 10 pręcików i 5 płatków, i t. d.

Proprius, *szczególny*, *właściwy:* w zastosowaniu do rozmaitych organów rozmaite ma znaczenie. I tak: *p. annulus*, ieżeli pierścień brzegi blaszek okrywa i iakby za zasłonę nasionom służy, iak u *Agaricus aurantiacus*; *p. calyx*, kielich ieden tylko kwiat zamykaiący, albo kwiatek szczególny kwiatu złożonego otaczaiący; *p. fructus*, owoc szczególny owocu złożonego; *p. integumenta seminis*, pokrywy same tylko iądro otaczaiące; *p. involucrum*, *ob.* Involucrum; *p. nectarium*, miodnik do żadnéy z części kwiatu nie podobny; *p. pedunculus* = Pedicellus; *p. petiolus*, *ob.* Petiolus; *p. pinna*, *ob* Pinna; *p. placenta*, osadnik nasion iedno tylko ziarno noszący; *p. receptaculum floris*, *fructus*, mieysce osady iednego tylko kwiatu lub owocu; *p. spatha*, pochwa właściwa każdemu z kwiatków szczególnych, w ogólnéy pochwie zawartych; *p. succi*, *ob.* Succus; *p. vasa*, *ob.* Vasa.

Propullulans, *sterczący*; *np. p. sporae*, ziarna u liszayców z osadnika powoli wychodzące, *np. Graphis.*

Propulsa *seminatio:* ieżeli ziarna ze sprężystością z nasiennika są rozrzucane.

Proscolla Rich.: gruczołek na dziobie słupkowym u *Storczyków* osadzony.

Prosembryum Link. = Albumen.

Prosenchyma Link. *ob.* Parenchyma.

Prosphyses: Ehrh. tak nazywa słupki spuściałe, pomiędzy słupkami w kwiatach samiczych Mchów znayduiące się.

Prostratus = Procumbens.

Protensus *rozciągnięty:* mówi się o nerwie liści w mchach gałęzistych, który całą długość liścia przebiega ale za koniec nie przechodzi; co się pospolicie wyrażeniem *nervo completo* oddaie.

Proterantheae Vivia.: rośliny w których pierwiéy liście niż kwiaty się rozwiiaią.

Pruina, *szadź:* delikatny, modry pyłek, powierzchnią niektórych organów pokrywaiący; *np.* owoce *Sliwy.*

Pruinosus, *oszadziały:* mówi się o powierzchni delikatnym pyłkiem cienko pokrytéy.

Pruriens: po zakłóciu świerzb wzbudzaiący.

Prunus: dawni używali wyrazu tego zamiast *Drupa.*

Pseudo (w grec. złoż.), *fałszywy.* Dodany do wyrazu oznaczaiącego rzecz iakąś, wskazuie, że to o czém mowa, zdaie się bydź tą rzeczą, ale nią nie iest istotnie.

Pseudocarpium: Mirbel tak nazywa owoce Cyprysu i

wielu innych roślin szpilkowych, które, będąc właściwie *szyszkami*, z powierzchowności, albolitéż przez zrośnienie się organów, do innych gatunków owoców poiedynczych są podobne, iak *np.* owoc Cyprysu do *orzecha*, owoc Jałowca do *iagody*.

Pseudogyrata *capsula:* tak się nazywa torebka w paprociach, ieżeli nie iuż pierścieniem lecz tylko poprzecznémi albo promienisto-rozchodzącémi się wydatnościami, pierścień naśladuiącémi, iest opatrzona, *np. Schismatopterides.*

Pseudomonocotyledoneae: rośliny właściwie dwuliścieniowe, lecz iednym tylko liścieniem opatrzone, *np. Corydalis bulbosa*, *Bunium*, *Bulbocastanum*, i t. d.

Psèudoparasiticae, *ob.* Parasiticus.

Pseudopodium Brid.: tak się nazywa przedłużenie nagie wierzchołka łodyżki w Mchach, na końcu którego znayduie się główka, złożona z ziarenek rozmaitego kształtu, *np. Mnium androgynum*, *Tetraphis pellucida.* Główki te od Hedwiga i innych botaników za główki pyłkowe, od Hallera i Beauvois za pąki nierozwinione, od innych nakoniec za zbiór bulwek, przez które te gatunku roślin rozmnażać się mogą, są uważane.

Pseudospermi fructus, *ob.* Fructus.

Psilos (w grec. złoż.) = Tenuis.

Pterigium, *skrzydełko:* błonka w kształcie skrzydełka nasiona otaczaiąca *np. Pasternak.*

Pterigoideum *folium*, liść *skrzydłowaty:* płaski, podługowaty i nie środkiem podstawy ale iednym tylko iéy bokiem do łodygi przyrosły; iak u *Anoectangium bulbosum.*

Pubes, *meszek:* delikatne, drobne, rzadkie włoski.

Pubescens, *omszony:* mówi się o powierzchni włoskami drobnémi i miękkiemi z rzadka pokrytéy.

Pubescentia, *omszenie:* Linneusz tak nazywa wszelkie obrony roślin, któremi się one od wpływów zewnętrznych zabezpieczaią, iakiemi są: *Scabrities*, *Lana*, *Tomentum*, *Strigae*, *Hami*, *Stimuli*, *Aculei*, *Furcae*, *Spinae*, takoż *Pili*, *Barba*, *Setae*, *Glochides*, *Glandulae*, *Utriculi*, *Viscositas*, *Glutinositas*, *Ramentum.*

Pugioniformis = Anceps.

Pullus, *kruczy:* kolor czarny węglisty, w zielony wpadaiący.

Pulpa, *soczystość:* massa soczysta, iaka komórki niektórych owoców napełnia i nasiona otacza, *np. Cassia.*

Pulposus, *soczysty:* złożony z massy miękkiéy, wpółpłynnéy. Prawie za iedno bierze się z wyrazem *Carnosus.*

Pulveraceus, do pyłku delikatnego podobny.
Pulveratus = Pulverulentus.
Pulverulentus, *opylony*, *opruszony:* drobnym pyłkiem, czyli proszkiem, pokryty.
Pulvillum, *inspekt.*
Pulvinatus, *poduszkowaty*: używa się na oznaczenie że iakieś organa skupione, gęstą a do góry wydatną darninę formuią, iak *np.* łodygi u *Anoectangium pulvinatum*; *pulvinatus pileus* kapelusz u grzybów wydatny a miękki, *np.* Podosinnik (*Boletus bovinus*).
Pulvinus: wyrazem tym oznaczaią się wyniosłości pomiędzy rówkami powierzchni porysowanéy (*striatus*). Link tak nazywa małe wyniosłości, które się na gałęziach lub pniach pod nasadą liści postrzegaią, a które poźniéy blizny liściowe stanowią.
Pulvis, *pył:* proszek bardzo delikatny. *Pulvis spermaticus*, Pers. tak nazywa w Porostach wiele bardzo drobnych bulwek (*gongyli*) razem zebranych.
Pulvisculus: Neck. tak nazywa w Widłakach (*Lycopodium*) drobne ziarenka, proszkowate, którémi pęcherzyki *nephrosta* od niego nazwane, są napełnione.
Pumilio, Pumilus, *karzeł:* mówi się o roślinach małych, lecz proporcyonalnych we wszystkich swych wymiarach, *np. Mespilus pumila.*
Punctatus, *kropkowany:* mówi się o powierzchni małémi wklęsłościami, albo kropkami ani wklęsłémi ani wypukłémi tylko odmiennéy farby, albo nakoniec gruczołkami przeświecaiącémi, pokrytéy.
Puncticulatus, Puncticulosus: bardzo drobnémi kropkami, odmiennéy farby, pokryty.
Pungens, *piekący*: mówi się o smaku i zapachu piekącym, iako téż o organie przedłużaiącym się w ostrze kolące.
Puniceus, *karminowy:* kolor główny czerwony.
Purpureo-coeruleus, *śliwkowy:* kolor błękitny, w czerwony wpadaiący.
Purpureus, *karmazynowy:* kolor czerwony iasny, z małą ilością błękitnego.
Pus (w grec.) *noga*, *stopa.* W wyrażeniach złożonych używa się niekiedy zamiast *stipes* i *pedunculus*, *np. micropus* bardzo małym trzonem lub szypułką opatrzony.
Pusillus, *drobny:* oznacza drobne i delikatne rośliny.
Pustulatus *thallus:* plecha wielu wklęsłościami, na górnéy powierzchni mocno wydatnémi, opatrzona; *np. Lecidea pustulata.*
Putamen, *łuska:* iest to koścista powłoka, pod mięsistością w pestkowcu znayduiąca się, która ziarno w sobie

zawiera. Rośliny, w owocach swych takie łuski maiące składaią naturalną familiią u Linneusza *Putamineae* zwaną.

Pycnos (w grec. złoż.) = Crassus.

Pygmeus = Pumilio.

Pyramidalis, *ostrosłupowaty:* mówi się o organie z kształtu do ostrosłupa podobnym; często też ułożenie gałęzi lub kwiatów w kształt ostrosłupa tym się wyrazem oddaie, *np.* *Cyprys piramidalny*, *Dzwonek piramidalny.*

Pyrena, *pestka:* tak się nazywa część wewnętrzna niektórych owoców, złożona z powłoki kościstéy lub drzewiastéy i iądra, *np.* Wiśnia, Sliwka, *ob.* Drupa; od liczby takowych pestek owoc zowie się *mono-di-tri-tetra i t. d. polypyrenus*, iedno-dwu-trzy-cztero- i t. d. wielopestkowy. Gärtner wyrazem *Pyrena* nazywa pestki kościste lub skórkowate, po kilka razem, nigdy poiedynczo, w owocu mięsistym znayduiące się i z nim zrosłe, *np.* *Nefle*,— dla rozróżnienia od pestki właściwéy w *Sliwkach*, *Wiśniach* i t. d., która zawsze iest poiedynczą i łatwo się od mięsa oddziela, a którą on *Putamen* nazywa.

Pyreniferae *plantae*, rośliny *pestkowe:* których owoce pestki w sobie zawieraią.

Pyridium Mirb. = Pomum.

Pyriformis, *gruszkowaty:* przewrotno-ostrokręgowy, raptem od połowy rozszerzaiący się.

Pyrros (w grec. złoż.) = Flammeus.

Pyxidatus, *kubeczkowaty*: kształt kubeczka przedstawuiący, iak *np.* listowie u *Lichen pyxidatus.*

Pyxidium = Theca, *Pyxidium* u Ehrharta oznacza torebkę prawie kulistą, poprzecznie na dwie połowy otwieraiącą się, którą Linneusz *Capsula circumscissa* nazywał, *np.* Kurzyślep (*Anagallis*), Blekot (*Hyoscyamus*), i t. d.

Q.

Quadrangularis, Quadrangulus, *czterokątny:* *ob.* Angularis.

Quadrangulatus, *ob.* Angulatus.

Quadratus, *kwadratowy:* mówi się o powięrzchni kwadrat przedstawuiącéy.

Quadrialatus = Tetrapterus.

Quadricornis, *czterorogi:* czterema wyrostkami, w kształcie rogów, opatrzony.

Quadridentatus, *czterozęby: ob.* Dentes.
Quadrifariam imbricata *folia:* liście dachówkowato we cztery rzędy ułożone.
Quadrifidus, *czterowrębny: ob.* Fissus.
Quadriflorus, *czterokwiatowy:* o czterech kwiatach.
Quadrifolius, *czteroliści.*
Quadrijuge pinnatus, pierzasty o czterech parach.
Quadrilobus, *czteroklapowy: ob.* Lobatus.
Quadrilocularis, *czterokomórkowy: ob.* Loculamentum.
Quadrinato-pinnatus, *poczwórno-pierzasty:* gdy cztery liście pierzaste na końcu iednego ogonka są osadzone.
Quadrinatum *folium*, liść *czterolistkowy:* gdy na końcu ogonka nie podzielonego, cztery listki są osadzone, czyli, iest to liść palczasty o czterech listkach.
Quadripartitus, *czterodzielny: ob.* Partitus.
Quadripinnatus, *cztery razy pierzasty:* gdy pierzastości trzeciego rzędu są ieszcze pierzaste.
Quadriqueter, *czworogranny:* w przecięciu doskonały czworokąt daiący.
Quadriradiata *umbella:* baldaszek o czterech promieniach.
Quadrivalvis, *czterołuszczynkowy: ob.* Valva.
Quadruplicato-pinnatus = Quadripinnatus.
Quaternatus = Quadrinatus.
Quaternus, *poczwórny:* mówi się o organach po cztery w iedném mieyscu osadzonych.
Quatuor, *cztery.*
Querceta, *lasy dębowe.*
Querna *folia:* liście do dębowych podobne, *np. Chelidonium.*
Quinus: mówi się o organach po pięć w iedném mieyscu osadzonych.
Quinariae Wach.: rośliny maiące pięć pręcików, pięć płatków korony i pięć działek kielicha.
Quinatum *folium*, liść *pięćlistkowy:* złożony z pięciu listków na końcu ogonka niepodzielonego osadzonych, czyli, iest to liść palczasty o pięciu listkach.
Quincuncialis aestivatio, *ob.* Aestivatio.
Quincuncis: mówi się o organach naprzemianległych, w kierunku linii spiralnéy około innego organu tak osadzonych, że piąty z porządku pierwszemu odpowiada, to iest na iednéy z nim linii się znayduie, iak *np.* liście u *Gruszki.*
Quincunx, *cynka:* uszykowanie czegoś w takim porządku, że cztery indywidua kwadrat prostokątny albo ukośny formuią.

Quinque, *pięć*.
Quinquejugum *pinnatum folium*, liść pierzasty o pięciu parach.
Quinquenervium *folium*, liść *pięćnerwowy*: o pięciu nerwach wychodzących z podstawy i ku wierzchołkowi skierowanych, iak u Babki laucetowatéy (*Plantago lanceolata*).
Quinquies tripartitus, *pięć razy trzydzielny*.
Quintuplicato-pinnatus, *pięć razy pierzasty*: *np.* liść gdy na ogonku ogólnym liście cztery razy pierzaste pierzasto są osadzone.
Quintuplinervium *folium*: ieżeli wyżéy podstawy nerwu głównego, z obu iego stron po dwa inne nerwy wychodzą i ku wierzchołkowi liścia dążą.

R.

Racemosus, *groniasty*: *ob*. Racemus.
Racemus, *grono*: iest to kwiatostan w którym kwiaty szypułkowate, o szypułkach poiedynczych, w kierunku długości szypułki ogólnéy z rzadka są osadzone, *np.* Porzeczka (*Ribes*), Czeremcha (*Prunus Padus*). Organ, którego części na podobieństwo grona są ułożone, wyrazem *Racemosus* się oddaie.
Rachis: wyrazem tym oznacza się szypułka główna czyli oś kwiatostanu w gronach, kłosach i kotkach, równie też ogonek główny czyli raczéy nerw środkowy w liściach składanych. Willd. tak nazywa ogonek czyli nerw główny w listowiu paproci, który iest razem ogonkiem i szypułką, albowiem służy za osadę liściom i owocom.
Radians, *promienisto ułożony*; *np. r. capsula* = Stellata; *r. capitulum*, *corymbus*, *umbella*, ieżeli w główce, baldaszkogronie lub baldaszku, kwiaty brzegowe większe są od środkowych.
Radiatim plicatus, *promienisto-fałdowany*: ieżeli powierzchnia organu płaskiego, okrągławego, w fałdy od punktu iego osady promienisto rozchodzące się, iest ułożona.
Radiatus, *promienisty*: mówi się o organach lub częściach organu w kształcie promieni koła ułożonych. I tak: *r. anthodium*, gdy łuski wewnętrznego rzędu kielicha ogólnego, dłuższe są od kwiatków, *np. Carlina*; *r. flos*, ieżeli w kwiecie złożonym, kwiatki brzegowe są ięzyczkowate i stanowią promienie (*radii*), środkowe zaś są rurkowate i prawie zawsze na pięć części roz-

cięte; iak w wielu Zrosłogłówkowych. Rośliny z takiémi kwiatami stanowią rząd klassy zrosłogłówkowéy *Radiatae* zwany.

Radicalis, *korzeniowy:* z korzenia wyrastaiący, albo na korzeniu osadzony; *np. r. folium*, liść prosto z korzenia wyrastaiący; *r. pedunculus*, *ob.* Scapus; *r. proles*, pąki, cebule, bulwy i t. d., na korzeniu osadzone; *r. filices* = Rhizospermae.

Radicans, *korzenioczepny: np. r. caulis*, ieżeli łodyga na przyległe ciała wspinaiąc się, korzonkami do nich się przyczepia; *r. folium*, liść ze spodniéy swéy powierzchni korzonki wypuszczaiący.

Radicatio: znaczy u Linneusza ułożenie korzeni w ziemi, u innych oznacza także zbiór korzeni albo nawet czas ich wypuszczania.

Radicatus, *korzenisty*: korzeniem opatrzony.

Radicella: Rich. tak nazywa małe korzonki, które w roślinach iednoliścieniowych, podczas rostkowania, przebiiaiąc *coleorrhizam* z korzonka wychodzą.

Radiciflorus, *korzeniokwiatowy:* gdy kwiat prosto na korzeniu iest osadzony, *np. Colchicum autumnale.*

Radiciformis, *korzeniokształtny*: do korzenia podobny, iak *np.* nabrzmiałość łodygi u *Galarepy.*

Radicinus, *korzenny:* z natury lub budowy do korzenia podobny.

Radicosus, korzeniem wielkim opatrzony.

Radicula Gärtn., *rostek:* wyrazem tym oznacza się część zarodka przeznaczona do wydania korzenia rośliny, która w ziarnach skierowana iest zawsze do zewnątrz i leży naprzeciw wydatności *Chalaza* zwanéy. Linneusz wyrazem tym oznaczał części korzenia ostateczne, włókniste, któremi roślina pokarmy dla siebie ciągnie, rostek zaś w nasionach nazwiskiem *Rostellum* mianował. Richard w rostku nasion odznacza: *Corpus radiculare* albo *Radicula*, to iest sam wierzchołek iego z którego korzenie wychodzą, i *cauliculus*, to iest część pomiędzy tym wierzchołkiem i liścieniami środkuiącą. Organ ten ostatni, w czasie rostkowania, może się przedłużać lub nie, a podług tego liścienie albo nad powierzchnią ziemi wychodzą, albo pod ziemią ukryte pozostaią. Organ ten nie zawsze odznaczony iest w zarodku od samego wierzchołka (*corpus radiculare*), w rozwiianiu się tylko, niedostatkiem korzonków od niego się rozróżnia.

Radiculare corpus Rich., *ob.* Radicula.

Radiculoda: Rich. tak nazywa nabrzmiałości na końcu

25

zarodka u traw, z których, w czasie rostkowania, korzonki (*radicellae*) wychodzą.

Radiculosus *embryo* Rich.: zarodek roślin okrytorostkowych (*endorrhizae*), długim rostkiem opatrzony.

Radius, *promień:* wyrazem tym oznaczaią się: 1ód kwiaty brzegowe w główce, baldaszku lub baldaszkogronie, większe od innych; 2re miodniki w niektórych kwiatach, iak u *Borrago*, *Symphytum*; 3cie szypułki poiedyncze baldaszka; na końcach szczególne baldaszki noszące; 4te i naypospoliciéy, kwiatki ięzyczkowate, na brzegu kwiatów złożonych lub skupionych będące, iak u Zrosłogłówkowych. *Radii medullares*, promienie rdzeniowe: tak się nazywaią komórki podługowate, w roślinach dwuliścieniowych od rdzenia przez drzewo biel i łyko do kory w kształcie promieni rozchodzące się, a które iakby się zdawało, do utworzenia kommunikacyi pomiędzy témi częściami są przeznaczone.

Radix, *korzeń*: dolna część rośliny, pospolicie w ziemi ukryta i dążąca zawsze do iéy środka, niefarbuiąca się nigdy zielono, która służy do umocowania rośliny w ziemi i do ciągnienia z niéy pokarmów. Składa się, w roślinach dwuliścieniowych, z drzewa środek zaymuiącego i kory zewnątrz umieszczonéy; rdzenia albo zgoła nie ma, albo tylko pod wierzchem gdzie iuż pniem bydź zaczyna. Otwory do wyziewania na korzeniu się nie postrzegaią.

Ramastra: nazywa Jung gałązki ogonków liściowych; a w dalszych rozgałęzieniach *Ramelli* podług Linka mianować się mogą.

Ramealis = Rameus.

Ramellus, *ob.* Ramastra.

Ramentaceus *caulis:* łodyga łuskami suchémi, skórkowatémi, z rzadka pokryta, *np. Erica ramentacea.*

Ramentum, *pąkołuska*: tak się nazywaią małe, błonkowate, niekiedy szczecinowate, nigdy zielone organa, iakie się na młodo rozwinionych latoroślach okazuią i prędko opadaią; *np.* brunatne ciałka na młodych gałązkach Sosen. Podobnie błonki po opadnieniu liści w mieyscu ich osady pozostaiące, drobne łuski iakie na ogonkach paproci postrzegaią się, także *Ramenta* są zwane.

Rameus, *gałęziowy:* na gałęzi osadzony.

Ramiferus, *gałęzie noszący:* mówi się o części, która tuż pod gałęziami iest umieszczona, to iest która gałęzie na sobie nosi.

Ramificatio, *rozgałęzianie się:* ułożenie gałęzi.

Ramosissimus, *bardzo gałęzisty*: ieżeli iakiś organ

rozdziela się na wiele bardzo gałęzi bez porządku ułożonych, a te znowu się rozgałęziaią.

Ramosus, *gałęzisty:* na gałęzie podzielony, *np.* łodyga, szypułka, i t. d. Mówiąc o kwiatostanach znaczy, że szypułki ich szczególne są gałęziste. *Ramosi pili lymphatici*, włosy limfatyczne na gałęzie podzielone.

Ramuli, Ramunculi, *gałązki*, *gałązeczki:* ostateczne podziały gałęzi.

Ramus, *gałąź:* tak się nazywaią części, na które organ gałęzisty iest podzielony. *Ramus novellus* = Innovatio.

Rapaceus, Rapiformis = Napaceus, Napiformis.

Raphe, Raphis: Gärtn. tak nazywa nerw wydatny, łączący *chalazam* ze znaczkiem (*hilum*), ieżeli pierwsza od drugiego iest oddalona. Podobnie mieysce zetknięcia się dwóch owoców u Baldaszkowych, nakształt szwu, *Raphe* się nazywa, a co także wyrazem *Comissura* się oddaie. Link wiązki naczyń spiralnych, do komórek główki pyłkowéy wchodzące, tym wyrazem mianuie.

Raphida: Necker tak nazywa gatunek nasiennika dwułuszczynkowego, który nasiona u *Anthoceros* i *Targonia* otacza.

Rariflorus, *rzadkokwiatowy:* rzadko osadzone kwiaty maiący.

Rarifoliatus, *rzadkoliści:* na którym liście zrzadka są osadzone.

Rarus, *rzadki:* gdy organa w znacznéy od siebie odległości są umieszczone.

Receptaculaceus, **Receptacularis** } *osadnikowy:* na osadniku umieszczony.

Receptaculum, *osadnik:* wyrazem tym oddaie się w ogólności mieysce osady iakiegokolwiek organu, a wyraz oznaczaiący ten organ, dodany wskaże o iakim osadniku iest mowa. I tak: *Receptaculum floris*, osadnik kwiatu; *R. fructificationis*, osadnik wszystkich części owocowania; *R. seminis*, osadnik nasion = Placenta; i t. d. W kwiatach i owocach złożonych, osadnik ogólny, na którym wszystkie kwiatki i owoce szczególne są umieszczone, zowie się *R. universale* seu *commune*, równie téż plecha (*thallus*) w ogólném wyrażeniu tém się oddaie nazwaniem; osadnik zaś każdego szczególnego owocu lub kwiatka, iako téż pleszka (*apothecium*), zowie się *R. proprium* seu *partiale*. *Receptaculum peltatum* = Umbraculum. *Receptacula succi:* Link tak nazywa luki tkanki komórkowatéy,

płynem zafarbowanym napełnione; gdy zaś powietrze tylko zawieraią, zowie ie *R. aërea accidentalia.*

Recessus, *zagłębiony: np. r. suturae*, ieżeli szwy w nasienniku niżéy iego powierzchni znayduią się, czyli do wewnątrz są zagłębione.

Reclinatus, *odchylony:* łękowato do zewnątrz tak odgięty, że przeciwne zwyczaynemu położenie przyymuie; *np. r. folia, rami*, liście lub gałęzie tak odchylone, że wierzchołkiem ku ziemi, podstawą ku górze są skierowane.

Reclusio, zamykanie się kwiatów.

Reconditus, *ukryty:* mówi się o organie, który w innym iest ukryty.

Rectangulus, *prostokątny:* pod kątem 90° osadzony.

Rectinervis, *prostonerwowy:* gdy nerwy są w linii prostéy i prawie równoległe; iak w liściach traw.

Rectiusculus, *prawie prosty:* do linii prostéy zbliżaiący się.

Rectus, *prosty:* w linii prostéy idący; *np. r. caulis*, gdy łodyga z kierunku linii prostéy nie zbacza; *r. calcar, calyx*, ostroga, kielich, w żadną stronę nie zgięte; *r. cotyledones*, ieżeli powierzchnie któremi się liścienie stykaią są płaskie; *r. embryo* = orthotropus; i t. d. Niekiedy *rectus* bierze się za iedno z wyrazem *erectus*, chociaż ten ostatni właściwie wznoszenie się organu w kierunku linii pionowéy oznacza.

Recurvans, *odkrzywiaiący się:* do zewnątrz się odchylaiący.

Recurvatus, Recurvus, *odkrzywiony:* łękowato do zewnątrz odchylony, tak, że wypukłość w górę iest obrócona; *np.* liść, gałąź, i t. d. *R. embryo* = amphitropus.

Recutitus = Pellitus. *Recutitus ramus* Link, ieżeli gałąź na dół iest odgięta i do łodygi przytulona.

Reducentia *vasa:* naczynia któremi soki roślin na dół zstępuią.

Reduncus = Hamatus.

Reflexus, *odgięty:* raptem do zewnątrz odgięty, tak, że prawie przeciwny zwyczaynemu kierunek przyymuie; *np. r. calyx*, gdy działki kielicha tak są do zewnątrz odgięte, że do spodniéy iego części prawie się przytykaią; *r. folia*, liście tak na łodydze osadzone, że z dołu czynią z nią kąt od kilkunastu tylko stopni: często zaś znaczy toż samo co *reclinata*; *r. involucrum*, pokrywa któréy wszystkie listki na dół są odgięte i do szypułki prawie przylegaią; *r. racemus* = pendulus; *r. radicula embryonis*, gdy rostek nagle

do spodu liścieni iest zagięty; *r. rami*, w tém samém bierze się znaczeniu co i *r. folia.*

Refractus, *złamany:* iakby przez złamanie kierunek swóy zmieniaiący.

Refrigerans, *chłodzący:* zimno na ięzyku sprawuiący.

Regio, *okolica.*

Regına Mirb.: owoc złożony z kilku torebek dwułuszczynkowych, ze sprężystością otwieraiących się, zewnątrz powłoką szczególną pokryty, która w dożrzałości nayczęściey opada, *np. Mercurialis*, *Dyptan*, *Ricinus.*

Regularis, *foremny:* w kształcie, wielkości i układzie swych części pewną symetryą ukazuiący; *r. complexus cellulosus* = Tela cellulosa regularis; *r. corolla monopetala*, gdy części korony iednopłatkowéy maią iednostayny kształt, wielkość, i symetrycznie około iey osi są rozłożone. Do korony iednopłatkowéy foremnéy należą: *corolla tubulosa*, *campanulata*, *globosa*, *ovata*, *urceolata*, *infundibuliformis*, *hypocrateriformis*, *cyathyformis*, *rotata* i *stellata. Regularis corolla polypetala* nazywa się korona wielopłatkowa, któréy płatki nie różnią się od siebie ani wielkością, ani kształtem, i symetrycznie są ułożone; do niey należą: *corolla cruciformis*, *rosacea*, *malvacea*, *caryophyllacea* i *liliacea.*

Reliquiae = Ramenta.

Remotus, *odległy:* gdy organa w dość znacznéy odległości iedne od drugich są umieszczone; przeciwznaczny wyrazowi *Confertus.*

Reniformis, *nerkowaty:* mówi się mianowicie o organie płaskim, u spodu dwie klapy okrągławe maiącym, u wierzchu zaokrąglonym, a którego szérokość większa iest od długości, iak *np.* liść u kopytnika (*Asarum*). Stosuie się także i do organów bryłowatych nerkowatego kształtu, iak *np.* główka pyłkowa u Naparstnika purpurowego (*Digitalis purpurea*), Obłożnika bluszczowego (*Glechoma hederacea*), i w. i.

Repandus, *obłączysty:* organ płaski, wypukłościami rzadkiemi a wklęsłościami bardzo płaskiemi i obszernémi ograniczony.

Repens, *ścielący się: np. r. caulis*, gdy łodyga po ziemi iest rozesłana i ze spodu korzenie wypuszcza, iak u *Peplis Portula*; *r. radix*, ieżeli korzeń pod ziemią poziomo się rozciąga i zewsząd podobne korzonki wypuszcza, iak w *Perzu.*

Repletus, *wypełniony:* organ wewnątrz próżny, lecz próżność ta innym iakimś iest zapełniona.

Replicativa *folia:* Dec. nazywa liście w pąku tak uło-

żone, że górna ich część odginaiąc się do dolnéy przylega, *np. Aconitum.*

Reproductio, *odradzanie się.*

Reproductiva *organa:* części rośliny przeznaczone do wydania organów mogących odrodzić nowe indywidua; iako też części do rozmnażania się bez zapładniania służące.

Reptans = Repens.

Res herbaria = Botanica.

Resime *acuminatus*, *ukośnie* zaostrzony: ieżeli ostrze nie na środku wierzchołka organu iest umieszczone, ale ku któremukolwiek bokowi zbacza.

Resina, *żywica:* kombinacya roślinna zsiadła, wydobywaiąca się dobrowolnie lub za nacięciem organów roślin; *np.* żywica zwyczayna czyli sosnowa albo Kolofonia, Gwaiak, i t. d.

Resinosus, *żywiczny:* żywicę wydaiący, albo ze smaku i zapachu do żywicy podobny.

Restans L. = Persistens.

Resupinatus, *przewrócony:* takie maiący położenie, że to co bywać zwykło w górze tutay się u dołu znayduie, i wzaiemnie: ieżeli *np.* w kwiecie motylkowatym, żagielek znaydzie się u dołu a łódka w górze, kwiat takowy będzie *przewróconym*; *r. corolla bilabiata*, ieżeli warga górna iest obszernieysza i trzyklapowa, dolna zaś węższa, cała lub dwudzielna; *r. pileus*, kapelusz górną stroną przymoçowany, z wierzchu zaś blaszki, dziurki, kolce, i t. d. maiący.

Reticularis = Reticulatus.

Reticulato-venosum *folium*, liść *siatkowato-żyłowaty:* ieżeli żyły, to iest rozgałęzienia drobnieysze nerwów, siatkowato z sobą się przecinaią, *np. Chelidonium maius.*

Reticulatus, *siatkowaty:* weyrzenie siatki maiący, *np.* powierzchnia maiąca na sobie rysy rozmaicie przecinaiące się; *r. peridium*, ieżeli otoczeń iest podziurawiony, tak, że niby oka siatki przedstawuie, iak u *Dictydium*; *r. peristomium*, gdy zęby kołootworza poprzecznémi gałązkami są połączone, iak u *Climacium*; *r. radix bulbosa*, gdy cała cebula z siatkowatych łusk powstaie, *np. Allium Victorialis.*

Reticulum, *siatka:* Link tak nazywa włókna, które z boków ogonka liści palmowych wychodzą i pień w kształcie siatki otaczaią, a które się do przysadek liściowych policzyć mogą.

Retiformis = Reticulatus.

Retiformiter = Reticulato.

Retinaculum, *uwiązek:* wyrazem tym oznaczaią się

włosy zakrzywione, znayduiące się na osadniku w familii *Akantów*, które utrzymuią nasiona nie służąc im bynaymniey za osadę. U Storczykowych *Retinaculum*, *ob.* Massa.

Retinervia *folia*, liście *siatkowato-nerwiste:* których nerwy siatkowato są ułożone.

Retrocurvus = Retroflexus.

Retroflexus, *pogięty:* w rozmaitych kierunkach pogięty, ale na zgięciach nie połamany.

Retrofractus, *połamany:* rozmaicie pogięty i na zgięciach połamany.

Retrorso, *wstecznie:* w kierunku przeciwnym zwyczaynému; *np. retrorso-dentatus*, *serratus*, gdy zęby albo piłkowatości wierzchołkami ku podstawie są skierowane.

Retrorsum versus, *wstecznie:* to iest, wierzchołkiem ku podstawie organu tego skierowany, ku którego wierzchołkowi zwyczaynie bywa obrócony.

Retrorsus, *wsteczny:* w kierunku przeciwnym zwyczaynemu osadzony. *Retrorsa folia*, ieżeli liście, w uśpieniu roślin, dachówkowato wzdłuż ogonka ku iego spodowi się układaią, *np. Galega cariboea.*

Retusus, *przytępiony:* organ tępy, i tępość końca do środka nieco iest wgnieciona.

Revehentia vasa Hedw. = Ductus intercellulares.

Revolutiva *folia* Dec.: gdy oba brzegi liścia w pąku zostaiącego ku spodniey iego powierzchni są zwinione; iak u *Rożmarynu.*

Revolutus, *odwiniony:* odgięty i oprócz tego do zewnątrz zwiniony; *np. r. calyx*, *corolla*, gdy brzeg kielicha albo kray korony na dół się zwiia; *r. folia*, liście ku dolnéy powierzchni zwinione; *r. foliatio* L. albo *r. gemma* = Revolutiva folia; *r. stigma*, gdy podziałki znamienia dwu-lub więcey dzielnego na dół są zwinione, *np. Goździk.*

Rhachis = Rachis.

Rhaphe, Rhaphis = Raphe.

Rhaphida = Raphida.

Rhizanthus = Radiciflorus.

Rhizinae: Link wyrazem tym oznacza włókienka nayczęściey brunatnawe, łodyżkę mchów obrosłych u spodu gęsto pokrywaiące, a które, dla rozróżnienia ich od korzeni właściwych, *korzonkami powtórnémi* (*radices secundariae*) są nazywane.

Rhiziophysis: Mirb. tak nazywa wyrostek, który z końca rostka w dół się przedłuża, iak u *Nymphaea.*

Rhizoblastae — Exorrhizae.

Rhizocarpeae: *ob.* Policarpea.

Rhizoides, Rhizoideus = Radiciformis.
Rhizoma: wyrazu tego użył Ehrhart na oznaczenie w Paprociach nayniższéy części łodygi, nabrzmiałéy i pospolicie pod ziemią ukrytéy; co się także i u innych roślin postrzega, iak u *Kosaćców* (Iris), Jaskrów (*Ranunculus*), *Cyclamen* i t. d. Niektórzy, iak Willd., Bernh., rozumieią przez *Rhizoma* część korzenia główną, mniey więcéy grubą, z któréy wszystkie mnieysze korzenie wychodzą, iak u roślin trwałych i dwuletnich.
Rhizomatoideae *radices:* Willd. tak nazywa korzenie grubsze, które inne ciensze korzonki z siebie wypuszczaią, iak to można widzieć u Marchwi, Chrzanu, Drzew, i t. d.
Rhizomatosis Link: ieżeli rdzeń do korzenia się przedłuża i część iego takim sposobem w łodygę nieiako zamienia.
Rhizomorphus — Radiciformis.
Rhizos (w grec. złoż.) = Radix.
Rhizospermae Dec.: rośliny do paproci liczone, a których owoce na-albo przy korzeniach się znayduią, *np. Pilularia.*
Rhizulae: Link nazywa korzonki u porostów wodnych i ziemnych, iako też i u grzybów, do przymocowania ich do ciał, na których rosną, służące.
Rhodos (w grec. złoż.) = Roseus.
Rhoeadeae: nazwisko naturalnéy familii u Linneusza; do niey należą rośliny z kielichem opadaiącym, a których owocem iest torebka albo nasiennik strąkowaty, *np. Mak*, *Argemone*, *Chelidonium*, i t. d.
Rhombeus, Rhomboidalis, *równoległoboczny:* mówi się o powierzchni gatunek równoległoboku przedstawuiącéy.
Rhomboideus, *rombowy:* do równoległobocznego podobny, ale w którym, albo kąty nie są ostre tylko zaokrąglone, albo dwa boki przy podstawie będące większe są od dwóch innych; iak *np.* liście u *Medicago obscura.*
Rictus, *ziew:* przestrzeń między dwiema wargami w koronie dwuwargowéy.
Rigidus, *tęgi:* co nie łatwo giąć się daie.
Rima, *szpara; capsula rimis dehiscens*, *ob.* Dehiscens. *Rimae annulatae* = Stomatia.
Rimosus, *popękany:* mówi się o powierzchni głębokiemi i nieforemnémi brózdami porysowanéy.
Ringens *corolla*, korona *zieiąca:* dwuwargowa, w któréy uyście do gardzieli niczém nie iest zamknięte.
Ripae, *brzegi rzek i iezior*, zimową porą pod wodą ukryte; ztąd *Ripariae*, rośliny na takich brzegach znayduiące się.

Roridus, *zroszony:* używa się na oznaczenie powierzchni kroplami płynu wodnistego pokrytéy.
Ros = Pruina.
Rosaceus: mówi się w ogólności o organach nakształt płatków róży pełnéy ułożonych. *Rosacea corolla*, korona różowa: o pięciu płatkach bez-albo krótko-paznogciowych, *np: Róża*, *Jabłoń*, *Malina*.
Rosantia *folia*, liście u spodu łodygi w kształt rozetki ułożone.
Roseus, *różowy:* kolor karminowy, blado świątły.
Rostellatus, *dziobkowaty:* małém, tęgiém, niekiedy zakrzywionéem ostrzem, niby dziobkiem, zakończony; iak *np.* pokrywka u *Polytrichum nanum*.
Rostellum L. = Radicula Gärtn. *Rostellum gynostemii:* Rich. tak nazywa dziobek słupka u *Storczyków*.
Rostratus, *dziobaty:* na końcu dziobem, to iest ostrzem u spodu grubém, zaokrągloném, kończący się; *np. r. anthera* iest u *Cassia*; *r. germen* seu *ovarium*, gdy iaiecznik pozostałą częścią słupka, niby dziobem, iest opátrzony, iak u wielu Turzyc (*Carex*); *r. siliqua*, gdy strąk dziobem z przedłużenia przegrody powstaiącym iest zakończony, iak u Gorczycy (*Sinapis*). — Wreszcie wyraz ten znaczy toż samo co *Cornutus*.
Rostrum, *dziob:* Jacqu. wyrazem tym nazywa organa okrągławe, zakrzywione, nad skrzydełkami (*Alae*) w Stapeliach osadzone. Willd. pozostałą szyykę słupka przy nasieniu lub nasienniku, z nim zrosłą i rozszerzoną, *rostrum* mianuie, *np. Scandix*, *Sinapis*, *i w. i.*
Rosula, *różyczka:* mówi się o liściach w kształt różyczki ułożonych. Ztąd:
Rosulatus, Rosulaceus.
Rotaceae: naturalna familia u Linneusza, do którey należą rośliny z koroną kółkową, *np.* Kurzyślep (*Anagallis*), Bazanowiec (*Lysimachia*), Płomyk (*Phlox*), *i w. i.*
Rotata *corolla*, korona *kółkowa:* zrosłopłatkowa, o rurce bardzo krótkiey lub żadnéy, u góry płasko-rozszerzoną, okrągła, *np.* Kurzyślep (*Anagallis*).
Rotundatus, *okrągławy:* właściwie używa się w mowie o końcu iakiegoś organu, kiedy ten nie iest ostry, ale tępy i zaokrąglony. Niekiedy oznacza także powierzchnią prawie okrągłą.
Rotundus, *okrągły:* stosuie się do powierzchni żadnych kątów nie maiącéy i nakształt koła okrągłéy. Niekiedy znaczy toż samo co *Globosus*. Samo użycie tego wyrazu wskaże w iakiém się ma brać znaczeniu.
Rubellus, *czerwonawy:* w światło-czerwony wpadaiący.
Ruber, *czerwony:* kolor czerwony w ogólności oznacza.

26

Rubescens: mówi się o iakimkolwiek kolorze, w czerwony wpadaiącym.

Rubeus
Rubicundus } *czerwonawy.*
Rubidus

Rubiginosus, *rdzawy:* kolor brunatny, ze znaczną ilością czerwonego.

Rubigo, *rdza*: plamki rdzawego koloru, iakie się na roślinach postrzegać daią, a które stanowią gatunek choroby.

Rubro-maculatus, *czerwono-plamisty:* czerwonémi plamami upstrzony.

Ruderata (*loca*), *ruiny:* zwaliska murów; ztąd *Ruderales*, rośliny na zwaliskach murów rosnące.

Rudimentaria *stamina:* pręciki nierozwinione i iakby formę tylko pręcików naśladuiące; co można postrzegać u *Szałwii*, *Sparmanii*, i t. d.

Rudimentum fructus = Ovarium.

Rufus, *lisi:* kolor żółto-czerwony.

Rugae, *marszczki:* nierówności na powierzchni organów postrzegane. Wyraz ten używa się mianowicie do oznaczania wydatności podługowatych, iakie się znayduią na dolnéy powierzchni kapelusza w rodzaiu *Merulius*.

Rugosus, *pomarszczony:* mówi się o powierzchni, na któréy mieysca pomiędzy nerwami są nie wielkie a wydatne, albo też prosto o organie marszczkami wyraźnémi pokrytym; iak *np.* liście u *Szałwii*, kapelusz u *Peziza Auricula*, i t. d.

Ruminatus: mówi się mianowicie o białku i liścieniach, nieforemnémi, rozmaicie pogiętémi, a głęboko zachodzącémi brózdami pokrytych, tak, że nieiako zżutemi bydź się zdaią.

Runcinatus, *haczystodzielny:* organ płaski, pierzastodzielny, o podziałkach ostrych, łękowato w dół pozaginanych; iak *np.* liście u Podróżnika pospolitego (*Leontodon Taraxacum*).

Rupes, *opoki:* góry skaliste; zkąd:

Rupestres, *opoczne:* rośliny na górach skalistych znayduiące się.

Rupicolae = Rupestres.

Ruptilis, *odrywaiący się*, *rozdzieraiący się*: mogący się oddzielać nie zostawuiąc po sobie żadnéy blizny, albo też iakimkolwiek sposobem pękaiący; *r. ochrea*, gatka odrywaiąca się *np. Polygonum*; *r. pericarpium*, nasiennik nieforemnie, lub na nieoznaczoną liczbę części rozdzieraiący się; *r. spatha*, pochwa kwiatowa w początkach zamknięta, przez powiększanie się zaś kwiatów nieforemnie się rozdzieraiąca, iak u *Czosnku* (*Allium*).

Ruptinervis, *przerywano-nerwowy:* ieżeli nerwy prawie równoległe, w niektórych mieyscach są poprzerywane, tak, że tym sposobem tworzą się podziałki organu. Dec. w liściach uważa sposób przerywania się nerwów; i tak: ieżeli przerwy te zdarzaią się pomiędzy nerwami przecinaiącémi się z nerwem środkowym, powstaią liście *penniformia* zwane, *np. Daktyl;* ieżeli zaś nerwy palczasto się rozchodzą, przerwy pomiędzy niemi znayduiące się utworzą liście *palmiformia* zwane, *np. Chamaerops.*

Rutilans, Rutilus: kolor czerwony z blaskiem metalicznym.

S.

Sabulosus = Arenarius.

Saccatus, *saczkowaty:* mówi się o pleszce do listowia wgniecionéy i kształt woreczka przedstawuiącéy, iak u *Peltigera saccata.*

Saccharatus, *cukrowy:* ze smaku do cukru podobny.

Sacculus: tak się nazywa błonka w kształcie woreczka nasiona roślin korzenioziarnych (*Rhizospermae*) otaczaiąca. *Sacculus colliquamenti* Malp., iest błonka szczególna, po zapłodnieniu w iaiach roślinnych okazuiąca się w kształcie włókna a poźniey woreczka, w którym płyn *amnios* iest zawarty.

Saccus: Jacqu. tak nazywa organ w kształcie pochewki mięsistéy iaieczniki u Stapelii i Toieści (*Asclepias*) pokrywaiący, niekiedy zewnątrz rozmaicie wykształcony, a który za niteczki pręcikowe zrosłe iest uważany.

Sacelliformis *radicula*, rostek *pochewkowaty:* pochewkę tworzy w któréy zarodek iest zawarty.

Sagittatus, *strzałkowaty:* organ płaski, tróykątny, z końcem ostrym, u spodu na dwie klapy ostrokątne podzielony, tak, że ostrze nieiako strzały przedstawuie; iak *np.* liście u *Gryki.*

Saliceta, *lasy wierzbowe.*

Salinae, Salsae, Salsuginosae: rośliny na gruntach wodą słoną napawanych znayduiące się.

Salsugo: sączenie się płynu słonego z liści, przysadek kwiatowych, kielichów, rośliny bardzo osłabiaiące.

Salsus *słony:* smaku słonego.

Samara, *skrzydlak*: owoc błonkowaty, nieotwieraiący się, mocno spłaszczony, iedno lub dwukomórkowy, iedno naywięcey dwa ziarna zawieraiący, i, albo na około brzegiem błonkowatym otoczony, alboli też z iednéy

iego strony znayduie się błonka w kształcie skrzydła rozszerzona, *np. Klon*, *Wiąz*, *Jesion.*

Sandaliformis, *trzewikowaty*: z kształtu do trzewika lub sandałów podobny, iak *np.* miodnik u *Cypripedium Calceolus.*

Sanguineus, *krwisty*: kolor czerwony w czarny wpadaiący.

Sapidus, *smakowity*: smak iakikolwiek wyraźny maiący.

Sapor, *smak.*

Sarcobasis: owoc z gatunku osadnikowych (*fructus gynobasici*), złożony z przedłużenia słupka (*gynobasis*) zgrubiałego, mięsistego, na którém pięć lub więcéy komórek od początku wyraźnych się znayduie, *np. Ochna.*

Sarcocarpi *fungi*: rząd grzybów u Pers., których ziarna w śród massy mięsistéy są osadzone, *np. Trufla.*

Sarcocarpium Rich.: tak się nazywa mięsista część owocu, pod skórką zewnętrzną położona, a która często *mięsa* (*caro*) nosi nazwisko.

Sarcodermis: część wewnętrzna, mięsista, powłoki nasion (*perispermium*), środkuiąca między *testa* i *endopleura*), a która w niewielu roślinach iest widoczną.

Sarcoma: Link wyrazem tym oznacza część mięsistą rozmaitego kształtu, otaczaiącą iaiecznik lub blizko niego umieszczoną, iak *np.* u *Coboea.* Większa część naturalistów część tę gruczołem nazywaią.

Sarmentaceae: naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny koronami liliowémi, łodygami słabémi, pnącémi się, opatrzone, *np. Szparag*, *Gloriosa*, *Smilax.*

Sarmentiferae (*plantae*), rośliny których łodygi są wiciowate.

Sarmentosus *caulis*, łodyga *wiciowata*: po ziemi rozesłana i w pewnych tylko mieyscach korzenie w dół a liście w górę wypuszcza; *np. Ranunculus reptans.*

Sarmentum, *wić:* iest to delikatna, włóknista, naga, na ziemi leżąca, z korzenia wyrastaiąca łodyga, która w pewnych mieyscach korzenie i liście wydaie; *np. Poziemka.*

Sativae (*plantae*): rośliny dla użycia zasiewana; *np. Cannabis sativa.*

Saturatus, *ciemny:* używa się na oznaczenie mocy kolorów, *np. saturate-virens*, ciemno-zielony.

Saxatiles, Saxicolae, Saxosae (*plantae*), rośliny *skalne*: na skałach znayduiące się.

Scaber, *chropawy:* mówi się o powierzchni, któréy nierówności w dotknięciu tylko czuć się daią, nagiém zaś okiem zaledwo mogą bydź widziane. Jeżeli chropawość

ta z góry na dół czuć się daie, w ów czas organ *deorsum scaber*, ieżeli zaś z dołu w górę, wtedy *sursum scaber* się nazywa.

Scabricies, *chropawość:* nierówności powierzchni nagiém okiem zaledwo dostrzegane, a w dotknięciu tylko czuć się daiące, które od wyniosłości drobnych pochodzą.

Scabridus, *chropowaty:* cokolwiek w dotknięciu chropawy. *Scabridae*, nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny z liśćmi chropawémi i kwiatami niepoczesnémi, *np.* Figa (*Ficus*), Pokrzywa (*Urtica*), Konopia (*Cannabis*), i w. i.

Scabrietas = Scabricies.

Scabriusculus, *nieco chropawy:* powierzchnia nie wielką chropawość maiąca.

Scalaria *vasa*, *ob.* Vasa.

Scandens, *pnący się:* mówi się o łodydze, która wspinaiąc się na przyległe ciała do góry się wznosi; *np.* *Groch.*

Scapellus = Cauliculus.

Scaphium Link = Carina.

Scapiformis *pedunculus*, szypułka *głąbikowata:* gdy iest bezlistna, wielokwiatowa, i ze spodu albo z iakiegokolwiek mieysca łodygi ścielącéy się wyrasta.

Scapus, *głąbik:* iest to gatunek łodygi bezlistnéy, prosto korzenia wyrastaiącéy, która samym tylko kwiatom za podstawę służy, *np.* Pierwiosnka (*Primula*). Willdenow nazywa *głąbikiem* szypułkę lilii, w innych zaś kwiatach wtedy tylko, ieżeli iest bezlistna, prosto z korzenia wyrasta i więcéy niż ieden kwiat na sobie nosi. Jeżeli zaś taka szypułka ieden tylko ma kwiat, w ów czas ią szypułką korzeniową *Pedunculus radicalis* nazywa. U Gärtn. *Scapus* znaczy także część zarodka pomiędzy nasadą liścieni a rostkiem (*radicula*).

Scariosus, *suchy:* błonkowaty, do plewy podobny; *np.* *s. anthodium*, ieżeli działki kielicha ogólnego są suche, niby gangreną dotknięte, iak u *Centaurea glastifolia*; *s. spatha* u Narcyza ogrodowego (*Narcissus poeticus*).

Scheseantherostemones Wach.: kwiaty w których liczba niteczek iest w pewnym stosunku z liczbą główek pyłkowych.

Scheseopetalostemones Wach.: kwiaty w których liczba pręcików w pewnym iest stosunku z liczbą płatków lub nacięć korony.

Scheseostemones Wach.: kwiaty w których pręciki uważaią się pod pewnym względem do siebie samych, *np.* co do równości lub nierówności, połączenia lub oddzielenia.

Schistaceus, *łupkowy:* błękitnawo-szary.
Scitamineae: naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny odznaczaiące się łodygą zielną, torebką tróyścienną, koroną liliiową, liśćmi szérokiémi do liliiowych podobnémi, *np. Imbier*, *Canna*, *Musa*, i w. i.
Scleranthum Moench.: owoc z gatunku nasionowatych (*fructus pseudospermi*), w którym ziarno ze spodem okwiatu stwardniałego iest zrosłe, *np. Mirabilis.*
Sclerocarpi *fungi:* poddział grzybów u Pers. z klassy okrytoowocowych, obeymuiący grzybki twarde, wewnątrz massą miękką napełnione, a które dzisieyszemu podziałowi *Myelomycetes* prawie odpowiadaią.
Scobiculata, Scobiformia *semina*, nasiona *trocinowate:* walcowate, bardzo cienkie, po obu końcach zaostrzone, iak u Gruszyczki (*Pyrola*), Bagna (*Ledum*).
Scrobiculatus = Faveolatus.
Scrophulosus, Scrophuliformis, *wolowaty:* w iednę tylko stronę wydatny, niby nabrzmiały; iak *np.* podsada u *Dicranum strumiferum.*
Scutatum *folium*, liść *puklerzowaty:* podługowaty, prawie iednostaynéy szerokości, na końcu zaokrąglony, u spodu strzałkowaty, lecz klapy do zewnątrz nie są odgięte, *np. Rumex scutatus.* Scutati *pili lymphatyci, ob.* Pilus.
Scutella: tak się nazywa pleszka okrągła, płaska, wklęsła lub wypukła, brzegiem u spodu z substancyi plechy uformowanym otoczona; *np. Parmelia.*
Scutelliformis, *tarczkowaty:* organ okrągły, na powierzchni górnéy wklęsły.
Scutellum Gärtn., *tarczka:* organ w nasionach traw, za pośrednictwem którego zarodek z białkiem się łączy.
Scutiformis *radix notha*, korzeń fałszywy *tarczowaty:* ieżeli koniec iego w kształt błonki iest rozszerzony, którą on do ciał obcych przylega; *np. Parmelia florida.*
Scutum, *tarcza:* wydatność na koronie około części płciowych u Stapelii, tém się oddaie nazwiskiem.
Scyphiformis = Cyathiformis; *s. podecium*, pałeczka *kieliszkowata:* krótka, ku wierzchołkowi w kształcie kieliszka rozszerzona, a co Necker *Scyphus* zowie.
Scyphuli: tak się nazywaią kubeczki u *Marchancyi*, w których ciałka soczewkowate są złożone.
Scyphus Neck., *ob.* Scyphiformis; Scyphus Hall. = Corona.
Sebaceum *albumen*, białko *łoiowate:* tłuste, kruche, nieco przeświecaiące i miękkie.
Secale cornutum *ob.* Clavus.
Secedens, *odpadaiący:* mówi się mianowicie o czépku

i pokrywce w mchach, ieżeli te od torebki się oddzielaią.

Seccretio, *oddzielanie:* wydobywanie się płynów szczególnych z organów roślin.

Sectilis: *np. pollen in lobulos sectile* albo *massae pollinis sectiles*, *ob.* Massa.

Sectio Tournef. = Ordo L.

Sectio, *przecięcie; s. longitudinalis*, przecięcie podłużne; *s. transversalis*, przecięcie poprzeczne.

Sectus, *pocięty:* gdy nacięcia organa płaskiego do iego podstawy, albo do nerwu głównego dochodzą. Klapy z takowego nacięcia pozostałe *Segmenta* się nazywaią.

Secundaria *radix*, *ob.* Primarius; *s. vasa:* niektórzy tak nazywaią włosy i szczeciny.

Secundinae *seminis:* Malp. tak nazywa części nasienia zarodek otaczaiące.

Secundus, *iednostronny:* używa się na oznaczenie że iakieś organa lub ich części, wszystkie w iednę stronę są zwrócone; *np. s. folia*, ieżeli liście na iednę stronę łodygi lub gałęzi zwisaią; *s. spica*, gdy kwiatki kłosa w iednę stronę są obrócone; i t. d. Dla oznaczenia zaś, czy organa te z iednéy tylko strony innego są osadzone, czy z różnych stron iego wychodzą a w ieden bok zwisaią, służą wyrazy *homomallus* i *heteromallus.*

Securiformis, *siekierkowaty:* iak łupina u *Coronilla Securidaca.*

Sedecim dentatum *peristoma*, kołootworze o szesnastu zębach.

Sedes *floris* Grew i Ray = Receptaculum floris.

Segetalis, *międzyzbożowy:* na polach pomiędzy zbożem rosnący.

Segmentum, *ob.* Sectus.

Segregatae Gärtn.: rośliny o kwiatach złożonych, w których każdy kwiatek szczególnym kieliszkiem iest opatrzony. *Segregati fructus*, owoce złożone, w których albo osadnik ogólny na kilka szczególnych iest podzielony, albo szczególne powłoki owoce te cząstkowe rozdzielaią; iak w *Szyszkach.* *Segregata polygamia*, *ob.* Polygamia.

Sejugum *folium*, liść pierzasty o sześciu parach.

Semen, *nasienie:* organ z iaia zapłodnionego i dorosłego powstały, który się składa z zarodka przyszłéy rośliny i z części przeznaczonych do ochraniania tegoż zarodka i dostarczania mu pokarmu przy wschodzeniu.

Semi, *pół*, *połowa.*

Semiadhaerens, *wpółprzyrosły; np. s. calyx*, kielich

w części tylko z iaiecznikiem zrosły; *s. ovarium*, iaiecznik do połowy długości swoiéy z okwiatem zrosły.

Semiamplectans, *ob.* Amplectans.

Semiamplexa *folia*, *ob.* Amplexa.

Semibilocularis: mówi się o owocu, ieżeli przegroda rozdzielaiąca go na dwie komórki nie przebiega całéy iego długości, ale do połowy tylko dochodzi; iak łupina u *Astragalus.*

Semicordatus, *półsercowy:* ieżeli iedna klapa organu sercowatego tak iest mała, że ten połowicznym bydź się zdaie; *np.* liść u *Begonia.*

Semicylindricus, *półwalcowaty*: z iednéy strony powierzchnią wypukłą z drugiéy płaską ograniczony, tak, że połową walca wzdłuż przez środek rozciętego bydź się zdaie.

Semidecurrens *folium*, liść *półzbiegaiący*: bezogonkowy, połową tylko podstawy po łodydze zbiega, *np. Verbascum sinuatum.*

Semiduplex *flos*, kwiat *półpełny*: gdy liczba płatków cokolwiek iest większa od zwyczaynéy, to iest, gdy nie wszystkie części owocowania w płatki poprzechodziły.

Semiflosculosus *flos* = Ligulatus. *Semiflosculosae*: naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny z kwiatami ięzyczkowatémi.

Semiflosculus, *ob.* Ligulatus.

Semiinferus *calyx* = Semiadhaerens. *Semiinferum germen v. ovarium*, znaczy toż samo co *Semisuperus calyx.*

Semilocularis, *półkomórkowy*: mówi się o owocu, którego przegrody nie podzielaią na komórki oddzielne, ale te są otwarte, iak *np.* w *Maku.*

Seminalis, *nasienny*: do nasienia należący; *s. folium*, *ob.* Folium; *s. receptaculum* Rich. = Placenta.

Seminatio, *rozsiewanie*: czas siania nasion iakieykolwiek rośliny.

Seminifer; nasienie wydaiący lub noszący; *s. valvae* = placentiferae.

Semiorbicularis, *półokrągły*: połowę koła przedstawuiący.

Semipinnatus, *półpierzasty*: gdy połowa tylko organu iest doskonale pierzasta, druga zaś połowa pierzasto tylko nacięta.

Semiplurilocularis: mówi się o owocu na wiele komórek połowicznych, to iest niezupełnie od siebie oddzielonych, poprzegradzanym.

Semiradiatus *flos*, kwiat *półpromienisty*: gdy połowa

tylko brzegu kwiatu złożonego, kwiatkami promieniowémi iest osadzona, *np. Siegesbeckia.*

Semireticulata *radix bulbosa*, cebula do połowy siatkowata: gdy zewnętrzna tylko iéy warsta iest siatkowata, wewnętrzna zaś pełna, zbita, *np. Gladiolus communis.*

Semisagittatus, *półstrzałkowy:* gdy iedna klapa organu strzałkowatego tak iest mała, że się on połowicznym bydź zdaie; *np. Lathyrus sylvestris.*

Semiseptatus, *półprzegrodowy:* gdy w organie wewnątrz czczym przegrody do połowy tylko próżności przebiegaią.

Semisuperus *calyx:* kielich wierzch tylko iaiecznika obeymuiący.

Semiteres, *półobły:* połowę organu obłego, przez środek wzdłuż przeciętego, przedstawuiący.

Semivalvatus, *półłuszczynkowy:* gdy łuszczynki w owocu nie są zupełne, to iest, że nacięcia, którémi się owoc na łuszczynki podziela, do spodu iego nie dochodzą.

Sempervirens, *zawsze zielony:* mówi się o liściach, które aż do rozwinienia się nowych żyią i zielonémi zostaią. Peryod ich opadania nie iest stateczny, w czasie zaś opadania iednych drugie na ich mieysce wyrastaią, a tym sposobem roślina zawsze zieloną się ukazuie.

Senariae Wach.: rośliny o sześciu pręcikach i tyluż podziałach lub nacięciach kielicha i korony.

Senatum *folium*, liść *sześćlistkowy:* złożony z sześciu listków na końcu iednego organu osadzonych, czyli, liść palczasty o sześciu listkach.

Senus: mówi się o organach po sześć w iedném mieyscu okółkowato lub gwiazdkowato ułożonych.

Senticosae: naturalna familia u Linneusza, do któréy należą rośliny odznaczaiące się koronami wielopłatkowémi, owocami z nasion wolnych albo niezupełnie zamknionych złożonémi, łodygami albo szorstkiémi albo kolczystémi, *np.* Srebrnik (*Potentilla*), Malina (*Rubus*), Róża (*Rosa*), *i w. i.*

Sepalum Neck., *działka.* Jeżeli kielich, lub okwiat w ogólności, składa się z części zupełnie od siebie oddzielonych, każda z nich *działką* się nazywa, a od liczby takowych części, kielich lub okwiat zowie się *mono-di-tri-tetra-penta- i t. d. polysepalus*, iedno-dwu-trzy-cztero-pięć- i t. d. wielodziałkowy. Linneusz działki te *foliola*, Link zaś *phylla* nazywa.

Sepiariae: naturalna familia u Linneusza, którą skła-

daią krzewy koronę zazwyczay rurkowatą, pręciki nie liczne a nayczęściéy dwa maiące, *np.* Lilak (*Syringa*), Ligustr (*Ligustrum*), Jesion (*Fraxinus*), *i w. i.*

Sepimentosus Bernh., poprzecznie podzielony: gdy próżność ciała czczego poprzecznémi błonkami na części iest podzielona.

Sepimentum: wyrazem tym Link oznacza w owocu doźrzałym przegrody nie łączące się z osadnikiem nasion. Zresztą *Sepimentum* = Septum.

Septangularis, *siedmiokątny: ob.* Angularis.

Septatus: poprzecznémi przegrodami wewnątrz na części podzielony.

Septemlobus, *siedmioklapowy: ob.* Lobatus.

Septemnervium *folium*, liść *siedmionerwowy:* gdy nerw od samego spodu liścia na siedm gałęzi się rozdziela.

Septenariae Wach.: rośliny maiące siedm pręcików i tyleż podziałek lub nacięć kielicha i korony.

Septenatum *folium*, liść *siedmiolistkowy:* złożony z siedmiu listków na końcu iednego ogonka osadzonych, czyli, liść palczasty o siedmiu listkach.

Septenus: mówi się o organach po siedm w iedném mieyscu okółkowato lub gwiazdkowato ułożonych.

Septicus: *gniiący*, albo ze zgniłéy substancyi biorący początek, *np. Mucor septicus.*

Septiferus, *przegrodowy*: przegrody na sobie noszący; *np. s. valvae*, *s. columella.*

Septiformis *placenta:* tak się nazywa osadnik nasion, który razem za przegrodę owocowi służy.

Septipendula *semina:* nasiona na przegrodach wiszące, iak w *Maku.*

Septum Link = Dissepimentum transversale.

Septuplinervium *folium:* mówi się o liściu, w którym nerw wyżéy iego podstawy na siedm gałęzi się rozdziela.

Serialis, *rzędowy:* używa się w wyrazach złożonych na oznaczenie, że organa iakieś rzędami są ułożone. Liczbę tych rzędów wskazuie imie liczbowe na początku położone, *np. bi-tri-quadri-quinque- i t. d.- serialis*, dwu-trzy-cztero-pięć- i t. d.- rzędowy.

Seriatim, *rzędami.*

Seriatus = Serialis.

Sericeus, *iedwabisty:* mówi się o powierzchni delikatnémi, lśniącémi, ściśle do niéy przylegaiącémi włosami pokrytéy; *np.* Przywrótnik (*Alchemilla*).

Serotinus, *poźnieyszy:* bierze się w znaczeniu względném, *np. s. amenta*, kotki rozwiiaiące się po zupeł-

ném iuż rozwinieniu się liści; *s. fructus*, owoce iakiegoś gatunku roślin pozniéy dożrzewaiące aniżeli na innych gatunkach tegoż samego rodzaiu, iak u *Prunus serotina*; *s. plantae*, rośliny pozno, w porównaniu do innych, kwitnące; i t. d.

Serpens *surculus*, odziomek *czołgaiący się:* w kierunku linii wężykowato-pogiętéy na ziemi rozesłany.

Serpentinus, *wężykowaty*.

Serrato-crenatus, *piłkowato-karbowany:* gdy piłkowatości są zaokrąglone.

Serrato-dentatus, *piłkowato-ząbkowany:* gdy końce zębów ku wierzchołkowi organu są skierowane.

Serratura, *piłkowatość: ob.* Serratus.

Serraturalia *interstitia:* przestrzenie pomiędzy piłkowatościami.

Serratus, *piłkowaty*: organ płaski tak z brzegu nacięty, że nacięcia przedstawuią niby tróykąty o iednym kącie przy podstawie ostrym drugim roztwartym, a końce ich ku wierzchołkowi lub spodowi organu są skierowane. Nacięcia takie piłkowatościami *Serraturae* się nazywaią. Przez wzgląd na wierzchołki piłkowatości organ bydź może *acute* lub *obtuse-serratus*, ostro lub tępo-piłkowaty; podług zaś tego iak one są równe lub nierówne, zowie się *aequaliter* lub *inaequaliter-serratus*, równo lub nierówno-piłkowaty.

Serrulatus, *drobno-piłkowaty:* gdy piłkowatości bardzo są drobne.

Sertula = Sertulum.

Sertulatus, *ob.* Sertulum.

Sertulum: Richard tak nazywa baldaszki o szypułkach niegałęzistych; kwiaty zaś w taki sposób ułożone, *sertulati flores* mianuie.

Sesqui, *półtora*.

Sessilis: oznacza w ogólności niedostatek podpory. I tak: *s. amentum*, kotek którego szypułka do samego spodu kwiatami iest okryta; *s. anthera*, główka pyłkowa *beznitkowa*: prosto na słupku osadzona, iak u Storczyków; *s. flos*, kwiat *bezszypułkowy*; *s. folium*, liść *bezogonkowy*; *s. gemma*, pąk *beztrzonkowy:* prosto na łodydze osadzony; *s. germen* = s. ovarium; *s. glandula*, gruczoł *beztrzonkowy:* bezśrednio na iakimś organie osadzony; *s. ovarium*, iaiecznik *beztrzonowy:* prosto na osadniku umieszczony; *s. pappus*, puch *beztrzonkowy:* bezśrednio na nasieniu osadzony; *s. petalum* = exunguiculatum; *s. pileus*, kapelusz *beztrzonowy*: nie maiący trzona; *s. spica:* kłos o kwiatach bezszypułkowych; *s. stigma*, znamie *bezszyykowe:* bezpo-

średnio na iaieczniku osadzone; *s. stipula*, przysadka liściowa bez ogonka; *s. verticillus*, okółek *bezszypułkowy:* którego wszystkie kwiatki są bezszypułkowe.

Seta, *szczecina:* włos gruby i twardy w ogólności oznacza. W mchach wyrazem tym nazywa się zwężenie torebki na dół w kształcie szypułki, które będąc suchém i tęgiém, do szczeciny nieiako ma podobieństwo. Także *Seta*, *ob.* Carpophorum.

Setaceo-acuminatus, *szczecinowato-zaostrzony:* zaostrzony i na końcu szczecinę maiący.

Setaceo-mucronatus, *szczecinowato-sztyletowaty:* u wierzchu sztyletowaty i szczeciną kończący się.

Setaceus, *szczecinowaty:* do szczeciny podobny.

Setiferus, Setigerus: szczecinę na sobie noszący.

Setosus, *szczecinowaty:* mówi się o powierzchni włosem grubym i tęgim z rzadka pokrytéy.

Sex, *sześć.*

Sexaginta quatuor dentatum *peristomium*, kołootworze o 64 zębach.

Sexangularis, *sześciokątny: ob.* Angularis.

Sexfariam imbricatus, dachówkowato w sześć rzędów ułożony.

Sexfidus, *sześćwrębny: ob.* Fissus.

Sexflorus, *sześciokwiatowy.*

Sexlocularis, *sześciokomórkowy: ob.* Loculamentum.

Sexpartitus, *sześćdzielny: ob.* Partitus.

Sexualis, *płciowy:* do płci odnoszący się, *np. s. systema*, układ *płciowy:* na charakterach z części płciowych roślinnych zasadzony.

Sexus, *płeć:* w roślinach wyrazem tym oznacza się zbiór organów do wydania owocu służących.

Siccans, *wysuszaiący:* suchość w ustach sprawuiący.

Siccus, *suchy:* żadnéy mięsistości ani soczystości nie maiący. Mówi się także o ciałach do ięzyka lgnących, iak *np. krochmal*, że maią smak *suchy.*

Sigmoideus, *gzygzakowaty:* w gzygzak, czyli w literę Σ (*sigma*), ułożony.

Siliceum *solum*, grunt *krzemienisty.*

Silicula, *strączek:* ieżeli długość strąka nie wiele iest większa od iego szerokości, w ów czas się on *strączkiem* nazywa.

Siliculaeformis, *strączkowaty:* do strączka podobny.

Siliculosae, *strączkowe:* rośliny których owocami są strączki; stanowią one rząd w klassie nierównosześciopręcikowéy układu Linneusza.

Siliqua, *strąk:* owoc otwieraiący się, długi, dwułuszczynkowy, w którym nasiona do dwóch szwów są

przymocowane, próżność zaś wewnętrzna prawie zawsze na dwie części przez błonkę do ścian równoległą iest podzielona. Moench rozróżnia strąk prawdziwy *Siliqua vera*, w którym nasiona do dwóch brzegów przegrody są przymocowane, od strąka fałszywego *Siliqua spuria*, w którym nasiona przyczepione są do brzegów samych łuszczynek. Podług Scopoli strąk *siliqua* iest owoc dwułuszczynkowy, nieotwieraiący się, zewnątrz skórkowaty, wewnątrz mięsisty, iak u *Tamarindus.*

Siliquaeformis, *strąkowaty:* do strąka podobny.

Siliquosae, *strąkowe:* rośliny których owocem iest strąk; stanowią one rząd klassy nierównosześciopręcikowéy w układzie Linneusza, i familią naturalną.

Similiflora *umbella*, baldaszek *podobnokwiatowy:* w którym kwiatki środkowe podobne są brzegowym.

Similis, *podobny:* ze względu na kształt.

Simplex, *poiedynczy*, *niezłożony.* Raz znaczy, że organ iakiś na części nie iest podzielony, ani rozgałęziający się, i w tém znaczeniu mówi się: *simplex calyx*, *caulis*, *cirrhus*, *radix*, *scapus*, *seta*, *stipes*, *stylus*, *i t. d.* Drugi raz wskazuie, że gałęzie organu z natury gałęzistego, daléy się nie rozgałęziaią, a w takiém znaczeniu używa się: *simplex corymbus*, *pappus*, *racemus*, *umbella*, *i t. d.* Nakoniec oznacza, że z kilku rzędów pokryw iakiś organ otaczaiących, ieden się tylko znayduie, i w tym razie przeciwznaczny iest wyrazom *duplex*, *triplex*, *i t. d.*; *np. simplex anthodium*, gdy kielich ogólny z iednego tylko rzędu listków lub łusk iest złożony; *s. indusium*, zawiyka poiedyncza, *ob.* Indusium; *s. involucrum*, pokrywa z iednego liścia lub z iednego rzędu listków złożona; *s. perianthium*, *ob.* Perianthium; *s. peridium*, *ob.* Peridium; *s. peristomium*, *ob.* Peristomium. Prócz tego: *simplices flores* oznacza niekiedy, że liczba płatków w kwiatach iest naturalną; *s. fructus*, owoce z iednego iaiecznika powstałe, *np. Wiśnia*; *s. gemmae*, pąki ieden tylko zarodek zawieraiące; *s. pili lymphatici*, gdy włosy limfatyczne nie są ani gałęziste, ani przegrodami wewnętrznémi podzielone, mogą zaś mieć z kąd inąd rozmaite kształty; *s. tela cellulosa*, *ob.* Tela cellulosa.

Simplicissimus, *zupełnie nie dzielny:* ani sam się nie podziela i nie rozgałęzia, ani téż organów gałęzistych lub podzielonych na sobie nie nosi.

Simpliciter *spiralia folia:* ieżeli liście w kierunku iednéy tylko spiralnéy linii na łodydze są osadzone.

Simultaneus, *współczesny*: w iednym czasie z czémś inném przypadaiący.

Singularis, *szczególny*: *np. s. fructus*, owoc z iednego kwiatu powstały i ieden tylko osadnik nasion maiący; *s. structura*, budowa szczególna: od budowy za naturalną uważanéy odstrychaiąca się.

Sinistrorsum volubilis: mówi się o organie szrubowato iakieś ciało obwiiaiącym, a którego skręty od prawéy ku lewéy stronie są skierowane. W skróceniach oznacza się znakiem (.

Sinistrorsus, *lewy*: w lewą stronę skierowany.

Sinuatus, *buchtowaty*: mówi się o organie płaskim, którego brzeg opatrzony iest wycięciami i wydatnościami okrągławémi, nie bardzo głębokiémi. Wycięcia te buchtami *Sinus* się nazywaią. Wyraz *sinuatus* dodany do innego oznaczaiącego iakieś nacięcie, wskazuie, że przestrzenie pomiędzy témi nacięciami są zaokrąglone, *np. sinuato-angulosus* buchtowato-kątowaty, *sinuato-dentatus* buchtowato-ząbkowany, *sinuato-lyratus* buchtowato-lirowaty, i t. d.

Sinuosus, *wężykowaty*: organ długi, równowązki, w gzygzak pogięty, ale zagięcia te są okrągławe.

Sinus, *buchta*, *ob.* Sinuatus. Wyraz ten używa się także niekiedy na oznaczenie dna organu wklęsłego, *np. in sinu corollae*, *calycis*, znaczy toż samo co *in fundo*, na dnie.

Situs, *położenie*: mieysce znaydywania się czegoś.

Smaragdinus, *szmaragdowy*: kolor główny zielony.

Soboles, *odrośle*: Link tak nazywa gałęzie z pąków na nayniższéy części łodygi osadzonych wyrastaiące, a które odmiennego są przyrodzenia od innych gałęzi, rzadko bowiem kwiaty, łatwiéy zaś podobne do siebie gałązki wypuszczaią. Willd. używa tego wyrazu na oznaczenie przedłużeń korzenia pionowo w ziemi rozciągaiących się, które z końców swych nowe tegoż gatunku rośliny wydaią, iak *np.* u Perzu (*Triticum repens*). Korzeń więc mogący podobnie się przedłużać, *radix sobolifera* się nazywa.

Sobolifera *radix*, *ob.* Soboles.

Solares *flores*, kwiaty *słoneczne*: są podług Linneusza te, które w pewnych dnia godzinach otwieraią się i zamykaią. Do nich należą: *flores meteorici*, *tropici* i *aequinoctiales*.

Solarium: inspekt bez gnoiu, ziemią tylko ogrodową napełniony.

Solidus, *pełny*, *bryłowaty*: mówi się o organie żadnéy wewnątrz próżności nie maiącym. Przeciwznaczne temu

są wyrazy: *cavus*, *loculosus*, *fistulosus*, *i t. d. Solida radix bulbosa* nazywa się cebula, którey łuski tak są ściśnione, że nie można iednych od drugich rozróżnić, a cebula do bulwy się zbliża, *np. Croccus sativus.*

Solitarius, *samotny:* gdy iakiś organ poiedynczo iest osadzony.

Solubilis: z wielu członków złożony, które się łatwo iedne od drugich oddzielaią.

Solum, *grunt:* naturę gruntu w ogólności oznacza.

Solutus, *wolny:* nie połączony, nie przyrosły. *Folia basi soluta* nazywaią się liście, które nie całą powierzchnią swéy podstawy, ale prawie iednym tylko punktem do łodygi są przyrosłe.

Somnus plantarum, *sen roślin.* Liście, mianowicie złożone, zwykły odmieniać na noc swe położenia; zmiana ta położenia liści *snem roślin* się nazywa.

Sordidus, *brudny:* mówiąc o kolorach; *np. sordide-ruber*, brudno-czerwony.

Soredium *Achar. ob.* Propagulum.

Sorosus Mirb. = Syncarpa.

Sorus, *kupka:* iest to skupienie torebek na liściach paproci. Kupki te bywaią pokryte zawiyką lub iey pozbawione.

Spadiceus, *brunatny lśniący:* kolor czysty brunatny, z połyskiem.

Spadiceus *flos*, kwiat *kolbowaty:* iest podług Linneusza kwiat skupiony (*aggregatus*), w którym osadnik ogólny w pochwie kwiatowéy iest zamknięty.

Spadix, *kolba:* podług Dec. iest to gatunek kłosa, o szypułce główney mięsistéy, kwiatach zaś albo bardzo drobnych, iak u *Aieru*, albo z samych części płciowych złożonych, iak w Czerwieniach (*Calla*), który pochwą kwiatową (*spatha*) iest obięty. Linneusz i Willd. zaś każdy gatunek kwiatostanu u Palm i w roślinach do rodzaiu *Arum* zbliżaiących się, pochwą kwiatową otoczony, tém odznaczaią nazwiskiem.

Sparsus, *rozrzucony:* mówi się o organach tak osadzonych, że w ułożeniu ich żadnego porządku oznaczyć nie można.

Spatha, *pochwa kwiatowa:* iest to gatunek przysadki kwiatowéy, która nasadą swą łodygę opasuie i kwiaty przed rozwinieniem otacza; *np. Narcyz*, *Czosnek*, *Palmy.* W czasie wzrostu kwiatów pochwa ta albo się otwiera albo nieforemnie pęka. Składa się albo z iedney sztuki, albo téż z kilku listków, niby przysadek kwiatowych rozszerzonych. Każdy z tych listków, iako téż każda część na iakie się pochwa kwiatowa w dożrzało-

ści rozdziera, nie właściwie wyrazem *valvula* iest nazywana, a od liczby ich pochwa bydź może *univalvis*, *bivalvis*, i t. d. Organ ten w iednoliścieniowych tylko się postrzega.

Spathaceus, pochwą kwiatową otoczony. Rośliny których kwiaty przed rozwinieniem w pochwie kwiatowéy są zamknięte, składaią naturalną familią u Linneusza *Spathaceae* zwaną, *np. Czosnek*, *Narcyz*, *i w. i.*

Spathella: Desvaux używa tego wyrazu na oznaczenie części, z których się plewy traw składaią.

Spathilla: Rich. tak nazywa w kwiatach złożonych pochwy kwiatków szczególnych, które wraz z niemi w pochwie ogólnéy są zawarte.

Spathula: iest to kapelusz w grzybach tém się tylko od *Clavula* różniący, że u wierzchu iest spłaszczony.

Spathulatus, *łopatkowaty:* organ płaski, u wierzchu okrągły, idąc ku spodowi zwężaiący się, boki zaś liniiami krzywémi wklęsłemi są ograniczone, iak *np.* liść u *Silene Otites.*

Species, *gatunek:* „tyle oddzielnych gatunków liczymy, mówi Linneusz, ile oddzielnych kształtów roślin w początkach rzeczy przyrodzenie utworzyło.“ Zbiór więc indywiduów, od każdego z tych początkowych kształtów przez nasiona rozmnożonych, *gatunek* stanowi; albo, podług Dec., zbiór wszystkich indywiduów, które więcéy między sobą aniżeli do innych są podobne, mogących przez wzaiemne zapładnianie wydawać indywidua płodne, rozmnażaiących się w ten sposób, że wszystkie z iednego indywiduum zdaią się pochodzić, stanowi *gatunek.*

Specificum *nomen*, imie *gatunkowe:* cecha którą się ieden gatunek od drugiego powinowatego różni.

Sperma: płyn oleyny w pyłku zawarty.

Spermapodium Hoffm.: wyrazem tym w roślinach baldalszkowych oddaie się organ pomiędzy dwoma ziarnami ukryty, albo z dwóch włókienek złożony, albo tylko u góry widełkowaty, na wierzchołku szypułki osadzony, do którego końców górnych nasiona są przymocowane. Mieysce, gdzie organ ten z szypułką się łączy, zazwyczay zgrubiałe, *Spermapodophorum* Hoffm. *Thecapodium* M. Bieb. nazywaią.

Spermapodophorum Hoffm. *ob.* Spermapodium.

Spermaticus: zapach płynu nasiennego źwierzęcego maiący; *np. Berberys.*

Spermatocystidium: Hedw. tak nazywa główki pyłkowe u mchów. Są to pęcherzyki walcowate, iaiowate lub kulkowate, nayczęściey beznitkowe, które się w kwia-

tach samczych mchów postrzegaią. W rodzaiu *Sphagnum* woreczki te długiemi nitkami są opatrzone. W innych *Spermatocystidia* = Ascidia.

Spermodermis: wyrazem tym oznacza się powłoka nasienia, którą pospolicie *skórką* nasienia nazywamy. Składa się ona ze trzech części, a te są: *Testa*, *Sarcodermis* i *Endopleura*.

Spermophorus Link. = Placenta.

Spermum (w grec.) = Semen.

Sphacelatus, *piegowaty:* mówi się o powierzchni plamkami suchémi, ciemnémi, niby od gangreny powstałémi, pokrytéy.

Sphaericus = Globosus.

Sphaeroblastae Willd.: rośliny których liścienie przy wschodzeniu nie rozdzielone, w kształcie kulki na małéy szypułce osadzonéy, z ziemi wychodzą, a co rzeczywiście iest tylko zgrubieniem zarodka; *np. Jesion.*

Sphaerocephalus: mówi się o roślinie, któréy kwiaty w kształt kuli są skupione.

Sphaeroideus, *sferoidalny:* okrągły, u wierzchołka i podstawy nieco spłaszczony; iak *np.* owoce *Pomarańczy.*

Sphaerula: wyrazem tym oznacza się osadnik nasion mniey więcéy kulisty, na wierzchu otworem opatrzony, wewnątrz massę galaretowatą z puszkami (*ascidia*) zawieraiący, która poźniey przez otwór się wylewa i nasiona z sobą unosi; *np. Sphaeria. Sphaerula* Neck., *ob.* Capituliferus.

Spica, *kłos:* iest to kwiatostan, w którym kwiaty bez- albo krótko-szypułkowe, na około szypułki niepodzielonéy, w całéy iey długości są osadzone.

Spicatus, *kłosowaty:* w kształt kłosa ułożony, to iest o kwiatach krótkoszypułkowych, kwiatostan podłużny formuiących.

Spiciferae *filices* = Stachyopterides.

Spiciformis = Spicatus.

Spicula, *kłosek:* wyrazem tym oznacza się każdy z małych kłosów składaiących kwiatostan u traw. Kłoski takowe bywaią ułożone w kłosy, wiechy, i t. d.

Spiculatus, *pikowaty:* mówi się o organie płaskim, sercowatym, którego klapy są ostre; iak *np.* liść u *Salvia glutinosa.*

Spilus: Richard tak nazywa małą brunatną plamkę albo czerwonawą liniykę, która przy podstawie owocu traw pod iego zwierzchnią powłoką ze strony wewnętrznéy się postrzega, a która prawdziwym znaczkiem (*hylum*) bydź się zdaie.

Spina, *cierń:* organ twardy, ostry, z drzewa początek

swóy biorący, a który iest gałęzią, szypułką, lub innym iakim organem nierozwinionym i stwardniałym; *np.* ciernie u *Śliwy*, *Gruszy*, są to gałęzie nierozwinione; u *Daktyla*, są to klapy liścia stwardniałe; u *Erythrina* są przysadkami liściowémi stwardniałémi; i t. d.

Spinescens, *w cierń przechodzący; np. s. folium*, ieżeli koniec liścia ostrzem grubém, twardém, kolącém, *cierniem* zwaném, iest opatrzony, iak u *Yucca filamentosa; s. rami*, gałęzie końcami swémi w ciernie przechodzące, iak u Tarni (*Prunus spinosa*); *s. stipula*, przysadka liściowa w cierń zamieniona, iak u *Berberysu.*

Spinosus, *ciernisty:* cierniami osadzony. *Spinosum anthodium*, gdy listki kielicha ogólnego poiedynczémi lub złożonémi cierniami są osadzone, *np.* Popłoch (*Onopordon*); *s. caulis*, łodyga ciernie na sobie maiąca, *np.* Tarń (*Prunus spinosa*); *s. folium*, liść po brzegach cierniami osadzony, *np. Ilex aquifolium; s. pericarpium*, nasiennik ciernisty, *np.* Bielun pospolity (*Datura Stramonium*).

Spira = Anfractus.

Spiraearia *folia:* liście w kierunku linii spiralnéy na łodydze osadzone, *np. Pandanus utilis.*

Spiralis, *spiralny:* w kształt linii spiralnéy, czyli skrętów szruby, zwiniony. *Spirales incumbentes cotyledones*, liścienie maiące zarodek na grzbiecie i spiralnie z nim zwinione. *Spiralia vasa*, *ob.* Vasa.

Spirans, *wonieiący.*

Spithama, *piędź mała:* odległość wierzchołków palców wielkiego i wskaziciela ręki roztworzonéy; co wynosi około siedmiu cali.

Spithameus, długości piędzi małéy.

Splendens, *iasny:* nakształt źwierciadła promienie światła odbiiaiący.

Spodos (w grec. złoż.) = Cinereus.

Spongiolae: iest to gatunek ciał do gąbki podobnych, łatwo się wilgocią napawaiących, w których iednak przy pomocy naylepszych mikroskopów żadnych otworów nie dostrzeżono. Te organa tém są osobliwe, że przepuszczaią łatwo przez się płyny zafarbowane, które przez dziurki korowe (*pori corticales*) nigdy nie przechodzą. Trzy są rodzaie tych gąbek: 1ód *Sp. radicales*, znayduiące się na ostatecznych gałązkach korzeni niektórych roślin wodnych, i wciągaiące soki pożywne; 2re *Sp. pistillares*, umieszczone na końcu słupka i wsiąkaiące płyn zapładniaiący, zwane *znamieniem; Sp. seminales*, umieszczone na powierzchni zewnętrznéy nasion i przezna-

czone do wciągania wilgoci potrzebnéy w czasie rostkowania.

Spongiosus, *gąbczasty:* cały z tkanki komórkowatéy o komórkach obszernych złożony, albo też wewnątrz podobną tkanką komórkowatą wypełniony; *np.* łodyga u *Kukuruzy.*

Sponsalia *plantarum* = Foecundatio.

Spontaneus, *dziko rosnący:* mówi się o roślinach, które same przez się zasiewaią się i bez żadnéy uprawy rosną.

Spora (w grec. złoż.) = Semen. Wyraz ten używa się pospolicie na oznaczenie organów, przez które rośliny skrytopłciowe rozmnażaią się, mianowicie tam, gdzie nie można oznaczyć czyli budowa tych organów podobna iest do budowy nasion roślin doskonalszych, czyli raczey do bulw i cebul.

Sporadicus *morbus:* choroba niektóre tylko indywidua roślin napastuiąca.

Sporangidium Hedw. = Columella.

Sporangiolum Link., *purchateczka:* szczególny gatunek nasiennika, w którym nasiona grzybów mniey doskonałych bywaią zawarte, a z niemi razem w ogólnym nasienniku, *purchatką* (*Sporangium*) zwanym osadzone.

Sporangium Hedw., *purchatka:* wyrazem tym oznacza się, w ogólności, wszelki nasiennik roślin skrytopłciowych.

Sporidia, *ziarniki:* tak się nazywaią pęcherzyki szczególne, ziarna grzybów zawieraiące; alboli też, iak Link chce, takie ziarna grzybów, o których nie można wiedzieć z pewnością, czy one są ziarnami rzeczywiście czy ziarnikami.

Sporidochium Link, *ob.* Stroma.

Sporocarpium Meyer. = Apothecium.

Sporophorae *thecae*, *ob.* Theca.

Sporophorum Link = Placenta.

Sporula Rich.: nasiona roślin skrytopłciowych.

Spumescens, *pianisty:* mówi się o organach z bardzo wolnéy tkanki komórkowatéy złożonych.

Spurius, *fałszywy:* oznacza że organ, o którym mowa, oddala się od budowy za właściwą tego gatunku organom uważanéy. I tak: *spurium anthodium* Link, osadnik kwiatów, w którym kwiaty rozwiiaią się od środka ku obwodowi lub od wierzchołka kwiatostanu ku nasadzie; *spuria bacca*, *ob.* Bacca; *s. capsula* Gärtn., nasiennik torebkowaty, który nie z iaiecznika ale z innéy iakieyś części owocowania powstaie, *np.* nasiennik u *Buku*, który z kielicha się formuie; *s. corolla*, tak nazywa *Suckow* to wszystko co iest do płatków korony

podobném, a nie iest płatkiem w rzeczy saméy, iak *Parapetala*; *s. diclinia*, ieżeli kwiaty oddzielno lub rozdzielnopłciowe, tylko niedostatkiem części płciowych samczych lub samiczych różnią się; *np. Amarant*, *Palmy*; *s. dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *s. drupa*, iest podług Willd. owoc u *Taxus baccata*, *Anacardium* i *Semecarpus*, gdzie orzech z osadnikiem mięsistym w połowie iest zrosły, tak, że nieiako do pestkowca ma podobieństwo; *s. fructificatio*, nabrzmiewanie iaiecznika bez zawiązywania się nasion, które w takiém zdarzeniu w owocu się nie znayduią: owoce takowe *spurii fructus* się nazywaią, *np.* Banan; *s. genicula*, niektórzy tak nazywaią węzły w zrostnicach, do kolanek podobne, na których iednak włókna nie są pogięte; *s. glandulae*, zowie Willd. gruczoły, które soki szczególne, zafarbowane, w sobie zawieraią, ale ich nie wylewaią, iak *np.* u *Hypericum*; *s. legumen* Gärtn., gatunek torebki z powierzchowności, osady nasion i sposobu otwierania się do łupiny podobnéy, lecz gdzie zarodek albo nie wypełnia całéy próżności nasienia, albo białkiem iest otoczony, iak *np.* w Ciemierniku (*Helleborus*), Orliku (*Aquilegium*) i innych wielostrąkowémi (*Multisiliquae*) zwanych; *s. nux*, gdy ziarno pokrywami tak iest otoczone, że zupełnie kształt i naturę orzecha naśladuie, od którego tém się rozróżnia, że słupek nie z pokrywy, lecz z samego iądra przez otworek w pokrywie wychodzi, *np.* Turzyca (*Carex*), Rzepień (*Xanthium*); *s. pericarpium*, nasiennik nie z iaiecznika ale z innéy iakieyś części owocowania powstały; *s. petiolus*, gdy liść tak nieznacznie w ogonek przechodzi, że nie można oznaczyć gdzie ten ostatni się poczyna, *np. Verbascum Thapsus*; *s. siliqua*, *ob.* Siliqua; *s. verticillus*, kiedy kwiaty okółka w dwóch tylko przeciwległych punktach na szypułce są osadzone, a rozszerzaiąc się na około ią obeymuią.

Squama, *łuska*: wyrazem tym oznaczaią się płaskie, okrągławe lub zaostrzone, pospolicie skórkowate organa, które na rozmaitych częściach roślin postrzegać się daią. Tu należą łuski okrywaiące zarodek w cebulach, załążek w pąkach; łuski w kształcie kielicha kwiatki kotków otaczaiące; łuski miodnikowe u traw; łuski zewnątrz przy nasadzie kielicha u *Goździków* osadzone, i t. p. Łuski pąków właściwych mogą bydź: albo liśćmi nie rozwiniętémi i te żowią się *Squ. foliaceae*, albo ich ogonkami, *Squ. petiolaceae*, albo ich przysadkami, i wtedy *Squ. stipulaceae* się nazywaią.

Squamationes: rozwiianie się nadzwyczayne pąków od

owadów pochodzące, a które stan chorobny rośliny wskazuie, iak się to na Wierzbach postrzegać daie.

Squamatus = Squamosus.

Squamiformis, do łuski podobny.

Squamosus, *łuskowaty:* łuskami pokryty, alboli téż z łusk złożony; *np. s. amentum*, kotek którego kwiatki szczególne łuskami są opatrzone; *s. anthodium*, kielich ogólny z łusk dachówkowato ułożonych powstaiący; *s. caulis*, łodyga łuskami pokryta; i t. p.

Squamulosus, *łuszczkowaty:* łuszczkami od powierzchni odstaiącémi pokryty.

Squarroso-laciniatum *folium*, liść *nastroszono-poszarpany:* aż do nerwu środkowego pierzastodzielno nacięty, podziałki zaś w rozmaite strony pozaginane, *np. Cnicus lanceolatus.*

Squarrosus, *łuskami nastroszony:* mówi się o powierzchni pokrytéy łuskami znacznéy wielkości i z końcami odgiętémi.

Stabile *dissepimentum*, przegroda *trwała:* która w dóżrzałości nie opada ale przy osi owocu pozostaie.

Stachyopterides Willd.: podział Paproci o łodydze listnéy lub nagiey, w których torebki otwieraiące się, bezszypułkowe, w kątach liści są osadzone, albo téż w kłosy lub grona ułożone; *np. Lycopodium*, *Ophioglossum*, *Botrychium.*

Stachys (w grec. złoż.) = Spica.

Stagna, *stawy:* małe ieziorka o dnie mulistém i wodzie stoiącéy. Rośliny w takich mieyscach znaydywane, stawowémi *stagnales* się nazywaią.

Stalagmiticae *glandulae*, gruczoły *grupowate:* ieżeli pęcherzyki gruczołkowate, nieforemnie iedne nad drugiemi są skupione, tak, że skały albo kupy kamieni naśladuią; *np. Ricinus.*

Stamen, *pręcik:* organ płciowy samczy roślin, wewnątrz kwiatu znayduiący się, złożony naypowszechniey z niteczki (*filamentum*) i główki pyłkowéy (*anthera*). W niektórych roślinach główki pyłkowe nie maią niteczek, albo przynaymniey te bardzo są nieznaczne.

Staminalis, *pręcikowy:* na pręciku znayduiący się; *np.* gruczół.

Stamineus znaczy niekiedy toż samo co *staminalis*, pospolicie zaś wskazuie, że to o czém mowa, pręcikami iest opatrzone, *Stamineus flos* Ray = Apetalus.

Staminiferus: pręciki na sobie noszący; *np.* płatek, miodnik, i t. d.

Staminiformis, *pręcikowaty*: do pręcika podobny; *np.*

s. corona, gdy wieniec ma kształt pręcika, iak u Osoki (*Stratiotes*).

Staminosus: bardzo długie pręciki maiący.

Statio: mieysce znaydywania się rośliny uważane pod względem natury gruntu na którym rośnie.

Statuminatae: nazwisko naturalnéy famili u Linneusza, do któréy policzał: *Ulmus*, *Celtis* i *Bosea*.

Stella, *gwiazdka:* kwiat samczy u Mchów.

Stellatus, *gwiazdkowaty:* mówi się o organach, które z tegoż samego punktu wychodząc i na iednéy leżąc płaszczyźnie, we wszystkie strony są obrócone, tak, że nieiako kształt gwiazdki z promieniami przedstawuią. Mówiąc o liściach, znaczy toż samo co *Verticillatus*. *Stellatae*, nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny o cztérech pręcikach, koronie czteropłatkowéy lub czterodzielnéy, dwóch ziarnach, a których liście pospolicie w okółek są ułożone, *np*. Przytulia (*Galium*), Marzanka (*Asperula*), i w. i.

Stelliformis = Stellatus.

Stellula, *gwiazdeczka:* mała gwiazdka, czyli liściowate rozszerzenie w niektórych mchach na wierzchołku łodygi postrzegane, i samcze ich kwiaty otaczaiące.

Stellulatus = Stellatus.

Stemonodeae Wach.: rośliny same tylko samcze kwiaty maiące.

Sterilis, *płonny:* do wydania owocu nie sposobny, *np. s. caulis*, łodyga kwiatów i owoców nie nosząca: *s. flos*, kwiat owocu nie zawiązuiący: *s. stamina* = castrata.

Sterilitas, *płonność:* niesposobność do wydawania kwiatów i owoców.

Sternutatorius (*odor*): zapach do kichania pobudzaiący.

Stigma, *znamie:* wierzchołek słupka, budowy gruczołów, na którym pyłki główek pyłkowych rozpływaią się, a płyn z nich pochodzący zapłodnienie roślin odbywa.

Stigmaticus, *znamieniowy:* na znamieniu znayduiący się, lub do niego należący.

Stigmatostegium Bern. = Stilostegium.

Stigmatostemones Moench. = Gynandrae.

Stillans, *kroplami spadaiący*.

Stimulosus, *bodźcowaty*, *ob*. Stimulus.

Stimulus, *bodziec:* włos cienki, cokolwiek twardy, którego zakłócie zapalenie w ciele zwierząt sprawuie. Organ takiemi kolcami opatrzony, bodźcowatym *Stimulosus* się nazywa; iak *np*. liście Pokrzywy (*Urtica*).

Stipatus = Stipitatus. *Stipata consistentia*, stan skupienia zsiadły.

Stipella, *przysadeczka liściowa:* tak się nazywaią or-

gana drobne, do liści maiące podobieństwo, które przy nasadzie listków w liściach złożonych są osadzone.

Stipellus: Link tak nazywa organ nitkowaty, służący za podporę główce pyłkowéy któréy komórki są od siebie oddzielone; czyli raczey, iest to niteczka właściwa w pręcikach członkowatych.

Stipes, *trzon:* Linneusz używał tego wyrazu na oznaczenie trzonka listowia u Paproci i Palm, iako też podpory kapelusza w grzybach i puchu w nasionach. Dzisiay, pod pierwszym względem wyraz ten rzadziey się używa, a podpory te za ogonki liściowe są uważane; przez *trzon* zaś *stipes* rozumie się w ogólności wszelka podpora iakiegokolwiek organu, któréy nie chcemy oznaczać natury, w szczególności zaś używa się ten wyraz w dwóch ostatnich zwyż wymienionych przypadków.

Stipiformis, do trzonu podobny; *np. s. caulis*, gdy łodyga na wierzchołku swym tylko liście nosi, a cała bliznami od opadłych liści iest pokryta; iak u *Kapusty*.

Stipitatus, *trzonowaty*: trzonem lub trzonkiem opatrzony.

Stipitiformis = Stipiformis.

Stipula, *przysadka liściowa:* tak się nazywa listek kształtem od liścia zwyczaynego różny, i przy nasadzie iego albo przy podstawie ogonka osadzony. Budowa tego organu iest taż sama co i liści.

Stipulaceo-petiolaris *gemma*: pąk w którym zarodek liści z ogonkami i ich przysadkami się postrzega.

Stipulaceus, z przysadek liściowych powstaiący; *np. s. aculei*, kolce mieysce przysadek liściowych zastępuiące, iak u *Berberysu*; *s. gemmae*, gdy łuski pąków są przysadkami liściowemi mniey więcey nierozwinionemi; i t. d.

Stipularis, *przysadkowy*: na przysadkach liściowych znayduiący się, albo ie zawieraiący; *np. s. gemma*, pąk same przysadki liściowe obeymuiący; *s. glandulae*, gruczoły na przysadkach liściowych umieszczone.

Stipulatio: znaczy u Linneusza układ i budowę przysadek liściowych.

Stipulatus, *przysadkowaty:* przysadkami liściowemi opatrzony.

Stipulosus: bardzo długie przysadki liściowe maiący.

Stolo, *rozłog*: iest słaba, na ziemi leżąca, z korzenia wyrastaiąca łodyga, która z rozmaitych mieysc dolnéy swéy powierzchni korzenie wypuszcza, a na wierzchołku liście, niekiedy i kwiaty nosi; *np.* Dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*).

Stoloniferus, *rozłogowy:* rozłogiem opatrzony.

Stoma, *otwór:* tak się nazywa otwór torebki mchów,

iaki się po zdięciu pokrywki (*operculum*) postrzega. *Stomata*, używa się często w tém samém znaczeniu co i *Pori.*

Stomatia: Link nazywa tym wyrazem utworki małe, podługowate lub w kształcie szpary na epidermidzie postrzegaiące się, brzegiem zgrubiałym opasane, przy zeyściu się naczyń limfatycznych osadzone. Organa te przeznaczone są do wyziewania i do wciągania wilgoci, i znayduią się na dolnéy powierzchni liści w powszechności. Liście po wodzie pływaiące na górnéy tylko stronie są niemi opatrzone; w liściach traw i innych iednoliścieniowych roślin, dolna i górna powierzchnia gruczołami tęmi zarówno iest pokryta; kora zielona, kielich, zewnętrzna strona korony w liliiowych, podobnież gruczoły ma na sobie. Nie masz ich na korzeniach, na koronie kielichem opatrzonéy i częściach płciowych; na owocach rzadko się postrzegaią. Rośliny naczyń spiralnych w budowie swéy nie maiące, iak *Mchy*, *Porosty*, i t. d., są ich także pozbawione. Rośliny doskonalsze, ale nie zielone, także ich nie maią, *np. Orobanche*, *Lathraea Squamaria.*

Stragula, Beauv. *ob.* Gluma.

Stramineus, *słomiany*, *płowy:* kolor żółty z wielką ilością białego.

Stratum, *warsta. Strata cellulosa*, kora właściwa, to iest zewnętrzna część kory z saméy tkanki komórkowatéy złożona; *Str. corticalia* = Liber (*łyko*); *Str. lignea*, oznacza razem biel i drzewo. *Stratum thecarum sporophorarum* = Hymenium.

Strepitans, *trzeszczący:* pod ugnieceniem szelest wydaiący.

Stria, *rysa: ob.* Striatus.

Striatus, *porysowany:* mówi się o powierzchni delikatnémi wklęsłościami, często odmiennéy farby, w kierunku liniy prostych równoległych idącemi, pokrytéy. Każda takowa wklęsłość podłużna rysą *Stria* się nazywa. Niekiedy *striatus* w tém samém bierze się znaczeniu co *Lineatus.*

Strictura = Constrictio.

Strictus, *wyprężony:* prosty, tęgi i prosto wzniesiony.

Stridulus Röhl. = Strigosus.

Strigae, *zgrzebła:* tak się nazywaią szczeciny tęgie, nayczęściey białe, przy nasadzie spłaszczone.

Strigosus, *zgrzebłowaty:* mówi się o powierzchni szczecinami u spodu rozszerzonémi, albo z brodawek wychodzącémi, pokrytéy.

Strobilaceus *flos*, kwiat *szyszkowaty:* iest to kotek

w którym łuski mieysce kielichów kwiatków szczególnych zastępuiące, są natury drzewiastéy.

Strobilus = Conus. Wyrazem tym oznacza się także kłos przysadkami zafarbowanémi poprzedzielany, które dla obszerności swoiéy iedne na drugie dachówkowato zachodząc, niby szyszkę stanowią; iak u wielu Nierównoczteropręcikowych.

Stroma, *podkładka:* wyrazem tym oznacza się massa z włókien złożona, służąca za podporę purchatkom, ziarnikom lub ziarnom w grzybach. Link na oznaczenie ogólnéy podpory części owocowania w grzybach, porostach i liszaycach, wyrazu *Subiculum* używa; plecha więc liszayców będzie tylko gatunkiem téy podpory. Podpora ta czasem iest z samych włókien złożona, iak u grzybów purchatkowatych (*Gasteromycetes*), którą on *Hyphasma* nazywa. Organ pośredni pomiędzy ogólną podporą a częściami owocowania, wyrazem *Sporidochium* oddaie; który: ieżeli będzie szeroki i płaski *Stroma*, ieżeli zaś długi, pionowo wzniesiony, *Podetium* się nazywa.

Strophiolae Gärtn.: nabrzmiałości gąbczaste albo guzowate iakie się na brzuchu niektórych nasion postrzegaią. Salisbury tak nazywa wyrostki guzowate, około punktu przymocowania niektórych nasion znayduiące się, iak u *Glycina* i Akacyi z Nowéy Holandyi.

Structura (*plantarum*), budowa roślin. *Structura differens*, *ob.* Differens; *s. naturalis*, *ob.* Naturalis; *s. singularis*, *ob.* Singularis.

Struma: tak się nazywa wydatność u dołu torebki Mchów znayduiąca się, a ztąd Strumosus.

Stupa, *pakuły:* włosy tęgie, rozmaicie poplątane i mocno zbite. Organ, którego powierzchnia takiemi włosami iest pokryta, pakułowatym *Stupeus Stuposus* się nazywa.

Stupeus, Stuposus, *pakułowaty: ob.* Stupa.

Stylatus, *słupkiem zakończony:* mówi się o owocu na którym, po dozrzeniu nawet, słupek pozostaie.

Styli adductores = Prosphyses.

Stylidium Pers. = Columella.

Stylifer = Stylatus.

Styliscus: Link tak nazywa organ ze zbioru włókien złożony, który szyykę z iaiami łączy, i przezeń zapłodnienie ma się uskuteczniać.

Stylobasis Link = Spermapodium.

Stylodeae Wach.: rośliny z kwiatami same tylko słupki maiącemi.

Stylopodium: Hoffm. tak nazywa zgrubiałość, na któréy słupki u baldaszkowych są osadzone.

Stylostegium Link: organ mięsisty, w kształcie pochwy słupki otaczaiący, na którym główki pyłkowe w familii Toieści (*Asclepiadeae*) są osadzone. Organ ten niekiedy za znamie, a nayczęściéy za niteczki rozszerzone i z sobą zrosłe, iest uważany. W Stapeliiach wykształcenia zewnątrz tego organu, wyrazami *Saccus*, *Cornua*, *Alae* i *Ligulae* są nazywane.

Stylostemones Moench. = Gynandrae.

Stylus, *szyyka:* organ pośredni pomiędzy znamieniem i iaiecznikiem, przez który z pierwszego do drugiego płyn zapładniaiący przechodzi. Składa się z wiązek naczyń spiralnych tkanką komórkowatą otoczonych. Budowa *szyyki* tém się od budowy niteczki różni, że w niéy wiązka naczyń śpiralnych w środku się znayduie, a co w *niteczce* nigdy się nie postrzega. Liczbie wiązek tych naczyń w szyyce, nayczęściéy odpowiada liczba komórek w owocu.

Stypticus = Adstringens.

Svaveolens, Suavis, przyiemnego zapachu.

Sub, *prawie.* Przyimek ten położony przed iakimś wyrazem oznacza, że organ, o którym mowa, zbliża się do stanu przez ten wyraz oznaczonego, *np. subrotundus* prawie okrągły, *subradiatus* prawie promienisty.

Subacaulis, *prawie bezłodygowy:* nie maiący prawie łodygi i szypułki, *np. Primula veris acaulis.*

Subacormosae *plantae*: rośliny nie maiące wprawdzie łodygi, które iednak szypułek i ogonków liściowych nie są pozbawione; *np. Astragalus exscapus.*

Subaequalis, *prawie równy:* co do wielkości.

Subalare *folium* L. = Axillare.

Subaphyllus, *prawie bez liści:* nie wiele liści na sobie noszący.

Subapiculatus, *prawie kończaty.*

Subbiflorus, *prawie dwukwiatowy:* nayczęściéy, ale nie zawsze, dwa kwiaty noszący.

Subcoeruleus, *prawie błękitny*: cokolwiek błękitny.

Subcernuus, *nieco pochyły:* gdy schylenie wierzchołka organu wzniesionego mało iest wyraźne.

Subcoalitus, *prawie połączony: np. s. antherae* iak u Psianki (*Solanum*).

Subcordatus, *prawie sercowaty:* do kształtu sercowatego zbliżaiący się, alboli téż wycięciem niewyraźném u spodu opatrzony.

Subcoriaceus, *prawie skórkowaty.*

Subcormosae = Subacormosae.

Subcrenatus, *prawie karbowany:* niewyraźne karby maiący.

Subcutaneae *glandulae*, gruczoły *podskórkowe*: pod skórką znayduiące się i do samėy substancyi organu lub rośliny zagłębione, nayczęściėy przezroczyste, tak, że organ podziurawionym bydź się zdaie, *np.* Swiętoiańskie ziele (*Hypericum perforatum*), *Pomarańcza.*

Subcylindricus, *prawie walcowaty.*

Subdentatus, *prawie ząbkowany:* niewyraźne zęby maiący.

Subdimidiatum *folium*, liść *prawie połowiczny:* gdy nerw środkowy liścia na dwie nierówne części go podziela. Z tąd téż *Subdimidiato-cordatus*, *oblongus*, *ovatus*, gdy części, na które nerw główny organ sercowaty, podługowaty lub iaiowaty podziela, nie są sobie równe.

Subdivisus, *prawie podzielony:* organ cały na mało gałęzi, albo na klapy niewyraźne podzielony.

Suber, *korek:* kombinacya roślinna obficie napotykana w korze Dębu korkowego (*Quercus Suber*).

Suberosus, *korkowaty*: substancyi suchéy, cokolwiek miękkiéy, sprężystéy.

Subexcedens, *prawie przechodzący:* niewiele dłuższy od organu, z którym się zwykle porównywa, *np. s. calyx*, kielich bardzo mało od korony dłuższy.

Subfastigiatus, *prawie równowysoki.*

Subgeminatus, *prawie parzysty*: nie zawsze, ale nayczęściéy po parze znayduiący się, iak *np.* kwiaty u *Ononis spinosa.*

Subglobosus, *prawie kulisty.*

Subhirsutus, *prawie szorstko włosisty.*

Subiculum Pers., *podstawek:* wyrazem tym oznaczaią się wszelkie organa służące za podporę ziarnom, ziarnikom i purchatkom; *ob.* Stroma.

Subinermis, *prawie bezbronny.*

Subinsipidus, *prawie bez smaku:* niewyraźny iakiś smak maiący.

Subito, *raptem*, *znagła.*

Sublatus, *podniesiony*: *np. s. ovarium*, iaiecznik za pośrednictwem wydatności osadnika, *gynophorum* zwanéy, podniesiony.

Sublignosus, *prawie drzewiasty*: z substancyi do drzewa zbliżaiącéy się złożony.

Sublobatus, *prawie klapowaty*: nie zawsze klapowaty i to o klapach nierównych.

Submergens, *zanurzaiący się*: w pewnym czasie z po-

wietrza do wody zanurzaiący się, *np.* Grzybień biały (*Nymphaea alba*) w czasie uśpienia.

Submersibiles *plantae*: rośliny które po zapłodnieniu pod wodę się zanurzaią, *np. Stratiotes.*

Submersus, *zanurzony*: mówi się o organach lub roślinach pod wodą ukrytych.

Submuticus, *prawie bezostny.*

Subordines, *podrzędy*: poddziały większe rzędów.

Subovatus, *prawie iaiowaty.*

Subpapilionacea *corolla*, korona *prawie motylkowata*: Link tak nazywa okwiat o sześciu działkach, z których trzy zewnętrzne do kielicha są liczone, wewnętrzne dwa boczne mieysce skrzydełek zastępuią, trzeci zaś u spodu niby łódkę stanowi, *np.* Mlecznica (*Polygala*).

Subpedunculatus, *prawie szypułkowaty*: gdy na iednéy i téy saméy roślinie kwiaty czasem są szypułkowate, czasem zaś krótko- lub bezszypułkowe.

Subpeltatus, *prawie tarczowaty*: *np. s. folium*, gdy nasada ogonka wyżéy nieco podstawy liścia się znayduie, iak u *Pelargonium peltatum.*

Subpilosus, *nieco włosisty.*

Subquinquefidus, *prawie pięćdzielny*: nayczęściéy, ale nie zawsze, na pięć części podzielony.

Subquinquelobus, *prawie pięćklapowy*: nayczęściéy o pięciu klapach.

Subradiatus, *prawie promienisty*: do kształtu promienistego zbliżaiący się.

Subramosus, *nieco gałęzisty.*

Subretusus, *prawie przytępiony*: organ tępy, a tępość końca bardzo mało do środka iest wgnieciona.

Subrotundus, *prawie okrągły.*

Subserratus, *prawie piłkowaty*: o piłkowatościach niewyraźnych.

Subsessilis, *prawie bezszypułkowy*, *beztrzonkowy*, *bezogonkowy*, *beztrzonowy*, *i t. d.*; słowem oznacza zbliżenie się do stanu oddawanego przez wyraz *Sessilis.*

Subspecies, *podgatunek*: odmiana charakterami stałémi, w kilku generacyach utrzymać się mogącémi, oznaczona; iak *np. Kalafiory* w rodzaiu Kapusty (*Brassica*).

Substantia *corticalis*, Substantia *medullaris*, *ob.* Thallus

Subteres, *prawie obły.*

Subterraneus, *podziemny*: pod powierzchnią ziem znayduiący się; *s. plantae*, rośliny wewnątrz ziemi żyiące i pod iéy powierzchnią ukryte, iak *Trufla*; *s. radix*, korzeń w ziemi ukryty.

Subtrigonus, *prawie tróyścienny.*
Subtus, *pod spodem.*
Subulae Pers. = Echini.
Subulatus, Subuliformis, *szydłowaty*: organ u spodu równowązki, idąc zaś ku wierzchołkowi nieznacznie zwężaiący się.
Subumbellatus, *prawie baldaszkowy*; *np. s. racemus*, grono do kształtu baldaszka zbliżaiące się; iak u *Solanum nigrum.*
Subverticillatus, *prawie okręgowy*: mówi się o organach, które okółkowato wprawdzie około innego są osadzone, ale nie zupełnie go otaczaią.
Succedanea *radix*, *ob.* Primarius.
Succosus, *soczysty*: organ mięsisty i wiele soku w sobie zawieraiący.
Succulentus, *soczysty*: wiele tkanki komórkowatéy wolnéy, mało zaś drzewa w budowie swéy maiący. *Succulenta fila* = Paraphyses; *s. fructus*, *ob.* Fructus. *Succulentae*, nazwisko naturalnéy familii Linneusza, do któréy należą rośliny z liśćmi mięsistémi.
Succus, *sok*: wszelki płyn w ogólności, iaki się przez ugniatanie części roślinnych otrzymuie. Oprócz tego wyrazem tym oznaczaią się płyny w roślinach krążące, lub w pewnym celu oddzielane; i tak: *S. nutritius*, sok pożywny, w roślinach na wiosnę wstępuiący; *S. formativus*, sok między łykiem a bielem wysiadaiący, który się poźniéy w miazgę zamienia; *S. proprius*, sok właściwy: płyny żywiczne albo innéy natury, w kanałach międzykomórkowych lub komórkach zbieraiące się, a które w każdéy roślinie odmiennych są własności; *S. excrementitii*, soki właściwe na powierzchni roślin wysiadaiące.
Suffocans *odor*, zapach *duszący.*
Suffocata *loca*, mieysca *zamknięte*: gdzie się powietrze nie odmienia.
Suffrutex, *podkrzew*: roślina prawie drzewiasta, bez pąków, któréy spód tylko iest trwały, wierzch zaś co rok ginie, *np. Malina.* Z tąd téż:
Suffruticosus, *podkrzewiowy.* Rośliny takie oznaczaią się w skróceniach znakiem Jowisza ♃.
Suffultus, *podparty*; *np. s. radix bulbosa*, ieżeli korzeń główny tak iest znaczny, że prawie co do wielkości cebuli wyrównywa i wyraźnie od niéy iest odznaczony, *np. Ixia punicea.*
Sulcatus, *brózdowany*: mówi się o powierzchni głęboko i szeroko, w kierunku linii prostéy, porysowanéy.

Sulcus, *brózda*: rysa głęboka i szeroka w linii prostéy idąca.
Sulphureus, *siarczysty*: kolor żółty światły, z białym zmieszany.
Superans = Excedens.
Superficialis, *powierzchowny*: na powierzchni umieszczony, głębiéy zaś nie dostaiący się. *Superficiales parasiticae*, *ob.* Parasiticus.
Superficiarius: tak nazywa Bernh. zagłębienia, które szersze są iak głębokie. *Superficiarium indusium* Willd., zawiyka z epidermidy listowia uformowana, *np.* *Scolopendrium.*
Superficies, *powierzchnia.* W oznaczaniu powierzchni ciał daie się wzgląd na mieysce ich znaydywania się. I tak: *S. apicalis* powierzchnia wierzchołka, *S. basalis* powierzchnia podstawy, *S. inferior* powierzchnia niższa czyli dolna, *S. superior* powierzchnia wyższa czyli górna, *S. lateralis* powierzchnia boczna, *S. dextra* powierzchnia prawa, *S. sinistra* powierzchnia lewa.
Superfluus, *zbytni*; *s. polygamia*, *ob.* Polygamia.
Superimpositus: gdy ieden organ na drugi zachodzi.
Superior, *górny*, *wyższy*: wyżéy położony.
Superius = Superior.
Superne, *u góry*, *u wierzchu*: używa się nayczęściéy w mowie o organach podługowatych.
Superposita *folia*: gdy kilka liści na końcu innego liścia iest umieszczonych; iak *np.* liście pierwotne u *Acacia glaucescens.*
Superus: rozmaite ma znaczenie. I tak: *supera bacca*, znaczy że iagoda w kielichu, albo ieżeli tego nie dostaie, w innéy części okwiatu iest zawarta, iak u Konwallii (*Convallaria*); *s. calyx*, kielich *nadowocowy*: na owocu osadzony; *s. flos*, kwiat *nadowocowy*: którego kielich lub korona, albo oboie, na owocu są osadzone; *s. fructus* seu *ovarium*, znaczy toż samo co *Inferus calyx*; *s. perianthium*, okwiat *nadowocowy*: na iaieczniku umieszczony; *s. radicula* = alta.
Supervolutiva *folia*: nazywaią się liście w pąku tak ułożone, że ieden brzeg liścia sam na siebie do wewnątrz się zwiia, drugi zaś brzeg w kierunku przeciwnym zwiiaiąc się tamten otacza; *np.* *Morele.*
Supinus *discus folii* L. = Pagina superior.
Supra, *nad*: = Epi. W mowie o powierzchniach oznacza stronę górną, i oddaie się w polskim ięzyku przez wyraz *z wierzchu.*
Supraaxillaris, *nadkątowy*: *ob.* Axillaris.

Supradecompositus, *trzy razy złożony:* ieżeli gałęzie iakiegoś organu są dwa razy złożone; i tak: *s. anthurus*, ieżeli gałęzie szypułki ogólnéy znowu się rozgałęziaią, a wynikłe z tąd gałązki daléy na drobnieysze gałązki są podzielone; *s. folium*, gdy na ogólnym ogonku liścia złożonego, zamiast listków poiedynczych liście dwa razy składane są osadzone; i t. d.

Suprafoliaceus, *nadliściowy:* wyżéy osady liścia umieszczony.

Suprafolius = Epiphyllus.

Supremus, *naywyższy:* z pomiędzy wszystkich tegoż gatunku organów naywyżéy osadzony.

Surculatus, odziomkiem opatrzony.

Surculigerus *embryo:* Link tak nazywa zarodek w czasie rostkowania naprzód gatunek łodygi bezlistnéy albo łuskami tylko pokrytéy wydaiący, na któréy dopiero pąki się formuią, a z nich właściwe łodyżki w górę, korzonki na dół wychodzą, *np. Trapa natans.*

Surculus, *odziomek:* tém nazwiskiem oznaczano łodygę mchów, a którą dzisieysi nayczęściéy prosto *łodygą* (*caulis*) nazywaią. Decandolle odziomkiem (*surculus*) nazywa także gałąź z korzenia prosto wychodzącą, która może się z częścią tegoż korzenia oddzielić i wsadzona do ziemi nową wydać roślinę, *np. Oliwka.*

Sursum, *z dołu, w górę.*

Sutura, *szew:* mieysce zetknięcia się dwóch łuszczynek w nasienniku.

Suturalis, Suturatus: szwem opatrzony albo ze szwu wychodzący. *Suturalis dehiscentia*, otwieranie się owoców na szwach.

Syconus: Mirb. tak nazywa owoc *Ambory*, *Dorstenii*, złożony z powłoki wewnątrz mięsistéy i zawieraiący wiele małych pestkowców, z których każdy udzielnego kwiatu iest wypadkiem.

Sylvae, *bory:* lasy na gruntach piasczystych, czczych, rosnące. W takich lasach znayduiące się rośliny *Sylvestres* są nazywane.

Sylvaticae *plantae:* znaczy u Dec. toż samo co *Nemorosae.*

Sylvestris, *ob.* Sylvae.

Sympetalica *stamina:* nazywa Rich. pręciki, które tak listki korony iedne z drugiémi łączą, że ta zrosłopłatkową bydź się zdaie, *np.* Slazy (*Malvae*).

Symphyantherae Moench. = Syngenesici.

Symphyostemones Moench: rośliny, w których pręciki nitęczkami w iednę lub kilka wiązek są zrosłe.

Symplokium Hedw. = Gyrus.

Synantheae Viviani: rośliny, których kwiaty i liście współcześnie się rozwiiaią.
Synantherae Rich. = Syngenesici.
Syncarpa Rich.: owoc złożony z wielu iagód mięsistych, w połowie z sobą zrosłych, a z różnych kwiatów powstałych, *np. Ananas*, *Morwa.*
Syncarpium Rich.: owoc złożony z wielu iaieczników na wspólnym osadniku połączonych, a które wszystkie z innego kwiatu powstały, *np. Malina*, *Magnolia.*
Synclistae *plantae* Spreng.: rośliny których owocami są strąki nie otwieraiące się.
Synedrus *caulis* Link: ieżeli kąty łodygi ogonek lub nerw środkowy w liściach wydaią, *np. Galium.*
Syngenesia, *zrosłogłówkowa:* XIX klassa układu Linneusza, do którey należące rośliny maią pręciki główkami pyłkowémi z sobą zrosłe.
Synonymia botanica, *Synonimia botaniczna*: oznaczenie różnych nazwisk i definicyi każdéy rośliny u rozmaitych Botaników, a nawet i w pospolitym ięzyku używanych.
Synopsis: ogólny a krótki wykład iakiegoś przedmiotu. Wykład ogólny charakterów roślin w krótkości zebrany, *Synopsis plantarum* się nazywa.
Synorrhizae *plantae*: rośliny, w których rostek zarodka ściśle z białkiem iest połączony, *np. Jodła.*
Synzygia: Rich. tak nazywa mieysce zetknięcia się liścieni naprzeciwległych.
Systema, *układ*: uszykowanie roślin podług pewnych charakterów. Układ, w którym szykuią się rośliny podług pewnego przyiętego charakteru, bez względu na ich podobieństwo naturalne, zowie się sztucznym *Systema artificiale.* Układy takowe zowią się układami właściwémi *Systemata*, ieżeli ieden charakter służy im za zasadę; będzie zaś kilka charakterów ku temu celowi branych, *Metodami* (Methodi) nayczęściéy są nazywane. Układ zowie się naturalnym *Systema naturale*, ieżeli zbliża do siebie rośliny naypodobnieysze ze wszystkich charakterów, a w tak zbliżonych upatrzone cechy rozmaitym poddziałom są nadawane; i ten Metodem naturalnym (*Methodus naturalis*) iest nazywany.

T.

Tabacinus *color*, kolor *tabaczkowy.*
Tabes, *suchoty*: choroba roślin pochodząca albo od zbytniego zimna, albo gdy zimno nagle po cieple na-

stąpi. Liście i gałęzie zwisaią, roślina zaś cała albo usycha, albo, gdy iest mięsista, gnije.

Tabulatus, *piątrowy*: złożony z wielu warst próżnych iedna na drugiéy umieszczonych.

Taenianus: długi, mocno spłaszczony i w pewnych odległościach nieco pozwężany.

Talarae: Link tak nazywa dwa bokowe płatki korony groszkowéy, a które pospolicie skrzydełkami *Alae* się mianuią.

Talea, *sztoper*: mała gałązka od rośliny oddzielona, która w ziemię wilgotną wsadzona, przy dogodnych okolicznościach korzenie wypuszcza i nową roślinę wydaie.

Tapetium nobile candidum Batsch. = Tela araneosa.

Tartareus *thallus*, plecha do weynszteynu podobna: substancyi suchéy, łatwo się rozsypułącéy, w kształt skorupy rozszerzona.

Taxonomia, *ob.* Botanica.

Tecta, *dachy*.

Tectus, *pokryty*: gdy iakiś organ od innego iest pokryty ale z nim nie zrosły; *np. t. antherae*, główki pyłkowe w sklepieniu korony ukryte, iak u Żywokostu (*Symphytum*); *t. fructus*, ieżeli owoc od pozostałego kielicha zupełnie iest pokryty, iak u Swierzbnic (*Scabiosa*); *i t. d.*

Tegens, *pokrywaiący*: organ który inny iakiś, bez zrośnienia się z nim, pokrywa.

Tegmen: Beauv. używa tego wyrazu na oznaczenie powłoki kłosek u spodu otaczaiącéy, która pospolicie z dwóch części, plewami (*glumae*) zwanych, bywa złożona. Podobnież purchatka, która ziarników zupełnie nie obeymuie a tylko z wierzchu ie pokrywa, *tegmen* się nazywa.

Tegmenta: Link wyrazem tym oddaie łuski, pąki właściwe pokrywaiące, a które pospolicie *squamae* się nazywaią.

Tegumenta, *pokrywy kwiatowe*: wszelkie powłoki, które części płciowe roślin otaczaią. = Perianthium.

Tela araneosa Lightfoot: delikatne włókienka albo proszek, który z otworków w rodzaiu *Sphaeria* wychodząc twardnieie, a poźniéy zwilżony znowu naturę galaretowatą przybrać może.

Tela cellulosa, *tkanka komórkowata*. Jest to iedna z części nayprostszych wchodzących do budowy roślin, i w każdym organie obficie napotykana. Składa się z pęcherzyków delikatnych, zamkniętych, z sobą stykaiących się, nayczęściéy kątowatych, sokami albo tyl-

ko powietrzem napełnionych. Przeznaczona iest do przygotowywania, zachowywania i pomykania soków roślinnych. Rozmaite są gatunki tkanki komórkowatéy; i tak, może bydź: *imperfecta*, niedoskonała: ieżeli składa się z komórek okrągłych, eliptycznych lub nieforemnych; *perfecta*, doskonała: ieżeli komórki ścianami płaskiémi zewsząd są otoczone, a próżności pomiędzy niémi foremne tróygraniaste kanały tworzą; *simplex*, niezłożona: gdy ściany komórek są błonkowate; *composita*, złożona: gdy ściany te z drobnieyszych komórek są złożone; *punctata*, kropkowana: ieżeli punkta ciemne na nich się postrzegaią; *lineata*, sztrychowana: gdy są liniiami poprzecznémi, weyrzenia gruczołów, porysowane; *regularis*, foremna: gdy komórki prawie wszystkie są dwunastościanami; *elongata*, podługowata: złożona z komórek podłużnych; *precatoria*, paciórkowata: składaiąca się z komórek iaiowatych, punktowanych, przegrodami pooddzielanych i w szeregi ułożonych.

Telejanthae Wach.: rośliny z kwiatami obopłciowémi.

Temperatae *plantae*: rośliny w kraiach umiarkowanych znayduiące się.

Tempus vigendi: czas trwania i kwitnienia roślin.

Tenax, *mocny*: łatwy do zgięcia, lecz ani złamać ani bez trudności rozerwać się nie daie.

Tenuifolius, *cienkoliści*: w porównaniu do innych gatunków tegoż rodzaiu wązkie liście maiący.

Tenuis, *cienki*: długi a delikatny.

Tenuissimus, *cieniutki*: iak włókno.

Tenuiusculus, *dość cienki*.

Tephros (w grec. złoż.) = Cinereus.

Tephroleucos, *popielato-biały*.

Tepidarium: *treybhauz* umiarkowany, gdzie temperatura pomiędzy 5 a 9 stopniami R. nad zero się utrzymuie.

Terebinthinaceus, *terpentynowy*: zapach terpentyny maiący.

Teredo *pinorum*: choroba w któréy biel i łyko *Jodeł* od owadów iest napastowane.

Teres, *obły*: stosuie się do organów podłużnych, w przecięciu poprzecznem koła rozmaitéy wielkości daiących. Jeżliby organ był walcowatym, to iest w przecięciu poprzecznem dawał koła iednakiéy wielkości, ale pogięty, i w ów czas także *obłym* się nazywa.

Teretiusculus, *prawie obły*.

Tergeminatus, Tergeminus, *trzy razy parzysty*: mówi się o liściu złożonym, w którym ogonek na dwie gałęzie iest podzielony, każda z tych gałęzi znowu na

dwie części się rozdziela, a na każdéy z tych ostatnich po dwa listki ogonkowate są osadzone.

Terminalis, *wierzchołkowy*: na wierzchołku organu, który mu zwykle za osadę służy, umieszczony. I tak: *t. arista*, ość na wierzchołku plewy osadzona; *t. flos*, kwiat na końcu szypułki znayduiący się; *t. stylus*, szyyka na wierzchołku iaiecznika umieszczona; i t. p.

Terminologia: wyraz nie podług prawideł uformowany, gdyż składa się z wyrazu greckiego i łacińskiego; znaczy toż samo co *Glossologia*.

Terminus, *wyraz*: nazwanie iakieyś rzeczy lub iéy przymiotu. Także Terminus = Apex.

Ternariae Wach.: rośliny o trzech pręcikach i tyluż podziałkach lub nacięciach kielicha i korony.

Ternatifolius, *troistoliści*: gdzie liście po trzy na iednym ogonku są osadzone.

Ternatim, *po trzy*; *np. ternatim verticillatus*, ieżeli w okółku po trzy liście, kwiaty, i t. d. się znayduie.

Ternato-pinnatus, *troisto-pierzasty*: mówi się o liściu złożonym, w którym na końcu ogólnego ogonka trzy pierzaste liście są osadzone, *Hoffmannseggia tergemina*.

Ternata *folia*, liście *troiste*: po trzy na końcu iednego ogonka osadzone, iak u Koniczyny (*Trifolium*).

Ternus, *potróyny*: mówi się o organach po trzy w iedném mieyscu okółkowato lub gwiazdkowato osadzonych, *np.* kwiaty, owoce, i t. p.

Terra, *ziemia*: gatunek gruntu wskazuie.

Terraneus, Terrestris, *ziemny*: mówi się o roślinach na ziemi rosnących.

Terreus, natury ziemi.

Tessellatus, *kostkowaty*, *w warcabnicę porysowany*: mówi się o powierzchni na któréy znayduiące się rysy lub naczynia w kształt małych czworoboków przecinaią się. *Tessellatus caudex* Willd.: pień palm lub paproci od opadłych liści blizny przedstawuiący, *np. Polypodium arboreum*.

Testa: tak się nazywa zewnętrzna błonka nasienia, czyli zewnętrzna część całéy iego powłoki *perispermium* zwanéy.

Testaceus: kolor *brudno-rdzawy*, iako téż organ z kształtu lub natury do skorupy żółwiéy podobny oznacza.

Testiculata *radix bulbosa*: tak się nazywa korzeń złożony z dwóch rzadko trzech bulw podługowatych lub okrągłych, wierzchem z sobą zrosłych, i z punktu ich zrośnienia się łodygę wydaiący, *np. Orchis Morio*.

Testiculus, Testis vegetabilium Vaill. = Anthera.
Teter *odor*, zapach *odrażliwie wonny; np. Stachys foetida.*
Tetra (w grec.) *cztery.*
Tetra *vegetabilia*: nazywał Linneusz rośliny odrażliwy zapach wydaiące, *np. Stachys foetida, Cotula foetida, i t. p.*
Tetracoccus, *ob.* Coccum.
Tetradynama, Tetradynamista: rośliny z klassy nierównosześciopręcikowéy.
Tetradynamia, *nierównosześciopręcikowa:* XV klassa w układzie płciowym Linneusza. Do niéy należące rośliny maią kwiaty o sześciu pręcikach, z których cztéry są dłuższe a dwa krótsze, i koronę krzyżową.
Tetraëdrus, *czworościenny:* czterema ścianami zamknięty.
Tetraforae Camel.: rośliny z owocami na czworo się rozdzielaiącémi.
Tetragonus, *czterościenny*: *ob.* Gonos.
Tetragynus, *czterosłupkowy:* kwiat ze czterema słupkami, albo roślina takie kwiaty maiąca. Ztąd téż nazwisko rzędu u Linneusza *Tetragynia.*
Tetramacrostemones Wach. = Tetradynama.
Tetrandria, IV. klassa w układzie Linneusza.
Tetrandrus, *czteropręcikowy:* kwiat o czterech pręcikach alboli téż roślina z takiémi kwiatami.
Tetrangiae: rośliny których owoce z czterech torebek się składaią.
Tetrantherae = Tetrandrae.
Tetrapetalus, *czteropłatkowy: ob.* Petalum.
Tetraphyllus, *czterolistkowy: ob* Phyllum.
Tetraplostemones Wach.: rośliny cztery razy tyle pręcików maiące ile iest płatków lub nacięć korony.
Tetrapterus, *czteroskrzydły:* organ czterema skrzydełkami opatrzony; *np.* owoc, nasienie, i t. p.
Tetrapyrenus, *czteropestkowy*: *ob.* Pyrena.
Tetraqueter, *czworogranny:* w przecięciu poprzecznem prawie doskonały czworokąt daiący.
Tetrasepalus, *czterodziałkowy*: *ob.* Sepalum.
Tetraspermae *plantae*, rośliny *czteroziarnowe:* których owoc ze czterech ziaren iest złożony.
Tetrastemones, = Tetrandrae.
Tetrastichus, *czterorzędowy:* we cztery rzędy ułożony.
Tetrastylae = Tetragynia.
Thalamiflorae *plantae*, rośliny *osadnikowe:* których części płciowe na osadniku kwiatów są umieszczone.
Thalamium: tak się nazywa w liszaycach pleszka okrą-

gła, wewnątrz substancyi plechy osadzona; *np. Endocarpon.*

Thalamopetalae Wach.: rośliny których płatki korony na osadniku są umieszczone.

Thalamostemones Wach.: rośliny w których pręciki na osadniku kwiatów są umieszczone.

Thalamus: Linneusz używał niekiedy tego wyrazu zamiast *Receptaculum floris*, czasem zaś kielich *thalamus* nazywa. U Willdenowa znaczy toż samo co *Apothecium.*

Thalassinus = Beryllus.

Thalloides *frons*, listowie *plechowate:* bez trzona czyli ogonka, iak u Jungermannii.

Thallodes: do plechy należący; *np. apothecia margine thallode cincta*, pleszki brzegiem z substancyi plechy uformowanym otoczone.

Thallus, *plecha:* iest to rozszerzenie substancyi mączastéy, skorupiastéy, skórkowatéy lub galaretowatéy, które za podporę ogólną liszaycom służy. W gatunku tym podpory uważaią się: warsta zewnętrzna czyli powlekaiąca *substantia corticalis*, i warsta zewnętrzna *substantia medullaris.* Plecha może bydź albo w kształt blaszki liściowatéy rozszerzona i w ów czas *thallus effiguratus* seu *foliaceus* nosi nazwisko; albo ma kształt skorupy do ciała innego przylegaiącéy, a wtedy skorupę *Crusta* się nazywa. W ogólnych wyrażeniach nayczęściey nazwiskiem *Receptaculum universale* się oddaie.

Theca, *puszka:* tak nazywano dawniéy nasiennik mchów od Linneusza za główkę pyłkową uważany, a który dziś torebki *capsula* nosi nazwisko. *Thecae sporophorae* nazywaią się w grzybach puszki do ziarników podobne, lecz które nie ziarna ale ziarniki w sobie zawieraią. W grzybach doskonalszych błona nasienna (*hymenium*) z takich właśnie puszek iest złożona. *Theca* Grew. = Anthera.

Thecapodium M. Bieb. = Spermapodophorum.

Thecaphorum Ehrh. *ob.* Carpophorum.

Thecula, *puszeczka:* ieżeli w puszce (*theca sporophora*) mnieysze są zawarte, te *puszeczkami* się nazywaią

Thorus = Torus.

Thyrsoideus, Thyrsatim, *bukietowaty:* kształt bukietu (*Thyrsus*) maiący.

Thyrsus, *bukiet:* iest to kwiatostan w którym kwiaty szypułkowate, o szypułkach po większéy części gałęzistych, gęsto na ogólnéy szypułce są osadzone, i, środkowe maią naywiększą długość idąc ku końcom ciągle się zwę-

żaią, tak, że cały kwiatostan kształt nieiako iaia przedstawuie; *np.* Ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare*).

Tigella Rich. = Cauliculus Mirb.

Tomentosus, *kutnerowaty:* mówi się o powierzchni włosami miękkiemi, dość długiemi, poplątanémi tak pokrytéy, że ani włosów rozróżnić ani powierzchni dostrzedz można.

Tomentum, *kutner:* dość długie, miękkie, rozmaicie poplątane i iakby zwalone włosy.

Torfaceae, Torfosae *plantae*, rośliny *torfowe:* na mieyscach torfem pokrytych rosnące.

Torosus = Torulosus.

Torsio = Intorsio.

Tortilis: u Linneusza znaczy toż samo co *Tortus;* u Dec. zaś wskazuie organ mogący się w pewnych okolicznościach skręcać.

Tortuosus, *pokręcony:* w rozmaite strony pogięty.

Tortus, *skręcony*: tak skręcony iak włókna w powrozie.

Torulosus: mówi się o organie walcowatym w niektórych mieyscach wydatnościami opatrzonym. U Linneusza wyraz ten oznaczał powierzchnią znacznémi wydatnościami pokrytą, iak nasiennik u *Lycopersicon. Torulosum legumen*, gdy ziarna w łupinie uciskaiąc na powłokę, dosyć znaczne wydatności na iéy powierzchni sprawuią, *np. Erythrina.*

Torus Salisb. = Receptaculum floris. Niektórzy wyrazem tym chcą nazywać osadnik kwiatu poiedynczego; osadnik zaś kwiatu złożonego *Receptaculum* mianuią.

Trabeculae, *baleczki:* tak się nazywaią poprzeczne gałązki zębów kołootworza w rodzaiu *Climacium.*

Tracheae = Vasa spiralia.

Trachys (w grec. złoż.) = Brevis.

Transiens, *przechodzący.*

Transversalis, Transversus, *poprzeczny:* w poprzek idący; *t. dissepimentum, ob.* Dissepimentum: *t. embryo*, zarodek w kierunku poprzecznym do osi nasienia osadzony, *np. Szparagi; transverse plicatus*, poprzecznie fałdowany; *transversi sori*, kupki na listowiach paproci poprzecznie osadzone.

Trapesiformis, *trapezowy:* mówi się o powierzchni równoległobocznéy, któréy dwa boki przeciwległe mnieysze są od dwóch innych.

Trapesoideus, *nierównoczteroboczny;* powierzchnia czterema nierównemi liniiami ograniczona.

Trialatus, *trzyskrzydły:* trzema skrzydełkami opatrzony; *np.* owoc.

Triandria: III. klassa w układzie Linneusza.

Triandrus, *trzypręcikowy:* kwiat o trzech pręcikach alboli téż roślina z takiemi kwiatami.

Triangiae Boerh.: rośliny o trzech torebkach.

Triangularis, *tróywęglasty*, *tróykątny: ob.* Angularis.

Tribinatum *folium*, liść *troisto-dwoisty:* gdy ogonek główny na trzy gałęzie iest rozdzielony, a na każdéy z nich liść dwoisty się znayduie.

Tribracteatus: o trzech przysadkach kwiatowych.

Tribracteolatus: maiący dwa rzędy przysadek kwiatowych ieden drugim obięty, a w wewnętrznym rzędzie trzy tylko przysadki się znayduią.

Tribus, *pokolenie:* ieżeli rodzaie iakieyś familii zbliżaią się do siebie i tworzą pewne gromady, niby drobnieysze familiie, te pokoleniami *tribus* się nazywaią.

Trica: tak się nazywa w liszaycach pleszka okrągła, beztrzonowa, na powierzchni marszczkami rówkowatémi, rozmaicie pogiętémi, pokryta; *np. Lecidea polymorpha.*

Tricapsularis *fructus*, owoc *trzytorebkowy:* ze trzech torebek złożony; *np. Veratrum.*

Trichidium: Willd. tak nazywa delikatne, poiedyncze, niekiedy zaś cokolwiek gałęziste, nie poplątane włosy, na których nasiona wielu grzybów purchatkowatych (*Gasteromyci*) są osadzone; *np. Lycoperdon*, *Geastrum.*

Trichos (w grec. złoż.) = Pilus i Capillaris.

Trichotomus, *na troie dzielący się:* ieżeli iakiś organ na trzy gałęzie iest rozdzielony, każda z tych gałęzi znowu na trzy, i t. n.

Tricoccus, *ob.* Coccum. *Tricoccae* składaią naturalną familiią roślin u Linneusza, których owocem iest torebka złożona ze trzech komórek, iakby oddzielne torebki stanowiących; *np. Euphorbia*, *Ricinus*, *i w. i.*

Tricolor, *trzykolorowy:* mówi się o powierzchni trzy farby na sobie ukazuiącéy.

Tricomposito-pinnatum *folium:* liść do trzy razy pierzastego podobny, z tą różnicą, że na końcach podziałek mniey razy iest złożony.

Tricomposito-ternatum *folium:* liść tém tylko od trzy razy troistego (*triternatum*) różniący się, że liczba listków nie na każdym ogonku iest troista.

Tricuspis, Tricuspidatus; trzema ostrzami zakończony.

Tridentatus *trzyzęby*, *trzyząbkowy: ob.* Dentes.

Triduus, *trzydzienny:* trzy dni trwaiący.

Triaeder, *trzyścienny:* organ bryłowaty, trzema ścianami płaskiemi ograniczony.

Triennis, *trzyletni:* trzy lata trwaiący.

Trifariam imbricatus: mówi się o organach dachówkowato we trzy rzędy ułożonych.

Trifarius, *trzyrzędowy:* we trzy rzędy ułożony.
Trifidus, *trzywrębny: ob.* Fissus.
Triflorus, *trzykwiatowy:* trzy kwiaty noszący.
Trifoliatus, *trzyliści*, o trzech liściach.
Trifoliolatum *folium*, liść *trzylistkowy:* złożony, o trzech listkach.
Trifolius = Triphyllus.
Triforae Camel.: rośliny o owocach na trzy części w dojrzałości rozdzielaiących się.
Trigeminatus, Trigeminus = Tergeminatus.
Triginta duo dentatum *peristoma;* kołootworze o 32 zębach.
Trigonus, *trzyścienny: ob.* Gonos.
Trigynus, *trzysłupkowy:* kwiat o trzech słupkach, albo roślina z takiemi kwiatami. Ztąd też nazwiska rzędu *Trigynia* w pierwszych trzynastu klassach układu płciowego.
Trihilatae: nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny maiące słupek o trzech znamionach, owoce zaś skrzydlate lub wydęte; *np. Melia, Banisteria, Begonia, i t. p.*
Trijuge-pinnatus = Trijugus.
Trijugum *folium*, liść *trzyparowy:* pierzasty, o trzech parach listków.
Trilateralis, *trzyścienny.*
Trilobus, *trzyklapowy: ob.* Lobatus.
Trilocularis, *trzykomórkowy: ob.* Loculamentum.
Trimestris, *trzymiesięczny:* przez trzy miesiące trwaiący.
Trimus: trzy lata wieku maiący.
Trinervis, Trinervius, *trzynerwowy:* organ o trzech nerwach całą iego długość przebiegaiących.
Trioecia, *ob.* Trioicus.
Trioicus: używa się na oznaczenie roślin do iednego i tegoż samego gatunku należących, w których na iedném indywiduum same tylko samcze, na drugiém tylko samicze, na trzeciém zaś obopłciowe kwiaty się znayduią. Ztąd też *Trioecia* nazwisko rzędu w klassie pomięszano płciowéy (*Polygamia*).
Tripaleaceus, *trzyplewowy:* o trzech plewach (*Palea*).
Tripartibilis: na troie rozdzielić się mogący.
Tripartitus, *trzydzielny: ob.* Partitus.
Tripetalus, *trzypłatkowy: ob.* Petalum.
Tripetaloideae: nazwisko naturalnéy familii u Linneusza, do któréy należą rośliny maiące korony o trzech płatkach lub kielichy o trzech działkach, *np. Juncus, Alisma*, i. t. p.

Triphyllus, *trzylistkowy: ob.* Phyllum. Mówiąc o roślinie znaczy, że albo ma tylko trzy liście, albo że liście iéy składaią się ze trzech listków, albo że ma kielich o trzech listkach, albo że pokrywa iéy składa się ze trzech przysadek kwiatowych, albo nakoniec, że liście iéy są okółkowato po trzy ułożone.

Tripinnatifidus, *trzy razy pierzastodzielny:* liść dwa razy pierzasty, o listkach pierzastodzielnych.

Tripinnatum *folium*, liść *trzy razy pierzasty:* gdy na ogonku ogólnym liście dwa razy pierzaste, pierzasto są osadzone.

Triplex, *potróyny:* złożony ze trzech rzędów części współśrodkowo ułożonych; *t. corolla*, korona *trzykrotna:* trzy razy więcéy płatków maiąca niż zwyczaynie: toż samo znaczy *t. flores.*

Triplicato binatum *folium*, liść *potróynie dwoisty:* gdy ogonek na trzy gałęzie iest podzielony, a na końcu każdéy z nich dwa listki są osadzone.

Triplicato-geminatus = Tergeminatus.

Triplicato-pinnatifidus = Tripinnatifidus.

Triplicato-pinnatus = Tripinnatus.

Triplicato-ternatus = Triternatus.

Triplicatus, *potróyny:* = Triplex.

Triplinervium *folium*, liść *troistonerwowy:* gdy nerw główny wszedłszy przez ogonek do liścia, wyżey iego nasady na trzy się części rozdziela.

Triplostemones Wach.: rośliny w których liczba pręcików trzy razy iest większa od liczby płatków korony lub działek kielicha.

Tripterus, Tripterygius = Trialatus.

Tripyrenos, *trzypestkowy: ob.* Pyrena.

Triqueter, Triquetrus, *tróygraniasty:* organ bryłowaty o trzech ścianach płaskich i kątach ostrych, tak, że w przecięciu doskonały troykąt daie.

Triradiatus, *trzypromieniowy: np.* baldaszek o trzech promieniach.

Triseriales *lamellae*, blaszki *trzyrzędowe:* gdy blaszki kapelusza grzybów troiakiey są długości.

Trispermus, *trzyziarnowy.*

Tristemones = Triandrae.

Tristichus, *trzyrzędowy:* mówi się o organach we trzy rzędy ułożonych.

Tristis, *smutny* kolor: ciemny, nieoznaczony.

Tristylae = Trigynae.

Triternatum *folium*, liść *trzy razy troisty:* gdy ogonek ogólny na trzy gałęzie się podziela, każda z tych

gałęzi znowu na trzy inne, a na każdéy z tych ostatnich po trzy listki są osadzone.

Trivalvis, *ob.* Valva.

Triviale *nomen*, nazwisko *pospolite* rośliny; podług Willd. = specificum nomen.

Trix (w grec.) = Pilus.

Trochleariformis, *ślimakowaty:* organ spiralnie zwiniony, którego skręty u spodu są nayobszernieysze, idąc zaś ku górze coraz się zmnieyszaią i iedne na drugich leżą.

Trochlearis, *bloczkowaty:* przedstawia walec krótki, w środku długości zwężony, alboli téż z zetknienia się dwóch kul spłaszczonych powstały.

Trophopollen Turp. = Raphe. Link.

Trophospermium Rich. = Placenta.

Tropicae *plantae*, rośliny *międzyzwrótnikowe. Tropici flores solares*, kwiaty o wschodzie słońca otwieraiące się, o zachodzie zamykaiące się, tak, że z podnoszeniem się lub zniżaniem słońca czas ich czuwania iest dłuższy lub krótszy.

Tropis (w grec. złoż.) = Carina.

Truncatus, *ucięty:* organ którego koniec liniią prostą lub płaszczyzną iest ograniczony, tak iakby ostrzem iakiém był ucięty.

Truncus, *pień:* wyrazem tym w ogólności nazywano część rośliny, która prosto z korzenia w górę wychodzi i wszystkie inne organa roślin na sobie nosi. Dziś w tém znaczeniu używa się *Caudex adscendens*, wyraz zaś pień (*truncus*) ograniczono do łodygi drzew i krzewiów, która przez kilka lat trwać może. Pień składa związek naczyń spiralnych, tkanką komórkowatą otóczonych, które w rozmaitych familiiach roślin odmiennym sposobem są ułożone. W roślinach dwuliścieniowych wiązki te w koła spółsrodkowe są uszykowane; w iednoliścieniowych zaś bez porządku rozrzucone. W Paprociach budowa pnia takaż sama iest iak i w roślinach iednoliścieniowych, lecz każda wiązka naczyń spiralnych błonką w rozmaite kształty pogiętą iest otoczona. Pień roślin dwuliścieniowych składa się z części odmiennéy nieco budowy, które są: kora, łyko, biel, drzewo i rdzeń. Wzrost pnia tych roślin iest od wewnątrz do zewnątrz, tak, że części naymłodsze na powierzchni zewnętrzney są umieszczone; w iednoliścieniowych zaś wzrost ten odbywa się od zewnątrz ku wewnątrz, a następnie części zewnętrzne są naystarsze i naytwardsze. *Truncus subterraneus* Hedw. = Radix.

Tuba Vaill. i Haller = Stylus.

Tubaeformis, *trąbkowaty:* rurkowaty, na iednym końcu rozszerzony.

Tubatus = Tubulosus.

Tuber, *bulwa:* organ złożony z massy komórkowatéy, krochmalem napełnionéy, na którego powierzchni ieden lub kilka pąków iest osadzonych; *np. Kartofla.* Bulwy po wydaniu łodygi giną, a nowe albo z boku albo na wierzchu dawnych się tworzą, i te pospolicie *Bulbi superpositi* się nazywaią. *Ob.* Gemma.

Tuberascentia Link: nabrzmiewanie korzèni w kształt bulw, alboli téż zamienianie się pąków przez zgrubienie łusk w cebule.

Tubercularis *radicula embryonis:* gdy rostek zarodka w kształcie wydatnego punkcika się ukazuie.

Tuberculatus, *grudkowaty:* mówi się o powierzchni małémi okrągławémi wyniosłościami pokrytéy.

Tuberculosus: prawie toż samo znaczy co *tuberculatus*, tylko wyniosłości większe przedstawuie.

Tuberculum, *grudka:* tak się nazywaią małe, okrągławe wyniosłości, na powierzchni iakiegoś organu postrzegane. Wyrazem tym oznacza się także w liszaycach pleszka okrągława albo koniczna, zamknięta, na powierzchni plechy osadzona, zawieraiąca wewnątrz iądro ziarnami napełnione, *nucleus sporophorus* zwane. *Tubercula* nazywaią się téż małe brodawkowate wyniosłości, na niektórych kwiatach, mianowicie u *Asclepias*, postrzegane, które zdaią się bydź gruczołami nienapełnionémi albo wyschłémi. Także małe bulwki (*tubera*) wyrazem *Tubercula* są mianowane.

Tuberosus, *bulwisty*, *bulwowaty:* bulwy na korzeniach maiący, alboli téż z mięsistości do bulwy podobnéy złożony.

Tubulatus = Tubulosus.

Tubuloso-radiatus *flos* kwiat *rurkowato-promienisty:* złożony, w którym kwiatki brzegowe są rurkowate wprawdzie ale większe od środkowych; *np.* Bławatek (*Centaurea Cyanus*).

Tubulosus, *rurkowaty:* kształt rurki maiący. *Tubulosa cava* Grew = Lacunae; *t. calyx*, *corolla*, kielich, korona, mniéy więcey walcowatego kształtu; *t. fila*, u porostów wodnych włókna z komórek rurkowatych, długich, poiedynczych lub końcami z sobą stykaiących się, złożone; *t. flores*, kwiaty złożone o kwiatkach z koronami rurkowatémi, prawie równémi; *t. folium*, liść walcowaty, wewnątrz próżny, iak u *Cebuli;* i t. d.

Tubulus Willd. = Nectarotheca. *Tubuli* w grzybach są to rurki z iakich *hymenium* w niektórych gatunkach

Hub (*Boletus*) iest złożone. W porostach wodnych *Tubuli* = Tubulosa fila.

Tubus, *rurka:* tak się nazywa dolna część rurkowatego kielicha lub korony, a która rozmaitego bywa kształtu; iako to: walcowata, ostrokręgowa, prosta, skrzywiona, i t. d.

Tumidus, *nabrzmiały:* gdy iakiś organ w niektórych mieyscach iest zgrubiały, a zgrubiałość ta wewnątrz pełna, *np.* łodyga.

Tunica, *powłoka:* wszelkie w ogólności powleczenie organu tym się wyrazem oddaie. I tak: *tunicae bulbi*, powłoki łuskowate cebul; *tunica externa seminis* Gärtn. = Testa; *tunica interior* Gärtn. = Endopleura.

Tunicatus, *powłoczysty:* powłokami otoczony.

Turbinatus, *wartołkowaty:* organ bryłowaty, u góry zaokrąglony, ku spodowi zaś koniczno zwężaiący się. Prawie toż samo znaczy co *Pyriformis.*

Turcinus, *turkusowy:* kolor zielonawo-błękitny.

Turfosum *solum*, grunt *torfowy.*

Turgidus, *napęczniały:* od organu wewnątrz powiększaiącego się nabrzmiały; *t. cotyledones*, liścienie z iednéy strony płaskie z drugiey zaokrąglone; *t. legumen*, łupina obszerna, grube łuszczynki maiąca, tak, że wewnątrz iest pełna, *np. Astragalus uliginosus*; *t. siliqua* iest u *Sinapis arvensis.*

Turio, *wypustek:* Linneusz tak nazywał pąki roślin trwałych na wierzchu korzenia umieszczone, *ob.* Gemma. Link *wypustkiem* zowie łodyżkę zielną, prosto z korzenia wychodzącą, która się znacznie wprzód przedłuża nim liście wyda; iak u *Szparagów*, *Chmielu*, a co Ray i Tournefort *Asparagi* nazywali.

Turionifera *planta monocotyledonea:* roślina którey liścień ma kształt niciowatego poiedynczego wypustka.

U.

Uliginosa (*loca*), *ługi*, *trzęsawice.* Stąd *Uliginosae:* rośliny na ługach lub trzęsawicach znayduiące się.

Ulna, *ramie:* odległość od ramienia do wierzchołka palca średniego, wynosząca więcey niż 24 cale.

Ulnaris, długości ramienia.

Ulotrichum *peristoma*, kołootworze *strzępowate:* rzędem rzęs pokręconych osadzone, *np. Barbula.*

Ultramarinus Bernh.: *berlinowo-błękitny.*

Umbella, *baldaszek:* iest to kwiatostan w którym kwiaty długoszypułkowe, o szypułkach poiedynczych, pra-

wie równo-długich, na końcu ogólnéy szypułki są osadzone, tak, że u góry powierzchnią płaską lub kulistą formuią. Szypułki szczególne baldaszka, promieniami *radii* się nazywaią. Richard same tylko baldaszki złożone wyrazem *Umbella* oznacza, poiedyncze zaś, iak u Pierwiosnki (*Primula*) nazwiskiem *Sertulum* mianuie. Jeżeli każdy promień baldaszka mnieyszy baldaszek na sobie nosi, w ów czas cały baldaszek złożony zowie się ogólnym *Umbella universalis*, każdy zaś szczególny baldaszek *Umbella partialis* albo *Umbellula* się nazywa.

Umbellatus, *baldaszkowaty:* mówi się o organach w kształt baldaszka ułożonych, albo téż baldaszki na sobie noszących. *Umbellatum folium*, gdy na końcu ogonka bardzo wiele listków się znayduie, tak, że muszą iedne na drugich się układać i kształt parasola formuią, *np. Aralia Sciodaphyllum. Umbellatae*, naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny odznaczaiące się kwiatami baldaszkowatémi, koronami pięćdzielnemi, pięcią pręcików, dwoma słupkami i dwoma nasionami wolnémi, *np.* Pietruszka (*Apium*), Pasternak (*Pastinaca*), Marchew (*Daucus*), i w. i.

Umbellifer: baldaszki na sobie noszący; *np. u. cyma*, ieżeli promienie podbaldaszka baldaszki na końcach noszą.

Umbellula: poiedynczy mały baldaszek, z iakich się baldaszek złożony tworzy; *ob.* Umbella.

Umbilicalis *funiculus*, *ob.* Funiculus.

Umbilicatus, *pępkowaty:* wyniosłością niewielką, po środku nieco wydrążoną, opatrzony. *U. folium*, liść tarczowaty, po środku leykowate wydrążenie z brzegiem nieco podniesionym maiący, *np. Cotyledon Umbilicus; u. fructus*, owoc na wierzchu pępkiem wydrążonym opatrzony, iak *Jabłko; u. operculum*, pokrywka wypukła, dołkiem na wypukłości oznaczona, *np. Mnium stellare;* i t. d.

Umbilicus: właściwie mieysce przyrośnienia sznurka do ziarna oznacza; *ob.* Hilum.

Umbo, *pęp:* wydatność na środku organu rozszerzonego, iak *np.* wypukłość na górnéy powierzchni kapelusza niektórych grzybów. Ztąd téż:

Umbonatus, *pępowaty.*

Umbraculiformis, *parasolowaty:* mówi się o organach na podobieństwo parasola ułożonych, iak *np.* liście Palm niektórych. *Umbraculiformis apophysis*, podsada w kształcie błonki rozszerzonéy na podobieństwo parasola uformowana i bynaymniey z próżnością torebki nie połączona, *np. Splachnum luteum.*

Umbraculum, *parasol:* błonka liściowata, cała lub po-

dzielona, na szypułkach *Marchancyi* w kształcie parasola osadzona, pod spodem owoce umieszczone maiąca.

Umbrinus, *umbrowy:* kolor umbry.

Umbrosa *loca*, mieysca *cieniste.*

Unangulatus, *iednokątny:* ieden tylko kąt przedstawuie; iak *np.* głąbik u *Iris foetidissima.*

Uncia, *cal* = Pollex.

Uncialis, *calowy:* na cal długi.

Uncinatus, *haczykowaty:* ostrzem w haczyk zagiętém zakończony.

Unctuosus, *posmarowany:* mówi się o powierzchni iakby tłustością powleczonéy.

Uncus = Hamus.

Undatus, *falowaty:* mówi się o organie płaskim, którego brzeg iest nieco rozszerzony, tak, że układaiąc się do płaszczyzny środka na przemiany podnosić się i zniżać musi. Jeżeli zaś brzeg organu płaskiego bardzo iest rozszerzony, a następnie formuią się fałdy drobnieysze i gęstsze, w ów czas organ zowie się:

Undulatus, *falisty.*

Undulosus = Undulatus.

Unguicularis, długości paznogcia na palcu, co wynosi około pół cala.

Unguiculatus, *paznogciowaty: ob.* Unguis.

Unguis, *paznogieć:* część nayniższa płatka w koronie wielopłatkowéy, pospolicie zwężona, niekiedy zgrubiała, odmiennéy zazwyczay farby od kraiu płatka. Płatek maiący taki paznogieć zowie się paznogciowatym *unguiculatum*, nie maiący zaś go, bezpaznogciowym *exunguiculatum* się nazywa. *Unguis* oznacza także długość paznogcia u palca, około pół cala.

Ungulatus, *kopytkowaty:* mniey więcey kształt kopyta naśladuiący, iak *Boletus igniarius.*

Uniangulatus = Unangulatus.

Unicapsularis, *iednotorebkowy*: nasiennik z iedney torebki złożony.

Unicolor, *iednokolorowy*: iednaką wszędzie farbę maiący.

Unicus = Solitarius. U niektórych wyrazem *unicus* oznacza się organ, który się ieden tylko na całéy roślinie znayduie.

Uniflorus, *iednokwiatowy*: ieden tylko kwiat noszący.

Unifolius, *iednoliści*: iednym liściem opatrzony.

Uniforae Camel.: rośliny których owoce w iedném tylko mieyscu się otwieraią.

Uniformis, *iednokształtny*: mówi się o organach tegoż samego gatunku, z kształtu do siebie podobnych. *Uniformia folia*, gdy wszystkie liście rośliny iednakiego są

kształtu; *u. thallus*, gdy środek i brzegi plechy iednostaynéy są budowy i iednakiego weyrzenia; *u. umbella*, baldaszek którego wszystkie kwiaty są do siebié podobne.

Unifundis *planta*, *ob.* Fundus.

Uniiugus, *iednoparowy:* gdy iakichś organów iedna para tylko się znayduie i w iednėm mieyscu iest osadzona;

Unilabiatus, *iednowargowy:* mówi się o kielichu lub koronie, maiącéy rurkę krótką i w iednę stronę przedłużoną, tak, iakby iedną tylko wargą, górną lub dolną, była opatrzona. Do tego należą korony kwiatów ięzyczkowatych.

Unilateralis, *iednoboczny:* oznacza części z iednego tylko boku swego osadnika umieszczone; *u. albumen*, białko z boku zarodka osadzone, *np.* Żyto; *u. involucrum*, pokrywa z iednego tylko boku baldaszek otaczaiąca; *u. racemus*, *spica*, *i t. p.* = Secundus.

Unilocularis, *iednokomórkowy: ob.* Loculamentum.

Uninervis, *iednonerwowy:* iednym tylko nerwem opatrzony.

Unipetalus: wyraz nie podług prawideł utworzony, znaczy toż samo co *Monopetalus.*

Uniseriąlis, *iednorzędowy:* gdy organa iakieś w ieden rząd są ułożone.

Unisexifer, Unisexualis, *iednopłciowy:* iednę tylko płeć, samczą lub samiczą, posiadaiący.

Unitus, *połączony:* mówi się o organach tak z sobą zrosłych, że mieysce ich połączenia nie iest wyraźne.

Univalvis, *ob.* Valva.

Universalis, *ogólny*, *główny*; *u. flos*, zbiór wszystkich kwiatków w iakimkolwiek kwiecie złożonym; *u. involucrum*, *ob.* Involucrum; *u. pedunculus*, szypułka na któréy szypułki szczególne, liczne kwiaty na sobie noszące, są osadzone; *u. receptaculum*, *ob.* Receptaculum, *u. umbella*, *ob.* Umbella.

Ura (w grec. złoż.) = Cauda.

Urceolares *glandulae*, *ob.* Glandula.

Urceolatus, *słoikowaty:* organ kubkowaty, pod wierzchem zwężony i z brzegami odgiętemi; *np.* kielich u *Róży*, korona u *Arbutus.*

Urceolus, *słoik:* tak się nazywa mały, błonkowaty pęcherzyk, iaiecznik u Turzyc (*Carex*) otaczaiący; wierzchołek iego iest otwarty dla dania przeyścia słupkowi, a pręciki zewnątrz iego są osadzone. Niektórzy organ ten, chociaż płynu słodkiego nie oddziela, do miodników liczą; inni, chociaż na około pręcikami iest otoczony, koroną mianuią; inni nakoniec, chociaż ze słupkiem nie iest połączony, nasiennikiem chcą nazywać.

Uredo, *śnieć:* tak nazywaią brunatnawe plamki, iakby z pyłku uformowane, na organach roślin postrzegaiące się, które są gatunkiem grzyba *Uredo* zwanego.
Urens, *piekący*, *palący:* pokryty włosami kolącémi, osadzonemi na gruczołach płynem kaustycznym napełnionych, który wprowadzony przez zakłócie do ciała świerzb i ból sprawuie. Także smak ostry, zapalenie na ięzyku sprawuiący, tym się oddaie wyrazem.
Urinosus, zapach uryny maiący.
Uros (w grec.) = Cauda.
Ustillago, *głównia:* choroba roślin trawiastych, która od grzybów *Uredo* zwanych pochodzi, a skutkiem któréy ziarna w proszek do sadzy podobny zamieniaią się.
Uterus Malp. = Ovarium.
Utricularis, Utriculosus, *woreczkowaty:* złożony z pęcherzyków wewnątrz próżnych. *Utricularis complexus* = Tela cellulosa.
Utriculus Gärtn., *woreczek:* owoc iednoziarnowy, z kielichem nie połączony, w którym nasiennik wprawdzie mało iest wyraźny, lecz sznurek do ziarna idący dobrze iuż iest odznaczony, *np. Amaranthus.* U Bodziszków (*Geranium*) woreczek w kształt dzioba się przedłuża, który od Gärtnera *cocculus in caudam longam terminatus*, a od Linneusza *Arillus* był nazwany. *Utriculus* L. = Ascidium. *Utriculus matricalis* zowie się ta komórka u Zrostnic (*Confervae*), w któréy ziarenka są zawarte.
Utrinque meniscatus, *ob.* Meniscatus.
Uva: zbiór owoców mięsistych w iednym kwiatostanie lub na iednym osadniku, Gärtner wyrazem *Uvae* chce mianować; *np. Winne grono.*

V.

Vaccinus, *ryży:* kolor żółtawo-brunatny.
Vacillans, *ruchawy:* organ tak na innym osadzony, że się łatwo na wszystkie strony poruszać daie.
Vacuus, *próżny:* wewnątrz próżność niczém niezapełnioną maiący; *v. bracteae*, przysadki kwiatowe za któremi nie rozwinięte tylko kwiaty się postrzegaią; *v. glumae*, plewy *puste:* części płciowych nie zawieraiące.
Vage ramosus, *obłędno-gałęzisty:* którego gałęzie rozmaitego są kształtu i bez żadnego porządku osadzone.
Vagina, *pochwa liściowa:* tak się nazywa spodnia część liścia rozszerzona, łodygę otaczaiąca, iak się to u traw postrzega. *Vagina uteri* = Stylus.

Vaginalis, *pochwowy:* do pochwy należący, na pochwie osadzony, alboli téż pochwę wyobrażaiący; *v. albumen*, gdy białko tak zarodek obeymuie, iż ten po przecięciu białka tylko postrzegać się może.

Vaginans, *pochwowaty:* organ w kształcie pochwy inny obeymuiący; *np. v. cotyledones*, gdy ieden liścień zwiniony drugim także zwinionym iest otoczony; *v. folium*, gdy liść nasadą swoią w kształcie rurki łodygę obeymuie, iak u Traw; *v. petiolus*, ogonek przy nasadzie rozszerzony i rozszerzeniem tém gałąź lub łodygę otaczaiący, iak u Szalenia iadowitego (*Cicuta virosa*); *v. stigma*, znamie dwublaszkowe, w którém iedna blaszka drugą obeymuie.

Vaginatus, *pochwowaty:* pochwą otoczony, z pochwy wychodzący, lub pochwę formuiący, a w tém ostatniém znaczeniu iednoznaczny iest z wyrazem *Vaginans*. Właściwie zaś oznaczać powinien, że organ iakiś pochwą iest opatrzony.

Vaginella, *pochewka:* Dec. tak nazywa błonkę, która w roślinach szpilkowych nasadę kupek liści otacza; *np. Sosna.*

Vaginervia *folia*, liście *rozpierzchło-nerwowe:* ieżeli nerwy w rozmaitych kierunkach i bez żadnego porządku liść przebiegaią.

Vaginula, *pochewka:* tak się nazywa mały błonkowaty listek, w kształcie pochwy nasadę szypułki u Mchów obeymuiący. Necker używa tego wyrazu na oznaczenie kwiatów rurkowatych kwiatu złożonego.

Vagus, *obłędny:* mówi się o kształcie organu nie daiącym się podciągać do żadnego z kształtów znaiomych, albo o organach bez żadnego stałego porządku osadzonych.

Valleculae Hoffm., *międzyżebra:* dółki pomiędzy żebrami (*costae*).

Valva: wyrazem tym oznaczaią się: 1ód części na które się owoc w dożrzałości rozdziela, a które w polskim ięzyku *łuszczynkami* nazwać się mogą. Od liczby tych części owoc będzie: *bi-tri-quadri*, *i t. d. multivalvis*, dwu-trzy-cztero, i t. d. wielołuszczynkowy; ieżeli zaś z iednéy się sztuki składa i w dożrzałości nie rozdziela się, w ów czas iednołuszczynkowym *univalvis* się nazywa. 2re Używa się ten wyraz na oznaczenie plew czyli części z iakich się okwiat traw składa, od liczby których okwiat ten będzie *uni-bi-tri-multivalvis*, iedno-dwu-trzy-wieloplewowy. 3cie Także sztuki czyli części, z iakich się pochwa kwiatowa (*Spatha*) niektórych roślin składa, *valvae* się nazywaią.

Valvaceus, *łuszczynkowaty:* iest podług Linka nasiennik maiący wyraźne łuszczynki i szwy, ale nie otwieraiący się.

Valvaris, *łuszczynkowy:* do łuszczynki należący. *Valvaris aestivatio ob.* Aestivatio; *v. dissepimenta*, *ob.* Dissepimentum; *v. placenta* = parietalis.

Valvatus, na łuszczynki rozdzielaiący się.

Valvipendula *semina:* nasiona do łuszczynek przyczepione.

Valvis: używa się w złożonych wyrazach na oznaczenie liczby łuszczynek owocu; *ob.* Valva.

Valvula = Valva.

Vaporarium: kanał korą garbarską napełniony, gdzie się rośliny z kraiów ciepleyszych utrzymuią.

Variabilis, *zmienny:* mówi się o organie kształt swóy albo farbę odmieniaiącym; lecz nayczęściey w pierwszém tylko używa się znaczeniu.

Variatio: zmiana kształtu i koloru.

Variegatus, *upstrzony:* gdy powierzchnia organu kilka kolorów bez porządku ułożonych przedstawuie.

Varietas, *odmiana:* tak się nazywa zmiana w charakterach gatunkowych rośliny, wpływem klimatu, gruntu, lub położenia szczególnego sprawiona.

Varius, *zmienny:* używa się do oznaczenia zmiany kształtu w organach, czasem zaś i zmianę farby oznacza; *np. varium receptaculum*, osadnik po brzegach włosisty a po środku bez włosów, lub wzaiemnie; albo po środku komórkowaty, po brzegach dziurkowaty, lub przeciwnie; i t. p.

Vasa, *naczynia:* tak się nazywaią w roślinach kanały poiedyncze lub rozgałęziaiące się, iakiemikolwiek sokami albo też powietrzem napełnione. Rozmaite są gatunki naczyń; i tak: *Vasa conductoria aurae seminalis* Mirb. = Styliscus; *Vasa exhalantia* Hedw. = Stomatia. *Vasa fibrosa*, naczynia włókniste: są to kanały walcowate, podługowate, na końcach zwężone, wiązkowate, nierozgałęziaiące się, rzadko proste a nayczęściey pogięte, rozmaitéy długości i obszerności, które są komórkami podłużnémi tkanki komórkowatéy i wchodzą w skład włókna roślinnego. *Vasa lymphatica*, naczynia limfatyczne są to kanały pod epidermidą znayduiące się, w połączeniach których otwory oddechowe (*stomatia*) na zewnętrznéy stronie epidermidy są umieszczone, a które od wielu naturalistów za kanały międzykomórkowe komórek na powierzchni części zielonych znayduiących się są uważane; lecz oka siatki przez te naczynia uformowanéy, są często innego kształtu, często różnéy

wielkości od ok tkanki komórkowatéy pod spodem ich przeświecaiących. W paprociach naczynia te w gzygzak są pogięte, tak, że bynaymniéy za kanały międzykomórkowe tkanki komórkowatéy dosyć foremnéy nie mogą bydź uważane. W naczyniach tych zawieraią się płyny wodniste, mało albo zupełnie nie przerobione. *Vasa propria*, naczynia właściwe: są to kanały nie gałęziste, podługowate, w wielu odległościach przewięziste, w rozmaitych mieyscach tkanki komórkowatéy porozrzucane, zawieraiące płyny rozmaitego koloru właściwe każdéy roślinie. Naczynia te mogą bydź pęcherzykowate *vesiculosa*, ieżeli formuią pęcherzyki kuliste, pospolicie oleiem lotnym napełnione, iakie się postrzegaią w miękiszach liści, kory, nasienników, i t. d., *np.* Mirt, Pomarańcza; *caeciformia*, składaiące rurki krótkie, zamknięte, oleiem lotnym napełnione, iakie Ramond postrzegał w owocach roślin baldaszkowych; rurkowate *tubulosa v. solitaria*, dość długie, o ścianach zsiadłych, w śród tkanki komórkowatéy umieszczone; wiązkowate, *fascicularia*, składaią rurki małe, równoległe, w wiązki ułożone, płyny właściwe zawieraiące; przypadkowe, *accidentalia* = Receptacula succi accidentalia. *Vasa revehentia* Hedw. = Ductus intercellulares. *Vasa spiralia*, naczynia spiralne: są to rurki rozmaitéy średnicy, proste lub mało zgięte, częstokroć wiązkowate, nie rozgałęziaiące się, po końcach zamknięte, uformowane z włókien delikatnych, rzadko gałęzistych, śpiralnie zwinionych. Nie zawieraią żadnych soków i nayczęściey gazem iakimkolwiek są napełnione. Naczynia te w rozmaitych organach roślin wiązkami są ułożone, i, ieżeli powstaią z iednego lub kilku włókien z sobą poprzecznie nie połączonych, zowią się pierwiastkowémi *primordialia*; ieżeli te włókna w niektórych mieyscach są poprzerywane, tak, że oddzielne obrączki przedstawuią, naczynia zowią się obrączkowatémi *annularia*; ieżeli skręty naczyń są powiązane włóknami poprzecznémi, rozmaicie z niemi pozrastałémi, niekiedy rozszerzonémi, tak, że kształt siatki przedstawuią, nazywaią się siatkowatémi *reticulata*; gdy te włókna łączące prostopadłe są do skrętów naczyń, formuią naczynia śpiralne paskowate czyli drabinkowate *scalariformia v. scalaria*; ieżeli te włókna wiążące tak są gęsto ułożone, że bardzo małe części skrętów między niemi postrzegać się daią, tworzą się naczynia spiralne dziurkowate *porosa v. cribriformia*, a które inni z naczyń spiralnych obrączkowatych, przez połączenie obrączek błonką podziurawioną, chcą wyprowadzać; gdy rurki naczyń spiral-

nych są w niektórych mieyscach przewięziste, naczynia zowią się paciórkowatémi *moniliformia*; ieżeli nakoniec naczynia spiralne są w niektórych mieyscach pierwotne, w innych *np.* obrączkowate lub dziurkowate, daley znowu w pierwotne przechodzą, nazywaią się pomięszanémi *mixta.*

Vascularis, *naczyńkowaty*; *np. v. glandulae ob.* Glandula. *Vascularia* (*vegetabilia*), rośliny w budowie swéy naczyniami śpiralnémi i otworami do wyziewania (*Stomatia*) opatrzone, iak wszystkie doskonalsze.

Vasculiformis *tela cellulosa:* gdy komórki tkanki komórkowatéy są bardzo długie, do naczyń nieiąko podobne.

Vasculosus: mówi się o organie wiele bardzo naczyń maiącym. Ze względu na położenie i kształt naczyń organ bydź może: *externe vasculosus*, na powierzchni zewnętrznéy naczynia przedstawuiący; *interne vasculosus*, wewnątrz naczynia maiący; *superne*, *inferne*, *utrinque vasculosus*, z góry, pod spodem, z obu stron naczyniami opatrzony; *ad lucem vasculosus*, gdy naczynia przed światłem tylko postrzegać się daią; *plane vasculosus*, gdy naczynia nie są ani wklęsłe, ani wypukłe i kolorem tylko od samego organu rozróżniaią się; *convexe*, *concave vasculosus*, wypukłémi lub wklęsłémi naczyniami opatrzony; *bullate vasculosus*, gdy naczynia krótsze są od komórek tkanki i iakby pęcherzyki przedstawuią.

Vasculum Willd. = Ascidium.

Vegetabile, *roślina:* istota organiczna pozbawiona czucia i ruchów dobrowolnych.

Vegetatio, *wegetacya:* zbiór wszystkich funkcyy do utrzymania życia rośliny służących.

Vegetativa *organa*: części do utrzymania życia roślinnego przeznaczone.

Vehiculum Neck. = Latex sporophorus.

Vela: tak nazywa Bernh. skrzydełka kwiatów groszkowych.

Velamentum = Perigonium.

Velatus, *osłoniony:* Gärtner tak nazywa owoc do połowy kielichem, koroną, lub innémi okwiatu częściami, aż do doźrzenia iego trwaiącémi, pokryty.

Vellicans, *gryzący* zapach, iak *np.* Cebuli.

Velum Pers., *zasłona:* błonka szczególna, różna od opony, blaszki tylko albo dziurki pod spodem kapelusza u grzybów pokrywaiąca, która z iednéy strony do trzona, z drugiéy do brzegu kapelusza iest przymocowana, i ze wzrostem grzyba rozdziera się. Część iéy przy kape-

luszu pozostała zowie się firanką *Cortina*, część zaś pozostała przy trzonie pierścieniem *Annulus* się nazywa.

Velumen, *axamit:* włosy krótkie, gęste, stoiące, miękkie a połyskuiące się.

Velutinus, *axamitny:* mówi się o powierzchni włosem krótkim stoiącym, gęstym, miękkim i lśniącym pokrytéy. *Velutina radix*, ieżeli korzeń powstaie z włókienek delikatnych, zaledwo widzialnych; iak u mchów gałęzistych.

Venae, *żyły:* tak się nazywaią wiązki naczyń czyli nerwy prawie nic albo bardzo mało nad powierzchnią organu wystaiące, bardzo rozgałęzione i w rozgałęzieniach swoich tak połączone, że połączenia te nagiém okiem oznaczyć można. Tym się także wyrazem oddaią marszczki długie na powierzchni dolnéy kapelusza w rodzaiu *Merulius*.

Venenatae *plantae*, rośliny *iadowite*: iakimkolwiek sposobem szkodliwy wpływ na organizacyą zwierząt wywieraiące.

Venoso-nervosum *folium*, liść *żyłowato-nerwisty:* gdy wiele wiązek naczyń z podstawy liścia wychodzą i daléy na mnóstwo nieforemnych gałęzi się rozdzielaią.

Venosus, *żyłowaty:* żyły na powierzchni swéy ukazuiący. *Venosum folium* iest podług Linneusza, ieżeli wiązki naczyń przez ogonek do liścia weszłe bardzo się rozgałęziaią, a połączenia ostatecznych ich końców nagiém okiem oznaczyć się mogą; podług Willdenowa zaś, ieżeli w liściu z nerwu środkowego wiele gałęzi drobnieyszych wychodzi. *Venosae lamellae*, gdy blaszki na dolnéy powierzchni kapelusza w kształcie tylko żyłowatych wydatności się przedstawuią, *np.* Lisica (*Merulius Cantharellus*).

Venter *seminis*, *brzuch nasienia*, *ob.* Hilum.

Ventralia *dissepimenta* = Dissepimenta mediana.

Ventricosus, *brzuchaty:* mówi się o organie który pośrodku iest zgrubiały, po końcach zaś zwężony; iak *np.* kielich u Wyżpina (*Cucubalus*).

Ventriculosus: w mnieyszym stopniu po środku zgrubiały iak *Ventricosus*.

Ventriculus plantarum L., Ziemia.

Vepreculae: naturalna familiia u Linneusza, do któréy należą rośliny maiące kielich iednodziałkowy, płatkowaty; *np. Dirca*, *Daphne*, *Gnidia*, *i w. i.*

Vergentia *in ipsas suturas dissepimenta*, *ob.* Dissepimenta.

Vermicularis, *robaczkowaty:* nieforemnie pogięty.

Verminatio: choroba roślin od napadnienia gąsiennic owadów pochodząca.

Vernales *plantae:* rośliny *wiosenne:* wiosną kwitnące.

Vernatio = Foliatio.

Vernicosus, *lakierowany:* mówi się o powierzchni lśniącéy, iakby lakierem powleczonéy.

Vernus = Vernalis.

Verruca, *brodawka:* wyrazem tym oznaczaią się w ogólności wszelkie małe, miękkie lub tęgie, okrągławe wydatności, iakie się na powierzchniach części roślinnych postrzegaią. Organ wydatności takie na sobie ukazuiący, zowie się brodawkowatym *verrucosus.*

Verrucati *pili:* włosy na brodawkach osadzone.

Verruciformis, *brodawkowaty:* maiący kształt brodawki.

Verrucosus, *brodawkowaty: ob.* Verruca.

Versatilis, *obrotny:* mówi się mianowicie o główkach pyłkowych, które tak słabo na nitce są osadzone, że się łatwo na wszystkie strony a nawet i około swego przyczepienia obracać daią.

Versicolor, *różnofarbny:* ieżeli iakiś organ z odmianą położenia względem światła i farbę swą odmienia, albo też wielą kolorów iest zafarbowany.

Versurae, *miedze*; ztąd *in versuris*, mówi się o roślinach które na miedzach wśród pól uprawnych się znayduią.

Vertebratum *legumen*, łupina *pacierzowata:* w wielu mieyscach przewięzista i na każdym członku w dożrzałości rozdzieraiąca się. *Vertebrata folia*, liście złożone o liściach członkowatych, *np. Cussonia spicata.*

Vertex, *wierzchołek:* punkt przeciwległy podstawie. *Vertex seminis* Gärtn. *ob.* Hilum.

Verticalis, *wierzchołkowy:* kierunek prostopadły do poziomu wskazuie.

Verticillato-pinnatum *folium*, liść *okręgowo-pierzasty*: gdy w liściu pierzastym listki na około ogólnego ogonka w okręgi są ułożone.

Verticillatus, *okręgowy*: gdy iakieś organa, część rośliny na któréy są osadzone, w około i na iednéy płaszczyźnie otaczaią; *np. v. folia*, liście na około łodygi na iednéy płaszczyźnie osadzone, iak u Marzanki (*Asperula*); *v. flores*, kwiaty podobnież na około szypułki osadzone, iak u *Szałwii; v. podecium*, gdy ze środka kieliszka pałeczki kieliszkowatéy nowy kieliszek wychodzi, z tego znowu inny, i t. n. Mówiąc o kwiatostanie iakim że iest okręgowy, znaczy iż kwiatki iego okręga-

mi na około główney szypułki są osadzone. *Verticillatae*, naturalna familiia u Linneusza do którey należą rośliny z kwiatami wargowemi lub paszczękowatémi; *np.* Cząbr (*Thymus*), Szanta (*Nepeta*), *Monarda*, *i w. i.*

Verticillus, *okółek:* iest to kwiatostan w którym kwiaty bez—albo krótkoszypułkowe, w pewnych odległościach obrączkowato szypułkę otaczaią, iak u roślin *Wargowych.*

Verus, *prawdziwy*; *verum anthodium* Link, ieżeli kwiaty od obwodu do środka, albo od spodu ku górze się rozwiią; *v. bacca*, *ob.* Bacca; *v. diclinia*, ieżeli kwiaty samcze i samicze w roślinach oddzielno—lub rozdzielnopłciowych, są zupełnie różnego składu; *v. dissepimenta ob.* Dissepimentum; *v. loculamenta*, komórki które rzeczywiście nasiona zawieraią; *v. parasiticae*, *ob.* Parasiticus; *v. siliqua*, *ob.* Siliqua; *v. verticillus*, kiedy kwiaty okółka zupełnie na około szypułkę otaczaią.

Vesicula, *pęcherzyk:* wyrazem tym raz oznaczaią się wszelkie próżności powietrzem napełnione, iakie się na organach roślin wodnych postrzegaią; drugi raz *Vesicula* = Ampulla.

Vesicularis, Vesiculosus, *pęcherzykowaty*: złożony z próżnych komórek nayczęściey powietrzem napełnionych, alboli téż do pęcherzyka maiący podobieństwo. Pierwszy z tych wyrazów właściwie powinien oznaczać, że to o czém mowa do pęcherzyka należy lub się na nim znayduie.

Vespertinus, *wieczorny*: mówi się o roślinach wieczorem kwitnących.

Vestiens, *pokrywaiący*; *np. v. capitulum*, ieżeli główka wierzch łodygi tak otacza, że same nawet górne gałęzie i liście spodem iéy są przykryte; iak u *Astragalus compactus.*

Vestimenta, pokrycia wszelkiego rodzaiu.

Vestitus, *pokryty:* używa się w znaczeniu odnośném, *np. foliis vestitus* liśćmi pokryty, *pilis vestitus* włosami pokryty, *lana vestitus* wełną pokryty, i t. p.

Vexillaris *aestivatio*, *ob.* Aestivatio.

Vexillum, *żagielek:* tak się nazywa w koronie groszkowéy płatek górny, pospolicie nayszerszy, w tył odgięty; *ob.* Papilionacea corolla.

Vigendi tempus L.: przeciąg czasu życia rośliny.

Vigiliae *plantarum*: Linneusz tak nazywa mniey więcéy oznaczone godziny, w których kwiaty roślin codziennie otwieraią się i zamykaią. *Vigiliae foliorum*, czas w którym rośliny liście swe w naturalném położeniu utrzymuią.

Villosus, *kosmaty*: mówi się o powierzchni miękkiemi, długiemi, prostémi włosami dość gęsto pokrytéy.
Villus, *kosmek*: kupka włosów miękkich, długich i prostych; alboli téż włos długi, miękki i delikatny oznacza.
Vimen, *witka*: gatunek gałązki drewnéy, lecz cienkiey i giętkiey, iak *np.* u *Łozy*.
Viminalis, Vimineus, *witkowaty*: gałęzie witkowate maiący.
Vinaceus, kolor wina żółtego.
Vineales *plantae*, rośliny *winnicowe*: w winnicach rosnące.
Violaceus, *fioletowy*: kolor czerwony w połowie z błękitnym zmieszany; *np.* kwiaty Fiołków pachnących.
Virens, Virescens, *zielonawy*: w zielony kolor przechodzący.
Virgati *rami*, gałęzie *rózgowate*: cienkie, prosto wzniesione, długie, i prawie nagie.
Virginitas: stan części płciowych samiczych przed zapłodnieniem.
Virgultum, *rószczka*: długa i delikatna gałązka drzewa albo krzewiu.
Viridescens = Virens.
Viridis, *zielony*: w ogólności kolor zielony oznacza.
Viridulus, *światło-zielonawy*.
Virosus, *iadowity*: z zapachu podeyrzany, *np. Arum* gatunki.
Vis reproductionis, *siła odradzania*; *Vis vitalis* siła życia.
Viscidus, *lipki*: mówi się o powierzchni płynem kleistym, żywicznym lub tłustawym, powleczonéy.
Viscositas, *lipkość*: płyn lipki, kleisty.
Viscosus = Viscidus; mówiąc zaś o smaku = Mucilagineus.
Viscum, *lep*: materya bardzo lipka, powierzchnie niektórych roślin lub ich organów pokrywaiąca.
Vitellinus, *żółtkowy*: kolor ciemno-pomarańczowy.
Vitellus Gärtn., *żółtek*: organ wewnątrz nasion pomiędzy białkiem a zarodkiem położony, od liścieni i białka różny, z zarodkiem ściśle połączony. Organ ten w czasie rostkowania nigdy się nad ziemię nie wznosi, a po odbytém rostkowaniu cały niknie. Przeznaczenie iego, iakby się zdawało, iest do wciągania i przerabiania płynu z białka w rostkowaniu powstałego i dostarczania go zarodkowi. Organ ten w trawach *tarczki* (*Scutellum*) nosi nazwisko.
Viticula Tournef. = Sarmentum.
Viticulosus = Sarmentosus.

V i t r e u s, *szklisty:* bezfarbny, przezroczysty i z glansem.
V i t r i c u s, z blaskiem szklistym.
V i t t a, *smuga:* pręgi na nasionach roślin baldaszkowych, od soków pod skórką nasion zebranych pochodzące.
V i v i p a r u s, *żyworodny:* mówi się o roślinie w któréy zamiast kwiatów, wyrastaią cebulki albo bulwki, do rozmnażania służące, iak u *Poa bulbosa.*
V i x ullus, *prawie żaden:* gdy iakiś organ bardzo mało iest wyraźny.
V o l a n s *papilionacea corolla*, korona groszkowa *lecąca:* gdy skrzydełka iéy są wielkie a inne części małe, tak, że nieiako kształt motyla lecącego przedstawuie; *np. Groch.*
V o l i t a n t i a *semina*, nasiona *ulatuiące:* które ze swym puchem po powietrzu się unoszą.
V o l u b i l i s, *wiiący się:* mówi się o łodydze, która wspinaiąc się na przyległe ciała szrubowato ie obwiia; podług zaś tego iak skręty idą od lewéy ku prawéy, albo od prawéy ku lewéy ręce, zowie się *dextrorsum volubilis* albo *sinistrorsum volubilis.*
V o l u t u s, *zwiniony:* wszelkie zwinienie organu w ogólności oznacza.
V o l v a, *opona:* iest gruba, pospolicie mięsista skóra, która grzyb w początkowém powstaniu okrywa, a gdy ten wyrośnie, opona na saméy ziemi leży.
V o l v a t u s, *oponiasty:* grzyb oponę maiący.
V o x trivialis = Triviale nomen.
V u l c a n i n u m *solum*, grunt *wulkaniczny.*
V u l g a r i s *planta*, roślina *pospolita:* wszędzie obficie się znayduiąca.
V u l n u s, *rana:* mieysce obrażone rośliny.
V u l v a *vegetabilium* L. = Stigma.

X.

X a n t h o s (w grec. złoż.) = Luteus.
X e r a m p e l i n u s, *goździkowy:* kolor czerwony w brunatny wpadaiący.
X y l o n (w grec.) = Lignum.

Y.

Y p o m e n u s Neck. = Inferus.

Z.

Zona, *strefa*, *pas:* pręga krzywa, zafarbowana, na powierzchniach organów postrzegać się daiąca.

Zonalis, Zonatus, *strefowany:* mówi się o powierzchni pręgi krzywe, zafarbowane, prawie współśrodkowe przedstawuiącéy; iak *np.* liść u *Pelargonium zonale*; plecha u *Variolaria orbiculata*, *i t. p.*

WYRAZY BOTANICZNE FRANCUZKIE RÓŻNIĄCE SIĘ OD ODPOWIEDNYCH IM ŁACINSKICH.

Accroissement, Accrescentia.
Acéré, Acuminatus.
Adné, Adnatus.
Aigrette, Pappus.
Aigu, Acutus.
Aiguillon, Aculeus.
Aile, Ala.
Ailé, Alatus.
Aisselle, Axilla.
Aléné, Subulatus.
Allongé, Elongatus.
Allongement, Elongatio.
Amande, Nucleus.
Ancipité, Anceps.
Anfractuosité, Spira, Anfractus.
Angulaire, Angularis.
Angulé, Angulatus.
Anguleux, Angulosus.
Anneau, Annulus.
Annelé, Annulatus.
Annuel, Annuus.
Applati, Planus.
Approché, Confertus.
Appui, Fulcrum.
Apre, Asper, Scaber.
Arbriseau, Arbusculum, Frutex, Fruticulus.
Arète, Arista, Acies.
Arrondi, Subrotundus, Rotundatus.
Articulé gousse, Lomentum.
Aubier, Alburnum.
Avortement, Abortus.

Baie, Bacca.
Baié, Baccatus.
Bâle, Glumella, Gluma.
Bandelette (en) Fasciatus.
Bec, Rostrum.
Berceau (en), Involvens.
Bigaré, Variegatus.
Bisannuel, Biennis.
Blanc, Candidus.
Bleu, Coeruleus.
Bois, Lignum.
Bois imparfait, Alburnum.
Boîte à savonette, Pyxidium, Capsula circumscissa.
Bord, Margo.
Bosse, Apophysis.
Bosselé, Torosus, Torulosus.
Bossu, Gibbus.
Bouche, Rictus.
Bouclièr, Pelta.
Boule, Capitulum.
Bouquet, Sertulum, Thyrsus.
Bourgeon, Gemma.
Bourgeonnement, Gemmatio.
Bourse, Volva.
Boursouflé, Bullatus.
Bouton, Alabastrum.
Bouture, Galea.
Branche, Ramus.
Branchu, Ramosus.
Brasse, Ulna, Brachium.
Brillant, Splendens.
Brindilles, Ramuli.
Brochette (en), Cuspidatus.
Brou, Naucum.
Brulant, Urens.
Buriné, Striatus.

Caché, Reconditus.
Cal, Callus.
Capuchon, Stylostegium.
Capuchonné, Cucullatus.
Carène, Carina.
Casque, Galea.
Cayeu, Bulbillus, Bulbulus.
Chaîné, Concatenatus.
Chair, Caro.
Chalumeau, Calamus.
Changeant, Mutabilis.
Chapeau, Pileus.
Chapelet (en), Moniliformis, Precatorius.
Chaton, Amentum, Catulus, Julus.
Chatré, Castratus.
Chaume, Culmus, Calamus.

Chemises, Induviae florales, Volvae.
Chevauchant, Equitans.
Chevelure, Coma.
Cheveu, Capillus.
Circonférence, Ambitus, Radius.
Cloche (en), Campanulatus.
Cloison, Dissepimentum.
Coeur du bois, Lignum.
Coëffe, Calyptra.
Collerette, Collare, Involucrum, Valva.
Collerette partielle, Involucellum.
Collier, Annulus, Verticillus.
Comprimé, Compressus.
Coque, Coccum.
Coquille, Putamen.
Cordon ombilical, Funiculus umbilicalis.
Cordon pistillaire, Chorda pistillaris, Styliscus.
Cosse, Legumen.
Côte, Costa.
Côte de stries, Pulvinus.
Côtés, Latera.
Coteux, Costatus.
Coton, Tomentum.
Couché, Procumbens, Humifusus, Decumbens, Incumbens.
Couche, Stratum.
Coudé, Geniculatus, Flexuosus.
Coudée, Cubitus.
Coulant, Flagellum.
Coupe, Scyphus, Cyathus.
Courant, Decurrens.
Courbé, Curvus, Incurvus, Deflexus, Nutans.
Court, Brevis.
Coussin (en), Pulvinatus.
Coussinet, Pulvinus.
Couvert, Tectus, Tunicatus.
Cramponé, Alligatus.
Crampons, Fulcra.
Craquant, Scariosus.
Crayoné, Lineatus.
Crépu, Crispus, Luxurians.
Creux, Cavus, Fistulosus.
Creux en gouttière, Canaliculatus.
Crevassé, Rimosus.
Crin, Crinis, Seta.
Crochets, Retinacula.
Crochu, Hamosus.
Croissant (en), Lunulatus.
Crosse (en), Circinalis.
Crossette, Malleolus.
Cuspide, Cuspis.

Débris, Reliquiae, Ramenta.
Déchiré, Laciniatus.
Découpé, Sectus, Fissus.
Défenses, Arma.
Dégainé, Exsertus.
Demi, Semi.
Demi-Fleuron, Semiflosculus.
Denté, Dentatus.
Denté en scie, Serratus.
Dentelé, Serratus.
Dissemblable, Difformis.
Divisible, Partibilis, Compositus.
Doloir (en), Dolabriformis.
Doré, Aureus, Auratus.
Dos des stries, Pulvinus.
Double, Duplex.
Drageon, Surculus, Stolo.
Drapé, Lanatus, Tomentosus.
Dressé, Erectus.
Droit, Rectus.
Duvet, Pubes.

Ecailles, Squamae.
Ecarté, Remotus, Patens.
Echancré, Emarginatus.
Ecorce, Cortex.
Ecrasé, Retusus.
Ecusson, Pelta.
Ecusson (en), Scutatus.
Effilé, Attenuatus, Virgatus.
Egal, Aequalis.
Elancé, Exaltatus.
Elargi, Extensus.
Eloigné, Remotus.
Embrassant, Amplectans.
Embricant, Imbricans.
Embriqué, Imbricatus.
Emoussé, Hebetatus, Retusus.
Empan, Dodrans.
Enflé, Inflatus.
Enfumé, Fumosus.
Engainant, Vaginans.
Entassé, Confertus.
Entier, Integer.
Entonnoir, Scyphus.
Entonnoir (en), Circumsepiens, Infundibuliformis.
Entortillé, Volubilis.
Entre-noeud, Internodium.
Enveloppant, Includens.
Enveloppes florales, Integumenta floralia.
Epais, Crassus.
Epars, Sparsus.
Eperon, Calcar.
Epi, Spica.
Epillet, Spicula.
Epine, Spina.
Epineux, Spinosus.
Epingle (en), Acerosus.
Espèce, Species.
Etagé, Tabulatus.

Etalé, Patulus, Patens.
Etamine, Stamen.
Etendart, Vexillum.
Etendu, Patens, Patulus.
Etoilé, Stellatus.
Etoupe, Stupa.
Etroit, Angustatus.
Evasé, Ampliatus.

Face, Pagina.
Faisceau, Fasciculus.
Fauve, Fulvus.
Faux, Spurius.
Femelle, Femina.
Fendu, Fissus.
Fente, Rictus.
Ferme, Rigidus.
Festonné, Sinuatus, Repandus.
Feuillade, Frons.
Feuille, Folium.
Feuillets, Lamellae, Laminae.
Feuillu, Foliosus.
Flasque, Debilis.
Flèche (en), Sagittatus.
Fléchi, Flexus.
Fleur, Flos.
Fleurette, Fleuron, Flosculus.
Floraison, Florescentia.
Flottant, Fluitans.
Foible, Debilis.
Fossette, Fovea.
Fourchu, Furcatus.
Frangé, Fimbriatus.
Fruit, Fructus.
Fuseau (en), Fusiformis.

Gaîne, Vagina.
Général, Universalis.
Genou, Geniculum.
Genouillé, Geniculatus.
Genre, Genus.
Gersé, Rimosus.
Glaive (en), Ensiformis.
Glauque, Glaucus.
Godet (en), Urceolatus.
Goitre, Struma.
Gorge, Faux.
Goudronné, Piceus.
Goupillon (en), Aspergilliformis.
Gousse, Legumen.
Graine, Semen.
Grappe, Racemus.
Gras, Carnosus.
Greffe, Insertio.
Grêle, Gracilis, Exilis, Tenuis.
Grèlot (en), Urceolatus.
Grenu, Granulatus.
Grimpant, Scandens.
Gris, Griseus.
Grossesse, Grossificatio.
Groupe, Sorus.
Grumelé, Grumosus.
Gueule (en), Personatus, Ringens.

Hameçon, Hamus, Uncus.
Hampe, Scapus.
Hérissé, Hirtus, Hispidus.
Houppe, Barba.
Humble, Humilis.

Incourbé, Incurvus.
Infeuillé, Aphyllus.
Insexé, Neuter.
Instipulé, Exstipulatus.
Interrompu, Interruptus.
Intigé, Acaulis.
Involutif, Involutivus.

Jaspé, Jaspideus.
Jet, Stolo.
Jumeau, Didymus.

Lâche, Laxus, Debilis.
Laine, Lana.
Laiteux, Lacteus.
Lambeau, Lacinia.
Lame, Lamina.
Languette, Ligula, Semiflosculus.
Lanière, Lacinia.
Large, Latus.
Larme batavique (en), Clavatus.
Lèvre, Labium.
Liégé, Suberosus.
Ligné, Lineatus.
Ligneux, Lignosus.
Lisse, Laevis, Laevigatus.
Livret, Liber.
Losange (en), Rhomboidalis.
Luisan, Lucidus, Nitens.
Luné, *Lunule (en)*, Lunatus.

Mains, Cirrhus.
Mâle, Mas, Masculus.
Mamelon, Umbo.
Marcotte, Circumpositio.
Marécageux, Palustris.
Masse (en), Clavatus.
Matinal, Matutinus.
Mediaire, Medius.
Mètis, Hybridus.
Mince, Tenuis.
Moëlle, Medulla.
Mol, Mollis.
Molette d'éperon (en), Rotatus.
Montagnard, *Montain*, Montanus.
Montant, Adscendens.
Mordu, Praemorsus.
Musqué, Moschatus.

Nacelle, Carina.
Nageant, Natans.
Nain, Nanus.
Navette (en), Malpighiaceus.
Nervure, Nervus.
Niché, Nidulans.
Nivellé, Fastigiatus.
Noeud, Nodus.
Noeud vatal, Collum.
Noïsette, Nucula.
Noix, Nux.
Noueux, Nodosus.
Noyau, Nucleus.
Nu, Nudus.

Oeil, Gemma.
Oeuf, Ovum.
Oignon, Bulbus.
Ombelle, Umbella.
Ombilic, Umbilicus.
Ombilic externe, Hilus.
Ombilic interne, Chalaza.
Onctueux, Unctuosus.
Ondé, Undatus.
Ondulé, Undulatus.
Ongle, *Onglet*, Unguis.
Onguiculé, Unguiculatus.
Orange, Aurantium.
Oreillé, Auriculatus.
Oreillette, Auricula.
Osselet, Nucula, Pyrena.
Ovaire, Ovarium.
Ové, Ovatus.
Outre, Ascidium.
Ouvert, Patens.
Ouvertures de la moëlle, Lacunae.

Page, Pagina.
Paillette, Palea, Gluma.
Paire, Jugum.
Palais, Palatum.
Pâle, Pallidus.
Panaché, Variegatus.
Paquet, Spicula.
Partagé, Partitus.
Pédiaire, Pedatus.
Pédoncule, Pedunculus.
Peint, Pictus.
Pelotoné, Glomeratus.
Penché, Nutans.
Pendant, Pendulus.
Pennatifide, Pinnatifidus.
Penné, Pinnatus.
Pepin, Nucleus.
Pépon, Pepo.
Perruque, Capillitium.
Pertus, Pertusus.
Petit, Parvus.
Pied, Pes.
Pileux, Pilosus.
Piquans, Arma.
Pique (en), Hastatus.
Plateau, Lecus.
Plié, Plicatus, Deflexus.
Plié côte à côte, Conduplicativus.
Plié de haut en bas, Replicativus.
Plié moitié sur moitié, Equtativus.
Plissé, Plicativus.
Plongé, Submersus.
Poils, Pili.
Poinçon, Spadix.
Point, Punctum.
Pointe, Echinus.
Pointu, Acutus.
Poire (en), Turbinatus.
Port, Habitus.
Potagère, Oleraceus.
Pouce, Pollex, Uncia.
Pousse jeune, Innovatio, Turio.
Poussière fécondante, Pollen.
Prairial, Pratensis.
Pressé, Congestus.
Précoce, Precox.
Productions médullaires, Radii medullares.
Prolongé par la basse, Basi solutus.
Propagine, Propago.
Protectrices feuilles, Munientia folia.

Queue, Cauda.
Queue de chat, Amentum.
Queue de la racine, Caudex radicis.

Rabattu, Invertens.
Raboteux, Scaber.
Raccourci, Abbreviatus.
Race, Varietas.
Racine, Radix.
Rafle, Rachis.
Raie, Linea.
Ramassé, Glomeratus, Congestus.
Rameau, Ramus.
Ramille, Ramulus.
Rampant, Repens.
Rapproché, Approximatus.
Raturé, Lituratus.
Rayé, Lineatus.
Rayon, Radius.
Rebroussé, Retrorsus.
Recoquillé, Circinalis.
Recourbé, Recurvus.
Redressé, Adscendens, Assurgens.
Réflechi, Reflexus.
Regime, Spadix.
Rein (en), Reniformis.
Rejeton, *Rejet*, Stolo, Talea.
Renflé, Incrassatus.

Renversé, Inversus, Reclinatus.
Rependu, Effusus.
Réservoirs d'air, Lacunae.
Resservé, Strictus.
Restant, Persistens.
Retreci, Angustatus.
Ride, Ruga.
Riverain, Riparius.
Roid, Rigidus.
Rond, Orbicularis, Rotundus.
Rondache (*en*), Runcinatus.
Rongé, Erosus, Praemorsus.
Rotacé, Rotatus.
Roue (*en*), Rotatus.
Rouge, Ruber.
Rouilleux, Rubiginosus.
Roulé en cornet, Convolutivus.
Roulé en dedans, Involutivus.
Roulé en dehors, Revolutivus.
Roulé en dessous, Revolutus.
Roulé en dessus, Involutus.
Roulées feuilles, Circinalia folia.
Roux, Rufus.
Rude, Asper, Scaber, Scabridus.
Ruqué, Rugosus.

Sabre (*en*), Acinaciformis.
Safrané, Croceus.
Saillant, Exsertus.
Salé, Salinus.
Saveur, Sapor.
Scié (*en*), Serratus.
Sec, Siccus.
Semaison, Seminatio.
Semblable, Conformis.
Semence, Semen.
Série (*en*), Serialis.
Serré, Confertus, Coarctatus.
Sève, Alimonia, Lympha.
Séveux, Lymphaticus.
Silloné, Sulcatus.
Situation, Situs.
Soie, Seta.
Sol, Solum.
Sommeil, Somnus.
Sommet, Apex.
Souche, Caudex.
Soucoupe (*en*), Hypocrateriformis.
Soudé, Connatus, Coalitus.
Souflé, Inflatus.
Sous, Sub.
Soutiens, Fulcra.
Soyeux, Sericeus.
Suçoirs, Haustoria.
Support, Stipes.
Surface, Superficies.

Tablier, Labellum.
Taché, Maculatus.
Tacheté, Maculosus.
Talon, Auricula.
Tardif, Serotinus.
Tete (*à*, *en*), Capitatus.
Tete de fleurs, Capitulum.
Tige, Caulis.
Tigelle, Cauliculus.
Tissu, Tela, Textus.
Toise, Orgya.
Tombant, Deciduus.
Tordu, Tortus.
Toupie (*en*), Turbinatus.
Tourbeux, Torfaceus.
Tourné, Resupinatus.
Traçant, Stolonifer.
Tranchant, Acutangulus.
Trisannuel, Triennis.
Tronc, Truncus.
Tube (*en*), Tubulatus, Tubulosus.
Tubercule, Tuber, Tuberculum.
Tuilé, Imbricatus.

Uni, Laevis.
Urne, Calyptra, Theca, Pyxidium.

Vaisseau, Vasa.
Valve calycinale, Gluma calyx.
Valve corollaire, Gluma corolla.
Valves, Valvae, Valvulae.
Veilles des plantes, Vigiliae plantarum.
Veines, Venae.
Velours, Velumen.
Velu, Hirsutus, Pilosus, Villosus.
Vert, Viridis.
Vuide, Inanis.
Violet, Violaceus.
Violon (*en*), Panduriformis.
Vireux, Virosus.
Vivace, Perennis.
Voilé, Velatus.
Voisin, Approximatus.
Volant, Pappus.
Volvé, Volvatus.
Voluble, Volubilis.
Voute (*en*), Fornicatus.
Vouté, Fornicatus.
Vrille, Cirrhus.

Zigsag, Flexuosus, Retrofractus, Sigmoideus.

WYRAZY NIEMIECKIE.

Abart, Varietas.
Abfällig, Deciduus.
Abgebissen, Praemorsus.
Abgebrochen, Abruptus.
Abgekürzt, Abbreviatus.
Abgeschnitten, Truncatus.
Abgesetzt, Interstinctus.
Abgesondert, Separatus.
Abgestutzt, Truncatus.
Abgewendet, Aversus.
Ablang, Oblongus.
Ableger, Circumpositio.
Abnehmend, Decrescens.
Abortierend, Abortiens.
Abricosengelb, Armeniaceus.
Absätze, Genicula.
Abschnitt, Lacinia.
Absonderungskanal, Ductus excretorius.
Abstehend, Patens, Distans, Discretus, Rarus.
Absteigend, Descendens.
Abwärtsgebogen, Recurvatus.
Abwärtssteigend, Descendens.
Abwechseld, Alternans, Alternus.
Achse, Axis.
Achsel, Axilla.
Achselständig, Alaris, Axillaris.
Acht, Octo.
Achtfach, Octonus.
Acker, Agrestis.
Ackerränder, *Ackerraine*, Versurae.
Aderästig, Anastomosans.
Aderig, Venosus.
Aderlos, Evenius, Avenius.
Adern, Venae.
Aderrippig, Venoso-nervosus.
Aecht, Verus.
Aehnlich, Similis, Conformis.
Aehre, Spica.
Aehrchen, Spicula.
Aehrenförmig, Spicatus.
Aestig, Ramosus.
Aetzend, Corrosivus.
Aeussere, Externus, Exterior.
Aeusserekelch, Calyculus.
Aeusseres Ansehen, Habitus.
Afterbeere, Bacca.
Afterblatt, Stipula.
Afterblattlos, Exstipulatus.
Afterblättrich, Stipulaceus.
Afterdolde, Cyma.
Afterdoldenförmig, Cymosus.
Afterschirm, Cyma.
Afterstrauss, Corymbus.
Allgemein, Communis, Universalis.
Allmählig, Pedetentim.
Alpen, Alpes.
Androgynisch, Androgynus.
Aneinandergestellt, Appositus.
Angedrückt, Adpressus, Appressus.
Angehäuft, Aggregatus.
Angeleimt, Agglutinatus.
Angeschwollen, Tumidus, Turgidus, Torulosus.
Angesetzt, Impositus.
Angewachsen, Adnatus, Accretus.
Anhängsel, Appendix.
Anliegend, Accumbens.
Ansatz, Apophysis.
Anstehend, Contiguus.
Anthera, Anthera.
Anwachsend, Accrescens.
Apfel, Pomum.
Apfelförmig, Pomiformis.
Apfelfrucht, Pomum.
Apfelgrün, Prasinus.
Arm, Depauperatus.
Armblumig, Pauciflorus.
Armförmig, Decussatus, Brachiatus.
Armslang, Cubitalis.
Art, Species.
Aschfarben, Tephroleucus.
Aschgrau, Cinereus.
Ast, Ramus.
Astständig, Rameus.
Astwinkel, Ala.
Atlasartig, Sericeus.
Aufblühen, Efflorescentia.
Aufgeblasen, Inflatus.
Aufgerichtet, Elatus, Elevatus.
Aufgerissen, Rimosus.
Aufgerollt, Circinatus, Involutus.
Aufgesetzt, Impositus.
Aufhörend, Evanidus.
Aufliegend, Incumbens.
Aufrecht, Erectus.
Aufspringend, Dehiscens.
Aufstehend, Patens.
Aufsteigend, Assurgens.
Aufwärtssteigend, Adscendens.
Auge, Oculus.
Augenblicklich, Momentaneus.
Ausdauernd, Perennis.
Auseinanderstehend, Remotus.
Ausgeartet, Abortiens.
Ausgebissen, Erosus.
Ausgebreitet, Dilatatus, Divaricatus, Divergens, Expansus.
Ausgefressen, Erosus.
Ausgefüllt, Farctus.
Ausgegraben, Sculptus.
Ausgehöhlt, Concavus.

Ausgerandet, Retusus.
Ausgespreitet, Divaricatus.
Ausgerandet, Emarginatus.
Ausgeschnitten, Excisus.
Ausgeschweift, Repandus.
Ausgesperrt, Divergens.
Ausgestochen, Scrobiculatus.
Ausländisch, Exoticus.
Auslaufend, Excurrens.
Ausläufer, Stolo.
Aussamen, Seminatio.
Aussatz, Lepra.
Ausschlagen, Foliatio, Vernatio, Frondescentia.
Ausschlagend, Frondescens.
Ausschlagsschuppig, Ramentaceus.
Ausschnitt, Lacinia.
Ausschössling, Turio.
Aussen, Extra.
Aussonderung, Excretio.
Auswärts gedreht, Retortus.
Auswärts gekrümmt, Recurvatus.
Auswärts gerollt, Revolutivus.
Auswärts krümmend, Recurvans.
Auswuchs, Exostosis.
Auszehrung, Tabes.
Axe, Axis.

Balgkapsel, Folliculus.
Bandförmig, Ligulatus.
Bart, Barba, Labellum.
Barthaarig, *Bartig*, Barbatus.
Basis, Basis.
Bast, Liber (tyko).
Bastard, Hybridus.
Bauch, Venter.
Bauchig, Ventricosus.
Baum, Arbor.
Baumähnlich, Dendroides.
Baumartig, Arboreus.
Baumchen, Arbuscula.
Beblättert, Foliosus.
Becher, Scyphus, Cyathus, Cyphella.
Becherförmig, Cupulatus, Cyathiformis, Pyxidatus.
Beckenförmig, Urceolaris.
Bedeckend, Tegens.
Bedeckt, Tectus, Vestitus.
Beere, Bacca.
Beerenähnlich, Bacciformis.
Beerenartig, Baccatus.
Beetchen, Areola.
Befruchtungssäule, Columna genitalium.
Befruchtungstheile, Organa fructificationis.
Begattungsperiode, Fructificatio.
Begräntzt, Limitatus.
Behaart, Pilosus.
Behälter, Gongylus.
Beilförmig, Securiformis.
Beinahe, Sub.
Beinartig, *Beinhart*, Osseus.
Beissend, Vellicans.
Bekleidet, Vestitus.
Belaubt, Frondosus.
Bemahlt, Pictus.
Bepanzert, Loricatus.
Beraucht, Fuliginosus.
Bereift, Pruinosus.
Berge, Montes.
Berlinerblau, Cyaneus.
Berstend, Ruptilis.
Bescheidet, Vaginatus.
Besenförmig, Muscariformis.
Besonders, Partialis, Proprius.
Beständig, Persistens.
Bestimmt, Determinatus.
Betäubend, Narcoticus.
Bethaut, Roridus.
Bewaffnet, Armatus.
Beweglich, Mobilis, Versatilis.
Bewehrt, Armatus.
Beynahe, Sub.
Biegsam, Flexilis.
Bienenzelig, Favosus.
Binde, Fascia, Zona.
Birnförmig, Pyriformis.
Bisamartig, Moschatus.
Bischofskappenförmig, Mitraeformis.
Bitter, Amarus.
Bläschen, Cistula, Papula, Vesicula.
Blase, Ampulla, Vesicula.
Blasig, Bullatus.
Blassblau, Caesius.
Blassgelb, Flavus.
Blassgraugrün, Lividus.
Blassmennigroth, Lateritius.
Blassrostfarben, Testaceus.
Blassroth, Rubicundus.
Blatt, Folium.
Blattansatz, Stipula.
Blattartig, Foliaceus.
Blättchen, Foliolum.
Blättchenpaare, Jugum.
Blatterig, Papulosus.
Blätterig, Foliatus, Foliosus, Foliaceus.
Blattern, Papulae.
Blattfederchen, Plumula.
Blatthäutchen, Ligula.
Blattknospe, Foliifera gemma.
Blattlos, Aphyllus.
Blattscheide, Vagina.
Blattsplitter, Ramenta.
Blattstiel, Petiolus.

Blattwinkel, Axilla.
Blau, Coeruleus.
Blaugrünlich, Glaucus.
Bläulichbraun, Pullus.
Bleibend, Perennis, Persistens.
Bleich, Pallidus.
Bleyfarben, Plumbeus.
Bleygrau, Plumbeus, Lividus.
Blitzend, Fulgurans.
Blühen, Inflorescentia.
Blühezeit, Anthesis.
Blümchen, Flosculus.
Blume, Flos.
Blumenbalg, Gluma corollina.
Blumenblatt, Petalum, Folium florale.
Blumenblattförmig, Petaloideus.
Blumenboden, Receptaculum floris.
Blumendecke, Perianthium.
Blumendecke allgemeine, Anthodium.
Blumenhülle, Involucrum.
Blumenkrone, Corolla.
Blumenscheide, Spatha.
Blumenschweif, Anthurus.
Blumenspelze, Glumella.
Blumenstand, Inflorescentia.
Blumenstaub, Pollen.
Blumenstiel, Pedunculus.
Blumenstrauss, Thyrsus.
Blumentraube, Racemus.
Blumenuhr, Horologium florae.
Blumenzapfen, Strobilus.
Blüthe, Flos.
Blüthenblatt, Folium florale.
Blüthenboden, Receptaculum floris.
Blüthendecke, Perianthium.
Blüthenkopf, Capitulum.
Blüthenkranz, Verticillus.
Blüthenstand, Inflorescentia.
Blüthenstengel, Scapus
Blüthenstiel, Pedunculus.
Blüthenstielscheide, Spatha.
Blüthenstrauss, Thyrsus.
Blüthentragend, Florifer.
Blüthezeit, Anthesis, Aestivatio.
Blutroth, Sanguineus.
Bockig, Hircinus.
Boden, Fundus, Solum, Receptaculum.
Borste, Seta.
Borstenartig, Setaceus.
Borstig, Hirtus, Setosus.
Borstig-zugespitzt, Cuspidatus.
Brachacker, Arva.
Brand, Ustilago.
Brandig, Sphacelatus.
Braun, Brunneus.
Braungelb, Fulvus.
Braungrau, Lividus.
Braungrünlich, Aeneus.
Braunroth, Fuscus.
Breit, Latus.
Breitblättrig, Latifolius.
Brennend, Urens.
Brennend hellgelb, Sulphureus.
Brennspitze, Stimulus.
Brey, Pulpa.
Breyartig, *Breyig*, Pulposus.
Bröckelig, Grumosus.
Brüchig, Crustaceus, Fragilis.
Brut, Gongylus.
Brutzwiebel, Bulbulus.
Büchse, Theca, Pyxidium.
Bucht, Sinus.
Buchtig, Sinuatus.
Buckel, Umbo.
Bulbenförmig, Bulbiformis.
Bulbentragend, Bulbiferus.
Bund, Variegatus.
Busch, Dumetum.
Büschel, Fasciculus.
Büschelartig-förmig-lig, Fasciculatus.
Byssusartig, Byssaceus.

Caprification, Caprificatio.
Chorion, Chorion.
Citrongelb, Citrinus.
Concentrisch, Concentricus.
Connectiv, Connectivum.

Dächer, Tecta.
Dachziegelförmig, Imbricatus.
Dauernd, Persistens.
Deckblatt, Bractea.
Deckblättchen, Bracteola.
Deckblättrig, Bracteatus.
Decke, Indusium, Integumentum.
Deckelchen, Operculum.
Degenförmig, Ensiformis.
Deltoidisch, Deltoideus.
Demantartig, Adamantinus.
Dendritisch, Dendriticus.
Dicht, Densus, Confertus, Compactus.
Dick, Crassus.
Dickhalsig, Cerviculatus.
Dicklich, Scrophulosus.
Dintenartig, Adstringens.
Diöcisch, Dioecus.
Döldchen, Umbellula.
Dolde, Umbella.
Doldenförmig, Umbellatus.
Doldentraube, Corymbus.
Doldentraubig, Corymbosus.
Doppelt, Duplex, Duplicatus.
Doppelt gefärbt, Bicolor.

Doppelt gefiedert, Bipinnatus.
Doppelt gepaart, Bigeminus.
Doppelt zusammengesetzt, Decompositus.
Dorn, Spina.
Dornhecke, Dumetum.
Dornig, Spinosus.
Dornspitzig, Spinescens.
Dotter, Vitellus.
Dottergelb, Vitellinus.
Drahtförmig, Teres.
Drehbar, Versatilis.
Drehen, Intorsio.
Drey, Tri.
Dreyästig, Trifidus.
Dreyeckich, Triangularis.
Dreyfach, Ternus, Triplicatus.
Dreyfach gefiedert, Tripinnatus.
Dreyfach zusammengesetzt, Supradecompositus.
Dreyfaltig, Triplicatus.
Dreyhäusig, Trioicus.
Dreyiährig, Triennis.
Dreykantig, Triqueter, Triangularis.
Dreylappig, Trilobus.
Dreymännig, Triandrus.
Dreymahl dreyzählig, Tergeminus.
Dreypaarig, Trijugus.
Dreyreihig, Trifarius.
Dreyseitig, Trigonus.
Dreyspaltig, Tripartitus.
Dreytheilig, Trifidus.
Dreyweibig, Trigynus.
Dreywinklig, Trigonus.
Dreyzählig, Ternus, Ternatus.
Dreyzaknig, Tridentatus.
Dreyzeilig, Tristichus, Trifarius.
Drusen, Glandula.
Drüsenlos, Eglandulosus.
Drüsig, Glandulosus.
Dunkel, Obscurus.
Dunkel aschfarben, Atrocinereus.
Dunkel holzfarben, Fuscus.
Dunkel roth, Phoeniceus.
Dünn, Gracilis, Tenuis.
Dünn stehend, Rarus.
Durchbohrt, Perfoliatus, Perforatus.
Durchbrochen, Perforatus.
Durchgelaufen, Percursus.
Durchgewachsen, Perfoliatus.
Durchlaufend, Percurrens.
Durchlöchert, Perforatus.
Durchscheinend, Pellucidus.
Durchsichtig, Hyalinus.
Durchstossen, Pertusus.
Durchwachsen, Perfoliatus.

Eben, Planus, Laevis.
Echt, Verus.
Ecke, Angulus.
Eckig, Angulatus, Gonos.
Eichel, Glans.
Eigen, *Eigentlich*, Proprius.
Eilf, Endeca.
Einfach, Simplex.
Einfärbig, Unicolor.
Einförmig, Uniformis.
Einfügung, Insertio.
Eingebogen, Inflexus.
Eingebohrt, Pertusus.
Eingedrückt, Retusus.
Eingefügt, Insertus.
Eingehüllt, Involucratus, Tunicatus.
Eingekerbt, Emarginatus.
Eingeknickt, Infractus.
Eingerissen, Accisus.
Eingerollt, Involutivus, Involutus.
Eingeschlagen, Cucullatus.
Eingeschlechtig, Unisexualis.
Eingeschlossen, Inclusus.
Eingeschnitten, Incisus, Laciniatus.
Eingesenkt, Immersus.
Einhäusig, Monoicus.
Einheimisch, Indigenus.
Einjährig, Annuus.
Einmännig, Monandrus.
Einpaarig, Unijugus.
Einreihig, Uniserialis, Unilateralis.
Einschliessend, Includens.
Einschnitt, Lacinia, Incisura.
Einseitig, Secundus, Unilateralis.
Einseitig geneigt, Heteromallus.
Eintägig, Ephemerus.
Einwärts, Introrsum versus.
Einwärts gebogen, Involutus.
Einwärts gekrümmt, Incurvatus.
Einwärts krümmend, Incurvans.
Einweibig, Monogynus.
Einzeilig, Secundus.
Einzeln, Solitarius, Singularis, Proprius.
Eisgrau, Canus, Incanus.
Eckelig, Nauseosus.
Elastisch, Elasticus.
Elfenbeinweiss, Eborinus.
Elle, Brachium, Ulna.
Ellelang, Ulnaris.
Ellipsoidisch, Ellipsoideus.
Elliptisch, Ellipticus.
Embryo, Embryo.
Ende, Apex, Terminus.
Endähre, Terminalis spica.
Endblatt, Impar foliolum.
Endtheile, Terminalis.
Engschuppig, Imbricatus.
Entblättern, Defoliatio.
Entblösst, Denudatus.
Entfernt, Distans, Remotus.

Entgegengesetzt, Oppositus.
Entmannt, Castratus.
Entstellung, Deformatio.
Entwickelung, Evolutio.
Entwurf, Rudimentum.
Erdart, Terra.
Erdgürtel, Zona.
Erdgiessung, Extravasatio.
Erhaben, Convexus.
Erhärtend, Induresceus.
Ernährung, Nutritio.
Erste, Primarius.
Erstickend, Suffocans.
Erweitert, Ampliatus, Dilatatus.
Etwas, Sub.
Excentrisch, Excentricus.
Eydotter, Vitellus.
Eyer, Ova.
Eyerbehälter, Ovarium.
Eyerchen, Ova, Ovula.
Eyerstock, Germen, Ovarium.
Eyförmig, Ovatus, Ovoideus.
Eyrund, Ovatus.
Eyweiss, *Eyweisskörper*, Albumen.
Eyweisshältig, Albuminosus.
Eyweisshäutchen, Amnios.
Eyweissstoff, Albumen.

Fach, Loculamentum.
Fächer, Loculamentum, Flabellum.
Fächerartig, Flabellatus.
Fächerförmig, Flabelliformis.
Fächerhaut, Endocarpium.
Fächerig, Loculosus, Loculamentosus.
Fad, Insipidus.
Faden, Filum.
Fadenförmig, Filiformis.
Fadenhängend, Filipendulinus.
Fadentragend, Filifer.
Fadig, Fibrillatus, Filamentosus.
Fahlgelb, Gilvus.
Fahne, Vexillum.
Falsch, Nothus, Spurius, Pseudo.
Fallig, Rugosus.
Farbenlos, Achroos, Decolor.
Farrnkräuter, Filices.
Faser, *Fäserchen*, Fibrilla.
Faserartig, *Faserig*, Fibrosus.
Fasernetz, Reticulum.
Fast, Sub.
Faulig, Putrescens, Putridus.
Federartig, Plumosus.
Federblättchen, Pinnula.
Federchen, Pappus, Plumula.
Federig, Plumosus.
Fehlschlagend, Abortiens.
Feige, Ficus.
Feilstaubähnlich, Scobiculatus.
Feinbehaart, Pubescens.
Feingekerbt, Crenulatus.
Feingesägt, Serrulatus.
Feingespitzt, Cuspidatus.
Feingrubig, Foveolatus.
Feinhaarig, Pubescens.
Fein gezähnelt, Denticulatus.
Felder, Campi.
Fellchen, Pellicula.
Felsen, Rupes.
Felsendrüsen, Stalagmiticae glandulae.
Fensterchen, Fenestra.
Fest, Solidus.
Fett, *Fettig*, Pinguis.
Feucht, Humidus.
Feuchte Brand, Gangrena.
Feuchtend, Humectans.
Feuerfarben, Flammeus, Igneus.
Fieder, Pinna.
Fiederchen, Pinnula.
Fiederspaltig, Pinnatifidus.
Figur, Figura.
Figurirt, Figuratus, Effiguratus.
Filz, Tomentum.
Filzig, Tomentosus, Villosus.
Fingerförmig, Digitatus.
Fingerhutförmig, Digitaliformis.
Flach, Planus.
Flachblätterig, Homallophyllus.
Fläche, Pagina.
Flachgedrückt, Depressus.
Flachgrubig, Scrobiculatus.
Flächig, Facietatus.
Flammenroth, Flammeus.
Flaschenförmig, Lagenatus.
Flatterig, Flaccidus.
Fleck, Macula.
Fleckig, Maculatus.
Fleisch, Caro, Parenchyma.
Fleischdrüsen, Subcutaneae glandulae.
Fleischfarben, Carneus.
Fleischhaut, Sarcodermis.
Fleischhülle, Sarcocarpium.
Fleischig, Carnosus.
Fleischstacheln, Muricatus.
Fliegend, Volans.
Fliessend, Fluitans.
Flockig, Floccosus, Grumosus.
Flüchtig, Fugax.
Flügel, Ala, Pterygium.
Flügelförmig, Alatus.
Flügelfrucht, Samara.
Flugsand, Arena mobilis.
Fluss, Fluvius.
Flüssig, Fluvidus.
Fluthend, Fluitans.

Form, Forma.
Fortlaufend, Continuus.
Fortsatz, Propago.
Fortwachsend, Accrescens.
Franse, Fimbria.
Frey, Liber, Solutus.
Frucht, Fructus.
Fruchtähnlich, Fructiformis.
Fruchtansetzen, Grossificatio.
Fruchtaugen, Gemmae fructiferae.
Fruchtbalg, Folliculus.
Fruchtbar, Fertilis, Fructificans.
Fruchtbehälter, Thalamium, Sporangium.
Fruchtboden, Receptaculum fructus.
Fruchtdecke, Epicarpium.
Fruchtgehäuse, Thalamium.
Fruchthautrinde, Epicarpium.
Fruchthöhle, Antrum.
Fruchthülle, Pericarpium.
Fruchtknoten, Germen, Ovarium.
Fruchtlager, Apothecium.
Fruchtreife, Maturitas.
Fruchtstiel, Pedunculus.
Fruchttragend, Fructifer.
Fruchtträger, Carpophorum.
Früh, Precox.
Fünf, Penta, Quinque.
Fünffach, Quintuplicatus.
Fünfmännig, Pentandrus.
Fünfseitig, Pentagonus.
Fünfspaltig, Quinquepartitus.
Fünftheilig, Quinquefidus.
Fünfweibig, Pentagynus.
Fünfwinklig, Pentagonus.
Fünfzählig, Quinus, Quinatus.
Furche, Sulcus.
Fuss, Pes, Pus.
Fussförmig, Pedatus.
Fusslang, Pedalis.

Gabel, Cirrhus, Dichotomia.
Gabelästig, Dichotomus, Furcatus.
Gabelförmig, *Gabelicht*, Dichotomus.
Gallertartig, Gelatinosus.
Gangbar, Pervius.
Ganz, Integer.
Ganzrandig, Integerrimus.
Gartenbett, Area.
Gartenboden, Humosum solum.
Gattung, Genus.
Gaumen, Palatum.
Geackert, Exaratus.
Geadert, Venosus.
Geährt, Aristatus.
Geballt, Conglobatus.
Geballte Blüthe, Capitulum.
Gebeugt, Curvatus, Flexus.
Gebogen, Flexuosus.
Gebuschelt, Fasciculatus.
Gedoppelt, Geminus, Duplicatus.
Gedrangt, Coarctatus, Confertus, Congestus.
Gedreht, Tortilis, Tortus.
Gedreyt, Ternatus.
Geebnet, Laevis.
Gefaltet, Plicatus.
Gefarbt, Coloratus.
Gefassbündel, Nervi, Venae.
Gefasse, Vasa.
Gefassförmig, Vascularis.
Gefenstert, Fenestratus.
Gefetzt, Laciniatus.
Gefiedert, Pinnatus.
Gefingert, Digitatus.
Gefleckt, Maculatus.
Geflügelt, Alatus.
Gefranzt, Fimbriatus.
Gefullt, Plenus, Repletus.
Gefurcht, Sulcatus.
Gefusst, Pedatus.
Gegenuber, Opposite.
Gegenüberstehend, Oppositus.
Gegittert, Cancellatus.
Geglattet, Laevigatus.
Gegliedert, Articulatus.
Gegrannt, Aristatus.
Gehauft, Aggregatus.
Gehause, Thalamium.
Gehöhlt, Concavus.
Geigenförmig, Panduraeformis.
Gekammt, Cristatus.
Gekerbt, Crenatus.
Gekielt, Carinatus.
Geknault, Glomeratus.
Gekniet, Geniculatus, Flexuosus.
Gekreuzt, Cruciatus, Decussatus.
Gekrönt, Coronatus.
Gekrümmt, Curvatus, Incurvus.
Gelappt, Lobatus.
Gelb, Luteus, Flavus.
Gelbbraun, Fulvus.
Gelblichgrün, Flavovirens.
Gelblichweiss, Ochroleucus.
Gelbsucht, Icterus.
Gelenk, Geniculum, Articulatio.
Gelenkig, Geniculatus, Articulatus.
Gemahlt, Pictus.
Gemähnt, Hirtus.
Gemeinbraun, Fuscus.
Gemeinschaftlich, Communis.
Gemeinschwarz, Niger.
Gemengt, *Gemischt*, Mixtus.
Genabelt, Umbilicatus, Umbonatus.
Genagelt, Unguiculatus.

Genagt, Erosus.
Genähert, Approximatus.
Genarbt, Cicatrisatus.
Geneigt, Cernuus, Inclinatus.
Genervt, Nervosus.
Genetzt, Reticulatus.
Geöhrt, Auriculatus.
Gepaart, Conjugatus, Geminatus.
Gepinnt, Pinnatus.
Gepolstert, Pulvinatus.
Gepudert, Pulverulentus.
Gerade, Rectus, Strictus.
Gerändelt, Emarginatus.
Gerandert, Marginatus.
Gereiht, Serialis.
Geringelt, Annulatus.
Gerinnelt, *Gerinnt*, Canaliculatus.
Gerippet, Nervosus.
Gerissen, Laciniatus.
Gerollt, Convolutus.
Geruch, Odor.
Geruckt, Dorsatus.
Gerundet, Rotundatus.
Gerunzelt, Rugosus.
Gesagt, Serratus.
Gesattigt, Saturatus.
Geschalt, Pellitus.
Gescheckt, Variegatus.
Geschichtet, Tabulatus.
Geschieden, Segregatus.
Geschlecht, Sexus.
Geschlechtshülle, Gynostegium.
Geschlechtlos, Neuter.
Geschlechtstheile, Genitalia.
Geschlitzt, Laciniatus.
Geschlossen, Clausus.
Geschnäbelt, Rostratus.
Geschwänzt, Caudatus.
Geschweift, Ligulatus, Semiflosculosus.
Geschwollen, Torosus.
Gespant, Flabellatus.
Gespalten, Fissus.
Gespitzt, Cuspidatus.
Gespornt, Calcaratus.
Gestell, Podecium.
Gestiefelt, Peronatus.
Gestielt, Pedunculatus, Petiolatus, Stipitatus.
Gestrahlt, Radiatus.
Gesträuch, Frutex.
Gestreckt, Procumbens, Prostratus, Humifusus.
Gestreift, Striatus.
Gestrichelt, Lineatus.
Gestipt, Stipulatus.
Gestürzt, Resupinatus, Inversus.
Gestützt, Fulcratus, Suffultus.
Getäfelt, Tabulatus.
Getheilt, Divisus, Partitus.
Getüpfelt, Punctatus.
Gewächse, Vegetabile.
Gewellt, Undatus.
Gewickelt, Volutus.
Gewimpert, Ciliatus.
Gewinde, Trica.
Gewölbartig, Convexus, Fornicatus.
Gewunden, Volubilis.
Gewürfelt, Tessellatus.
Gewurzhaft, Aromaticus.
Gezackt, Pectinatus.
Gezähnelt, Denticulatus.
Gezähnt, Dentatus.
Geziert, Effiguratus.
Gipfelständig, Terminalis.
Glanzend, Nitidus.
Gläsern, Vitreus.
Glatt, Laevis.
Glattrandig, Integerrimus.
Gleich, Aequalis, Enodis.
Gleichbreit, Aequilatus, Linearis.
Gleichdick, Cylindricus.
Gleichfarbig, Concolor.
Gleichflachig, Aequabilis.
Gleichförmig, Conformis.
Gleichgefärbt, Concolor.
Gleichgerichtet, Homomallus.
Gleichgestaltet, Conformis.
Gleichgross, Aequimagnus.
Gleichhoch, Aequialtus, Fastigiatus.
Gleichlang, Aequilongus.
Gleichlaufend, Parallelus.
Gleichpaarig gefiedert, Paripinnatus.
Gleichseitig, Aequilaterus.
Gleichzeitig, Coaetaneus, Simultaneus.
Gleichzweigig, Fastigiatus.
Glied, Articulus.
Gliederhülse, Lomentum.
Glockenförmig, Campaniformis, Campanulatus.
Goldbraun, Spadiceus.
Goldfarben, *Goldgelb*, Aureus.
Grabeland, Culta.
Gräben, Fossae.
Granne, Arista.
Grannenförmig, Aristatus.
Grannenlos, Muticus.
Grasährchen, Spicula.
Grasähnlich, Gramineus.
Graser, Gramina.
Grasgrün, Prasinus.
Grath, Acies.
Grau, Griseus, Canus.
Graulich, Canescens.
Griffel, Stylus.
Gross, Magnus.
Grosse Spanne, Dodrans.

Grübchen, Foveola.
Grube, Fovea.
Gruben, Fodinae.
Grubig, Foveatus, Lacunosus, Scrobiculatus.
Grün, Viridus.
Grund, Bassis, Fundus.
Grundborste, Trichidium.
Grundwurzel, Primaria radix.
Grünlichblau, Turcinus.
Gruppe, Tribus.
Gummig, Gummosus.
Gurgel, Guttur.
Gürtelförmig, Zonatus.

Haar, Pilus, Capillus.
Haarbraun, Fuscus.
Haarbreit, *Haarfasrig*, Capillaris.
Haarförmig, Capillaceus.
Haargeflechte, Capillitium.
Haarig, Pilosus.
Haarnetz, Capillitium.
Haarschopf, Coma.
Haarwurzelchen, Fibrillae.
Hackenformig, Uncinatus.
Hackerig, Hispidus.
Hackig, Hamosus.
Hahnenkammförmig, Cristatus.
Hagelfleck, Chalaza.
Haiden, Ericeta.
Haken, Hamus.
Halb, Semi, Dimidiatus.
Halbart, Subspecies.
Halbblümchen, Semiflosculus.
Halbherzförmig, Semicordatus.
Halbkugelig, Hemisphaericus.
Halbmondförmig, Semilunatus, Meniscoideus.
Halbrund, Semiteres, Hemisphaericus.
Halbstrauch, Suffrutex.
Halm, Culmus.
Hals, Collum.
Halskrause, Collare.
Hand, Palmus.
Handbreit, *Handlang*, Palmaris.
Handförmig, Palmatus.
Hängend, Pendulus.
Hart, Durus.
Harzig, Resinosus.
Haube, Calyptra, Peridium.
Häufchen, Sorus.
Haut, Membrana, Tunica.
Häutchen, Membranula.
Hautdrüsen, Miliares glandulae.
Häute, Integumenta.
Hautfrucht, Utriculus.
Hautgewebe, Complexus membranaceus.
Häutig, Membranaceus, Tunicatus.
Hechtblau, Caesius.
Heftig riechend, Fragrans.
Hellglänzend, Hyalinus.
Helm, Galea.
Herabfliessend, Decursivus.
Herabgebogen, Deflexus.
Herabgerissen, Retrofractus.
Herabhängend, Pendulus, Reflexus.
Herablaufend, Decurrens.
Herausgetaucht, Emersus.
Heraustauchend, Emergens.
Herb, Acerbus.
Hermaphroditisch, Hermaphroditicus.
Herumfliessend, Fluitans.
Herunterlaufend, Decurrens.
Hervorragend, Prominens.
Hervorstehend, Exsertus.
Herzförmig, Cordatus.
Himmelblau, Azureus.
Hinabsteigend, Descendens.
Hinfällig, Caducus, Fugax.
Hin und hergebogen, Retroflexus.
Hin und hergewunden, Tortuosus.
Hirschfarben, Cervinus.
Hobelförmig, Dolabriformis.
Hoch, Elatus.
Hochroth, Puniceus.
Höckerchen, Tuberculum.
Höckerig, Gibbus, Tuberculatus.
Hodenförmig, Testiculatus.
Hohl, Cavus, Fistulosus, Concavus.
Holz, Lignum.
Holzfarben, Fulvus.
Holzig, Lignosus.
Holzkörper, Corpus ligneum.
Honig, Nectar.
Honiggefäss, Nectarium.
Honigsaftbehälter, Nectarotheca.
Honigsaftdecke, Nectarilyma.
Honigsaftzeiger, Nectarostigma.
Honigwerkzeuge, Nectarium.
Horn, Cornu.
Hornartig, Corneus.
Hufförmig, Ungulatus.
Hüllchen, Involucellum.
Hülle, Involucrum.
Hülse, Legumen.
Hut, Pileus.
Hutförmig, Pileatus, Pileiformis.

Jahrestrieb, Turio.
Jährig, Annotinus, Annuus.
Immergrün, Sempervirens.
Indigblau, Indigoticus.
Innere, Internus.
Innere Hülle, Testa.
Isabelfarben, Gilvus.
Jungferschaft, Virginitas.

Kahl, Glabratus.
Kahnförmig, Carinatus, Navicularis.
Kalkboden, Calcareus.
Kalkweiss, Calceus.
Kalt, Frigidus.
Kamm, Crista.
Kammerig, Septatus.
Kammförmig, Cristatus, Pectinatus.
Kappenförmig, Cucullatus.
Kapsel, Capsula.
Kapselartig, Capsularis.
Kapuze, Stylostegium.
Kapuzzenförmig, Cucullatus.
Karmesinroth, Purpureus.
Karminroth, Puniceus.
Kasig, Caseosus.
Kastanienbraun, Badius, Castaneus.
Kastriert, Castratus.
Kätzchen, Amentum.
Kätzchenförmig, Amentaceus.
Kegelförmig, Conicus.
Kehle, Guttur.
Keilförmig, Cuneiformis.
Keim, Embryo, Germen.
Keimen, Germinatio.
Keimgang, Funiculus umbilicalis.
Keimgrube, Hilum, Cicatricula, Umbilicus.
Keimhäufchen, Soredia.
Keimplatte, Lamina proligera.
Keimtragend, Proliger.
Keimwarze, Strophiolae.
Kelch, Calyx.
Kelchartig, Calyculatus.
Kelchbalg, Gluma calycina.
Kelchblatt, Sepalum.
Kelchchen, Calyculus.
Kelchlos, Acalyculatus.
Kelchspelze, Gluma calycina.
Kerbzahne, Crenae.
Kern, Nux, Nucleus.
Kerndecke, Perithecium.
Kern des Nuss, Nucleus.
Kernfrucht, Pomum.
Kettchen, *Kette*, Catenula.
Kettenförmig, Catenulatus.
Keulenförmig, Clavatus.
Kiel, Carina.
Kielförmig, Carinatus.
Kissenförmig, Pulvinatus.
Kiste, Cista.
Klaffend, Hians.
Klafter, Orgya.
Klappen, Valvae.
Klappenartig, Valvaceus.
Klapenlos, Evalvis.
Klappig, Valvatus.
Klauenförmig, Ungulatus.
Kleber, Gluten, Viscum.
Klebrig, Glutinosus, Viscidus.
Kleidchen, Indusium.
Klein, Parvus.
Kleine Spanne, Spithama.
Kletternd, *Klimmend*, Scandens.
Knaul, Glomerulus.
Knaulförmig, Glomeratus.
Knieformig, Geniculatus.
Knochig, Osseus.
Knollen, Tuber.
Knollentragend, Bulbifer.
Knollig, Tuberosus.
Knopf, Capitulum.
Knöpchen, Cephalodium, Tuberculum.
Knöpfe, Cephalodium.
Knopfförmig, Capitatus.
Knorpelartig, *Knorpelig*, Cartilagineus.
Knöspchen, Gemmula.
Knospe, Gemma.
Knospenkeim, Propago.
Knospenschuppe, Ramentum.
Knoten, Nodus.
Knotenlos, Enodis.
Knotig, Nodosus, Torosus.
Kohlschwarz, Antracinus, Ater.
Kolben, Spadix.
Kolbenartig, Spadiceus flos.
Koncentrisch, Concentricus.
Kontrar, Contrarius.
Kopf, *Köpfchen*, Capitulum.
Kopfförmig, Capitatus.
Korkartig, *Korkig*, Suberosus.
Korn, Coccum.
Körneförmige Beere, Acinus.
Körnig, Granulatus.
Kotyledon, Cotyledo.
Kraftmehl, Amylum.
Kranz, Corona.
Kraus, Crispus.
Krauselförmig, Turbinatus.
Kraut, Herba.
Kreideweiss, Cretaceus (color).
Kreiselförmig, Turbinatus.
Kreisrund, Orbicularis.
Kreisschüsselchen, Trica.
Kreutzförmig, Cruciformis, Cruciatus, Decussatus.
Kriechend, Repens.
Kropf, Struma.
Krugförmig, Urceolatus.
Krumlig, Grumosus.
Krumm, Curvus, Incurvus.
Krümmend, Curvans.
Krustenartig, Crustaceus.]
Krustiert, Corticatus.
Kuchen, Placenta.
Kuchenförmig, Placentiformis.

Kugelartig, Globosus.
Kugelchen, Globuli, Sporae.
Kugelfrucht, Sphaerula.
Kugelig, *Kugelrund*, Globosus, Sphaericus.
Kuhfarben, Vaccinus.
Kuhlend, Refrigerans.
Kupfergrün, Aeruginosus.
Kuppelförmis, Cupulaeformis.
Kürbiss, *Kurbissfrucht*, Pepo.
Kurz, Brevis.
Kurzhaarig, Hirtus.
Kurzstachelig, Muricatus.
Küstlein, Pilidium.

Labyrinthförmig, Labyrinthiformis.
Lamellös, Lamellosus.
Lang, Longus.
Langbehaart, Crinitus.
Länglich, Oblongus.
Langzugespitzt, Acuminatus.
Lanzettenförmig, Lanceolatus.
Lappchen, Lobulus.
Lappen, Lobus.
Lappig, Lobatus.
Larvenförmig, Larvatus.
Laub, Frons, Thallus.
Laubartig, Thalloides.
Laubholz, Nemus.
Laubmoose, Musci frondosi.
Lauchgrün, Prasinus.
Lavendelblau, Caesius.
Lebendiggebährend, Viviparus.
Lebenskraft, Vis vitalis.
Leberbraun, Hepaticus.
Lebermoose, Hepaticae.
Lederartig, Coriaceus.
Lederfarben, Luridus, Fulvus.
Leer, Inanis, Vacuus.
Leichengelb, Luridus.
Leicht, Laevis.
Leuchtend, Lucidus, Splendens.
Leyerförmig, *Leyerzähnig*, Lyratus.
Licht, Laetus.
Lichtgelb, Alutaceus.
Lichtgelbbraun, Argillaceus.
Lieblich, Gratus, Suavis.
Liegend, Procumbens, Prostratus.
Lila, *Lilaroth*, Lilacinus.
Lilienartig, Liliaceus.
Linealförmig, Linearis.
Linie, Linea.
Linienbreit, *lang*, Linealis.
Linienförmig, Linearis.
Linig, Lineatus.
Links, Sinistrorsum.
Linse, Lenticula.
Linsenförmig, Lenticularis.
Lippchen, Labellum.
Lippe, Labium.
Lippenförmig, *Lippig*, Labiatus.
Loch, Porus.
Löcherig, Porosus.
Locker, Inanis.
Loden, Turio.
Löffelförmig, Cochleariformis.
Lose, Solutus.
Löwengelb, Fulvus.
Lucken, Lacunae.
Luftblasen, Ampullae.
Lymphatisch, Limphaticus.

Mager, Aridus.
Mahne, Juba.
Malvenartig, Malvaceus.
Mandelförmig, Amygdaloideus.
Mann, Mas, Masculus.
Mannbar, Nubilis.
Mannigfaltig, Varius.
Männlich, Masculus.
Männlich-weiblich, Androgynus.
Manschette, Cortina.
Mark, Medulla.
Markig, Inanis, Pulposus.
Markstrahlen, Radii medullares.
Maskiert, Personatus.
Masse, Massa.
Matt, Opacus.
Maul, Stoma, Peristomium.
Maulrand, Peristomium.
Mäusegrau, Murinus.
Meer, Mare.
Meerstrand, Littora.
Mehl, Farina.
Mehlig, Farinosus.
Mehlthau, Albigo.
Mehr, Multum, Poly.
Mehrblättrig, Polyphyllus.
Mehrfach, Multiplex.
Melone, Pepo.
Mennigfarben, Miniatus.
Metallartig, Metallicus.
Mierenförmig, Alsinaeformis.
Milch, Lac.
Milchgebend, Lactescens.
Milchweiss, Lacteus.
Missfall, Abortus.
Misthaufen, Fimeta.
Mitte, Medium, Centrum:
Mittellage, Intermedius situs.
Mittelmässig, Mediocris.
Mittelpunkt, Centrum.
Mittelrippe, Costa media.
Mittelständig, Centralis.
Mittelstock, Caudex intermedius.
Mit Verengungen, Isthmis interceptus.
Moderig, Mucidus.

Mondförmig, Lunatus.
Monöcisch, Monoecus.
Moose, Musci.
Mooskelch, Perichaetium.
Moosstengel, Surculus.
Mündung, Limbus.
Mündungsbesatzung, Peristoma.
Munzenartig, Menthaceus.
Mutterkuchen, Placenta.
Mütze, Calyptra.
Mützenartig, Calyptratus.
Mützenform, Mitraeformis.

Nabeförmig, Modioliformis.
Nabel, Umbilicus, Hilum.
Nabelförmig, Umbilicatus.
Nabellinie, Raphe.
Nabelschnur, *Nabelstrang*, Funiculus umbilicalis.
Nabelwulst, Strophiolae.
Nachenförmig, Cymbiformis, Navicularis.
Nack, Nudus, Gymnos.
Nacksamig, Gymnospermus.
Nadelblatt, Acerosum folium.
Nadelförmig, Acicularis, Acerosus.
Nadelholz, Pineta.
Nagel, Unguis.
Nagelförmig, Claviformis.
Nagelgross, *Nagellang*, Unguicularis.
Nahestehend, Adpropinquatus.
Nath, Sutura, Raphe
Napf, Urceolus, Scyphus.
Napfchen, Patella.
Napfförmig, Cotyliformis, Urceolaris.
Narbe, Stigma, Cicaricula.
Narbendecke, Stigmatostegium.
Narbenfeuchtigkeit, Latex.
Narbig, Cicatrisatus.
Natürlicher Charakter, Naturalis character.
Nebelgrau, Nebulosus.
Nebenblatt, Bractea.
Nebenblattrig, Bracteatus.
Nebenblume, Parapetala.
Nebenfaden, Paraphyses.
Nebengriffel, Parastylus.
Nebenorgane, Accessoria organa.
Nebenstaubgefässe, Parastamina.
Nectarium, Nectarium.
Nelkenartig, Caryophylleus.
Nelkenbraun, Xerampelinus.
Nelkenförmig, Caryophyllaceus.
Nerve, Nervus.
Nervenlos, Enervis.
Nervig, Nervius.
Nervös, Nervosus.
Netzartig, Areolatus.
Netzförmig, Reticulatus.
Neun, Novem, Ennea.
Neunmännig, Enneandrus.
Neunweibig, Enneagynus.
Neutral, Neuter.
Nichtaufspringend, Indehiscens.
Nickend, Nutans, Cernuus.
Nidergebogen, *Nidergebeugt*, Declinatus, Decumbens.
Niedergedrückt, Depressus.
Niedergelegt, Decumbens, Procumbens.
Niedergestreckt, Prostratus.
Niederliegend, Decumbens, Prostratus.
Niederschlag, Nodositas.
Niederstreckend, Procumbens.
Niedrig, Demissus, Humilis.
Nierenförmig, Reniformis.
Nistelnd, Nidulans.
Nuss, Nux.
Nüsschen, Nucula.
Nusschale, Putamen.

Oben, Superus.
Oberfläche, Superficies.
Oberhaut, *Oberhäutchen*, Epidermis.
Oberlippe, Labium superius.
Oberseite, Pagina superior.
Obstgarten, Pometa.
Ochergelb, Ochraceus.
Oeffnen der Knospen, Gemmatio.
Oeffnend, Dehiscens.
Oelig, Oleosus.
Oerchen, Auricula.
Offen, Apertus, Pervius, Patens, Patulus.
Offenseyn der Blumen, Anthesis.
Ohne, A, Ab, E, Ex, In.
Ohne Bart, Imberbis.
Ohrförmig, Auriculatus.
Olivenfarben, Elaios.
Olivengrün, Olivaceus.
Opak, Opacus.
Orchisartig, Orchideus.
Ordnung, Ordo.
Oval, Ovalis.

Paare, Iuga, Paria.
Paarweis, Geminatus.
Palmen, Palmae.
Panzer, Lorica.
Papierartig, Chartaceus.
Pappus, Pappus.
Parabolisch, Parabolicus.
Parallel, Parallelis.
Parenchym, Parenchyma.

Paukenförmig, Panduraeformis.
Pechschwarz, Piceus.
Pelzchen, Pellicula.
Perrennirend, Perennans, nis.
Pergamentartig, Pergameneus.
Pericarpien, Pericarpium.
Perlenschnurförmig, Moniliformis.
Perlengrau, *Perlweiss*, Margaritaceus.
Pfahlwurzel, Palaris.
Pfeilförmig, Sagittatus.
Pflänzchen, Plumula.
Pflanzenfaser, Fibra vegetabilis.
Pflanzensaft, Cambium.
Pflaumenblau, Purpureo-coeruleus.
Pfriemenförmig, Subulatus.
Pfropfen, Insertio.
Pilze, Fungi.
Pilzenartig, Spongiosus.
Pinsel, Penicillus.
Pinselförmig, Penicillatus.
Pistill, *Pistillum*, Stylus.
Platt, Compressus.
Plattchen, Lamellae.
Platte, Lamina.
Plattgedrückt, Depressus.
Plözlich, Subito.
Polarisch, Polaris.
Polster, Stroma, Pulvinus.
Polsterförmig, Pulvinatus.
Polygamisch, Polygamus.
Pomeranze, Aurantium.
Pomeranzengelb, Aurantiacus.
Porcellanfarben, Myrrhinus.
Porcellanweiss, Porcellaneus.
Poren, Pori.
Porös, Porosus.
Präsentirtellerförmig, Hypocrateriformis.
Prismatisch, Prismaticus.
Proriferirend, Proliferus.
Punktiert, Punctatus.
Purpurfarben, Phoeniceus.
Pyramidalisch, Piramidalis.

Quadratförmig, *Quadratisch*, Quadratus.
Quellen, Fontes.
Quer, Transversus.
Quer liegend, Transversalis.
Quirl, Verticillus.
Quirlartig, *Quirlförmig*, Verticillatus.

Rabenschwarz, Ater, Pullus.
Rachen, Faux, Rictus.
Rachenförmig, Ringens.
Randförmig, Rotatus.
Rand, Ambitus, Limbo, Margo.
Randständig, Marginalis, atus.
Randstielig, Palaceus.
Ranke, Sarmentum.
Rankend, *Rankig*, Sarmentosus.
Rasenförmig, Cespitosus.
Rasselnd, Scariosus.
Rauch, Hirsutus.
Raucherig, Fumosus.
Rauchgrau, Nebulosus.
Rauchhaarig, Hirsutus.
Rauh, Asper, Exasperatus.
Rauhhaarig, Hirsutus.
Rauschend, Scariosus, Strepitans.
Rautenähnlich, Rhomboideus.
Rautenförmig, Rhombeus.
Rechts, Dextrorsum.
Rechtwinkelig, Rectangulus.
Regelmässig, Regularis.
Reif, Pruina.
Reife, *Reifen*, Maturitas, Maturatio.
Reihenlos, Astichus.
Reihenweise, Serialis.
Reinblau, Ultramarinus.
Reinweiss, Candidus.
Reiser, Ramuli.
Reitend, Equitans.
Reizbar, Irritabilis.
Reproductionskraft, Vis reproductionis.
Rhomboidalisch, Rhomboideus.
Richtung, Directio.
Riechend, Odoratus.
Riesenmäsig, Giganteus.
Rille, Lirella.
Rinde, Cortex.
Rindenartig, Corticosus, Crustaceus.
Rindenlagen, Strata corticalia.
Rindig, Corticatus.
Ring, Annulus.
Ringförmig, Annulatus.
Rinnenförmig, Canaliculatus.
Rippe, Nervus, Costa.
Rippenlos, Enervius.
Rippig, Costatus, Nervosus.
Rispe, Panicula.
Rispenähnlich, *artig*, *förmig*, Paniculatus.
Rispig, Paniculatus.
Rissig, Rimosus.
Röhre, Tubus.
Röhrig, Tubulosus, Fistulosus.
Rollenförmig, Trochlearis.
Rosenartig, Rosaceus.
Rosenfarben, Roseus.
Rosenförmig, Rosaceus.
Rosenkranzförmig, Moniliformis.
Rosenroth, Roseus.
Rosshaar, Crinis.

Rostbraun, *Rostfarben*, Ferrugineus.
Roth, Ruber.
Rothgelb, Rufus.
Röthlich, Rubescens.
Rubenförmig, Napaceus.
Rucken, Dorsum.
Ruckenscharfe, Carina.
Ruckwärts, Retrorsum.
Ruckwärts gebogen, Retroflexus.
Rund, Teres, Cylindricus.
Rundlich, Subglobosus, Semicylindricus, Teretiusculus.
Runzel, Ruga.
Runzlig, Rugosus.
Russ, Uredo.
Russartig, Fuliginosus.
Rüsselförmig, Proboscideus.
Russig, Fumosus.
Ruthchen, Virgultum.
Ruthe, Vimen.
Ruthenförmig, Virgatus, Viminalis.

Säbelförmig, Acinaciformis.
Säckchen, Perula.
Sackförmig, Saccatus.
Sackfrucht, Sporangium.
Safranfarben, *Safrangelb*, Croceus.
Saft, Succus.
Saftbeere, Acinus.
Saftdecke, Nectarilyma.
Saftfaden, Filla succulenta.
Safthalter, Nectarotheca.
Saftig, Succosus, Pulposus.
Saftleer, *Saftlos*, Exsuccus.
Saftmahl, Nectarostigma.
Sägeartig, Serratus.
Sägeeinschnitt, *Sägezähne*, Serraturae.
Saite, Hypha.
Salzig, Salsus.
Same, Semen, Spora.
Samensausstreuung, Disseminatio.
Samenbehälter, Sporangium.
Samenbehältniss, Conceptaculum seminis.
Samenblätter, Seminalia folia.
Samenboden, Receptaculum.
Samenbringend, Seminiferus.
Samendecke, Arillus.
Samengehäuse, Pericarpium.
Samenhäufchen, Sorus.
Samenhaut, Testa.
Samenkeim, Embryo.
Samenkrone, Pappus.
Samenlappen, Cotyledones.
Samennarbe, Externus umbilicus.
Samenoberhäutchen, Cuticula.
Samenring, Sporangium.
Samenreife, Autumnatio.
Samenschale, Testa.
Samenschläuder, Elater.
Samenstaub, Pollen.
Samenstielchen, Pedicellum.
Samenstrang, Funiculus umbilicalis.
Samenträger, Placenta.
Sammt, Velumen.
Sammtartig, Velutinus.
Sammtschwartz, Ater.
Sanduhrförmig, Trochlearis.
Sanft, Mitis.
Satt, Saturatus.
Satzmehl, Amylum.
Sauer, Acidus.
Saugwarzen, Haustoria.
Saulchen, Columnella, Columna.
Säulenförmig, Columnaris.
Saum, Fimbria, Limbus.
Säure, Acidum.
Schaale, Putamen.
Schachbrettartig, Tessellatus.
Schaft, Scapus.
Schaftförmig, Scapiformis.
Schafthalm, Calamus.
Schaflos, Exscapus.
Schalenlos, Acoccus.
Scharf, Acutus, Argutus, Exasperatus, Scaber.
Scharf gekerbt, Acute-crenatus.
Scharlachroth, Coccineus.
Scheckig, Diversicolor.
Scheibchen, Orbilla.
Scheibe, Discus.
Scheibenblume, Discoideus flos.
Scheibenförmig, Disciformis.
Scheidchen, Vaginula.
Scheide, Vagina.
Scheidenartig, Vaginatus.
Scheidend, Vaginans.
Scheidewand, Dissepimentum.
Scheidig, Vaginalis, atus.
Scheinart, Subspecies.
Scheindolde, Cyma.
Scheinfrüchte, Apothecia.
Scheitelrech, Verticalis.
Schichten, Soredium.
Schief, Obliquus, Subdimidiatus.
Schiefergrau, Schistaceus.
Schiffchen, Carina.
Schild, Pelta, Lecus.
Schildchen, Scutellum.
Schildförmig, Clypeatus, Peltatus, Scutiformis.
Schildrig, Lepidotus.
Schillernd, Versicolor.
Schimmelartig, Byssaceus.
Schimmernd, Micans.

Schirmform, Umbraculiformis.
Schirmdolde, Umbella.
Schirmtraube, Corymbus.
Schlaf, Somnus.
Schlaff, Laxus.
Schlagblau, Lividus.
Schlangenförmig, Serpentinus.
Schlank, Gracilis.
Schlauch, Ampulla, Ascidium, Utriculus.
Schlauchartig, *förmig*, Utriculosus.
Schlauchfrucht, Utriculus.
Schlauchschicht, Hymenium.
Schläuder, Elater.
Schlaue, Naucum.
Schleimig, Mucidus, cosus, Viscidus, cosus.
Schleyer, Cortina, Velum, Indusium.
Schleyerchen, Indusium.
Schlinge, Cirrhus.
Schlund, Faux.
Schlupfrig, Lubricus.
Schmachtig, Gracilis.
Schmal, Arctus, Augustus.
Schmalblättrig, Angustifolius.
Schmalteblau, Azureus.
Schmarotzend, *zer*, Parasiticus.
Schmeterlingsblume, Papilionacea corolla.
Schmierig, Viscidus.
Schmuzig, Sordidus.
Schmuzigbraun, Luridus.
Schnabel, Rostrum.
Schnäbelchen, Rostellum.
Schnabelförmig, Rostratus.
Schnallenförmig, Fibulaeformis.
Schneckenförmig, Cochleatus, Circinalis.
Schneeweiss, Niveus.
Schneidend, Acutus.
Schollig, Glebosus.
Schopf, Coma.
Schopfig, *Schopfartig*, Comosus.
Schössling, Sarmentum.
Schötchen, Silicula.
Schote, Siliqua.
Schotenartig, Siliquosus.
Schräg, Transversus.
Schraubenform, Fusiformis, Spiralis.
Schrabengänge, Vasa spiralia.
Schraubengang, Anfractus.
Schrotsägenförmig, Ruminatus.
Schuppe, Squama.
Schuppenlos, Alepidotus.
Schuppig, Lepidotus, Squamosus.
Schurz, Hymenium.
Schüssel, Scutellum.
Schüsselchen, Patella, Scutella.
Schusselförmig, Scutelliformis.
Schutthaufen, Ruderata.
Schützend, Muniens.
Schwach, Debilis.
Schwäche, Debilitas.
Schwammartig, Spongiosus.
Schwammchen, Spongiola.
Schwämme, Fungi.
Schwammig, Fungosus.
Schwankend, Laxus.
Schwanz, Cauda.
Schwänzchen, Caudicula.
Schwarz, Niger.
Schweifelgelb, Sulphureus.
Schwerförmig, Ensiformis.
Schwiele, Callus, Strophiola.
Schwielig, Callòsus.
Schwimmend, Natans.
Sechs, Sex, Hexa.
Sechseckig, Sexangularis.
Sechsmännig, Hexandrus.
Sechsseitig, Hexagonus.
Sechsspaltig, Sexfidus.
Sechstheilig, Sexpartitus.
Sechsweibig, Hexagynus.
See, Lacus.
Segeln, Alae.
Sehr ästig, Ramosissimus.
Sehr breit, Perlatus.
Sehr einfach, Simplicissimus.
Sehr lang, Longissimus.
Sehr verworren, Intricatus.
Seideglänzend, *Seidenartig*, *Seidenhaarig*, Sericeus.
Seilartig, Tortilis.
Seiten, Latera.
Seitenblume, Lateralis flos.
Seitenfrucht, Lateralis fructus.
Seitenständig, Lateralis.
Seitwärtsgekehrt, Adversus.
Seitwärtsstehend, Lateralis.
Selten, Rarus.
Senkrecht, Perpendicularis, Verticalis.
Sichelförmig, Falcatus.
Sieben, Septem, Hepta.
Siebenfach gerippt, Septuplinervius.
Siebenmännig, Heptandrus.
Siebennerwig, Septemnervis.
Siebenweibig, Heptagynus.
Silberfarben, Argenteus.
Sitzend, Sessilis.
Smaragdgrün, Beryllus.
Sommergewächse, Planta annua.
Sommerhaus, Aestivarium.
Sonnenschirm, Umbraculum.
Sonnig, Apricus.
Spät, Serotinus.
Spalte, Fissura.

Spaltig, Fissus, Rimosus.
Spangrün, Aeruginosus.
Spanne, Dodrans.
Sparrig, Divaricatus, Squarrosus.
Spatelförmig, Spathulatus.
Speerförmig, Lanceatus.
Speisgelb, Helvolus.
Spelzchen, Glumellula.
Spelze, Valvula, Gluma.
Spermabehälter, Spermatocystidia.
Sphäroidalisch, Sphaeroideus.
Spiegelnd, Lucidus, Splendens.
Spielart, Varietas.
Spiessförmig, Hastatus.
Spindel, Rachis.
Spindelförmig, Fusiformis.
Spinnenwebeartig, Arachnoideus.
Spiralförmig, Spiralis.
Spitz, Acutus.
Spitze, Apex.
Spitzig, Acutus, Apiculatus.
Splint, Alburnum.
Spontonförmig, Hastatus.
Sporn, Calcar.
Sprengwedelförmig, Aspergilliformis.
Spreuartig, Paleaceus.
Spreublatt, Palea.
Spreublatterig, Paleaceus.
Spreuig, *Spreutragend*, Paleaceus.
Springfrucht, Coccum.
Springfaden, Elateres.
Spröde, Strictus.
Sprosse, Stolo, Turio.
Sprossen, Asparagus.
Sprossend, Prolifer, Sobolifer.
Sprössling, Turio.
Stachel, Aculeus, Echinus.
Stachelig, Aculeatus, Echinatus.
Stachelig spitzig, Mucronatus.
Stahlgrün, Atro-virens.
Stamm, Truncus.
Stämmchen, Scapus.
Stammlode, Turio.
Stammlos, Acaulis.
Standort, Statio.
Stark, Firmus.
Stark glänzend, Lucidus.
Stärkmehl, Amylum.
Starrend, Strictus.
Staub, Pollen, Pulvis.
Staubartig, Pulverulentus.
Staubbalg, Anthera.
Staubbeutel, *Staubfach*, Anthera.
Staubfaden, Filamentum.
Staubfadenförmig, Staminiformis.
Staubfortsatz, Propagulum.
Staubgefäss, Stamen.
Staubhaufen, Soredium.
Staubig, Pulverulentus.
Staubkolben, Anthera.
Staubweg, Pistillum.
Staude, *Staudengewächs*, Suffrutex.
Staudig, Suffruticosus.
Stechend, Pungens, Mucronatus.
Steckreis, Talea.
Stehenbleibend, Persistens.
Stehend, Stabilis.
Steif, Rigidus, Strictus.
Steif gespitzt, Mucronatus.
Steifhaarig, Hirtus.
Stein, Nux.
Steinartig, Lapideus.
Steinapfel, Mespilus.
Steinern, Lapideus.
Steinfrucht, Drupa.
Steinhart, Lapideus.
Stellung, Situs.
Stempel, Pistillum.
Stempelstrang, Styliscus.
Stengel, Caulis.
Stengelartig, Cauliformis.
Stengelchen, Cauliculus.
Stengellos, Acaulis.
Stengelständig, Caulinus.
Stengeltragend, Caulescens.
Stengelumfassend, Amplexicaulis.
Stern, Stella.
Sternchen, Stellula.
Sternförmig, Stellatus.
Stiefel, Ochrea.
Stiel, Cormus.
Stielchen, Cauliculus, Pediculus.
Stiellos, Acaulis, Sessilis.
Stiellose Gewächse, Acormosae.
Stielrund, Teres.
Stinkend, Foetidus.
Stock, Caudex.
Stöckchen, Bacillum.
Straff, Strictus.
Strahl, Radius.
Strahlenbündel, Radii corticales.
Strahlend, Radians.
Strahlenförmig, *Strahlig*, Radiatus, Radians.
Strandpflanzen, Maritimae.
Strauch, Frutex.
Strauchartig, Fruticosus.
Strauss, Thyrsus.
Straussförmig, Thyrsoideus.
Strief, Stria.
Strichlein, Lirella.
Striegel, Striga.
Striglicht, Strigosus.
Strohgelb, Stramineus.
Strunk, Stipes.
Strunklos, Exstipitatus.
Stumpf, Obtusus.

Stumpf eckig, Obtuse angulatus.
Stumpffaltig, Undulatus.
Stumpflich, Obtusiusculus.
Stündig, Horarius.
Stutzen, Fulcra.
Sümpfe, Paludes.
Suss, Dulcis.
Synonymie, Synonymia.
System, Systema.

Tägig, Ephemerus, Diurnus.
Tag und Nachtblumen, Lucinoctes flores ephemeri.
Tange, Fucus.
Teich, Stagnum.
Teiche, Piscina.
Teller, Discus.
Tellerchen, Patella.
Tellerförmig, Patelliformis.
Terpentinartig, Terebinthinaceus.
Tessularisch, Tessullaris.
Theilbar, Partibilis.
Thonboden, Argillaceum solum.
Tief, Profundus.
Tiefbraun, Brunneus.
Torfboden, *Torfmoor*, Turfosum solum.
Trapezenförmig, Trapeziformis.
Trapezoidisch, Trapezoideus.
Traube, Racemus.
Traubenartig, *förmig*, Racemosus.
Treppengefässe, Vasa scalaria.
Trichterförmig, Infundibuliformis.
Trieb, Surculus, Turio.
Triften, Pascua.
Trocken, Aridus, Siccus, Scariosus.
Trockne Brand, Necrosis.
Trocknend, Siccans.
Trompettenförmig, Tubaeformis.
Tropisch, Tropicus.
Trugdolde, Cyma.
Türkisblau, Turcinus.
Tute, Ochrea.
Tutenförmig, Cucullatus.

Ueber, Supra.
Ueber den Blatte stehend, Suprafoliaceus.
Uebereinandergelegt, Superimpositus.
Ueberflüssig, Superfluus.
Uebergebogen, Cernuus.
Ueberhangend, Nutans.
Ueberirdisch, Epigaeus.
Ufer, Ripae.
Um das Weib, Perigynus.
Umfang, Ambitus, Peripheria.
Umfassend, Amplectans.
Umfasst, Amplexus.
Umgeben, Cinctus, Circumdatus.
Umgebogen, Nutans, Resupinatus, Reflexus.
Umgedreht, Convolutus.
Umgekehrt, Inversus, Obversus.
Umgekehrt eyförmig, Obovatus.
Umgekehrt herzförmig, Obcordatus.
Umgekehrt kegelförmig, Obconicus.
Umgewandt, Resupinatus.
Umgränzt, Limitatus.
Umgürtend, Cingens.
Umhüllend, Circumsepiens.
Umhüllt, Involucratus.
Umriss, Peripheria.
Umschlag, Peridium.
Umschliessend, Circumcludens.
Umschlossen, Circumclusus.
Umschnitten, Circumscissus.
Umschrieben, Circumscriptus.
Un, In.
Unächt, Spurius.
Unähnlich, Dissimilis.
Unansehnlich, Inconspicuus.
Unausgeschnitten, Indivisus.
Unbegränzt, Effusus.
Unbehaart, Glaber.
Unbewaffnet, *Unbewehrt*, Inermis, Muticus.
Undeutlich, Obsoletus.
Undurchlöchert, Imperforatus.
Undurchsichtig, Impellucidus.
Unecht, Nothus, Spurius.
Unfruchtbar, Sterilis.
Ungenagelt, Exunguiculatus.
Ungepaart, Impar.
Ungerandet, Immarginatus.
Ungeschildert, Alepidotus.
Ungestaltet, Difformis.
Ungetheilt, Indivisus.
Ungleich, Inaequalis.
Ungleichbreit, Inaequilatus.
Ungleichfarbig, Discolor.
Ungleichförmig, Dissimilis, Diversiformis.
Ungleich gefiedert, Impari-pinnatus.
Ungleich-lang, Inaequialtus.
Unmerklich, Obsoletus.
Unmittelbar, Immediatus.
Unnebenblättrig, Ebracteatus.
Unregelmässig, Irregularis.
Unscheinbar, Inpalpabilis.
Unschlittartig, Sebaceus.
Unschmackhaft, Insipidus.
Unten, Subtus, Inferus.
Unter, Hypo, Sub.
Unterart, Subspecies.
Unterbrochen, Interruptus.
Unterbrochen gefiedert, Interrupte-pinnatus.

Unter dem Blatt, Infrafoliaceus.
Unter dem Fruchtknoten, Inferus, Hypogynus.
Untergetaucht, Demersus, Submersus.
Unterirdisch, Hypogaeus.
Unterlippe, Labium inferius.
Unterschieden, Disjunctus.
Unterseite, Pagina inferior.
Unterstützt, Suffultus.
Untertassenförmig, Hypocrateriformis.
Unverändert, Immutatus.
Unvollkommen, Imperfectus.
Unvollständig, Incompletus.
Unzertheilt, Indivisus.
Urblätter, Primordialia folia.

Varietät, Varietas.
Vaterland, Patria.
Vegetation, Vegetatio.
Veilchenblau, Violaceus.
Venös, Venosus.
Veränderlich, Mutabilis, Variabilis, Varius.
Verästellung, Anastomosis.
Verästung, Ramificatio.
Verbergend, Occultans.
Verbleichend, Albescens.
Verborgen, Clandestinus, Cryptos, Reconditus.
Verborgene Ehe, Cryptogamia.
Verdickt, Incrassatus.
Verdrehungen, Contorsiones.
Verdünnt, Attenuatus.
Vereinigt, Coadunatus, Unitus.
Verengert, Isthmis interceptus.
Verengt, Constrictus.
Verflochten gerunzelt, Ruminatus.
Vergänglich, Fugax.
Vergoldet, Auratus.
Vergrössert, Ampliatus.
Verhältnissmässig, Proportionalis.
Verkehrt, Ob, Resupinatus.
Verkehrt eyrund, Obovatus.
Verkehrt herzförmig, Obcordatus.
Verkehrt kegelförmig, Obconicus.
Verkehrt mondförmig, Oblunatus.
Verkleidet, Tunicatus.
Verlängert, Elongatus.
Verlarvt, Larvatus.
Vermehrt, Auctus.
Vermehrung, Multiplicatio.
Vermengt, Polygamus.
Vermischt, Mixtus.
Verschieden, Varius, Difformis.
Verschmälert, Angustatus.
Verschwindend, Evanescens, Evanidus, Deliquescens.
Verstrickt, Intertextus.
Verstümmelt, Mutilatus.
Vertieft, Lacunosus, Impressus.
Vertikal, Verticalis.
Vertrocknet, Aridus, Scariosus.
Verwachsen, Connatus.
Verwachsenbeutelige, Syngenesia.
Verwebt, Intricatus.
Verwelkend, Marcescens.
Verwischt, Oblitteratus.
Verworren, Daedaleus.
Verworren gebogen, *gewunden*, Labyrinthiformis.
Viel, Plus, Poly, Multum.
Vielästig, Ramosissimus.
Vielblumig, Multiflorus.
Vielbrüderig, Polyadelphus.
Vieleckig, Multangularis.
Vielehige, Polygamus.
Vielfach, Multiplex.
Vielfach zusammengesetzt, Supradecompositus.
Vielfacherig, Multilocularis.
Vielhäusig, Polygamus.
Vielmännig, Polyandrus.
Vielspaltig, Multifidus.
Vielweibig, Polygynus.
Vielzeilig, Multifarius.
Vier, Quatour, Tetra.
Viereckig, Quadrangularis, Tetragonus.
Vierfach, Quaternus.
Vierkantig, Tetraqueter.
Vierlappig, Quadrilobus.
Viermännig, Tetrandrus.
Vierpaarig, Quadrijugus.
Vierreihig, Tetrastichus, Quadrifariam.
Vierseitig, Tetragonus.
Vierspaltig, Quadripartitus.
Viertheilig, Quadrifidus.
Vierzählig, Quaternus.
Violett, Violaceus.
Voll, Multiplicatus, Plenus.
Vollkommen, Perfectus, Verus.
Vollständig, Completus.
Vorderarm, Cubitus.
Vorhang, Cortina.

Wabenartig, Alveolatus, Favosus.
Wachen, Vigiliae.
Wachs, Cera.
Wachsartig, Ceraceus.
Wachsgelb, Cerinus.
Wadenbeinförmig, Fibulaeformis.
Waffen, Arma.
Waffenlos, Inermis.
Wagerecht, Horizontalis.
Wahr, Verus.

Wälder, Sylvae.
Walzenförmig, Cylindricus.
Wände, Parietes.
Wandelbar, Variabilis.
Wanzenartig, Cimicinus.
Wappenschildförmig, Scutatus.
Warm, Calidus.
Warze, Verruca.
Warzig, Verrucosus, Papillosus.
Wassergrau, Glaucus.
Wässerig, Aquosus.
Wechselnd, Mutabilis.
Wechselweise stehend, Alternus.
Wedel, Frons.
Wedelförmig, Frondosus.
Wehrlos, Inermis, Muticus.
Weib, Femina.
Weich, Mollis.
Weichbehaart, *Weichhaarig*, Pubescens.
Weichstachelig, Muricatus.
Weichwarzig, Papillosus.
Weidepläze, Pascua.
Weingelb, Vinaceus.
Weinsteinartig, Tartareus.
Weiss, Albus.
Weisslich, Albidus.
Weit, Amplus.
Weitläufig, Laxus.
Welk, Flaccidus.
Welkend, Marcescens.
Wellenförmig, Undulatus.
Wenig, Oligo.
Werg, Stupa.
Wesentlich, Essentialis.
Wiederhacken, Glochis.
Wiesen, Prata.
Wimpel, Vexillum.
Wimperartig, *Wimperig*, Ciliaris, Ciliatus.
Wimpern, Cilia.
Windend, Volubilis.
Windung, Intorsio.
Winkel, Angulus, Ala, Axilla.
Winkelig, Angulatus.
Winkelständig, Alaris, Axillaris.
Winterhaus, Hybernaculum.
Wirbel, Verticillus.
Wirbelförmig, Verticillatus, Stellatus.
Wohlriechend, Fragrans.
Wohnort, Habitatio.
Wolle, Lana.
Wollig, Lanatus.
Wuchernd, Luxurians.
Wulst, Volva.
Wulstig, Volvatus.
Wurmähnlich, Lumbriciformis.
Wurmförmig, Vermicularis.
Wurmkrankheit, Verminatio.
Wurmtrockniss, Teredo pinorum.
Wurzel, Radix.
Wurzelartig, Radiciformis.
Würzelchen, Rostellum, Radicula.
Wurzelfasern, Fibrillae.
Wurzelnd, Radicans.
Wurzelsprossen, Soboles.
Wurzelstock, Rhizoma.
Wurzelung, Radicatio.
Wurzelzasern, Fibrillae, Radiculae.

Zähe, Tenax.
Zahlreich, Numerosus.
Zähne, Dentes.
Zahnlos, Edentulus.
Zapfen, Strobilus.
Zapfenbeere, Galbulus.
Zehn, Decem, Deca.
Zehnmännig, Decandrus.
Zehnweibig, Decagynus.
Zeit der Blüthe, Aestivatio, Florescentia.
Zeit des Keimens, Germinatio.
Zeit des Reifwerdens, Maturatio.
Zeitigung, Maturatio.
Zelle, Cellula.
Zellengewebe, Tela cellulosa.
Zellig, Cellulosus.
Zentral, Centralis.
Zerbrechlich, Fragilis.
Zerfetzt, Lacerus.
Zerreiblich, Friabilis.
Zerrissen, Laceratus., Lacerus.
Zerschlizt, Lacerus.
Zerschnitten, Dissectus.
Zerspringend, Circumscissus, Dissiliens.
Zestreut, Sparsus, Vagus.
Zertheilt, Deliquescens.
Ziegeldachförmig, Imbricatus.
Ziegelfarben, Lateritius.
Ziemlich breit, Praelatus.
Ziemlich lang, Praelongus.
Zimmtbraun, Fulvus.
Zimmtfarben, Cinnamomeus.
Zinnoberroth, Cinnabarinus.
Zirkelrund, Orbicularis.
Zitronengelb, Citrinus.
Zitzenförmig, Mammillaris.
Zoll, Uncia, Pollex.
Zolllang, Uncialis, Polliaris.
Zone, Zona.
Zotte, Villus.
Zottig, Villosus.
Zuführer, Prosphyses.
Zugedeckt, Tectus.
Zugerundet, Rotundatus.
Zugespitzt, Acuminatus.

Zugewandt, Adversus.
Zunehmend, Accrescens.
Züngelchen, Ligula.
Zungenförmig, Ligulatus, Lingulatus.
Zurückgebeugt, Retrofractus.
Zurückgebogen, Revolutus.
Zurückgekrümmt, Recurvatus.
Zurückgerollt, Revolutus.
Zurückgeschlagen, Deflexus, Reclinatus, Reflexus.
Zusammenfliessend, Confluens.
Zusammengedrängt, Coarctatus.
Zusamengedreht, Tortus.
Zusammengedrückt, Compressus.
Zusammengefaltet, Complicatus, Conduplicatus.
Zusammengehäuft, Aggregatus.
Zusammengeknauelt, Conglomeratus.
Zusammengeneigt, Connivens.
Zusammengerollt, Convolutus.
Zusammengesetzt, Compositus.
Zusammengewachsen, Connatus.
Zusammengezogen, Contractus.
Zusammenhangend, Cohaerens.
Zusammenklappend, Connivens.
Zusammenziehend, Adstringens.
Zu zwey stehend, Binatus.
Zwanzigmännig, Icosandrus.
Zweige, Rami, Ramuli.
Zweiglein, Ramulus.
Zwerchfell, Epiphragma.
Zwey, Bi, Di.
Zweyästig, Bifidus.
Zweybruderig, Diadelphus.
Zweyfach, Binus.
Zweyfarbig, Bicolor.
Zweyhäusig, Dioicus.
Zweyjährig, Biennis.
Zweyklappig, Bivalvis.
Zweylappig, Bilobus.
Zweylippig, Bilabiatus.
Zweymännig, Diandrus.
Zweypaarig, Bijugus.
Zweyreihig, Bifarius, Distichus.
Zweyschneidig, Anceps.
Zweyspaltig, Bifidus.
Zweytheilig, Bipartitus.
Zweyweibig, Digynus.
Zweyzählig, Binus.
Zweyzeilig, Distichus.
Zweyzinkig, Dichotomus.
Zwiebel, Bulbus.
Zwiebelartig, Bulbosus.
Zwiebelbehalter, *Zwiebelblätter*, Tunicae bulbi.
Zwiebelförmig, Bulbiformis.
Zwiebelig, Bulbosus.
Zwiebelschuppen, Squamae bulbi.
Zwiebeltragend, Bulbifer.
Zwillingsblatt, Geminum folium.
Zwischen, Inter, Intra.
Zwischen den Blättern, Intrafoliaceus.
Zwischengerollt, Obvolutus.
Zwischenknoten, Internodia.
Zwischenraum, Interstitium.
Zwischenwändig, Sepimentosus.
Zwitter, Bisexualis, Hermaphroditus.
Zwölf, Dodeca, Duodecim.
Zwölfblättrig, Dodecaphyllus.
Zwölfmannig, Dodecandrus.
Zwölfspaltig, Duodecemfidus.
Zwölfweibig, Dodecagynus.

SŁOWNIK WYRAZÓW BOTANICZNYCH POLSKICH Z ODPOWIADAIĄCEMI IM ŁACINSKIEMI.

Alpeyski, Alpestris.
Alpiński, Alpinus.
Alpy, Alpes.
Ambrowy, Ambrosiacus.
Aromatyczny, Aromaticus.
Atramentowy (kolor), Atramentarius.
Axamit, Velumen.
Axamitny, Velutinus.

Baldaszek, Umbella.
Baldaszkogron, Corymbus.
Baldaszkogronowaty, Corymbosus.
Baldaszkowaty, Umbellatus.
Baleczki, Trabeculae.
Balsamiczny, Balsamicus.
Bardzo cienki, Pertenuis.
Bardzo długi, Longissimus, Perlongus.
Bardzo drobny, Minutissimus.
Bardzo gałęzisty, Ramosissimus.
Bardzo obszerny, Amplissimus.
Bardzo otwarty, Patentissimus.
Bardzo szeroki, Latissimus, Perlatus.
Bardzo wielki, Maximus.
Bardzo wysoki, Praealtus.
Berlinowo-błękitny, Ultramarinus.
Bezbiałkowy, Exalbuminosus.
Bezbrody, Imberbis.
Bezbronny, Inermis.
Bezfarbny, Achroos, Decolor.
Bezgłąbikowy, Exscapus.
Bezkątów, Inangulatus.
Bezkorzeniowy, Anarhizos, Arhizos.
Bezkwiatowy, Ananthos.
Bezliścieniowy, Acotyledoneus.
Bezlistny, Aphyllus.
Bezłodygowy, Acaulis.
Bezłuszczkowy, Alepidotus.
Bezłuszczynkowy, Evalvis.
Beznerwowy, Enervis.
Bezogonowy, Ecaudatus.
Bezostrogowy, Ecalcaratus.
Bezotworowy, Astomus.
Bezpaznogciowy, Exunguiculatus.
Bezpestkowy, Apyrenus.
Bezpłatkowy, Apetalus.
Bezpłciowy, Neuter.
Bezpręcikowy, Anandrus.
Bezpromieniowy kwiat, Discoideus flos.
Bezprzysadkowy, Ebracteatus, Exstipulatus.
Bezrzędowy, Astichus.
Bezśredni, Immediatus.
Bezstawowy, Enodis.
Beztrzonowy, Exstipitatus.
Bezzapachu, Inodorus.
Bezzęby, Edentulus.
Bezżyłowy, Avenis.
Bęblowaty, Bullatus.
Białeiący, Albescens.
Białawy, Albidus.
Białko, Albumen.
Białkowaty, Albuminatus, Albuminosus.
Białobrzegi, Albo-marginatus.
Białość, Albedo.
Biały, Albus.
Biczowaty, Flagelliformis.
Biegunowy, Polaris.
Biel, Alburnum.
Blady, Pallidus.
Blaszka, Lamella, Lamina.
Blaszkowaty, Lamellatus.
Blizna, Cicatrix.
Bliznowaty, Cicatrisatus.
Bloczkowaty, Trochlearis.
Bluszczoliści, Hederifolius.
Błękitny, Coeruleus.
Błona, Membrana.
Błonka, Membranula.
Błonkowaty, Membranaceus.
Błotnisty, Paludosus.
Błoto, Palus.
Boczny, Lateralis.
Bodźcowaty, Stimulosus.
Bodziec, Stimulus.
Bok, Latus.
Bory, Pineta, Sylvae.
Botanika, Botanica.
Broda, Barba, Labellum.
Brodaty, Barbatus.
Brodawka, Verruca.
Brodawkowaty, Verrucosus.
Brózda, Sulcus.
Brózdowany, Sulcatus.
Brudno-rdzawy, Testaceus.
Brudny, Sordidus.
Brunatny, Brunneus.
Brunatny lśniący, Spadiceus.
Bryłowaty, Solidus.
Brzeg, Margo.
Brzeg morz, Littora.
Brzegowy, Marginalis.
Brzeg rzeki, *ieziora*, Ripa.
Brzuchaty, Ventricosus.
Brzuch, Venter.
Buchta, Sinus.
Buchtowany, Sinuatus.
Budowa, Structura.

Bukiet, Thyrsus.
Bukietowaty, Thyrsoideus.
Bulwa, Tuber.
Bulwisty, *Bulwowaty*, Tuberosus.
Buławka, Clavula.
Butelkowaty, Lagenatus.
Buyny kwiat, Luxurians flos.

Cal, Pollex, Uncia.
Calowy, Pollicaris, Uncialis.
Całobrzegi, Integerrimus.
Cały, Integer.
Cebula, Bulbus.
Cebulokształtny, Bulbiformis.
Cebulorodny, Bulbifer.
Cebulowaty, Bulbosus.
Ceglasty, Lateritius.
Centymetr, Centimetrum.
Cewkowaty, Fusinus.
Charakter, Character.
Chłodzący, Refrigerans.
Choroba, Morbus.
Chropawość, Scabricies.
Chropawy, Scaber.
Chropowaty, Scabridus.
Chrząstkowaty, Cartilagineus.
Ciągły, Continuus.
Cielisty, Incarnatus.
Ciemny, Obscurus.
Ciemny kolor, Saturatus.
Cienieiący, Gracilescens.
Cienisty, Umbrosus.
Cieniutki, Tenuissimus.
Cienki, Tenuis.
Ciepły, Calidus.
Cierń, Spina.
Ciernisty, Spinosus.
Cierpki, Acerbus.
Cmy, Opacus.
Cukrowy, Saccharatus.
Cykoryowy, Cichoreus.
Cynamonowy, Cinnamomeus.
Cynka, Quincunx.
Cynobrowy, Cinnabarinus.
Cytrynowy, Citrinus.
Czapeczkowaty, Mitraeformis.
Czarniawy, Nigricans, Atratus.
Czarnieiący, Nigrescens.
Czarny, Niger.
Czarny węglisty, Ater.
Czaszkowaty, Acetabuliformis.
Czczy, Cavus.
Czepek, Calyptra.
Czerwonawy, Rubellus, Rubens, Rubicundus.
Czerwony, Ruber.
Członek, Articulus.
Członkowaty, Articulatus.
Członkowy, Articularis.
Czółenkowaty, Navicularis.
Czołgaiący się, Serpens.
Czosnkowy, Alliaceus.
Części rodzayne, Genitalia.
Czterokątny, Quadrangularis.
Czterościenny, Tetraëdrus, Tetragonus.
Cztery, Quatuor, Tetra.
Czupryna, Coma.
Czuprynowaty, Comosus.

Dachówkowaty, Imbricatus.
Dachy, Tecta.
Daremny, Frustraneus.
Darniowaty, Cespitosus.
Decymetr, Decimetrum.
Delikatny, Gracilis.
Deltowy, Deltoideus.
Dłoń, Palmus.
Dłoniasty, Palmatus.
Długi, Longus.
Długość, Longitudo.
Długo-kończaty, Acuminosus.
Długo-włosisty, Crinitus.
Dno, Fundus.
Dorosły, Nubilis.
Dość cienki, Tenuiusculus.
Dośrodkowy, Centripetus.
Do wewnątrz skierowany, Introrsus.
Do zewnątrz skierowany, Extrorsus.
Dożrzałość, Maturitas.
Dożrzewanie, Maturatio.
Drażliwy, Irritabilis.
Drobno-piłkowany, Serrulatus.
Drobno-ząbkowany, Denticulatus.
Drobny, Pusillus.
Drzewiasty, Lignosus.
Drzewko, Arbuscula.
Drzewkowaty, Arborescens, Dendriticus.
Drzewo, Arbor, Lignum.
Duszący zapach, Suffocans.
Dwa, Bi, Di.
Dwadzieścia, Ico.
Dwanaście, Duodecim, Dodeca.
Dwa razy, Duplo.
Dwa razy parzysty, Bigeminus, Bigeminatus.
Dwa razy pierzastodzielny, Bipinnatifidus.
Dwa razy pierzasty, Bipinnatus.
Dwa razy troisty, Biternatus.
Dwa razy złożony, Decompositus.
Dwoisty, Binatus.
Dwudzielny, Bipartitus, Dichotomus.
Dwudzienny, Biduus.
Dwuletni, Biennis.
Dwuliścieniowy, Dicotyledoneus.
Dwumiesięczny, Bimestris.

Dwunastościan równoległoboczny, Dodecaëder.
Dwuparowy, Bijugus.
Dwurzędowy, Biserialis, Distichus.
Dwustronny, Bifrons, Bilateralis.
Dwuwargowy, Bilabiatus.
Dwuwiązkowy, Diadelphus.
Dwuwrębny, Bifidus.
Dymowy, Fumosus, Nebulosus.
Działka, Sepalum.
Dzienny, Diurnus.
Dziewięć, Novem, Ennea.
Dziesięć, Decem, Deca.
Dziki, Agrestis.
Dziko rosnący, Spontaneus.
Dziob, Rostrum.
Dziobaty, Rostratus.
Dziobkowaty, Rostellatus.
Dziurki, Pori.
Dziurkowaty, Porosus, Favosus.
Dzwoneczkowaty, Campanellatus.
Dzwonkowaty, Campanulatus.

Elipsoidalny, Ellipsoideus.
Eliptyczny, Ellipticus.
Epidermida, Epidermis.

Faledrowy, Helvolus.
Falisty, Undulatus.
Falowaty, Undatus.
Fałda, Plica.
Fałdowany, Plicatus.
Fałszywy, Nothus, Spurius, Pseudo.
Familia, Familia.
Farba, Color.
Figa, Ficus.
Fioletowy, Violaceus.
Firanka, Cortina.
Foremny, Regularis.
Frężla, Fimbria.
Frężlowaty, Fimbriatus.

Galarepowaty, Gongylodes.
Galaretowaty, Gelatinosus.
Gałąź, Ramus.
Gałązka, Ramulus.
Gałęziowy, Rameus.
Gałęzisty, Ramosus.
Gangrena, Gangrena.
Gardziel, Faux.
Garbaty, Gibbosus, Gibbus.
Gatka, Ochrea.
Gatunek, Species.
Gatunkowy, Specificus.
Gay, Lucus, Nemus.
Gąbczasty, Spongiosus.
Gęsty, Compactus.
Giętki, Flexilis.
Glansowny, Lucens.
Gliniasty, Argillaceus.
Glinowy, Argillosus.
Gładki, Glaber.
Głąbik, Scapus.
Głąbikowaty, Scapiformis.
Głęboki, Profundus.
Główka, Capitulum
Główka pyłkowa, Anthera.
Główkowaty, Capitatus, Capituliformis.
Głównia, Ustillago.
Główny, Generalis, Universalis.
Gniiący, Septicus.
Gnoiowy, Fimetarius.
Godzinowy, Horarius.
Górny, Altus, Superior.
Góry, Montes.
Gorzki, Amarus.
Górzysty, Montanus.
Goździkowy, Caryophyllaceus.
Goździkowy kolor, Xerampelinus.
Graniasty, Prismaticus.
Granitowy, Graniticus.
Groniasty, Racemosus.
Grono, Racemus.
Groszkowy, Papilionaceus.
Grubokiełkowy, Macrocephalus.
Gruborostkowy, Macropodius.
Gruby, Crassus.
Gruczoł, Glandula.
Gruczołowaty, Glandulosus.
Grudka, Tuberculum.
Grudkowaty, Tuberculatus.
Grunt, Solum.
Grupowaty, Stalagmiticus.
Gruszkowaty, Pyriformis.
Gruzłowaty, Grumosus.
Grynszpanowy, Aerugineus.
Gryzący smak, Causticus.
Gryzący zapach, Vellicans.
Grzbiet, Dorsum.
Grzbietowy, Dorsalis.
Grzebień, Crista.
Grzebieniasty, Cristatus, Pectinatus.
Grzyby, Fungi.
Grzywa, Juba.
Gumowny, Gummosus.
Guz, Callus.
Guzowaty, Callosus.
Gwiazda, Stella.
Gwiazdeczka, Stellula.
Gwiazdkowaty, Stellatus.
Gzygzakowaty, Sigmoideus.

Haczyk, Hamus, Uncus.
Haczykowaty, Hamulatus, Uncinatus.
Haczystodzielny, Runcinatus.
Haczysty, Hamosus.

Hebelkowaty, Dolabriformis.
Hełm, Galea.

Jabłko, Pomum.
Jabłkowaty, Pomiformis.
Jabłkowy, Pomaceus.
Jadowity, Venenatus, Virosus.
Jagoda, Bacca.
Jagodowaty, Baccatus.
Jaiecznik, Ovarium.
Jaie, Ovulum, Ovum.
Jaiowaty, Ovatus.
Jałowego smaku, Insipidus.
Jamka, Fovea.
Jamkowaty, Foveatus, Foveolatus.
Jasny, Splendens.
Jaspisowy, Jaspideus.
Jawnopłciowy, Phanerogamus.
Jeden, Unus, Mono.
Jedenaście, Endeca.
Jednakoliści, Homophyllus.
Jednokolorowy, Unicolor.
Jednokształtny, Uniformis.
Jednoletni, Annotinus.
Jednoliścieniowy, Monocotyledoneus.
Jednoparowy, Unijugus.
Jednopłciowy, Unisexualis.
Jednorzędowy, Monostichos, UnisErialis.
Jednostronny, Secundus.
Jednowargowy, Unilabiatus.
Jednowiązkowy, Monadelphus.
Jedwabisty, Holosericeus, Sericeus.
Jeleniowy, Cervinus.
Jesienny, Autumnalis.
Jezioro, Lacus.
Jeziorny, Lacustris.
Języczek, Ligula.
Języczkowaty, Ligulatus.
Językowaty, Linguaeformis.
Igłowaty, Acicularis.
Indygowo-błękitny, Cyaneus, Indigoticus.
Inspekt, Pulvillum.
Istotny charakter, Essentialis character.
Izabellowy, Gilvus.

Kamfora, Camphora.
Kamienisty, Petrosus.
Kamienny, Lapideus.
Kanał, Ductus.
Kanał rdzeniowy, Canalis medullaris.
Kant, Angulus.
Kapelusz, Pileus.
Karb, Crena, Crenatura.
Karbowany, Crenatus.
Karmazynowy, Purpureus, Chermesinus.
Karmiący, Nutritivus.
Karmienie się, Nutritio.
Karminowy, Puniceus.
Karzeł, Pumilio.
Kasztanowaty, Badius, Castaneus.
Kąt, Angulus.
Kątowaty, Angulatus, Goniodes.
Kątowy, Alaris, Angularis, Axillaris.
Kędzierzawy, Crispus.
Kielich, Calyx.
Kielich ogólny, Anthodium.
Kielichopręcikowy, Calycostemon, Icosandrus.
Kielichowaty, Calyciformis.
Kieliszek, Calyculus.
Kieliszkowaty, Calyculatus, Cyathiformis, Scyphiformis.
Kiełek, Plumula.
Kierunek, Directio.
Klapa, Lobus.
Klapka, Lobulus.
Klapowaty, Lobatus.
Klassa, Classis.
Kleiowaty, *Kleiowy*, Mucilaginosus.
Kleistość, Glutinositas.
Kleisty, Glutinosus.
Kley, Mucilago.
Klima, Clima.
Klinowaty, Cuneatus, Cuneiformis.
Kłos, Spica.
Kłosek, Spicula.
Kłosowaty, Spicatus.
Kolanko, Geniculum.
Kolankowaty, Geniculatus.
Kolba, Spadix.
Kolbowaty, Spadiceus.
Kolczasty, Aculeatus.
Kolec, Aculeus, Echinus.
Kołko, Orbiculus.
Kółkowy, Rotatus.
Kołootworze, Peristomium.
Komórka, Cellula, Loculamentum.
Komórkowaty, Cellularis, Cellulosus, Loculamentosus, Loculosus, Alveolatus.
Komórkowy, Locularis.
Kończaty, Acuminatus, Apiculatus.
Kopytkowaty, Ungulatus.
Kora, Cortex.
Korkowaty, Suberosus.
Korona, Corolla.
Korowaty, Corticatus.
Korowy, Corticalis.
Korzeń, Radix.
Korzenioczepny, Radicans.
Korzeniokształtny, Radiciformis.
Korzeniokwiatowy, Radiciflorus.

Korzeniowy, Radicalis.
Korzenisty, Radicatus.
Korzenny, Radicinus.
Kościsty, Osseus.
Kosmaty, Villosus.
Kosmek, Villus, Floccus.
Kosmkowaty, Floccosus.
Kostkowaty, Tessellatus.
Kotek, Amentum.
Kotkowaty, Amentaceus.
Kraiowy, Indigenus.
Kratkowaty, Cancellatus.
Krawądź, Acies.
Kray, Limbus.
Krążkowaty, Discoideus.
Kredowy, Cretaceus.
Krochmal, Amylum, Fecula.
Kropidłowaty, Aspergilliformis.
Kropkowany, Punctatus.
Krótki, Brevis.
Krótkotrwały, Caducus.
Kruchy, Fragilis.
Kruczy kolor, Coracinus, Pullus.
Krwisty, Sanguineus.
Krzaczek, Fruticulus.
Krzaczkowaty, Fruticulosus.
Krzemienisty, Siliceus.
Krzepki, Firmus.
Krzew, Frutex.
Krzewiasty, Fruticosus.
Krzewina, Dumetum.
Krzywy, Curvus.
Krzyżowy, Cruciatus, Cruciformis, Decussatus.
Kształt, Forma.
Kubek, Cyathus.
Kubeczek, Cyphella.
Kubeczkowaty, Pyxidatus.
Kubkowaty, Ascidiatus, Poculiformis.
Kulisty, Globosus.
Kupka, Sorus.
Kutner, Tomentum.
Kutnerowaty, Tomentosus.
Kwadratowy, Quadratus.
Kwas, Acidum.
Kwaśny, Acidus.
Kwiat, Flos.
Kwiatek, Flosculus.
Kwiatostan, Inflorescentia.
Kwiatowy, Floralis.
Kwiecisty, Floribundus.
Kwitnienie, Florescentia.

Lakierowany, Vernicosus.
Lamcowaty, Manicatus.
Lancetowaty, Lanceolatus.
Lancowaty, Lanceatus.
Lasy dębowe, Querceta.
Lasy wierzbowe, Saliceta.
Latorośl, Innovatio.
Lawendowy, Caesius.
Lecący, Volans.
Lep, Viscum.
Letni, Aestivalis, Aestivus.
Lewy, Sinistrorsus.
Leykowaty, Infundibuliformis.
Leżący, Procumbens.
Liczny, Multiplex, Numerosus.
Liliowy, Liliaceus.
Lilowy kolor, Lilaceus, Lilacinus.
Limfatyczny, Lymphaticus.
Linia, Linea.
Lipki, Viscidus.
Lipkość, Viscositas.
Lirowaty, Lyratus.
Liść, Folium.
Liścień, Cotyledo.
Liściowaty, Foliaceus, Phyllodes.
Liściowy, Foliaris.
Lisi kolor, Rufus.
Listek, Foliolum.
Listny, Foliosus.
Listowie, Frons.
Listowiowaty, Frondosus.
Liszaiowaty, Leprosus.
Liszay, Lepra.
Liszayce, Lichenes.
Lodowy, Glacialis.
Lśniący, Nitidus.
Luki, Lacunae.
Lukowaty, Lacunosus.

Łagodny, Mitis.
Łańcuchowaty, Concatenatus.
Łańcuszek, Catenula.
Łańcuszkowaty, Catenatus, Catenulatus.
Łąka, Pratum.
Łękowaty, Arcuatus.
Łódka, Carina.
Łódkowaty, Cymbiformis.
Łodyga, Caulis.
Łodygowaty, Cauliformis.
Łodygowy, Caulinus.
Łoiowaty, Sebaceus.
Łokciowy, Cubitalis.
Łokieć, Cubitus.
Łopatkowaty, Spathulatus.
Ługi, Uliginosa loca.
Łupina, Legumen.
Łupina przewięzista, Lomentum.
Łupinowaty, Leguminosus.
Łupkowy, Schistaceus.
Łuska, Squama, Putamen.
Łuskowaty, Squamosus.
Łuszczka, Lepis.
Łuszczkowaty, Lepidotus, Squamulosus.

Łuszczynka, Valva.
Łuszczynkowaty, Valvaceus.
Łuszczynkowy, Valvaris.
Łyko, Liber.
Łysy, Calvus.

Macek, Papilla.
Mackowaty, Papillosus.
Maczugowaty, Clavatus.
Malowany, Pictus.
Mały, Parvus.
Marszczka, Ruga.
Martwy, Emortuus.
Maskowaty, Personatus.
Massa, Massa.
Mączasty, Farinosus.
Mchy, Musci.
Meszek, Pubes.
Meteoryczny, Meteoricus.
Metr, Metrum.
Miazga, Cambium.
Mieczowaty, Ensiformis.
Miedze, Versurae.
Mierny, Mediocris.
Miesięczny, Menstrualis, Menstruus.
Mieszaniec, Hybridus.
Mieszek, Folliculus.
Między, Inter, Intra.
Międzykolanka, Internodia.
Międzylistny, Intrafoliaceus.
Międzystawy, Internodia.
Międzyzbożowy, Segetalis.
Międzyżebra, Valleculae.
Międzyzwrotnikowy, Tropicus.
Miękisz, Parenchyma.
Miękki, Mollis.
Mięsisty, Carnosus.
Mięsny kolor, Carneus.
Mięso, Caro.
Miętowy, Menthaceus.
Migaiący, Micans.
Migdałowaty, Amygdaloideus.
Milimetr, Milimetrum.
Mimośrodkowy, Excentricus.
Miniowy, Miniatus.
Miodnik, Nectarium.
Miodowy, Melleus.
Miotłowaty, Muscariiformis.
Miseczka, Cupula.
Miseczkowaty, Cupulaeformis, Cupulatus.
Mitra, Mitra.
Mleczny, Lactescens.
Mleczny kolor, Lacteus.
Mleko, Lac.
Mnieyszy, Minor.
Mnogi, Multus.
Mocno, Intense.
Mocny, Tenax.
Mocny zapach, Graveolens.
Modry, Glaucinus, Glaucus.
Mokrzycowy, Alsinaeformis.
Morski, Marinus.
Morski zapach, Muriaticus.
Motylkowaty, Papilionaceus.
Murowy, Muralis.
Mylny, Fallax.
Mysi, Murinus.

Na, Epi.
Nabrzmiały, Tumidus.
Nacięcie, Incisura.
Nacięty, Incisus.
Naczynia, Vasa.
Naczynia limfatyczne, Vasa lymphatica.
Naczynia spiralne, Vasa spiralia.
Naczynia właściwe, Vasa propria.
Naczynia włókniste, Vasa fibrosa.
Naczynkowaty, Vascularis.
Nad, Supra, Epi.
Nadbrzeżny, Littoralis.
Nadkątowy, Supraaxillaris.
Nadmorski, Maritimus.
Na dół zgięty, Deflexus.
Nadziany, Farctus.
Nadziemny, Epigaeus.
Nagi, Nudus.
Nagorostkowy, Exorrhizus.
Nagoziarnowy, Gymnospermus.
Naieżony, Echinatus.
Na około, Circa, Peri.
Naparstkowaty, Digitaliformis.
Napęczniały, Turgidus.
Naprzemianległy, Alternativus, Alternus.
Naprzemian ułożony, Interpositus.
Naprzeciwkwiatowy, Oppositiflorus.
Naprzeciwległy, Oppositus.
Naprzeciwliści, Oppositifolius.
Narośl, Exostosis.
Nasienie, Semen.
Nasiennik, Pericarpium.
Nasiennikowy, Pericarpicus.
Nasienny, Seminalis.
Nastroszony, Muricatus.
Nastroszony łuskami, Squarrosus.
Nastroszony włosami, Hirtus.
Naturalny, Naturalis.
Naymnieyszy, Minimus.
Naywyższy, Supremus.
Nazwisko pospolite, Triviale nomen.
Nerkowaty, Reniformis, Nephroideus.
Nerw, Nervus.
Nerwisty, Nervosus.
Niciowaty, Filiformis.
Niebieski, Azureus.

Nieco chropawy, Scabriusculus.
Nieco gałęzisty, Subramosus.
Nieco otwarty, Patulus.
Nieco pochyły, Subcernuus.
Niedoźrzałe pręciki, Impuberes.
Nieforemny, Irregularis.
Niekształtny, Difformis.
Nieobrzeżony, Immarginatus.
Nieotwarty, Inapertus.
Nieoznaczony, Indefinitus, Indeterminatus.
Nieparzysto-pierzasty, Impari-pinnatus.
Niepodobny, Dissimilis.
Niepodzielony, Indivisus.
Nieprzenikliwy, Impenetrabilis.
Nieprzerwany, Continuatus.
Nieprzezroczysty, Impellucidus.
Nierównoboczny, Inaequilaterus.
Nierównoczworoboczny, Trapezoideus.
Nierównoczteropręcikowy, Didynamus.
Nierównosześciopręcikowy, Tetradynamus.
Nierówny, Inaequalis, Inaequabilis.
Nierozwinięty, Imperfectus.
Nie soczysty, Exsuccus.
Niewiele, Oligo, Pauci.
Niewidoczny, Inconspicuus.
Niewyraźny, Deliquescens, Obsoletus.
Niezłożony, Simplex.
Niezmieniony, Immutatus.
Niezupełny, Imcompletus, Imperfectus, Mutilatus, Mutilus.
Niknący, Evanidus, Fatiscens.
Niteczka, Filamentum.
Nitka, Filum.
Nitkowaty, Filamentosus.
Niżeykątowy, Infraaxillaris.
Nizki, Humilis, Demissus.
Niższy, Inferus.
Nocny, Nocturnus.
Noga, Pus.
Nożowaty, Cultratus.

Obeymuiący, Amplectans.
Obeymuiący łodygę, Amplexicaulis.
Objęty, Amplexus.
Obłączysty, Repandus.
Obłędny Vagus.
Obły, Teres.
Obnażony, Denudatus.
Obopłciowy, Hermaphroditus, Monoclinis.
Obosieczny, Anceps.
Obrączkowaty, Annulatus.
Obrotny, Versatilis.
Obrzeżony, Marginatus.
Obszerny, Amplus.
Obuty, Peronatus.
Obwiedziony, Circumdatus.
Obwiiaiący, Involvens.
Obwiniony, Obvolutus.
Obwisły, Decidens.
Obwód, Ambitus, Peripheria.
Obwodowy, Periphericus.
Obwodzący, Circumdans.
Ochraniaiący, Muniens.
Ochronka, Hybernaculum.
Ochrowy, Ochraceus.
Oczko, Oculus
Oczkowanie, Inoculatio.
Oczkowaty, Ocellatus.
Odchylony, Reclinatus.
Oddalaiący się, Discedens.
Oddzielanie, Secretio.
Oddzielnopłciowy, Monoicus.
Odgięty, Reflexus.
Odkładanie, Circumpositio.
Odkrzywiaiący się, Recurvans.
Odkrzywiony, Recurvatus.
Odległy, Distans, Remotus.
Odlogowy, Arvensis.
Odmiana, Varietas.
Odpadaiący, Secedens.
Odradzanie się, Reproductio.
Odrażliwie wonny, Teter.
Odrazliwy, Nauseosus.
Odrośl, Soboles.
Odrywaiący się, Ruptilis.
Odśrodkowy, Centrifugus.
Odurzaiący, Narcoticus.
Odwiniony, Revolutus.
Odziomek, Surculus.
Ogólny, Communis.
Ogon, Cauda.
Ogonek, Petiolus.
Ogoniasty, Caudatus.
Ogonkowaty, Petiolatus.
Ogonkowy, Petiolaceus, Petiolaris.
Ograniczony, Limitatus.
Ogrodowy, Hortensis.
Ogryziony, Erosus.
Okolica, Regio.
Okołek, Verticillus.
Okrągły, Rotundus, Orbicularis.
Okręgowy, Verticillatus.
Okrytoziarnowy, Angiospermus.
Okryty, Obtectus.
Okrywaiący, Obtegens.
Okwiat, Perianthium.
Olbrzymi, Giganteus.
Oleyny, Oleagineus, Oleosus.
Oliwkowy, Olivaceus, Elajos.
Ołowiany, Plumbeus.
Omszony, Pubescens.

Opadaiący, Deciduus.
Opadanie liści, Defoliatio.
Oparty, Decumbens.
Opasany, Cinctus.
Opasuiący, Cingens.
Opatrzony, Instructus.
Opoczny, Rupestris.
Opoki, Rupes.
Opona, Volva.
Oponiasty, Volvatus.
Opylony, Pulverulentus.
Oranżerya, Frigidarium.
Oręż, Arma.
Organ, Organum.
Orzech, Nucula, Nux.
Orzechowy, Fuscus.
Oś, Axis.
Osada, Insertio.
Osadnik, Receptaculum.
Osadnik nasion, Placenta.
Osadnikowy, Receptaculaceus, aris.
Osadnikowe owoce, Gynobasici fructus.
Osadzony, Insertus.
Ość, Arista.
Ościsty, Aristatus.
Osiowy, Axilis.
Osłoniony, Velatus.
Ośm, Octo.
Ośmiopręcikowy, Octandrus.
Osobnopłciowy, Diclinus.
Ostrawy, Acutiusculus.
Ostroga, Calcar.
Ostrogowaty, Calcaratus.
Ostrogrzbiecisty, Carinatus.
Ostrokończaty, Cuspidatus.
Ostrosłupowaty, Pyramidalis.
Ostrożka, Clavus.
Ostry, Acutus, Argutus.
Ostry smak, Acris.
Ostrze, Acies.
Oszadziały, Pruinosus.
Oszczepowaty, Hastatus.
Otaczaiący, Circumcludens.
Otoczeń, Peridium, Perithecium.
Otoczka, Coronula.
Otoczony, Circumclusus.
Otrębiowaty, Furfuraceus.
Otulaiący, Circumsepiens.
Otwarty, Apertus, Patens, Pervius.
Otwieraiący się, Dehiscens.
Otwieranie się, Apertio.
Otwor, Apertura, Stoma.
Owoc, Fructus.
Owocokształtny, Carpomorphus, Fructiformis.
Owocorodny, Fructifer.
Owocowanie, Fructificatio.
Oyczyzna, Patria.
Oznaczony, Determinatus.
Pachnący, Odoratus.
Pacierzowaty, Vertebratus.
Paciórkowaty, Moniliformis.
Pagórkowy, Collinus.
Paięczasty, Arachnoideus, Araneosus.
Paięczyna, Arachne.
Pakułowaty, Stuposus, Stupeus.
Pakuły, Stupa.
Palący, Urens.
Palczasty, Digitatus.
Palec, Digitus.
Palowaty, Palaris.
Pałeczka, Podetium.
Pancerz, Lorica.
Pancerzowaty, Loricatus.
Papierowaty, Chartaceus.
Paprocie, Filices.
Para, Jugum.
Paraboliczny, Parabolicus.
Parasol, Umbraculum.
Parasolowaty, Umbraculiformis.
Pargaminowy, Pergameneus.
Parkotu zapach, Hircinus.
Parzysty, Gemellus, Geminus.
Pas, Zona.
Pasorzytny, Parasiticus.
Pastwiska, Pascua.
Paznogciowaty, Unguiculatus.
Paznogieć, Unguis.
Pączek, Gemmula.
Pąk, Gemma.
Pąkanie, Gemmatio.
Pąkołuska, Ramentum.
Pełny, Plenus.
Penzelek, Penicillus.
Penzelkowaty, Penicillatus.
Perłowy, Margaritaceus.
Peryodyczny, Periodicus.
Pestka, Pyrena.
Pestkowcowaty, Drupaceus.
Pestkowiec, Drupa.
Pęcherzyk, Ampulla, Vesicula.
Pęcherzykowaty, Vesicularis, osus.
Pęp, Umbo.
Pępkowaty, Umbilicatus.
Pępowaty, Umbonatus.
Pianisty, Spumescens.
Piasek, Arena.
Piaskowy, Arenarius.
Piastowaty, Modioliformis.
Piątrowy, Tabulatus.
Piegowaty, Sphacelatus.
Piekący, Pungens, Urens.
Pień, Truncus.
Pieniążkowaty, Nummularius.
Pieprzowy, Piperitus.
Pierścień, Annulus.

Pierwotny, Primarius, Primigenius, Primordialis.
Pierzastodzielny, Pinnatifidus.
Pierzastość, Pinna.
Pierzasty, Pinnatus.
Pięć, Penta, Quinque.
Piędź mała, Spithama.
Piędź wielka, Dodrans.
Piętka, Lecus.
Pikowaty, Spiculatus.
Piłkowatość, Serratura.
Piłkowaty, Serratus.
Pionowy, Perpendicularis.
Piszczałkowaty, Fistulosus.
Piszczelowaty, Fibulaeformis.
Piżmowy, Moschatus.
Plackowaty, Placentiformis.
Plamisty, Guttatus.
Plamka, Macula.
Plamkowaty. Maculatus.
Plecha, Thallus.
Plęchowaty, Thalloides.
Pleśniowaty, Byssaceus, Byssoideus.
Pleszka, Apothecium, Sporocarpium.
Plewa, Gluma, Palea.
Plewisty, *Plewowaty*, Paleaceus.
Pluskwowy zapach, Cimicarius.
Płaski, Planus.
Płatek, Petalum.
Płatkowaty, Petaloideus.
Płciowy, Sexualis.
Płeć, Sexus.
Płodny, Fertilis, Foecundus.
Płomieniowy, Flammeus.
Płonny, Sterilis.
Pływaiący, Natans.
Pnący się, Scandens.
Pnisty, Arboreus.
Pochewka, Vaginella, Vaginula.
Pochewkowaty, Sacelliformis.
Pochwa kwiatowa, Spatha.
Pochwa liściowa, Vagina.
Pochwowaty, Vaginans, Vaginatus.
Pochwowy, Vaginalis.
Pochylony, Declinatus.
Pochyły, Cernuus.
Pocięty, Sectus.
Poczwórny, Quaternus.
Pod, Hypo, Sub.
Podarty, Lacerus, Laceratus.
Podbaldaszek, Cyma.
Podbaldaszkowaty, Cymosus.
Podgatunek, Subspecies.
Podkładka, Stroma.
Podkrzew, Suffrutex.
Podkrzewiowy, Suffruticosus.
Podługowaty, Oblongus.
Podłużny, Longitudinalis.
Podniebienie, Palatum.
Podniesiony, Sublatus.
Podnoszący się, Adscendens.
Podobny, Similis.
Podparty, Fulcratus, Suffultus.
Podpory, Fulcra.
Podrzęd, Subordo.
Podsada, Apophysis.
Pod spodem, Subtus.
Podstawa, Basis.
Podstawek, Subiculum.
Poduszkowaty, Pulvinatus.
Podwóyny, Duplicatus, Duplex, Didymus.
Podziałka, Lacinia.
Podzielony, Divisus, Partitus.
Podziemny, Hypogaeus, Subterraneus.
Podziurawiony, Foveatus.
Pogięty, Flexuosus, Retroflexus.
Poiedynczy, Simplex.
Pokolenie, Tribus.
Pokręcony, Contortuplicatus, Tortuosus.
Pokrycia, Vestimenta.
Pokryty, Tectus, Vestitus.
Pokrywa, Involucrum.
Pokrywaiący, Tegens, Vestiens.
Pokrywka, Operculum, Involucellum.
Pokrywkowy, Opercularis.
Pokrywy, Integumenta.
Pokrywy kwiatowe, Tegumenta.
Pola, Campi.
Polny, Campestris.
Pół, Hemi, Semi.
Połamany, Retrofractus.
Połączony, Coalitus, Cohaerens, Conjunctus, Unitus.
Półkwiatek, Semiflosculus.
Północny, Borealis, Hyperboreus.
Połowa, Semi.
Połowiczny, Dimidiatus.
Położenie, Situs.
Półpełny kwiat, Semiduplex.
Półtora, Sesqui.
Południowy, Antarcticus, Australis, Meridianus.
Połyskuiący się, Nitens.
Pomału, Pedetentim.
Pomarańcza, Aurantium.
Pomarańczowy, Aurantiacus.
Pomarszczony, Corrugatus, Rugosus.
Pomieszanopłciowy, Polygamus.
Pomieszany, Mixtus.
Pomnożony, Multiplicatus.
Ponury, Luridus.
Poorany, Exaratus.
Popękany, Rimosus.
Popielatawy, Cinerascens.

Popielato-biały, Tephro-leucos.
Popielaty, Cinereus.
Poplątany, Intertextus.
Popołudniowy, Pomeridianus.
Poprzecznie podzielony, Sepimentosus.
Poprzeczny, Transversalis, ersus.
Poprzegradzany, Phragmiger.
Poranny, Matutinus.
Porcelanowy, Porcellaneus.
Porcelanowy kolor, Myrrhinus.
Porost morski, Fucus.
Porosty, Algae.
Porowy, Prasinus.
Porysowany, Striatus.
Posmarowany, Unctuosus.
Pospolity, Vulgaris.
Pośredni, Intermedius.
Postawa zewnętrzna, Habitus.
Posypany, Adspersus.
Poszarpany, Laciniatus.
Potróyny, Ternus, Triplex, Triplicatus.
Po trzy, Ternatim.
Powierzchnia, Superficies.
Powietrzny, Aëreus.
Powikłany, Intricatus.
Powinowaty, Affinis.
Powłoczysty, Tunicatus.
Powłoka, Arillus, Tunica.
Powoli, Pedetentim.
Powstaiący, Assurgens.
Pozaginany, Labyrinthiformis.
Poziomy, Horizontalis.
Poźniey, Demum.
Poźnieyszy, Serotinus.
Prawdziwy, Verus.
Prawie, Sub.
Prawie gładki, Glabriusculus.
Prawie nagi, Nudiusculus.
Prawie prosty, Rectiusculus.
Prawie wzniesiony, Erectiusculus.
Prawie żaden, Vix ullus.
Pręcik, Stamen.
Pręcikowaty, Staminiferus.
Pręcikowy, Staminalis.
Pręga, Fascia.
Promień, Radius.
Promienisty, Radiatus.
Prostokątny, Rectangulus.
Prosty, Rectus.
Próżność owocowa, Antrum.
Próżny, Vacuus.
Przebiegaiący, Excurrens, Percurrens.
Przebieżony, Percursus.
Przebity, Pertusus.
Przechodzący, Transiens.
Przechodzenie, Desinentia.
Przeciąg życia, Periodus vitae.
Przecięcie, Sectio.
Przecięty, Interceptus.
Przedłużony, Elongatus.
Przedpołudniowy, Antemeridianus.
Przedział, Interstitium.
Przedziurawiony, Perforatus.
Przegroda, Dissepimentum.
Przegrodowy, Septiferus.
Przekształcenie, Deformatio.
Przemiiaiący, Ephemerus.
Przenikaiący, Fragrans.
Przerosły, Perfoliatus.
Przerywany, Interruptus.
Przeświecaiący, Pellucidus.
Przewięzistość, Constrictio, Constrictura.
Przewięzisty, Interceptus.
Przewrócony, Inversus, Resupinatus.
Przewrotno, Ob. Obverse.
Przewrotno-iaiowaty, Obovatus; i t. d.
Przewyższaiący, Excedens.
Przeyrzysty, Hyalinus.
Przezroczysty, Diaphanus.
Przychylaiący się, Connivens.
Przycisły, Arctus.
Przydatkowy, Accessorius.
Przygnieciony, Depressus.
Przyiemny, Gratus.
Przykleiony, Agglutinatus.
Przylegaiący, Adhaerens.
Przymocowany, Fixus.
Przypłodek, Propago.
Przyrosły, Adnatus.
Przyrostek, Appendix.
Przysadeczka kwiatowa, Bracteola.
Przysadeczka liściowa, Stipella.
Przysadka kwiatowa, Bractea.
Przysadka liściowa, Stipula.
Przysadkowaty, Bracteatus, Stipulatus.
Przysadkowy, Bractealis, Stipularis.
Przysmalony zapach, Nidorosus, Nidosus.
Przyswaianie, Assimilatio.
Przytępiony, Retusus.
Przytulony, Adpressus.
Przyymowanie do wewnątrz, Intus susceptio.
Puch, Pappus.
Puchowaty, Pappiformis.
Puklerzowaty, Clypeatus, Scutatus.
Pulchny, Inanis.
Purchateczka, Sporangiolum.
Purchatka, Sporangium.
Pustuiący, *Pusty*, Abortiens, Abortivus.
Puszeczka, Thecula.

Puszka, Theca.
Puszki, Asci, Ascidia.
Pył, Pulvis.
Pyłek, Pollen.
Pyłkowaty, Pollinarius.
Ramie, Brachium, Ulna.
Ramienisty, Brachiatus.
Rana, Vulnus.
Raptem, Subito.
Raptem zwężony, Constrictus.
Rdza, Ferrugo, Rubigo.
Rdzawy, Ferrugineus, Rubiginosus.
Rdzeń, Medula.
Rdzeniowaty, Medullosus.
Rdzeniowy, Medullaris.
Robaczkowaty, Vermicularis.
Roczny, Annuus.
Rodzaiowy, Genericus.
Rodzay, Genus.
Róg, Cornu.
Rogaty, Cornutus.
Rogowy, Corneus.
Rola, Ager.
Rolowy, Agrestis.
Rombowy, Rhomboideus.
Roślina, Planta, Vegetabile.
Roślinka, Plantula.
Rostek, Radicula.
Rostkowanie, Germinatio.
Rószczka, Malleolus, Virgultum.
Rów, Fossa.
Równoboczny, Aequilaterus.
Równoległoboczny, Rhombeus.
Równoległościenny, Parallelopipedus.
Równoległy, Parallelus.
Równopręcikowy, Isantherus.
Równowązki, Linearis.
Równowysoki, Fastigiatus, Aequialtus.
Równy, Aequalis, Laevis, Isos.
Roysty, Cespitosae paludes.
Rozciągnięty, Protensus.
Rozcięty, Dissectus, Fissus.
Rozdzielnopłciowy, Dioecus, Dioicus
Rozdzieraiący się, Disrumpens, Ruptilis.
Rozgałęzianie się, Ramificatio.
Rózgowaty, Virgatus.
Różkowaty, Corniculatus.
Rozłączony, Discretus.
Rozłog, Stolo.
Rozłogowy, Stoloniferus.
Rozłożysty, Divaricatus.
Rozmaity, Dispar.
Rozmnażanie, Multiplicatio
Różnofarbny, Discolor, Diversicolor.
Różnoklapy, Heterotomus.
Różnokształtny, Dimorphus, Diversiformis, Heteromorphus.
Różnoliści, Heterophyllus.
Różowy, Roseus.
Rozpierzchły, Diffusus, Effusus.
Rozpryskuiący, Dissiliens.
Rozrzucony, Sparsus.
Rozsiewanie, Disseminatio, Seminatio
Rozszerzony, Ampliatus, Dilatatus.
Roztwarty, Divergens.
Rozwiianie się, Evolutio.
Rozwiniony, Evolutus.
Ruchawy, Vacillans.
Ruchomy, Mobilis.
Rudy, Fulvus.
Ruiny, Ruderata loca.
Rurka, Tubus.
Rurkowaty, Tubulosus.
Rynienkowaty, Canaliculatus.
Ryży, Vaccinus.
Rzadki, Rarus.
Rząd, Ordo.
Rzęsowaty, Ciliaris, Ciliatus.
Rzęsy, Cilia.
Rzeczny, Fluviatilis.
Rzeka, Fluvius.
Rzepowaty, Napaceus.
Rzędowy, Serialis, Farius.

Sady, Pometa.
Sadzawka, Piscina.
Sadzony, Fuligineus, osus.
Samczy, Masculinus, lus.
Samica, Femina.
Samiczy, Femineus.
Samiec, Mas.
Samotny, Solitarius.
Sążeń, Orgya, Hexapoda.
Sążniowy, Orgyalis.
Sciany, Parietes.
Sciągniony, Contractus.
Scielący się, Repens.
Scienny, Parietalis, Gonos.
Scisły, Arctus.
Sciśniony, Coarctatus.
Seladynowy, Beryllus.
Sen roślin, Somnus plantarum.
Sercowaty, Cordatus, Cordiformis.
Serowaty, Caseosus.
Sferoidalny, Sphaeroideus.
Siarczysty, Sulphureus.
Siatka, Reticulum.
Siatkowaty, Reticulatus.
Siedm, Septem, Hepta.
Siedmiopręcikowy, Heptandrus.
Siedmiosłupkowy, Heptagynus.
Siekierkowaty, Securiformis.
Sierzpowaty, Falcatus.

Siła odradzania, Vis reproductionis.
Siwowaty, Canescens.
Siwy, Canus.
Skalny, Saxatilis.
Sklepisty, Fornicatus.
Skóra, Cutis.
Skórkowaty, Coriaceus.
Skorupa, Crusta.
Skorupiasty, Crustaceus.
Skręcenie, Intorsio.
Skręcony, Tortus.
Skręt, Anfractus
Skrócony, Abbreviatus.
Skrytopłciowy, Cryptogamus.
Skryty, Clandestinus, Cryptos.
Skrzydełka, Alae, Pterygia.
Skrzydełkowaty, Alaeformis.
Skrzydlak, Samara.
Skrzydlaty, Alatus.
Skrzydłowaty, Pterigoideus.
Skrzypcowaty, Panduriformis.
Skrzywiaiący się, Curvans.
Skrzywiony, Curvatus.
Skupiony, Aggregatus, **Confertus**, Glomeratus.
Slazowy, Malvaceus.
Slimakowaty, Cochleatus, Circinalis, Trochleariformis.
Sliwkowy, Purpureo-coeruleus.
Slizki, Lubricus.
Słabość, Debilitas.
Słaby, Debilis.
Słodki, Dulcis.
Słoik, Urceolus.
Słoikowaty, Urceolatus.
Słomiany, Stramineus.
Słoneczny, Solaris.
Słony, Salsus.
Słupek, Pistillum.
Słupiasty, Columnaris.
Słupkowy, Pistillaris.
Smak, Gustus, Sapor.
Smakowity, Sapidus.
Smaltowy, Azureus.
Smołowy, Piceus.
Smrodliwy, Foetidus.
Smuga, Vitta.
Smugowany, Fasciatus.
Smutny kolor, Tristis.
Sniady, Lividus.
Snieć, Uredo.
Snieżny, Niveus.
Soczewka, Lenticula.
Soczewkowaty, Lenticularis.
Soczystość, Pulpa.
Soczysty, Pulposus, Succosus, Succulentus.
Sok, Succus.
Spiralny, Spiralis.
Spleciony, Contextus.
Spłaszczony, Compressus.
Spławny, Inundatus.
Spodem otwieraiący się, Basi dehiscens.
Spodem przymocowany, Basi **fixus**.
Spodni, Basilaris.
Sprężyk, Elater.
Sprężysty, Elasticus.
Sprzężony, Conjugatus.
Srebrzysty, Argenteus.
Srodek, Centrum, Medium.
Srodkowy, Centralis, Medius.
Sródziemny, Mediterraneus.
Staw, Articulatio.
Stawy, Stagna.
Sterczący, Propullulans.
Stępiony, Hebetatus.
Stopa, Pes, Pus.
Stopowodzielny, Pedatifidus.
Stopowy, Pedalis, Pedatus.
Storczykowy, Gynandrus, **Orchideus**.
Strączek, Silicula.
Strączkowaty, Siliculaeformis.
Strączkowy, Siliculosus.
Strąk, Siliqua.
Strąkowaty, Siliquaeformis.
Strąkowy, Siliquosus.
Strefa, Zona.
Strefowany, Zonalis, Zonatus.
Strona, Pagina.
Strzałkowaty, Sagittatus.
Strzępka, Hypha.
Strzępowaty, Ulotrichus.
Stykaiący się, Contiguus.
Suchoty, Tabes
Suchy, Aridus, Siccus, **Scariosus**.
Swiatło-, Dilute-.
Swiatło-żółty, Flavus, **Luteolus**, Alutaceus.
Swiatły, Laetus.
Swiecący, Lucens.
Sypki, Friabilis.
Szablowaty, Acinaciformis.
Szadź, Pruina.
Szafranowy, Crocatus, **Croceus**.
Szary, Griseus.
Szczecina, Seta.
Szczecinowaty, Setaceus, Setosus.
Szczególny, Partialis, Proprius, Singularis.
Szczotkowaty, Hispidus.
Szczupły, Exiguus.
Szeroki, Latus.
Sześć, Hexa, Sex.
Sześćlistkowy liść, Senatum folium.
Sześćpręcikowy, Hexandrus.
Sześćsłupkowy, Hexagynus.

Szew, Sutura.
Szkarłatny, Coccineus.
Szklisty, Vitreus.
Szlamowaty, Mucosus.
Szmaragdowy, Smaragdinus.
Sznurek, Funiculus.
Szorstkawy, Exasperatus.
Szorstki, Asper.
Szorstko-włosisty, Hirsutus.
Szpadowaty, Ensatus.
Szpara, Fissura, Rima.
Szpilkowaty, Acerosus.
Sztoper, Talea.
Sztrych, Gramma, Linea.
Sztrychowany, Lineatus.
Sztylet, Mucro
Sztyletowaty, Mucronatus.
Szupinki, Induviae florales.
Szyby, Fodinae.
Szydłowaty, Subulatus.
Szyia, Collum.
Szypułeczka, Pedicellum.
Szypułka, Pedunculus.
Szypułka ogólna, Anthurus.
Szypułkowaty, Pedunculatus.
Szypułkowy, Peduncularis.
Szyszka, Conus, Strobilus.
Szyszkowaty, Strobilaceus.
Szyyka, Stylus.

Tabaczkowy, Tabacinus.
Tacowaty, Hypocrateriformis.
Tarcza, Pelta, Scutum.
Tarczka, Scutellum.
Tarczkowaty, Scutelliformis, Scutiformis.
Tarczowaty, Peltatus.
Tarczowe kwiaty, Discales flores.
Terpentynowy, Terebinthinaceus.
Tęgi, Rigidus
Tępawy, Obtusiusculus.
Tępy, Obtusus.
Tkanka komórkowata, Tela cellulosa.
Tłusty, Pinguis.
Topolowy, Populneus.
Torebeczka, Capsella.
Torebka, Capsula.
Torebkowaty, Capsularis.
Torfowy, Torfaceus, Torfosus.
Tożkolorowy, Concolor.
Tożkształtny, Homoideus.
Tożstronny, Homomallus.
Trapezowy, Trapeziformis.
Trawiasty, Gramineus.
Trawy, Gramina.
Trąbka, Cucullus.
Trąbkowaty, Cucullatus, Tubaeformis.
Trocinowaty, Scobiculatus.
Troisto-dwoisty, Tribinatus.
Troisto-nerwowy, Triplinervius.
Troisty, Ternatus.
Tróygraniasty, Triqueter.
Tróyścienny, Trilateralis.
Tróywęglasty, *Trzykątny*, Triangularis.
Trwały, Perennis, Persistens.
Trzeszczący, Strepitans
Trzewikowaty, Sandaliformis.
Trzęsawice, Uliginosa loca.
Trzon, Stipes
Trzonowaty, Stipitatus.
Trzy, Tri.
Trzydzielny, Tripartitus.
Trzydzienny, Triduus.
Trzyletni, Triennis.
Trzyłuszczynkowy, Trivalvis.
Trzymiesięczny, Trimestris.
Trzyparowy, Trijugus.
Trzypłatkowy, Trisepalus.
Trzypręcikowy, Triandrus.
Trzy razy parzysty, Tergeminatus, Tergeminus.
Trzy razy pierzastodzielny, Tripinnatifidus.
Trzy razy pierzasty, Tripinnatus.
Trzy razy troisty, Triternatus.
Trzy razy złożony, Supradecompositus.
Trzyścienny, Triaëder, Trigonus.
Trzysłupkowy, Trigynus.
Trzywrębny, Trifidus.
Turkusowy, Turcinus.
Twardnieiący, Indurescens.
Twardy, Durus.
Tylny, Posticus.

Ubywaiący, Decrescens.
Ucięty, Truncatus.
U dołu, Inferne.
U góry, Superne.
Ugryziony, Praemorsus.
Układ, Systema.
Ukośny, Obliquus.
Ukryty, Occultatus, Reconditus.
Ukrywaiący, Occultans.
Ulatuiący, Volitans.
Umbrowy, Umbrinus.
Unoszący się, Fluitans.
Upstrzony, Variegatus.
Urynowy, Urinosus.
Uszko, Auricula.
Uszkowaty, Auriculatus.
Uwiązek, Retinaculum.
Uwieńczony, Coronatus.
U wierzchu, Superne.
Uzbroiony, Armatus.

Wachlarzowaty, Flabelliformis.
Walcowaty, Cylindricus.
Walec, Cylinder.
Wapienny, Calcareus.
Wapienny kolor, Calceus.
Warga, Labium.
Wargowy, Labiatus.
Warsta, Stratum.
Warlpkowaty, Turbinatus.
Warzywny, Oleraceus.
Wąs, Cirrhus.
Wąsaty, Cirrhosus.
Wąsowaty, Cirrhatus.
Wątrobowy, Hepaticus.
Wązki, Angustus.
W cierń przechodzący, Spinescens.
Wczesny, Praecox.
Wegetacya, Vegetatio.
Wełna, Lana.
Wełnisty, Lanatus.
Wespółpłciowy, Androgynus.
Wewnątrz, Intra.
Wewnętrzny, Interior, Internus, Intrarius.
Węglisto-czarny, Antracinus.
Węzeł, Nodus.
Węzłowatość, Nodositas.
Węzłowaty, Nodosus.
Wężykowaty, Serpentinus, Sinuosus.
Wiązka, Fasciculus.
Wiązkowaty, Fasciculatus.
Wić, Sarmentum
Wiciowaty, Sarmentosus.
Widłowaty, Bifurcatus, Furcatus.
Widoczny, Phaneros.
Wiecha, Panicula.
Wiechowaty, Paniculatus.
Wieczorny, Vespertinus.
Wiele, Pluri, Plus, Poly.
Wielekroć złożony, Multicompositus.
Wielki, Magnus, Grossus.
Wielokształtny, Polymorphus.
Wieloliścieniowy, Polycotyledoneus.
Wielopręcikowy, Polyandrus, Multistamineus
Wielosłupkowy, Polygynus.
Wielowiązkowy, Polyadelphus.
Wieniec, Corona.
Wierzchołek, Apex, Vertex.
Wierzchołkowy, Apicalis, Terminalis, Verticalis.
Wietki, Laxus.
Więdnieiący, Marcescens.
Większy, Major.
Wiiący się, Volubilis.
Wilgotny, Humens, idus.
Winnicowy, Vinealis.
Wiosenny, Vernalis.
Wiszący, Pendulus, Dependens.
Witka, Vimen.
Witkowaty, Viminalis, neus.
Wklęsły, Concavus.
Właściwy, Proprius.
Włókienka, Fibrillae.
Włókienkowaty, Fibrillatus.
Włóknisty, Fibrosus.
Włókno, Fibra.
Włos, Pilus, Capillus.
Włosisty, Pilosus.
Włoskowaty, Capillaceus, laris, Pilosiusculus.
Włośnia, Capillitium.
Wodnisty, Aqueus.
Wodny, Aquaticus.
Wodziany, Aquosus.
Wolny, Liber, Solutus.
Wołowaty, Scrophulosus.
Wonieiący, Spirans.
Wonność, Odor.
Wonny, Odoratus.
Woreczek, Utriculus.
Woreczkowaty, Utricularis, losus.
Wosk, Cera.
Woskowaty, Ceraceus.
Woskowy kolor, Cerinus.
Wrębny, Fidus, Fissus.
Wrosły, Innatus.
Wrzecionowaty, Fusiformis.
Wrzośniaki, Ericeta.
Wrzosowy, Ericetinus.
Wsparty, Incumbens.
Współczesny, Coaetaneus, Simultaneus.
Współśrodkowy, Concentricus.
Wsteczny, Retrorsus.
Wulkaniczny, Vulcaninus.
W warcabnicę porysowany, Tessellatus.
Wyciągniony, Porrectus.
Wyciekanie, Chlorosis.
Wycięcie, Emarginatura, Excisura.
Wycięty, Emarginatus.
Wycięty kątowato, Excisus.
Wyciskami opatrzony, Impressus.
Wydatność, Prominentia.
Wydatny, Prominens.
Wydęty, Inflatus.
Wydrążony, Excavatus.
Wygładzony, Laevigatus.
Wykształcony, Effiguratus.
Wynurzaiący się, Emergens.
Wynurzony, Emersus.
Wypełniony, Repletus.
Wypływ, Excretio, Extravasatio.
Wypręzaiący się, Porrigens.
Wyprężony, Strictus.

Wypukły, Convexus.
Wypustek, Turio.
Wypuszczaiący, Emittens.
Wyraz, Terminus.
Wyraźniedziałkowy, Pleiosepalus.
Wyraźniepłatkowy, Pleiopetalus.
Wyraźny, Manifestus, Distinctus.
Wyryty, Exsculptus.
Wysmukły, Gracilis, Elatus.
Wystaiący, Exsertus.
Wysuszaiący, Siccans.
Wysychaiący, Desiccuus.
Wyższy, Superior.
Wzniesiony, Erectus.
Wzrastaiąco-pierzasty, Crescente-pinnatus.
Wzrastaiący, Accrescens.
Wzrosły, Accretus.

Xiężycowaty, Lunatus.

Żaden, Nullus.
Zadziorka, Glochis.
Zafarbowany, Coloratus.
Zagielek, Vexillum.
Zagięty, Inflexus, Inclinatus.
Zagięty do środka, Introflexus.
Zagłębiony, Recessus.
Zagraniczny, Exoticus.
Zakrzywiaiący się, Incurvans.
Zakrzywiony, Incurvatus.
Zakwitnienie, Efflorescentia.
Zalążek, Germen.
Załamany, Infractus.
Zamkniony, Clausus.
Zamorek, Abortus.
Zamszowy kolor, Alutaceus.
Zamykanie się kwiatów, Reclusio.
Zanurzaiący się, Submergens.
Zanurzony, Demersus, Immersus, Submersus.
Zapach, Odor.
Zapładnianie, Foecundatio.
Zaprzeszłoroczny, Bimus.
Zaraźliwy, Epidemicus.
Zarodek, Embryo.
Zasłona, Velum.
Zatarty, Oblitteratus.
Zawieraiący, Includens.
Zawiniony, Involutus.
Zawiyka, Indusium.
[illegible]awsze zielony, Sempervirens.
[illegible]bkowany, Dentatus.
[illegible]iegaiący, Decurrens.
[illegible]ity, Compactus.
[illegible]bliżony, Approximatus, Adpropin-[illegible]atus.
[illegible]ni, Superfluus.
[illegible]piony, Nexus, Connexus.

Z dołu w górę, Sur[illegible]
Ździbło, Culmus.
Zdzbłowaty, Culmace[illegible]
Zdzbłowy, Culmeus.
Żebro, Costa.
Żebrowaty, Costatus.
Zegar roślinny, Horolo[illegible]
Zewnątrz, Extra.
Zewnętrzny, Exterior, [illegible]
Zęby, Dentes.
Zgięty, Flexus.
Zgładzony, Glabratus.
Z góry na dół, Deorsu[illegible]
Zgrubiały, Incrassatus.
Zgrzebła, Strigae.
Zgrzebłowaty, Strigosus.
Ziarenka, Sporae.
Ziarniki, Sporidia.
Ziarnisty, Granulatus.
Ziarno, Granum
Zieiący, Hians, Hiulcus, [illegible]
Ziele, Herba.
Zieleń liściowa, Phytochlora
Zielny, Herbaceus.
Zielonawy, Virens, Viresce[illegible]
Zielony, Viridus.
Ziemia, Terra.
Zier[illegible]a uprawna, Humus.
Zie[illegible]nowodny, Amphibius.
Ziemny, Terrestris.
[illegible]iew, Rictus.
Zimowy, Hyemalis.
Zlepiony, Conglutinatus.
Zlewaiący się, Confluens.
Złamanie, Fractura.
Złamany, Refractus
Złama[illegible] [illegible]ołowie, Comp[illegible]
Złocisty, Aurtus, Chrysos
Złożony, Compositus, Multi[illegible]
Zmiana, Mutatio.
Zmienny, Mutabilis, Variabili[illegible] rius.
Znaczek, Hilum.
Znaczony, Notatu.
Znagła, Subito.
Znamie, Stigma.
Znamieniowy, Stigmaticus.
Znikaiący, Evanescens.
Znikliwy, Fugax.
Żołądź, Glans.
Żółciowy, Felleus.
Żółtaczka, Icterus.
Żółtawo biały, Ochroleucus.
Żółtawy, Flavens, [illegible]escens, [illegible]idus, Lutescens.
Żółtek, Vite[illegible]
Żółtkowy, Vi[illegible]
Żółty ciemny, [illegible]
Zpleciony, Implexus.

Wachlarzowaty, Fla
Walcowaty, Cylindr
Walec, Cylinder. itinalis.
Wapienny, Calcareus.
Wapienny kolor, łowy, Gamosepalus.
Warga, Labium. łowa, Syngenesia.
Wargowy, Labiatus, y, Gamophyllus.
Warsta, Stratum. owy, Gamopetalus.
Wartołkowaty, T. natus, Concretus, Con-
Warzywny, Oleramos.
Wąs, Cirrhus. oridus.
Wąsaty, Cirrhosu. Aequabilis, Aequatus.
Wąsowaty, Cirrhosus.
Wątrobowy, Hep Descendens.
Wązki, Angustu onsutus.
W cierń przech, niedzielny, Simplicissi-
Wczesny, Praec
Wegetacya, V
Wełna, Lana.
Wełnisty, Lan
Wespółpłciow
Wewnątrz, In
Wewnętrzny,
Intrarius.
Węglisto-cz
Węzeł, Nod
Węzłowat
Węzłowa
Wę ykow
osus.
Wiązk
Wiązk
Wić,
Wiciowa
Widłowa
Widoczny
Wiecha, P
Wiechowat
Wieczorny,
Wiele, Plur
Wielekroć
situs.
Wielki, Ma
Wielokszta
Wieloliścien
Wielopręcikow
tistamineus
Wielosłup
Wielowią
Wienie
Wier
Wie
W

Zupełny, Completus, Perfectus.
Zwężony, Angustatus, Attenuatus.
Zwieszony, Appensus.
Zwiniony, Convolutus, Covolutivus, Volutus.
Zwirowy, Glareosus.
Zwisły, Nutans.
Zwrócony, Aversus.
Zwrócony liść, Adversum folium
Zyłowaty, Venosus.
Zyły, Venae.
Zywiczny, Resinosus.
Zyworodny, Viviparus.

Wachlarzowaty, ...tinalis.
Walcowaty, Cyli...s.
Walec, Cylinde... Gamosepalus.
Wapienny, Cal...owy, Syngenesia.
Wapienny kolo...owa, Gamophyllus.
Warga, Labiu...y, Gamopetalus.
Wargowy, La...owy, ...ulatus, Concretus, Con-
Warstwa, Stra...mos.
Wartpłkowaty ...oridus.
Warzywny, O... Aequabilis, Aequatus.
Wąs, Cirrhus. ...sus.
Wąsaty, Cirrh... Descendens.
Wąsowaty, C... ...nsutus.
Wątrobowy, ... niedzielny, Simplicissi-
Wązki, Ang...
Wcierń pr...
Wczesny, P...
Wegetacya...
Wełna, L...
Wełnisty, ...
Wespółp...
Wewnątr...
Wewnętr...
Intrari...
Węglisto...
Węzeł...
Węzł...
W...
W...

Zupełny, Completus, Perfectus.
Zwężony, Angustatus, Attenuatus.
Zwieszony, Appensus.
Zwiniony, Convolutus, Covolutivus, Volutus.
Zwirowy, Glareosus.
Zwisły, Nutans.
Zwrócony, Aversus.
Zwrócony liść, Adversum folium.
Żyłowaty, Venosus.
Żyły, Venae.
Żywiczny, Resinosus.
Żyworodny, Viviparus.

